

Dr. Williams

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961129428

๐๐๖

๕๗๕

ย่อกำพิพากษาบางเรื่องเกี่ยวกับการธนาคารและตัวเงิน
ระหว่าง ร.ศ. ๑๒๘ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๘

วันที่ 10/๑๐/๒๕๒๔
เลขคดีชั้นต้น ๐๕๕๒
เลขคดีชั้นอุทธรณ์ ๑๓/๕๕๘๒๔
๒๕๒๐

พลเอกหม่อมหลวง ถังมฤค
มอบให้เจ้าพนักงานคดี

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พระนิติการุณย์มุนี
สมณัติทองคำ
ม.ว.ม., ป.ช.

ณ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส
วันจันทร์ที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๐

ระลึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เมื่อพระนิติการณ์ประสมได้กราบถวายบังคมลาถึงแก่อนิจกรรมในวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้บำเพ็ญพระราชกุศล สวดพระอภิธรรมแก่ศพ พระนิติการณ์ประสมเป็นเวลา ๓ วัน นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพวงมาลาให้ ดร. กัลย์ อิศรเสนา ณ อยุธยา เลขาธิการพระราชวัง อัญเชิญมาวางหน้าโกศศพและยังได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระมหากรุณาเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานเพลิงศพ ณ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาสด้วย นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม หาที่เปรียบมิได้ต่อพระนิติการณ์ประสมและครอบครัว

พระมหากรุณาธิคุณอันใหญ่หลวงดังได้กล่าวมาแล้วนั้น หากพระนิติการณ์ประสม จะหยั่งทราบได้โดยญาณวิเศษใด ก็คงจะมีความปิติโสมนัส สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ข้าพระพุทธเจ้าและครอบครัวของพระนิติการณ์ประสม ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายบังคม ณ เบื้องยุคลบาท ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และขอเทิดทูนพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นสรรพสิริสวัสดิ์พัฒนามงคลแก่วงศ์สกุลชวกาลนาน

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ ฯ
ข้าพระพุทธเจ้า นางจวง นิติการณ์ประสม
และบุตรธิดา

ระลึกในพระมหากรุณาธิคุณ

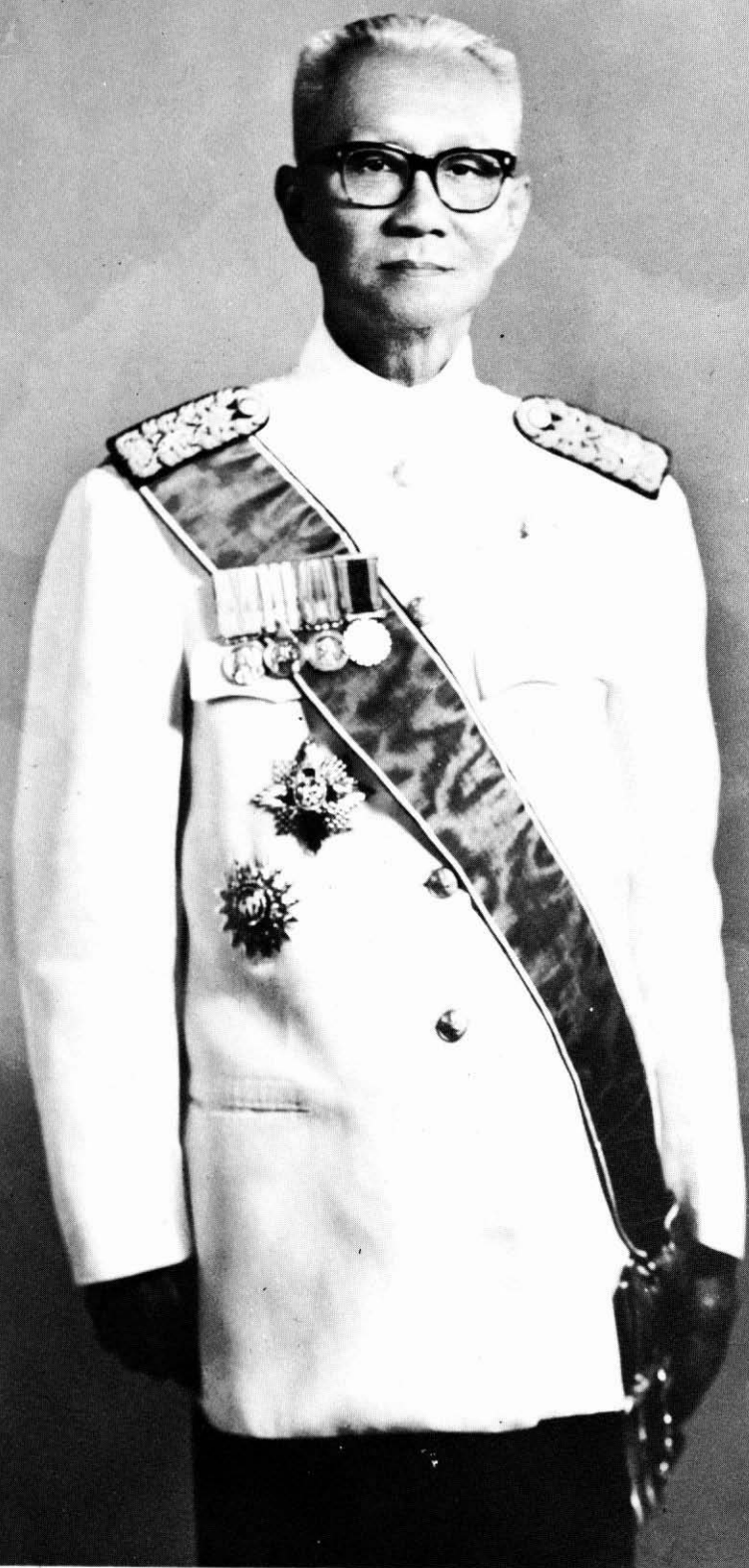
เมื่อสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ ได้ทราบฝ่าละอองพระบาทว่า พระนิติการณ์ประสม ได้กราบถวายบังคมลาถึงแก่อนิจกรรม ได้ทรงพระเมตตาพระราชทานพวงมาลาหน้าโกศศพ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้ต่อพระนิติการณ์ประสมและครอบครัว

หากพระนิติการณ์ประสมมีญาณวิจิตรหยั่งทราบในพระมหากรุณาธิคุณนี้แล้ว ย่อมจะมีความปิติโสมนัสและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

ข้าพระพุทธเจ้าและครอบครัวของพระนิติการณ์ประสม ขอพระราชทานกราบถวายบังคม ณ เบื้องยุคลบาทด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะฯ
ข้าพระพุทธเจ้า นางจวง นิติการณ์ประสม
และบุตรธิดา

พระนิติการณืประสม (สงวน ชัยเจนีชน) ม.ว.ม., ป.ช.

ชาติะ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๓๗

มรณะ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕

ประวัติ

พระนิติการณ์ประสม (สงวน ชัยเจเนียน)

พระนิติการณ์ประสม (สงวน ชัยเจเนียน) เป็นบุตรนายคัต นางกลีบ ชัยเจเนียน เกิดเมื่อวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๓๗ ตรงกับวันจันทร์ ขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๕ ปีมะเมีย ปีมะจศก จุลศักราช ๑๒๕๕ ณ ตำบลมหาไชย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร มีน้องสาวชื่อ ทองคำ ได้แต่งงานกับนายแพทย์ เล อีรเนตร (ได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว)

ได้อุปสมบท ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๖๐ ได้รับฉายา นามว่า ศุคุติโยภิกขุ และจำพรรษาที่วัดบวรนิเวศวิหาร และในปีพุทธศักราช ๒๔๖๓ ได้สมรสกับนางสาวจวง ลำซำ มีบุตรธิดารวม ๖ คน คือ

๑. พันเอกเจื่อนไซ ชัยเจเนียน สมรสกับ นางสาวศรีพรรณ ประวิชัย มีบุตรธิดา คือ

นายกมลนัย ชัยเจเนียน

นางสาวสุกิดา ชัยเจเนียน

๒. นายชัชวาลย์ ชัยเจเนียน สมรสกับ นางสาวสิริเกศ โชติกเสถียร มีธิดา คือ

นางสาวสรณีย์ ชัยเจเนียน

๓. นางสาวมณี เจริญรัต สมรสกับ นายสมักร เจริญรัต มีธิดา คือ

นางสาวกัญญา เจริญรัต

๔. นางอรรวรรณ จัยวัฒน์ สมรสกับ นายจิตร จัยวัฒน์ มีบุตรธิดา คือ

นางสาวปฐวี จัยวัฒน์

นายจิรวุฒิ จัยวัฒน์

นายศุภนิจ จัยวัฒน์

๕. นางนิตา ชิตานนท์ สมรสกับ นายแพทย์หทัย ชิตานนท์ มีบุตรธิดา คือ

นางสาวกุลยา ชิตานนท์

เด็กชายอิทธิ ชิตานนท์

เด็กชายพีรายุ ชิตานนท์

๖. นายสนชัย ชัยเจนิยน สมรสกับ ม.ล. นวาทิ ทวีวงศ์ มีธิดา คือ
เด็กหญิงจุฑาพร ชัยเจนิยน
เด็กหญิงหนึ่งนุช ชัยเจนิยน

การศึกษา

เบื้องต้นได้เข้าเรียนประโยคประถมที่โรงเรียนโมฬีโลก ต่อมาได้เข้าเรียนประโยค
มัธยมที่โรงเรียนมัธยมราชบูรณะ โรงเรียนมัธยมพิเศษเทพศิรินทร์ โรงเรียนสวนกุหลาบ
วิทยาลัย และเรียนจบชั้นมัธยมบริบูรณ์ที่โรงเรียนราชวิทยาลัย (King's College)

ในปีพุทธศักราช ๒๔๕๖ ซึ่งเป็นปีที่จบการศึกษา สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระสวัสดิ์วัฒนวิเศษ อธิบดีศาลฎีกา มีพระประสงค์จะได้นักเรียนที่สำเร็จจากโรงเรียนหนึ่ง
คนไปปฏิบัติงานที่ศาลฎีกา ทางโรงเรียนได้เสนอรายชื่อไปเพื่อทรงพิจารณา ๓-๔ คนด้วยกัน
ก็เป็นผู้ที่ได้รับเลือกจากเสด็จในกรมฯ จึงมีโอกาสดำรงงานใกล้ชิดกับพระองค์ท่าน ระหว่าง
นั้น ได้เข้าศึกษาวิชากฎหมายที่โรงเรียนกฎหมายของกระทรวงยุติธรรม และสอบไล่ได้เป็น
เนติบัณฑิต เมื่อพุทธศักราช ๒๔๕๙ และเป็นสามัญสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภาในปีนั้นเอง

ในปีพุทธศักราช ๒๔๖๙ นี้ สภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้มีมติให้ปริญญานิติ
ศาสตร์ คุชฌิมบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่พระนิติการณ์ประสม ในฐานะที่เป็นผู้มีผลงานดีเด่นทาง
วิชานิติศาสตร์

การรับราชการ

เริ่มเข้ารับราชการในตำแหน่ง รองยกกระบัตรศาลฎีกา กระทรวงยุติธรรม เมื่อ
วันที่ ๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๕๖

ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรยศดังนี้

๒๐ ธันวาคม	พ.ศ. ๒๔๖๑	เป็นรองอำมาตย์เอก
๙ พฤศจิกายน	พ.ศ. ๒๔๖๓	เป็นอำมาตย์ตรี
๗ พฤศจิกายน	พ.ศ. ๒๔๗๑	เป็นอำมาตย์โท

ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ดังนี้

๒๐ ธันวาคม	พ.ศ. ๒๔๖๒	เป็นหลวงนิติการณ์ประสม
๘ พฤศจิกายน	พ.ศ. ๒๔๖๙	เป็นพระนิติการณ์ประสม

ตำแหน่งหน้าที่

๑ กันยายน	พ.ศ. ๒๔๕๖	รองยกกระบัตรศาลฎีกา
๒๖ กุมภาพันธ์	พ.ศ. ๒๔๕๗	ฝึกหัดผู้พิพากษาศาลต่างประเทศ กรุงเทพ ฯ
๑ มกราคม	พ.ศ. ๒๔๖๑	ผู้พิพากษาในกระทรวงยุติธรรม
๑ มีนาคม	พ.ศ. ๒๔๖๑	ผู้พิพากษาชั้น ๖
๑ มกราคม	พ.ศ. ๒๔๖๒	เลขานุการศาลฎีกา
๑ ตุลาคม	พ.ศ. ๒๔๖๘	ผู้ช่วยกรรมการศาลฎีกา
๑ เมษายน	พ.ศ. ๒๔๗๕	ผู้พิพากษาศาลชั้น ๒
๒ พฤษภาคม	พ.ศ. ๒๔๗๕	ผู้พิพากษาศาลแพ่ง
๑ เมษายน	พ.ศ. ๒๔๗๗	ตุลาการเอก ก.
๔ พฤษภาคม	พ.ศ. ๒๔๗๗	ผู้พิพากษาศาลคดีต่างประเทศ
๑ เมษายน	พ.ศ. ๒๔๗๘	ตุลาการอันดับที่ ๑ ก.
๑ ตุลาคม	พ.ศ. ๒๔๗๘	ผู้พิพากษาแผนกพิเศษในศาลอาญาและศาลแพ่ง ด้วยอีกตำแหน่งหนึ่ง กับเป็นผู้พิพากษาหัวหน้า แผนกพิเศษในศาลแพ่งด้วย (ชั่วคราว)
๑ เมษายน	พ.ศ. ๒๔๘๐	ข้าราชการตุลาการสามัญชั้น ๓
๑๖ ธันวาคม	พ.ศ. ๒๔๘๐	ผู้พิพากษาศาลอาญา
๑ เมษายน	พ.ศ. ๒๔๘๒	ข้าราชการตุลาการสามัญชั้นเอก
๑ พฤษภาคม	พ.ศ. ๒๔๘๓	ข้าราชการตุลาการสามัญชั้นพิเศษ
๑๕ พฤษภาคม	พ.ศ. ๒๔๘๓	ข้าหลวงยุติธรรมภาคใต้
๑๑ กันยายน	พ.ศ. ๒๔๘๔	ข้าหลวงยุติธรรมภาค ๕
๑๕ สิงหาคม	พ.ศ. ๒๔๘๕	ข้าหลวงยุติธรรมภาค ๑
๑ พฤศจิกายน	พ.ศ. ๒๔๘๘	อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา
๑๘ พฤษภาคม	พ.ศ. ๒๔๘๘	ขอลาออกจากราชการเพื่อสมัครเป็นสมาชิกพัฒนา สภา รับบำนาญเพราะเหตุรับราชการนาน

ความดีความชอบ

๒๙ มกราคม	พ.ศ. ๒๔๗๘	ได้ช่วยเหลือร่วมมือในการพิจารณาตรวจแก้คำแปล ประมวลกฎหมายที่ออกใช้ใหม่ให้สำเร็จ ลุล่วงไปโดยรวดเร็ว และเรียบร้อย คณะรัฐมนตรีชมเชยและขอบใจ
๓๐ เมษายน	พ.ศ. ๒๔๘๔	ได้คิดแบบสำเร็จองค์คณะผู้พิพากษาศาลชั้นต้นขึ้น ซึ่งกระทรวงยุติธรรมเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ราชการศาลอยู่มาก จึงได้พิมพ์ขึ้นไว้ใช้ในราชการ ส่งให้ศาลชั้นต้นทั้งหลายใช้เป็นสมุดคู่มือ กระทรวงยุติธรรมได้ออกแจ้งความชมเชยและขอบใจเป็นอย่างยิ่ง

ราชการพิเศษ

๘ กันยายน	พ.ศ. ๒๔๖๐	กระทรวงยุติธรรมให้ไปช่วยพิจารณาพิพากษาคดีที่ศาลมณฑลสุราษฎร์ มีกำหนด ๓ เดือน ๔ วัน ได้ปฏิบัติการเป็นที่เรียบร้อย
๒๘ พฤศจิกายน	พ.ศ. ๒๔๗๕	กระทรวงยุติธรรมได้ให้ไปช่วยราชการในกรมร่างกฎหมายชั่วคราว ตามคำขอของประธานคณะกรรมการราษฎร ถึงวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๖
๙ กันยายน	พ.ศ. ๒๔๗๖	คณะรัฐมนตรีลงมติให้ตั้งเป็นกรรมาธิการพิจารณาร่างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
๑ ธันวาคม	พ.ศ. ๒๔๗๖	โปรดเกล้าฯ ให้เป็นกรรมการร่างกฎหมาย (ตั้งแต่เริ่มตั้งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา)
๒๖ ธันวาคม	พ.ศ. ๒๔๗๖	เป็นกรรมาธิการพิจารณาร่างกฎหมายประมวลวิธีพิจารณาความแพ่ง

๕ มิถุนายน	พ.ศ. ๒๔๗๗	รัฐมนตรีให้เป็นกรรมการประมวลข้อบังคับและระเบียบศาล
๒๖ กันยายน	พ.ศ. ๒๔๗๗	คณะรัฐมนตรีตั้งให้เป็นกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
๓ ตุลาคม	พ.ศ. ๒๔๗๗	คณะรัฐมนตรีตั้งให้เป็นกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
๒๙ สิงหาคม	พ.ศ. ๒๔๗๘	เป็นกรรมการผู้แทนกระทรวงยุติธรรมพิจารณานโยบายที่ดิน
๑๐ กันยายน	พ.ศ. ๒๔๗๘	เป็นกรรมการสอบแข่งขันเพื่อรับตำแหน่งข้าราชการตุลาการสามัญอันดับที่ ๖ ประจำปี พ.ศ. ๒๔๗๘
๒๔ กันยายน	พ.ศ. ๒๔๗๘	คณะรัฐมนตรีตั้งให้เป็นกรรมการตรวจร่างคำแปลประมวลกฎหมายที่จะประกาศใช้ใหม่ทั้งหมด
๕ กันยายน	พ.ศ. ๒๔๗๘	เป็นผู้แทนกระทรวงยุติธรรมไปร่วมปรึกษาทำความเข้าใจความตกลงกับกระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณประโยชน์ของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๗๘
๑๔ กันยายน	พ.ศ. ๒๔๗๘	คณะรัฐมนตรีตั้งให้เป็นกรรมการตรวจพิจารณาประมวลกฎหมายที่ออกใหม่
๑๖ กันยายน	พ.ศ. ๒๔๗๘	คณะรัฐมนตรีตั้งให้เป็นกรรมการพิจารณาข้อสังเกตของนานาประเทศเกี่ยวกับประมวลกฎหมายไทย
๑๙ กันยายน	พ.ศ. ๒๔๗๘	กระทรวงยุติธรรมได้ตั้งให้เป็นกรรมการพิจารณาแก้ไขแบบพิมพ์ศาล และกองหมาย กองรักษาทรัพย์
๑๒ พฤษภาคม	พ.ศ. ๒๔๘๐	เป็นกรรมการพิจารณาระเบียบราชการในกองหมายซึ่งคณะกรรมการเดิมได้เรียบเรียงไว้

๒ ธันวาคม	พ.ศ. ๒๔๘๐	เป็นกรรมการตรวจพิจารณาระเบียบราชการในกองรักษาทหาร
๒๗ ธันวาคม	พ.ศ. ๒๔๘๐	เป็นกรรมการตรวจพิจารณาข้อสังเกตของนานาประเทศเกี่ยวกับประมวลกฎหมายไทย
๗ มกราคม	พ.ศ. ๒๔๘๐	เป็นกรรมการสอบวิชาวิธีพิจารณาความแพ่งและวิธีพิจารณาความอาญาในการสอบแข่งขันเพื่อรับทุนเล่าเรียนหลวงปี พ.ศ. ๒๔๘๐
พฤษภาคม	พ.ศ. ๒๔๘๒	เป็นกรรมการตรวจชำระประมวลกฎหมายอาญา
๑๙ ธันวาคม	พ.ศ. ๒๔๘๒	เป็นกรรมการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุตำแหน่งเจ้าศาลและรองเจ้าศาล
๒๑ มีนาคม	พ.ศ. ๒๔๘๓	เป็นกรรมการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุตำแหน่งเจ้าศาลและรองเจ้าศาล
๑๖ ตุลาคม	พ.ศ. ๒๔๘๕	เป็นกรรมการคัดเลือกเพื่อบรรจุตำแหน่งเจ้าศาลรองเจ้าศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้ช่วยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และเจ้าพนักงานยึดทรัพย์
๒๙ มกราคม	พ.ศ. ๒๔๘๘	เป็นกรรมการพิจารณาคำบ่วยการต่างๆ ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงยุติธรรม ฯลฯ
๗ ธันวาคม	พ.ศ. ๒๔๘๘	เป็นกรรมการพิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พุทธศักราช ๒๔๘๕
พ.ศ. ๒๔๙๒-๒๔๙๓		เป็นกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)
พ.ศ. ๒๔๙๔		เป็นกรรมการตุลาการผู้ทรงคุณวุฒิ
๒๐ เมษายน	พ.ศ. ๒๔๙๗	เป็นกรรมการตุลาการแทนตำแหน่งที่ว่างลงก่อนถึงกำหนด เนื่องจากพระยาภักทรานาภิธรรมจรรย์ ถึงแก่กรรม
๑๗ มกราคม	พ.ศ. ๒๕๐๑	เป็นกรรมการตุลาการผู้ทรงคุณวุฒิ

๔ มีนาคม	พ.ศ. ๒๕๐๑	เป็นประธานอนุกรรมการพิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๒ กุมภาพันธ์	พ.ศ. ๒๕๐๕	เป็นประธานอนุกรรมการพิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา
พ.ศ. ๒๕๑๐		เป็นประธานกรรมการร่างกฎหมาย กอง ๓ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ราชการด้านการเมือง

พ.ศ. ๒๔๘๘		เป็นสมาชิกแห่งพุทธสภา
เครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญตราที่ได้รับพระราชทาน		
๓๐ ธันวาคม	พ.ศ. ๒๔๖๓	เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย
๓๑ ธันวาคม	พ.ศ. ๒๔๖๕	เบญจมาภรณ์ช้างเผือก
๑ มกราคม	พ.ศ. ๒๔๖๗	จักรยาภรณ์มงกุฎไทย
	พ.ศ. ๒๔๖๘	เหรียญบรมราชาภิเษก (เงิน) รัชกาลที่ ๗
๑๐ พฤศจิกายน	พ.ศ. ๒๔๗๒	จักรยาภรณ์ช้างเผือก
เมษายน	พ.ศ. ๒๔๗๕	เหรียญฉลองพระมหานคร (เงิน)
๒๐ กันยายน	พ.ศ. ๒๔๘๐	ทวีตราภรณ์มงกุฎไทย
๒๐ กันยายน	พ.ศ. ๒๔๘๒	เหรียญจักรพรรดิมาลา
๒๐ กันยายน	พ.ศ. ๒๔๘๓	ทวีตราภรณ์ช้างเผือก
๑๙ กันยายน	พ.ศ. ๒๔๘๖	ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย
๕ ธันวาคม	พ.ศ. ๒๔๙๔	ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก
๕ ธันวาคม	พ.ศ. ๒๔๙๗	ประดมาภรณ์มงกุฎไทย
๕ ธันวาคม	พ.ศ. ๒๕๐๑	ประดมาภรณ์ช้างเผือก
๕ ธันวาคม	พ.ศ. ๒๕๐๖	มหาวชิรมงกุฎ
๑๓ พฤษภาคม	พ.ศ. ๒๕๑๒	เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา
	พ.ศ. ๒๕๑๔	เหรียญกาชาดสมนาคุณ ชั้น ๑

กิจกรรมด้านการศึกษา

พ.ศ. ๒๔๘๐-๒๔๘๒

เป็นอาจารย์ผู้บรรยายวิชาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรม-ศาสตร์และการเมือง และได้แต่งตำราวิชาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ไว้อย่างสมบูรณ์ และได้ปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัยตลอดมา เป็นอาจารย์ผู้บรรยายวิชากฎหมายลักษณะพยานหลักฐานและจิตวิทยา และได้เขียนคำบรรยายไว้โดยสมบูรณ์

พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๔๘๖

ทุนพระนิติการณืประสม

ได้จัดพิมพ์หนังสือคำบรรยายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มอบให้เนติบัณฑิตสภาเป็นผู้จัดการจำหน่ายนำเงินรายได้ทั้งเป็นเงินกองทุนให้ชื่อว่า “ทุนพระนิติการณืประสม” ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๔ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจ่ายเป็นทุนสงเคราะห์แก่นักศึกษาของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา นักศึกษานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่เรียนที่แต่ขาดแคลนค่าเล่าเรียนหรือค่าใช้จ่าย และได้มอบลิขสิทธิ์แห่งหนังสือเล่มนี้ให้แก่เนติบัณฑิตยสภาอีกด้วย

หนังสือธรรมสาร และสำนักงานธรรมสาร

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๐ พระนิติการณืประสม ได้สังเกตเห็นว่า คำพิพากษาฎีกาสำหรับใช้เป็นบรรทัดฐานในการค้นคว้าอ้างอิงแก่บรรดาผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย ยังมีได้ตีพิมพ์กันเป็นที่แพร่หลาย จึงได้ย่อเรื่อง จัดทำหัวข้อและหมวดหมู่ให้เข้าลักษณะตัวบทกฎหมาย จัดทำสารบาญและรวบรวมจัดพิมพ์ขึ้น ใช้ชื่อว่า หนังสือธรรมสาร ได้พิมพ์ตลอดมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๔ เกิดสงครามมหาเอเชียบูรพาขึ้น กระดาษพิมพ์ขาดแคลนจึงจำต้องหยุดชงักการออกหนังสือธรรมสาร หลังจากตีพิมพ์ติดต่อกันมา ๒๔ ปี ครั้นสงครามเสร็จจันลง ทางเนติบัณฑิตยสภาได้รวบรวมจัดพิมพ์คำพิพากษาฎีกาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ขึ้นเอง หนังสือ “ธรรมสาร” จึงได้ยุติการพิมพ์

เมื่อพระนิติการณ์ประสม ลาออกจากราชการในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้ตั้งสำนักงานที่ปรึกษากฎหมายและทนายความใช้ชื่อว่า สำนักงาน ธรรมสาร ที่ปรึกษากฎหมายและทนายความ ซึ่งได้ดำเนินกิจการมาจนถึงทุกวันนี้

กิจกรรมด้านการธนาคาร

พ.ศ. ๒๔๙๐-๒๔๙๑	เป็นกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย
พ.ศ. ๒๔๙๐	เป็นกรรมการธนาคารเอเซียเพื่อการอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมจำกัด
พ.ศ. ๒๔๙๒	เป็นกรรมการธนาคารกสิกรไทย จำกัด และดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายกิจการสาขาอีกตำแหน่งหนึ่ง
๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๘	เป็นประธานกรรมการธนาคารกสิกรไทย จำกัด

กิจกรรมด้านสังคม

๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๓	เป็นกรรมการที่ปรึกษามูลนิธิหม่อมกุฎราชวิทยาลัย
๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๘	เป็นประธานกรรมการมูลนิธิหม่อมกุฎราชวิทยาลัย
- นอกจากนี้ ยังได้เป็นรองประธานกรรมการสมาคมราชวิทยาลัย และற்றுณีกมูลนิธราชวิทยาลัยเพื่อการศึกษาอีกด้วย

กิจกรรมด้านอุตสาหกรรม

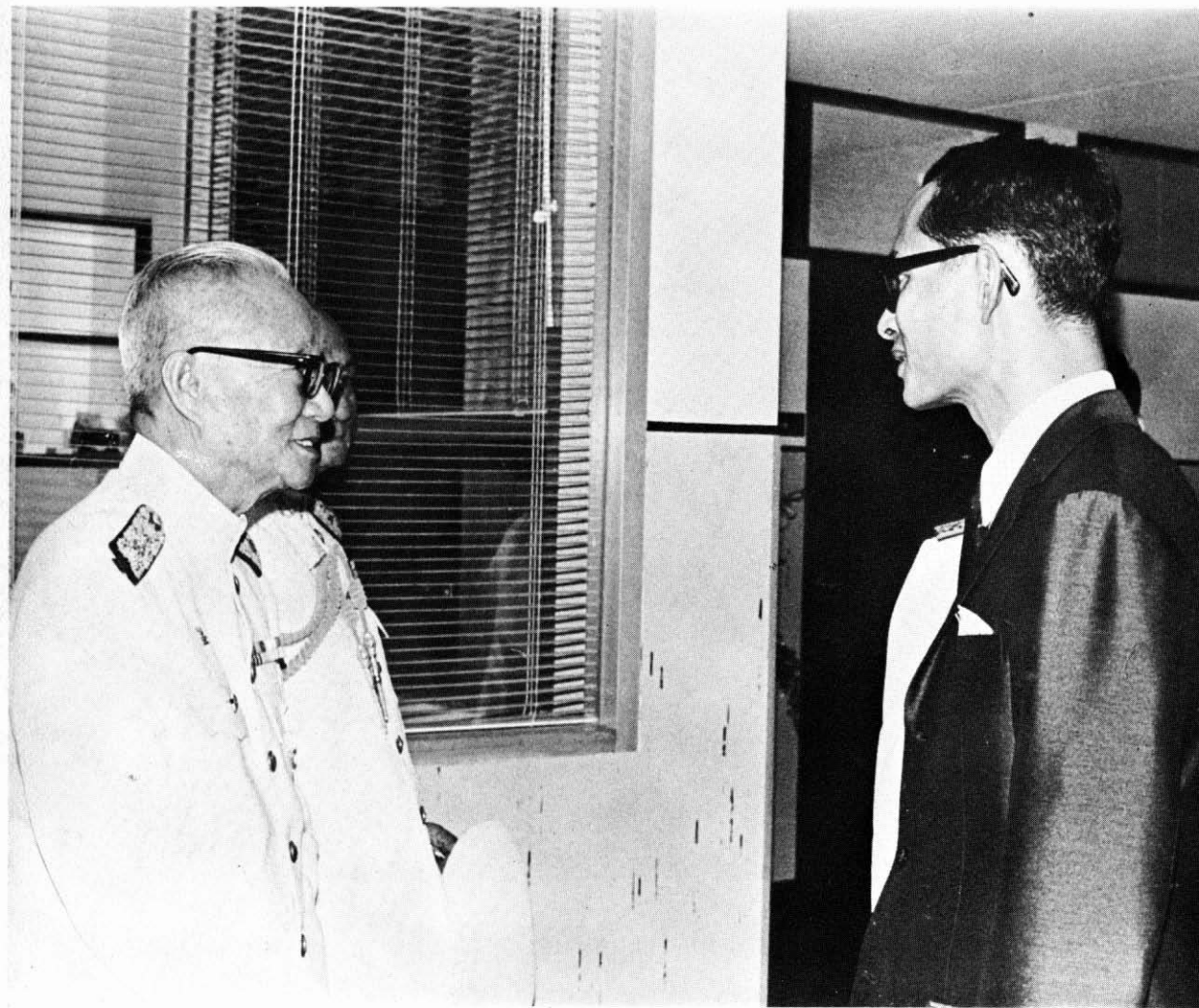
พระนิติการณ์ประสมเป็นผู้มีความสนใจในกิจการอุตสาหกรรมเป็นอันมาก เมื่อได้มีโอกาสเข้าชมโรงงานอุตสาหกรรมไม่ว่าจะเป็นประเภทใด ก็มักจะซักไซ้ไต่ถามด้วยความสนใจอย่างจริงจัง ในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ได้เริ่มทำกิจการอุตสาหกรรมผลิตภาชนะอะลูมิเนียมขึ้นเอง โดยตั้งบริษัทโลหการไทย จำกัด ขึ้น กิจการนี้ได้เจริญเติบโตจนกระทั่งในปัจจุบันนี้ ได้ขยายกิจการออกไปอย่างกว้างขวางจนนับได้ว่า เป็นโรงงานที่มีเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งในกลุ่มประเทศเอเชียอาคเนย์ นอกจากนี้ยังได้ร่วมก่อตั้งโรงงานผลิตเสาเข็มคอนกรีตแรงเหวี่ยงขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศไทย คือ บริษัทยูไนเต็ค คอนสตรัคชั่น แมทีเรียล จำกัด

และทั้งโรงงานหล่อเหล็กที่ทันสมัยขึ้นอีก คือ บริษัท นิตिकासตั้ง จำกัด นอกจากนี้ยังได้ตั้ง บริษัทสยามโภชนาการ จำกัดขึ้น ดำเนินกิจการห้องเย็นเก็บอาหารทะเลส่งจำหน่ายต่างประเทศ จึงนับได้ว่าพระนิติการณ์ประสมเป็นผู้ที่ได้มีส่วนช่วยส่งเสริมกิจการอุตสาหกรรมให้แก่ประเทศไทยอยู่ด้วยไม่น้อย

พระนิติการณ์ประสม เป็นผู้ที่มีร่างกายแข็งแรง คอยระวังรักษาสุขภาพของตนเอง ด้วยการออกกำลังกายว่ายน้ำเป็นประจำ ชอบท่องเที่ยวเดินทางหาความรู้ และสนใจในภูมิประเทศและประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสถานที่ต่าง ๆ ที่ได้พบเห็น ถึงแม้ว่าจะมีอายุล่วงเข้าอยู่ในวัยชรามากแล้วก็ตามก็ยังมีความกระฉับกระเฉงคล่องแคล่วว่องไวในการประกอบกิจการต่าง ๆ ทั้งในด้านความถึกและการปฏิบัติสามารถประกอบภาระกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบได้อย่างเต็มที่ ไม่ขาดตกบกพร่อง ไม่เคยกระทำตนให้เป็นภาระให้แก่ผู้อื่น และไม่เคยมีโรคภัยร้ายแรงเบียดเบียนจนถึงเช้าวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๙ เวลาตอนเช้าตรู่ได้เกิดมีอาการอาเจียนแล้วสิ้นสติไป ภรรยาและบุตรจึงได้รับนำส่งโรงพยาบาล แพทย์ตรวจพบว่าเส้นโลหิตใหญ่ในสมองแตก และได้พยายามเยียวยากันจนสุดความสามารถ แต่ก็ไม่สามารถช่วยเหลือได้ จึงได้ถึงแก่อนิจกรรมเมื่อเวลา ๐๕.๑๒ น. ของวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๙ ด้วยอาการสงบ ท่ามกลางความรักและอาลัยอย่างสุดซึ้งของภรรยา บุตร หลาน และญาติมิตรสหาย สิริรวมอายุได้ ๘๒ ปี ๗ เดือน ๗ วัน

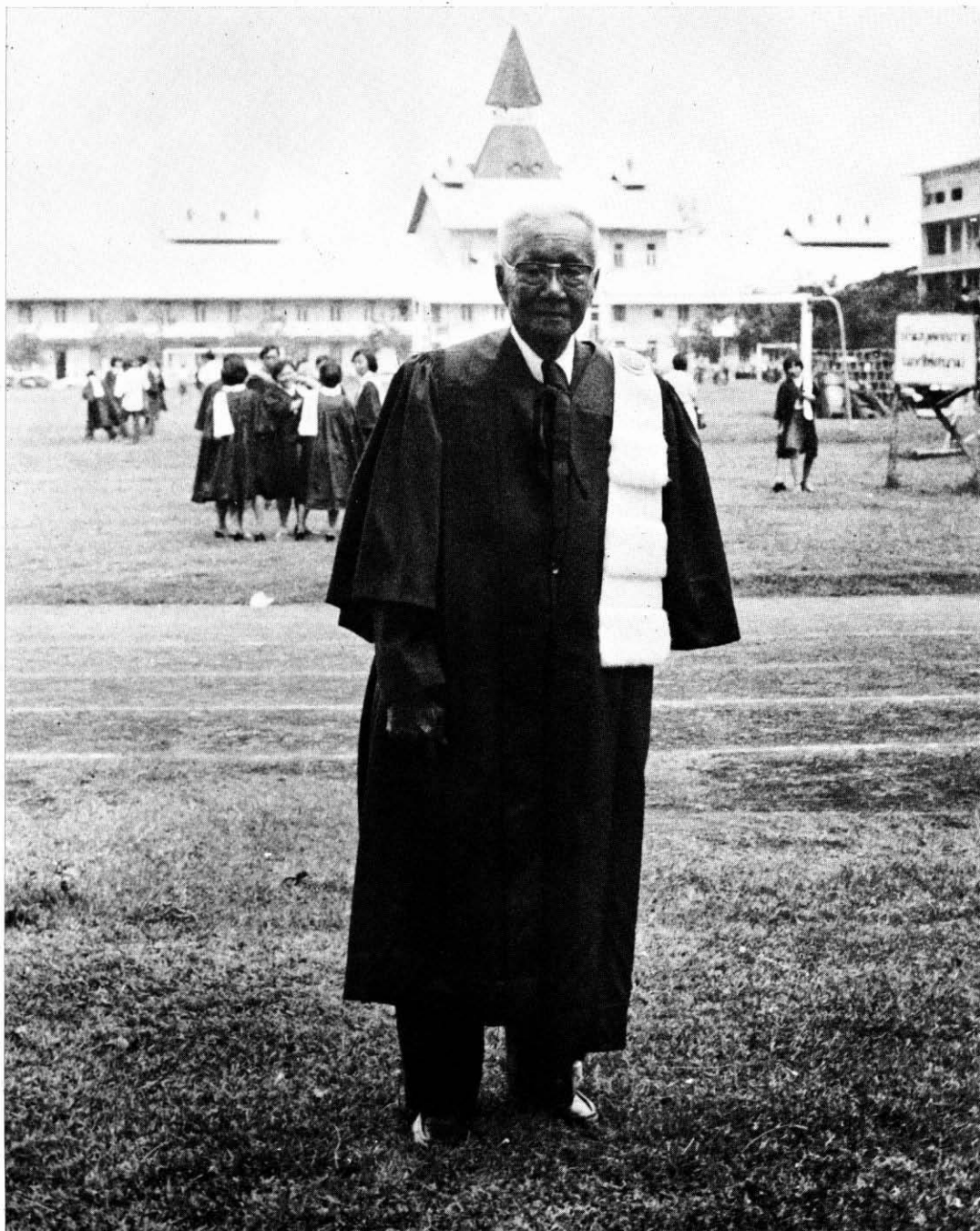
รับพระราชทานเหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา
เมือ พ.ศ. ๒๕๑๒

เมื่อเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดตึกธนาคารกสิกรไทย
ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๔

เมื่อสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนกฎหมายของกระทรวงยุติธรรม
เป็นเนติบัณฑิตเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕ (แถวนี้คนที่ ๒ จากซ้าย)

เมื่อวันซ้อมรับพระราชทานปริญญาบัตรด้วยภูมิจิตถิตติมศักดิ์
ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๕

อุปสมบทเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ (องค์ที่ ๒ จากซ้าย)

ในพิธีทอดผ้าพระกฐินพระราชทานของธนาคารสักรไทย
ณ วัดพระศรีมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖

ในพิธีมอบทุนการศึกษา “ทุนพระนิตินิการณประสม”
ให้แก่นักศึกษาของสำนักอบรมศึกษากฎหมาย เนติบัณฑิตยสภา

ในพิธีเปิดธนาคารกสิกรไทย สาขามหาชัย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕

เดินเครื่องจักรเป็นปฐุมฤกษ์ในโรงงานรีดอลูมิเนียม
ของบริษัท โลหการไทย จำกัด

สมรสกับ น.ส. จวง ถ้ำขำ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓

ภรรยา บุตร และหลานในวันบำเพ็ญกุศลสัตมวารศพ

ย่อคำพิพากษาบางเรื่องเกี่ยวกับการธนาคารและตัวเงิน

ร.ศ. ๑๒๘-พ.ศ. ๒๕๑๘

รวบรวมโดย

นายสำราญ กัฒนาจรุจ ฐ.บ.

สำนักงานธรรมสาร ที่ปรึกษากฎหมายและทนายความ

อาคารธนาคารกสิกรไทย ชั้น ๕ ๑๔๒ ถนนสีลม พระนคร

หน้าว่าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๕ ปี ร.ศ. ๑๒๘

ระหว่าง **มิสเตอร์ฟิงสโตน** **ผู้จัดการซาเตอร์แบงค์**
 หลวงสุนทรโกษา

โจทก์
จำเลย

การรับรองเช็ค (Marking cheque)

ธนาคารรับรองเช็คลงวันที่ล่วงหน้า โดยเขียนและลงชื่อในเช็คว่า “สำหรับจ่ายในวันที่ที่ระบุไว้” คำรับรองนี้ทำให้เกิดเป็นสัญญาของธนาคารทันที เมื่อเช็คตกถึงมือผู้รับเงิน โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ธนาคารจะถอนคำรับรองนี้ไม่ได้โดยลำพัง ธนาคารจำต้องจ่ายเงินตามที่ได้รับรองไว้

ธนาคารลงคำรับรอง “ใช้ได้” ลงในเช็คลงวันที่ล่วงหน้า โดยคำขอรับรองของผู้ส่งจ่ายไว้แล้ว ยังไม่ถึงวันที่ที่ลงในเช็คนั้น ผู้ส่งจ่ายส่งธนาคารให้งดจ่ายเงิน แม้ธนาคารจ่ายเงินตามเช็คนั้นไปภายหลังเมื่อเช็คนั้นถึงกำหนด ธนาคารมีสิทธิเรียกเงินที่จ่ายไปคืนจากผู้ส่งจ่ายได้.

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้เกิดก่อนใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่เมื่อใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วก็ได้มีบทบัญญัติในมาตรา ๔๔๓ ไว้ทำนองเดียวกันว่า ถ้าธนาคารเขียนข้อความลงลายมือชื่อบนเช็คคำว่า “ใช้ได้” หรือ “ใช้เงินได้” (good or good for payment) หรือคำใด ๆ อันแสดงผลอย่างเดียวกัน ธนาคารต้องผูกพันในฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้นในอันที่จะต้องจ่ายเงินแก่ผู้ทรงตามเช็ค แม้ผู้สั่งจ่ายจะมีคำสั่งห้ามจ่ายเงินมาในภายหลัง ธนาคารก็จะปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คนั้นไม่ได้ (ดูคำอธิบายกฎหมายตั๋วเงินโดย ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ผดุงศึกษา ๒๔๔๔ หน้า ๒๑๐ และ Paget's Law of Banking, 6 th Ed. 1961 หน้า ๓๐๑)

สำหรับเช็คที่ส่งวันล่วงหน้านั้น มีคำพิพากษาฎีกาที่ ๓๒๗/๒๔๙๕ และ ๖๕๕/๒๔๙๘ ว่าไว้ว่าสมบรณ์ใช้ได้เป็นเช็ค

อย่างไรก็ดี ในคดี Bank of Baroda Ltd. v. Punjab National Bank Ltd. 1944 ศาลอังกฤษ (Privy Council) พิพากษาว่า ผู้จัดการธนาคารไม่มีอำนาจที่จะรับรองเช็คที่ลงวันที่ล่วงหน้าได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๘ ร.ศ. ๑๒๘

ระหว่าง หลวงประสาร อักษรพรรณ์
บวฉัน กับพวก

โจทก์
จำเลย

ตัวเงิน ความรับผิดชอบของคู่สัญญาหลายคนในตัวเงิน

ตัวสัญญาใช้เงินที่เล็กอายุ ๑๘ ปี ลงชื่อเป็นคู่สัญญาค้ำประกัน ในฐานะผู้ค้ำประกัน ไม่ผูกพันทำให้เด็กนั้นต้องรับผิดชอบ แต่ผู้ใหญ่อีกสองคนที่ลงชื่อเป็นผู้กู้ (ผู้ออกตัว) นั้น ต้องผูกพันรับผิดชอบ.

บันทึกผู้รวบรวม

เรื่องนี้เกิดก่อนใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในเรื่องความรับผิดชอบของคู่สัญญาที่ศาลพิพากษาว่า บางคนต้องรับผิดชอบ บางคนไม่ต้องรับผิดชอบนั้น แม้ในปัจจุบันนี้ก็คงถือเป็นตัวอย่างที่ใช้ได้อยู่ เพราะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๐๒ บัญญัติไว้ว่า “ถ้าตัวเงินลงลายมือชื่อของบุคคลหลายคน มีทั้งบุคคลซึ่งไม่อาจจะเป็นคู่สัญญาแห่งตัวเงินนั้นได้เลย หรือเป็นได้แต่ไม่เต็มผลไซ้ร ท่านว่าการนี้ย่อมไม่กระทบกระทั่งถึงความรับผิดชอบของบุคคลอื่น ๆ นอกนั้นซึ่งคงต้องรับผิดชอบตามตัวเงิน”

แต่สำหรับในข้อวินิจฉัยของศาลที่ให้ดอกเบี้ยนับแต่วันฟ้องนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๖๘ (๒) บัญญัติไว้ว่า ให้ผู้ทรงเรียกร้องเอาจากบุคคลซึ่งตนใช้สิทธิไต่เบี่ยได้ในอัตราร้อยละห้า นับแต่วันถึงกำหนด.

คำพิพากษาศาลแพ่งคดีแดงที่ ๓๑๓ ร.ศ. ๑๒๘

ระหว่าง พระอมรเดช และกรมทหารเรือ
ธนาคารสยาม กับมาจล

โจทก์
จำเลย

ข้อเท็จจริงมีคปากเรื่องลายมือผู้ส่งจ่ายในเช็คปลอม

เมื่อผู้ส่งจ่ายทราบความว่า มีคนปลอมลายมือผู้ส่งจ่ายไปหลอกธนาคาร ก็เป็นหน้าที่ของผู้ส่งจ่ายจะต้องไปบอกธนาคารให้รู้ตัว เพื่อที่จะให้ธนาคารได้ระมัดระวังในภายหน้า

ถ้าทอดทิ้งไว้แล้วมาบอกในภายหลังเมื่อไม่เป็นประโยชน์ ต้องถูกบีบปากไม่ให้อ้างว่า มีใครมาปลอมลายมือของตน ๆ จะต้องรับเหมือนหนึ่งว่าเป็นลายมืออันแท้จริง.

บันทึกของผู้รวบรวม

คำพิพากษานี้ไม่ใช่คำพิพากษาศาลฎีกา คือ คดีถึงที่สุดเพียงศาลแพ่งเท่านั้น แต่ที่นำมาลงพิมพ์ไว้ก็เพราะเห็นว่าพอเป็นแนวทางให้ความรู้เรื่องข้อพิพาทหรือคดีบทมิให้ยกข้อลายมือชื่อปลอมขึ้นเป็นข้อต่อสู้ตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๐๘ ได้.

คดีที่อ้างถึงในคำพิพากษานี้ คือ.—

Bank of Ireland v. Trustees of Evan's Charities in Ireland, 1855

Scholfield v. Earl of Londesborough, 1896.

Young v. Grote, 1827.

M'Kenzie v. British Linen Co, 1881.

Ogilvie v. West Australian Mortgage and Agency Corporation Ltd. 1896.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๑/๒๔๕๖

ระหว่าง กรมอัยการ แทนกระทรวงธรรมการ
แบงก์สยาม กัมมาจล

โจทก์
จำเลย

หักหนี้

เจ้าพนักงานนำเงินของกระทรวงไปฝากธนาคารในนามของตนเอง โดยไม่ได้บอกให้ธนาคารรู้ว่าเป็นเงินของกระทรวง ธนาคารมีอำนาจที่จะหักเงินฝากนั้นใช้หนี้ที่เจ้าพนักงานผู้นั้นเป็นหนี้ธนาคารอยู่ได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๔/๒๕๕๓

ระหว่าง นายเซ่งอี
บริษัทแบงก์ชาเขียวเงินจิ้ง กับพวก

โจทก์
จำเลย

ใบรับฝากเงิน

ลูกค้านำเงินฝากเข้าบัญชีของตนที่ธนาคาร โดยปกติผู้จัดการเป็นผู้ลงชื่อรับเงินแล้วประทับตราในสมุดนำฝากเงิน แต่มีใบรับฝากบางฉบับในเล่มมีแต่ลายเซ็นผู้จัดการ ผู้รับเงิน แต่ไม่ได้ประทับตรา เมื่อใบรับฝากนั้นไม่ใช่ใบรับปลอม แม้จะไม่มีตราธนาคารประทับก็ใช้ได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๘/๒๕๕๓

ระหว่าง กรมอัยการ
นายยู่งเซงเซง (ฉลอง นัยนารถ) กับพวก

โจทก์
จำเลย

จ่ายเงินของธนาคารโดยทุจริต

ผู้จัดการธนาคารส่งจ่ายเงินของธนาคารไปโดยทุจริต มีความผิดอาญาร้ายกยอก.

บันทึกของผู้รวบรวม

คดีนี้แม้จะเป็นคดีที่นานมาแล้ว แต่ก็เชื่อว่ายังคงถือเป็นแนวทางได้อยู่

สำหรับความผิดตามมาตรา ๓๐๔ และ ๓๑๔ ของกฎหมายลักษณะอาญาที่พุดถึงในคดีนี้เทียบได้กับมาตรา ๓๕๒ และ ๓๕๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๒/๒๕๖๗

ระหว่าง นายชงห์ เจ้าของยี่ห้อเปงซุน
ยี่ห้อวงซงไถ่

โจทก์
จำเลย

การชำระหนี้ด้วยเช็ค

ผู้ทรงตั๋วแลกเงินยื่นตั๋วแลกเงินให้ผู้จ่ายรับรองตั๋วแล้ว เมื่อถึงกำหนดใช้เงินตามตั๋ว ผู้รับรองจ่ายเช็คให้เป็นการชำระเงินตามตั๋ว แต่เรียกเก็บเงินตามเช็คนั้นไม่ได้ ผู้ส่งจ่ายตั๋วแลกเงินยังคงต้องรับผิดชอบใช้เงินให้แก่ผู้ทรงตั๋วแลกเงินนั้นอยู่ตามเดิม

บันทึกของผู้รวบรวม

ในปัจจุบันนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๒๑ บัญญัติว่า ถ้าชำระหนี้ด้วยออกด้วยโอน ฤกว่าสลักหลังตั๋วเงิน ฤกว่าประทวนสินค้า ท่านว่า หนี้นั้นจะระงับสิ้นไปต่อเมื่อตั๋วเงินหรือประทวนสินค้านั้นได้ใช้เงินแล้ว ในเรื่องการชำระเงินตามตั๋วแลกเงินด้วยเช็คนี้ จะเกิดปัญหาขึ้นถ้าหากธนาคารผู้เรียกเก็บเงินรับเช็คแล้วเวนคืนตั๋วให้ผู้จ่ายไป แต่ต่อมาเช็คนั้นขึ้นเงินไม่ได้ หลักฐานของธนาคารก็จะมีแต่เพียงเช็ค ทำให้ธนาคารขาดสิทธิไล่เบี้ยเรียกร้องจากผู้ส่งจ่าย หรือผู้สลักหลัง (ถ้ามี) ไป ดังนั้น ในกรณีที่ผู้จ่ายจะชำระด้วยเช็คเช่นนั้นเพื่อตัดปัญหาที่จะเกิดขึ้นธนาคารจึงยังไม่ควรเวนคืนตั๋วให้ผู้จ่ายไปทันที.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๑๔/๒๕๖๗

ระหว่าง อับดุลฮูเซ็ม ฯ เจ้าของห้าง ยี.เอ.กาเตอร์
ห้างเอฟ.โมติวาลา

โจทก์
จำเลย

เช็คไม่เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน

เช็คเป็นแต่คำสั่งของฝ่ายหนึ่งให้ธนาคารจ่ายเงินให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง ไม่ใช่เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน

บันทึกของผู้รวบรวม

ต่อมาเมื่อคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๕/๒๕๐๓ ได้พิพากษาไว้ทำนองเดียวกันกับฎีกานี้
 เช็คนั้นโดยปกติสันนิษฐานว่า ออกให้แก่กันเพื่อชำระหนี้ ไม่ใช่เพื่อก่อหนี้ (เว้นแต่
 หนี้ที่จะต้องรับผิดชอบใช้เงินตามเช็คที่ออกนั้น) ข้อความในเช็คนั้นเห็นได้ชัดว่า ไม่ใช่เป็น
 เรื่องกู้ยืมกันเลย เป็นเรื่องสั่งให้ธนาคารใช้เงินให้แก่ผู้ทรงเช็คเท่านั้น.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๐๔/๒๕๑๕

ระหว่าง นายอรุณ สุภากร
 นายธง ไผ่ประคิษฐ กับพวก

โจทก์
 จำเลย

ประทับตราแทนลายมือชื่อ

การใช้ตราที่แกะเป็นลายเซ็นประทับลงในเอกสารต่าง ๆ อยู่เป็นปกติ ถือได้ว่าเป็น
 การลงลายมือชื่อตามกฎหมาย

บันทึกของผู้รวบรวม

วิธีการลงชื่อนั้น นอกเหนือไปจากการเซ็นจริง ๆ แล้ว ประมวลกฎหมายแพ่งและ
 พินัยกรรม มาตรา ๙ วรรค ๒ และวรรค ๓ ยังได้บัญญัติไว้ว่า ผู้ใดใช้ตราประทับแทนลงลายมือ
 ชื่ออยู่เป็นปกติ หรือลายพิมพ์นิ้วมือ แกงไต ฤๅเครื่องหมายอื่น ถ้ามีพยานลงชื่อรับรองสองคนก็
 ถือว่า เป็นการลงชื่อที่ถูกต้องใช้ได้ แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับตัวเงินซึ่งรวมตัวแลกเงิน เช็ค และ
 คำสัญญาใช้เงินนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพินัยกรรม มาตรา ๙๐๐ วรรคสอง บัญญัติไว้เป็น
 พิเศษว่า ถ้าลงเครื่องหมายอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น แกงไต หรือลายพิมพ์นิ้วมือชื่อในตัวเงิน
 แม้จะมีพยานลงชื่อรับรอง ก็ไม่ให้ผลเป็นการลงชื่อในตัวเงิน มาตรา ๙๐๐ วรรคสองนี้ ไม่ได้
 ห้ามการประทับตราแทนการเซ็นชื่อตามปกติ ดังนั้น การประทับตราที่แกะเป็นลายเซ็น (ตรา
 ยาง) แทนการเซ็นชื่อตามปกติในตัวแลกเงิน เช็ค และคำสัญญาใช้เงินก็น่าจะใช้ได้ตามกฎ
 หมาย แต่ต้องเป็นการประทับที่ใช้แทนการลงชื่ออยู่เป็นปกติไม่ใช่ใช้นาน ๆ ครั้ง แต่อย่างไร
 ก็ดีสำหรับลายเซ็นผู้ส่งจ่ายในเช็คนั้น ศาลฎีกาเคยพิพากษาไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๓๔/๒๕๑๒

ว่า กฎหมายประสงค์ให้ธนาคารใช้ความระมัดระวังในเรื่องลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายยิ่งกว่าในเรื่องลายมือชื่อผู้รับเงินหรือผู้สัถ์หลัง ดังนั้น ถ้าลูกค้าจะขอประทับตราลายเซ็นในเช็คแล้ว อาจจะทำให้ยุ่งยากขึ้นในภายหลัง เพราะผู้ใดจะเป็นผู้ใช้ตราประทับในเช็คนั้น ไม่มีทางที่จะทราบได้ จึงไม่ควรสนับสนุนให้ใช้ตราประทับแทนการลงชื่อในเช็คหรือตัวเงิน

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๐/๒๔๖๖

ระหว่าง นายพุ่ม สมศิริ
นางเป้ง รอดจากได้

โจทก์
จำเลย

อายุความฝากเงิน

อายุความนั้นเริ่มนับตั้งแต่ขณะผู้ทรงสิทธิอาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้เป็นต้นไป ในเรื่องฝากเงินโดยไม่มีการกำหนดเวลาว่าจะเรียกคืนกันเมื่อใดนั้น ผู้ฝากจะเรียกเงินคืนเมื่อใดก็ได้ อายุความจึงนับจากวันฝากเป็นต้นไป ไม่ใช่ นับจากวันทวงถาม และอายุความฝากเงินมีกำหนด ๑๐ ปี ถ้าไม่เรียกคืนเสียภายใน ๑๐ ปี นับจากวันฝากก็ขาดอายุความ

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้เป็นเรื่องการฝากเงินระหว่างบุคคลธรรมดา กับบุคคลธรรมดาด้วยกันเอง แต่การฝากเงินธนาคารนั้น ถ้าเป็นบัญชีกระแสรายวันหรือบัญชีเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามจะถืออายุความ ๑๐ ปี นับแต่วันฝาก (แล้วไม่มีการถอน) หรือนับแต่วันขาดการติดต่อครั้งสุดท้าย คงไม่ได้ เพราะลักษณะสำคัญอยู่ที่การเรียกร้อง (Demand) ของลูกค้า ถ้าลูกค้ายังมิได้เรียกร้องทวงถาม ขอดถอนหรือส่งจ่าย (และธนาคารไม่ยอมจ่ายตามการเรียกร้อง ขอดถอน หรือการส่งจ่ายนั้น ๆ) แล้วอายุความก็ไม่น่าจะเริ่มนับ จะถือว่าเมื่อลูกค้าไม่มาถอน หรือขาดการติดต่อไป ๑๐ ปีแล้วเงินฝากจะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารนั้น เห็นจะไม่ได้

อย่างไรก็ดี เกี่ยวกับเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อครบกำหนดระยะเวลา เช่นเงินฝากประจำหกเดือน หนึ่งปี หรือระยะเวลาอื่น ๆ เมื่อครบกำหนดแล้วลูกค้าไม่มาถอนหรือขาดการติดต่อไปช้านานถึงกว่าสิบปีดังนี้ ธนาคารจะไม่จ่ายให้เพราะถือว่าขาดอายุความเรียกร้องแล้ว

ดังนั้น จะได้หรือไม่ ผู้รวบรวมเห็นว่าธนาคารน่าจะไม่สามารถทำได้ แต่ในทางปฏิบัติในเรื่องเช่นนี้
คงเกิดขึ้นได้ยาก เพราะโดยปกติในขณะนี้ธนาคารทุก ๆ ธนาคารจะมีเงื่อนไขการฝากเงินประ
เภทฝากประจำไว้ว่า ถ้าผู้ฝากไม่มาถอนคืนเมื่อครบกำหนดฝาก หรือไม่มีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ก็ให้
ถือว่ามีการต่ออายุไปอีกระยะเวลาหนึ่งงวดหนึ่ง ดังนั้น จึงถือได้ว่า มีการต่ออายุการฝากกันไปคราว
ระยะเวลาหรือคราวละงวดเรื่อย ๆ ไป (ส่วนดอกเบี้ยอันเกิดขึ้น ถ้าไม่มีคำสั่งให้ฝากทบเข้าก็จะ
กลายเป็นเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามไป) เรื่องอายุความสิบปีก็จะไม่เกิดขึ้น เพราะยังไม่
มีการเลิกสัญญาฝากเงินกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๘/๒๔๗๓

ระหว่าง	นายเต็กจូ หงอสุวรรณ	โจทก์
	นายอิงค่ายไต้	จำเลย

ลายมือชื่อเป็นภาษาต่างประเทศ
เซ็นชื่อเป็นอักษรจีนกันนับว่าเป็นการลงลายมือชื่อที่ใช้ได้ตามกฎหมาย

บันทึกของผู้รวบรวม
ฎีกานี้เป็นแนวทางว่า การลงลายมือชื่อในตั๋วแลกเงิน เช็ค หรือตั๋วสัญญาใช้เงิน
นั้นจะลงชื่อเป็นภาษาต่างประเทศภาษาใดก็ได้ ข้อสำคัญต้องเป็นลายเซ็นไม่ใช่เครื่องหมายหรือ
แสตมป์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๓/๒๔๘๑

ระหว่าง	บริษัทแรนเคอบริกาน จำกัด	โจทก์
	หลวงสารสินทเป็นสินธุ์ กับพวก	จำเลย

เครดิตฟองซิเอร์
เครดิตฟองซิเอร์ เป็นกิจการที่เกิดขึ้นและรับรองโดยกฎหมายภาคพื้นยุโรป
(Continental laws) เป็นวิธีการอย่างหนึ่งซึ่งให้เครดิตการกู้ยืมเงินหรือประโยชน์อื่นในทำนอง

เดียวกันโดยทั่วไปแก่บุคคลทุกชนิด ไม่จำเพาะแต่พวกชาวนาหรือกสิกรโดยมือสังหาริมทรัพย์
เป็นประกัน ทั้งนี้ ไม่ปรากฏว่าจำต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่สังหาริมทรัพย์นั้นเองเสมอไป

บันทึกของผู้รวบรวม

แม้กิจการเครดิต ฟองซีเอร์จะมีใช้กิจการธนาคารโดยตรง แต่ก็นับเนื่องเป็นเครดิต
สถานได้ชนิดหนึ่ง จึงรวบรวมมาไว้ประกอบความรู้

กิจการเครดิตฟองซีเอร์ เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ (๕) แห่งประกาศ
ของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๕๘ และในประกาศกระทรวงการคลังลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๑๕
กำหนดไว้ว่า กิจการเครดิตฟองซีเอร์หมายความว่า การประกอบกิจการให้กู้ยืมเงินโดยวิธีรับ
จำนองเป็นทางค้ำประกัน และตามประกาศกระทรวงการคลังเรื่องกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาต
ให้ประกอบกิจการฉบับลงวันที่เดียวกันนั้น กำหนดว่า การประกอบธุรกิจเครดิตฟองซีเอร์
จะกระทำได้ก็แต่ในรูปบริษัทจำกัด ต้องมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า ๒๐ ล้านบาท (ชำระแล้วไม่
ต่ำกว่า ๑๐ ล้านบาท) ฯลฯ และมีข้อห้ามในเงื่อนไขการดำเนินงานข้อหนึ่งว่า ห้ามให้กู้ยืมเงิน
วันแต่รับจำนองทรัพย์สินลำดับหนึ่งเป็นประกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๐/๒๕๔๔

ระหว่าง นายตัน ช่อเซ็ง
บริษัทชาเตอร์แบงก์

โจทก์
จำเลย

สิทธิของธนาคารที่จะไม่จ่ายเงินเบิกเกินบัญชี

ถ้าหากไม่มีข้อตกลงหรือสัญญากันไว้เป็นอย่างอื่น เพียงแต่ทำสัญญาจำนองเป็น
ประกัน เงินเบิกเกินบัญชี และหนี้อื่น โดยกำหนดวงเงินขึ้นสูงไว้ ไม่มีผลผูกพันธนาคารที่จะ
ต้องยอมให้ลูกค้าเบิกเงินเกินบัญชีถึงจำนวนเงินขึ้นสูงตามสัญญาจำนองเป็นประกันนั้น

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ทำกันไว้แต่สัญญาจำนอง ไม่มีสัญญาหรือ
ข้อตกลงกันให้กู้เบิกเกินบัญชีเลย ดังนั้น ถ้าหากได้ทำสัญญาหรือข้อตกลงให้เบิกเกินบัญชีโดย

กำหนดวงเงินขึ้นสูงไว้ ธนาคารจะสั่งคไม่ยอมจ่ายเงินให้แก่ลูกค้า ในขณะที่สัญญาหรือข้อตกลงยังมีผลใช้บังคับอยู่นั้นเข้าใจว่าคงทำไม่ได้ เว้นแต่ในสัญญาหรือข้อตกลงให้เบิกเกินบัญชีนั้นจะอนุญาตให้ธนาคารทำเช่นนั้น (งคจ่ายเงินเกินบัญชี) ได้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๕๒๔/๒๔๘๕

ระหว่าง นางเอม แซ่หว่อง
นายยูเห่งยืน หรือ ยู่หงวน แซ่ก๊วก

โจทก์
จำเลย

การลงชื่อในสัญญา

ในสัญญาที่กู้ยืมเงินกันกว่า ๕๐ บาทขึ้นไป อันจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือจึงจะฟ้องร้องบังคับคดีต่อศาลได้นั้น เพียงแต่ลงชื่อผู้กู้ฝ่ายเดียว ผู้ให้กู้ไม่ต้องลงชื่อในสัญญาด้วยก็ได้

บันทึกของผู้รวบรวม

เคยมีผู้สงสัยว่าในสัญญาที่ธนาคารให้กู้เงินนั้น โดยปกติธนาคารไม่ได้ลงชื่อด้วย อาจจะใช้ไม่ได้ตามกฎหมาย คำพิพากษากฎีกาฉบับนี้จึงตัดข้อสงสัยที่กล่าวมานั้น เป็นอันว่าสัญญากู้ที่ธนาคารไม่ได้ลงชื่อเป็นผู้ให้กู้ด้วยนั้น ใช้บังคับฟ้องร้องผู้กู้ได้.

คำพิพากษากฎีกาที่ ๔๗๓/๒๔๘๕

ระหว่าง นายตึกเทียม แซ่ค
นายสวัสดิ์ ธีระพันธ์

โจทก์
จำเลย

จำนวนหลายลำดับ

ทรัพย์ซึ่งมีการจำนองหลายลำดับซ้อนกันนั้น เมื่อมีการบังคับจำนองรายแรกแล้ว การจำนองรายหลังๆ ต้องระบับสิ้นไปทุกราย

บันทึกของผู้รวบรวม

กรณีนี้เป็นตัวอย่างอันดีว่า ผู้รับจ้างลงลำดับสองหรือลำดับต่อไป จะต้องระมัดระวังว่าหากมีการบังคับจ้างโดยผู้รับจ้างลำดับแรกจนถึงขั้นขายทอดตลาดแล้ว ผู้รับจ้างลำดับสอง และต่อไป ต้องไประมัดระวังผลประโยชน์ของตนในการขายทอดตลาดด้วย มิฉะนั้น ถ้าขายทอดตลาดในราคาต่ำกว่าหนี้ของผู้รับจ้างลำดับแรกแล้ว ตนจะไม่ได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินนั่นเอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔/๒๔๔๖

ระหว่าง อัยการล้าง
นางจันทสม เวีร่า

โจทก์
จำเลย

คำแปลเอกสารที่ไม่ถูกต้อง

คำแปลจากต้นฉบับภาษาต่างประเทศนั้น ถ้าผู้แปลเพิ่มเติมความในคำแปลเข้าไป โดยความจริงไม่มีข้อความนั้นๆ ในต้นฉบับ ไม่เป็นผิดฐานปลอมหนังสือ

บันทึกของผู้รวบรวม

คำพิพากษานี้เป็นตัวอย่างแสดงว่า การทำคำแปลจากต้นฉบับเอกสารภาษาต่างประเทศนั้น ถ้าผู้แปลเพิ่มข้อความเข้าไปโดยในต้นฉบับภาษาต่างประเทศไม่มีข้อความนั้นๆ แล้ว ก็ไม่เป็นผิดฐานปลอมหนังสือ ที่ศาลลงโทษจำเลยในคดีนี้ (เฉพาะที่เกี่ยวกับเรื่องคำแปลที่เพิ่มเติมเข้าไป) นั้น เป็นเรื่องที่จำเลยแจ้งต่อพนักงานให้จดข้อความเท็จว่า จำเลยได้รับมอบอำนาจให้ขาย แต่จำเลยรู้อยู่แล้วว่าความจริงตนไม่ได้รับมอบอำนาจ ดังนั้น ในการที่ลูกค้านำเอกสารส่งต้นฉบับเอกสารเป็นภาษาต่างประเทศ เช่น ใบมอบอำนาจเป็นต้น และทำคำแปลรับรองว่าถูกต้องแนบมาด้วย ธนาคารควรต้องระมัดระวังตรวจสอบดูว่าตรงกับต้นฉบับหรือไม่ จะเชื่อแต่คำแปลที่ลูกค้าทำส่งให้แต่อย่างเดียวไม่ได้ เพราะอาจจะเสียหายในภายหลัง เช่น ในต้นฉบับใบมอบอำนาจภาษาต่างประเทศไม่ให้อำนาจผู้รับมอบที่จะกู้ยืมเงินจากธนาคารได้ (หรือกู้ได้แต่ในวงจำกัด) แต่ผู้แปลแปลเพิ่มเติมเข้าไปให้มีอำนาจกู้ยืมได้ (หรือ

กันได้โดยไม่มีวงจำกัด) แล้ว จะเอาผิดเป็นคดีอาญาว่าปลอมหนังสือก็ไม่ได้ และจะเอาผิดฐานแจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความเท็จก็ไม่ได้ (เพราะเจ้าหน้าที่ธนาคารไม่ใช่เจ้าพนักงานตามกฎหมาย)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๕๒/๒๕๔๖

ระหว่าง บริษัทโอเรียนเทล สโตร์ จำกัด
นายบันลูน เจตสมมา กับพวก

โจทก์
จำเลย

คำประกัน

สัญญาคำประกันไม่ต้องระบุสถานที่ทำ ไม่มีพยานและไม่มีชื่อผู้เขียนก็ได้.

บันทึกของผู้รวบรวม

แม้ว่าสัญญาคำประกันจะไม่จำเป็นต้องระบุสถานที่ทำ ไม่ต้องมีพยานและไม่ต้องมีชื่อผู้เขียนก็ได้ ดังที่ศาลฎีกาพิพากษาเป็นตัวอย่างไว้เช่นนี้ก็ดี แต่ถ้าได้ระบุสถานที่ทำไว้ก็จะมีประโยชน์เกี่ยวกับเรื่องเขตอำนาจศาล ก็จะดำเนินคดีฟ้องร้องและดำเนินคดีที่ศาลใด เช่น ถ้าหากสถานที่ที่ทำสัญญาคำประกันนั้นเป็นสำนักงานของธนาคารเอง แต่ผู้คำประกันมีภูมิลำเนาอยู่อีกจังหวัดหนึ่ง ธนาคารอาจจะยื่นคำร้องต่อศาลขอฟ้อง ณ ศาลที่ธนาคารมีภูมิลำเนาอยู่ได้ โดยเหตุผลเบื้องต้นว่า มูลคดี (คือการคำประกัน) เกิดขึ้นที่สถานที่ทำสัญญา ถ้ามีเช่นนั้นแล้วจะต้องไปยื่นฟ้องที่ศาลที่ผู้คำประกันมีภูมิลำเนาอยู่ (ในกรณีที่ธนาคารฟ้องผู้คำประกันคนเดียว) และมีอยู่เนืองๆ ที่บางธนาคารมอบแบบพิมพ์สัญญาคำประกันให้ลูกหนึ่นำไปให้ผู้คำประกันลงนามแล้วนำมามอบให้ธนาคาร ในกรณีเช่นนี้ ถ้ามีพยานลงชื่อด้วยย่อมเป็นประโยชน์ยิ่งกว่าไม่มีพยาน โดยถ้าหากเรื่องถึงโรงศาลจะได้มีพยานยืนยันว่าผู้คำประกันได้ทำสัญญาคำประกันให้ไว้จริง.

คำพิพากษาคู่กรณี ๓-๔/๒๕๘๗

ระหว่าง นายถึกเงียบ แซ่ตัน กับพวก
นายบันจิง กับพวก

โจทก์
จำเลย

กิจการของห้างหุ้นส่วนที่ไม่จดทะเบียน โปยก๊วน

การกู้ยืมเงินยืมเป็นกิจการธรรมดาที่คนค้าขายย่อมกระทำการ

ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนที่ไม่จดทะเบียน จะปฏิเสธหนี้สินอันเกิดจากการที่ผู้จัดการของห้างไปกู้ยืมเขามาไม่ได้ เว้นแต่จะพิสูจน์แสดงให้เห็นชัดว่า การกู้ยืมเงินนั้นเป็นการจัดทำไปนอกทางธรรมดาแห่งธุรกิจของห้างหุ้นส่วนอันประชาชนจะเห็นได้โดยจริงจัง ไม่ใช่เพียงแต่ว่าไม่มีวัตถุประสงค์ที่ตกลงเข้าหุ้นส่วนกัน

การทำโปยก๊วน เป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับการเครดิตในทางการเงินโดยตรง โดยธรรมดากิจการของโปยก๊วนนั้น รับฝากเงินก็ได้ ออกตั๋วแลกเงินโดยถือกิจการของตนเป็นเครดิตก็ได้.

คำพิพากษาคู่กรณี ๕๔๘/๒๕๘๗

ระหว่าง อัยการเชียงใหม่
บริษัทลานนาไทย จำกัด

โจทก์
จำเลย

อากรแสตมป์ปิดคู่มือหรือคู่มือฉบับแห่งตราสาร

สำเนาใบเสร็จรับเงิน ซึ่งทำขึ้นโดยวิธีสอดกระดาษคาร์บอนคั่น ทำให้ลายเซ็นไม่ปรากฏขึ้นในสำเนาด้วย ไม่ใช่ลักษณะของการลงลายมือชื่อที่เจตนาจะทำให้เป็นหลักฐานสำหรับก่อให้เกิดเป็นตราสารอีกฉบับหนึ่งตามประมวลรัษฎากร จึงเป็นเพียงสำเนาหนังสือ ไม่ใช่ตราสารคู่มือหรือคู่มือฉบับ จึงไม่ต้องเสียอากรแสตมป์ในลักษณะเป็นคู่มือหรือคู่มือฉบับของตราสาร.

บันทึกของผู้รวบรวม

เอกสารต่าง ๆ ของธนาคาร เช่น หนังสือที่ออกค้ำประกันลูกค้า ซึ่งธนาคารทำ

สำเนาเก็บไว้เป็นหลักฐาน ควรต้องระวังว่า อย่าให้มีข้อความตรงกับต้นฉบับทุกอย่าง และอย่าลงลายมือชื่อไว้เป็นอย่างเดียวกับต้นฉบับ เพราะอาจจะเกิดปัญหาขึ้นได้เหมือนอย่างเรื่องนี้.

คำพิพากษาคู่กรณี ๘๕๖/๒๔๘๓

ระหว่าง นายยิวา ยีบอชอร่า
นายยิมสุตาฟา เราะหมัต หรือชิต บุนุมาก

โจทก์
จำเลย

นิติบุคคล

สุहर่าของชาวอิสลามไม่ใช่นิติบุคคล โต๊ะอิหม่ามจะทำสัญญาผูกมัดสุहर่าไม่ได้.

บันทึกของผู้รวบรวม

บางธนาคารอาจมีการติดต่อเปิดบัญชีกระแสรายวัน หรือบัญชีอื่น ๆ กับสุहर่าซึ่งความจริงก็เป็นการทำสัญญาอย่างหนึ่ง จึงอาจไม่ผูกพันคณะบุคคลอิสลามคณะนั้น กับพึงต้องระมัดระวังว่าการให้สุहर่ากู้ยืมเงินหรือเบิกเกินบัญชี โดยมีโต๊ะอิหม่ามหรือผู้แทนอื่นๆของสุहर่าเป็นผู้ทำการแทนนั้นจะไม่ผูกพันสุहर่าเช่นเดียวกับเรื่องนี้.

คำพิพากษาคู่กรณี ๕๖๑/๒๔๘๓

ระหว่าง นายบุญศรี รุจิโกไสย
นายเออน มุสิกอง

โจทก์
จำเลย

การชื้อฆ่าอากรแถมบัพ

สัญญาชื้อบัพอากรแถมบัพครบถ้วน เพียงแต่ผู้ชื้อฆ่าลงชื่อชื้อฆ่าโดยไม่ลงวันที่ และไม่ปรากฏว่าบัพอากรแถมบัพหรือชื้อฆ่าภายหลังวันทำสัญญา นับได้ว่าเป็นการชื้อฆ่าแล้ว รับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งได้.

บันทึกของผู้รวบรวม

การซื้ออาหารสดตามภัตตาคาร (ในกรณีเป็นสดที่ปิดที่บนกระดานไม่ใช่สดที่คน) ทำได้สองอย่าง คือ ซื้อเส้นคร่อมฆ่าสดที่และลงวันเดือนปีที่ซื้อมาอย่างหนึ่ง กับเซ็นชื่อหรือลงชื่อห้างร้านผู้ทำการซื้อฆ่านั้นลงบนสดที่และลงวันเดือนปีที่ การเพิกเฉยไม่ซื้อสดที่สดที่มีความผิดอาจจะต้องถูกปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท และโดยเฉพาะสำหรับเช็คนั้น ผู้มีหน้าที่ซื้อฆ่า คือผู้ส่งจ่าย แต่ในทางปฏิบัติจริง ๆ แล้ว ผู้ส่งจ่ายไม่ค่อยจะได้ซื้อฆ่าอาหารสดที่ในเช็คนั้น หนาคารจึงควรแนะนำผู้ส่งจ่ายให้เข้าใจถึงหน้าที่ของตนว่า เมื่อออกเช็คนั้นควรจะซื้อฆ่าอาหารสดที่เสียให้ถูกต้องโดยวิธีใดวิธีหนึ่งในสองวิธีที่กล่าวมาข้างต้น

แม้จะอนุมานว่าหนาคารซื้อฆ่าแทนหรือมีข้อตกลงโดยปริยายว่าให้หนาคารซื้อฆ่าแทนก็อาจจะมีปัญหาว่า วันที่ที่ลงว่าซื้อฆ่านั้นจะลงวันที่ที่ออกเช็คหรือวันที่ยื่นเช็คต่อหนาคาร

ถ้าหนาคารจะซื้อฆ่าเช็คนั้นไปเสียเลยเมื่อจ่ายเช็คให้ลูกค้าก็อาจจะไม่ถูกต้อง เพราะเช็คในเล่มที่หนาคารจ่ายให้ลูกค้านั้น ยังไม่สมบูรณ์เป็นเช็ค และวันที่ที่ลงในการซื้อฆ่าก็จะไม่ตรงกับวันออกเช็ค

สำหรับการซื้อฆ่าอาหารสดที่ที่ปิดในค่านหน้าของเช็ค และซื้อสองเส้นคร่อมโดยไม่ลงวันที่เคยเป็นปัญหาพิพาทว่า เป็นการซื้อคร่อมเช็ค หรือเพียงแต่เป็นการซื้อฆ่าอาหารสดที่ที่คั่นนั้น ถ้าหากจะเอาอาหารสดที่ไปปิดไว้ในค่านหลังของเช็คเสียก็จะตัดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นดังกล่าวมานั้นเสียได้อย่างหนึ่ง

ในการซื้อฆ่าอาหารสดที่ของหนาคารนั้น เคยมีบางหนาคารประทับตราชื่อหนาคารลงไปในอาหารสดที่แต่ไม่ได้ลงวันที่ ซึ่งทางกรมสรรพากรถือว่าเป็นการซื้อฆ่าที่ไม่ถูกต้อง และถือว่า ไม่ปิดอาหารสดที่บริบูรณ์ตามกฎหมาย ฉะนั้นหนาคารจึงควรระมัดระวังลงวันที่ในการซื้อฆ่าทุก ๆ กราวอย่าเพียงแต่ประทับตราชื่อเฉย ๆ.

อย่างไรก็ดี ทางกรมสรรพากรเคยมีหนังสือถึงหนาคารบางหนาคารว่า อนุมัติให้หนาคารซื้อฆ่าอาหารสดที่ที่ปิดในเช็ค ได้ตั้งแต่วันที่ที่จ่ายสมุดเช็คให้ลูกค้า

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๕/๒๔๘๗

ระหว่าง นายจันท้อง ผกามาส
นายแดง บ่อหนา กับพวก

โจทก์
จำเลย

บิตอกรแสตมป์ไม่ครบตามอัตรา

สัญญากู้ยืมเงินบิตอกรแสตมป์ไม่ครบ จะใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีฟ้องเรียก
เงินกู้ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๑/๒๔๘๘

ระหว่าง นายใหญ่ เข้มทอง
นางมา สาทน กับพวก

โจทก์
จำเลย

การซัดฆ่าอกรแสตมป์

ซัดเส้นคร่อมทับบนอกรแสตมป์โดยไม่ไต่ลง วัน เดือน ปี กำกับกับรับฟังเอกสาร
นั้นเป็นพยานหลักฐานในศาลได้

บันทึกของผู้รวบรวม

คำพิพากษาศาลฎีกาดังนี้เช่นเดียวกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๖๑/๒๔๘๗ ซึ่งทำให้เห็นว่าทางศาลมิได้ถือเคร่งครัดในวิธีการซัดฆ่าตามประมวลรัษฎากรนัก โดยถือเอาเจตนารมณ์ของกฎหมายว่า การซัดฆ่าเป็นการกระทำเพื่อมิให้แสตมป์ใช้ได้อีกเท่านั้น

การลง วัน เดือน ปี ในการซัดฆ่าก็เพื่อให้รู้ว่าได้บิตอกรแสตมป์ในวันใด เพราะถ้าหากบิตภายหลังวันทำตราสาร ก็อาจถูกปรับตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๑๓ หรือ ๑๑๔ ได้

การซัดฆ่าอกรแสตมป์ที่ไม่ถูกต้องตามแบบที่บัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๐๓ คือ ซัดเส้นคร่อมแต่ไม่ลง วัน เดือน ปี หรือลงชื่อห้างร้านแต่ไม่ลง วัน เดือน ปี เช่นนี้ จะถือเป็นผิดตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๒๔ ก็น่าจะไม่ได้ เพราะผู้มีหน้าที่ซัดฆ่า

มิได้เพิกเฉยหรือปฏิเสธไม่ชี้ตำหนิ เป็นแต่เพียงชี้ตำหนิไม่ครบถ้วนตามแบบที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๓/๒๕๔๘

ระหว่าง นายอับดุลไคเย็บ อัสไมลียี มัสกาตีฯ
นายไควบัยพวง

โจทก์
จำเลย

อายุความเรียกเงินคืนตามมูลหนี้เดิมของตัวเงิน

ออกตั๋วแลกเงินให้ผู้รับเงินไปรับเงินตราต่างประเทศในต่างประเทศ โดยผู้รับเงินจ่ายเงินตราไทยให้ เมื่อปรากฏว่าผู้รับเงินไม่ได้รับเงินตราต่างประเทศตามตั๋วแลกเงินและตั๋วแลกเงินนั้นหายไป ผู้รับเงินมาฟ้องเรียกเงินตราไทยที่จ่ายให้ผู้ออกตั๋วแลกเงินนั้นคืนได้ การฟ้องเช่นนี้เป็นการฟ้องเรียกเงินคืนตามมูลหนี้เดิม ไม่ใช่ฟ้องเรียกเงินตามตั๋วแลกเงิน มีอายุความฟ้องร้องภายใน ๑๐ ปี ไม่ใช่หนึ่งปี

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีบรรยายข้อความในคำฟ้องว่า จะตั้งฟ้องในรูปเรื่องเรียกเงินตามมูลหนี้เดิมหรือตามตั๋วแลกเงิน ถ้าบรรยายฟ้องขอบังคับให้จ่ายเงินในฐานะผู้ส่งจ่ายตามตั๋วแลกเงิน ศาลก็คงจะไม่บังคับให้ เพราะขาดอายุความในเรื่องตั๋วแลกเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๐๐๒ คือ ผู้ทรงตั๋วเงินจะต้องฟ้องผู้ส่งจ่ายภายในหนึ่งปีนับแต่วันทำคำคัดค้าน (หรือนับแต่วันตั้งกำหนดถ้าวั้นนั้นไม่ต้องทำคำคัดค้าน แล้วแต่กรณี)

มูลหนี้เดิมในเรื่องนี้ ไม่ใช่เป็นเรื่องมูลหนี้ค่าซื้อสินค้าหรือกู้ยืม มูลของหนี้มีเพียงว่า ฝ่ายหนึ่งเอาเงินตราไทยให้ อีกฝ่ายหนึ่งสัญญาจะจ่ายเป็นเงินตราต่างประเทศให้ เมื่อรับว่ายังไม่มี การจ่ายเงินตราต่างประเทศ ก็ต้องคืนเงินตราไทยให้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๔๐/๒๕๕๐

ระหว่าง นางยม เจติมเชาวลิต
นายวอน กับพวก

โจทก์
จำเลย

ความหมายของคำว่า โดยสุจริต

คำว่า “โดยสุจริต” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น หมายความว่า มิได้รู้เท่าถึงการที่ไม่มีสิทธิหรือความบกพร่องแห่งสิทธิ

บันทึกของผู้รวบรวม

คำว่า “โดยสุจริต” ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวเงินและธนาคารนั้น ได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หลายมาตรา คือ มาตรา ๙๑๐, ๙๙๗, ๙๙๘, ๑๐๐๐ และ ๑๐๐๙ แต่ไม่มีบทวิเคราะห์ศัพท์หรืออธิบายว่า คำว่า “โดยสุจริต” นั้น หมายความว่าอย่างไร ดังนั้นจึงน่าจะเทียบเคียงถือความหมายของคำว่า “โดยสุจริต” ในมาตราต่าง ๆ ที่กล่าวนี้ได้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้

กฎหมายตัวเงิน ปี ค. ศ. ๑๙๘๒ ของอังกฤษให้ความหมายของคำว่า “โดยสุจริต” ไว้ในมาตรา ๙๐ ว่า “A thing is deemed to be done in good faith within the meaning of this Act where it is in fact done honestly whether it is done negligence or not.”

อย่างไรก็ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลทุกคนทำการโดยสุจริต ดังนั้นใครจะอ้างว่าผู้อื่นทำการโดยไม่สุจริต ผู้นั้นย่อมต้องมีหน้าที่นำสืบให้เห็นชัด

ส่วนคำว่า โดยสุจริต ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวเงินนั้น มีบัญญัติไว้เหมือนกันในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๐๕ วรรคสอง น่าจะมีความหมายแต่เพียงตรงข้ามกับคำว่า โดยสุจริต คือ ถ้าหากผู้ทรงตัวเงินซึ่งแสดงให้ปรากฏสิทธิของตนโดยไม่ขาดสาย อาจต้องสละตัวเงินก็ได้ ถ้าตนทำการโดยรู้เท่าถึงการที่ผู้โอนให้ตนไม่มีสิทธิหรือมีสิทธิบกพร่องในตัวเงินนั้น ไม่จำกัดถึงกับเป็นการแสวงหาประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมายเหมือนอย่าง “ทุจริต” ในกฎหมายอาญา.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๓๕/๒๕๕๐

ธนาคารไทยพาณิชย์

ระหว่าง

นายหยิบ ณ นคร กับพวก

พลเอกบดินทร์เดชา ณ นคร

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961129428

โจทก์

จำเลย

ผู้ร้อง

กรียาล้มละลาย การแยกสินบริคณห์ระหว่างสามีภริยา

เมื่อศาลพิพากษาให้กรียาล้มละลายแล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยอมมีสิทธิยึดสิน
บริคณห์มาแบ่งแยกส่วนของกรียาออกได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗/๒๕๕๑

ระหว่าง นายเอสซี เสดราช

นายชาวยุชชิงห์

โจทก์

จำเลย

การให้เงินแก่สมาคมที่มีได้จดทะเบียน

การให้เงินแก่สมาคมที่มีได้จดทะเบียนนั้นไม่สมบุรณห์ เพราะไม่มีตัวบุคคลผู้รับการ
ให้เงิน

บันทึกของผู้รวบรวม

ในเรื่องตัวเงินนั้นต้องมีบุคคลเข้าเกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น ต้องมีผู้ส่งจ่ายหรือผู้
ออกตัวและผู้รับเงินเป็นต้น อาจเกิดเป็นปัญหาว่า ตัวเงินซึ่งคณะบุคคลอันมิใช่นิติบุคคล เช่น
คณะกรรมการจัดงานต่าง ๆ ที่กระทำการอยู่มากในปัจจุบันนี้ เป็นผู้ส่งจ่ายหรือผู้รับเงินนั้น จะ
เป็นตัวเงินที่สมบุรณห์ตามกฎหมายหรือไม่ ถ้าถือเคร่งครัดตามกฎหมายแล้ว ตัวเงินนั้น ๆ ก็คง
จะไม่สมบุรณห์ตามกฎหมาย เช่น เช็คที่ส่งจ่ายให้แก่ “คณะกรรมการจัดงานวชิราวุธานุสรณ์
หรือตามคำสั่ง” (ไม่ใช่หรือผู้ถือ) ดังนี้น่าจะไม่สมบุรณห์เป็นเช็ค เพราะคณะกรรมการดังกล่าว
มิใช่นิติบุคคลตามกฎหมาย และจะถือว่าเป็นชื่อ “ยี่ห้อ” ของผู้รับเงินก็น่าจะไม่ได้ เพราะเป็น

แต่เพียงคณะบุคคลร่วมกันทำการอันมิใช่เพื่อหากำไรมาแบ่งปันซึ่งกันและกัน ในทางปฏิบัติธนาคารทั่ว ๆ ไปจ่ายเงินตามเช็คที่ระบุชื่อผู้รับเงินดังกล่าวมานี้ เพราะแม้จะไม่ถือว่าเป็นเช็คที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย แต่ตราสารนั้นก็เป็นการสั่งให้ธนาคารจ่ายเงิน เมื่อธนาคารได้จ่ายเงินไปถูกต้องตามประสงค์ของผู้สั่งจ่ายแล้ว ธนาคารก็หลุดพ้นจากความรับผิดชอบที่มีต่อผู้สั่งจ่าย แต่ก็ยังมีข้อที่น่าคิดต่อไปว่า ถ้าผู้สั่งจ่ายเกิดล้มละลายขึ้นมา เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของผู้สั่งจ่ายจะเรียกเงินคืนจากตัวบุคคลผู้ที่รับเงินไว้ในนามคณะกรรมการนั้นๆ หรือจะอ้างว่าธนาคารไม่มีอำนาจกับบัญชีของผู้สั่งจ่ายได้หรือไม่ จะต้องรอกำหนดวินิจฉัยของศาลต่อไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๔๘/๒๔๘๒

ระหว่าง นายเสงี่ยม ก้อนนาค
นายแจ้งหลอง ไปยยะจินดา

โจทก์
จำเลย

ปลอมลายเซ็นชื่อเจ้าของที่ดินไปทำจำนอง

ในกรณีที่มีผู้ปลอมลายเซ็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินไปจำนองนั้น การจำนองเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๑๔ คือ เป็นการสำคัญผิดในตัวบุคคลซึ่งเป็นสาระสำคัญของนิติกรรม เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินฟ้องขอให้ทำลายการจำนองได้ ส่วนเรื่องที่ว่าเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินประมาทเลินเล่อ นั้น เป็นเรื่องที่ต้อไปว่ากล่าวกันเองในทางละเมิด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๖๕/๒๔๘๒

เรื่อง กรมสรรพสามิตขอรับชำระหนี้ในคดีนายสมบุรณ์ ปรีดาสนิท กับพวก ร้องขอให้บริษัทขอนแก่นจังหวัดพาณิชย์จำกัดล้มละลาย

กำหนดเวลานำเช็คไปขึ้นเงินต่อธนาคาร

เช็คออกในเมืองเดียวกัน ต้องนำขึ้นเพื่อให้ธนาคารใช้เงินภายใน ๑ เดือน ถ้าออกให้ใช้ที่อื่นต้องขึ้นภายใน ๓ เดือน ถ้าไม่ขึ้นภายในกำหนด ผู้ทรงสิทธิเช็คต่อผู้สั่งจ่ายเพียงเท่าที่

จะเกิดความเสียหายแก่ผู้สั่งจ่าย เพราะการที่ละเลยไม่ยื่นเช็ค เช่นธนาคารล้มละลายเป็นต้น ถ้าผู้สั่งจ่ายไม่เสียหายดังกล่าว ผู้ทรงก็เรียกเงินตามเช็คจากผู้สั่งจ่ายได้.

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องกำหนดเวลาที่จะต้องยื่นเช็คเพื่อใช้เงินภายในกำหนดหนึ่งเดือนหรือสามเดือนนี้เป็นเรื่องระหว่างผู้ทรง ผู้สละหลังและผู้สั่งจ่าย ไม่เกี่ยวกับธนาคาร แต่ถ้าหากเช็คนั้นถูกนำมายื่นเพื่อใช้เงินเมื่อพ้นกำหนดหกเดือนนับแต่วันออกเช็คแล้ว ธนาคารจะปฏิเสธการจ่ายเงินก็ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๙๑ (๒)

คำพิพากษานิติภาคที่ ๑๖๓๔/๒๔๘๒

นายปกเกล้า สิริลักษณ์
ระหว่าง ธนาคารมณฑล จำกัด กับพวก

โจทก์
จำเลย

การจ่ายเงินตามเช็คของลูกค้า ลายเซ็นผู้สั่งจ่ายปลอม เหตุปิดปากไม่ให้ลูกค้ายกข้อที่ว่าลายเซ็นปลอมขึ้นต่อสู้ธนาคาร

ธนาคารจ่ายเงินไปตามเช็คของลูกค้า แต่ลูกค้าอ้างว่าลายเซ็นผู้สั่งจ่ายปลอม ธนาคารต่อสู้แต่อย่างเดียวว่า ลายเซ็นในเช็คไม่ปลอม ถ้าปรากฏว่า ลายเซ็นในเช็คเป็นลายเซ็นปลอมธนาคารจะเถียงต่อไปไม่ได้ว่า ถึงเป็นลายเซ็นปลอมก็มีเหตุตัดบทไม่ให้ลูกค้ายกข้อลายเซ็นปลอมนั้นขึ้นต่อสู้ เพราะธนาคารไม่ได้ยกขึ้นเป็นข้ออ้างมาแต่เดิม

กฎหมายประสงค์ให้ธนาคาร ใช้ความระมัดระวังในเรื่องลายเซ็นของผู้สั่งจ่ายยิ่งกว่าในเรื่องลายเซ็นของผู้รับเงินหรือผู้สละหลัง

กฎหมายให้ความคุ้มครองแก่ธนาคารที่จ่ายเงินไปตามทางคำปกติโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อเฉพาะแก่กรณีลายเซ็นของผู้รับเงินหรือสละหลังปลอมเท่านั้น ส่วนลายเซ็นของผู้สั่งจ่ายปลอมนั้น กฎหมายไม่ได้ให้ความคุ้มครองแก่ธนาคารผู้จ่ายเงิน.

บันทึกของผู้รวบรวม

คดีนี้มีประเด็นเรื่องลูกค้าฟ้องเรียกค่าเสียหายจากธนาคารอยู่ด้วย โดยอ้างเหตุผลว่าการปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเช็คทำให้เสียหายในความเชื่อถือเกี่ยวกับกิจการค้าของลูกค้า ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ธนาคารรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย แต่ศาลฎีกาไม่เห็นด้วย เพราะข้อเท็จจริงในคดีปรากฏว่าในวันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินนั้นในบัญชีของลูกค้ามีเงินไม่พอจ่าย กับมีหนี้เก่าที่ธนาคารพอจะหักเอาได้ และเมื่อหักหนี้แล้วเงินก็เหลือไม่พอจ่ายตามเช็ค

การคืนเช็คโดยไม่ถูกต้องนั้น มีตัวอย่างคดีที่ศาลอังกฤษตัดสินให้ธนาคารใช้ค่าเสียหายให้แก่ลูกค้าฐานผิดสัญญาไม่จ่ายเงินตามเช็คตามที่ธนาคารมีหน้าที่ต้องจ่าย เช่น คดี Rolin v. Steward (1854), Gibbons v. Westminster Bank Ltd (1939) และในคดี Baker v. Australian and New Zealand Bank (1958) ศาลสูงประเทศ New Zealand ก็ตัดสินให้ธนาคารใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ส่งจ่าย

นอกจากนั้นแล้วคดีนี้เป็นตัวอย่างอันเกี่ยวกับการต่อสู้คดีของธนาคารในกรณีที่ลูกค้าฟ้องโดยอ้างเหตุผลเช่นผู้ส่งจ่ายปลอม ถ้าหากธนาคารไม่ยกข้อต่อสู้ไว้แต่เดิมว่า แม้จะเป็นลายเซ็นปลอมลูกค้าก็ถูกตัดบทมิให้ยกข้อลายเซ็นปลอมนั้นขึ้นอ้าง ศาลไม่ยอมให้ธนาคารนำสืบถึงประเด็นข้อนี้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๕๐/๒๔๕๒

ห้างเบอลียูคเกอร์ แอนด์ กัปปะนี	โจทก์
ระหว่าง โรงเลื่อยหย่วนหงหลี จำกัด	จำเลย
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด	ผู้ร้อง

ค่าธรรมเนียมขายทอดตลาดทรัพย์สิน

ศาลมีคำสั่งให้ยึดทรัพย์จำเลยไว้ก่อนมีคำพิพากษา และอนุญาตให้คู่ความเอาทรัพย์สินยึดไปประมูลขายระหว่างกันเองก่อน แล้วนำเงินที่ขายได้มาวางศาล ต้องเสียค่าธรรมเนียมในชั้นบังคับคดีเพียงร้อยละสามครึ่ง ไม่ใช่ร้อยละ ๕.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๗/๒๕๕๓

ระหว่าง นางแม่น พึ่งนิม
นางสงวน บันกาญจนะโต

โจทก์
จำเลย

จำนองกรรมสิทธิ์เฉพาะส่วน

ผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินร่วมกับผู้อื่นทำการจำนองกรรมสิทธิ์ที่ดินเฉพาะส่วนของตนได้ โดยไม่ต้องรับความยินยอมจากเจ้าของร่วมคนอื่น ๆ.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๖/๒๕๕๓

ระหว่าง หลวงเฉลิมสุนทรการ
นายชัยศรี ศิวรักษ์

โจทก์
จำเลย

อายุความฟ้องเรียกเงินตามเช็ค

อายุความฟ้องเรียกเงินตามเช็คมีกำหนด ๑ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๐๐๒ แต่ในกรณีนี้ฟ้องว่า ผู้สั่งจ่ายจ่ายเช็คเพื่อชำระหนี้เช็คฉบับนั้นหายไป ขอให้ชำระเงินใหม่นั้น เป็นเรื่องฟ้องเรียกเงินตามมูลหนี้เดิม และแม้ฟ้องภายหลังวันออกเช็คกว่าหนึ่งปีแล้วนั้น ไม่ถือว่าขาดอายุความ.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๙๕/๒๕๕๓

ระหว่าง นางชั้น พัทธกษัตริย์ญกร กับพวก
นายเจ็งหลอง ไปษยะจินดา กับพวก

โจทก์
จำเลย

ปลอมชื่อเจ้าของที่ดินมาทำจำนอง

ในกรณีที่มีผู้ปลอมลายเซ็นของเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินแล้วนำมาจำนองโดยเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินมิได้ประมาทเงินเล่อแต่อย่างใดนั้น ผู้รับจำนองไม่ได้สิทธิในการจำนองนั้นแต่

อย่างไร เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินมีสิทธิขอให้เพิกถอนสัญญาจำนองและเรียกให้ผู้รับจำนองส่งโฉนดคืนได้

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้เป็นเรื่องทำนองเดียวกับคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๔๙/๒๔๙๒ ซึ่งศาลฎีกาพิพากษาว่าการจำนองเป็นโมฆะเสียเปล่าเลยทีเดียว

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๕๓/๒๔๕๓

ระหว่าง บริษัทพัฒนา จำกัด
นายถับกุล ไทเย็บ ๆ
ห้าง เอ. ที มัสกาตี

โจทก์
จำเลย

อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

หนี้ที่ต้องชำระเป็นเงินตราต่างประเทศนั้น ถ้าต้องชำระตามคำพิพากษาของศาลในประเทศไทยแล้ว ให้ถือตามอัตราแลกเปลี่ยน ณ สถานที่และในเวลาที่ใช้เงิน ซึ่งหมายถึงอัตราที่จะแลกเปลี่ยนโดยเสรี และศาลให้ถือเอาอัตราแลกเปลี่ยนเงินโดยเฉลี่ยที่ธนาคารพาณิชย์ในกรุงเทพฯ ทำการขายเงินตราต่างประเทศในวันที่ศาลพิพากษา ถ้าไม่มีการขายในวันศาลพิพากษาก็ให้ถือเอาวันสุดท้ายที่มีอัตราการขายเช่นนั้น.

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๗๓/๒๔๕๓

ระหว่าง นายเปี้ย สีเมฆ
นางเรียง จำปาศิรินทร์ กับพวก

โจทก์
จำเลย

อาคารแสดมภ์

เอกสารที่ปิดอาคารแสดมภ์ไม่ครบถ้วน ส่งไว้ต่อศาลในการพิจารณาคดีแล้ว ศาลยอมให้นำเอกสารนั้นไปปิดอาคารแสดมภ์ให้ครบถ้วนสมบูรณ์แล้วรับฟังเป็นพยานได้.

บันทึกของผู้รวบรวม

ตราสารซึ่งปิดอากรแสตมป์ไม่ครบถ้วน หรือไม่ได้ปิดอากรแสตมป์เลยก็ตาม ไม่ทำให้ตราสารนั้นไม่สมบูรณ์แต่อย่างใด เป็นเพียงประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๑๘ ห้ามไว้ว่า จะใช้ตราสารนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้จนกว่าจะได้เสียอากรครบถ้วนและชื้อค่าเท่านั้น.

คำพิพากษากฎีกาที่ ๘๒/๒๔๕๔

ระหว่าง พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์
ธนาการแห่งเอเชีย ฯ

โจทก์
จำเลย

กิจการเพื่อประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของธนาการ

ธนาการเข้าตึกแถวให้คนยามของธนาการอยู่อาศัย การเข้านั้นเป็นกิจการส่วนหนึ่งเพื่อประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในทางการค้าของธนาการนั่นเอง ไม่ใช่เป็นการเข้าเพื่ออยู่อาศัยตามความหมายในพระราชบัญญัติควบคุมค่าเช่าในภาวะคับขัน พ.ศ. ๒๔๘๘

คำพิพากษากฎีกาที่ ๕๘๔/๒๔๕๔

ระหว่าง นายเจริญ กิจนิชี กับพวก
หลวงอักษรสฤทธ์

โจทก์
จำเลย

อายุความเรียกร้องเงินตามข้อตกลงให้ผ่อนชำระหนี้เป็นงวด ๆ

เจ้าหนี้ลูกหนี้เรื่องกู้ยืมเงินตกลงกันให้ลูกหนี้ผ่อนชำระหนี้ที่ค้างอยู่เป็นงวด ๆ อายุความฟ้องร้องเรียกเงินกู้สำหรับเงินแต่ละงวดนั้นมีเพียง ๕ ปีนับต่อจากวันถึงกำหนดชำระของงวดนั้น ๆ ไม่ใช่ ๑๐ ปี.

บันทึกของผู้รวบรวม

เป็นเรื่องที่ธนาคารพึงระมัดระวังในเมื่อมีการตกลงผ่อนชำระหนี้เงินให้กู้ยืม หรือ หนี้อื่น ๆ ที่ลูกหนี้ต้องผ่อนชำระเป็นงวด ๆ ว่า จะต้องดำเนินการฟ้องร้องศาลภายใน ๕ ปี นับแต่วันถึงกำหนดชำระของแต่ละงวด.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๓๘/๒๔๘๔

ระหว่าง ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
บริษัทเจ้าพระยา จำกัด กับพวก

โจทก์
จำเลย

การบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินของผู้ค้ำประกัน

ถ้าผู้ค้ำประกันพิสูจน์ได้ว่า ลูกหนี้ยังมีทรัพย์สินอยู่บ้าง แสดงว่ายังมีทางบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้ได้อยู่ ข้อที่ว่าถ้าบังคับจากลูกหนี้จะไม่ได้รับชำระหนี้โดยสิ้นเชิง หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่พอชำระหนี้นั้น ไม่ทำให้เจ้าหนี้ข้ามไปบังคับยึดทรัพย์สินผู้ค้ำประกันได้ก่อน เจ้าหนี้ต้องบังคับยึดเอาชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้เสียก่อน

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้เป็นเรื่องเนื่องมาจากสัญญาประนีประนอมยอมความที่ศาล ซึ่งเขียนไว้ชัดว่า “จำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้กู้ จำเลยที่ ๒, ๓, ๔ ในฐานะผู้ค้ำประกัน” ไม่ใช่จำเลยทั้ง ๔ คน ในฐานะลูกหนี้ร่วม ดังนั้น การบังคับจึงต้องบังคับไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๘

แต่อันที่จริงแล้ว โดยปกติในแบบฟอร์มหนังสือสัญญาค้ำประกันของธนาคารส่วนมากจะมีข้อความว่า ผู้ค้ำประกันยอมรับผิดชอบในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้ ดังนั้น ถ้าประสงค์จะให้ ได้ผลในทางยึดทรัพย์สินของผู้หนึ่งผู้ใดก่อนก็ได้แล้ว ในเวลาทำสัญญาประนีประนอมก็น่าจะขอให้ผู้ค้ำประกันยอมรับผิดชอบชัดใช้ให้ในฐานะลูกหนี้ร่วมกับตัวลูกหนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๓๘/๒๕๕๔

ระหว่าง นางอรุณ โพธิ์ยะจินดา
นายสุกจิตต์ อากรนิธิ กับพวก

โจทก์
จำเลย

จำนอง กรอกข้อความในใบมอบฉันทะที่ผู้มอบลงชื่อให้ไว้แล้ว นำไปจำนอง

เจ้าของที่ดินลงชื่อในใบมอบฉันทะโดยความมุ่งหมายจะยกกรรมสิทธิ์ให้ผู้หนึ่งผู้ใด ผู้นั้นย่อมมีอำนาจที่จะนำไปโอนหรือจำนองโดยใช้ใบมอบฉันทะฉบับนั้นต่อไปได้

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ผู้จำนองต่อสู้ว่า มีผู้ปลอมลายเซ็นของตนในใบมอบฉันทะ แต่ข้อเท็จจริงศาลฟังจากคดีอาญา (ในเรื่องที่ยัยการฟ้องผู้ต้องหาว่าปลอมใบมอบฉันทะฉบับนี้) ว่า ผู้จำนองได้ลงชื่อในใบมอบฉันทะจริง และเป็นลายเซ็นเพื่อยกกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่ผู้มีชื่อฯ จึงนำไปกรอกข้อความให้ผู้รับจำนองนำไปทำการจำนองอีกต่อหนึ่ง ไม่เหมือนกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๔๙/๒๕๔๒ และ ๒๒๗/๒๕๔๓ ซึ่งในเรื่องนั้น เป็นเรื่องปลอมลายเซ็นของผู้จำนองในใบมอบฉันทะเลยทีเดียว

ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นมีว่า ถ้าหากบังเอิญการลงชื่อในใบมอบฉันทะนั้น ผู้มอบฯ ให้ผู้มีชื่อนำไปใช้ในการอย่างอื่น เช่น ตรวจสอบแนวเขตหรือแบ่งแยก แต่ผู้มีชื่อนำไปทำจำนองดังนี้ จะถือตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้ คือ การจำนองใช้ได้หรือจะถือตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๔๙/๒๕๔๒ และ ๒๒๗/๒๕๔๓ ยังสงสัยอยู่ เพราะการกรอกข้อความลงในแผ่นกระดาษ ซึ่งมีลายมือชื่อผู้อื่นโดยไม่ได้รับความยินยอมหรือฝ่าฝืนคำสั่งของผู้อื่น เพื่อนำเอาเอกสารนั้นไปใช้ในกิจการที่อาจเกิดเสียหายก็เป็นความผิดฐานปลอมหนังสือตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖๔

ฉะนั้น ในกรณีลูกหนี้นำที่ดินของผู้อื่นมาขอทำสัญญาจำนองเป็นประกันหนี้ของตน โดยเจ้าของที่ดินลงชื่อในใบมอบฉันทะให้มานั้น เพื่อตัดปัญหาและข้อพิพาทที่อาจจะเกิดขึ้น ธนาคารควรจะต้องสอบถามเจ้าของที่ดินให้มีหลักฐานแน่นอนว่า ได้มอบให้นำมาทำจำนองเป็นประกันจริง

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๑๕๖/๒๕๕๔

ระหว่าง นายมาโนชญ์ พงษ์สวัสดิ์
 กับ นางหญิงพวง ฤทธิธรรมธาดา

โจทก์
 จำเลย

เช็ค ความรับผิดชอบของผู้ส่งจ่าย วันที่ถือว่าผิดนัดในกรณีเช็คไม่มีเงิน

ผู้ส่งจ่ายเช็คจ่ายเงินให้แก่ผู้ถือเช็คยอมต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงเช็ค เว้นแต่จะสืบได้ว่า
 การโอนได้มีขึ้นด้วยคบกติดกันฉ้อฉล

วันที่ถือว่าผิดนัดคือวันที่ผู้ทรงนำเช็คไปขึ้นเงินจากธนาคารไม่ได้.

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๔๐๔/๒๕๕๔

ระหว่าง นางศรีสอาด จารุจินดา
 ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

โจทก์
 จำเลย

การจ่ายเช็คปลีก (Counter cheque) ลายเซ็นผู้ส่งจ่ายปลอม

ธนาคารจ่ายเงินไปตามเช็ค ลูกค้านำมาว่า ลายเซ็นในเช็คนั้นเป็นลายเซ็นปลอม
 ธนาคารมีหน้าที่นำสืบให้ได้ความว่าลายเซ็นในเช็คนั้นไม่ใช่ลายเซ็นปลอม ธนาคารอ้างว่าจ่าย
 เช็คปลีกให้แก่ลูกค้าไปตามที่ลูกค้ามาขอ แต่ปรากฏว่าเช็คอยู่ในเล่มที่จ่ายให้แก่ลูกค้าอื่น ธนา
 การไม่มีหลักฐานหรือเหตุผลประกอบ ศาลไม่ฟังว่า เช็คได้จ่ายให้แก่ลูกค้าคนนั้น ถ้านำสืบ
 ไม่ได้ ธนาคารก็จะหักบัญชีของลูกค้าไม่ได้.

บันทึกของผู้รวบรวม

ในการจ่ายเช็คปลีก (Counter cheque) ให้แก่ลูกค้านั้น โดยปกติควรจะจ่ายให้
 สำหรับการที่ลูกค้าผู้นั้นจะใช้ถอนเงินสดด้วยตนเองเท่านั้น แต่ถ้าจะจำกัดเพียงให้ใช้ถอนเงินสด
 ก็อาจจะไม่สะดวกแก่ลูกค้าที่มีความจำเป็นจริง ๆ ดังนั้นถ้าจะจ่ายเช็คปลีกให้ลูกค้าใช้ในกรณีอื่น
 นอกจากใช้ถอนเงินสดด้วยตนเองแล้ว ก็ควรจัดให้มีหลักฐานแสดงการรับเช็คปลีกนั้น ๆ ไว้
 ให้ชัดเจน ถ้าจะให้เซ็นรับในสมุดจ่ายเช็คไม่สะดวก ก็ควรให้เซ็นรับในต้นขั้ว เช็คปลีกฉบับ

นั่นเอง และควรจัดเตรียมเชือกไว้เพื่อจ่ายปลีกดังกล่าวนี้เป็นเล่มหนึ่งต่างหาก อย่าได้ไปดึงออกจากเชือกเล่มที่เตรียมไว้สำหรับจ่ายให้ลูกค้าตามปกติ มิฉะนั้นอาจจะเกิดเสียหายแก่ธนาคารทั้งเช่นในคดีนี้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๗๒-๑๔๗๓/๒๔๕๔

ระหว่าง นายอำนาจ รมยะรูป
นางสุคนธ์ วิจิตรานนท์

โจทก์
จำเลย

จำนอง กรอกข้อความในใบมอบฉันทะที่ผู้มอบลงชื่อไว้แล้วนำไปทำจำนอง

เจ้าของที่ดินลงชื่อในใบมอบฉันทะ โดยปล่อยข้อความว่างไว้ให้ไปกรอกกันเองว่าจะเอาไปทำอะไร ผู้รับจำนองกระทำการโดยสุจริตกรอกข้อความมอบไปทำการจำนองแทนเจ้าของที่ดินและจำนองแก่ตนเอง การจำนองนั้นคงใช้ได้ เจ้าของที่ดินจะขอให้เพิกถอนสัญญาจำนองไม่ได้ เพราะผู้รับจำนองทำการโดยสุจริต และผู้จำนองทำการโดยประมาทเลินเล่อเอง.

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้เป็นเรื่องทำนองเดียวกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๗๘/๒๔๕๔ ผิดกันแต่ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๗๘/๒๔๕๔ นั้น มีข้อเท็จจริงว่า เช่นใบมอบให้ไปโดยวัตถุประสงค์ยกกรรมสิทธิ์ให้ แต่เรื่องนี้ปรากฏความมุ่งหมายจะให้เอาไปขายแต่ให้ไปกรอกข้อความเอาเอง ดังนั้นผู้รับจำนองที่ทำการโดยสุจริตจึงได้รับความคุ้มครอง แต่ถ้าหากข้อเท็จจริงเป็นว่ามอบเพื่อให้ไปทำการอย่างอื่น เช่นมอบให้ไปตรวจสอบแนวเขตต์ หรือแบ่งแยกแล้วกลับเอาไปทำจำนองก็ยังเป็นที่น่าสงสัยในผลแห่งคดีอยู่ ดังที่ผู้รวบรวมได้บันทึกไว้ท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๗๘/๒๔๕๔.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๔/๒๕๕๔

ระหว่าง นายชั้น จิตภิรมย์ศรี
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

โจทก์
จำเลย

จำนอง กรอกซื้อตัวลูกหนี้ผู้ถูกจำนองเป็นประกันไม่ตรงความประสงค์

สัญญาจำนองมีข้อความว่า “จำนองเป็นประกันเงินซึ่งผู้จำนองหรือ (ชื่อตัวผู้จำนอง) เป็นหนี้” นั้น ศาลไม่ยอมให้นำสืบพยานหลักฐานแก่เป็นว่า ความจริงนั้น ประสงค์จะลงข้อความว่า “จำนองเป็นประกันเงินซึ่งผู้จำนองหรือ (ชื่อตัวลูกหนี้ที่เป็นบุคคลอื่นไม่ใช่ผู้จำนอง) เป็นหนี้” การจำนองจึงไม่มีผลบังคับครอบคลุมไปถึงหนี้ของลูกหนี้ที่เป็นบุคคลอื่นนั้น.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๓/๒๕๕๕

ระหว่าง ห้างหุ้นส่วนสามัญเบอเลี่ยกเกอร์ ๖
บริษัทโรงเลื่อยจักรหย่วนพงหลี
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ

โจทก์
จำเลย
ผู้ร้อง

จำนำ

ที่จะถือว่าเป็นการจำนำตามกฎหมายนั้น โดยปกติทรัพย์สินที่จำนำจะต้องอยู่ในความครอบครองของผู้รับจำนำ ธนาคารรับจำนำไม่ซุกและไม่เสียแล้ว ซึ่งอยู่ ณ โรงเลื่อยของผู้จำนำ โดยผู้จำนำทำสัญญามอบไม้ให้ธนาคาร ฯ เอาตราของธนาคารไปตีประทับบนไม้ และทำหนังสือให้ผู้อื่นเป็นผู้รักษาผู้จำนำเอาไม้ไปเลื่อยหรือขายได้โดยไม่ต้องขออนุญาตธนาคาร แต่ต้องหาไม้มาทดแทน ผู้มีชื่อที่ธนาคารมอบให้เป็นผู้รักษานั้นก็เป็นผู้รักษาเงินของผู้จำนำเอง วิธีปฏิบัติดังนี้ไม่พอที่จะถือว่าทรัพย์สินอยู่ในความครอบครองของธนาคารหรือบุคคลภายนอกตามกฎหมาย ธนาคารจะอ้างบุริมสิทธิเหนือไม้ซุกและไม่เสียว่าเป็นการจำนำไม่ได้.

บันทึกของผู้รวบรวม

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๗๔๗ จำนำ คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้จำนำ ส่งมอบสังหาริมทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้รับจำนำ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ แต่มาตรา ๗๔๘ บัญญัติว่า คู่สัญญาจะตกลงกันให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินที่จำนำไว้ก็ได้ ซึ่งหมายความว่า จะต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินจำนำให้ผู้รับจำนำหรือบุคคลภายนอกครอบครองรักษาไว้จริง ๆ ไม่ใช่เพียงแต่ทำเป็นพิธี โดยเหตุนี้การครอบครองทรัพย์สินจำนำอยู่ที่การประพฤติดต่อกับทรัพย์สินนั้นอย่างไรแน่ (ดังที่กล่าวในคำพิพากษาศาลอุทธรณ์) จึงต้องดูข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป สำหรับการสนับสนุนทางการเงินของธนาคารแก่ผู้ส่งสินค้าออก โดยเอาสินค้าที่จะส่งออกนั้นเองจำนำเป็นประกัน แต่วิธีการเก็บสินค้าที่จำนำ เช่น ปอ ข้าวโพด นั้นได้เก็บไว้ในโกดัง ซึ่งผู้จำนำเข้ามาจากผู้อื่น หรือเป็นโกดังของผู้จำนำเอง ผู้จำนำมอบการครอบครองโกดังนั้น ๆ ให้แก่ธนาคาร ๆ ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปดูแลรักษาใส่กุญแจเปิดเปิดโกดังเอง ยกป้ายแสดงว่าสิ่งของในโกดังจำนำอยู่แก่ธนาคาร แต่ธนาคารยอมให้ผู้จำนำเข้าไปในโกดังเพื่อทำการอัด หรือบรรจุหีบห่อสำหรับส่งไปต่างประเทศได้ จะถือว่าเป็นการเข้าครอบครองทรัพย์สินที่จำนำจริง ๆ หรือไม่ จะต้องรอคอยดูคำพิพากษาของศาลต่อไป.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๔/๒๔๕๕

ระหว่าง นายพล เจียมสกุล
นายหวาด เมฆพัฒนา

โจทก์
จำเลย

อากรแสตมป์

เอกสารที่ปิดอากรแสตมป์ไม่ครบถ้วนในวันทำเอกสารนั้น ต่อมาในภายหลังปิดให้ครบโดยไม่นำไปเสียเงินเพิ่มอากรตามกฎหมาย ก็ใช้เป็นพยานหลักฐานในศาลได้ เพราะความรับผิดชอบเสียเงินเพิ่มอากรนั้นเป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหาก.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๓/๒๕๕๕

ระหว่าง นายนาซีร์ เอสฮาติม กับพวก
นายประสาธ กิตติเวช

โจทก์
จำเลย

เช็กลงวันที่ล่วงหน้า

เช็กลงวันที่ล่วงหน้าเท่ากับผู้ส่งจ่ายสัญญาว่าผู้ส่งจ่ายจะรับผิดชอบหนี้ความแห่งตัวนั้นเมื่อถึงวันที่ลงไว้

ผู้ทรงเช็กลงวันที่ล่วงหน้าโดยชอบย่อมมีสิทธิเป็นเจ้าหนี้ ถ้าผู้ทรงเช็กตายก่อนถึงวันที่ลงในเช็ก ผู้จัดการมรดกของผู้ทรงเข้าสรวมสิทธิได้ตามสิทธิของผู้ทรงมีอยู่ การโอนในกรณีนี้เป็นการโอนโดยผลของกฎหมายซึ่งมีผลเช่นเดียวกับการ โอนโดยรูปการและด้วยผลอย่างการโอนสามัญ คือผู้ส่งจ่ายอาจยกข้อต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันเฉพาะผู้ส่งจ่ายกับผู้ตายขึ้นต่อสู้ผู้จัดการมรดกนั้นได้

การออกตัวเงินต้องด้วยข้อสันนิษฐานไว้ก่อนเสมอว่า ผู้ออกตัวได้รับชำระค่าตอบแทนในการออกตัวนั้นแล้ว.

เอกสารที่อ้างเป็นพยานและส่งศาลไว้แล้วแต่ยังมีได้ปีต่ออากรแสตมป์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔๖/๒๕๕๕

ระหว่าง นางพุ่ม มณีรังษี
นายกมล โกสยสุนทร

โจทก์
จำเลย

อากรแสตมป์

เอกสารที่อ้างเป็นพยานและส่งศาลไว้แล้วแต่ยังมีได้ปีต่ออากรแสตมป์ผู้อ้างขอให้ศาลส่งไปยังเจ้าหน้าที่สรรพากรเพื่อจัดการเสียอากรและเงินเพิ่มอากรได้ เมื่อเจ้าหน้าที่สรรพากรจัดการเรียบร้อยแล้ว ก็รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๕๓/๒๕๕๕

ระหว่าง นายบบัน มิตชี
นายอะมัต กายี

โจทก์
จำเลย

กู้ยืม โดยออกเช็คลงวันล่วงหน้าให้ไว้

กู้เงินโดยออกเช็คลงวันที่ล่วงหน้าให้แก่ผู้ให้กู้ไว้ เพื่อให้นำไปขึ้นเงินในวันถึงกำหนด ครั้นถึงกำหนดแล้วผู้ให้กู้นำเช็คไปขึ้นเงินจากธนาคารฯ ปฏิเสธการจ่ายเงิน เพราะไม่มีเงินพอจ่าย ผู้ให้กู้จึงฟ้องผู้กู้เรียกเงินตามเช็คนั้น แม้จะเป็นเรื่องกู้ยืมไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือฟ้องร้องบังคับเรียกเงินกู้ ไม่ได้ตามกฎหมาย แต่ผู้ให้กู้ฟ้องเรียกเงินตามเช็คไม่ใช่ฟ้องตามหนี้เดิม ก็ไม่ได้ฟ้องเรื่องกู้ จึงฟ้องขอให้ศาลบังคับได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๒๐/๒๕๕๕

ระหว่าง นายปาน มงคลสินธุ์
นายสัง แฝงจินดา

โจทก์
จำเลย

อากรแสตมป์

เอกสารที่ปีศาจอากรแสตมป์ไม่ถูกต้อง นำมาอ้างเป็นพยานในศาลฯ ไม่รับฟังเป็นพยานและพิพากษาให้ยกฟ้อง หลังจากนั้นจะนำเอกสารนั้นไปปีศาจอากรแสตมป์ให้ครบถ้วนแล้วนำมาฟ้องใหม่อีกไม่ได้ เป็นการฟ้องซ้ำ.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๑/๒๕๕๖

กรมรถไฟ
ระหว่าง หลวงวิธานยนตรกรรม ที่ ๑
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด ที่ ๒

โจทก์
จำเลย

หน้าที่ของลูกค้ำที่มีต่อธนาคาร

มีผู้ลอบฉีกเช็คจากสมุดเช็คที่ธนาคารจ่ายให้ลูกค้ำแล้วปลอมลายเซ็นผู้มีอำนาจสั่งจ่ายของลูกค้ำมาเบิกเงินไป ธนาคารยกข้อต่อสู้ข้อหนึ่งว่า ลูกจ้างผู้มีอำนาจเซ็นสั่งจ่ายเงินของลูกค้ำ

ประมาณเงินเลื้อไม่เก็บรักษาสมุดเช็คและดวงตราไว้ให้ดี เป็นเหตุให้คนฉีกเช็คและปลอมลายเซ็นมาขึ้นเงินจากธนาคารได้ แม้ลูกจ้างของลูกค้านั้นจะประมาณเงินเลื้อไม่เก็บรักษาสมุดเช็คและตราประทับไว้ให้ดี ก็มีใช้เป็นผลธรรมดาหรือผลโดยตรงที่จะให้บังเกิดการปลอมเช็คและนำไปขึ้นเงินได้สำเร็จ ธนาคารจึงยกขึ้นอ้างสนับสนุนข้อต่อสู้ของตนไม่ได้

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ธนาคารยกข้อต่อสู้ว่า ลูกค้านั้นไม่ระมัดระวังในการเก็บรักษาสมุดเช็ค ไม่ใช่ไม่ระมัดระวังเรื่องการออกหรือเขียนเช็ค ในเรื่องหลังคือ เรื่องไม่ระมัดระวังในการออกหรือเขียนเช็คนั้น ศาลในประเทศอังกฤษ ในคดี London Joint Stock Bank v. Macmillan and Arthur (1918) ได้ตัดสินไว้ว่า ถ้าลูกค้าออกหรือเขียนเช็คในลักษณะที่เบี๊จช่องให้มีการปลอมแปลง แก้ไขเพิ่มเติมได้โดยง่ายแล้ว ลูกค้าก็ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่ธนาคารอาจได้รับ โดยถือเป็นผลตามสภาพและผลโดยตรงของการผิดหน้าที่ คือ ธนาคารหักบัญชีของลูกค้าผู้นั้นได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๐/๒๔๘๖

ระหว่าง นายชิงเกา แซ่ห้วง
ธนาคารมณฑล จำกัด

โจทก์
จำเลย

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเช็ค

ธนาคารจ่ายเงินไปตามเช็คของลูกค้า ซึ่งเช็คนั้นมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินให้สูงขึ้นนั้น แม้ว่าธนาคารจะจ่ายเงินไปตามทางคำปกติโดยสุจริต และปราศจากประมาณเงินเลื้อก็ตาม ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้ส่งจ่ายได้ละเลยไม่ระมัดระวัง อันเป็นเหตุให้มีการปลอมแปลงแก้ไขแต่อย่างใดแล้ว ธนาคารผู้จ่ายเงินต้องรับบาปเคราะห์ จะหักบัญชีลูกค้าตามจำนวนที่ถูกปลอมแปลงแก้ไขเพิ่มสูงขึ้นนั้นไม่ได้ คงหักได้แต่เพียงจำนวนที่ได้ความว่าลูกค้าส่งจ่ายมาแต่เดิมเท่านั้น

บันทึกของผู้รวบรวม

ถ้าหากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ส่งจ่ายละเลยไม่ระมัดระวังเป็นเหตุให้มีการปลอมแปลงเช็คแล้ว ผลแห่งคดีคงเป็นตรงกันข้าม คือ ศาลคงจะเดินตามแนวที่ว่า ลูกค้าก็มีความผูกพันต่อธนาคารในอันที่จะต้องให้ความระมัดระวังตามสมควรที่ไม่ออกเช็คหรือเขียนเช็ค ในลักษณะที่เปิดช่องให้มีการปลอมแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมเช็คได้โดยง่าย ดังที่ศาลในประเทศอังกฤษได้ตัดสินไว้ในคดี London Joint Stock Bank Ltd. v. Macmillan and Arthur (1918)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔๐/๒๔๕๖

ระหว่าง ธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยา จำกัด
นางจันทน์ วีระไวทยะ

โจทก์
จำเลย

เช็คว่าเกินกว่าหกเดือน

ลูกค้าออกเช็คส่งจ่ายเงินให้ธนาคารนั่นเอง เป็นการชำระหนี้ตามบัญชีเงินสะพัด ธนาคารเอาเช็คเข้าบัญชีเมื่อเช็คมีอายุเกินหกเดือนได้

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้ธนาคารผู้เป็นโจทก์อยู่ในฐานะสองฐานะคือ เป็นทั้งธนาคารผู้จ่ายเงินและเป็นผู้ทรงเช็คโดยชอบด้วยกฎหมายด้วย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๑ ไม่ใช่บทบัญญัติห้ามมิให้ธนาคารจ่ายเงินตามเช็คที่มีอายุเกินกว่าหกเดือนอย่างเด็ดขาด คือ มาตรา ๔๔๑ บัญญัติว่า “ธนาคารจำต้องใช้เงินตามเช็คซึ่งผู้เคยค้ากับธนาคารได้ออกเบิกแก่ตน เว้นแต่ในกรณีดังกล่าวต่อไปนี้ คือ (๑) ฯลฯ (๒) เช็คนั้นยื่นเพื่อให้ใช้เงินเมื่อพ้นหกเดือนนับแต่วันออกเช็ค หรือ (๓) ฯลฯ” มาตรานี้เป็นเพียงให้สิทธิแก่ธนาคารที่จะจ่ายก็ได้ ไม่จ่ายก็ได้ไม่เหมือนกับมาตรา ๔๔๒ ซึ่งห้ามธนาคารมิให้จ่ายเงินตามเช็คที่นำมาเบิกเลขที่เดียว เพราะหน้าที่และอำนาจของธนาคารที่จะใช้เงินตามเช็คนั้นหมดลง

กำหนดเวลาที่ต้องยื่นเช็คให้ธนาคารใช้เงินตามมาตรา ๙๕๐ คือ ถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินในเมืองเดียวกันกับที่ออก ต้องยื่นภายในหนึ่งเดือน ถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินที่อื่นให้ยื่นภายในสามเดือนนั้น เป็นเรื่องผลของเช็คที่มีระหว่างผู้ทรง, ผู้สั่งจ่าย ผู้สละกัหลัง ไม่เกี่ยวกับธนาคาร อายุความหนึ่งปีตามมาตรา ๑๐๐๒ ก็เป็นเรื่องระหว่างผู้ทรง, ผู้สั่งจ่าย และผู้สละกัหลังเช่นกัน ดังนั้นในกรณีที่มีเช็คเกินกว่าหกเดือนยื่นต่อธนาคารเพื่อให้ใช้เงิน ธนาคารจะจ่ายเงินหรือไม่ก็น่าจะอยู่ในดุลพินิจของธนาคารเป็นเรื่อง ๆ ไป.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๒๕/๒๔๕๖

ระหว่าง นายเปล่ง เรียรประสิทธิ์
นายเล้าป่วยเอียบ

โจทก์
จำเลย

เช็ค

ผู้สั่งจ่ายออกเช็คสั่งให้ธนาคารจ่ายเงินให้ผู้ทรง เพราะผู้สั่งจ่ายมีสัญญาจะเช่าห้องของผู้ทรง ต่อมาผู้สั่งจ่ายไม่สามารถหาเงินมาให้เจ้าของห้องเช่าซึ่งเป็นผู้ทรงเช็คได้ จึงสั่งให้ธนาคารงดการจ่ายเงิน เป็นเรื่องผู้สั่งจ่ายผิดสัญญา และกรณีเช่นนี้ถือได้ว่า ผู้ทรงเช็คได้เช็คมาโดยสุจริต ผู้สั่งจ่ายจึงต้องรับผิดชอบใช้เงินตามเช็ค.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๐๑/๒๔๕๖

ระหว่าง บริษัทเฮนรีวอร์ท จำกัด
บริษัทเขียบเฮงหลี จำกัด ที่ ๑ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ที่ ๒

โจทก์
จำเลย

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สั่งจ่ายเช็คกับธนาคาร เจ้าของเช็คอันแท้จริง

การที่ผู้สั่งจ่ายเช็คสั่งให้ธนาคารจ่ายเงินแก่ผู้รับเงินนั้น ไม่เป็นการแสดงความผูกพันในฐานะตัวการตัวแทน

การออกตั๋วเงินนั้นย่อมต้องสันนิษฐานว่า ผู้ออกตั๋วได้กระทำการเพื่อชำระหนี้มิใช่กระทำการเพื่อก่อให้เกิดหนี้

ธนาคารตัวแทนเรียกเก็บเงิน ไม่มีหน้าที่จะต้องสืบสวนถึงมูลหนี้แห่งการออกตั๋วเงินที่ตนเรียกเก็บนั้น

ผู้ที่พึงธนาคารที่เรียกเก็บเงินตามเช็คได้รับผิดชอบในฐานะประมาทเลินเล่อได้นั้นจะต้องเป็นเจ้าของเช็คอันแท้จริง

ผู้ส่งจ่ายไม่ใช่เจ้าของเช็คอันแท้จริง จึงไม่มีสิทธิพึงเรียกให้ธนาคารคืนเงินที่ธนาคารรับไว้แทนลูกค้า.

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้ธนาคารเรียกเก็บเงินตามเช็คชื่กร่อมที่ส่งจ่ายให้บริษัทจำกัด ๆ สลักหลังเข้าบัญชีส่วนตัวของผู้จัดการนั่นเอง เรื่องทำนองนี้ศาลในประเทศอังกฤษในคดี Underwood A.L.Ltd. v. Bank of Liverpool and Martins (1924), Hanan's Lake View Central, Ltd. v. Armstrong & Co. (1900) และ Stewart v. Westminster Bank (1926) ตัดสินว่าธนาคารประมาทเลินเล่อ ข้อเท็จจริงในคดีนี้คงจะเป็นเรื่องที่ปรากฏว่าเช็คได้ตกลงไปถึงมือบริษัทเชียบเซงหลี จำกัดแล้ว ศาลฎีกาจึงวินิจฉัยว่า เจ้าของเช็คอันแท้จริงคือบริษัทเชียบเซงหลี จำกัด ผู้รับเงินไม่ใช่โจทก์ซึ่งเป็นผู้ส่งจ่าย แต่ถ้าวินิจฉัยว่าผู้ส่งจ่ายออกเช็คแล้วยังไม่ทันได้ส่งเช็คไปถึงมือผู้รับเงิน เช็คนั้นหายไปหรือมีผู้ได้ไปโดยทุจริตสลักหลังปลอมลายเซ็นผู้รับเงินแล้วนำไปฝากเข้าบัญชีดังนี้ นวัตกรรมคดีว่าผู้ส่งจ่ายเป็นผู้เสียหาย และเป็นเจ้าของเช็คอันแท้จริง (Paget's Law of Banking 6th Ed., 1961 page 286 ให้ความเห็นไว้ว่า Where a cheque has been stolen or obtained by fraud from the drawer and there is no one who has better title as true owner, the drawer is true owner, though the terms of S. 79 (2) seem hardly applicable และตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๓, ๑๔๔/๒๕๐๐ ผู้ส่งจ่ายเช็คที่เช็คหายไปก่อนมอบให้ผู้ใดนั้น พ้องเรียกร้องเงินคืนจากผู้ที่เป็นเจ้าของเช็คได้)

เป็นที่น่าเสียดายว่าคดีนี้ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เมื่อโจทก์ไม่ใช่เจ้าของเช็คอันแท้จริงแล้วก็ไม่อำนาจฟ้องธนาคาร จึงไม่ได้วินิจฉัยถึงปัญหาว่าธนาคารประมาทเลินเล่อหรือไม่ในการที่เรียกเก็บเงินตามเช็คของบริษัทจำกัดไปเข้าบัญชีส่วนตัวของผู้จัดการ แต่อย่างไรก็ดีใน

ประเด็นนี้ศาลชั้นต้นคือศาลแพ่งมีความเห็นว่าธนาคารประมาทเลินเล่อ จึงน่าจะเป็นแนวทางให้ธนาคารเรียกเก็บเงินโดยความระมัดระวัง เพราะทางปฏิบัติในเมืองเรามีเรื่องชนิดนี้อยู่เป็นจำนวนมากมายกทีเดียว.

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๙๑/๒๔๕๖

บริษัทบีบีอินชอย จำกัด	โจทก์
ระหว่าง บริษัทย่วนพงหลี ฯ	จำเลย
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด	ผู้ร้อง

กำหนดเวลายื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย

ในคดีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เชื่อว่าคดีที่ค้างพิจารณาอยู่แทนลูกหนี้ (ผู้ล้มละลาย) ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แพ้คดี เจ้าหนี้ตามคำพิพากษามีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ภายในสองเดือนนับจากวันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๒๕๔/๒๔๕๖

ระหว่าง นายร่ำเพย สุขสงเคราะห์	โจทก์
ธนาคารศรีนคร จำกัด	จำเลย

การแก้ไขรายการสำคัญในเช็ค

(๑) ธนาคารจ่ายเงินตามเช็คที่มีการแก้ไขรายการสำคัญ คือ จำนวนเงิน วันที่ และลบรอยขีดคร่อมออก ถ้าการแก้ไขนั้นไม่เห็นประจักษ์ และธนาคารจ่ายเงินไปโดยสุจริต และปราศจากประมาทเลินเล่อ ลูกค้านำฟ้องให้ธนาคารรับผิดชอบคืนเงินให้ไม่ได้

(๒) ลูกค้านำว่าธนาคารจ่ายเงินตามเช็คโดยไม่สุจริต จะต้องนำพยานมาสืบให้เห็นว่าธนาคารไม่สุจริตอย่างไร เพราะกฎหมายสันนิษฐานไว้ว่าทุกคนทำการโดยสุจริต

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๗๕/๒๕๕๑

ระหว่าง นายส่งศักดิ์ สายปัญญา
นายประสิทธิ สมิตะศิริ

โจทก์
จำเลย

เช็ค ข้อต่อสู้ระหว่างผู้ทรงกับผู้ส่งจ่าย

ผู้ส่งจ่ายเช็คลงวันล่วงหน้าให้ผู้รับเงิน โดยผู้รับเงินสัญญาว่าจะนำเงินจำนวนนั้นไปเข้าบัญชีผู้ส่งจ่ายก่อนวันที่ลงในเช็ค ถ้าผู้รับเงินไม่นำเงินไปเข้าบัญชี และธนาคารไม่จ่ายเงิน ผู้ส่งจ่ายยกข้อต่อสู้ได้ว่าผู้รับเงินไม่ปฏิบัติตามสัญญาต่างตอบแทนที่จะเอาเงินเข้าบัญชีนั้น ผู้ส่งจ่ายจึงไม่ต้องรับผิดชอบกับผู้รับเงิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๒๒/๒๕๕๘

ระหว่าง นายรามย์ เจาศารี
นายทานชิงห์

โจทก์
จำเลย

ตั๋วสัญญาใช้เงิน

ตั๋วสัญญาใช้เงิน (ในประเทศ) ที่ออกโดยมิได้ระบุเวลาใช้เงินนั้น ผู้ทรงไม่ต้องยื่นคำให้การรับรอง และเมื่อผู้ออกตั๋วไม่ใช้เงินก็ไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๕/๒๕๕๘

ระหว่าง นายหนู หรือพจน์ ยิวหว่า
นายปลุก วัชรภักย์

โจทก์
จำเลย

เช็ค

(๑) เช็คลงวันที่ล่วงหน้าเป็นเช็คที่สมบูรณ์ แต่จะทวงถามให้ใช้เงินได้ต่อเมื่อถึงวันที่ลงในเช็ค

(๒) เช็คมียข้อความว่า “จ่ายเงินสด หรือผู้ถือ” เป็นเช็คที่สมบูรณ์ใช้ได้

บันทึกของผู้รวบรวม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๙๘๘ บัญญัติว่า อันเช็คนั้นต้องมีรายการดังกล่าวต่อไปนี้คือ “. . . . (๔) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับเงิน หรือคำจกแจงว่าให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ” เมื่อเช็คในคดีนี้มีคำสั่งว่า “จ่ายเงินสด หรือผู้ถือ” ก็ย่อมสมบูรณ์ตามกฎหมาย เพราะแม้จะไม่มีชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับเงินก็จริง แต่ก็มีคำจกแจงว่าให้ใช้เงินแก่ผู้ถืออยู่ด้วย แต่สำหรับเช็คที่มีคำสั่งว่า “จ่ายเงินสดหรือตามคำสั่ง” ดังนี้ น่าจะไม่สมบูรณ์เป็นเช็คตามกฎหมายเพราะขาดรายการที่กฎหมายกำหนดให้มีไปอย่างหนึ่ง คือ ชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับเงิน หรือคำจกแจงว่าให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ เพราะคำว่า “เงินสด” จะถือว่าเป็นชื่อผู้รับเงินไม่ได้ ศาลในประเทศอังกฤษเคยตัดสินไว้ในคดี North and South Insurance Corporation v. National Provincial Bank (1935) ว่าตราสารเช่นที่ว่านี้ไม่ใช่เช็ค ในทางปฏิบัติ (ในประเทศอังกฤษ) ธนาคารจ่ายเงินตามตราสารเช่นนี้ไม่ว่าจะยื่นให้ใช้เงินสดหรือเรียกเก็บเงินผ่านสำนักหักบัญชี (Questions on Banking Practice) พิมพ์ครั้งที่ ๙ ข้อ ๕๖๗) แต่สำหรับในประเทศไทยบางธนาคารก็จ่ายบางธนาคารก็ไม่จ่าย ผู้รวบรวมเห็นว่าถ้าธนาคารจะจ่ายก็ควรจะจ่ายต่อเมื่อผู้สั่งจ่ายเป็นผู้มาขอขึ้นเงินหรือสลักหลังมา (ในกรณีเรียกเก็บเงินผ่านสำนักหักบัญชี) หรือจ่ายให้เฉพาะผู้ที่ธนาคารรู้จักและเชื่อถือได้เท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๖-๘๘๗/๒๔๘๘

ระหว่าง นางสระ มิ่งขวัญ โจทก์
นางคารา สิงห์ไพศาล ที่ ๑
นายถนิม บัณฑุตร ผู้รักษากรในตำแหน่งผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ที่ ๒ จำเลย

ฟ้องผู้จัดการธนาคารส่วนตัว หรือฟ้องตัวธนาคาร

ฟ้องขอเพิกถอนการรับโอนที่ดิน แต่เรียกจำเลยที่ ๒ ในหน้าฟ้องโดยระบุชื่อตัวผู้จัดการธนาคารและตำแหน่ง และพรรณนาความในคำฟ้องใช้คำว่า “จำเลยที่ ๒” โดยตลอด

ศาลถือว่าเป็นการฟ้องผู้จัดการเป็นส่วนทั่ว โดยระบุตำแหน่งหน้าที่ไว้ให้ทราบเท่านั้น ไม่ใช่ฟ้องธนาคาร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๐๑-๑๒๐๓/๒๕๕๘

ระหว่าง
อัยการจังหวัดนครราชสีมา
นายอัมรินทร์ จินตานนท์ กับพวก

โจทก์
จำเลย

กิจการธนาคารพาณิชย์

เพียงแต่ได้รับเงินฝากจากประชาชนทำนองเรียกเป็นหุ้น โดยอ้างว่าจะเอาเงินไปลงทุนค้าขายแล้วจ่ายดอกเบี้ยให้ ไม่มีสภาพเป็นกิจการธนาคารพาณิชย์หรือคล้ายคลึงกับกิจการของธนาคารพาณิชย์ เพราะการกระทำไม่มีการออกเช็คหรือส่งจ่ายเงินระหว่างผู้ฝากและผู้รับฝากแต่อย่างใด

บันทึกของผู้รวบรวม

ตามพระราชบัญญัติกิจการธนาคารพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๘๘ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะที่เกิดคดีเรื่องนี้ บัญญัติว่า “การธนาคารพาณิชย์” หมายความว่า (ก) ธุรกิจประเภทรับฝากเงินซึ่งต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามหรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์เงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทางเช่น (๑) ให้กู้ยืม (๒) ซื้อขาย และ (๓) ซื้อและขายเงินปรีวรรตต่างประเทศ (ข) ธุรกิจประเภทอื่นอันเป็นประเพณีที่ธนาคารพาณิชย์ซึ่งย่อมรวมทั้งธนาคารปรีวรรตพึงกระทำ (ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ มีพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๕๐๕ ยกเลิกพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๘๘ ซึ่งแม้จะได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงความหมายของคำว่า “การธนาคารพาณิชย์” ไปบ้าง แต่ส่วนใหญ่ก็คล้ายคลึงกัน กล่าวคือพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๕๐๕ บัญญัติไว้ว่า “การธนาคารพาณิชย์” หมายความว่า การประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามหรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์เงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น

(ก) ให้กู้ยืม (ข) ซื้อขาย หรือเก็บเงินตามตั๋วแลกเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมือประเภทอื่นใด (ค) ซื้อหรือขายเงินปรีวรรตต่างประเทศ ทั้งนี้ จะประกอบธุรกิจประเภทอื่น ๆ อันเป็นประเพณีที่ธนาคารพาณิชย์พึงกระทำด้วยหรือไม่ก็ตาม” ตามนัยคำพิพากษาของศาลในคดีนี้วางแนวทางให้เห็นเป็นหลักว่า การรับฝากเงินอันจะเข้าข่ายมีสภาพเป็นกิจการธนาคารพาณิชย์หรือคล้ายคลึงกับกิจการของธนาคารพาณิชย์นั้น จะต้องมีการออกเช็คหรือส่งจ่ายเงินระหว่างผู้ฝากและผู้รับฝากด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๘๓/๒๕๕๘

ระหว่าง ธนาคารมณฑล จำกัด
นายชาญ เจียมวิจิตร กับพวก

โจทก์
จำเลย

จำนอง

ธนาคารฟ้องไถ่ถอนจำนอง ผู้จำนองทำสัญญายอมความที่ศาลยอมใช้เงินให้ธนาคาร ศาลพิพากษาบังคับให้เป็นไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นแล้ว เมื่อสัญญาประนีประนอมยอมความมิได้กล่าวไว้ว่า ธนาคารจะบังคับเอาชำระหนี้ได้แต่เฉพาะทรัพย์สินที่ได้จำนองกันไว้ ธนาคารจะบังคับเอาชำระหนี้ตามคำพิพากษาจากทรัพย์สินอื่นของผู้จำนองอันเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาก็ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๒/๒๕๕๕

ระหว่าง บริษัทหริทวร จำกัด
ห้างสมารังเทรตดิง กำปะนี

โจทก์
จำเลย

ค้ำประกัน

ธนาคารทำสัญญาค้ำประกันจำเลยไว้ต่อศาลว่า ภายในเวลาหกเดือนนับแต่วันทำสัญญาค้ำประกัน ถ้าจำเลยแพ้คดีในที่สุด และจำเลยไม่ชำระเงินให้โจทก์ตามคำพิพากษา

ธนาคารจะจ่ายเงินแทนจนครบ จำเลยเลิกกิจการก่อนสัญญาชำระกันครบกำหนด และต่อมาอีกหลายเดือนศาลจึงพิพากษาให้จำเลยใช้เงินโจทก์ ธนาคารหมดความรับผิดชอบตามสัญญาชำระกันที่ทำได้ การที่จำเลยจะเลิกกิจการหรือไม่นั้น ไม่ใช่หน้าที่ของธนาคารซึ่งเป็นผู้ชำระกันจะต้องบอกโจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๑๒/๒๕๕๕

ระหว่าง นายยากัตราม
ห้างหุ้นส่วนฉินหลี่ทง กับพวก

โจทก์
จำเลย

เช็ก

ผู้สั่งจ่ายจะยกข้อต่อสู้ซึ่งตนมีอยู่ต่อผู้ทรงคนก่อนขึ้นอ้าง เพื่อให้ตนพ้นจากความรับผิดชอบต่อผู้ทรงคนปัจจุบันไม่ได้ แต่ถ้าผู้ทรงคนปัจจุบันได้รับเงินตามเช็คนั้นจากผู้ทรงคนก่อนครบถ้วนแล้ว จะเรียกให้ผู้สั่งจ่ายรับผิดชอบใช้เงินตามเช็คนั้นอีกไม่ได้ หลักในเรื่องตัวเงินนั้น ผู้รับโอนโดยสุจริตมีสิทธิถือว่าผู้โอน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๔๑/๒๕๕๕

ระหว่าง นายศรีเกษม หาดายน
นายชินเซ่ง แซ่คั่น กับพวก

โจทก์
จำเลย

เช็ก

ผู้สละหลังที่ใช้เงินตามเช็กให้แก่ผู้ทรงไปแล้วเพราะผู้ทรงนำเช็กไปขึ้นเงินจากธนาคารไม่ได้นั้น มีสิทธิไล่เบี้ยจากผู้สั่งจ่ายเช็กและจากผู้สละหลังคนอื่น ๆ ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๔๕/๒๕๕๕

ระหว่าง นายนานชิงห์
นายกูร์บาร์जनชิงห์

โจทก์
จำเลย

คำสั่งสัญญาใช้เงิน

ตัวมีข้อความสัญญาว่าจะจ่ายเงินให้ร้านค้าร้านหนึ่ง ซึ่งเป็นร้านของผู้ออกตัวเองหรือตามคำสั่งนั้น ไม่ใช่คำสั่งสัญญาใช้เงิน และก็ไม่ใช้ตัวแลกเงิน เพราะไม่ได้สั่งให้ผู้ใดจ่ายเงิน

บันทึกของผู้รวบรวม

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๙๘๓ (๕) บัญญัติว่า ตัวสัญญาใช้เงินต้องมีชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับเงิน ตามคำพิพากษานี้แสดงให้เห็นชัดว่า ไม่ใช่เพียงแต่มีชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับเงินเท่านั้น แต่ผู้รับเงินต้องเป็นบุคคล “อีก” คนหนึ่ง (หรือตามคำสั่ง) ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๘๒ คือต้องไม่เป็นคน ๆเดียวกับผู้ออกตัวด้วย ไม่เหมือนเรื่องตัวแลกเงินซึ่งมาตรา ๒๑๙ บัญญัติอนุญาตให้ส่งจ่ายเอาจากตัวเองได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๖๕/๒๕๕๕

บริษัทสหข่าวสาร จำกัด
ระหว่าง บริษัทสินอารียะ จำกัด
ธนาคารแหลมทอง จำกัด

โจทก์
จำเลย
ผู้ค้าประกัน

การกู้ยืมเงินของบริษัทจำกัด

วัตถุประสงค์ของบริษัทจำกัดระบุว่า “ทำการนำทรัพย์สินของบริษัทที่มีอยู่ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ควบ จำนำ จำนอง เอาค้ำประกัน จำหน่ายไป หมุนลงเป็นตัวเงิน หรือจัด

การอย่างใดก็ได้สุดแต่บริษัทจะเห็นสมควร” ดังนั้น บริษัทก็มีอำนาจที่จะทำการกู้ยืมธนาคาร
ได้ด้วย

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๔๗๐/๒๔๕๕

กระทรวงการคลัง

โจทก์

ระหว่าง นายอักษร คุณวัฒน์ กับพวก

และธนาคารแห่งเอเชีย ฯ

จำเลย

สัญญาจะขายเงินตราต่างประเทศให้ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตให้ส่งสินค้าออกนอกราชอาณาจักร โดยมีข้อผูกพันสัญญากับ
รัฐบาลว่า จะต้องขายเงินตราต่างประเทศที่ได้มาให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยนั้น เป็น
นโยบายของรัฐบาลที่จะได้เงินตราต่างประเทศมาใช้ จะถือว่าธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นพ่อ
ค้า หรือเป็นผู้ทำการอย่างพ่อค้าไม่ได้

บันทึกของผู้รวบรวม

ความจริงเรื่องนี้เป็นเรื่องและผู้รับอนุญาตให้ส่งสินค้าออก ผิดสัญญากับรัฐบาล (กระ
ทรวงการคลัง) ธนาคารแห่งประเทศไทยมิได้เป็นคู่สัญญาโดยตรง ถ้าหากธนาคารแห่งประเทศไทย
เป็นคู่สัญญาในการซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศกับผู้อื่นโดยตรง จะถือว่าธนาคารแห่ง
ประเทศไทยเป็นพ่อค้า หรือเป็นผู้ทำการอย่างพ่อค้าหรือไม่นั้นต้องรอฟังคำพิพากษาของศาล
ต่อไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๑๖/๒๕๕๕

ระหว่าง นายนานซิงห์ หรือนันซิงห์
นายเกเซอร์ซิงห์

โจทก์
จำเลย

อายุความฟ้องเรียกเงินตามเช็ค

ผู้ทรงฟ้องผู้ส่งจ่ายเช็คต้องฟ้องภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ออกเช็ค แต่ถ้าเช็ค
นั้นออกเพื่อชำระหนี้ใดๆอย่างหนึ่ง แม้จะขาดอายุความเรียกเร่งตามเช็ค ผู้ทรงก็ยังสามารถไป
ฟ้องเรียกเร่งภายในอายุความตามมูลหนี้เดิมได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๓๐/๒๕๕๕

ระหว่าง บริษัทอินโค อีสเทิน เทรตติ้ง กับพวก
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด กับพวก

โจทก์
จำเลย

เลตเตอร์ ออฟ เครดิต

(๑) การที่ธนาคารออกเลตเตอร์ ออฟ เครดิตนั้น เป็นการทำความเสนอไปยังผู้รับ
ประโยชน์ คือ ผู้ขายสินค้าที่อยู่ต่างประเทศ ให้ส่งสินค้ามาขายตามที่ระบุไว้ในเลตเตอร์ ออฟ
เครดิต เมื่อผู้ขายสินค้าที่อยู่ต่างประเทศส่งสินค้ามาแล้ว ย่อมถือว่าเป็นคำสั่งของอันก่อให้เกิด
สัญญาขึ้น ธนาคารต้องผูกพันจ่ายเงินตามเลตเตอร์ ออฟ เครดิตนั้น ในเมื่อผู้ขายปฏิบัติตาม
ข้อกำหนดเงื่อนไขในเลตเตอร์ ออฟ เครดิต

(๒) ในเลตเตอร์ ออฟ เครดิต ระบุว่า “กระสอบแต่ละใบหนัก ๒๕ ปอนด์” แต่
ผู้ตรวจสอบระบุว่า “๒.๕ ปอนด์โดยถั่วเฉลี่ย” นั้น จะอ้างว่าเป็นการผิดเงื่อนไขในเลตเตอร์
ออฟ เครดิต ไม่ได้ ถ้านำสืบได้ว่าประเพณีการค้ากระสอบนั้น ไม่มีใครส่งกระสอบเป็นอย่าง
อื่นนอกจากน้ำหนักถั่วเฉลี่ย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๒๑/๒๕๕๘

ระหว่าง สหธนาคารกรุงเทพ จำกัด
นายจิมบัน หรือจิมบัง แซ่จั่ว กับพวก

โจทก์
จำเลย

กู้เบิกเงินเกินบัญชี ผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ คำประกัน

๑. การกู้เบิกเงินเกินบัญชีธนาคาร ไม่ใช่เรื่องกู้ยืมกันตามธรรมดา ในเรื่องกู้ยืมธรรมดา นั้น เมื่อลูกหนี้นำเงินมาชำระพอกับจำนวนที่กู้ยืมไปแล้ว การกู้ยืมรายนั้นก็จะดับสิ้นไป แต่ในเรื่องกู้เบิกเงินเกินบัญชีธนาคารนั้น ในระยะเวลาที่ตกลงกันได้ผู้กู้เบิกเงินภายในวงเงินที่ตกลงกันได้เสมอ แม้บางครั้งผู้กู้จะมีเงินฝากคงเหลือเป็นเจ้าหนี้ธนาคาร แต่ผู้กู้ก็มีสิทธิที่จะเบิกเงินกลับเป็นลูกหนี้ธนาคารได้อีก หนี้สินความผูกพันไม่ระงับสิ้นไป นอกจากจะได้ออกเลิกสัญญาต่อกัน

๒. เมื่อครบกำหนดเวลาตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี ผู้กู้ขอขยายเวลาชำระหนี้ และเบิกเงินเกินบัญชีต่อไป เป็นการผ่อนระยะเวลาให้เบิกเงินเกินบัญชีต่อไปอีกเท่านั้น ไม่ใช่เป็นการทำสัญญาใหม่

๓. ผู้ค้ำประกันที่ทำสัญญากับธนาคารไว้ว่า “ถ้าผู้ให้กู้ผ่อนเวลาให้แก่ผู้ชำระหนี้โดยจะได้แจ้งหรือมิได้แจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบก็ตาม ผู้ค้ำประกันเป็นอันยอมตกลงด้วยการให้ผ่อนเวลานั้นทุกครั้งไป และยอมมิให้ถือเอาการผ่อนเวลาเช่นนั้น เป็นเหตุปลดเปลื้องความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันเป็นอันขาด” นั้น ต้องผูกพันรับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกันตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีที่มีการขอขยายเวลาชำระหนี้และเบิกเงินเกินบัญชียื่นต่อไปอีก

บันทึกของผู้รวบรวม

ถ้าหากข้อเท็จจริงมีเพียงว่า ต่อจากวันครบกำหนดการค้ำประกันครั้งสุดท้าย (๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๔) เป็นต้นมา ลูกหนี้ไม่ได้ถอนหรือฝากเงินอีกเลย แม้ธนาคารจะให้ผ่อนเวลาชำระหนี้ไปโดยไม่แจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบ ผู้ค้ำประกันก็จะต้องผูกพันใช้หนี้ให้ธนาคารอย่างไม่มีปัญหา เพราะมีข้อสัญญาว่าไว้ชัด แต่ในท้องเรื่องปรากฏว่าหลังจากวันครบกำหนดการค้ำประกันมีการเบิกเงินเกินบัญชีและฝากเงินกันอีก และมีอยู่ครั้งหนึ่ง (วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕) ลูกหนี้ฝากเงินเข้าบัญชีเป็นจำนวนมาก หักแล้วยังเป็นเจ้าหนี้ธนาคารเสียอีก จึงน่าจะ

ถือว่าความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันมีเพียงจำนวนที่ลูกหนี้เป็นหนี้ธนาคารในวันที่การค้ำประกันสิ้นสุดเท่านั้น การที่ลูกหนี้ฝากเงินเข้าไปใหม่ย่อมถือว่าได้ใช้หนี้รายเก่า และการถอนเงินต่อมามีใหม่เป็นการก่อหนี้ใหม่ ถ้าลูกหนี้ได้ฝากเงินเข้าไปจนท่วมหนี้เก่าแล้ว ผู้ค้ำประกันก็ไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลัง เพราะเงินที่ฝากเข้าก่อนย่อมเป็นเงินที่ถอนออกก่อน รายการแรกทางด้านลูกหนี้ย่อมถูกชำระหรือลดลงโดยรายการแรกทางด้านเจ้าหนี้ ดังที่ศาลในประเทศอังกฤษเคยพิพากษาไว้ในคดี In re Clayton's Case (Devaynes v. Noble, Clayton's case. 1861 และในกรณี Royal Bank of Scotland v. Christie, 1840) และสำหรับเมืองไทยก็ได้เคยมีคำพิพากษากฎีกาที่ ๑๓๐๙/๒๕๑๑ ระหว่างบริษัทธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยา โจทก์ นายอรุณ แสงสว่างวัฒนะ จำเลย ว่าไว้ว่า “ศาลฎีกาเห็นว่า เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๐๐ บริษัทแสงอรุณ จำกัด ได้เบิกเงินเกินบัญชีไปจากธนาคารโจทก์ ๔๔๗,๑๐๐ บาท ๘๓ สตางค์ แล้ววันที่ ๙ มกราคม ๒๕๐๐ บริษัทแสงอรุณ จำกัด จึงได้ทำสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีให้ไว้กับโจทก์ว่า บริษัทแสงอรุณ จำกัด ได้ขอเบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารโจทก์เป็นจำนวนเงินไม่เกิน ๔๕๐,๐๐๐ บาท มีกำหนดระยะเวลาหกเดือนนับจากวันทำสัญญา ส่วนจำนวนเงินที่เบิกเกินบัญชีไปนั้นให้ถือตามบัญชีกระแสรายวันของธนาคาร เมื่อจำเลยค้ำประกันสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีดังกล่าว จำเลยจึงต้องค้ำประกันในหนี้ที่มีอยู่ก่อนวันทำสัญญา คือจำนวนเงิน ๔๔๗,๑๐๐ บาท ๘๓ สตางค์ และหนี้ที่เกิดขึ้นภายในกำหนดระยะเวลา ๖ เดือนนับแต่วันทำสัญญาคือ จำนวนเงิน ๔๗,๖๑๖ บาท ๘๓ สตางค์ รวมเป็นเงิน ๕๔๔,๗๑๖ บาท ๖๖ สตางค์ แต่หนี้ที่เกิดขึ้นหลังจากพ้นระยะ ๖ เดือนแล้ว จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบ รลา” แสดงว่าศาลไทยได้พิพากษาเป็นไปตามแนว Rule in Clayton's Case ที่กล่าวข้างต้นเช่นกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๖๖/๒๕๕๕

ระหว่าง พนักงานอัยการ จังหวัดขอนแก่น
นายพงษ์ทัย ผดุงกิจ

โจทก์
จำเลย

การนับระยะเวลา

ถ้าระยะเวลานับเป็นวัน มิให้นับวันแรกแห่งระยะเวลานั้นคำนวณเข้าด้วย.

บันทึกของผู้รวบรวม

ตั๋วแลกเงินที่ถึงกำหนดนับแต่วันที่ตั้งในตั๋ว (after date) เช่น สั่งให้จ่ายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ตั้งในตั๋วหรือตั๋วแลกเงินที่ถึงกำหนดเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้นับแต่ได้เห็น (after sight) เช่น สั่งให้จ่ายเงินในเก้าสิบวันหลังจากวันเห็น ซึ่งให้นับแต่วันรับรองหรือวันคัดค้านนั้น น่าจะต้องถือว่าไม่นับหนึ่งในวันที่ออกตั๋ว หรือวันรับรองหรือวันที่ทำคำคัดค้าน เพราะไม่มีประเพณีหรือกฎหมายใดบังคับไว้ว่าต้องนับหนึ่งในวันนั้น แต่สำหรับตั๋วสัญญาใช้เงินที่สั่งให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งภายหลังได้เห็นซึ่งต้องนำยื่นให้ผู้ออกตั๋วจรรยา (ทำนองเดียวกับรับรองตั๋วแลกเงิน) ภายในหกเดือนนับแต่วันออกตั๋ว ถ้าผู้ออกตั๋วบอกปิดไม่ยอมจรรยาและลงวันแล้วต้องทำคำคัดค้าน กฎหมายบัญญัติให้ถือว่าวันทำคำคัดค้านเป็นวันเริ่มต้นในการนับกำหนดเวลาแต่ได้เห็น (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๘๖) ดังนั้นระยะเวลาถึงกำหนดใช้เงินในเรื่องตั๋วสัญญาใช้เงินที่สั่งให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งภายหลังได้เห็น เฉพาะกรณีที่ต้องทำคำคัดค้านที่กล่าวมานี้ต้องนับวันที่ทำคำคัดค้านเป็นวันที่หนึ่งของระยะเวลาด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๒๒/๒๕๕๕

ระหว่าง ธนาคารแหลมทอง จำกัด
ห้างหุ้นส่วนจำกัด โลคาร์โน

โจทก์
จำเลย

เลตเตอร์ ออฟ เครดิต

ลูกค้าขอให้ธนาคารเปิดเลตเตอร์ ออฟ เครดิต เป็นข้อผูกพันทางสัญญา ประเพณีการค้าของธนาคารที่ปฏิบัติตาม Uniform Customs and Practice for Commercial

Documentary Credit ซึ่งลูกค้าไม่ทราบและธนาคารก็ไม่ได้แจ้งให้ลูกค้าทราบนั้น ไม่มีผลผูกพันลูกค้า

เป็นหน้าที่ของธนาคาร (หรือตัวแทนของธนาคารที่อยู่ต่างประเทศ) จะต้องตรวจดูว่า เอกสารทั้งหลายที่ผู้รับประโยชน์ตามเครดิตยื่นเพื่อเก็บเงินนั้นถูกต้องตรงตามคำสั่งของลูกค้า ถ้าเอกสารไม่ตรงตามคำสั่งของลูกค้า และสินค้าที่ส่งมาไม่ตรงกับที่ลูกค้าสั่งซื้อจนลูกค้าไม่อาจจะรับมอบได้ ลูกค้ามีสิทธิปฏิเสธไม่ใช้เงินให้แก่ธนาคาร กับมีสิทธิเรียกเงินมัดจำที่วางไว้คืนได้อีกด้วย

บันทึกของผู้รวบรวม

(๑) เรื่องนี้เป็นเรื่องใบตราส่ง (Bills of Lading) และกรมธรรม์ประกันภัย (Policy of Insurance) ซึ่งต้องยื่นพร้อมกับเอกสารอื่นต่อตัวแทนของธนาคารเพื่อรับเงินตามเลตเตอร์ ออฟ เครดิตนั้น ไม่ตรงกับข้อความในเครดิต คือ ในเครดิตระบุว่า “ผ้าก๊ากี คอตตอนทวิลล์” (Khaki Cotton Twills) ๑๐,๐๐๐ หลา แต่ใน Bills of Lading และ Insurance Policy ระบุว่า “๑๖ มัด ผ้าย้ายเป็นชิ้น” (16 bales cotton piece goods) ดังนั้น ศาลฎีกาเห็นว่า แตกต่างกันมากมาย เพราะแม้แต่ผ้าคอตตอน ทวิลล์ สีก็กับสีอื่นก็อาจผิดความประสงค์ ปริมาณก็ผิดกัน คือ ตามเครดิตนั้นต้องเป็นผ้า ๑๐,๐๐๐ หลา แต่ตามเอกสารที่กล่าวกลับเป็น ๑๖ มัด ที่ตัวแทนของธนาคารได้จ่ายเงินไป โดยเอกสารไม่ตรงกับคำสั่งในเลตเตอร์ ออฟ เครดิตเช่นนี้จึงเป็นการผิดคำสั่งของลูกค้าผู้ขอเปิดเครดิต ลูกค้าจึงไม่ต้องใช้เงินตามเครดิตที่เปิดไปให้แก่ธนาคาร

(๒) ศาลฎีกาได้กล่าวไว้ในคำพิพากษาเป็นแนวทางว่า ข้อตกลงที่ธนาคารค้าสากลได้ประชุมกันครั้งที่ ๑๓ ลงมติว่า คำบรรยายสินค้าในบัญชีสินค้าจะต้องตรงกับเครดิต ส่วนเอกสารอื่นๆ บรรยายโดยทั่วไปก็ให้รับเอกสารได้ (Uniform Customs & Practice for Commercial Documentary Credit Article 33 :- the description of the goods in the Commercial Invoice must correspond with the description in the credit. Wherever the goods are described in the remaining documents description in general terms will be acceptable.) นั้น ถือได้ว่าเป็นประเพณีการค้าสากลของธนาคาร และเข้าใจว่าศาลคงจะยอมรับบังคับให้เหมือนกัน ถ้าได้ความว่าลูกค้าทราบด้วยหรือธนาคารสงวนสิทธิไว้ เฉพาะคดีนี้

ธนาคารไม่ได้แจ้งประเพณีดังกล่าวนั้นให้ลูกค้าทราบ และไม่ปรากฏมีพยานหลักฐานว่า ลูกค้าได้ทราบประเพณีนี้ ศาลจึงเห็นว่า จะถือประเพณีมาผูกมัดลูกค้านอกเหนือจากข้อความในสัญญาไม่ได้ เข้าใจว่าแบบฟอร์มคำขอเปิดเลตเตอร์ ออฟ เครดิตรายนี้คงจะไม่มีเงื่อนไขรายละเอียดต่างๆ ในการเปิดเครดิตที่ใช้กันทั่วไป ศาลจึงถือว่าต้องปฏิบัติตามข้อความที่มีอยู่ในคำขอเปิดเครดิตเท่านั้น.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๓ - ๑๔๔/๒๕๐๐

ระหว่าง นายสุตใจ เปรมานนท์
ร้านสหกรณ์พระนครจำกัดสินใช้

โจทก์
จำเลย

รับเช็คผู้ถือไว้โดยไม่สุจริต

เขียนเช็คส่งจ่ายเงินให้แก่ผู้ถือ แต่ยังไม่ได้นำไปให้ผู้ใด เช็คหายไป ผู้ส่งจ่ายปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คนั้นได้ ถ้าผู้รับเช็คได้รับเช็คไว้โดยไม่สุจริต และถ้าธนาคารจ่ายเงินตามเช็คนั้นให้ไปแล้ว ผู้ส่งจ่ายก็เรียกเงินนั้นคืนจากผู้รับเช็คไว้โดยไม่สุจริตนั้นได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๕/๒๕๐๐

ระหว่าง กรมป่าไม้
นายกิตติชัย สามนะเสน กับพวก

โจทก์
จำเลย

พยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือในใบมอบอำนาจให้ทำจำนอง

พยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือในหนังสือมอบอำนาจให้ไปทำจำนองที่ดินนั้นลงชื่อเป็นพยานลับหลังผู้พิมพ์ลายนิ้วมือ ใบมอบอำนาจนั้นไม่สมบูรณ์.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๓/๒๕๐๐

ระหว่าง นายประสิทธิ์ สาครินทร์
บริษัทบ้านสงแซ่ จำกัด

โจทก์
จำเลย

เช็ค

เช็คเป็นตั๋วเงินหรือตั๋วเปลี่ยนมืออันใช้ประโยชน์ในการค้า ไม่ใช่เป็นหนังสือหลักประกันหนี้ จึงจะนำสืบพยานไปในทำนองนั้นไม่ได้

ผู้ถือเช็คส่งจ่ายเงินแก่ผู้ถือนั้น ย่อมถือได้ว่าเป็นผู้ทรงเช็ค

การโอนเช็คผู้ถือไม่ต้องสลักหลัง เพียงแต่ส่งมอบเช็คแก่กันก็ใช้ได้

ต่อสู่ว่า ผู้ทรงได้เช็คมาโดยไม่สุจริต แต่ไม่ได้กล่าวว่าไม่สุจริตอย่างไร ศาลไม่ให้นำพยานเข้าสืบ

เมื่อธนาคารปฏิเสธการใช้เงินตามเช็ค ผู้ทรงฟ้องผู้ส่งจ่ายได้โดยไม่ต้องทวงถามอีก เพราะเช็คมีวันเดือนปีส่งจ่ายเงินเป็นที่แน่นอนอยู่แล้ว เมื่อผู้ทรงขึ้นเงินไม่ได้ ผู้ส่งจ่ายก็ต้องรับผิดชอบผู้ทรง.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๕/๒๕๐๐

ระหว่าง ธนาคารกสิกรไทย จำกัด
นายสุวัฒน์ วิโรจน์วัฒน์ กับพวก

โจทก์
จำเลย

ตั๋วเงินที่ไม่จำต้องมีคำค้ำประกัน

ตั๋วแลกเงินที่มีข้อกำหนดพิมพ์เป็นแบบฟอร์มอยู่ในตัวว่า ไม่จำต้องมีคำค้ำประกันนั้น เมื่อถึงกำหนด ผู้ทรงยื่นตั๋วเงินให้ผู้รับรองจ่ายเงิน ผู้รับรองไม่จ่าย ผู้ทรงไม่ต้องทำคำค้ำประกัน

ในเรื่องตั๋วแลกเงินที่ผู้ทรงใช้สิทธิได้เบี้ยฟ้องผู้ส่งจ่ายและผู้รับรองนั้น ศาลให้ค่าชดเชยส่วนลดเพียง ๑ ใน ๖ และให้ดอกเบี้ยเพียงร้อยละ ๕ ต่อปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๖๘ ดอกเบี้ยนั้นให้คิดได้จากวันที่ตั๋วถึงกำหนดชำระ.

บันทึกของผู้รวบรวม

ในคดีนี้ฝ่ายจำเลยได้ยกปัญหาขึ้นเถียงข้อหนึ่งว่า ถ้อยคำที่พิมพ์ไว้ในตัวว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน” นั้น จำเลยไม่ยอมปลดเปลื้องธนาคารจากการทำคัดค้าน ธนาคารจึงจะต้องทำคำคัดค้าน เรื่องการไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้านนี้ ถ้อยคำในทวิบทประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๖๔ วรรคแรก อาจทำให้อ่านงงงนได้ดังที่จำเลยต่อสู้มาในคดีนี้ คือ มาตรา ๘๖๔ บัญญัติว่า “ด้วยข้อกำหนดเขียนลงไว้ว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน” กิติ หรือ “ไม่มีคำคัดค้าน” กิติ หรือสำนวนอื่นใดทำนองนั้นกิติ ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังจะยอมปลดเปลื้องผู้ทรงจากการทำคัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินก็ได้ เพื่อตนจะได้ใช้สิทธิได้เบ้ย.... ฯลฯ.....” ซึ่งอาจทำให้เข้าใจว่าแม้มีคำว่า ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน ผู้ส่งจ่าย ผู้สลักหลังจะยอมให้ผู้ทรงไม่ต้องทำคำคัดค้านหรือไม่ยอม ก็ได้ ถ้ากลับอ่านเอาข้อความตอนท้ายขึ้นต้นเสียเช่นเดียวกับคำแปลภาษาอังกฤษแล้วจะเข้าใจได้ง่าย คือกลับอ่านเสียว่า ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลัง จะยอมปลดเปลื้อง..... ฯลฯ..... ก็ได้ ฯลฯ..... ด้วยข้อกำหนดเขียนลงไว้ว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน ฯลฯ.....” ซึ่งได้ความชัดเป็นอย่างเดียวกับที่ศาลฎีกาได้ตัดสินไว้ว่า ผู้ทรงไม่ต้องการทำคำคัดค้าน.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๗/๒๕๐๐

ระหว่าง นายบุญชิน สุพัฒน์กุล
นายไชย วงศ์สวัสดิ์

โจทก์
จำเลย

ชำระหนี้ด้วยเช็ค

รับเช็คเพื่อชำระหนี้เงินกู้ ไม่ใช่เป็นการแปลงหนี้ใหม่ หนี้เดิมยังไม่ระงับ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๓๐/๒๕๐๐

ระหว่าง นางงม แซ่ซ้อ
นายกำมั่ง แซ่ก้าน กับพวก

โจทก์
จำเลย

เช็ค

ตัวแทนกู้เงินและออกเช็คให้ไว้เพื่อชำระเงินกู้ โดยตัวแทนลงชื่อในเช็คและประทับตราหรือการค้ำซึ่งมิได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล แม้ตัวแทนจะไม่ได้จดแจ้งว่าทำการแทนตัวการ และแม้ตัวแทนจะทำการเกินอำนาจที่ได้รับมอบหมาย แต่ทางปฏิบัติของตัวการทำให้บุคคลภายนอกมีมูลเหตุอันสมควรเชื่อว่าตัวแทนมีอำนาจทำได้ ตัวการต้องรับผิดชอบตามเช็ค และต้องรับผิดชอบในการกระทำของตัวแทน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๔/๒๕๐๐

ระหว่าง บริษัทน้ำมันกาลเท็คส์ (ไทย) จำกัด
บริษัทชุนเฮง จำกัด ที่ ๑
ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด ที่ ๒

โจทก์
จำเลย

ค้ำประกัน

ในหนังสือค้ำประกันของธนาคารมีความว่า “การค้ำประกันนี้มีผลใช้สำหรับระยะเวลาสองเดือนนับแต่วันที่ตั้งในสัญญาค้ำประกันนี้เป็นต้นไป” หมายความว่า ธนาคารผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นในระยะเวลาสองเดือนนั้น ไม่ใช่ว่าเมื่อพ้นกำหนดสองเดือนแล้วธนาคารไม่ต้องรับผิดชอบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๑๕/๒๕๐๐

ระหว่าง นายโหวง แซ่โค้ว
นายกักเฮง แซ่แต้ กับพวก

โจทก์
จำเลย

เซ็นชื่อยี่ห้อแทนลงลายมือชื่อ

ตามธรรมเนียมของคนจีนมักใช้เซ็นชื่อยี่ห้อแทนชื่อได้ จึงถือได้ว่าการเซ็นชื่อยี่ห้อแทนลงลายมือชื่อของตนเองนั้น มีผลเป็นการลงลายมือชื่อที่ชอบด้วยกฎหมายเหมือนกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๑/๒๕๐๑

ระหว่าง นางหอม จรัสกุล
ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอี้ยววันพาณิชย์ กับพวก

โจทก์
จำเลย

สลักหลัง อวาล์

ลงลายมือชื่อในค้ำหลังของเช็ค มีผลเป็นการโอนไปซึ่งบรรดาสิทธิอันเกิดแต่เช็ค นั้น การสลักหลังเช็คซึ่งสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือย่อมเป็นประกัน (อวาล์) สำหรับผู้สั่งจ่าย ไม่ต้องเขียนคำว่า ใช้ได้เป็นอวาล์หรือคำอื่นใดที่มีความหมายทำนองเดียวกันก็ได้

บันทึกของผู้รวบรวม

การสลักหลังเช็คย่อมเป็นการ โอนไปซึ่งบรรดาสิทธิอันเกิดแต่เช็คนั้น (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ ประกอบมาตรา ๔๘๔) แต่ข้อเท็จจริงในคดีนี้เป็นเรื่อง ลงชื่อในค้ำหลังของเช็คเพื่อเป็นประกันตัวผู้สั่งจ่าย ไม่น่าจะถือว่าเป็นการสลักหลังตามความหมายในมาตรา ๔๒๐ เพราะไม่มีการโอนสิทธิและหน้าที่ของผู้ลงชื่อ (คือจำเลยที่ ๒ และ ๓) ไปแต่อย่างใด ทรงข้ามเป็นการที่จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ลงชื่อเข้าผูกพันตนในฐานะผู้ค้ำประกัน คือเข้ารับหน้าที่ต่อผู้ทรงหรือก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ทรง ไม่ใช่โอนสิทธิตามเช็ค

การลงชื่อในค้ำหลังของเช็ค อาจไม่ใช่การสลักหลังตามความหมายในมาตรา ๙๒๐ เสมอไป เช่นการลงชื่อค้ำหลังของเช็คเวลานำเช็คมาขอขึ้นเงินสดที่ธนาคาร เป็นเพียงเซ็นชื่อ แสดงการรับเงินตามเช็คเท่านั้น ไม่ใช่เป็นการสลักหลังโอนสิทธิในเช็คนั้นให้แก่ธนาคารเป็นต้น

ตีความโดยเคร่งครัด ผู้สลักหลังหมายถึงผู้รับเงินหรือผู้สลักหลังต่อๆ มาซึ่งลงชื่อ ในตัวโดยความมุ่งหมายให้มีการโอนเปลี่ยนมือ กล่าวคือ ผู้สลักหลังเป็นคนๆ หนึ่งในการลงชื่อ ลงชื่อในตัวในความสัมพันธ์และในฐานะใดฐานะหนึ่งจากผู้รับเงินถึงผู้ทรงตัว (Jacobs on Bills of Exchange 4th Ed. reprinted with addenda and corrigenda, 1948. page 105)

การรับประกันตัวแลกเงิน (รวมทั้งเช็ค) คืออาวัลนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๓๘ ถึง ๙๔๐ ในมาตรา ๙๓๘ บัญญัติว่า “อันการรับอาวัลย่อม ทำให้กันด้วยเขียนลงในตัวเงินนั้นเอง หรือใบประจำต่อ ในการนี้พึงใช้ด้วยคำสำนวนว่า ใช้ได้ เป็นอาวัล หรือสำนวนอื่นใดทำนองเดียวกันนั้น และลงลายมือชื่อผู้รับอาวัล อนึ่งเพียงแต่ลงลาย มือชื่อของผู้รับอาวัลในด้านหน้าแห่งตัวเงิน ท่านก็จัดว่าเป็นการรับอาวัลแล้ว เว้นแต่ในกรณีเป็น ลายมือชื่อของผู้จ่ายหรือผู้ส่งจ่าย” ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ถ้าลงชื่อเฉยๆ โดยไม่มีข้อความว่าใช้ได้ เป็นอาวัลนั้น ต้องลงชื่อในด้านหน้าไม่ใช่ในค้ำหลังจึงจะเป็นการรับอาวัล ถ้าจะลงชื่อรับอาวัล ในค้ำหลังจะต้องมีข้อความแสดงเป็นการรับอาวัลชัดเจนไว้ด้วย ในคดีนี้จะเห็นได้ชัดว่าการรับ อาวัลไม่ได้ทำให้ถูกต้อง คือไม่มีคำว่า “ใช้ได้เป็นอาวัล” หรือข้อความอื่นที่มีความหมายทำนอง เดียวกัน (และไม่ใช่เป็นการลงชื่อในค้ำหน้าของเช็ค) จึงไม่ควรจะเป็นการรับอาวัลที่ใช้ได้ ตามกฎหมาย

สำหรับกรณีตามมาตรา ๙๒๑ บัญญัติว่า “การสลักหลังตัวแลกเงินซึ่งสั่งให้ใช้เงินแก่ ผู้ถือตัวนั้นย่อมเป็นเพียงประกัน (อาวัล) สำหรับผู้ส่งจ่าย” นั้น ผู้รวบรวมเห็นว่าเป็นเรื่องการ สลักหลังที่กฎหมายให้ถือว่ามีผลเหมือนรับอาวัล เพราะเมื่อตัวแลกเงินเป็นตัวส่งจ่ายเงินให้ผู้ถือ แล้ว การโอนตัวย่อมทำได้เพียงแต่ส่งมอบตัว ไม่ต้องลงชื่อสลักหลังกันแต่อย่างใดเลยก็ใช้ได้ ตามกฎหมาย แต่ถ้าหากบังเอิญผู้โอนจะลงชื่อในค้ำหลังเป็นการสลักหลังโอนตัวลงไปหรือสลัก หลังระบุชื่อผู้รับประโยชน์ และผู้รับประโยชน์สลักหลังกันต่อๆ ไปอีกไม่ว่าจะสลักหลังลอยหรือ ระบุชื่อ การลงชื่อสลักหลังเหล่านั้นคงถือเป็นเพียงประกัน คือรับอาวัลตัวผู้ส่งจ่ายเท่านั้น แต่ไม่ ใช่เป็นการรับอาวัลที่กระทำโดยเจตนาของผู้ลงชื่อในค้ำหลังหรืออีกนัยหนึ่งมีการโอนตัวกันแต่ กฎหมายบัญญัติให้ผู้โอน (ที่ลงชื่อในค้ำหลัง) ตกเป็นรับอาวัลตามกฎหมาย และผู้รวบรวม

เห็นว่ามาตรา ๔๒๑ นี้ไม่ใช่ข้อยกเว้นวิธีการที่จะต้องทำในการรับอวัลต์ตามที่ได้อนุญาตไว้ในมาตรา ๔๓๔ และผลของการลงชื่อในตั๋วหลังที่กล่าว ทำให้แต่ละคนมีความรับผิดชอบเป็นอันเดียวกับผู้สั่งจ่ายตามมาตรา ๔๔๐ วรรคแรก หมายความว่า ผู้สลักหลังไล่เบี้ยกันเองไม่ได้ (คำสอนชั้นปริญญาตรีวิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตั๋วเงิน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พุทธศักราช ๒๔๙๗ แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๕๐๒ โดยนายจิตติ ถึงสมัย หน้า ๔๐)

สำหรับมาตรา ๔๐๐ วรรคแรกที่บัญญัติว่า “บุคคลผู้ลงลายมือชื่อของตนในตั๋วเงินย่อมจะต้องรับผิดชอบตามเนื้อความในตั๋วเงินนั้น” ในเรื่องนี้ เนื้อความในเช็คก็คือผู้สั่งจ่าย (จำเลยที่ ๑) สั่งให้ธนาคารจ่ายเงินให้ผู้ถือ จึงมีผลตามมาตรา ๔๑๔ คือผู้สั่งจ่าย ผู้สลักหลังต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรง ผู้ลงชื่อในตั๋วหลังเช็ค (จำเลยที่ ๒ และที่ ๓) ไม่ใช่ผู้สั่งจ่าย ไม่ใช่ผู้สลักหลัง (ดังกล่าวมาข้างต้น) และการรับอวัลต์ไม่ทำให้ถูกต้อง ผู้ลงชื่อในตั๋วหลังของเช็ค (จำเลยที่ ๒ และ ๓) ก็ไม่น่าจะต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงซึ่งต่างกับกฎหมายของอังกฤษ คือ Bills of Exchange Act. 1882, section 56 ซึ่งบัญญัติว่าบุคคลใดลงชื่อในตั๋วแลกเงินนอกเหนือไปจากฐานะผู้สั่งจ่ายและผู้รับรองแล้ว ต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายในฐานะผู้สลักหลัง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๘-๒๑๙/๒๕๐๑

ระหว่าง พนักงานอัยการและห้างตั้งทองฮวด
นายเซ้งหรือปรีชย วีระวัฒน์ กับพวก

โจทก์
จำเลย

ออกเช็คในนามห้างร้านที่สมมติชื่อขึ้น

ออกเช็คในนามห้างร้านที่สมมติชื่อขึ้นโดยไม่มีตัวจริง หรือสลักหลังเช็คโดยไม่มีตัวจริงเป็นความผิดฐานปลอมหนังสือ.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๗/๒๕๐๑

ระหว่าง นายถนอม ยุกศิริตัน
นายเฉลิม บุญมี

โจทก์
จำเลย

เช็ค ข้ออ้างว่าออกเช็คชำระหนี้ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

ส่งจ่ายเช็คให้โดยมีข้อตกลงไม่ให้ผู้รับเงินเข้ายื่นประท้วงราคาก่อสร้างที่ทางราชการประกาศเรียกประกวดราคานั้น ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ผู้ส่งจ่ายจึงจะยกเป็นข้ออ้างปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คไม่ได้.

บันทึกของผู้รวบรวม

คำว่า ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนนั้น เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางและอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลสมัย เช่นอย่างในคดีนี้ ถ้าจะพิจารณาในแง่ว่าผู้ประมุขรวมหัวทำความตกลงกันทำให้ทางราชการเสียหายต้องเสียค่าจ้างหรือซื้อของในราคาสูงกว่าที่ควรจะเป็น และถ้าเป็นเช่นนั้นทุกอย่าง ก็จะก่อให้เกิดความยุ่งยากลำบากแก่การปฏิบัติราชการ ทำให้เสียประโยชน์ส่วนรวมเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่ไม่ชอบไม่ควร ดังนั้นก็อาจจะถือได้ว่า เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีก็ได้

อย่างไรก็ดีศาลฎีกาเห็นว่า ข้อตกลงเช่นนี้ใช้ได้ก็เพราะเป็นพาณิชย์นโยบายอิสระแก่โจทก์จำเลยที่จะทำกันได้และนับเป็นนโยบายของการประมูล ไม่ใช่ล่อลวงให้หลงเชื่อ ผู้ให้ประมูลยอมใช้วิจรรย์ญาณของตนประกอบ และจะตกลงราคากับผู้ยื่นประมูลราคาต่ำหรือไม่ตกลงก็ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๕/๒๕๐๑

ระหว่าง ธนาคารมณฑล จำกัด
นายณรงค์ อัญชัยบุตร กับพวก

โจทก์
จำเลย

คำประกัน

มอบโฉนดพร้อมทั้งลงชื่อในใบมอบฉันทะไม่กรอกข้อความให้ไว้แก่ธนาคาร โดยมีความตั้งใจจะให้เป็นที่ประกันหนี้ของลูกค้าที่เบิกเงินบัญชีธนาคาร (แต่ธนาคารมิได้นำไปจดทะเบียนการจำนอง) ทั้งนี้ถือว่า เป็นการค้ำประกันตามกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๑๓/๒๕๐๑

ระหว่าง นางนิยม บัวบางพล
นายชน จันทรหอม

โจทก์
จำเลย

การชำระหนี้เงินกู้ด้วยเช็คของผู้อื่น

ผู้ให้กู้เรียกเงินกู้คืนจากผู้กู้ ๆ ไม่มีเงินจึงไปยืมจากผู้อื่นมาใช้ให้ โดยผู้อื่นนั้นออกเช็คส่งจ่ายเงินให้ผู้ให้กู้โดยตรง แต่ไม่มีลายมือชื่อผู้ให้กู้ลงชื่อรับเงินในเช็คนี้ด้วย จึงถือไม่ได้ว่ามีหลักฐานแสดงการใช้เงินกู้

เช็คเป็นตราสารซึ่งผู้ส่งจ่ายส่งธนาคารให้ ใช้เงินแก่บุคคลอีกคนหนึ่งเมื่อทรงถามเรียกไม่ได้ว่าเป็นสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นที่ผู้ให้กู้ยอมรับแทนจำนวนเงินที่ผู้ให้กู้ไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๘๐/๒๕๐๑

ระหว่าง นายฮังเม้ง แซ่เฮง
นายคิวซี แซ่กัว

โจทก์
จำเลย

เช็ค ข้อต่อสู้ระหว่างผู้ส่งจ่ายกับผู้ทรง

ผู้ส่งจ่ายจะยกข้อต่อสู้ผู้ทรงคนปัจจุบันว่า ตนไม่ต้องรับผิดชอบตามเช็ค เพราะผู้ทรงคนก่อนหลอกลวงตนให้ออกเช็คนั้นไม่ได้ ที่จะยกต่อสู้เช่นนั้นได้ก็ต่อเมื่อการโอนระหว่างผู้ทรงคนก่อนกับผู้ทรงคนปัจจุบัน ได้มีขึ้นด้วยคบคิดกันฉ้อฉล และฝ่ายผู้ส่งจ่ายต้องมีหน้าที่นำสืบ.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๒๑/๒๕๐๑

ระหว่าง ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
นายกักเซียง แซ่โต้ว

โจทก์
จำเลย

ตั๋วแลกเงิน ผ่อนเวลาให้ผู้รับรอง

ธนาคารผ่อนเวลาชำระเงินให้แก่ผู้รับรองตั๋วแลกเงิน โดยไม่ได้แจ้งให้ผู้ส่งจ่ายทราบ ผู้ส่งจ่ายหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามตั๋วนี้

ตั๋วแลกเงินเป็นสำรับ ผู้จ่ายลงชื่อรับรองแล้วในฉบับที่ ๑ แต่ในฉบับที่ ๒ ไม่ได้ลงชื่อ ต่อมาผู้จ่ายไม่จ่ายเงิน ธนาคารขอให้ผู้ส่งจ่ายทำหนังสือรับสภาพหนี้ให้แก่ธนาคารโดยเอาตั๋วฉบับที่ ๒ (ซึ่งผู้จ่ายไม่ได้ลงชื่อรับรองไว้) ให้ผู้ส่งจ่ายดู และไม่ได้บอกให้ผู้ส่งจ่ายรู้ว่าผู้จ่ายได้รับรองตั๋วแล้ว ผู้ส่งจ่ายยอมทำหนังสือรับสภาพหนี้ให้โดยเข้าใจว่าตั๋วแลกเงินถูกผู้จ่ายปฏิเสธการรับรอง เป็นการเข้าใจผิดในสาระสำคัญ ทำให้หนังสือรับสภาพหนี้เป็นโมฆะ

เช็คที่ส่งจ่ายเงินให้แก่ธนาคารเนื่องด้วยหนังสือรับสภาพหนี้ที่เป็นโมฆะ ย่อมไม่ก่อให้เกิดมูลหนี้ใด ๆ ตามเช็ค ผู้ส่งจ่ายไม่ต้องรับผิดชอบต่อใช้เงินให้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๖๖/๒๕๐๑

ระหว่าง นายกิมเซี่ย แซ่ฮ่ง
นายสมฤกษ์ กิตติสุวรรณ

โจทก์
จำเลย

เช็ค ลงชื่อในฐานะตัวแทน

ลงชื่อและประทับตราของห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น มอบอำนาจให้ ต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว.

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้เป็นเรื่องที่บุคคลอื่น (ไม่ใช่ผู้จัดการหรือผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลตามกฎหมาย) ลงชื่อในเช็คโดยไม่มีข้อความระบุว่าทำการแทนนิติบุคคลนั้น เพียงแต่ประทับตรานิติบุคคลกำกับลายเซ็น แต่ถ้าหากเป็นลายเซ็นของตัวผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลนั้นๆ ตามกฎหมายหรือตามข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้ง เช่น ตัวผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งลงชื่อตนและประทับตราสำคัญหรือประทับตราชื่อนิติบุคคล และแสดงชัดแจ้งตำแหน่งของตน (ผู้เซ็น) ไว้ดังที่ปฏิบัติกันอยู่แพร่หลายในปัจจุบันนี้ ผู้เซ็นจะต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัวหรือไม่ เป็นปัญหาที่ยังสงสัยอยู่

คำสอนชั้นปริญญาตรีวิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยตัวเงิน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พุทธศักราช ๒๔๙๗ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๐๒ โดยนายจิตติ ตังคภักย์ (พิมพ์โดยโรงพิมพ์อักษรสาส์น ๒๕๐๒) หน้า ๔๔ อธิบายไว้ว่า “สำหรับนิติบุคคลนั้น ผู้จัดการหรือตัวแทนย่อมเป็นผู้ลงชื่อแทนตาม ม. ๗๕ ซึ่งจะต้องจงใจลงให้ชัดว่า ลงชื่อแทนนิติบุคคลชื่อใดตามมาตรา ๙๐๑ มิฉะนั้นผู้ที่ลงชื่อจะต้องรับผิดชอบตามตัวเงินนั้น” แต่ในคำสอนเล่มเดียวกันนี้ หน้า ๕๔ และ ๖๐ ให้ตัวอย่างไว้ว่า “แดงออกตั๋วสัญญาใช้เงิน ตอนทีลงชื่อประทับตราของบริษัท ต่อจากตราเขียนว่า แแดง กรรมการผู้จัดการ ดังนั้นบริษัทต้องรับผิดชอบเพราะประทับตราชื่อบริษัท เป็นตัวของบริษัท แแดงไม่ต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว เพราะลงชื่อกำกับในฐานะกรรมการผู้จัดการ”

คำอธิบายกฎหมายตัวเงินโดย ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช (จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ผดุงศึกษา พิมพ์ที่โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ ๒๔๙๙) หน้า ๑๖ อธิบายว่า “กฎหมายมิได้บัญญัติ

ว่าการเขียนแถลงว่ากระทำแทนบุคคลอื่นนั้นจะต้องใช้ข้อความว่ากระไร ข้อสำคัญให้อ่านได้ใจ
ความว่า กระทำแทนบุคคลอีกคนหนึ่งก็พอ เช่น คำลงชื่อในเช็ค แล้วมีข้อความว่าเป็นตัว
แทนของแดง หรือทำแทนแดงหรือทำเพื่อแดง หรือลงข้อความว่าเป็นผู้จัดการห้างร้านของ
แดง ก็นับเป็นต้น”

อย่างไรก็ดี ได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๓๗/๒๕๐๑ พิพากษาว่า ผู้มีอำนาจลงชื่อแทน
บริษัทจำกัด ลงชื่อของตนในเช็คและประทับตราบริษัทจำกัด ในกิจการของบริษัทไม่ต้องรับ
ผิดชอบเป็นส่วนตัว.

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๓๘ / ๒๕๐๑

ระหว่าง นายนานชิงห์
นายวาริชการ์หรือวารัชการ

โจทก์
จำเลย

ตั๋วสัญญาใช้เงิน ชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับเงิน

ตั๋วสัญญาใช้เงินจะต้องระบุชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับเงิน จะละไว้ในฐานที่ควรเข้าใจ
ไม่ได้

พ่อค้าชื่อของเรือจากพ่อค้าไปเพื่อขายต่ออีก ไม่ใช่เป็นการกระทำเพื่ออุตสาหกรรม
ของลูกตนเอง มีอายุความฟ้องร้องเพียง ๒ ปี ไม่ใช่ ๕ ปี

บันทึกของผู้รวบรวม

ตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นจะออกให้แก่ผู้ถือไม่ได้ ไม่เหมือนกับตั๋วแลกเงินหรือเช็ค กับ
ผู้รับเงินในตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นจะเป็นตัวผู้ออกตัวนั้นเองก็ไม่ได้ด้วย ตามนัยแห่งคำพิพากษาฎีกา
ที่ ๑๒๔๕ / ๒๔๙๙

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๓๘ / ๒๕๐๑

ระหว่าง ร้อยตรี กาจ อัครวิเชียร
นายสมชัย ทันวิไล

โจทก์
จำเลย

เช็ค ลงชื่อแทนนิติบุคคลในเช็ค รับโอนเช็คโดยไม่สุจริต

ผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อแทนบริษัทจำกัด เซ็นชื่อของตนเป็นผู้ส่งจ่ายในเช็คและประทับดวงตราบริษัทและได้ความว่าได้ออกเช็คในกิจการเพื่อประโยชน์ของบริษัทจำกัด ซึ่งตนเป็นผู้จัดการ ผู้เซ็นชื่อในเช็คไม่ต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว

ผู้รับ โอนเช็ค ได้รับ โอนเช็คมาโดยรู้ว่าผู้ส่งจ่าย ไม่มีหน้าที่จะชำระตามเช็คนั้นแก่ผู้โอนเช็คให้ตน ถือได้ว่ารับโอนมาโดยไม่สุจริต ผู้ส่งจ่ายไม่ต้องรับผิดชอบจ่ายเงินให้ตามเช็คนั้น

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้ต่างกับข้อเท็จจริงในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๖๖ / ๒๕๐๑ อยู่ว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีผู้มีอำนาจลงชื่อแทนนิติบุคคลลงชื่อของตนและประทับตรานิติบุคคลนั้น ส่วนในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๖๖ / ๒๕๐๑ เป็นเรื่องที่มีผู้มีอำนาจลงชื่อแทนนิติบุคคลมอบหมายให้ผู้อื่นลงชื่อและประทับตรานิติบุคคลลงในเช็ค

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๘๘ / ๒๕๐๑

ระหว่าง บริษัทสหขายร่วมศึก จำกัด
นางบันจิง แซ่เจีย กับพวก

โจทก์
จำเลย

เช็ค

ออกเช็คเพื่อชำระหนี้ตามสัญญาที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

สัญญาขายใบอนุญาตส่งข้าวออกไปจำหน่ายนอกราชอาณาจักรนั้น เป็นสัญญาที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นโมฆะ ใช้บังคับไม่ได้

เช็คที่ออกให้เพื่อชำระเงินตามสัญญาซึ่งเป็นโมฆะนั้น ผู้สั่งจ่ายปฏิเสธการจ่ายเงิน
ได้ แต่สำหรับเช็คที่จ่ายเงินให้ไปแล้ว ผู้สั่งจ่ายจะไปเรียกเงินคืนจากผู้รับเงินก็ไม่ได้เช่นกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕/๒๕๐๒

ระหว่าง	บริษัทตั้งชั่ว จำกัด	โจทก์
	นายเพ็งโก แซ่อ้อ กับพวก	จำเลย

เช็ค

การออกเช็คสั่งจ่ายเงินนั้น ต้นนิษฐานไว้ก่อนว่า เป็นการออกเพื่อชำระหนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๑/๒๕๐๒

ระหว่าง	กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ	โจทก์
	นายปรุง โพธิ์อ่อน กับพวก	จำเลย

คำประกัน หญิงมีสามีทำสัญญาคำประกันโดยไม่ได้รับคำยินยอมจากสามี

หญิงมีสามีทำสัญญาคำประกันหนี้ได้ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากสามี ถ้ายังไม่
ปรากฏว่าการคำประกันนั้นจะผูกพันสินบริคณฑ์หรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๑๕/๒๕๐๒

ระหว่าง พนักงานอัยการ กรมอัยการ
นายวีระ วีระสุคนธ์

โจทก์
จำเลย

เช็ก วันออกเช็ก ผู้สลักหลังคนใดคนหนึ่งเป็นผู้เสียหายตาม พ.ร.บ. ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ก
วันออกเช็กคือวันที่ที่ลงในเช็ก เมื่อเช็กถูกธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ผู้สลักหลัง
คนใดคนหนึ่งก็เป็นผู้เสียหาย และจำเนิการร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีอาญากับผู้ส่งจ่ายเช็กนั้นได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๒๓-๗๒๔/๒๕๐๒

ระหว่าง ธนาคารแห่งประเทศไทย
บริษัทบอเนียว จำกัด
บริษัทหวั่งหลี จำกัด

โจทก์
จำเลย

อำนาจฟ้องของตัวแทนธนาคารซึ่งเป็นนิติบุคคลตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ

ตัวแทนของธนาคารซึ่งเป็นนิติบุคคลตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ มีใบมอบ
อำนาจให้กระทำการแทนในอาณาเขตจำกัด ซึ่งไม่มีประเทศไทยรวมอยู่ด้วย ตัวแทนของธนาคาร
นั้นไม่มีอำนาจฟ้องคดีในประเทศไทย คำฟ้องที่ยื่นศาลโดยตัวแทนที่ไม่มีอำนาจกระทำการใน
ประเทศไทยเป็นฟ้องที่เสียใช้ไม่ได้ แม้ภายหลังยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว ธนาคารในต่างประเทศจะ
ได้มอบอำนาจเพิ่มเติมให้ตัวแทนดำเนินการฟ้องคดีในประเทศไทยได้และให้สัถยาบันแก่การยื่น
ฟ้องที่ตัวแทนทำไปแล้วก็ตาม ไม่ทำให้ฟ้องที่ยื่นไว้นั้นกลับเป็นฟ้องที่ชอบด้วยกฎหมาย.

บันทึกของผู้รวบรวม

คำพิพากษาศาลฎีกานี้ทำให้เป็นปัญหาสงสัยขึ้นว่า ผู้จัดการสาขาของธนาคารต่างๆ
ที่ได้รับมอบอำนาจให้ดำเนินการภายในอาณาเขตของตนนั้น จะไปฟ้องคดีที่เกี่ยวกับกิจการของ
สาขาของตนยังศาลที่สาขาของตนตั้งอยู่นอกอำนาจเขตศาลนั้นได้หรือไม่ เพื่อป้องกันความเสีย

หายในเรื่องนี้ ถ้าจะต้องไปฟ้องลูกหนี้ยังศาลนอกอาณาเขตสาขา ควรจะให้สำนักงานใหญ่เป็นผู้แต่งตั้งทนายความดำเนินการฟ้อง แทนที่ผู้จัดการสาขานั้น ๆ จะข้ามเขตไปแต่งตั้งทนายยื่นฟ้องเองในศาลที่สาขาของตนตั้งอยู่นอกเขตอำนาจศาล

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๖๖/๒๕๐๒

ระหว่าง พนักงานอัยการ กรมอัยการ
นายเม่งเหลียง แซ่จิว

โจทก์
จำเลย

เช็ค ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ๒๔๕๗

ออกเช็คให้แก่กันโดยไม่เจตนาที่จะให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้น แต่ได้ทำขึ้นเพื่อลวงบุคคลภายนอก ถ้าปรากฏว่าคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งเอาเช็คไปขึ้นเงินและธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน เพราะไม่มีเงินในบัญชีพอจ่าย ผู้สั่งจ่ายไม่มีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๔๕๗.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๕๕/๒๕๐๒

ระหว่าง พนักงานอัยการ กรมอัยการ
นายสังวาลย์ พัฒนะแก้ว กับพวก

โจทก์
จำเลย

มอบอำนาจร้องทุกข์

ในคดีความผิดต่อส่วนตัวนั้น ผู้เสียหายมีอำนาจมอบให้ผู้อื่นไปร้องทุกข์แทนได้.

บันทึกของผู้รวบรวม

คำพิพากษานี้ศาลฎีกาได้พิพากษาโดยมติของที่ประชุมใหญ่เป็นการตัดปัญหาซึ่งโต้เถียงกันมานานแล้วว่า ผู้เสียหายจะมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปร้องทุกข์แทนได้หรือไม่

แต่คดีเรื่องนี้แม้ศาลจะพิพากษาในข้อกฎหมายว่า การร้องทุกข์นั้นมอบอำนาจให้ผู้แทนไปร้องทุกข์ได้ก็ดี แต่ศาลก็พิพากษายกฟ้องปล่อยตัวจำเลย เพราะข้อความในหนังสือที่ธนาคารมีไปถึงพนักงานสอบสวนนั้นคลุมเครือ จะว่าเป็นตัวหนังสือร้องทุกข์เองก็ไม่ใช่ จะว่าเป็นตัวหนังสือมอบอำนาจให้ร้องทุกข์ก็ไม่ใช่ ดังนั้นการทำหนังสือมอบอำนาจให้ร้องทุกข์ต้องทำให้ชัดเจนจึงจะใช้ได้.

คำพิพากษานี้ที่ ๑๒๓๓/๒๕๐๒

ระหว่าง พนักงานอัยการ กรมอัยการ
นายภิกขุ ภูริต

โจทก์
จำเลย

เช็ค

เช็คเป็นหนังสือสำคัญแก่การตั้งหนี้สิน หรือเป็นหลักฐานแห่งการเปลี่ยนแปลงเล็กบ้าง หรือโอนหนี้สิน

เมื่อธนาคารได้จ่ายเงินตามเช็คแล้ว เช็คนั้นก็เป็นหลักฐานซึ่งผู้ออกเช็คต้องยอมให้ธนาคารหักเงินที่ส่งจ่ายจากบัญชีเงินฝากของตน

ถ้าธนาคารจ่ายเงินตามเช็คเกินบัญชีเงินฝากของผู้ออกเช็คไป ธนาคารย่อมเรียกร้องเอาจากผู้ออกเช็คได้

การลงชื่อนั้นจะลงชื่อย่อ ชื่อตัว หรือชื่อรองก็ได้

คำพิพากษานี้ที่ ๑๔๖/๒๕๐๓

ระหว่าง นายฉนวน ทิมจรัส
นางเปลื้อง แจ่มเข้ม

โจทก์
จำเลย

พยานลายพิมพ์นิ้วมือ

พยานที่เซ็นชื่อรับรองลายพิมพ์นิ้วมือของคนอื่นนั้น แม้จะอ่านหนังสือไม่ได้ เช่นได้แต่ชื่ออย่างเดียว ก็ถือว่าใช้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๖/๒๕๐๓

ระหว่าง พนักงานอัยการ กรมอัยการ
นางละม่อม อิศรางกูร

โจทก์
จำเลย

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

ร้องทุกข์ต่อพนักงานตำรวจขอให้ดำเนินคดีจนถึงที่สุดกับผู้ส่งจ่ายที่ธนาคารปฏิเสธจ่ายเงินตามเช็ค เพราะมีเงินไม่พอจ่ายนั้น แม้เจ้าทุกข์จะได้บอกตำรวจว่าต้องการเงินคืนเท่านั้น ไม่อยากให้เอาโทษ ตำรวจจึงยังไม่สอบสวน ต่อมาไม่ได้เงินคืน จึงบอกให้ตำรวจจับและเริ่มสอบสวนใหม่ ถือว่าการร้องทุกข์นี้ยังสมบูรณ์ใช้ได้อยู่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๘/๒๕๐๓

ระหว่าง พนักงานอัยการ กรมอัยการ และนายเงาะ แสงใหญ่
นายอุปกรณ์ แก้วเจริญ

โจทก์
จำเลย

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๔๙๗ นั้น ถ้ายังไม่ยื่นเช็คต่อธนาคาร ฯ ยังไม่ปฏิเสธการจ่ายเงิน ก็ยังไม่เกิดเป็นความผิด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๐/๒๕๐๓

ระหว่าง พนักงานอัยการ กรมอัยการ
นายเชาวน์ แซ่ลี หรือ ธีระวนิชย์

โจทก์
จำเลย

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

ผู้กรอกรายการต่าง ๆ ลงในเช็ค ซึ่งเมื่อนำไปขึ้นเงิน ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน เพราะมีเงินในบัญชีไม่พอจ่ายนั้น อาจจะมีผลผิดในฐานะผู้สนับสนุนสมคบร่วมกระทำผิดด้วยกันกับผู้ส่งจ่ายได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๑/๒๕๐๓

ระหว่าง พนักงานอัยการ จังหวัดพิษณุโลก
นายเจียง แซ่ฮ้ง

โจทก์
จำเลย

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

ตกลงประนีประนอมยอมความกันให้ผู้ส่งจ่ายเช็ค (ซึ่งธนาคารปฏิเสธการใช้เงิน เพราะไม่มีเงินพอจ่าย) ผ่อนชำระเงินตามเช็คนั้นแล้ว แม้จะไม่ได้พูดถึงเรื่องอาญาอันเลย ในสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น ก็มีผลทำให้สิทธิฟ้องคดีอาญาระงับไป ผู้ทรงเช็คจะนำ ความไปร้องทุกข์ขอให้ดำเนินคดีอาญาดูแลใช้เช็คไม่มีเงินอีกไม่ได้

บันทึกของผู้รวบรวม

ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ประนีประนอมยอมความกันจนถึงชั้นศาลในทางแพ่ง แล้ว ถ้าเพียงแต่ผู้ส่งจ่ายขอผิดผ่อนเวลาไปบ้าง แล้วไม่ชำระเงินให้ตามที่ขอผิดผ่อนนั้น น่า จะยังไม่ทำให้สิทธิฟ้องคดีอาญาระงับไป (ถ้าร้องทุกข์และฟ้องภายในอายุความ) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๙ (๒) ว่าสิทธินำคดีอาญาในคดีความผิด ต่อส่วนตัวมาฟ้องนั้นย่อมระงับไป เมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันโดย ถูกต้องตามกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๔๕/๒๕๐๓

ระหว่าง กรมทางหลวงแผ่นดิน
เจ้าการวิไลวงศ์ ณ เชียงใหม่ กับพวก

โจทก์
จำเลย

แก้ไขเพิ่มเติมจำนวนเงินในเช็ค

เสมือนเขียนเช็คเสนอให้ผู้มีอำนาจเซ็นส่งจ่ายเช็คแทนนิติบุคคลลงชื่อ แล้วนำเช็ค นั้นไปเติมจำนวนเงินเพิ่มขึ้น แม้ผู้ลงชื่อในเช็คจะปฏิบัติงานโดยขาดความรอบคอบไปบ้าง แต่

ถ้าเจ้าหน้าที่ธนาคารผู้จ่ายเงินได้ปฏิบัติงานโดยชอบด้วยหน้าที่แล้ว ความเสียหายก็จะไม่เกิดขึ้น ความเสียหายเกิดขึ้นโดยตรงจากการที่ธนาคารยอมจ่ายเงินทั้ง ๆ ที่เช็คมีพิรุณเห็นชัดว่าแก้ไขเพิ่มเติมจำนวนเงินทั้งตัวเลขและตัวหนังสือ ไม่ได้เกิดจากความไม่รอบคอบของผู้เซ็นเช็ค ผู้เซ็นเช็คไม่ต้องรับผิดชอบฐานประมาทเลินเล่อ ไม่ต้องชดใช้ความเสียหายแก่นิติบุคคลนั้น

บันทึกของผู้รวบรวม

ในสำนวนเรื่องนี้ไม่ปรากฏว่า ได้มีการฟ้องร้องธนาคารผู้จ่ายเงินแต่อย่างใด แต่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยพาดพิงไปถึงว่า การเพิ่มเติมจำนวนเงินในเช็ครายนี้เห็นได้ชัดแจ้งด้วยตาเปล่า แต่แม้กระนั้นธนาคารก็ได้ยอมจ่ายเงิน ความเสียหายของโจทก์เกิดจากการที่ธนาคารยอมจ่ายเงินทั้ง ๆ ที่เช็คมีพิรุณ ดังนั้นถ้าหากผู้สั่งจ่าย (คือกรมทาง) จะฟ้องร้องไม่ยอมให้ธนาคารหักเงินส่วนที่เพิ่มเกินจำนวนในเช็คนั้น ธนาคารก็อาจจะต้องรับผิดชอบ คือหักเงินส่วนที่เกินจำนวนที่เขียนเติมจากบัญชีกรมทางไม่ได้ (ดูฎีกาที่ ๒๗๐/๒๔๔๖ ประกอบด้วย)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๔๑/๒๕๐๓

ระหว่าง ธนาคารแห่งเอเชีย ฯ
นายนิกร พรพาณิชย์

โจทก์
จำเลย

หลักฐานการใช้เงินที่กู้ยืมไป

กู้ยืมเงินที่มีหลักฐานเป็นหนังสือนั้น จะนำสืบแสดงการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดง หรือเวนคืนหลักฐานสัญญากู้หรือแห่งเพิกถอนในสัญญากู้นั้นเอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๔๐/๒๕๐๓

ระหว่าง ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครใต้
นายเล็งงี แซ่เฮง

โจทก์
จำเลย

ใช้เช็คของบุคคลอื่นฉ้อโกง

ใช้เช็คของผู้อื่นอ้างว่าเป็นเช็คของตน ลายเซ็นในเช็คไม่ใช่ลายเซ็นเจ้าของบัญชี และไม่ใช้ลายเซ็นของผู้ใช้เช็คนั้น แม้ผู้ใช้เช็คนั้นจะไม่ได้เซ็นชื่อในเช็คตนเองก็ตาม ผู้ใช้เช็คก็คงมีความผิดฐานฉ้อโกง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๖๖/๒๕๐๓

ระหว่าง ธนาคารมณฑล จำกัด
บริษัทร่วมใจ จำกัด กับพวก

โจทก์
จำเลย

คำประกัน จำนอง กรอกจำนวนเงินในใบมอบฉันทะสูงกว่าที่ตกลงไว้

ผู้คำประกันทำสัญญาคำประกันการเบิกเงินเกินบัญชีของลูกหนี้ธนาคารพร้อมกับมอบโฉนดและลงชื่อในใบมอบฉันทะให้ธนาคารไว้ ไปทำจำนองเป็นประกันการคำประกันนั้น ธนาคารไปทำจำนองแต่กรอกจำนวนจำนองลงไปในใบมอบฉันทะสูงกว่าจำนวนเงินที่ผู้คำประกันตกลงคำประกัน ธนาคารได้บุริมสิทธิจำนองเฉพาะจำนวนที่ตกลงกันไว้เดิมเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๕๘/๒๕๐๓

ระหว่าง นายประสิทธิ์ แดงชื่น
กองมฤตกนายวิจิตร รัตนกุล เสรีเริงฤทธิ์

โจทก์
จำเลย

ชำระหนี้เงินกู้ด้วยเช็ค

กู้เงินมีหลักฐานเป็นหนังสือ ลูกหนี้ออกเช็คใช้คืนเงินกู้ให้โดยขอรับหลักฐานการกู้เงินคืนไป ไม่ใช่เป็นการแปลงหนี้ใหม่ เมื่อเช็คขึ้นเงินไม่ได้ หนี้เงินกู้จึงยังคงมีอยู่ตามเดิม แม้จะมาฟ้องภายหลังหนึ่งปีก็ไม่ขาดอายุความ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๔๐/๒๕๐๓

ระหว่าง นายวีระ ธรรมบดินทร์
นายประจวบ ตันสกุล

โจทก์
จำเลย

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

กรรมการของบริษัทลงชื่อประทับตราส่งจ่ายเงินในเช็คร่วมกับกรรมการผู้จัดการตามข้อบังคับของบริษัท โดยเชื่อตามคำกรรมการผู้จัดการว่า มีเงินของบริษัทพอ ยังถือไม่ได้ว่า กรรมการผู้นั้นสมคบกับกรรมการผู้จัดการบริษัทออกเช็คโดยรู้ว่าไม่มีเงินพอจะจ่ายในวันออกเช็ค ฉะนั้น กรรมการผู้นั้นยังไม่มี ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๔๘๗

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๓๑/๒๕๐๓

ระหว่าง บริษัทนครหลวงประกันชีวิต จำกัด
นายเข้าไผ่ แซ่เท้น กับพวก

โจทก์
จำเลย

คำประกัน

ข้อตกลงที่ผู้ค้าประกันยอมรับผิดขึ้นเดียวกับลูกหนี้ และแม้เจ้าหนี้จะผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ ผู้ค้าประกันก็เป็นอันยอมตกลงด้วยทุกคราวนั้น ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ไม่เป็นโมฆะใช้บังคับได้

ในสัญญาการค้าประกันมีความข้อหนึ่งว่า ถ้าผู้กู้ตาย ผู้ให้กู้ไม่ได้รับชำระหนี้จากกองมฤตกครบจำนวน ผู้ค้าประกันยอมรับชำระหนี้จนครบ ดังนั้น ผู้ให้กู้จะไม่ฟ้องทายาทหรือผู้จัดการมฤตกด้วยก็ได้ ตราบใดที่ผู้ให้กู้ยังไม่ได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้หรือกองมฤตก ผู้ค้าประกันก็ยังไม่ต้องรับผิดชอบอยู่เสมอ

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๕๕๕/๒๕๐๓

ระหว่าง นายเรียร์ เขียวขำแสง
นายสุรินยนต์ ศัลยานุบาล

โจทก์
จำเลย

เช็ค

เช็คไม่ใช่หลักฐานแห่งการกู้ยืม สภาพของเช็คเป็นการใช้เงิน ไม่ใช่การกู้หรือยืมเงิน จึงจะนำพยานบุคคลมาสืบว่าเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินไม่ได้.

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๐๖/๒๕๐๔

ระหว่าง นางทรงสารการ
นายนรินทร์ อัมพูช

โจทก์
จำเลย

คอกเบี้ย

กฎหมายมิได้ห้ามคิดเอาคอกเบี้ยเกิน ๕ ปี เป็นแต่บัญญัติว่าสิทธิเรียกร้องเอาเงินคอกเบี้ยค้างส่งนั้น มีกำหนดอายุความฟ้องร้องภายใน ๕ ปี.

คำพิพากษากฎีกาที่ ๒๐๒/๒๕๐๔

ระหว่าง ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครใต้และนายเกษม พุเจริญ
นายตกบง แซ่จิ๋ว

โจทก์
จำเลย

ความผิดว่าด้วยการใช้เช็ค

ฟ้องขอให้ลงโทษฐานจ่ายเช็คไม่มีเงินนั้น เมื่อได้ระบุถึงเลขที่ของเช็คและชื่อธนาคารเจ้าของเช็คที่ออกสั่งจ่ายเงินแล้ว แม้จะไม่ได้ระบุให้ชัดเจนต่อไปว่า ธนาคารนั้นตั้งอยู่ที่ใด ก็ไม่น่าจะทำให้มีการหลงผิดหรือไม่เข้าใจถึงที่ตั้งของธนาคารนั้นไปได้ จึงเป็นฟ้องที่ชอบด้วยกฎหมาย.

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุ ถ้าเป็นปัญหาที่ว่าในตัวเช็ค นั้นไม่มีทำบลดสถานที่ (สำนัก) ของธนาคารเจ้าของเช็คที่ส่งจ่าย ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ (มาตรา ๙๑๐, ๙๙๘ และ ๙๙๙) ย่อมไม่สมบูรณ์เป็นเช็คแล้ว เป็นที่น่าสงสัยว่า จะลงโทษผู้ส่งจ่ายตามพระราชบัญญัติความผิดว่าด้วยการใช้เช็คได้หรือไม่.

คำพิพากษากฎีกาที่ ๒๑๕/๒๕๐๔

นายเกล็ก หรือยกใช้ แซ่ไคว้ หรือไคว้เกล็ก

โจทก์

ระหว่าง

ธนาคารศรีนคร จำกัด

จำเลย

เช็ค ลายมือผู้ส่งจ่ายปลอมซึ่งทำโดยวิธีทาบแบบ

เช็คที่มีลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายปลอมนั้น ธนาคารผู้จ่ายเงินตามเช็คจะยกข้อต่อสู้ไม่ได้ ว่า ตนได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๐๐๕ เพราะได้จ่ายเงินไปโดยสุจริต ตามทางคำปกติและปราศจากประมาทเลินเล่อ ธนาคารผู้จ่ายเงินไปตามเช็ค ที่มีลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายปลอมเช่นนั้น หักบัญชีเงินฝากของผู้ส่งจ่ายตามเช็คนั้น ๆ ไม่ได้.

คำพิพากษากฎีกาที่ ๒๖๓/๒๕๐๔

ระหว่าง นายสพจน์ พุ่มพิเชษฐ

โจทก์

นายยิ่ง แซ่ตั้งหรือตั้งแป๊ะกิ่งหรือคุ่น

จำเลย

ความผิดว่าด้วยการใช้เช็ค

การที่ผู้ส่งจ่ายออกเช็คโดยไม่ประทับดวงตรา (ตามที่ตกลงไว้กับธนาคาร) และ ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คนั้น ถือได้ว่า ผู้ส่งจ่ายมีเจตนาจะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๔/๒๕๐๔

ระหว่าง บริษัทไทยประสิทธิประกันภัย จำกัด
นายประกอบ วัชรสินธุ์

โจทก์
จำเลย

จำนำ

ทำสัญญาให้ไว้ต่อกัน ผู้กู้ไม่ได้รับเงินที่กูไปทันที แต่ทำหลักฐานไว้ต่อกันว่าผู้ให้กู้ได้รับฝากเงินตามจำนวนที่กู้กันนั้นและจะจ่ายเงินให้เป็นคราว ๆ ต่อเมื่อผู้กู้นำไม้หมอนมาฝากไว้ในโกดังแล้วนำไปรับไม้หมอนมาให้ผู้กู้ ต่อมาผู้กู้ไม่ชำระต้นเงินและดอกเบี้ย ส่วนไม้หมอนที่ฝากไว้ในโกดังสินค้า ผู้กู้ก็นำไปขายแล้วโดยมิได้แจ้งผู้ให้กู้ทราบ ดังนั้นจึงสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้กู้และผู้กู้ เป็นเรื่องการกู้ยืมเงินกันโดยมิได้ชำระต้นเงินจากคลังสินค้าเป็นประกัน ไม่ใช่เป็นลักษณะจำนำ

บันทึกของผู้รวบรวม

ข้อเท็จจริงเรื่องนี้ไม่ใช่เป็นการจำนำสินค้าตามกฎหมายว่าด้วยเก็บของในคลังสินค้า เพราะถ้าเป็นการจำนำสินค้าที่ฝากในคลังสินค้าแล้ว ก็ต้องมีการสลักหลังประหวอนสินค้าและใบรับของคลังสินค้า และก็ได้เห็นว่า เป็นการที่คู่กรณีตกลงกัน ให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาไม้หมอนที่จำนำ ดังนั้นจึงไม่เป็นการจำนำที่ชอบด้วยกฎหมาย

การส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้รับจำนำเป็นสาระสำคัญของการจำนำ แต่การส่งมอบนั้นหากเทียบยื่นส่งมอบให้แก่กันได้โดยสะดวกหรือง่ายแล้วย่อมไม่เป็นปัญหา แต่ถ้าเป็นทรัพย์สินใหญ่ๆ หรือสิ่งของจำนวนมาก ซึ่งการส่งมอบโดยตรง (Actual) ทำไม่ได้หรือไม่สะดวกแล้ว การส่งมอบโดยปริยาย (Constructive) คือทำให้มีผลผูกพันตามกฎหมายว่าทรัพย์สินจำนำได้ส่งมอบให้แก่ผู้รับจำนำแล้วก็น่าจะใช้ได้ เช่นการส่งมอบกุญแจโกดังหรือห้องที่เก็บสิ่งของที่จำนำนั้นให้แก่ผู้รับจำนำ หรือในกรณีที่บุคคลที่ ๓ เป็นผู้ครอบครองทรัพย์สินจำนำอยู่ ถ้าผู้จำนำส่งให้บุคคลที่ ๓ ถือทรัพย์สินจำนำนั้นไว้แทนผู้รับจำนำ และบุคคลที่ ๓ รับรู้คำสั่งนั้นแล้ว ดังนี้ ก็ควรจะเป็นการส่งมอบทรัพย์สินจำนำให้แก่ผู้รับจำนำได้ (ดู Halsbury's Laws of England, 3 rd. Ed., Vol. 29 หน้า ๒๑๔ และ Chitty on Contracts, 21 st. ed. 2 nd. impression 1959 Vol. 2 หน้า ๗๓)

อย่างไรก็ดีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๓/๒๔๘๕ พิพากษาไว้ว่า การที่ธนาคารรับจำนำไม้ซุงและไม่เลื่อยแล้ว ซึ่งอยู่ ณ โรงเลื่อยของผู้จำนำ โดยธนาคารเอาตราของธนาคารไปติด

ประทับบนไม้ และทำหนังสือมอบให้ผู้อื่นเป็นผู้รักษา (แต่ผู้จำหน่ายไม่ไปขายได้โดยขออนุญาต
ธนาคารและต้องหาไม้มาทดแทน กับผู้อื่นที่รักษาไม้นั้นเป็นผู้รักษาเงินของผู้จำหน่าย) วิธี
ปฏิบัติดังนี้ ไม่พอถือได้ว่าเป็นการจำหน่ายตามกฎหมาย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๔๕/๒๕๐๔

ระหว่าง	นายบุญทรง อิงภากรณ์	โจทก์
	นายโสภณ แก้วจุ	จำเลย
	นายสุทธิ นาคสมภพ	ผู้ร้อง

เจ้าหน้าที่ประกันตามกฎหมายล้มละลาย

ยึดโฉนดไว้เป็นประกันการชำระหนี้ เป็นเพียงยึดตัวเอกสารหลักฐานแสดงกรรม
สิทธิ์ในทรัพย์สิน ไม่มีสิทธิพิเศษใดๆ ในทรัพย์สิน คือ ที่ดิน การยึดแต่เพียงโฉนดไว้เช่นนี้
ไม่ใช่สิทธิยึดหน่วง และไม่เป็นเรื่องทำนองเดียวกับการรับจำนอง หรือ จำนำ ผู้ยึดโฉนดไว้
จึงมิใช่เจ้าหน้าที่ประกันตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๘๖-๖๐๐/๒๕๐๔

ระหว่าง	พนักงานอัยการและนายทองดี อิศรางกูร	โจทก์
	นายเกษม รัตนาวดี กับพวก	จำเลย

ความผิดว่าด้วยการใช้เช็คไม่มีเงิน

เช็คที่ออกให้แก่กันโดยมีความตกลงกันโดยปริยายว่า จะบังคับการจ่ายเงินตามเช็ค
ได้ ก็ต่อเมื่อได้มีการคิดหักทอนบัญชีกันระหว่างจำนวนเงินในเช็คและเงินที่เป็นหนี้สินกัน ถ้า
ฝ่ายที่รับเช็คนำเช็คไปขึ้นเงินก่อนที่จะได้ปฏิบัติตามข้อตกลง ถึงแม้จะเบิกเงินตามเช็คนั้น ๆ ไม่ได้
โดยธนาคารปฏิเสธการใช้เงิน เพราะเงินในบัญชีไม่พอจ่าย ผู้สั่งจ่ายยังไม่มี ความผิดตามพระ
ราชบัญญัติว่าด้วยการใช้เช็คไม่มีเงิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๒๘/๒๕๐๔

ระหว่าง นายบั๊กแม่่ว แซ่โซว
นายจ้วน แซ่ตั้ง

โจทก์
จำเลย

อายุความฟ้องได้เบี่ยงเรียกเงินตามเช็คระหว่างผู้สละหลังด้วยกัน

ผู้สละหลังฟ้องผู้สละหลังเช็คด้วยกัน ได้เบี่ยงเรียกเงินตามเช็คซึ่งตนได้จ่ายให้ผู้ทรง
คนอื่นไปแล้วนั้น มีอายุความหกเดือน

บันทึกของผู้รวบรวม

ข้อเท็จจริงในคดีนี้ นับจากวันออกเช็คคือ ๒๘ เมษายน ๒๕๐๐ ถึงวันฟ้อง คือวัน
ที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๐๑ เกินหนึ่งปีแล้ว ซึ่งถ้าโจทก์เป็นผู้ทรงเช็คก็เป็นอันว่าเรียกเงินตามเช็ค
จากจำเลยซึ่งเป็นผู้สละหลัง หรือฟ้องผู้ส่งจ่ายไม่ได้ ขาดอายุความฟ้องคดีตามประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๐๒ แต่ในท้องสำนวนปรากฏว่า โจทก์เป็นเพียงผู้สละหลังผู้หนึ่ง
จึงต้องใช้อายุความตามมาตรา ๑๐๐๓ คือฟ้องเรียกเงินจากผู้สละหลังด้วยกันหรือผู้ส่งจ่ายได้ภายใน
หกเดือน นับแต่วันเข้าถือเอาเช็คและใช้เงิน และในคดีนี้โจทก์ใช้เงินและเข้าถือเอาเช็คเมื่อ
๑ ธันวาคม ๒๕๐๐ นับถึงวันฟ้องคือ ๓๐ เมษายน ๒๕๐๑ ยังไม่ถึง ๖ เดือน คดีจึงยังไม่ขาด
อายุความ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๔๔, ๗๔๕/๒๕๐๔

ระหว่าง พนักงานอัยการ กรมอัยการ
นายสนอง ยืนยง กับพวก

โจทก์
จำเลย

ปล้นเงินธนาคาร

ปล้นเงินธนาคารกลางกรุง โดยประชุมวางแผนตระเตรียมมาก่อนแล้ว อาวุธที่ใช้
ล้วนแต่เป็นอาวุธร้ายแรง และยิงพนักงานของธนาคารตายโดยสัจเจตนา ทำให้ประชาชน

ทั่วไปเกิดความหวั่นไหวหวัคเกรง กระทบกระเทือนต่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองอย่างรุนแรง ศาลลงโทษประหารชีวิต

ข้อแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงที่ระบุในคำฟ้องกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏในการพิจารณา แม้จะมีบ้าง แต่มิใช่ข้อสารสำคัญและจำเลยมิได้หลงข้อต่อสู้ ศาลจะลงโทษจำเลยตามข้อเท็จจริง ที่ได้ความในการพิจารณานั้นก็ได้

บันทึกของผู้รวบรวม

ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสำนวนคดีนี้ แสดงให้เห็นถึงเล่ห์เหลี่ยมอุบายของผู้ร้ายในการที่จะเข้าปล้นเงินของธนาคาร

การชักขึ้นหรือต่อสู้ผู้ร้ายในเมื่อไม่มีทางที่จะชักขึ้นหรือต่อสู้ได้นั้น ทำให้เสียเลือดเนื้อและชีวิต แต่การใช้ไหวพริบสังเกตและจดจำลักษณะตัวคนร้าย ยานพาหนะที่คนร้ายใช้ หรือการที่สามารถแจ้งเหตุและรายละเอียดต่าง ๆ ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบโดยเร็ว จะทำให้มีผลดีในทางติดตามคนร้าย รวมทั้งจะเป็นประโยชน์ในทางพิจารณาของศาลมากกว่า

คำพิพากษฎีกาที่ ๗๕๐/๒๕๐๔

ระหว่าง นายสง่า วัชรารมณ์
นายสิงคำ สมหอม กับพวก

โจทก์
จำเลย

บอกกล่าวบังคับจำนอง

ผู้จำนองมอบฉันทะให้ผู้อื่นไปทำสัญญาจำนองแทน เมื่อถึงคราวบังคับจำนอง ผู้รับจำนองบอกกล่าวบังคับจำนองไปยังผู้รับมอบฉันทะ (ที่เคยรับมอบจากผู้จำนองให้ไปทำจำนอง) นั้น ไม่มีผลเป็นการบอกกล่าวบังคับจำนองตามกฎหมาย.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๖๑/๒๕๐๔

ระหว่าง นายสงวน ทองไพฑูรย์
นายแสง โตเจริญ กับพวก

โจทก์
จำเลย

ความรับผิดชอบของผู้สละหลักเช็ค

สละหลักเช็คโดยปราศจากมูลหนี้ ผู้สละหลักเช็คขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้ทรงได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๖/๒๕๐๔

ระหว่าง นายเท้านำ แซ่เจีย
นายผดุง โกศลวิตร

โจทก์
จำเลย

จำนอง

สัญญาจำนองระบุเงินจำนวน ๖๐,๐๐๐ บาท เมื่อถึงคราวฟ้องบังคับจำนอง ฝ่ายผู้จำนองขอนำพยานบุคคลเข้าสืบโต้เถียงว่า ความจริงได้รับเงินไปเพียง ๕๐,๐๐๐ บาท ส่วนอีก ๑๐,๐๐๐ บาท ผู้รับจำนองคิดหักไว้เป็นดอกเบี้ยล่วงหน้า ศาลยอมให้จำเลยนำพยานเข้าสืบได้ เพราะไม่ใช่หนี้เปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญาจำนอง เป็นเพียงนำสืบถึงการชำระดอกเบี้ยเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๕๕, ๑๑๖๐/๒๕๐๔

ระหว่าง อัยการเชียงใหม่ ธนาคารกสิกรไทย จำกัด
นายมงคล โอสถาพันธ์ กับพวก

โจทก์
จำเลย

ยักยอกเงินธนาคาร

เงินของธนาคารที่เก็บอยู่ในตู้เซฟซึ่งอยู่ในห้องนิรภัยของธนาคารหายไป โดยผู้ช่วยผู้จัดการซึ่งเป็นผู้ถือกุญแจทั้งตู้เซฟและกุญแจห้องนิรภัยนั้น ปฏิเสธว่าไม่รู้เห็น และแสดงไม่ได้ว่าเงินหายไปเพราะอะไร ไม่มีพยานหลักฐานยืนยันว่าไม่มีผู้ใดเข้าไปลักเงินของธนาคาร เพียงแต่เงินหายไปในลักษณะดังกล่าว และไม่มีพริศโร โท พอตที่จะแสดงว่าผู้ช่วยผู้จัดการได้กระทำความผิด ยิ่งลงโทษผู้ช่วยผู้จัดการฐานยักยอกไม่ได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๕๕/๒๕๐๔

ระหว่าง ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลไซ้ชะ
บริษัท ไตรสินกับพวก
ธนาคารเกษตร จำกัด

โจทก์
จำเลย
ผู้ร้องสอด

ผู้ค้าประกันร้องสอดเข้าในคดีร้องชดเชย

ธนาคารค้าประกันผู้รับเหมาก่อสร้างไว้ต่อกระทรวงการคลังซึ่งเป็นผู้ว่าจ้าง ต่อมาเมื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับเหมาและนายัดหินที่ขายให้แก่ผู้รับเหมาไว้ก่อนมีคำพิพากษา

กระทรวงการคลังยื่นคำร้องชดเชยทรัพย์ อ้างว่า ผู้รับเหมาผิดสัญญาแล้ว หินที่นำเข้ามาในบริเวณที่ก่อสร้างต้องตกเป็นกรรมสิทธิ์ของกระทรวงการคลัง คดีร้องชดเชยทรัพย์นี้กำลังอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาล

ธนาคารทำสัญญาตกลงกับกระทรวงการคลังในฐานะผู้ค้ำประกัน เพื่อบรรเทาความเสียหายขอเข้าทำการก่อสร้างต่อ และยอมรับผลแห่งเรื่องที่ร้องชดเชยไว้ โดยถ้ากระทรวงการคลังชนะคดี ก็จะเอาสินนั้นมาก่อสร้างต่อไปโดยไม่ต้องเสียเงิน

เมื่อตกลงกับกระทรวงการคลังดังกล่าวแล้ว ธนาคารยื่นคำร้องขอเข้าเป็นผู้ร้องชดเชยร่วมกับกระทรวงการคลัง โดยถือว่ามีส่วนได้เสียตามกฎหมายในผลแห่งคดีที่กระทรวงการคลังร้องชดเชยสินนั้นตามสัญญาที่ทำไว้

ศาลเห็นว่า ธนาคารมีส่วนได้เสียในผลแห่งคดีร้องชดเชยสินนั้น ตามข้อสัญญาที่ธนาคารทำกับกระทรวงการคลัง ไม่ใช่มีส่วนได้เสียตามกฎหมาย จึงไม่อนุญาตให้ร้องขอเข้าในคดี.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๓๕/๒๕๐๔

ระหว่าง นายประกิจ สุนทรวภา
นายเชียง แซ่ฮอง

โจทก์
จำเลย

ชำระหนี้ด้วยเช็ค

ผู้กู้สละหลักและนำเช็คมามอบให้ผู้กู้เป็นการชำระหนี้ ผู้ให้กู้คืนสัญญาผู้ให้ไป แต่ปรากฏว่าผู้ให้กู้รับเงินตามเช็คไม่ได้ ดังนั้น มูลหนี้เดิมคือหนี้เงินกู้ยังไม่ระงับ ผู้ให้กู้ฟ้องเรียกเงินคืนจากผู้กู้ ซึ่งสละหลักเช็คนั้นภายใน ๑๐ ปีได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๔/๒๕๐๔

บริษัทเคียนหงวน (ประเทศไทย) จำกัด

โจทก์

ระหว่าง

นายเชียกเซ้ง แซ่เตีย หรือแสง สีนประเสริฐ

หรือวิเชียร ลีวัฒนา ที่ ๑ ธนาคารเกษตร จำกัด ที่ ๒

จำเลย

ความรับผิดชอบของธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน รับรองสลักหลัง (Endorsement Guaranteed)

ผู้สั่งจ่ายออกเช็คสั่งจ่ายเงินโดยระบุชื่อผู้รับเงินและขีดฆ่าคำว่าผู้ถือออก ลูกจ้างของผู้สั่งจ่ายยกยอกเอาเช็คนั้นไป สลักหลังปลอมลายมือชื่อและดวงตราของผู้รับเงิน เซ็นชื่อของตนเองสลักหลังฝากเข้าบัญชีที่ธนาคาร ๆ ทำการเรียกเก็บเงินตามเช็คนั้นให้ลูกจ้างผู้ยกยอกผู้นั้น โดยธนาคารลงชื่อรับรองในค้ำหลังของเช็ค ว่า Endorsement Guaranteed ธนาคารผู้จ่ายเงินจ่ายเงินให้ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินมาแล้ว ลูกจ้างผู้ยกยอกถอนเงินจากธนาคารผู้เรียกเก็บเงินไปหมด ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินทำหน้าที่แต่เพียงเก็บเงินมาให้ลูกค้านั้น เมื่อเรียกเก็บเงินมาแล้ว ลูกค้านั้นถอนเอาไปหมด ไม่มีเงินจำนวนนั้นอยู่กับธนาคาร รูปเรื่องไม่มีทางปรับเข้าบทฐานลามิควรรได้

การสลักหลัง Endorsement Guaranteed นั้นไม่มีบัญญัติบังคับให้ต้องกระทำตามกฎหมาย เป็นเพียงประเพณีหรือระเบียบปฏิบัติระหว่างธนาคารต่อธนาคาร เพื่อเป็นการแสดงว่า ธนาคารได้ใช้เงินให้ไปตามทางค้าปกติ โดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ ในกรณีมีการสลักหลังโอนมาหลายต่อ การรับรองสลักหลังของธนาคารผู้เรียกเก็บเงินรับรองสลักหลังรายสุดท้าย คือ รับรองเฉพาะลายเซ็นลูกค้าของตนที่นำเช็คฝากเข้าบัญชีเท่านั้น.

คำพิพากษา ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ที่ ๑๕๕๔/๒๕๐๔

ศาลฎีกา

วันที่ ๒๙ เดือนธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๐๔

ความแพ่ง

บริษัทเกียนหงวน (ประเทศไทย) จำกัด โจทก์
ระหว่าง นายเชียกเซ้ง แซ่เตีย หรือแสง สิ้นประเสริฐ
หรือวิเชียร ลีวัฒนา ที่ ๑ ธนาคารเกษตร จำกัด ที่ ๒ จำเลย

เรื่อง ตัวเงิน โจทก์ฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ลงวันที่ ๑๖ กันยายนพุทธศักราช ๒๕๐๒

โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองขอให้ใช้เงินแก่โจทก์ ๒๑๑,๕๕๔ บาท ๒๘ สตางค์ พร้อมด้วยดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีนับแต่วันฟ้องจนกว่าจะใช้เงินเสร็จ โดยกล่าวฟ้องเป็นความว่า เมื่อระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนมิถุนายน ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ โจทก์ได้ออกเช็คขีดคร่อมทั่วไปส่งจ่ายเงินให้แก่ห้างร้านต่าง ๆ รวม ๑๐ ฉบับ โดยระบุชื่อห้างร้านเป็นผู้รับเงินและขีดมาคำว่า หรือผู้ถือ ออกทุกฉบับ ปรากฏรายละเอียดตามรายการที่แนบมาท้ายฟ้อง นายเชียกเซ้ง แซ่เตีย หรือแสง สิ้นประเสริฐ หรือวิเชียร ลีวัฒนา จำเลยที่ ๑ ได้ยกยอกเอาเช็คทั้ง ๑๐ ฉบับนั้นไปสลักหลังปลอมลายมือชื่อและดวงตราของห้างร้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้รับเงินตามเช็ค แล้วนำเช็คนั้น ๆ ไปสลักหลังเข้าบัญชีเงินฝากกับธนาคารเกษตร จำกัด จำเลยที่ ๒ ในนามนายวิเชียร ลีวัฒนา ซึ่งศาลอาญาได้พิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๑ ในทางอาญาคดีถึงที่สุดไปแล้ว เมื่อจำเลยที่ ๒ ได้รับสลักหลังเช็คจากจำเลยที่ ๑ แล้วได้สลักหลังเช็คทั้ง ๑๐ ฉบับนั้นว่า รับประกันผู้สลักหลัง (Endorsement Guaranteed) และลงชื่อประทับตราของจำเลยที่ ๒ แล้วนำเช็คนั้น ๆ ไปรับเงินจากธนาคารเมอร์แคนไทล์ ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ และธนาคารชาเตอร์ โดยวิธีการหักจ่ายเงินจากบัญชีฝากเงินของโจทก์ตามที่ปฏิบัติกันระหว่างธนาคาร ธนาคารทั้งสามที่กล่าวนั้นหลงเชื่อคำสลักหลังรับรองของจำเลยที่ ๒ จึงได้จ่ายเงินตามเช็คทั้ง ๑๐ ฉบับให้แก่จำเลยที่ ๒ รวมเป็นเงิน ๒๑๑,๕๕๔ บาท ๒๘ สตางค์ โดยหักจากบัญชีเงินฝากของโจทก์แล้ว

ทั้งนี้เป็นจำเลยที่ ๒ ประมาทเลินเล่อมิได้ใช้ความระมัดระวังตรวจสอบตามสมควรก่อนที่ สลักหลังรับประกันรายการสลักหลังก่อนตน ได้สลักหลังรับรองไปโดยรู้หรือควรจะรู้ว่าลายมือ ชื่อและดวงตราห้างร้านผู้รับเงินล้วนปลอมทั้งสิ้น เป็นเหตุให้โจทก์ได้รับความเสียหาย เพราะ ถ้าหากจำเลยที่ ๒ ไม่สลักหลังรับรองเช่นนั้น ธนาคารผู้จ่ายเงินก็ย่อมจะใช้ความระมัดระวังจ่าย ต่อเมื่อแน่ใจว่าเข้าบัญชีของผู้รับเงินหรือผู้รับสลักหลังโดยชอบเท่านั้น โจทก์ได้ขอให้ธนาคาร ผู้จ่ายเงินอย่าหักบัญชีเงินฝากของโจทก์ ธนาคารเหล่านั้นก็อ้างว่าได้จ่ายเงินไปโดยการรับประกัน การสลักหลังของจำเลยที่ ๒ ให้โจทก์เรียกร้องเอาจากจำเลยที่ ๒ โจทก์ได้บอกกล่าวให้จำเลย จ่ายเงินจำนวนนั้นแก่โจทก์ จำเลยก็ไม่ยอมจ่าย โจทก์ถือว่าจำเลยได้ไปซึ่งทรัพย์สินของโจทก์โดย ปราศจากมูลในกฎหมาย มิฉะนั้นจะให้โจทก์เสียเปรียบ จึงฟ้องขอให้จำเลยร่วมกันรับผิดชอบใช้เงิน จำนวนนั้นแก่โจทก์

จำเลยที่ ๑ ขาดคนยื่นคำให้การและขาดคดีพิจารณา

จำเลยที่ ๒ ให้การว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องคดีนี้เพราะไม่ได้แสดงหลักฐานว่าเป็น ผู้ฟ้องคดีนี้ได้โดยถูกต้อง และเป็นฟ้องที่เคลือบคลุม กับต่อสู้ว่าจำเลยที่ ๑ เป็นลูกจ้างของ โจทก์ โจทก์ได้ออกเช็คมอบให้จำเลยที่ ๑ ถือไว้แล้ว ก็ได้ติดตามดูการปฏิบัติของจำเลยที่ ๑ จนเป็นเหตุให้จำเลยที่ ๑ กระทำการทุจริตได้ ความเสียหายที่เกิดขึ้นจึงเป็นด้วยความประมาท ของโจทก์เอง จำเลยที่ ๒ ได้สลักหลังรับรองการสลักหลังของจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้ทรงเช็คคน สุดท้ายเท่านั้น เพื่อเรียกเก็บเงินจากธนาคารผู้จ่ายมาเข้าบัญชีเงินฝากของจำเลยที่ ๑ ทั้งจำเลย ที่ ๒ กระทำไปโดยสุจริต และได้ประมาทเลินเล่อแต่ประการใด จำเลยที่ ๒ ไม่มีหน้าที่จะ ต้องตรวจสอบไปจนถึงการสลักหลังของผู้รับเงิน หรือการสลักหลังในภายหลังนั้นที่มีมาก่อนผู้ ทรงเช็คคนสุดท้ายด้วย แม้การสลักหลังของผู้รับเงินตามเช็ค ๑๐ ฉบับนี้จะปลอม จำเลยที่ ๒ ก็หา ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ไม่ อ้างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๐๐๐ และ ๑๐๐๔ และยก คำนว่ความเสียหายของโจทก์ไม่ถึงจำนวนที่ฟ้อง เพราะโจทก์ได้รับเงินคืนจากจำเลยที่ ๑ มา แล้ว ๗๐,๐๐๐ บาท

ศาลแพ่งพิจารณาแล้วพิพากษาว่า ฟ้องของโจทก์ไม่เคลือบคลุมแต่สำหรับจำเลยที่ ๑ ศาลอาญาได้พิพากษาให้ลงโทษและให้ใช้เงิน ๑๑๗,๘๘๖ บาท ๖๗ สตางค์ ให้แก่โจทก์ซึ่งเป็น ผู้เสียหาย คดีถึงที่สุดแล้ว โจทก์ชอบที่จะขอบังคับเอาได้ในคดีอาญา จะมาฟ้องจำเลยที่ ๑ เป็น คดีแพ่งอีกไม่ได้ สำหรับจำเลยที่ ๒ นั้น เมื่อโจทก์เป็นผู้ส่งจ่ายมิใช่ผู้ทรงเช็ค โจทก์ก็ย่อมไม่

ใช้เจ้าของเช็กอันแท้จริง จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๒ ได้ ทั้งลายมือชื่อของจำเลยที่ ๑ ที่
 สลักหลังเช็กก็เป็นลายมือชื่ออันแท้จริง การที่จำเลยที่ ๒ รับประกันการสลักหลังก็เป็นการรับ
 รองลายมือชื่อจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้สลักหลังคนสุดท้าย โดยจำเลยที่ ๒ ไม่มีหน้าที่จะต้องนำสืบ
 ถึงการสลักหลังของผู้รับเงินคนก่อน ๆ ว่าจะเป็นผู้สลักหลังปลอมหรือไม่ และโจทก์เป็นเจ้าหนี้
 จำเลยที่ ๑ ตามคำพิพากษาในคดีอาญาอยู่แล้ว จำเลยที่ ๒ หากต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ไม่ จึงให้
 ยกฟ้องของโจทก์เสีย และให้โจทก์ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมกับค่าทนายความ ๒,๐๐๐ บาทแก่จำเลย
 ที่ ๒ ส่วนจำเลยที่ ๑ ไม่ได้เสียค่าฤชาธรรมเนียมแต่ประการใด ไม่ต้องให้ใช้ด้วย

โจทก์อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิจารณาเห็นว่า สำหรับจำเลยที่ ๑ จะต้องรับผิดชอบใช้เงินแก่โจทก์
 เต็มจำนวน ๒๑๑,๕๕๔ บาท ๒๘ สตางค์ อย่างไม่มีปัญหา แต่เมื่อศาลอาญาพิพากษาให้จำเลย
 ที่ ๑ ใช้เงินแก่โจทก์ไปแล้ว ๑๑๗,๘๖๕ บาท ๖๗ สตางค์ จึงยังขาดอยู่อีก ๙๓,๖๘๙ บาท ๖๑
 สตางค์ ซึ่งโจทก์มีสิทธิฟ้องเรียกเงินจำนวนนี้ได้ สำหรับจำเลยที่ ๒ นั้น ตามนัยแห่งประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๐๐๕ และตามคำเบิกความของนายเฉลิม ยงบุญเกิด พยาน
 จำเลยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยในตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายธนาคารในประ
 เทศ เป็นที่เห็นได้ว่าการที่จำเลยที่ ๒ รับรองการสลักหลังก็เป็นเรื่องระหว่างธนาคารผู้จ่ายกับ
 ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินถือปฏิบัติต่อกัน หาใช่ภาระหน้าที่ตามกฎหมายไม่ และเป็นเพียงการ
 ช่วยกันรักษาประโยชน์ของลูกค้าเท่าที่จะเป็นไปได้ตามความเป็นจริง คือ รับรองผู้สลักหลังคน
 สุดท้ายเท่านั้น ที่จะให้รับรองตลอดไปถึงผู้สลักหลังคนก่อนๆ ด้วย ย่อมเป็นการสุจริตที่ธนาคาร
 จะทราบไปถึงได้ การกระทำของจำเลยที่ ๒ จึงไม่เป็นการประมาทเลินเล่อ และไม่เป็นการ
 ละเมิดต่อโจทก์ประการใดเลย จำเลยที่ ๒ หากต้องรับผิดชอบใช้เงินรายนี้ให้แก่โจทก์ไม่ จึง
 พิพากษาแก้คำพิพากษาศาลแพ่งว่า ให้จำเลยที่ ๑ ใช้เงินแก่โจทก์ ๙๓,๖๘๙ บาท ๖๑ สตางค์
 กับดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีนับแต่วันฟ้องจนกว่าจะใช้เงินเสร็จ และให้จำเลยที่ ๑ ใช้ค่าฤชา
 ธรรมเนียมกับค่าทนายความสองศาล ๓,๐๐๐ บาทแก่โจทก์ โดยเฉพาะคำขึ้นศาลให้ใช้เท่าทุน
 ทรัพย์สินโจทก์ขณะคดี ส่วนจำเลยที่ ๒ ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลแพ่ง และให้โจทก์ใช้ค่า
 ทนายความในชั้นอุทธรณ์แก่จำเลยที่ ๒ ด้วย ๑,๐๐๐ บาท

โจทก์ฎีกาต่อมาฝ่ายเดียว และเป็นการฎีกาเกี่ยวกับจำเลยที่ ๒ เท่านั้น

ศาลฎีกาได้ฟังทนายความทั้งสองฝ่ายแสดงการณด้วยวาจาและพิจารณาพินิจาคติแล้ว ความปรากฏตามทางพิจารณาว่า โจทก์ได้ออกเช็คส่งจ่ายเงินชำระหนี้ให้แก่ห้างร้านต่างๆ ๑๐ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๒๑๑,๕๙๔ บาท ๒๘ สตางค์ แต่ละฉบับเป็นเช็คพร้อมทั่วไปและขีดฆ่าคำว่าผู้ถือออกเสียด้วย แล้วมอบเช็คเหล่านั้นไว้แก่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นลูกจ้างของโจทก์ เพื่อให้นำไปส่งมอบให้แก่ห้างร้านที่มีชื่อเป็นผู้รับเงินตามเช็คนั้นๆ จำเลยที่ ๑ ได้นำเช็คไปส่งมอบให้แก่ห้างร้านใดไม่ กลับทุจริตคิดเอาเงินเสียเอง โดยสลักหลังปลอมชื่อและดวงตราห้างร้านผู้รับเงินตามเช็คทั้ง ๑๐ ฉบับนั้น แล้วนำเช็คทั้ง ๑๐ ฉบับเข้าบัญชีเงินฝากของจำเลยที่ ๑ ซึ่งมีอยู่กับธนาคารจำเลยที่ ๒ โดยจำเลยที่ ๑ ใช้ชื่อว่านายวิเชียร ลีวัฒนา และสลักหลังด้วยชื่อนั้นลงในเช็คทุกฉบับ จำเลยที่ ๒ จึงได้เรียกเก็บเงินจากธนาคารผู้จ่าย คือธนาคารเมอร์แกนไคส์ ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ และธนาคารชาเตอร์ โดยจำเลยที่ ๒ ได้สลักหลังรับรองการสลักหลังเช็คนั้นๆ ตามระเบียบปฏิบัติระหว่างธนาคารต่อธนาคารทั่วไป โดยใช้ถ้อยคำเป็นภาษาอังกฤษว่า Endorsement Guaranteed ซึ่งแปลว่า รับรองการสลักหลัง ธนาคารผู้จ่ายทั้งสามนั้นได้จ่ายให้ตามเช็คที่เรียกเก็บไปทุกฉบับ แล้วจำเลยที่ ๑ ได้ถอนเงินไปจากบัญชีเงินฝากของจำเลยที่ ๑ เรื่อยๆ จนในที่สุดเหลือเงินในบัญชีเพียง ๒,๐๐๐ บาทเศษเท่านั้น และได้มีการอายัดไว้แล้วเป็นอันว่าเช็คทั้ง ๑๐ ฉบับมิได้ชำระหนี้ให้แก่ห้างร้านใดเลย แต่บัญชีเงินฝากของโจทก์ที่มีอยู่กับธนาคารผู้จ่ายทั้งสาม ได้ถูกหักจ่ายไปเท่าจำนวนเงินในเช็คทั้ง ๑๐ ฉบับนั้น และธนาคารผู้จ่ายทั้งสามไม่ยอมรับผิดต่อโจทก์ โดยถือว่าได้จ่ายเงินไปตามเช็คโดยชอบแล้ว โจทก์จึงฟ้องขอให้จำเลยที่ ๒ รับผิดใช้เงินจำนวนนี้แก่โจทก์ด้วย

รูปความดังนี้ ข้อวินิจฉัยจึงมีว่า การที่จำเลยที่ ๒ สลักหลังรับรองการสลักหลังเช็คตามระเบียบปฏิบัติระหว่างธนาคารต่อธนาคารเช่นนั้น จะเป็นเหตุให้จำเลยที่ ๒ ต้องรับผิดชอบจ่ายเงินจำนวนที่โจทก์ต้องสูญเสียไปเพราะการทุจริตของจำเลยที่ ๑ นั้นด้วยหรือไม่ ซึ่งโจทก์ตั้งรูปมาในฟ้องให้จำเลยที่ ๒ ต้องรับผิดเป็น ๒ นัย คือนัยหนึ่งว่าจำเลยที่ ๒ สลักหลังรับรองไปด้วยความประมาทเลินเล่อ โดยถ้าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรก็จะรู้หรือควรจะรู้ ได้ว่าลายมือชื่อและดวงตราห้างร้านผู้รับเงินที่สลักหลังอยู่นั้นล้วนปลอมทั้งสิ้น แต่จำเลยที่ ๒ มิได้ใช้ความระมัดระวังเช่นนั้น จึงเป็นเหตุให้โจทก์ได้รับความเสียหาย อีกนัยหนึ่งโจทก์ถือว่าจำเลยที่ ๒ ได้ไปซึ่งทรัพย์สินของโจทก์โดยปราศจากมูลในกฎหมายมีแต่จะให้โจทก์เสียเปรียบ ซึ่งคงจะหมายถึงจะให้จำเลยที่ ๒ รับผิดชอบในฐานะลามกมิควรได้อีกนัยหนึ่งด้วย

ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า จำเลยที่ ๒ เพียงแต่ทำหน้าที่เรียกเก็บเงินจากธนาคารผู้จ่ายมาให้จำเลยที่ ๑ เท่านั้น เมื่อเรียกเก็บได้มาแล้ว จำเลยที่ ๑ ก็เอาไปทั้งหมด ไม่มีเงินจำนวนนั้นอยู่กับจำเลยที่ ๒ ที่จะคืนให้แก่ใครได้อีก รูปเรื่องจึงไม่มีทางจะปรับเข้าฐานฉ้อโกงได้ ส่วนที่จำเลยที่ ๒ สลักหลังรับรองไปด้วยความประมาทเลินเล่อนั้น พิจารณาทามบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องเช็ค ก็ไม่มีบัญญัติไว้ถึงการที่ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินเช่นจำเลยที่ ๒ นี้จะต้องสลักหลังรับรองการสลักหลังเช็คนั้นแต่อย่างใด เหตุที่ต้องสลักหลังรับรองจึงมิใช่เนื่องจากกฎหมายบังคับให้กระทำ และเท่าที่คู่ความนำเสนอมาก็เป็นที่รับกันว่าเป็นประเพณีหรือระเบียบปฏิบัติระหว่างธนาคารต่อธนาคารทั่วไป โดยจะต้องให้ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินสลักหลังรับรองเช่นนั้นด้วย มิฉะนั้นธนาคารผู้จ่ายจะไม่ยอมจ่าย แต่ระเบียบปฏิบัติระหว่างธนาคารนั้นจะเห็นได้ว่า ถ้าเป็นกรณีที่ได้รับเงินตามเช็คเช็คพร้อมนั้นสลักหลังเช็คเข้าบัญชีของตนเอง การสลักหลังรับรองของธนาคารผู้เรียกเก็บเงินก็แน่นอนว่ารับรองการสลักหลังของผู้รับเงินตามเช็คที่นำเช็คมาเข้าบัญชีว่าถูกต้องโดยไม่มีปัญหาอย่างไร แต่ถ้าผู้รับเงินตามเช็คสลักหลังให้แก่ผู้ใดมาก่อน แล้วผู้นั้นจึงนำมาสลักหลังเข้าบัญชีดังเช่นรูปเรื่องในคดีนี้แล้ว อาจเกิดปัญหาว่าธนาคารผู้เรียกเก็บเงินสลักหลังรับรองการสลักหลังของผู้ที่นำเช็คมาสลักหลังเข้าบัญชีเท่านั้นหรือรับรองตลอดไปถึงการสลักหลังของผู้รับเงินตามเช็คด้วย ซึ่งคู่ความยังโต้แย้งกันอยู่ โดยฝ่ายโจทก์พยายามนำเสนอเพื่อให้เห็นว่ารับรองตลอดไปถึงผู้รับเงินตามเช็คด้วย ฝ่ายจำเลยนำเสนอว่ารับรองเฉพาะผู้นำเช็คมาสลักหลังเข้าบัญชี คือรับรองการสลักหลังรายสุดท้ายเท่านั้น คำพยานทั้งสองฝ่ายนี้ ฝ่ายโจทก์ก็ได้แก่เจ้าหน้าที่ธนาคารผู้จ่าย ฝ่ายจำเลยก็ได้แก่เจ้าหน้าที่ธนาคารจำเลยที่ ๒ และเจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทย พยานข้างฝ่ายใดก็สนับสนุนข้างฝ่ายนั้น แต่ตามคำเจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นพยานอยู่ด้วยเบิกความว่า ในการปฏิบัติตามประเพณีของธนาคารที่รับรองการสลักหลังนั้นหมายถึงรับรองแก่ทุกคนที่สลักหลังในเช็ค แต่ตามความเป็นจริงแล้ว เป็นการรับรองผู้สลักหลังทุกคนไม่ได้ เพราะธนาคารผู้รับรองอาจไม่รู้จักชื่อผู้สลักหลังคนก่อนๆ ก็ได้ ฉะนั้น ตามความเป็นจริงแล้วหมายถึงรับรองผู้สลักหลังคนสุดท้ายเท่านั้น ดังนั้นโดยเหตุผลก็ควรจะเป็นว่า ประเพณีหรือระเบียบปฏิบัติระหว่างธนาคารในการรับรองการสลักหลังนั้นจะเพ่งเล็งเฉพาะผู้สลักหลังคนสุดท้าย ซึ่งอยู่ในวิสัยที่ธนาคารผู้เรียกเก็บจะรับรองได้จริง ๆ เพราะเป็นลูกค้าของธนาคารนั่นเอง และเป็นผู้จะได้เงินตามเช็คนั้นไป มูลเหตุที่จะต้องเพ่งเล็งผู้สลักหลังคนสุดท้าย เช่นนั้น ก็คงเนื่องจากผู้สลักหลัง

เช็คเข้าบัญชีเงินฝากเป็นลูกค้าของธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน ย่อมมีตัวอย่างลายมือชื่อให้ธนาคารนั้นตรวจสอบความถูกต้องได้ ฝ่ายธนาคารผู้จ่ายไม่มีตัวอย่างลายมือชื่อนั้นที่จะตรวจสอบได้ จึงต้องให้ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินรับรองการสลักหลังของลูกค้าของตนมาด้วยเพื่อแสดงว่าธนาคารผู้จ่ายได้ใช้เงินให้ไปตามทางคำปกติโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อแล้ว อันจะได้รับความคุ้มครองจากบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยเช็ค ตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๐๐๘ ส่วนการสลักหลังก่อนคนสุดท้ายขึ้นไป ย่อมอยู่ในความรับผิดชอบของผู้สลักหลังคนสุดท้ายแล้วว่าได้รับสลักหลังมาโดยชอบ ไม่มีความจำเป็นที่ธนาคารผู้จ่ายจะต้องพึงเสียงไปถึงเพียงนั้น และเมื่อธนาคารผู้จ่ายไม่จำเป็นต้องพึงเสียงไปถึงเพียงนั้นแล้ว ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินก็ไม่อยู่ในฐานะที่จะต้องรับผิดชอบไปถึงการสลักหลังคนสุดท้ายด้วย ทั้งย่อมไม่อยู่ในวิสัยที่ธนาคารผู้เรียกเก็บจะสอดรู้ไปถึงได้ หากไม่เป็นดังนี้โดยจะต้องได้รับรองถึงการสลักหลังทุกรายดังฝ่ายโจทก์เข้าใจแล้ว การเรียกเก็บเงินระหว่างธนาคารในกรณีเช่นนี้เห็นที่จะขัดข้องเป็นส่วนใหญ่จนถึงอาจเสียระบบไปก็ได้ เพราะตามกฎหมายเช็คชักรวมก็ย่อมมีการสลักหลังโอนต่อ ๆ กันโดยไม่ขาดสายเท่าไรก็ได้ ธนาคารผู้ได้รับเช็คเข้าบัญชีจากผู้สลักหลังรายสุดท้ายจะมีทางรู้ได้อย่างไรว่าการสลักหลังก่อน ๆ นั้นถูกต้องหรือไม่ เมื่อไม่มีทางรู้ก็ย่อมรับรองไม่ได้อยู่เอง แล้วโจนจะเรียกเก็บเงินกันโดยระบบนี้ได้เล่า ศาลฎีกาจึงเห็นว่าประเพณีหรือระเบียบปฏิบัติระหว่างธนาคารในการสลักหลังรับรองนี้ ต้องถือความหมายที่อยู่ในวิสัยจะพึงกระทำให้แก่กันและกันได้ กล่าวคือมิได้รับรองการสลักหลังทุกราย แต่รับรองเฉพาะรายสุดท้ายที่สลักหลังเช็คเข้าบัญชีที่ธนาคารเท่านั้น ที่โจทก์พยายามนำพยานสืบเพื่อให้เห็นว่าเป็นการรับรองการสลักหลังทุกรายไม่ชอบด้วยเหตุผลที่จะเชื่อฟัง

เมื่อวินิจฉัยว่า เป็นการสลักหลังรับรองการสลักหลังเฉพาะรายสุดท้ายเช่นนั้นแล้ว การสลักหลังรับรองของจำเลยที่ ๒ ก็ถูกต้อง เพราะจำเลยที่ ๑ ได้สลักหลังจริง ๆ และจำเลยที่ ๒ ย่อมไม่มีหน้าที่จะต้องรับรองหรือสอดรู้ไปถึงการสลักหลังของห้างร้านผู้รับเงินตามเช็คด้วย ทั้งตามทางปฏิบัติของจำเลยที่ ๒ ก็ย่อมไม่อยู่ในวิสัยที่จะต้องคอยสืบสวนว่า ลูกค้าของตนที่นำเช็คหรือเงินมาเข้าบัญชีนั้นจะได้มาโดยสุจริตหรือทุจริต การกระทำของจำเลยที่ ๒ จึงไม่มีอะไรจะอ้างได้ว่าประมาทเลินเล่อที่ตรงไหน ซึ่งแม้โจทก์จะได้รับความเสียหายเพียงใด ความเสียหายนั้นก็มีใช้จำเลยที่ ๒ กระทำให้เกิดขึ้นโดยความประมาทเลินเล่อดังที่โจทก์ตั้งรูปฟ้องให้จำเลยที่ ๒ ต้องรับผิดชอบ ฎีกาของโจทก์ที่อ้างเหตุต่างๆ จะให้จำเลยที่ ๒ ต้องรับผิดชอบตกไปโดยคำวินิจฉัย

ฉยข้างต้นนั้นทุกประการ ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ที่เกี่ยวกับจำเลยที่ ๒ เช่นเดียวกับศาลชั้นต้นชอบแล้ว ศาลฎีกาจึงพิพากษายืนตาม และให้โจทก์ใช้ค่าทนายความในชั้นฎีกาแก่จำเลยที่ ๒ เป็นเงินหนึ่งพันห้าร้อยบาทถ้วน

การฉ้อฉล
กรรม สิวาชะวิโรจน์
สำราญ สิริพันธ์

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่อง Endorsement Guaranteed หรือ Endorsement Confirmed นั้น ใช้สำหรับเช็คที่มีรายการสลักหลังผิดปกติ (Thomson's Dictionary of Banking, 10 th. Ed. reprinted 1975 หน้า ๓๒๘ Practice and Law of Banking by H.P. Sheldon, 8 th. Ed. revised 1958 หน้า ๗๖) ถ้ารายการสลักหลังเรียบร้อยถูกต้องแล้ว ก็ไม่น่าจะต้องมีการรับรองสลักหลังโดยธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน เพราะหากลายเซ็นสลักหลังปลอมหรือปราศจากอำนาจธนาคารผู้จ่ายเงินก็ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๑๐๐๔ และถ้าเป็นเช็คขีดคร่อมก็ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๔๔๘ อยู่แล้ว การที่ต้องให้ธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน (Collecting Bank) รับรองการสลักหลังนี้ทำให้งานเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น และการรับรองหรือรับประกันการสลักหลังเช่นที่ว่ามานี้ ผู้รวบรวมมีความเห็นว่า เป็นการยืนยันหรือรับรองว่า ถ้าหากเกิดการเสียหายใดๆ แก่ธนาคารผู้จ่ายเงิน (Paying Bank) อันเนื่องมาจากการสลักหลังที่ผิดปกติของผู้รับเงิน (Payee) ที่ปรากฏในด้านหลังของเช็ค ธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน (Collecting Bank) ยินยอมรับผิดชอบต่อธนาคารผู้จ่ายเงิน (Paying Bank) ทั้งสิ้น ไม่ใช่เป็นการยืนยันหรือรับรองหรือรับประกันว่าเป็นการสลักหลังของลูกค้าของตนโดยเฉพาะ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย มาตรา ๑๐๐๔ นั้น มีข้อความเกือบตรงกันกับ Section 60 ของ Bills of Exchange Act, 1882 ของอังกฤษ (ก่อนการแก้ไขเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๗) ผิดกันก็แต่เพียงว่า Section 60 นั้น ถ้าธนาคารจ่ายเงินตามเช็คตามคำสั่งไปตามทางค้าปกติโดยสุจริต ก็เป็นอันได้รับความคุ้มครอง แต่มาตรา ๑๐๐๔ ของไทยมีข้อความนอกเหนือเพิ่มเติมไปกว่าอีกว่า ต้องปราศจากประมาทเลินเล่อด้วย ดังนั้น ที่ธนาคารผู้จ่ายเงิน (Paying Bank) ในประเทศไทย เรียกร้องให้ธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน (Collecting

Bank) ต้องรับรองการสลักหลัง Endorsement Confirmed หรือ Endorsement Guaranteed สำหรับเช็คตามคำสั่งที่มีการสลักหลัง (ไม่ว่าจะผิดปกติหรือไม่) หรือในกรณีไม่มีการสลักหลัง ก็ให้ธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน (Collecting Bank) รับรองว่า นำเข้าบัญชีผู้รับเงินแล้ว (Placed to the credit of Payee's account หรือ Payee's account credited) นอกจากจะเป็นเรื่องรับรองความรับผิดชอบระหว่างธนาคารด้วยกันเองแล้ว ก็คงจะเนื่องมาจากเหตุที่ต้องการให้แน่ใจว่าการจ่ายนั้นได้ทำไปโดยปราศจากประมาทเลินเล่ออย่างไม่ต้องมีข้อสงสัยอีกด้วย วิธีปฏิบัติเช่นนี้ได้กระทำกันมาเป็นเวลาช้านาน ถือได้ว่าเป็นประเพณีหรือเป็นทางคำปกติของธนาคาร (ในประเทศไทย) เสียแล้ว ถ้าจะยกเลิกเสียไม่ปฏิบัติตาม คือธนาคารผู้จ่ายเงิน (Paying Bank) จ่ายไปโดยไม่ต้องมีการรับรองหรือรับประกันการสลักหลังจากธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน (Collecting Bank) แล้ว น่าจะต้องทำโดยวิธีแก้ไขกฎหมาย (เช่นเดียวกับที่อังกฤษได้แก้ไขไปแล้ว เมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๗) ไม่ใช่ยกเลิกเองเฉย ๆ มิฉะนั้นลูกค้าอาจจะอ้างว่า ธนาคารผู้จ่ายเงิน (Paying Bank) ละเลยไม่ปฏิบัติตามทางคำปกติของธนาคาร หรือประมาทเลินเล่อ ไม่มีสิทธิหักเงินตามเช็คจากบัญชีของตน

สำหรับข้อกฎหมายในคดีนี้ ที่ศาลยกเอามาตรา ๑๐๐๕ ขึ้นเป็นเหตุพิพากษาให้ธนาคารไม่ต้องรับผิดชอบนั้น ผู้รวบรวมเห็นว่าน่าจะยังไม่ตรงกับรูปเรื่องนัก เพราะมาตรา ๑๐๐๕ เป็นเรื่องคุ้มครองธนาคารผู้จ่ายเงิน (Paying Bank) คือบัญญัติว่า ถ้าธนาคารได้จ่ายเงินไปตามทางคำปกติโดยสุจริต โดยปราศจากประมาทเลินเล่อแล้ว ให้ถือว่าธนาคารผู้จ่ายเงินได้จ่ายไปโดยชอบ แม้จะมีการสลักหลังปลอมหรือปราศจากอำนาจ ธนาคารผู้จ่ายก็ไม่ต้องรับผิดชอบ ฟ้องร้องกันในคดีนี้เป็นเรื่องฟ้องขอให้ธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน (Collecting Bank) รับผิดชอบ ควรจะปรับบทด้วยมาตรา ๑๐๐๐ (ซึ่งตรงกันกับ Section 82 ของ Bills of Exchange Act, 1882 ของอังกฤษ ก่อนการแก้ไขเมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๗) อันบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่ธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน (Collecting Bank) ว่า ไม่ต้องรับผิดชอบถ้ารับเงินตามเช็คขีดคร่อมไว้เพื่อลูกค้าของตน โดยสุจริต ปราศจากประมาทเลินเล่อ คือ น่าจะได้วินิจฉัยว่า ที่ธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน (Collecting Bank) ไม่รู้ว่าลายมือชื่อและดวงตราสลักหลังปลอมนั้น เป็นความประมาทเลินเล่อหรือเปล่า ไม่ใช่เรื่องว่า ธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน (Collecting Bank) มีหรือไม่มีหน้าที่ต้องนำสืบว่า สลักหลังปลอมหรือไม่ปลอม เช่น ถ้าหากผู้รับเงินที่ระบุในเช็คนั้นมีบัญชีอยู่ ณ สำนักงานของธนาคารที่เรียกเก็บเงิน (Collecting Bank) นั้นเอง ถ้าธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน

(Collecting Bank) ให้ความระมัดระวังก็จะรู้ได้โดยง่ายว่าเป็นลายเซ็นสลักหลังปลอม เพราะรู้ และมีตัวอย่างลายเซ็นของผู้สลักหลังอยู่แล้ว ดังนั้น ก็อาจจะเข้าลักษณะเป็นการประมาทเลินเล่อได้ หรือถ้าธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน (Collecting Bank) เปิดบัญชีให้โดยรู้อยู่ว่า ลูกค้าเจ้าของบัญชีผู้นั้น เป็นลูกจ้างของผู้ส่งจ่าย เมื่อมีเช็คของผู้ส่งจ่าย ๆ เงินให้บุคคลอื่นแต่ปรากฏว่ามีลายเซ็นสลักหลังของบุคคลนั้นแล้วเช็คนั้นถูกนำฝากเข้าบัญชีลูกค้าซึ่งเป็นลูกจ้างของผู้ส่งจ่ายเอง อันเป็นเรื่องที่ควรสงสัยอยู่ และธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน (Collecting Bank) ไม่ได้สอบถามตามควร หรือ ธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน (Collecting Bank) เปิดบัญชีให้ลูกค้าโดยไม่ได้สอบถามรายการละเอียดเกี่ยวกับตัวลูกค้า ว่าทำงานที่ไหน เป็นลูกจ้างใคร ดังนั้น ก็อาจเข้าลักษณะเป็นการประมาทเลินเล่อได้เหมือนกัน

คดีนี้ ศาลไม่ได้วินิจฉัยถึงปัญหาที่ว่า โจทก์ซึ่งเป็นผู้ส่งจ่ายเป็น “เจ้าของเช็คอันแท้จริง” (The true owner of the cheque) หรือไม่ เพราะตามมาตรา ๑๐๐๐ นั้น ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินจะต้องรับผิดชอบต่อเจ้าของเช็คอันแท้จริงเท่านั้น ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยว่า ผู้ส่งจ่ายไม่ใช่เจ้าของเช็คอันแท้จริง ไม่มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ใดจ่ายหรือคืนเงินให้แก่ตน (ฎีกาที่ ๑๕๑๐/๒๔๔๖) ระหว่าง บริษัทเซนร็วอร์ จำกัด โจทก์ บริษัทเยียบเซงหลี จำกัด จำเลยที่ ๑ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด จำเลยที่ ๒ ในคดีนั้น (ฎีกาที่ ๑๕๑๐/๒๔๔๖) เข้าใจว่าเช็คคงไปถึงมือผู้รับเงินแล้ว แต่ในคดีนี้ข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่า เช็คที่พิพาททั้งหมด ไม่ได้ส่งไปให้ผู้รับเงินเลย ถ้าจะถือว่าผู้ส่งจ่ายไม่ใช่เจ้าของเช็คอันแท้จริงแล้ว ก็ไม่รู้ว่าจะถือว่าใครเป็นเจ้าของ

ในหนังสือ Bills of Exchange Act, 1882 and Negotiable Instruments Generally by Muarice Megrah, 5th Ed. 1957 หน้า 127 ให้ความเห็นไว้ว่า The true owner of cheque is a person who has indefeasible right to it as against everyone else ใน Paget's Law of Banking, 6th Ed., 1961 หน้า 286 ให้ความเห็นไว้ว่า Where a cheque has been stolen or obtained by fraud from the drawer and there is no one who has better title as true owner, the drawer is true owner และในคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๓-๑๔๔/๒๕๐๐ ระหว่าง นายสุใจ เปรมานนท์ โจทก์ ร้านสหกรณ์พระนครจำกัดสินใช้ จำเลย ร้านสหกรณ์พระนครจำกัดสินใช้ โจทก์ นายสุใจ เปรมานนท์จำเลย แม้จะไม่มีปัญหาโดยตรงว่า ผู้ส่งจ่ายเช็คที่เช็คหายไปโดยยังไม่ได้ส่งมอบให้ใครนั้น เป็นเจ้าของเช็คอันแท้จริงหรือไม่ก็ตาม แต่ศาลฎีกาก็พิพากษาให้ผู้รับเงินตามเช็คต้องคืนเงินให้แก่ผู้ส่งจ่าย ดังนั้น น่าจะพอถือเป็นแนวทางได้ว่า

ในกรณีเช่นที่กล่าวมานี้ ผู้ส่งจ่ายเป็นเจ้าของเช็คอันแท้จริง มีสิทธิเรียกร้องฟ้องบังคับให้มีการคืนเงินหรือชดใช้เงินให้แก่ตนได้เหมือนกัน.

บันทึกของผู้รวบรวม (ในการพิมพ์คราวนี้)

ผู้รวบรวมเห็นว่า ความรับผิดชอบของธนาคารผู้เรียกเก็บเงินนั้นเป็นเรื่องสำคัญมากเรื่องหนึ่งในการปฏิบัติงานธนาคาร (Banking Operation) จึงได้นำคำพิพากษาดังกล่าวลงเต็มสำนวน และผู้รวบรวมได้บันทึกความเห็นต่อท้ายคำพิพากษาข้างต้นไว้ตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๕ (โดยบันทึกต่อท้ายคำพิพากษานี้ในหนังสือ “คำพิพากษาบางเรื่องเกี่ยวกับการธนาคาร และตัวเงิน ระหว่าง ร.ศ. ๑๒๘ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๔” หน้า ๙๗๙ ถึง ๙๘๔) ครั้นต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ท่านศาสตราจารย์จิติ ติงศภักย์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะศาลฎีกา ผู้ซึ่งต่อมาเป็นหัวหน้าสำนักงานกฎหมายธนาคารแห่งประเทศไทย (ปัจจุบันดำรงตำแหน่งคณะบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) ได้บันทึกความเห็นเกี่ยวกับคำพิพากษานี้ฉบับนี้อีก โดยตีพิมพ์ต่อท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๔/๒๕๐๔ ในหนังสือฉบับทัศนะของเนติบัณฑิตสภา เล่ม ๒๗ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๑๓ ตอน ๑ ในหัวข้อเรื่อง “ปัญหาคำพิพากษาศาลฎีกาตกค้าง เรื่องธนาคารรับรองการสลักหลัง” ผู้รวบรวมเห็นว่าบันทึกของท่านศาสตราจารย์จิติ ติงศภักย์ ดังกล่าวมีความสำคัญและมีคุณค่าในทางวิชาการเป็นอย่างยิ่ง ถ้าหากได้คัดลอกมาลงพิมพ์ไว้ในหนังสือที่จัดพิมพ์คราวนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อยู่ในวงการธนาคาร จึงได้ขอร้องเลขาธิการเนติบัณฑิตสภาให้ช่วยกรุณาติดต่อขออนุญาตคัดลอกมาลงพิมพ์ ท่านเลขาธิการเนติบัณฑิตสภา (ศาสตราจารย์ประภาส อวยชัย) กรุณาติดต่อให้และแจ้งว่า ยินดีให้คัดลอกมาลงพิมพ์ในหนังสือแจกเป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพท่านอาจารย์คุณพระนิติการณประสมในครั้งนี้ได้ (หนังสือของเนติบัณฑิตสภาที่ ๕๕๑/๒๕๒๐ ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๒๐) ผู้รวบรวมจึงได้คัดบันทึกของท่านศาสตราจารย์จิติ ติงศภักย์ มาลงไว้ต่อไปนี้

บันทึกของท่านศาสตราจารย์จิติ ติงศภักย์

คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้ตกค้าง ไม่มีในหนังสือคำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. ๒๕๐๔ แต่มีหลักกฎหมายอันเป็นที่น่าสนใจ ซึ่งผู้เกี่ยวข้องในวงการตัวเงินทราบดี จึงควรที่ผู้นอกรวงตัวเงินแต่อยู่ในวงของกฎหมายซึ่งมีตัวเงินรวมอยู่ด้วย ควรที่จะทราบไว้ด้วย เพื่อมิให้ตกอยู่ในภยันตรายที่วุ่นวายเกินไป

เช็คเป็นตั๋วเงินที่ผู้ส่งจ่ายธนาคารจ่ายเงิน อาจเป็นเงินที่ผู้ส่งจ่ายมีเป็นเจ้าหนี้อยู่ในธนาคาร หรืออาจเป็นเงินที่ธนาคารยอมจ่ายตามสัญญาที่เรียกว่าจ่ายเงินบัญชี วิธีการจ่ายเงินมีต่าง ๆ อันเกิดจากการปฏิบัติในกิจการธนาคารระหว่างธนาคารกับผู้เคยค้าจนเป็นประเพณี และในที่สุดก็บัญญัติขึ้นเป็นคัมภีร์กฎหมาย เช่น ลักษณะตั๋วเงินในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ธนาคารไม่แต่ทำหน้าที่จ่ายเงินตามเช็คเท่านั้น แต่ทำหน้าที่รับเงินจากผู้เคยค้านำเข้าธนาคารที่เรียกว่าเข้าบัญชีของผู้เคยค้าด้วย เมื่อผู้เคยค้าของธนาคาร ก. ได้เช็คของธนาคาร ข. จากผู้อื่นนำมาเข้าบัญชีที่ธนาคาร ก. แทนที่จะนำเช็คนั้นไปรับเงินจากธนาคาร ข. แล้วนำเงินสดมาส่งเข้าบัญชีของผู้เคยค้าที่ธนาคาร ก. ธนาคาร ก. ที่รับเช็คของธนาคาร ข. จากผู้เคยค้าเพื่อนำเข้าบัญชีที่ทำหน้าที่เรียกเก็บเงิน คือส่งเช็คฉบับนั้นไปเรียกเก็บเงินจากธนาคาร ข. มาเข้าบัญชีของผู้เคยค้าที่ธนาคาร ก. ในกรณีนี้ธนาคาร ข. ได้ชื่อว่า ธนาคารผู้จ่ายเงิน (paying bank) มีพันธปฏิบัติกำหนดความรับผิดชอบและความคุ้มครองมิให้รับผิดชอบไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตั้งแต่มาตรา ๔๔๑ ถึงมาตรา ๔๔๘ และเดิมไว้ในมาตรา ๑๐๐๕ ด้วย ส่วนธนาคาร ก. ได้ชื่อว่าธนาคารผู้รับเงินหรือเรียกเก็บเงิน (collecting bank) มีพันธปฏิบัติความรับผิดชอบและความคุ้มครองไว้ในมาตรา ๑๐๐๐

คดีตามคำพิพากษาศาลฎีกานี้เป็นเรื่องโจทก์เขียนเช็คส่งธนาคารของโจทก์จ่ายเงินแก่เจ้าหนี้ของโจทก์ มอบให้จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นลูกจ้างของโจทก์นำเช็คไปมอบแก่เจ้าหนี้ แต่ลูกจ้างของโจทก์ทุจริตปลอมลายมือชื่อเจ้าหนี้สลักหลังเช็คให้แก่ลูกจ้างเสียเอง แล้วลูกจ้างนั้นนำเช็คไปเข้าบัญชีของลูกจ้างที่มีไว้ในธนาคารจำเลยที่ ๒ ส่งเช็คไปเรียกเก็บเงินมาจากธนาคารของโจทก์ แล้วลูกจ้างถอนเงินจำนวนนั้นไปจากธนาคารจำเลยที่ ๒ โจทก์จึงฟ้องเรียกเงินจำนวนที่ธนาคารจำเลยที่ ๒ เรียกเก็บมาจากธนาคารตามเช็คของโจทก์ แล้วจ่ายให้ลูกจ้างผู้ทุจริตของโจทก์ไป ศาลพิพากษายกฟ้อง ซึ่งหมายความว่าธนาคารจำเลยที่ ๒ เรียกเก็บเงินมาจ่ายแก่ลูกจ้างผู้ทุจริตไป โดยไม่ได้กระทำผิดต่อโจทก์แต่ประการใด ผลของคำพิพากษานี้ดังนี้ มีข้อกฎหมายที่ควรทำความเข้าใจอยู่หลายประการ ดังต่อไปนี้

๑. ศาลพิจารณาข้อสภาพแห่งข้อหาของโจทก์เป็นประการแรก ว่าโจทก์ฟ้องจำเลยโดยอาศัยมูลหนี้ประการใด ข้ออ้างของโจทก์ที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาในคดีนี้มี ๒ ประการ ข้อที่ว่าเป็นลามิควรรได้ ไม่เป็นปัญหาที่จะกล่าวถึง คงมีปัญหาคควรพิจารณาเฉพาะข้ออ้างที่ว่า

ธนาคารจำเลยที่ ๒ สลักหลังรับรองการสลักหลังเช็คส่งไปเก็บเงินจากธนาคารของโจทก์โดยประมาณเงินแล้ว ทั้ง ๆ ที่ควรรู้ว่าการสลักหลังและดวงตราของห้างร้านเจ้าหนี้ของโจทก์ซึ่งจะเป็นผู้รับเงินตามเช็คนั้นเป็นลายมือชื่อและดวงตราปลอมทั้งสิ้น การกระทำดังนี้เป็นเหตุให้โจทก์เสียหาย ข้ออ้างของโจทก์ทั้งนี้ศาลมิได้วินิจฉัยว่า สภาพแห่งข้อหาของโจทก์ตามข้ออ้างนั้น คือมูลหนี้อะไร กล่าวคือ เป็นการฟ้องโดยมูลสัญญา หรือมูลละเมิด ถ้าฟังตามถ้อยคำดังกล่าว ก็ชวนให้คิดว่าเป็นมูลละเมิดตามมาตรา ๔๒๐ คือจำเลยทำโดยประมาณเงินแล้ว โดยผิดกฎหมาย ให้โจทก์เสียหาย เหตุที่ในฟ้องและในคำพิพากษากฎีกาได้แสดงสภาพแห่งข้อหาในทางมูลหนี้ตามสัญญาให้ประจักษ์ออกมา คงเป็นเพราะว่าสัญญานั้นก่อให้เกิดหนี้ผูกพันผู้เป็นคู่สัญญาโดยเฉพาะคนนอกสัญญาจะฟ้องโดยอาศัยสิทธิอันใดตามสัญญาไม่ได้ ในเรื่องเช็คนี้ต้องเข้าใจว่าคู่สัญญาคือระหว่างผู้ส่งจ่ายกับธนาคารที่ผู้ส่งจ่ายมีเงินฝากไว้ ส่วนผู้รับเงินหรือผู้ทรงเช็คที่รับโอนเช็คต่อๆ มาหาใช้คู่สัญญากับธนาคารไม่ ผู้ทรงเช็คจึงไม่มีสิทธิฟ้องธนาคาร เพราะไม่มีหนี้ตามสัญญาระหว่างตนกับธนาคาร จนกว่าธนาคารจะลงลายมือชื่อรับรองเช็คตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๓ (Chalmers, The Law of Bills of Exchange, ed. 12 sect. 80 p 249. Paget, Law of Banking ed. 6. P. 245) คดีนี้ โจทก์ออกเช็คสั่งให้ธนาคารของโจทก์จ่ายเงิน โจทก์มีสัญญากับธนาคารของโจทก์เกี่ยวกับเงินของโจทก์ในธนาคาร แต่โจทก์ไม่มีสัญญาใด ๆ กับธนาคารจำเลยผู้รับเช็คของโจทก์จากลูกจ้างผู้ทุจริตของโจทก์ไปเก็บเงิน โจทก์ไม่มีมูลคดีตามสัญญาที่จะอ้างขึ้นฟ้องธนาคารจำเลยผู้เรียกเก็บเงินแต่ประการใด

๒. อย่างไรก็ดี ความรับผิดชอบของธนาคารจำเลยผู้รับเงินมีบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๐๐ ว่า ธนาคารผู้รับเงินเพื่อผู้เคยค้าโดยสุจริตปราศจากประมาณเงินแล้วตามเช็คชื่กร่อม แม้ผู้เคยค้าไม่มีสิทธิในเช็คนั้น ธนาคารผู้รับเงินไม่ต้องรับผิดชอบผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คนั้น บทบัญญัติดังนั้นมีผลให้เข้าใจว่า ถ้าธนาคารไม่สุจริต หรือประมาณเงินแล้ว ก็อาจต้องรับผิดชอบต่อผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คนั้น ทั้ง ๆ ที่ผู้เป็นเจ้าของเช็คหาใช่คู่สัญญากับธนาคารผู้รับเงินนั้นไม่ เช่น ก. ได้เช็คธนาคาร A มาจาก ข. ค. ขโมยเช็คจาก ก. มาเข้าบัญชีของ ค. ที่ธนาคาร B ถ้าธนาคาร B ไม่สุจริตหรือประมาณเงินแล้ว ธนาคาร B ต้องรับผิดชอบต่อ ก. เจ้าของเช็ค หากธนาคาร B จ่ายเงินให้ ค. ไปเสียแล้ว ธนาคาร B ก็ยังต้องออกเงินใช้คืนแก่ ก. ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ก. กับธนาคาร B ไม่มีสัญญาต่อกัน แต่ธนาคาร B ก็ต้องรับผิดชอบต่อ ก. ซึ่งในทางหลักกฎหมาย คงต้องเข้าใจว่าเป็นความรับผิดชอบละเมิด ปัญหาข้อนี้อาจมีความสำคัญเกี่ยวกับ

อายุความ จะใช้มาตรา ๔๔๘ หรือมาตรา ๑๖๔ ความสำคัญประการอื่นของมาตรา ๑๐๐๐ มีอย่างไรจะได้กล่าวต่อไป

๓. ศาลวินิจฉัยต่อไปว่า ธนาคารจำเลยประมาณเงินเลื้อหรือไม่ในการที่ได้รับรองการสลักหลังลงไป โดยใช้คำที่ใช้อยู่ในวงการธนาคารว่า "endorsement guaranteed" คือธนาคารผู้จ่ายเงินเกี่ยวให้ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินรับรองว่า การสลักหลังเช็คมาจนถึงธนาคารผู้เรียกเก็บเงินนั้นถูกต้อง วิธีการดังนี้เป็นทางปฏิบัติซึ่งไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ ผลในทางกฎหมายก็คือข้อความที่จกลงไว้นี้ ไม่มีผลในกฎหมายเรื่องตัวเงินแต่ประการใด กฎหมายเรื่องตัวเงินถือเสมือนว่าไม่ได้เขียนข้อความนี้ไว้ เพราะข้อความที่จะมีผลในตัวเงินต้องเป็นข้อความที่มีบัญญัติไว้ให้เขียนลงไปได้ โดยต้องบัญญัติไว้ในลักษณะตัวเงินคือลักษณะ ๒๑ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น ตามมาตรา ๘๔๔ เช่นเดียวกับข้อความอื่น ๆ ที่ผู้เกี่ยวข้องกับตัวเงินเขียนลงไปในตัวเงิน เช่น A/C payee หรือ A/C payee only ไม่มีผลอย่างไรในตัวเงิน นอกจากจะปรับเข้าในข้อความที่มาตรา ๘๔๗ วรรค ๒ มาตรา ๘๒๓ หรือมาตรา ๘๔๕ (๓), ๘๔๘ ระบุไว้ว่าห้ามเปลี่ยนมือ ซึ่งจะมีผลเท่าที่มาตรานั้น ๆ ระบุไว้ แต่ก็ได้หมายความว่าข้อความที่เขียนลงไปนั้นจะมีผลตามกฎหมายอื่นนอกจากกฎหมายลักษณะตัวเงินไม่ได้ไปด้วย อย่างไรก็ตาม คำว่ารับรองการสลักหลัง หาได้แสดงว่าถ้าการรับรองนั้นผิดพลาดไป ธนาคารผู้เรียกเก็บจะยอมรับผิดชดใช้เงินแก่ธนาคารผู้จ่ายเงินประการใด จึงไม่ใช่ข้อความที่แสดงเจตนาถ่วงหน่วงระหว่างธนาคารทั้งสองนี้ อย่างมากที่สุดก็เป็นแต่ข้อความนี้จะถือเป็นการแสดงความระมัดระวังของธนาคารไหนได้เพียงใด ซึ่งเป็นข้อที่ศาลได้วินิจฉัยไว้ต่อไป

๔. ธนาคารจำเลยเขียนข้อความรับรองการสลักหลังดังนี้เป็นทำให้โจทก์เสียหายโดยประมาณเงินเลื้อหรือไม่ เพราะลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ของโจทก์ผู้สลักหลังให้ลูกจ้างของโจทก์เป็นลายมือชื่อปลอม แล้วลูกจ้างของโจทก์สลักหลังให้ธนาคารจำเลยไปเก็บเงินจากธนาคารของโจทก์ ข้อนี้โจทก์จำเลยสืบพยานได้เดียวกัน กล่าวคือต่างก็มีผู้เชี่ยวชาญมาเบิกความเถียงกันให้ศาลฟัง คำพยานจำเลยซึ่งศาลรับฟังเบิกความว่า เป็นประเพณีของธนาคารที่รับรองการสลักหลังหมายความว่าถึงรับรองลายมือชื่อผู้สลักหลังทุกคนตลอดสาย แต่ตามความเป็นจริงแล้วจะเป็นการรับรองผู้สลักหลังทุกคนไม่ได้ เพราะธนาคารผู้รับรองอาจไม่รู้จักผู้สลักหลังคนก่อน ๆ ก็ได้ จึงหมายความว่าถึงรับรองผู้สลักหลังคนสุดท้ายซึ่งเป็นผู้เคยค้า ซึ่งมีตัวอย่างลายมือชื่ออยู่ที่ธนาคารสลักหลังให้ไปเก็บเงินเท่านั้น ข้อนี้แสดงว่าประเพณีระหว่างธนาคารเข้าใจกันอย่างไร

นั้น ศาลไม่จำเป็นต้องรับฟังและเข้าใจตามไปด้วยเสมอไป ในเมื่อประเพณีนั้นขัดต่อเหตุผลอันควร เป็นตามความจริง แม้ธนาคารจะถือเป็นประเพณีเข้าใจกันว่าธนาคารผู้เรียกเก็บรับรองการสลักหลังตลอดสาย แต่ถ้าความเข้าใจเช่นนั้นเห็นได้ว่าไม่ถูก ศาลก็ไม่รับฟังว่าการที่ธนาคารรับรองไปทั้งที่ไม่รู้ว่าลายมือชื่อผู้สลักหลังก่อนผู้เคยค้าเป็นลายมือชื่อที่แท้จริงหรือไม่ เป็นการปฏิบัติที่ไม่ชอบหรือขาดความระมัดระวังแต่ประการใด เพราะธนาคารผู้จ่ายเงินก็ต้องรู้ที่อยู่แล้วเท่าๆกับธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน ว่า ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินรับรองการสลักหลังมานั้น ที่จริงก็ได้รับรองมาโดยไม่มีโอกาสรู้ได้ว่าเป็นการสลักหลังที่ถูกต้องหรือไม่ เมื่อธนาคารผู้เรียกเก็บเงินไม่ประมาทเลินเล่อ ก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้ใดทั้งสิ้น เมื่อวินิจฉัยดังนี้แล้ว การที่ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินจะรับรองการสลักหลังหรือไม่ ก็ไม่มีผลในทางคดีแต่ประการใด ส่วนที่เกี่ยวกับลายมือชื่อสุดท้ายคือผู้เคยค้าของธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน แม้ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินจะไม่เขียนข้อความรับรองซ้ำลงไป การที่ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินรับเช็คจากผู้เคยค้าส่งไปเรียกเก็บเงิน ก็เป็นการรับรองการสลักหลังของผู้เคยค้าของธนาคารผู้เรียกเก็บเงินอยู่ในตัว ไม่ต้องเขียนข้อความรับรองซ้ำลงไปโดยไร้ประโยชน์

๕. คดีนี้ศาลอ้างถึงมาตรา ๑๐๐๕ มาด้วย แทนที่จะอ้างมาตรา ๑๐๐๐ มาตรา ๑๐๐๕ เป็นบทบัญญัติคุ้มครองธนาคารผู้จ่ายเงินคือธนาคารของโจทก์ ส่วนธนาคารจำเลยเป็นธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน ความรับผิดชอบหรือความคุ้มครองที่จะปรับแก้ธนาคารจำเลยต้องเป็นมาตรา ๑๐๐๐ อย่างไรก็ดีการที่ศาลอ้างมาตรา ๑๐๐๕ ก็เพื่อแสดงว่าธนาคารของโจทก์ผู้จ่ายเงินไม่ต้องรับผิดในเมื่อลายมือชื่อผู้สลักหลังปลอม ถ้าธนาคารของโจทก์ได้กระทำโดยสุจริตตามทางค้าปกติ และปราศจากประมาทเลินเล่อ จึงไม่มีเหตุอันใดที่ธนาคารของโจทก์จะขอให้ธนาคารจำเลยรับรองการสลักหลังที่ธนาคารของโจทก์ไม่มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบอยู่แล้วให้วุ่นวายไปเปล่าๆ ทั้งนี้เป็นเรื่องที่ธนาคารจำเลยก็ไม่สามารถทำได้ เพราะไม่รู้จักลายมือชื่อผู้สลักหลังเหล่านั้น และก็รู้กันอยู่แล้วว่า ไม่มีเวลาที่ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินจะตรวจสอบให้ด้วย

๖. เมื่อศาลอ้างมาตรา ๑๐๐๕ ขึ้นมา ก็มีข้อที่ควรทำความเข้าใจไว้บ้าง มาตรา ๙๔๔ มีข้อความว่า “ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐๕ บุคคลผู้ใช้จ่ายเงินในเวลาถึงกำหนด ย่อมเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิด เว้นแต่ตนจะได้ทำการฉ้อฉลหรือมีความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง อนึ่งบุคคลซึ่งกล่าวนี้จำต้องพิสูจน์ให้เห็นจริงว่าได้มีการสลักหลังติดต่อกันเรียบร้อยไม่ขาดสาย แต่ไม่จำต้องพิสูจน์ลายมือชื่อของเหล่าผู้สลักหลัง” มาตรา ๑๐๐๕ มีข้อ

ความทำนองเดียวกัน แต่เป็นบทบัญญัติที่ใช้ถ้อยคำสำหรับธนาคารว่า “ถ้ามีผู้นำตัวเงินชนิดจะพึงใช้เงินตามเขาสั่งเมื่อทวงถามมาเบิกต่อธนาคารใด และธนาคารนั้นได้ใช้เงินให้ไปตามทางคำปกติ โดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อชั่วร้าย ท่านว่าธนาคารไม่มีหน้าที่จะต้องนำสืบว่าการสลักหลังของผู้รับเงินหรือการสลักหลังในภายหลังรายใด ๆ ได้ทำได้ด้วย อาศัยรับมอบอำนาจแต่บุคคลซึ่งอ้างเอาเป็นเจ้าของคำสลักหลังนั้น และถึงแม้ว่ารายการสลักหลังนั้นจะเป็นสลักหลังปลอมหรือปราศจากอำนาจก็ตาม ท่านให้ถือว่าธนาคารใช้เงินไปถูกระเบียบ” ใจความของความคุ้มครองที่กฎหมายให้แก่ผู้จ่ายเงินตามตัวเงินก็คือ ๑. ใช้เงินเมื่อตัวเงินถึงกำหนด (มาตรา ๙๔๔) ถ้าใช้เงินก่อนกำหนดก็เสมือนเป็นการรับซื้อตัวเงิน มิใช่ใช้เงินตามตัวเงิน ถ้าเป็นตัวเงินเมื่อทวงถาม (มาตรา ๑๐๐๕) ก็ถึงกำหนดอยู่แล้ว ๒. สุจริต ๓. ไม่ประมาทเลินเล่อ ถ้าเป็นมาตรา ๙๔๔ ก็ต้องประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ๔. การสลักหลังเรียบร้อยไม่ขาดสาย ฉะนั้น มาตรา ๑๐๐๕ จึงกล่าวเฉพาะตัวเงินระบุชื่อจ่ายตามคำสั่ง ไม่ใช่ตัวผู้ถือ ซึ่งไม่ต้องการสลักหลัง ถ้าการสลักหลังเรียบร้อยไม่ขาดสายแล้ว จะมีการสลักหลังปลอมหรือปราศจากอำนาจหรือไม่ ไม่สำคัญ เพราะธนาคารหรือผู้จ่ายไม่มีเหตุจะต้องรู้ไปถึงลายมือชื่อผู้ใดนอกเหนือไปจากผู้สั่งจ่าย หรือผู้เคยค้าที่สั่งจ่ายเงินมา

๗. ข้อที่ควรสังเกตสำหรับมาตรานี้ก็คือ ความประมาทเลินเล่อของผู้จ่ายเงินหรือธนาคารผู้จ่ายเงิน ตามมาตรา ๙๔๔ ซึ่งใช้ในกรณีจ่ายเงินตามตัวเงินทั่วไป ไม่เฉพาะธนาคารจ่ายเงินตามตัวเงินเมื่อได้เห็น ผู้จ่ายต้องกระทำโดยสุจริต ไม่กระทำการฉ้อฉล หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ฉ้อฉลก็คือทำโดยรู้แล้วว่าผู้ทรงไม่มีสิทธิรับเงิน ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงคือประมาทชนิดไม่ใช้ความระวังแม้แต่น้อย และมีภาษีกฎหมายโรมันว่า ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเทียบเท่ากับฉ้อฉล *Cupa lata dolo aequiparatur*. มาตรานี้ตรงกับ Uniform Law ของสันนิบาตชาติ article 49 par. 3 แต่ article 49 นี้ ไม่มีข้อความว่าต้องไม่ฉ้อฉลและไม่ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง อย่างไรก็ดี ข้อความที่ไม่มีใน article 49 นี้ไม่สำคัญ เพราะเป็นหลักกฎหมายทั่วไปอยู่แล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕ ว่า ในการชำระหนี้บุคคลต้องทำการโดยสุจริต และความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงก็เทียบเท่ากับจงใจฉ้อฉล ส่วนมาตรา ๑๐๐๕ นั้น ที่อ้างของกรมร่างกฎหมายอ้างถึง Bills of Exchange Act ของอังกฤษ มาตรา ๒๔ และ ๖๐ มาตรา ๒๔ ตรงกับมาตรา ๑๐๐๗ ส่วนมาตรา ๖๐ ของอังกฤษนั้นข้อความตรงกับมาตรา ๑๐๐๕ ของเรา เว้นแต่ของเขาไม่มีคำว่าปราศจากประมาท

เงินเล่อย่างของเรา คำว่าสุจริตใน Bills of Exchange Act ของอังกฤษ มาตรา ๔๐ บัญญัติว่า สุจริต (good faith) ไม่ต้องคำนึงว่าประมาทเงินเล่หรือไม่ ข้อแตกต่างระหว่างมาตรา ๑๐๐๕ กับกฎหมายอังกฤษนี้เป็นความตั้งใจของผู้ร่างประมวลกฎหมายไทย เพราะได้อ้างถึงที่มาตามกฎหมายอังกฤษอยู่แล้ว แต่หาได้ร่างโดยไม่กล่าวถึงประมาทเงินเล่อย่างกฎหมายอังกฤษไม่ ผู้ร่างต้องมีเหตุผลในการกระทำดังนี้ ซึ่งคงจะเป็นว่าในสมัยที่ร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น การใช้เช็คและบริการธนาคารยังไม่เป็นที่นิยมกว้างขวาง จึงเป็นความมุ่งหมายของผู้ร่างที่จะให้ธนาคารระมัดระวังและมีความรับผิดชอบต่อผู้เคยค้า เพื่อมิให้ผู้เคยค้าคลายความเชื่อถือในธนาคาร เหตุผลเช่นนี้อาจตรงกันข้ามกับกฎหมายอังกฤษ ซึ่งไม่แต่เพียงคุ้มครองมิให้ธนาคารต้องรับผิดชอบในความประมาทเงินเล่ คงให้รับผิดชอบเฉพาะกรณีที่ธนาคารไม่สุจริตหรือทำผิดระเบียบเท่านั้นแล้ว บัดนี้ ยังมีกฎหมายคุ้มครองธนาคารกว้างขวางออกไปอีก กล่าวคือได้มี Cheques Act 1957 sect 1 (e) บัญญัติว่า “ธนาคารที่จ่ายเงินโดยสุจริตตามทางคำปกติตามเช็คซึ่งสั่งให้ธนาคารนั้นจ่ายเงิน โดยไม่มีการสลักหลังหรือการสลักหลังผิดปกติ เหตุที่ไม่มีการสลักหลัง หรือการสลักหลังผิดปกตินั้น ไม่ทำให้ธนาคารต้องรับผิดชอบ และให้ถือว่าธนาคารได้จ่ายเงินไปถูกต้องระเบียบ” ทั้งนี้ คงจะเป็นเหตุผลของเขาวาธนาคารผู้จ่ายเงินไม่มีเวลาพอที่จะมาตรวจดูความเรียบร้อยแห่งการสลักหลัง เหตุผลดังนี้จะใช้ได้สำหรับกฎหมายไทยเพียงใด เป็นข้อที่คงจะต้องพิจารณากันต่อไปตามพฤติการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาล ควรสังเกตว่า ความประมาทเงินเล่ที่เป็นปัญหาในที่นี้เกี่ยวกับการสลักหลังเท่านั้น ถ้าเป็นความประมาทเงินเล่เกี่ยวกับการซื้อคร่อมเช็คตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๙๗, ๔๙๘ ซึ่งตรงกับ Bills of Exchange Act sect. 79, 80 ของอังกฤษ ตามกฎหมายอังกฤษนั้นเองธนาคารยังต้องรับผิดชอบถ้าได้กระทำโดยประมาทเงินเล่

๘. ธนาคารจำเลยในคดีนี้เป็นธนาคารผู้รับเงิน คือ เรียกเก็บเงินจากธนาคารผู้จ่ายเงินมาไว้ให้ผู้เคยค้า คือจำเลยที่ ๑ ความรับผิดชอบและความคุ้มครองธนาคารผู้รับเงินมีบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๐๐ ซึ่งไม่มีผู้ใดอ้างถึงในคดีนี้ บางทีอาจเป็นเพราะโจทก์มีเหตุผลที่คิดว่าจะนำมาตรานี้มาใช้แก่คดีของโจทก์ไม่ได้ มาตรา ๑๐๐๐ มีข้อความว่า “ธนาคารใดได้รับเงินไว้เพื่อผู้เคยค้าของตนโดยสุจริตและปราศจากประมาทเงินเล่ อันเป็นเงินเขาใช้ให้ตามเช็คซื้อคร่อมทั่วไปก็ดี ซื้อคร่อมเฉพาะให้แก่ตนก็ดี หากปรากฏว่าผู้เคยค้าผู้นั้นไม่มีสิทธิหรือมีสิทธิเพียงอย่างบกพร่องในเช็คนั้นไซ้ร้ ท่านว่าเพียงแต่เหตุที่รับเงินไว้ หากทำให้ธนาคารนั้นต้องรับ

ผิดต่อผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คนั้นแต่อย่างใดไม่” มาตรานี้ตามที่อ้างของกรมร่างกฎหมายมาจาก Bills of Exchange Act มาตรา ๘๒ ซึ่งมีข้อความตรงกัน รวมทั้งข้อความที่ว่าธนาคารรับเงินไว้โดยประมาณเงินเล็กน้อย แม้ข้อความในมาตรา ๘๒ ของอังกฤษจะกล่าวถึงเช็คชิตคร่อม ซึ่งหมายความว่าต้องนำเข้าบัญชีให้ธนาคารเรียกเก็บเงิน อันทำให้เป็นปัญหาว่าเช็คไม่ชิตคร่อมและผู้เคยค้านำเข้าบัญชีจะมีผลว่าธนาคารรับเงินเพื่อผู้เคยค้าตามมาตรา ๘๒ นี้ หรือรับไว้ในฐานะผู้ทรงรับโอนเช็ค และเป็นปัญหาเกี่ยวกับความประมาณเงินเล็กน้อยของธนาคาร เกี่ยวกับความไม่เรียบร้อยของการสลักหลังเช็ค Cheques Act 1957 sect. 4 ได้แก้มาตรา ๘๒ เสียอีก โดยไม่จำกัดเฉพาะเช็คชิตคร่อม และถึงแม้มาตรา ๔ นี้จะมีข้อความตามมาตรา ๘๒ เดิมว่าธนาคารต้องไม่ประมาณเงินเล็กน้อย แต่ในมาตรา ๔ (๓) ก็บัญญัติให้ถือว่าธนาคารประมาณเงินเล็กน้อยโดยเหตุเพียงแต่ไม่ตรวจให้พบการสลักหลังว่าขาดตกบกพร่องผิดปกติดังไร ส่วนกฎหมายไทยก็ยังคงเป็นมาตรา ๑๐๐๐ อยู่ดังเดิม

๙. ข้อสำคัญของมาตรา ๑๐๐๐ อยู่ที่ธนาคารรับเงินเพื่อผู้เคยค้า คือ รับเงินตามเช็คเรียกเก็บ ไม่ใช่รับเงินตามเช็คที่ธนาคารรับโอนมาเอง และธนาคารต้องไม่ประมาณเงินเล็กน้อย เหตุประการหนึ่งที่ศาลอังกฤษเคยถือว่าธนาคารรับเงินไว้โดยประมาณเงินเล็กน้อยก็คือรับเงินตามเช็คของตัวการ ซึ่งตัวเทนนำมาเข้าบัญชีส่วนตัวของตัวแทน อันศาลอังกฤษถือว่าธนาคารผู้รับเงินควรต้องถือเป็นเหตุสงสัยอันควรสอบสวนให้ดีกว่ามีการทุจริตหรือไม่ (Chalmers, Bills of Exchange ed. 12 sect. 82 ill. 9, 10 P. 255) แต่ในคดีนี้อาจไม่ตรงนัก เพราะไม่ปรากฏว่าธนาคารจำเลยรู้ว่าจำเลยที่ ๑ เป็นลูกจ้างของโจทก์

๑๐. ปัญหาอีกประการหนึ่งตามมาตรา ๑๐๐๐ คือความรับผิดชอบของธนาคารนี้เป็นความรับผิดชอบเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็ค ใครเป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คนั้นไม่เป็นข้อยุ่งยาก ถ้าเช็คได้ออกและส่งมอบต่อผู้รับเงิน หรือมีการโอนต่อไป ซึ่งมีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๐๔, ๙๐๕ บัญญัติไว้แล้ว ผู้ทรงเช็คไม่มีความเกี่ยวพันทางสัญญา กับธนาคารผู้รับเงิน เพราะผู้โอนมอบเอาเช็คไปเข้าธนาคารที่เขาเป็นผู้เคยค้า เช่นเดียวกับมาตรา ๙๔๗ ความรับผิดชอบนี้จึงไม่ใช่ความผิดทางสัญญา แต่เป็นความรับผิดชอบทางละเมิด โดยอาศัยความประมาณเงินเล็กน้อยในการกระทำผิดต่อกฎหมายตามมาตรา ๙๒๐ เป็นมูล ปัญหาในกรณีที่เช็คยังไม่ตกไปถึงมือผู้รับเงินยังไม่มีผู้ทรงก็ใครเป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คในหนังสือเรื่อง Law of Banking ของ Paget ed. 6. หน้า ๒๘๖ กล่าวว่าถ้าเช็คถูกสลักหรือ

หลอกลวงไปโดยไม่มีผู้ใดที่มีสิทธิในเช็คอีกว่าผู้สั่งจ่าย ถือว่าผู้สั่งจ่ายเป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คนั้น ซึ่งในหนังสือนั้นเองก็ให้ความเห็นต่อไปว่า เป็นการยากที่จะปรับเข้ากับข้อความที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๕ ของ Bills of Exchange Act เช็คซึ่งผู้สั่งจ่ายเขียนไว้แต่ยังไม่ได้ส่งมอบแก่ผู้รับเงิน ยังไม่เป็นการออกเช็ค (issue ตาม Bills of Exchange Act sect. 1 คือ delivery) ตามกฎหมายต้องถือว่าการแสดงเจตนายังไม่ไปถึงคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง ยังไม่เป็นการนิกรรม ไม่เป็นสัญญา ไม่เป็นตัวเงิน นอกจากเป็นกรณีที่เช็คตกไปถึงมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๐๕ อย่างไรก็ดี กรณีระหว่างธนาคารผู้จ่ายเงิน กับผู้สั่งจ่าย ซึ่งได้แก่ผู้เคยค้าของธนาคารผู้จ่ายเงินด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าผู้สั่งจ่ายเป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คนั้นหรือไม่ เพราะผู้สั่งจ่ายเป็นผู้เคยค้ามีสัญญากับธนาคารผู้จ่ายเงินอยู่แล้ว ธนาคารจ่ายเงินผิดไปอย่างไรก็เป็นความรับผิดชอบของผู้เคยค้าผู้สั่งจ่ายเช็คตามสัญญาระหว่างคู่สัญญาอยู่แล้ว ส่วนกรณีตามมาตรา ๑๐๐๐ อันเป็นเรื่องระหว่างธนาคารผู้รับเงินกับผู้สั่งจ่ายเช็ค ซึ่งไม่มีสัญญาต่อกันอันเป็นมูลความรับผิดชอบทางละเมิด ก็ยังมีมูลกรณีที่ยกขึ้นอ้างได้ว่า ธนาคารผู้รับเงินไปเรียกเก็บเงินของผู้สั่งจ่ายมาจากธนาคารผู้จ่ายเงินผู้สั่งจ่ายซึ่งเป็นเจ้าของเงินย่อมมีสิทธิเรียกร้องเอาแก่ธนาคารผู้รับเงินได้ ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยยึดออกไปว่าผู้สั่งจ่ายที่ยังไม่ได้ส่งมอบเช็คต่อไปเป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คนั้น.

คำพิพากษากฎีกาที่ ๒๙/๒๕๐๕

ระหว่าง	นายบุญยิ่ง นิลฤทธิ์	โจทก์
	นายเล หรือไล่ เพียบขุนทด ที่ ๑,	จำเลย
	นางสมุล เพียบขุนทด ที่ ๒	

เอกสารเขียนด้วยดินสอดำ

การเขียนเอกสารด้วยดินสอดำ มิได้มีบทกฎหมายบัญญัติห้ามมิให้รับฟังข้อความที่เขียนไว้แต่อย่างใด

บันทึกของผู้รวบรวม

แม้จะมีได้มีบทกฎหมายห้ามมิให้รับฟังข้อความที่เขียนด้วยดินสอ แต่ในทางปฏิบัติของธนาคารนั้น ถ้าเช็คเขียนหรือเซ็นส่งจ่ายด้วยดินสอค่าธรรมเนียม (lead pencil) ธนาคารก็จะคืนเช็คที่เขียนหรือเซ็นส่งจ่ายด้วยดินสอค่าธรรมเนียม นั้น ไปให้ผู้ส่งจ่ายยื่นอีกครั้งหนึ่งว่าได้ ออกเช็คส่งจ่ายจริง เพราะเหตุว่าเช็คที่เขียนด้วยดินสอค่าธรรมเนียมที่วานี้แก้ไขเพิ่มเติมได้ง่ายและยากต่อการตรวจให้พบการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้นๆ (Sheldon's Practice and Law of Banking, 10 th Edition) (E.L.B.S. Edition first publish January 1975 page 2 and 4) แต่บางคนก็ว่าอาจคืนไปโดยไม่จ่ายเงินตามเช็คนั้น (The Law and Practice of Banking, Vol 1, by J. Milnes Holden, 2nd edition 1974 หน้า 130 ข้อ 5=11)

คำพิพากษากฎที่ ๓๑๕ / ๒๕๐๔

ระหว่าง	นางยม พงษ์เวช	โจทก์
	นายเจริญ ภิญโญชนม์ ที่ ๑, นายสลับ วิสสุทิมรรค ที่ ๒	จำเลย

ผ่อนเวลา ความรับผิดชอบผู้ค้าประกัน

ผู้กู้ผู้ให้กู้ทำสัญญาไว้แล้วแก่กัน แต่มิได้มีการตกลงกำหนดเวลาชำระกันไว้เป็นแต่ ออกเช็คลงวันที่ล่วงหน้าให้เจ้าหนี้ยึดถือไว้ ไม่เป็นการตกลงให้เป็นการกำหนดวัน หรือระยะเวลาชำระหนี้เป็นการแน่นอน การที่เจ้าหนี้ยอมให้ลูกหนี้เปลี่ยนเช็คลงวันที่ล่วงหน้าให้ใหม่ ไม่เป็นการที่เจ้าหนี้ผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ ผู้ค้าประกันในสัญญาไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบที่ค้าประกันไว้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๘/๒๕๐๕

บริษัท (เดินอากาศ) ทรานสเอเชียติก แอร์ไลน์ แห่งมินลา โจทก์
 สาธารณรัฐ ฟิลิปปินส์
 ระหว่าง น.ท. สนั่น สังขจันทร์ ที่ ๑, ดร. วิบูลย์ ธรรมวิทย์ ที่ ๒ จำเลย

ผู้ชำระบัญชีออกเช็คส่งจ่ายเงินให้แก่ตนเอง

ผู้ชำระบัญชี. ลูกบริษัทจำกัด ออกเช็คส่งจ่ายเงินของบริษัทในระหว่างการชำระบัญชีนั้นให้แก่ตนเอง อาจเป็นโดยนำเงินมาใช้จ่ายในการทำหน้าที่ผู้ชำระบัญชี เป็นกิจการที่ดำเนินไปตามธรรมดา ข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่า ผู้ชำระบัญชีกระทำการไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือมีพฤติการณ์แสดงเจตนาทุจริตประการใด ไม่มีมูลความผิดอาญารฐานยกยอกทรัพย์

บันทึกของผู้รวบรวม

คดีเรื่องนี้เป็นคดีที่ผู้ถือหุ้นฟ้องผู้ชำระบัญชีทางอาญาในข้อหาภัยยก ซึ่งศาลยกฟ้องโดยเห็นว่า คดีไม่มีมูลทางอาญา หากบังเอิญเป็นเรื่องผู้ชำระบัญชีกระทำความผิดทางอาญาแล้วอาจจะเป็นปัญหาถึงความรับผิดชอบถึงธนาคารชั้นได้ กล่าวคือ จะถือว่าธนาคารผู้จ่ายเงิน (Paying Bank) ได้จ่ายเงินตามเช็คซึ่งจ่ายให้แก่ตัวผู้ชำระบัญชีเองนั้นไปโดยสุจริต และปราศจากประมาทเลินเล่อ อันจะไม่ต้องรับผิดชอบหรือต้องมีหน้าที่รับใช้เงินอย่างใด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๙๗ วรรคสอง (ถ้าเช็คไม่ขีดคร่อม) หรือไม่ หรือในกรณีถ้าหากเช็คนั้นฝากเข้าบัญชีส่วนตัวของผู้ชำระบัญชีเอง จะถือได้ว่า ธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน (Collecting Bank) ได้เรียกเก็บเงินโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่ออันจะไม่ต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๐๐ หรือไม่ ในหนังสือชื่อ Banker and Customer by S. Evelyn Thomas and Maurice Megrah, 5th Edition 1947 หน้า ๒๑๒ ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินไม่ได้รับความคุ้มครองตาม ม. ๙๒ ของ พ.ร.บ. ตัวเงิน ค.ศ. ๑๘๘๒ (ก่อนแก้ไขเมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๗ ซึ่งมีข้อความอย่างเดียวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๐๐ ของเรา) ถ้า Accepting for a customer's private account cheques drawn per pro. by him, or by him and another, on behalf of his firm or principal and made payable to himself. ซึ่งอ้างถึงคดีในศาลอังกฤษ คือ คดี Morison v. London, County and Westminster Bank, 1914, คดี Lloyds Bank v. Chartered Bank of India, Australia, and China, 1928, คดี Midland Bank, Ltd, v. Reckitt and Others, 1932) |

ความจริง ผู้สอบบัญชีนั้นทำหน้าที่ชำระสะสางการงานของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นให้เสร็จไป กับจัดการใช้หนี้เงินและแจกจ่ายสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น และกฎหมายให้อำนาจที่จะดำเนินกิจการของห้างหุ้นส่วนบริษัทนั้น ๆ ได้ รวมทั้งมีอำนาจทำการอย่างอื่นตามแต่จะจำเป็น ดังนั้น ผู้ชำระบัญชีก็มีอำนาจเซ็นส่งจ่ายเช็คและถอนเงินมาใช้ในการชำระบัญชีได้เป็นธรรมดา แต่ถ้าหากเป็นการถอนเงินจำนวนมากโดยตนเองเป็นผู้ถอน หรือเห็นได้แน่ชัดว่าส่งจ่ายเช็คเพื่อประโยชน์ส่วนตัวเอง เช่น ส่งจ่ายเช็คของบริษัทนั้นนำเข้าฝากลดยอดบัญชีเบิกเกินบัญชีส่วนตัวเอง ทั้งนี้ ธนาคารจะละเลยเสียไม่สอบถามตามควรถึงสิทธิที่จะได้เงินจำนวนนั้น ๆ ของผู้สอบบัญชีก็ดูจะไม่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ของธนาคารที่ดี เรื่องนี้คงจะต้องรอกำพิพากษาของศาลฎีกาในต่อไป (ถ้าหากจะมีคดีพิพาทถึงปัญหาความรับผิดชอบของธนาคารทำนองนี้ขึ้นสู่ศาล)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๒/๒๕๐๕

ระหว่าง นายประกิจ พงศ์สุวรรณ
นายเผย สิงหา

โจทก์
จำเลย

รวมสัญญาซื้อขายฉบับเป็นฉบับเดียว

บุคคลที่เป็นหนี้เงินกู้ต่อกันนั้นภายหลังจากตกลงทำหนังสือกู้กันใหม่ หรือในเมื่อมีการกู้กันใหม่ก็อาจนำเงินกู้อย่างก่อน ๆ มารวมกันในหนังสือสัญญาฉบับหลังก็ได้ ไม่เป็นการขัดกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน สัญญาที่ทำการครั้งหลังย่อมมีผลบังคับต่อกันได้ตามกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๑/๒๕๐๕

ระหว่าง นายแจ่ม สวัสดิ์
นายยอง ขาวคา

โจทก์
จำเลย

อากรแสตมป์

ผู้ให้กู้มีหนังสือไปถึงผู้กู้ว่า “เรียน ครู ที่เคารพนับถืออย่างสูง กระผมได้ฝากนมมาให้ ๑ โหล ราคา ๔๔ บาท โปรดทราบ เงินฝากไป ๙,๔๐๐ บาท กระผมได้รับและลงบัญชีไว้เรียบร้อยแล้ว” (ลงวันที่และเซ็นชื่อผู้ให้กู้) ศาลเห็นว่า เป็นจดหมายธุรกิจ ไม่มีลักษณะเป็นใบรับเงินโดยเฉพาะ ไม่ต้องปิดอากรแสตมป์

บันทึกของผู้รวบรวม

หนังสือแจ้งหักบัญชีกระแสรายวันของลูกค้าเป็นคอกเบี้ยหรือหักหนี้เป็นอย่างอื่น ๆ หรือสลิปเดบิตบัญชีลูกค้าที่ใช้ภายในธนาคาร เช่น หักค่าบำรุงสมาคมหรือสโมสรที่ลูกค้าสั่งให้จ่ายเป็นรายเดือนหรือหักเป็นเงินค่าประปา ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ตามที่ลูกค้าสั่งให้จ่ายแทน แม้ในปัจจุบันจะไม่มีปัญหาว่าจะต้องปิดอากรในฐานะเป็นใบรับเงิน เพราะมีกฎหมายว่าไม่ต้องเสียแต่ก็อาจมีปัญหาว่า เมื่อเป็นเอกสารสั่งหักเงินจากบัญชีกระแสรายวันก็เท่ากับเป็นคำสั่งใช้แทนเช็ค จะต้องปิดอากรแสตมป์เช่นเดียวกับเช็คหรือไม่ ผู้รวบรวมเห็นว่า หนังสือแจ้งหักบัญชีหรือเดบิตสลิปดังกล่าวไม่น่าจะต้องปิดอากรแสตมป์ในฐานะเป็นคำสั่งจ่ายเงินใช้แทนเช็ค เพราะเป็นหนังสือธุรกิจทำนองเดียวกันกับที่ศาลฎีกาได้พิพากษาไว้ในคดีข้างต้นนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๒๘/๒๕๐๕

บริษัทธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด
ระหว่าง โดยนายจรงค์ ฤทธิรักษ์ ผู้รับมอบอำนาจ
นาย่องจิ๋ว แซ่ตั้ง

โจทก์
จำเลย

ตัวเงิน การรับรองด้วยสอคเข้าแก้หน้า

การรับรองโดยสอคเข้าเป็นผู้แก้หน้าในเรื่องตัวเงินนั้น ต้องเขียนระบุความลงในตัวเงินนั่นเอง

บันทึกของผู้รวบรวม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๕๒ บัญญัติว่า “อันการรับรองเพื่อสอกลงเข้าเก็หนั้นน้ย่อมทำด้วยเขียนระบความลงบนตัวแลกเงิน . . . ฯลฯ . . .” และสำหรับการอวลตัวแลกเงิน (คือการที่ผู้ค้าประกันรับประกันการใช้เงินตามตัวแลกเงินทั้งจำนวนหรือแต่บางส่วน) นั้น มาตรา ๘๓๙ ก็บัญญัติว่า “อันการรับอวลย้อมทำให้แก่กันด้วยเขียนลงในตัวเงินนั้นเองหรือในใบประจำต่อ . . . ฯลฯ . . .” ซึ่งตามนัยแห่งกฎหมายและตามนัยแห่งคำพิพากษาที่กล่าวข้างต้น การอวลตัวนั้นถ้าไปทำไว้ในเอกสารอื่นไม่ได้ทำไว้บนตัวหรือในใบประจำต่อ ก็คงจะไม่ถือว่าเป็นการรับอวลตัวแลกเงินโดยชอบ

ในทางปฏิบัติของธนาคาร มีการรับประกันการใช้เงินตามตัวแลกเงินในรูปสัญญาค้ำประกัน โดยให้ผู้ค้าประกันทำหนังสือสัญญาค้ำประกันหรือหนังสือรับรองให้ไว้เป็นเอกสารต่างหาก ไม่ได้ทำการ “รับอวล” ตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงเป็นปัญหาว่า การค้ำประกันตัวนอกเหนือไปจากวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นพิเศษ คือ การรับอวลตัวนั้นจะใช้ได้หรือไม่ ปัญหาที่ยังไม่พบว่ามีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้โดยตรง คงต้องรอฟังต่อไป

คำพิพากษฎีกาที่ ๗๖๗/๒๕๐๕

ระหว่าง
 หลวงประเจิดอักษรลักษณ์ (สมโภช อัครนนท์)
 นายจำรัส ทันทิวนิชย์

โจทก์
 จำเลย

การชำระหนี้เงินกู้ด้วยเช็ค

การชำระหนี้เงินกู้ด้วยเช็ค เป็นการชำระหนี้ด้วยการออกตัวเงินตามประมวลกฎหมายแพ่ง มาตรา ๓๒๑ วรรค ๓ ถือได้ว่าเป็นการชำระหนี้เป็นอย่างอื่น ไม่ใช่เป็นการชำระหนี้ด้วยเงิน คือเป็นการชำระหนี้ด้วยออกตัวเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๒๑ วรรค ๓ กรณีนี้ไม่ตกเข้าอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖๕๓ ลูกหนี้นำพยานบุคคลเข้าสืบ แสดงว่าหนี้รายนั้นระงับสิ้นไปแล้ว แม้ว่าจะไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของผู้ให้กู้มาแสดง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๑/๒๕๐๕

ระหว่าง นายชั้น แซ่เท้น
นายเสงี่ยม จัยเตง

โจทก์
จำเลย

เช็ค ดอกเบี้ย

หนี้ตามเช็คนี้ ผู้ทรงเรียกเอาดอกเบี้ยได้นับตั้งแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการใช้เงิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๑๔/๒๕๐๕

ระหว่าง นายเม่งทง แซ่ตั้ง
นางเอี้ยวเค็ง แซ่ตั้ง หรือตงเอี้ยวเค็ง

โจทก์
จำเลย

ฉ้อโกง

ผู้ให้กู้จะให้กู้ถ้าผู้กู้มีหลักประกันมาให้ ผู้กู้ขออ้างว่ามีบัญชีเงินฝากกับธนาคาร แล้วเอาเช็คที่ธนาคารมอบให้ผู้อื่นไปใช้ส่งจ่ายเงินนั้น มาเซ็นชื่อมอบให้ไว้เป็นประกัน ผู้ให้กู้หลงเชื่อให้กู้ยืมเงินไป ธนาคารปฏิเสธการใช้เงินตามเช็ค นอกจากจะผิดฐานออกเช็คไม่มีเงินแล้วยังเป็นความผิดฐานฉ้อโกงอีกด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๓๕/๒๕๐๕

ระหว่าง ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด
โดยนายยม ตันทศเศรษฐี กรรมการผู้จัดการ
บริษัท เคียนหงวน (ไทย) จำกัด

โจทก์
จำเลย

คำประกันลูกค้า

บุคคลภายนอกขอให้ธนาคารคำประกันบุคคลอีกคนหนึ่ง หนังสือรับรองที่บุคคลภายนอกทำให้ธนาคารใช้นั้น ไม่ใช่หนังสือคำประกัน ถ้าธนาคารต้องใช้เงินตามหนังสือคำ

ประกันที่ธนาคารออกไปแล้ว ธนาคารฟ้องร้องเรียกเอาจากบุคคลภายนอกผู้หนี้ได้ภายในอายุ
ความ ๑๐ ปี ธนาคารไม่ได้ฟ้องไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายนอกผู้
รับรองกับธนาคาร ไม่ใช่เรื่องค้ำประกัน ดังนั้น บุคคลภายนอกจะยกกฎหมายลักษณะค้ำประ
กันขึ้นอ้างไม่ได้ว่า ธนาคารใช้เงินไปโดยไม่ได้อีกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ที่มีอยู่ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีบุคคลอื่นอีกคนหนึ่งเป็นคนขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน
ตัวลูกหนี้ ไม่ใช่ลูกหนี้รับรองตัวเอง ถ้าหากเป็นเรื่องลูกหนี้ร้องขอให้ธนาคารออกหนังสือ
ค้ำประกันตัวเองแล้ว การใช้เงินไปตามการค้ำประกันต้องพิจารณาว่า ลูกหนี้ยังมีข้อต่อสู้หรือ
เปล่า ถ้าลูกหนี้ยังมีข้อต่อสู้อยู่ ธนาคารขึ้นใช้ไป อาจไล่เบี้ยเรียกเงินคืนจากลูกหนี้ไม่ได้

อย่างไรก็ดี เพื่อให้หนังสือค้ำประกันมีค่าควรแก่การเชื่อถือ ส่วนมากธนาคารมัก
จะมีข้อความในแบบฟอร์มที่ลูกค้าขอให้ออกหนังสือค้ำประกันไว้ว่า ลูกหนี้ยอมให้ธนาคารใช้
เงินให้แก่ผู้รับการค้ำประกันไปได้ แม้ลูกหนี้จะยังมีข้อต่อสู้อยู่ เมื่อลูกค้าให้การรับรองไว้เช่นนั้น
ธนาคารก็จะสามารถใช้เงินให้ผู้รับการค้ำประกันได้โดยไม่ล่าช้า ส่วนลูกหนี้จะมีข้อต่อสู้กับผู้รับ
หนังสือค้ำประกันอย่างไรก็ไปว่ากล่าวฟ้องร้องกันเป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๓๖-๑๕๓๗/๒๕๐๕

ระหว่าง พนักงานอัยการจังหวัดนครราชสีมา และธนาคารกสิกรไทย จำกัด
นายประเสริฐ จุลละเกศ

โจทก์
จำเลย

ความรับผิดชอบทางอาญาของผู้จัดการสาขาของธนาคาร

๑. ก. ผู้จัดการสาขาของธนาคารอนุญาตให้มีการเบิกเงินเกินบัญชีเกินวงอำนาจที่
ตนจะให้ ได้ ครั้นก่อนหรือในวันสิ้นเดือนก็ทำเป็นนำเงินเข้าฝากถดถอยออกเงินที่เบิกเกินบัญชีให้
เหลืออยู่ในวงเงินตามอำนาจที่ตนจะให้กู้ยืมได้ เมื่อเริ่มต้นเดือนใหม่หรือต่อมาอีก ๒-๓ วัน
ก็ทำเป็นเขียนเช็คถอนเงินที่นำฝากเสีย ทั้งนี้โดยไม่มีการฝากการถอนตัวเงินจริง ๆ อย่างที่เรียก
ว่า ฝากลม ถอนลม

ข. ผู้จัดการสาขาของธนาคารเอาเงินของธนาคารรับซื้อตั๋วแลกเงิน ครั้นเมื่อตั๋วแลกเงินถึงกำหนดชำระก็ทำตั๋วฉบับใหม่ให้มีมูลค่าเท่าเดิม โดยมีผู้ส่งจ่าย ผู้จ่าย ผู้รับรองเป็นคนเดิมบ้าง เปลี่ยนใหม่บ้าง แล้วเพิกถอนทำลายตั๋วแลกเงินฉบับเดิม สับเปลี่ยนเวียนกันเรื่อยมา

ทั้งสองกรณีนี้ได้อธิบายว่า ผู้จัดการสาขาของธนาคารผู้นั้นได้เงินไปใช้เองบ้าง ได้เงินไปใช้ในธุรกิจซึ่งตนมีส่วนได้เสียร่วมอยู่บ้าง ทำให้ธนาคารเสียหาย พฤติการณ์และการกระทำของผู้จัดการสาขาของธนาคารทั้งสองกรณีนี้กล่าวมานั้น เป็นความผิดฐานยักยอก มีโทษทางอาญา

๒. ผู้จัดการสาขาของธนาคารถือว่าเป็นผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันย่อมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนในเรื่องเกี่ยวกับการเงิน ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ของธนาคารที่ผู้จัดการสาขาของธนาคารกระทำให้ขึ้นนั้น เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๕๔ ซึ่งกำหนดอัตราโทษไว้สูงกว่าการยักยอกธรรมดา

๓. ผู้จัดการสาขาของธนาคารกระทำความผิดโดยใช้ความรู้ ความเฉลียวฉลาด และความชำนาญในหน้าที่ โดยวิธีอันยอกยั่นซ่อนเงื่อนเสียเองนับว่าเป็นการกระทำความผิดอย่างร้ายแรง อาจกระทบกระเทือนกิจการธนาคารและเศรษฐกิจของบ้านเมืองได้ ศาลพิจารณาลงโทษในสถานหนัก.

บันทึกของผู้รวบรวม

๑. เพื่อประกอบความรู้ของท่านผู้ที่สนใจ ประมวลกฎหมายอาญาที่บัญญัติเรื่องความผิดฐานยักยอกที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มีดังต่อไปนี้.—

มาตรา ๓๕๒ ผู้ใดครองทรัพย์ ซึ่งเป็นของผู้อื่นหรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานยักยอก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าทรัพย์นั้น ได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิดเพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด หรือเป็นทรัพย์สินหาย ซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้ ผู้กระทำต้องระวางโทษแต่เพียงกึ่งหนึ่ง

มาตรา ๓๕๓ ผู้ใดได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่น หรือทรัพย์สินซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕๔ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๒ หรือมาตรา ๓๕๓ ได้กระทำในฐานที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งของศาล หรือตามพินัยกรรม หรือในฐานเป็นผู้มีอาชีพหรือธุรกิจ อันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. เรื่องที่ผู้จัดการธนาคารถูกลงโทษฐานยกยอกนี้ เคยมีตัวอย่างมาครั้งหนึ่ง ในคดีนั้นยิ่งไปกว่าคดีนี้ คือ เพียงแต่ผู้จัดการส่งจ่ายเงินให้กับเบิกเกินบัญชีไปโดยรู้อยู่ว่าฐานะของผู้ถึงที่อุบจนขัดสนคนไร้ และโดยอาการปกปิดไม่ให้เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของธนาคารรู้ ศาลถือว่าเป็นการทุจริต (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๘/๒๔๕๗ ระหว่าง กรมอัยการ โจทก์ นายยู่งแสงเซ่ง (ฉลอง นัยนารถ) ที่ ๑, นายวิเชียร ที่ ๒ จำเลย)

๓. การที่ผู้จัดการธนาคารทำการค้าขายส่วนตัว นอกจากอาจจะทำให้เกิดความพลั้งพลาดในทางการเงินได้เช่นในเรื่องนี้แล้ว ผู้รวบรวมยังมีความเห็นส่วนตัวอีกว่า หน้าที่ของธนาคารนั้น ควรจะเพียงแต่ให้ความสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ทำธุรกิจค้าขาย เพื่อให้กระแสรูทิจการเงินได้หมุนเวียนเดินไปโดยสะดวก ไม่ใช่ธนาคารเข้าทำการค้าเสียเอง พระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ก็มีบทบัญญัติห้ามไว้ไม่ให้ธนาคารประกอบการค้าหรือธุรกิจอื่นใดที่ไม่เกี่ยวกับหรือเนื่องจากการธนาคารพาณิชย์ และห้ามไม่ให้ซื้อหรือมีหุ้นหรือหุ้นกู้ในบริษัทจำกัดใด ๆ เกินร้อยละ ๒๐ ของเงินทุนในบริษัทจำกัดนั้นอยู่ แม้จะมีข้อโต้แย้งว่า ผู้จัดการไปทำเป็นส่วนตัวไม่ใช่ธนาคารไปทำ แต่ก็หนีไม่พ้น เพราะผู้จัดการธนาคารก็ย่อมเป็นมนุษย์ปุถุชน ธรรมดาการค้าขายก็ย่อมต้องมีการแข่งขัน มีคู่ต่อสู้ ซึ่งต้องชิงไหวชิงพริบกันอยู่ตลอดเวลา ผู้จัดการธนาคารอยู่ในฐานะที่ดีกว่า มีโอกาสจะทราบกำลังการเงิน ทราบตลาด ทราบความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ได้ดีกว่าพ่อค้าอื่น ๆ เมื่อผู้จัดการธนาคารไปทำการค้าเสียเอง ก็ย่อมได้เปรียบพ่อค้าอื่น เมื่อเป็นเช่นนี้ลูกค้าหรือผู้ที่ค้าขายในสินค้าหรือทำธุรกิจในประเภทเดียวกัน ก็คงไม่อยากจะติดต่อกับธนาคารของผู้จัดการคนนั้น เพราะเกรงความได้เปรียบเสียเปรียบกันเช่นที่วามมา ที่เป็นลูกค้าอยู่แล้ว อาจจะถึงเลิกติดต่อก็ไม่เป็นลูกค้าของธนาคารนั้น ๆ ต่อไปอีกได้ เหตุ

การให้ที่จะกระทบกระเทือนเช่นนั้น ย่อมเกิดขึ้นแน่นอน ไม่มากก็น้อย ไม่ว่าเมืองใหญ่หรือเมืองเล็กและผลที่เกิดขึ้นจะมองไม่เห็นได้โดยง่ายและไม่เห็นผลในระยะสั้น หากผู้ทำงานธนาคารหวังเอา رأเอาวยโดยรวดเร็วทันตาจากธุรกิจการค้าการอุตสาหกรรมต่าง ๆ แล้ว เห็นที่จะต้องเปลี่ยนอาชีพไปทำการค้าหรือธุรกิจสาขาอื่นจะเหมาะกว่า ทั้งนี้ทั้งนั้นไม่หมายความว่าผู้จัดการธนาคารจะมีธุรกิจส่วนตัวไม่ได้เสียเลย เพราะถ้าเป็นเช่นนั้นแล้วย่อมเท่ากับเป็นการตัดเสรีภาพของผู้จัดการธนาคารเป็นอย่างมาก ถ้าเพียงแต่เข้าถือหุ้นหรือมีหุ้นส่วนอยู่บ้างพอสมควร ไม่ถึงกับเป็นตัวกระทำการเองก็คงจะไม่เป็นไร แต่แค่ไหนเพียงใดจะสมควรนั้น ก็ต้องแล้วแต่เรื่องเป็นเรื่อง ๆ ไป อย่างไรก็ดี ธนาคารพาณิชย์นั้นมีลักษณะพิเศษอยู่ แม้จะเป็นสถาบันเอกชนก็จริง แต่ก็มีภาระรับผิดชอบ ไม่เพียงแต่ต่อผู้ถือหุ้นของตนเองกลุ่มเดียวเท่านั้น แต่ยังมีภาระรับผิดชอบต่อลูกค้า ทั้งที่เป็นผู้ฝากเงินและที่เป็นลูกหนี้ กับทั้งต้องรับผิดชอบต่อความมั่นคงของระบบการธนาคาร รับผิดชอบต่อส่วนรวมและสาธารณะด้วย ดังนั้นการที่จะกระทำสิ่งใดลงไปย่อมขึ้นอยู่กับความสำคัญของแต่ละคนในการความรับผิดชอบต่อธนาคารที่มีอยู่ดังกล่าวมานั้นเป็นสำคัญ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓ / ๒๕๐๖

เช็ก ลายมือผู้สั่งจ่ายที่ทำโดยวิธีทาบแบบหรือลากรอย

ลายมือชื่อที่เซ็นลงในเช็กสั่งให้ธนาคารจ่ายเงินนั้น ถ้าหากเป็นลายมือชื่อที่ทำโดยตัวผู้สั่งจ่ายเอง แม้จะทำโดยวิธีทาบแบบหรือลากรอย ก็ไม่ทำให้ลายมือชื่อของผู้สั่งจ่ายคนนั้นเป็นลายมือชื่อปลอมไปได้ ธนาคารจ่ายเงินไปตามเช็กที่มีลายมือชื่อของผู้สั่งจ่ายซึ่งได้กระทำขึ้นโดยวิธีทาบแบบหรือลากรายนั้น มีสิทธิหักบัญชีของผู้สั่งจ่ายตามเช็กนั้น ๆ ได้

คำพิพากษา

ที่ ๘๓ / ๒๕๐๖

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกา

วันที่ ๑๔ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๐๖

ความแพ่ง

นายก่อว แซ่ฮ้ง ที่ ๑, นายเซี่ยะ แซ่ฮ้ง ที่ ๒

โจทก์

ระหว่าง

ธนาคารกสิกรไทย จำกัด โดย นายเกษม ลำซำ กรรมการผู้จัดการ ที่ ๑
ธนาคารกสิกรไทย จำกัด สาขาบางลำภู โดย นายธนิต ลีเฉลิมวงศ์
ผู้จัดการที่ ๒

จำเลย

โจทก์ที่ ๑ ฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ลงวันที่ ๑๘ เดือนสิงหาคม
พุทธศักราช ๒๕๐๓

โจทก์ฟ้องและยื่นคำร้องแก้ฟ้องเป็นความว่า เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๐๐ โจทก์ที่ ๑ ได้เริ่มเปิดบัญชีฝากเงินไว้กับจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นธนาคารสาขาของจำเลยที่ ๑ แล้ว โจทก์ที่ ๑ ได้นำเงินเข้าบัญชีฝากต่อมารวม ๓๒ ครั้ง เป็นเงิน ๑๗๔,๐๘๕ บาท ระหว่างนั้น โจทก์ที่ ๑ ได้ออกเช็คส่งจ่ายเงินออกจากบัญชีฝากรวม ๘ ครั้ง เป็นเงิน ๑๒,๖๐๐ บาท ยอดเงินฝากจึงคงเหลืออยู่ ๑๖๑,๔๘๕ บาท ต่อئ้นมาโจทก์ที่ ๑ ได้ออกเช็คส่งจ่ายเงินเมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๐๐ โดยเช็คเลขที่ เอฟ. ๑๒๒๒๓๙ จ่ายให้แก่โจทก์ที่ ๒ เป็นผู้รับเงิน จำนวน ๗๐,๐๐๐ บาท โจทก์ที่ ๒ นำเช็คไปเบิกเงินจากจำเลยที่ ๒ ไม่ได้โดยจำเลยที่ ๒ ไม่ยอมจ่าย อ้างว่าเงินในบัญชีของโจทก์ที่ ๑ เหลืออยู่ไม่พอจ่าย โจทก์ทั้งสองได้ติดต่อกับจำเลยที่ ๒ และได้ตรวจสอบเอกสารการฝากเงินถอนเงินของโจทก์ที่ ๑ แล้วจำเลยที่ ๒ ก็ยังคงปฏิเสธ ไม่ยอมจ่ายเงินตามเช็คนั้น จึงขอให้บังคับจำเลยทั้งสองร่วมกันจ่ายเงิน ๗๐,๐๐๐ บาท ตามเช็คให้แก่โจทก์ พร้อมทั้งดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี ในเงินจำนวนนั้น นับแต่วันฟ้องจนถึงวันใช้เงินเสร็จจ่าย

จำเลยให้การตั้งคำถาม แต่ต่อสู้คดีว่า จำเลยทั้งสองมีสภาพเป็นบุคคลคนเดียวกัน และได้ดำเนินการร่วมกันหรือแทนกัน เมื่อโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ แล้ว จำเลยที่ ๒ ก็ไม่ต้อง

รับผิดชอบ และกลับกันเมื่อโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๒ แล้ว จำเลยที่ ๑ ก็ไม่ต้องรับผิดชอบ ของโจทก์ที่ ๒ ก็ไม่มี เพราะเป็นแต่เพียงผู้ทรงเช็คเท่านั้น จำเลยไม่ได้เป็นคู่สัญญาด้วย หากินติดสัมพันธ์ใดๆ ต่อกันไม่ โจทก์ที่ ๒ ไม่ได้เงินตามเช็คดังฟ้อง ก็ต้องไปว่ากล่าวเอากับโจทก์ที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้สั่งจ่าย ส่วนในข้อเท็จจริงจำเลยต่อสู้ว่า ยอดเงินบัญชีเงินฝากของโจทก์ที่ ๑ มีเหลืออยู่เพียง ๓๘๕ บาท เท่านั้น โดยโจทก์ที่ ๑ ใช้เช็คเล่มที่จำเลยที่ ๒ มอบให้ไปเมื่อเปิดบัญชีเงินฝาก ถอนเงินออกจากบัญชี ๘ ครั้ง รวมเป็นเงิน ๑๒,๖๐๐ บาท ต่อมาโจทก์ที่ ๑ ได้ขอสมุดเช็คเล่มใหม่ไปจากจำเลยที่ ๒ อีก ๑ เล่ม และใช้เช็คเล่มใหม่นั้นถอนเงินออกจากบัญชีอีก ๘ ครั้ง รวมเป็นเงินอีก ๑๖๑,๐๐๐ บาท (น่าจะเป็น ๑๖๑,๑๐๐ บาท) เงินฝากของโจทก์ที่ ๑ จึงคงมีอยู่ที่จำเลยที่ ๒ เพียง ๓๘๕ บาท จำเลยที่ ๒ ย่อมไม่มีหน้าที่ต้องจ่ายเงินตามเช็คเลขที่ ๑๒๒๒๓๔ ที่โจทก์ที่ ๑ สั่งจ่ายให้แก่โจทก์ที่ ๒ นั้น จึงขอให้ยกฟ้องของโจทก์

ก่อนสืบพยานฝ่ายจำเลยยื่นคำร้องขอให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาดเบื้องต้นว่า นอกจากโจทก์ที่ ๒ ไม่มีอำนาจฟ้องดังที่ให้การต่อสู้ไว้แล้ว โจทก์ที่ ๑ ก็ไม่มีอำนาจฟ้องเหมือนกัน โดยโจทก์ที่ ๑ ออกเช็คสั่งจ่ายเงินให้แก่โจทก์ที่ ๒ แล้ว โจทก์ที่ ๑ ก็ไม่มีสิทธิใดๆ ในเช็คฉบับนั้น และไม่ใช่หน้าที่ผู้สั่งจ่ายจะนำเช็คไปยื่นขอรับเงิน โจทก์ที่ ๑ จึงไม่มีอำนาจฟ้องเรียกเงินตามเช็คฉบับนั้นได้ ขอให้ยกฟ้องโจทก์เสียทีเดียว ศาลชั้นต้นเห็นว่าต้องเอาไว้ส่งภายหลังเมื่อคดีเสร็จสำนวนแล้ว

ครั้นพิจารณาเสร็จสำนวนแล้ว ศาลชั้นต้นฟังข้อเท็จจริงว่า เช็คที่ส่งถอนเงินไปอีก ๘ ฉบับ (รวมเป็นเงิน ๑๖๑,๐๐๐ บาท หรือ ๑๖๑,๑๐๐ บาท) ตามที่ศาลหมาย ล.๙ ถึง ล.๑๖ เป็นเช็คที่มีลายมือชื่อของผู้สั่งจ่ายปลอม จำเลยจ่ายเงินไปตามเช็ค ๘ ฉบับนี้ จึงนำมาหักบัญชีเงินฝากของโจทก์ที่ ๑ ไม่ได้ และเห็นว่าจำเลยทั้งสองต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อโจทก์ที่ ๑ ส่วนโจทก์ที่ ๒ ชอบจะไปว่ากล่าวเอากับโจทก์ที่ ๑ หากมีอำนาจฟ้องจำเลยได้ไม่ (อำนาจฟ้องของโจทก์ที่ ๑ มีได้วินิจฉัยถึงด้วย) จึงพิพากษาให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้เงิน ๗๐,๐๐๐ บาท ให้แก่โจทก์ที่ ๑ พร้อมด้วยดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี ในเงินจำนวนนั้น นับแต่วันฟ้องไปจนกว่าจะชำระหนี้เสร็จ และให้ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมกับค่าทนายความ ๒,๐๐๐ บาท แทนโจทก์ที่ ๑ ด้วย ส่วนฟ้องของโจทก์ที่ ๒ ให้ยกเสีย ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความระหว่างโจทก์กับจำเลยให้เป็นพับไป

จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ฝ่ายเดียว

ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยตามข้ออุทธรณ์ของจำเลยทั้งนี้

(๑) ระหว่างโจทก์ที่ ๑ กับจำเลยที่ ๒ มีข้อตกลงกันว่า จำเลยที่ ๒ จะจ่ายเงินตามที่โจทก์ที่ ๑ สั่งตามเช็ค เมื่อเช็คถูกจำเลยที่ ๒ ปฏิเสธการใช้เงินโจทก์ที่ ๑ ย่อมได้รับความเสียหาย จึงดำเนินคดีกับจำเลยที่ ๒ ได้

(๒) จำเลยอุทธรณ์ว่า โจทก์ที่ ๑ กับจำเลยมีความสัมพันธ์กันทางบัญชีเงินสะพัด โจทก์จึงต้องฟ้องจำเลยในรูปว่า ไม่มีสิทธิหักเงินตามเช็คที่ว่าปลอม ไม่ใช่มาฟ้องเรียกเงินตามเช็คนั้น จำเลยไม่ได้ให้การต่อสู้ไต่ถาม จะมากล่าวอ้างในชั้นอุทธรณ์หาได้ไม่ ศาลอุทธรณ์ไม่รับวินิจฉัย

(๓) จำเลยอ้างว่าประเด็นแห่งคดีมีเพียงว่า เงินในบัญชีมีพอจ่ายหรือไม่เท่านั้น ไม่มีประเด็นว่าจะหักบัญชีได้หรือไม่นั้น ศาลอุทธรณ์เห็นว่าโจทก์ที่ ๑ อ้างว่าออกเช็คไปเพียง ๗ ฉบับ (ที่ถูก ๔ ฉบับ) เงินในบัญชีของโจทก์จึงมีพอจ่าย ฝ่ายจำเลยอ้างว่าโจทก์ที่ ๑ ออกเช็คไปถึง ๑๖ ฉบับ เงินในบัญชีจึงมีไม่พอจ่าย จึงจำเป็นต้องรู้ว่า เหตุใดเงินไม่พอจ่าย ประเด็นมิได้จำกัดเพียงว่าเงินพอจ่ายหรือไม่ดังที่จำเลยยกขึ้นอ้าง

(๔) ที่อุทธรณ์ว่า ศาลชั้นต้นฟังคำพยานหลักฐานผู้ชำนาญฝ่ายจำเลยผิดไปจากท้องสำนวนนั้น ศาลอุทธรณ์เห็นว่าพยานผู้ชำนาญฝ่ายจำเลยหาได้เบิกความว่าเป็นลายมือปลอมทั้งศาลชั้นต้นกล่าวไม่ โดยพยานเบิกความว่า ลายมือชื่อในเช็คเป็นลายมือชื่อโจทก์ที่ ๑ อุทธรณ์ของจำเลยข้อนี้ฟังได้

(๕) ส่วนลายมือชื่อในเช็คปลอมหรือไม่นั้น ศาลอุทธรณ์ฟังว่า ข้อพิพาทของผู้ชำนาญทั้งสองฝ่ายต้องกันว่า เป็นลายมือชื่อเกิดขึ้นโดยวิธีลอกแบบและเช็คที่ว่าลายมือชื่อปลอมบางฉบับได้ออกใช้เงินให้แก่ชายชงชวด ผู้ซึ่งมีบัญชีฝากอยู่ที่ธนาคารมณฑล จำกัดและธนาคารนั้นได้เรียกเก็บเงินไปจากธนาคารจำเลย แต่นายชงชวดนั้นหาไม่จริงไม่ ทั้งจำเลยยังมีผู้ที่ทำงานในธนาคารมณฑล จำกัด เบิกความเป็นพยานว่า นายชงชวดกับโจทก์ที่ ๑ เป็นบุคคลคนเดียวกัน ไม่มีเหตุผลอันใดที่จะไม่เชื่อฟังพยานจำเลยดังกล่าวนี้ โดยพฤติการณ์ย่อมแสดงว่าโจทก์ที่ ๑ นั้นเองเป็นผู้กระทำเช็ค ล. ๙ ถึง ล. ๑๖ ขึ้น ทั้งพยานผู้ชำนาญฝ่ายจำเลยก็ยืนยันว่าเป็นลายมือชื่อของโจทก์ที่ ๑

ทั้งนี้ ศาลอุทธรณ์จึงเห็นว่า เมื่อเช็คนั้น ๆ เป็นของโจทก์ที่ ๑ แม้จะกระทำด้วย

ประการใด อื่นใด เช่นมีเส้นดินสอทับบนตัวหมึก ก็ทำให้ลายมือของโจทก์ที่ ๑ ที่ทำโดยโจทก์ที่ ๑ เอง กลายเป็นลายมือช้อปลอมไปได้ไม่ ธนาคารจำเลยย่อมไม่ต้องรับผิดชอบ จึงพิพากษากลับคำพิพากษาศาลชั้นต้น ให้ยกฟ้องโจทก์ที่ ๑ และให้โจทก์ที่ ๑ เสียค่าธรรมเนียมกับค่าทนายความสองศาล เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาทแทนจำเลยด้วย

โจทก์ฎีกาฝ่ายเดียว และได้รับอนุญาตให้ฎีกาอย่างถอนอรรถา

ศาลฎีกาได้ฟัง ทนายความทั้งสองฝ่ายแถลง การณ์ด้วยวาจาประชุมปรึกษาคดีแล้ว ปัญหาอื่นใดเป็นอันยุติไปหมด คงมีปัญหามาสู่ศาลฎีกาแต่เพียงว่า เช็กหมายเลข ล. ๙ ถึง ล. ๑๖ ที่จำเลยจ่ายเงินไปและนำมาหักบัญชีเงินฝากของโจทก์ที่ ๑ นั้น เป็นเช็กที่มีลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายปลอมทั้งที่โจทก์ที่ ๑ ตั้งรูปฟ้องขึ้นมา หรือเป็นเช็กที่โจทก์ที่ ๑ ออกส่งจ่ายไปเองทั้งข้อต่อสู้ของจำเลย ได้ความตามท้องสำนวนว่า โจทก์ที่ ๑ ได้เปิดบัญชีเงินฝากกับจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นธนาคารสาขาของจำเลยที่ ๑ เริ่มแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๐๐ เปิดบัญชีแล้วโจทก์ที่ ๑ ได้รับสมุดเช็กมาจากจำเลยที่ ๒ เล่มหนึ่ง มีเช็กอยู่ในเล่ม ๑๐ ฉบับ เริ่มแต่เลขที่ ๑๒๒๒๓๑ ถึง ๑๒๒๒๔๐ แล้วโจทก์ที่ ๑ ได้ฝากเงินเข้าบัญชีและออกเช็กส่งจ่ายเงินจากบัญชีหลายต่อหลายครั้ง จนกระทั่งถึงเดือนธันวาคม ๒๕๐๐ จึงเกิดข้อพิพาทกันขึ้น โดยโจทก์ที่ ๑ ออกเช็กเลขที่ ๑๒๒๒๓๙ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๐๐ ส่งจ่ายเงินให้แก่โจทก์ที่ ๒ เป็นจำนวน ๗๐,๐๐๐ บาท (ศาลหมาย จ. ๑) โจทก์ที่ ๒ นำเช็กไปขึ้นเงิน แต่จำเลยที่ ๒ ไม่ยอมจ่ายเงินให้ตามเช็กนั้น โดยอ้างว่าเงินในบัญชีฝากของโจทก์ที่ ๑ มีอยู่ไม่พอจ่าย โจทก์ที่ ๑ จึงไปต่อว่าจำเลยที่ ๒ และแสดงหลักฐานการฝากการถอนว่า เงินในบัญชีของโจทก์ที่ยอดฝากทั้งสิ้นรวม ๑๗๔,๐๘๕ บาท ได้ออกเช็กส่งจ่ายไปก่อนแล้ว ๘ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๑๒,๖๐๐ บาท เท่านั้น ยังคงเหลือเงินอยู่ในบัญชีฝากถึง ๑๖๑,๔๘๕ บาท จำเลยที่ ๒ ก็แสดงหลักฐานโต้แย้งว่า ยอดเงินฝากมีจำนวน ๑๗๔,๐๘๕ บาท จริง แต่เมื่อโจทก์ที่ ๑ ออกเช็กส่งจ่ายเงิน ๘ ฉบับ รวม ๑๒,๖๐๐ บาท แล้ว โจทก์ที่ ๑ ได้ขอสมุดเช็กไปจากจำเลยที่ ๒ อีกเล่มหนึ่ง ซึ่งมีจำนวน ๑๐ ฉบับ เหมือนกัน เริ่มแต่เลขที่ ๑๒๒๖๘๑ ถึง ๑๒๒๖๙๐ และได้ออกเช็กเล่มใหม่ส่งจ่ายเงินจากบัญชีอีก ๘ ฉบับ รวมเป็นเงินอีก ๑๖๑,๑๐๐ บาท ยังคงเหลือเงินอยู่ในบัญชีฝากเพียง ๓๘๕ บาท เท่านั้น จำเลยที่ ๒ จึงไม่ยอมจ่ายเงินตามเช็กให้แก่โจทก์ที่ ๒

รูปคดีดังนี้ จึงคงมีข้อพิพาทกันแต่ว่า โจทก์ที่ ๑ ได้ออกเช็กส่งจ่ายเงินเพียง ๘ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๑๒,๖๐๐ บาทเท่านั้น หรือว่าโจทก์ที่ ๑ ได้ออกเช็กส่งจ่ายเงินถึง ๑๖ ฉบับ

รวมเป็นเงิน ๑๗๓,๗๐๐ บาท ส่วนยอดเงินฝากทั้งสี่เป็นอันรับต้องกันว่ามีอยู่ ๑๖๑,๔๘๕ บาท ทั้งที่โจทก์ตั้งรูปฟ้องขึ้นมา นั้น จำเลยที่ ๒ ไม่ยอมจ่ายเงินตามเช็คให้แก่โจทก์ที่ ๒ ก็ได้ชื่อว่า ผิดสัญญา กับโจทก์ที่ ๑ แต่ถ้าโจทก์ที่ ๑ ออกเช็คส่งจ่ายเงินให้ถึง ๑๖ ฉบับ เงินในบัญชีก็ต้องมีเหลืออยู่เพียง ๓๘๕ บาทเท่านั้น จำเลยที่ ๒ ย่อมชอบที่จะปฏิเสธไม่ยอมจ่ายเงินได้ตามที่ต่อสู้ การสืบพยานประเด็นตกแก่จำเลยเป็นฝ่ายนำสืบก่อน และจำเลยนำสืบดังนี้

ก) อ้างพันตำรวจเอกจรัส พลเลิศ ผู้อำนวยการพิสูจน์ลายมือเป็นพยานแสดงว่า ลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายในเช็ค ๘ ฉบับหลัง คือ เช็คเล่มใหม่หมายเลขที่ ๑๒๒๖๘๑, ๑๒๒๖๘๓ และ แก่ ๑๒๒๖๘๔ ถึง ๑๒๒๖๘๕ ศาลหมาย ถ. ๔ ถึง ถ. ๑๖ ตามลำดับ เป็นลายมือชื่อที่กระทำโดยวิธีทาบบนหรือลากรอย จึงมีขนาดและช่องไฟเท่า ๆ กัน แต่ลักษณะเหมือนกับลายมือชื่อในเช็ค ๘ ฉบับก่อน คือ เล่มเก่าหมายเลขที่ ๑๒๒๒๓๑ ถึง ๑๒๒๒๓๘ (ศาลหมาย ถ. ๑ ถึง ถ. ๘ ตามลำดับ) กับมีรอยดินสอลากทับรอยเส้นหมึกซึ่งจะเห็นได้ด้วยกล้องขยาย พยานมีความเห็นว่าเป็นลายมือของโจทก์ที่ ๑ นั้นเอง แต่กระทำพรางตาผู้ตรวจพิสูจน์เพื่อให้เห็นไปว่า เกิดจากผู้อื่น ปลอมลายมือของตน ลายมือชื่อในใบขอเบิกเช็คเล่มใหม่ (ศาลหมาย ถ. ๕๐) ก็มีลักษณะเหมือนกับลายมือชื่อของโจทก์ที่ ๑ ที่มีอยู่ในเช็คหมายเลข ถ. ๑ ถึง ถ. ๘ และเหมือนกับลายมือชื่อตัวอย่างของโจทก์ที่ ๑ ที่มอบไว้แก่จำเลยที่ ๒ (ศาลหมาย ถ. ๕๑) เช่นเดียวกัน

ข) อ้างบัญชีเดินสะพัดของนายสงชวดจากธนาคารมณฑล จำกัด แสดงว่ามีรายการเงินฝากเข้าบัญชี และเงินถอนจากบัญชีสัมพันธ์กับบัญชีเดินสะพัด ของโจทก์ที่ ๑ ซึ่งมีอยู่ กับจำเลยที่ ๒ อย่างผิดสังเกตเป็นอันมาก

ค) นำสืบว่า นายสงชวดซึ่งมีบัญชีเดินสะพัดสัมพันธ์กับบัญชีเดินสะพัดของโจทก์ที่ ๑ นั้น ไม่มีตัวจริง และนายสงชวดก็คือ โจทก์ที่ ๑ นั้นเอง โดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่ในธนาคารมณฑล จำกัด ๒ นาย มาเบิกความเป็นพยานเช่นนั้น

ฝ่ายโจทก์อ้างผู้อำนวยการพิสูจน์ลายมือจากกองวิทยาการ กรมตำรวจ ซึ่งได้แก่พันตำรวจตรีชุมสาย สุชาติ เป็นพยานแสดงว่าลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายในเช็ค ๘ ฉบับหลัง คือ หมายเลข ถ. ๔ ถึง ถ. ๑๖ เป็นลายมือชื่อที่กระทำโดยวิธีลากรอยหรือทาบบน คือ ใช้ลายมือชื่ออันแท้จริงวางบนแผ่นกระดาษซึ่งมีไฟส่องอยู่ข้างใต้แผ่นกระดาษนั้น แล้ววางเช็ทับลายมือชื่อบนแผ่นกระดาษนั้น จะเห็นลายมือชื่อที่ถูกแสงส่องขึ้นมา ก็ลากรอยไปตามนั้น จะได้รูปลักษณะตลอดจนช่องไฟเท่ากันหมด ได้ลองเอาลายมือชื่อในเช็คชุดเดียวกันมาขยายทาบก้นดู ก็ลงรอยกันได้สนิท

และลักษณะของตัวอักษรในเช็ค ล. ๙ ถึง ล. ๑๖ กิติ ในใบขอเบิกเช็คเล่มใหม่ หมาย ล. ๕๐ กิติแตกต่างกับลายมือชื่อของโจทก์ที่ ๑ หมาย ล. ๕๑ ดังได้แสดงไว้ในรูปขยาย พยานมีความเห็นว่าเป็นลายมือปลอม กับโจทก์ที่ ๑ อ้างสมุดเช็คเล่มเก่ามาแสดงว่ายังมี เช็คเหลืออยู่อีก ๑ ฉบับ ท้ายเล่มหมายเลขที่ ๑๒๒๒๔๐ และใบขอเบิกสมุดเช็ค ซึ่งเย็บติดอยู่ในสมุดเช็คก็ยังคงอยู่ หาได้ถูกใช้ไปไม่ จึงไม่ใช่โจทก์ที่ ๑ ขอเบิกสมุดเช็คเล่มใหม่อีก ทั้งลายมือชื่อขอเบิกเช็ค กิติ ที่ส่งจ่ายเช็คเล่มใหม่กิติ โจทก์ที่ ๑ ยืนยันว่า ไม่ใช่ลายมือของโจทก์ที่ ๑ ทั้งนี้

ศาลฎีกาได้ตรวจพยานหลักฐานทั้งสองฝ่ายแล้วเห็นว่า พยานผู้ชำนาญการตรวจพิสูจน์ของทั้งสองฝ่ายรับสมกันอยู่ข้อหนึ่งว่า ลายมือชื่อในเช็คหมายเลข ล. ๙ ถึง ล. ๑๖ ได้ทาบแบบหรือลากรอยมาจากลายมือชื่ออันเดียวกัน และมีลักษณะละม้ายแนบกับลายมือชื่ออันแท้จริงของโจทก์ที่ ๑ ในเช็คหมายเลข ล. ๑ ถึง ล. ๘ และใบแบบตัวอย่างหมายเลข ล. ๕๑ จึงพึงเป็นยุติได้ว่า ลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายในเช็คหมายเลข ล. ๙ ถึง ล. ๑๖ เป็นลายมือชื่อที่ทาบแบบหรือลากรอยเหมือน ๆ กัน ไม่ใช่ลายเซ็นตามปกติ แต่มีใช้ทาบแบบหรือลากรอยจากเช็คหมายเลข ล. ๑ ถึง ล. ๘ หรือจากแบบตัวอย่าง ล. ๕๑ ข้อความพิจารณาต่อไปจึงมีว่า ได้ทาบแบบหรือลากรอยมาจากไหน อย่างไร โจทก์ที่ ๑ อยู่ในฐานะเป็นเจ้าของแบบหรือเจ้าของรอย จึงอาจเซ็นชื่อของตนขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อทาบแบบหรือลากรอยไปตามนั้น ให้คู่ผิดๆ เพี้ยนๆ กับลายมือชื่ออันแท้จริงของตนก็ได้ประการหนึ่ง หรืออีกประการหนึ่ง ก็อาจมีผู้ทุจริตคิดปลอมลายมือชื่อโจทก์ที่ ๑ ขึ้น แล้วก็ใช้เป็นแบบทาบหรือลากรอยโดยโจทก์ที่ ๑ มิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยเลยก็ได้ จะควรเชื่อฟังประการใดในสองประการนี้ มีเหตุผลประกอบการพิจารณาอยู่ดังนี้

(๑) ตามบัญชีเดินสะพัดของโจทก์ที่ ๑ ปรากฏว่า โจทก์ที่ ๑ ได้ฝากเงินครั้งแรกที่เปิดบัญชีในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๐๐ เป็นจำนวน ๔,๕๕๐ บาท ฝากได้วันเดียว รุ่งขึ้นวันที่ ๑๖ ก็ออกเช็คหมายเลข ล. ๑ ถอนออก ๔,๒๐๐ บาท และในวันเดียวกันนั้นเองฝากเข้าใหม่อีก ๔๕๐ บาท วันที่ ๒๐ ถอนออก ๕๐๐ บาท โดยเช็คหมายเลข ล. ๒ วันที่ ๒๑ ฝากเข้า ๓,๓๐๐ บาท และถอนออกโดยเช็คหมายเลข ล. ๓ และ ล. ๔ รวม ๓,๐๐๐ บาท เท่ากันพอดี วันที่ ๒๒ ฝากเข้า ๓,๑๐๐ บาท และถอนออกโดยเช็คหมายเลข ล. ๕ เสีย ๒,๐๐๐ บาท วันที่ ๒๓ ฝากเข้า ๒,๘๐๐ บาท และถอนออก ๑,๒๐๐ บาท โดยเช็คหมายเลข ล. ๖ วันที่ ๒๔ ถอนออก ๘๐๐ บาท โดยเช็คหมายเลข ล. ๗ วันที่ ๒๖ ถอนออกอีก ๖๐๐ บาท โดยเช็คหมายเลข ล. ๘ วันที่ ๒๘ ฝากเข้า ๑,๐๐๐ บาท แล้วจนถึงต้นเดือนมิถุนายนไม่มีฝากและถอนอีก เป็นที่เห็นได้ว่าในเดือนแรกที่เปิดบัญชี

ซึ่งมีระยะเวลาเพียงครึ่งเดือนเท่านั้น โจทก์ที่ ๑ ผากเงินเข้าและถอนเงินออกแทบไม่เว้นแต่ละวัน และคงใช้เงินประเดิมบัญชีจำนวนเพียง ๔,๕๐๐ บาท นั้นเอง หมุนผากเข้าและถอนออกซึ่งในที่สุดก็ได้ตัวเลขในยอดผาก ๑๕,๒๐๐ บาท ยอดถอน ๑๒,๖๐๐ บาท และคงเหลือเงินอยู่ในบัญชีเมื่อสิ้นเดือน ๒,๖๐๐ บาท ลดจากจำนวนประเดิมไป ๑,๙๕๐ บาท หลังจากนั้นมา ถ้าว่าตามโจทก์ที่ ๑ อ้างแล้ว บัญชีเดินสะพัดของโจทก์ที่ ๑ จะมีแต่เงินผากเข้าบัญชีอย่างเดียว ซึ่งมีจำนวนรวมกันถึง ๑๗๑,๔๘๕ บาท รวมกับเงินที่เหลืออยู่เมื่อวันสิ้นเดือนสิงหาคม ๒๕๐๐ อีก ๒,๖๐๐ บาท ก็จะเป็นยอดเงินผากทั้งสิ้น ๑๗๔,๐๘๕ บาท แต่ถ้าว่าตามจำเลยอ้างแล้ว บัญชีเดินสะพัดของโจทก์ที่ ๑ มีทั้งเงินผากเข้าและเงินถอนออกซึ่งหักกันแล้ว คงมีเงินผากเหลืออยู่ในบัญชีเพียง ๓๘๕ บาทเท่านั้น โจทก์ที่ ๑ ปฏิเสธว่า เช็คอีก ๘ ฉบับที่ถอนเงินออกในตอนหลังจากสิ้นเดือนสิงหาคมแล้ว ไม่ใช่เช็คของโจทก์ที่ ๑ จึงถูกระงับอยู่มาก เพราะไม่ปรากฏเหตุผลอย่างใดเลยว่าบัญชีเดินสะพัดของโจทก์ที่ ๑ ที่เคยมีกระแสมูลเงินอยู่เป็นหนักหนาในตอนต้น ๆ เป็นไฉนจึงมาชะงักลงโดยไม่มีการถอนเงินออกตลอดเวลาทั้ง ๓ เดือนเศษ อันเป็นเหตุให้ยอดเงินผากของโจทก์ที่ ๑ มีแต่ที่บันทึกขึ้นมากมายผิดวิสัยอันควรเช่นนั้น

(๒) การที่สมุดเช็คของโจทก์ที่ ๑ ที่รับมาเมื่อแรกเปิดบัญชียังมีเหลืออีก ๑ ฉบับและใบขอเบิกสมุดเช็คก็ยังมิได้ถูกฉีกออกใช้ ย่อมแสดงว่าโจทก์ที่ ๑ มิได้ขอเบิกสมุดเช็คมาใหม่อีก ๑ เล่ม ดังที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยนั้น ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้วเห็นว่าไม่แน่เสมอไป โจทก์ที่ ๑ อาจขอเบิกสมุดเช็คเล่มใหม่มาได้เหมือนกัน เพราะระเบียบของจำเลยที่ ๒ ตามที่นายธนิตผู้จัดการเบิกความมีว่า ถ้าลูกค้าเป็นที่รู้จักคุ้นเคยกันอยู่บ้าง ก็ขอใบเบิกสมุดเช็คจากเจ้าหน้าที่ของจำเลยที่ ๒ ได้ ไม่จำเป็นต้องใช้ใบเบิกสมุดเช็คที่เย็บติดอยู่ในเล่มเสมอไป และกรณีเป็นที่ผิดสังเกตไม่น้อยที่ใบเบิกสมุดเช็คในเล่มของโจทก์ที่ ๑ หาได้ถูกใช้ไปไม่ เพราะใบเบิกเช็คนั้นเย็บติดอยู่ในระหว่างเช็คฉบับที่ ๗ กับฉบับที่ ๘ โจทก์ที่ ๑ ใช้เช็คฉบับที่ ๘ ไปแล้ว เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๐๐ และเงินผากของโจทก์ที่ ๑ ก็ยังเหลืออยู่ในขณะนั้น ๑,๖๐๐ บาท ต่อมาอีก ๒ วัน คือ วันที่ ๒๘ โจทก์ที่ ๑ นำเงินสดผากเข้าบัญชีอีก ๑,๐๐๐ บาท ก็มีได้ฉีกใบขอเบิกเช็คไปเบิกเช็คเล่มใหม่อยู่นั้นเอง เสมือนหนึ่งไม่รู้สึกละอายเลยว่าจะขาดมือลง ซึ่งโดยปกติทั่วไป ไม่น่าที่จะเป็นได้ จึงชวนให้คิดว่า โจทก์ที่ ๑ คงจะต้องมีความหมายแน่วแน่ที่ทำเช่นนั้น และเป็นที่มองเห็นแยบยลกลไกที่อาจจะเป็นไปได้ว่า ถ้าโจทก์ที่ ๑ มีสมุดเช็คมาใหม่แล้วส่งจ่ายเงินโดยเช็คเล่มใหม่ ส่วนเล่มเก่าปล่อยให้เหลือค้างไว้ ก็จะกล่าวอ้างได้โดยถนัดและ

แนบเนียนว่า เช็กจากเล่มใหม่ที่ส่งจ่ายเงินไปนั้นเป็นเช็คปลอม ซึ่งถ้ากล่าวอย่างเช่นนี้ได้สำเร็จ ยอดเงินฝากที่ฝากทบทวีมาเรื่อย ๆ ก็จะต้องคงเหลืออยู่ในบัญชี โดยจำเลยที่ ๒ จะนำเช็คปลอมนั้นมาหักบัญชีไม่ได้ ผลก็ย่อมเป็นว่า เงินที่โจทก์ที่ ๑ นำมาเข้าบัญชีแล้วไม่ทันไรก็ถอนออกหมุนเวียนกันเรื่อย ๆ ไปนั้น ได้มียอดเงินฝากเป็นตัวเลขถึง ๑๗๔,๐๘๕ บาท หักจ่ายตามเช็คหมาย ล. ๑ ถึง ล. ๘ ออกเสีย ๑๒,๖๐๐ บาท ยอดเงินฝากจะยังเหลืออยู่ถึง ๑๖๑,๔๘๕ บาท เป็นผลกำไรแก่โจทก์ที่ ๑ มากมายเห็นได้ชัด

(๓) การที่มีนายชงชวคไปเปิดบัญชีเงินฝากที่ธนาคารมณฑล จำกัด นายชงชวคจะมีตัวเป็นใคร อยู่ที่ไหนหรือไม่ก็ตาม แต่บัญชีเดินสะพัดของนายชงชวคข้างสัมพันธ์กับบัญชีเดินสะพัดของโจทก์ที่ ๑ อย่างผิดสังเกตเป็นอันมาก กล่าวคือ โจทก์ที่ ๑ เปิดบัญชีเงินฝาก วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๐๐ ถวายเงินจำนวน ๔,๕๐๐ บาท รุ่งขึ้นวันที่ ๑๖ ถอนออก ๔,๒๐๐ บาท อีกวันหนึ่งคือวันที่ ๑๗ นายชงชวคก็เปิดบัญชีบ้างถวายเงินจำนวน ๔,๔๐๐ บาท แล้วพอวันที่ ๒๑ นายชงชวคก็ถอนเงินออก ๔,๓๐๐ บาท และฝากเข้า ๓,๓๐๐ บาท โดยเช็คหมายเลข ล. ๓ และ ล. ๔ มาเข้าบัญชีซึ่งในวันเดียวกันนี้ โจทก์ที่ ๑ ก็ฝากเงินเข้า ๓,๓๐๐ บาท และถอนเงินออก ๓,๓๐๐ บาท โดยเช็คหมายเลข ล. ๓ ล. ๔ นั้น หลังจากวันที่กล่าวนี้ไปแล้ว ก็ยังมียอดเงินฝากเงินถอนสัมพันธ์กันทำนองนี้อีกเรื่อย ๆ และเช็คของโจทก์ที่ ๑ หมายเลข ล. ๕ ล. ๖ กับเช็ครายพิพาทหมายเลข ล. ๑๑ ล. ๑๔ รวมอีก ๔ ฉบับ ก็ถูกนายชงชวคนำมาเข้าบัญชีฝากด้วย นายชงชวคจะได้เช็คของโจทก์ที่ ๑ มาอย่างไร ไม่มีใครอธิบายได้ แม้โจทก์ที่ ๑ เองก็ตอบไม่ได้ว่า ได้ออกเช็คหมายเลข ล. ๑ จนถึง ล. ๘ ให้แก่ใครและเป็นค่าอะไรบ้าง ทั้งมีตัวอยู่ที่ไหนหรือไม่ โจทก์ที่ ๑ ไม่รู้เรื่องด้วยเลย ปรากฏพฤติการณ์ของนายชงชวคขณะไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ธนาคารมณฑล จำกัดว่า นำเช็คไปเข้าบัญชีแล้ว รุ่งขึ้นจะต้องมาคอยถามว่าเช็คถูกส่งคืนหรือเปล่า พอได้รับตอบว่าเปล่า ก็จะเขียนเช็คจ่ายเงินทันทีทุกครั้งไป และมีเสมอ ๆ พฤติการณ์ทั้งนี้ น่าจะกล่าวได้โดยไม่ผิดว่า ถ้าโจทก์ที่ ๑ ไม่ใช่คน ๆ เดียวกันกับนายชงชวค โจทก์ที่ ๑ กับนายชงชวคก็จะต้องมีการติดต่อกันอยู่โดยใกล้ชิดที่สุด จะเป็นอย่างไรไปนอกจากนี้หาเหตุผลสนับสนุนไม่ได้เลย

(๔) ปรากฏว่าฝ่ายจำเลยพยายามสืบหาตัวนายชงชวคตามตำบลที่อยู่ที่แจ้งไว้กับธนาคารมณฑล จำกัด เท่าไรก็ไม่ได้ตัว เงินในบัญชีฝากของนายชงชวคก็หมดบัญชีลงในเวลาใกล้เคียงกับที่มีข้อพิพาทระหว่างโจทก์ที่ ๑ กับจำเลยที่ ๒ ขึ้นแล้ว นายชงชวคจึงน่าจะไม่มีตัว

ตนจริง ครั้นเมื่อเจ้าหน้าที่ในธนาคารมณฑล จำกัด ๒ คน คือ นายคสิท ทุมมานนท์ และ นายชุมพล อโนมคุณ พยานจำเลย ได้มาเห็นตัวโจทก์ที่ ๑ ที่ศาล ก็จำได้ว่า เป็นตัวนาย ชงชวลลภักข์ของธนาคารมณฑล จำกัด ที่เคยเฝ้าถามว่าเช็คถูกส่งคืนหรือเปล่านั้นเอง ฝ่าย โจทก์ที่ ๑ มิได้นำสืบโต้แย้งประการใด พิเคราะห์แล้ว จึงสมตามที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยมา ไม่มีเหตุผลอันใดที่จะไม่เชื่อฟังพยานของจำเลยคน

(๕) ในขณะที่โจทก์ที่ ๑ ไปต่อว่าจำเลยที่ ๒ ในการที่ไม่ยอมจ่ายเงินแก่โจทก์ที่ ๒ ตามเช็คหมายเลข จ. ๑ อยู่ นั้น ได้มีเงินคนหนึ่งนำเช็คหมายเลขที่ ๑๒๒๖๕๐ ซึ่งศาลหมาย ล. ๕๒ ไปขอเบิกเงินอีก เช็คหมายเลข ล. ๕๒ นี้ ลงวันที่วันเดียวกับเช็คหมายเลข จ. ๑ แต่เป็นเช็ค เล่มเดียวกับเช็คหมายเลข ล. ๔ ถึง ล. ๑๖ ซึ่งเป็นคนละเล่มกับเช็คหมายเลข จ. ๑ และหมายเลข ล. ๑ ถึง ล. ๘ จำนวนเงิน ๗,๐๐๐ บาท และมีชื่อโจทก์ที่ ๑ เป็นผู้ส่งจ่ายเหมือนกัน จำเลยที่ ๒ ถามโจทก์ที่ ๑ ในขณะนั้นว่าเป็นเช็คของโจทก์ที่ ๑ ออกมาใช้หรือไม่ โจทก์ที่ ๑ ปฏิเสธว่าไม่ ใช้ แล้วก็เงียบเฉยอยู่ หาได้แสดงอาการสนใจที่จะจับเค้าเอาความจริงจากเงินคนนั้นแต่อย่างใด ไม่ นายธนิตผู้จัดการของจำเลยที่ ๒ บอกให้โจทก์ที่ ๑ ไปแจ้งความ โจทก์ที่ ๑ ก็กลับย้อนว่า เป็นหน้าที่ของจำเลยที่ ๒ พดฺติการณของโจทก์ที่ ๑ จึงออกจะผิควิสัยที่กำลังถูกผู้อื่นปลอมเช็ค ส่งจ่ายเงินของตนไปเป็นจำนวนมากมายเช่นนี้ แล้วยังกลับนิ่งเฉยอยู่ได้

อาศัยเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวมานั้น ศาลฎีกาเชื่อว่า ลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายในเช็คหมายเลข ล. ๔ ถึง ล. ๑๖ ซึ่งกระทำโดยวิธีทาบแบบหรือลอกรอยนั้น ได้ทาบแบบหรือลอกรอยจากลาย มือชื่อโจทก์ที่ ๑ โดยโจทก์ที่ ๑ กระทำขึ้นด้วยตนเองทั้งสิ้น หรือมิฉะนั้นโจทก์ที่ ๑ ก็ได้ร่วมกับใครจัดการกระทำขึ้น เพื่อมุ่งหวังจะหากำไรจากธนาคารจำเลยโดยแยบยลกลใน ตามที่กล่าว ไว้ข้างต้นแล้วว่าอาจเป็นไปได้นั้น รูปคดีไม่มีเหตุผลให้แน่เชื่อว่า จะเป็นกรณีมีผู้ทุจริตปลอม ลายมือชื่อโจทก์ที่ ๑ ส่งจ่ายเงินเอาเงินไปโดยโจทก์ที่ ๑ มิได้รู้เห็นเป็นใจด้วย ซึ่งต่างกับรูปคดี ในคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๕/๒๕๐๔ ที่โจทก์ที่ ๑ อ้างเป็นบรรทัดฐานขึ้นมา ผลแห่งคดีจึงจะ เหมือนกันไม่ได้ ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ยกฟ้องของโจทก์ที่ ๑ เสียด้วย ไม่ให้ธนาคารจำเลย ต้องรับผิดชอบแล้ว ฎีกาของโจทก์ที่ ๑ ฟังไม่ขึ้น

จึงพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้ยกฎีกาของโจทก์ที่ ๑ เสียและให้ โจทก์ที่ ๑ ใช้ค่าทนายความชั้นฎีกาแก่จำเลยเป็นเงินหนึ่งพันห้าร้อยบาทด้วย.

การุณย์นราทร
สารกิจปรีชา
ห้วน ประชาบาล

บันทึกของผู้รวบรวม

๑. เนื่องจากข้อเท็จจริงและเหตุการณ์ในเรื่องสลับซับซ้อน จึงจำเป็นต้องนำลงพิมพ์โดยเต็มสำนวน มิฉะนั้น ผู้อ่านจะไม่เข้าใจเรื่องได้ดี

๒. คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๕/๒๕๐๔ ที่อ้างถึงในตอนท้ายของคำพิพากษาเรื่องนายเกล็ก หรือยกใช้ แซ่โล้ว หรือโล้ว เกล็ก เป็นโจทก์ ฟ้องธนาคารศรีนคร จำกัด ว่าธนาคารจ่ายเงินจากบัญชีเงินฝากไปโดยไม่ชอบตามเช็ค ๑๒ ฉบับ เป็นจำนวนรวม ๓๒๙,๐๐๐ บาท โดยโจทก์ไม่ได้ลงลายมือชื่อในเช็ค ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ลายมือชื่อในเช็คกระทำขึ้นโดยวิธีทาบแบบแต่ไม่มีหลักฐานประกอบว่าโจทก์เป็นผู้เขียนเอง ศาลฎีกาพิพากษาให้ธนาคารศรีนคร จำกัด แพ้คดี คือ หักบัญชีของโจทก์ไม่ได้ (ผู้ที่สนใจจะทราบรายละเอียดของคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๕/๒๕๐๔ จะหาอ่านได้จากหนังสือคำพิพากษาฎีกาบางเรื่องเกี่ยวกับการธนาคารและตัวเงิน รวบรวมโดยผู้บันทึกหน้า ๘๓๕ ถึง ๘๔๖)

๓. การปลอมโดยวิธีทาบแบบหรือลอกย่นนี้ เข้าใจว่าจะเป็นการปลอมโดยวิธีที่เรียกตามภาษาอังกฤษว่า Trace Forgery คือ เจ้าของลายเซ็นกระทำขึ้นเอง เพื่อให้เข้าใจว่าเป็นลายเซ็นปลอม โดยมุ่งประโยชน์เช่นในคดีนี้ และเป็นเรื่องที่ธนาคารพึงระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง การพิสูจน์ว่าเจ้าของลายเซ็นทำปลอมขึ้นเองเช่นนี้ทำได้ยากมาก แต่เป็นโชคดีของธนาคารกสิกรไทย จำกัด ที่บังเอิญเรื่องนี้ไปเข้าหลักที่ว่า การกระทำผิดที่สมบูรณ์จริง ๆ (perfect crime) นั้นไม่มี ดังนั้นผู้กระทำความผิดจึงพลั้งพลาด ทั้งร่องรอยไว้พอให้ติดตามหาหลักฐานและเหตุผลมาพิสูจน์ให้ศาลเห็นและเชื่อว่า เจ้าของลายเซ็นเป็นผู้กระทำการปลอมโดยวิธีทาบแบบหรือลอกย่นขึ้นเอง ธนาคารจึงพ้นความเสียหายไปได้

๔. เมื่อก่อนเกิดคดีนี้ ใบขอเช็คที่หยิบติดไปในสมุดเช็คนั้น ไม่มีเครื่องหมายอะไรเป็นสำคัญ พิมพ์ปลอมได้โดยง่าย และโดยปกติผู้จ่ายเช็คก็ไม่ค่อยได้พิถีพิถันเท่าใด เพราะรู้สึกว่าจะไม่ใช่จ่ายตัวเงิน แต่หลังจากเกิดคดีนี้จึงได้วางวิธีป้องกันขึ้น โดยให้เจ้าหน้าที่ธนาคารลงนามไว้ในใบขอเช็คก่อนที่จะมอบสมุดเช็คให้ลูกค้าไปทุก ๆ ฉบับ เป็นเครื่องตรวจสอบว่าเป็นใบขอเช็คที่ธนาคารจ่ายให้ไปเมื่อถูกนำมาขอเช็คในคราวต่อไป ถ้าไม่มีใบขอเช็คมา ก็ต้องให้เจ้าของบัญชีเขียนใบขอและลงนามไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการปลอมแปลงใบขอเช็คเช่นที่เกิดขึ้นแล้วในคดีนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๖/๒๕๐๖

บริษัทธนาคารนครหลวงไทย จำกัด สำนักงานบ้านคอน
ระหว่ง โดยนายชิต เจลิมพงศ์ ผู้จัดการหรือตัวแทนผู้รับมอบอำนาจ
นายเปงเต็ก แซ่เซียว ที่ ๑,
นายสุโก วิระเกียรติ ที่ ๒,

โจทก์

จำเลย

กู้เบิกเงินเกินบัญชี ค่าประกัน

๑. การกู้เบิกเงินเกินบัญชีธนาคาร มิใช่เป็นเรื่องกู้ยืมกันตามธรรมดาในเรื่องกู้ยืมกันตามธรรมดานั้น เมื่อลูกหน้นำเงินมาชำระให้เจ้าหนี้พอกกับเงินที่กู้ยืมไปแล้ว การกู้ยืมก็ระงับกันไป ในกรณีกู้เบิกเงินเกินบัญชีกับธนาคารนั้น ผู้กู้คงเบิกเงินภายในวงเงินที่กำหนดไว้ได้เสมอ ในระหว่างเวลาตามสัญญา แม้บางครั้งผู้กู้จะมีเงินฝากคงเหลือเป็นเจ้าหนี้ธนาคาร แต่ผู้กู้ก็มีสิทธิที่จะเบิกเงินกลับเป็นลูกหนี้ธนาคารได้อีก หนี้สินความผูกพันไม่ระงับสิ้นไปนอกจากจะได้บอกเลิกสัญญาต่อกัน

๒. เมื่อครบกำหนดเวลาตามสัญญาผู้กู้เบิกเงินเกินบัญชี แต่ผู้กู้คงเบิกเงินเกินบัญชีต่อไปอีกนั้น เป็นเพียงการผ่อนระยะเวลาให้ชำระหนี้และให้เบิกเงินเกินบัญชีต่อไปตามสัญญาเดิมเท่านั้น มิใช่เป็นการทำสัญญาใหม่

๓. ผู้ค้ำประกันที่ทำสัญญากับธนาคารไว้ว่า “ถ้าผู้ให้กู้ผ่อนเวลาให้แก่ผู้กู้ชำระหนี้ โดยจะได้แจ้งหรือมิได้แจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบก็ตาม ผู้ค้ำประกันเป็นอันยอมตกลงช่วยการให้ผ่อนเวลานั้นทุกครั้งไป และยอมมิให้อื้อเอากการผ่อนเวลาเช่นนั้น เป็นเหตุปลดเปลื้องความรับผิดชอบผู้ค้ำประกันเป็นอันขาด” นั้นต้องผูกพันรับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกันตามสัญญาผู้เบิกเงินเกินบัญชีที่มีการเบิกเงินเกินบัญชีหลังวันครบกำหนดสัญญาเดิมนั้นต่อไปอีก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๒/๒๕๐๖

ระหว่าง ห้างหุ้นส่วนจำกัด ยู่ฮงเส็ง โจทก์
บริษัทประพันธ์ จำกัดที่ ๑, บริษัทธนาคารแหลมทอง จำกัด ที่ ๒ จำเลย

เบิกเงินเกินบัญชี ค่าประกัน หักกลบสบหนี้

หนี้ที่ขาดอายุความแล้ว ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในหนี้รายนั้น
ไปด้วย

ธนาคารค้ำประกันลูกหนี้ไว้ต่อเจ้าหนี้ เมื่อหนี้ขาดอายุความแล้ว เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิ
หักหนี้ระหว่างความรับผิดชอบของธนาคารที่มีตามการค้ำประกันที่ทำให้ตน ไว้สำหรับหนี้ที่ขาด
อายุความนั้น กับหนี้เงินที่ตนเบิกเกินบัญชีไปจากธนาคาร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๘๗/๒๕๐๖

ธนาคารช่องกงและเชียงไฮ้ โดยนายไอ.เจ.โอ. ครูกแซง ผู้รับมอบอำนาจ โจทก์
ระหว่าง เด็กชายปรีนิปาลซิงห์ นารูลา
โดยนายอัครซิงห์ นารูลา บิดาผู้ปกครอง จำเลย

จำนองที่ดินของผู้เยาว์เป็นประกันเงินเบิกเกินบัญชี

ธนาคารรับจำนองกรรมสิทธิ์ที่ดินของผู้เยาว์ ซึ่งศาลมีคำสั่งอนุญาตให้บิดาทำนิติ
กรรมแทนได้แล้ว แต่การจำนองนั้นฝ่าฝืนนอกเหนือไปจากคำสั่งของศาล คือ ศาลอนุญาต
ให้จำนองเป็นประกันหนี้เงินกู้ที่จะนำมาปลูกสร้างอาคารบนที่ดินและเปิดร้านขายผ้าให้ผู้เยาว์
แต่เวลาทำจำนองกลับทำจำนองเป็นประกันหนี้ของบุคคลอื่น ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของผู้เยาว์
และไม่ได้นำเงินไปใช้จ่ายตามที่ศาลสั่งอนุญาต การจำนองนั้นไม่ผูกพันผู้เยาว์ ซึ่งเป็นเจ้าของ
ทรัพย์สิน ธนาคารไม่ได้บุริมสิทธิในทางจำนองแต่อย่างใดเลย

บันทึกของผู้รวบรวม

๑. ธนาคารจะต้องใช้ความระมัดระวังตรวจสอบให้ละเอียดว่า การจำนองทรัพย์สินของผู้เยาว์นั้นถูกต้องตามเงื่อนไขในคำสัญญาหรือไม่ แม้มีคำสัญญาอนุญาตให้จำนองได้ และเจ้าพนักงานที่ดินรับทำสัญญาจำนองให้ ถ้าไม่ถูกต้องตรงตามเงื่อนไขที่ศาลสั่งแล้ว อาจเกิดผลเสียหายแก่ธนาคารเองคงในคดีนี้

๒. ถ้าจำนองเป็นประกันเงินที่ผู้ปกครองกู้ แต่ผู้ปกครองไม่นำเงินไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ของเด็กตามที่ยื่นคำร้องขอ เข้าใจว่าสัญญาจำนองนั้นคงผูกพันใช้ได้ เพราะจะเป็นการพ้นวิสัยที่ธนาคารผู้รับจำนองจะไปติดตามดูว่า ผู้ปกครองเด็กเอาเงินไปใช้อะไร คงเป็นเรื่องที่ผู้เยาว์กับผู้ปกครองจะไปว่ากล่าวกันเอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๑/๒๕๐๖

ระหว่าง	บริษัทธนาคารกสิกรไทย จำกัด โดยนายเกษม ถ้ำขำ	โจทก์
	กรรมการผู้จัดการ	
	นายชู โอสถาพันธ์	จำเลย
	นางกิมวัน โอสถาพันธ์, นายมงคล โอสถาพันธ์	
	และหลวงศรีประกาศ ผู้จัดการมรดกนายชู โอสถาพันธ์	
	จำเลยผู้ตาย เป็นจำเลยแทนที่	

ความรับผิดชอบในเรื่องเงินที่ส่งไประหว่างสำนักงานใหญ่ของธนาคารกับสาขา

รับเงินสดจากสำนักงานใหญ่ของธนาคารเพื่อนำไปใช้ในกิจการสำนักงานสาขา แต่แล้วไม่นำส่ง เป็นการได้เงินไว้โดยไม่มียุทธอันจะอ้างกฎหมายได้ ต้องใช้เงินคืนและดอกเบี้ยนับแต่วันรับเงินไป

บันทึกของผู้รวบรวม

๑. ในการส่งเงินสดจากสำนักงานใหญ่ไปยังสาขาหรือจากสาขามาสำนักงานใหญ่ นอกจากจะต้องให้ผู้รับเงินสดลงชื่อรับในหลักฐานของสำนักงานที่เป็นผู้ส่งเงิน (ลงชื่อในบัญชี

ออร์เคอร์) ว่า รับเงินไปเพื่อนำส่งเข้าบัญชีของสำนักงานที่จะเป็นผู้รับเงิน เช่นที่ปรากฏในคดีนี้แล้ว สำนักงานที่เป็นผู้ส่งเงินนั้น ควรจะมีเอกสารอื่นเป็นใบแจ้ง (Advice หรือ Debit note) ส่งตามไปต่างหากอีกฉบับหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อกันความพลั้งเผลอ

๒. ข้ออ้างที่ว่ามิเจ้าน้ำที่ (ของธนาคาร) น้อยตรวจตราไม่ทั่วถึง ซึ่งศาลฟังเป็นเหตุประกอบเชื่อว่า ธนาคารพึงทราบการกระทำที่เป็นมูลให้ฟ้องร้องกันในคดีนี้ คือ รับเงินไปนานหลายปีแล้วไม่นำส่งนั้น ถ้าหากเป็นในกรณีจ่ายเงินตามเช็คของลูกค้าผิดพลาดไป โดยไม่ตรวจตราให้ถูกต้องจะมาอ้างในภายหลังว่า มีเจ้าน้ำที่น้อยตรวจตราไม่ทั่วถึง อย่างเช่นในคดีนี้แล้วเกรงว่าศาลจะไม่รับฟัง เคยมีคดีในศาลอังกฤษ คือคดี *Crumplin v. London Joint Stock Bank, Ltd.* (1913) ซึ่งผู้พิพากษา (Pickford. J.) กล่าวไว้ในคำพิพากษาว่า "It is no defence for a bank to say that they were so busy and had such a small staff that they could not make inquiries. If they could not make inquiries when necessary they must take the consequences. (Paget's Law of Banking พิมพ์ครั้งที่ ๕ หน้า ๓๑๓)"

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๔๕/๒๕๐๖

ธนาคารกสิกรไทย จำกัด
ระหว่าง นายสมบัติ พวงกนกที่ ๑ นายเอน แซ่ตั้งที่ ๒
นายหลิสุน แซ่ตั้งที่ ๓ นายหมง แซ่ไคว้ที่ ๔

โจทก์

จำเลย

ข้อการคำ จ่ายเงินแทนลูกค้า

ข้อร้านที่เป็นเพียงยี่ห้อเรียกขานในการกำนุหรือแต่อย่างเดียวนั้น ใครจะเป็นเจ้าของการกำนุแท้จริงต้องพิจารณาอีกชั้นหนึ่ง จะถือเพียงว่าใครจดทะเบียนตั้งคนนั้นเป็นเจ้าของการกำนุแท้จริงยังไม่ได้

เจ้าของเดิมตั้งร้านและใช้ชื่อร้านรับเป็นตัวแทนกำนุหรือของโรงงานยาสูบแล้วเลิกไป มีคนอื่นเข้าทำการค้าแทนในนามของร้านอยู่หลายปี ภายหลังเจ้าของเดิมหวนกลับเข้าทำการกำนุหรือขึ้นอีก ในระหว่างที่คนอื่นเข้าทำการกำนุหรืนั้น คนอื่นที่วานได้ทำความตกลงกับธนาคาร

ให้ธนาคารจ่ายเงินค่าบุหรืแทนไปโดยกิจการค้าบุหรืระหว่างนั้นเป็นของเขาเอง แล้วผิฉสัญญา
ไม่ใช้เงินที่ธนาคารจ่ายแทนไป เจ้าของเดิมไม่ต้องรับผิฉชอบในหนี้สินที่คนอื่นก่อขึ้นในระ
หว่างนั้น

การที่ธนาคารยอมรับติดต่อเชื่อถือผู้ที่มาติดต่อโดยเข้าใจว่าผู้ที่มาติดต่อเป็นเจ้าของ
กิจการเอง ธนาคารไม่มีสิทธิฟ้องร้องบังคับให้บุคคลอื่นมารับผิฉชอบเป็นตัวการ โดยอ้างว่า
บุคคลอื่นผู้นั้นรู้แล้วยอมให้ผู้ที่มาติดต่อกับธนาคารเชื่อก้าวผู้มาติดต่อเองนั้นเป็นผู้แทน

บันทึกของผู้รวบรวม

คดีนี้เป็นตัวอย่างอันหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า การติดต่อกับร้านค้าขายประเภทส่วน
บุคคลนั้น จะต้องระมัดระวัง จะอาศัยแต่เพียงหลักฐานเท่าที่ปรากฏการขอจดทะเบียนการค้า
หรือจดทะเบียนพาณิชย์แต่อย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงความเป็นจริง ก็อาจจะเกิดผลเสียหาย
เช่นคดีนี้ ถ้าผู้มาติดต่อไม่ใช่คน ๆ เกี่ยวกับผู้ที่มีชื่อจดทะเบียนไว้ว่า เป็นผู้ตั้งหรือเป็นเจ้าของ
ธนาคารประสงค์จะให้ผู้ตั้ง หรือผู้เป็นเจ้าของนั้นมีความผูกพันโดยชอบกับธนาคารด้วยแล้ว
ทางที่ตักควรจะให้หลักฐานอย่างหนึ่งอย่างใดไว้ว่า ผู้ตั้งหรือเจ้าของนั้นมอบอำนาจหรือตั้งให้ผู้
มาติดต่อนั้นเป็นตัวแทนของตนหรือรับราชการกระทำของตัวผู้ที่มาติดต่อกับธนาคาร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๒๔/๒๕๐๖

ระหว่าง บริษัทโรงสีไฟง่วนซุ่นหลี จำกัด โดย นางลูกจันทร์ ปียะอูย ประธานกรรมการโจทก์
นายโตผู้ แซ่โง้ว จำเลย

ข้อเงิน เรียกเงินตามเช็ค

เช็คที่มีไถ่ลงวันออกเช็คนั้น ผู้ทรงเช็คได้แต่จะกรอกวันเดือนปีลงตามที่ถูกต้องแท้
จริง เมื่อไม่มีพยานหลักฐานว่า ผู้ออกเช็คยอมให้กรอกวันที่จะไปขึ้นเงินเมื่อใดก็ได้แล้ว
ถือไม่ได้ว่าวันที่ผู้ทรงเช็คกรอกข้อความลงในเช็คนั้นเป็นวันตามที่ถูกต้องแท้จริง ที่จะผูกพัน
ผู้ออกเช็ค

คำพิพากษานี้ที่ ๑๖๐๕/๒๕๐๖

นายพา ขนาดถ้ง

โจทก์

ระหว่าง นางเมี้ยน ขนาดถ้ง ในฐานะส่วนตัวและผู้แทน

โดยชอบธรรมของเด็กหญิงดารา ฯ บุตรผู้เยาว์

จำเลย

มอบอำนาจจำนอง ตัวแทน ความรับผิดชอบของตัวการ

ทำหนังสือมอบอำนาจให้ไปจัดการจำนองที่ดิน โดยประสงค์จะให้ไปจำนองธนาคาร ๖๐,๐๐๐ บาท โดยมีได้กรอกข้อความ แต่ผู้รับมอบอำนาจไปกรอกข้อความไปจำนองโจทก์ เป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ไม่ทำให้การตั้งตัวแทนตามใบมอบอำนาจฉบับนั้นเป็นโมฆะ เป็นเรื่องตัวแทนทำเกินอำนาจของตน ซึ่งตัวแทนต้องรับผิดชอบต่อตัวการผู้มอบอำนาจเป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหาก การละเลยไม่กรอกจำนวนเงินที่จะจำนองลงในหนังสือมอบอำนาจถือได้ว่าเป็นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผู้มอบอำนาจต้องรับผิดชอบต่อผู้รับจำนองโดยสุจริต

คำพิพากษานี้ที่ ๑๖๐๘/๒๕๐๖

บริษัทธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด

โจทก์

ระหว่าง โดย นายจงรักษ์ คุณารักษ์ ผู้รับมอบอำนาจ

นายไพบุลย์ เรียรศิริ ที่ ๑, นางแสงเพชร กระแสร์ชัย ที่ ๒

จำเลย

บอกกล่าวบังคับจำนอง

การบังคับจำนองนั้น ธนาคารจะต้องมีจดหมายบอกกล่าวไปยังผู้จำนองก่อนว่าให้ชำระหนี้ภายในเวลาอันสมควร ซึ่งกำหนดให้ในคำบอกกล่าวนั้น การที่ผู้แทนของธนาคารมีหนังสือบอกกล่าวแต่เพียงว่า ให้ผู้จำนองชำระเงินและได้ถอนการจำนองเสียภายในเร็ววันที่สุดเท่านั้น ไม่ได้กำหนดให้ได้ถอนการจำนองเมื่อใด เอาความแน่นอนในการที่จะพิจารณาว่าภายในเวลาอันสมควรหรือไม่ ไม่ได้ จึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นคำบอกกล่าวบังคับจำนองที่ชอบ ธนาคารจึงยังไม่มีอำนาจฟ้องบังคับจำนอง ศาลให้ยกฟ้องของธนาคาร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๒๕-๑๗๒๖/๒๕๐๖

นายเล่ง ชูซาม หรือ ซาม แซ่เล่ง	โจทก์
ระหว่าง ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด สาขาขอนแก่น ที่ ๑,	
นายบรรหาร อีฐรัตน์ ที่ ๒,	จำเลย
นายย่น กิมเตียว	โจทก์
ระหว่าง ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด สาขาขอนแก่น ที่ ๑,	
นายบรรหาร อีฐรัตน์ ที่ ๒.	จำเลย

การเรียกเก็บเงินตามเช็ค

ธนาคารรับเช็คไว้เพื่อเรียกเก็บเงินเข้าบัญชีลูกค้า แต่เช็คถูกปฏิเสธการจ่ายเงิน ธนาคารไม่มีหลักฐานแสดงว่าได้แจ้งให้ลูกค้าทราบว่า เช็คนั้นเรียกเก็บเงินไม่ได้ ต้องคว่ำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๑๒ คือ เป็นเรื่องธนาคารประมาทเลินเล่อ ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นอย่างไร ๆ ธนาคารต้องรับผิดชอบ

ความเสียหายที่ลูกค้าได้รับเนื่องจากการที่ธนาคารไม่ได้แจ้งว่าเรียกเก็บเงินตามเช็คไม่ได้นั้น เป็นเรื่องที่ลูกค้าต้องนำสืบ

การที่ลูกค้าไม่อาจจำแนกคดีอาญากับผู้ส่งจ่ายได้ เพราะธนาคารไม่ได้แจ้งให้ลูกค้าทราบว่า เช็คเรียกเก็บเงินไม่ได้นั้น ไม่เป็นเหตุให้ยกขึ้นอ้างเรียกค่าเสียหายจากธนาคารได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๖๔/๒๕๐๖

ระหว่าง นายเอง แซ่ว่อง โจทก์
 บริษัทธนาคารศรีนคร จำกัด โดย นายอุเทน เตชะไพบูลย์
 และนายอ้อจือเหลียง กรรมการและอนกรรมการที่ ๑,
 พระยาจินตารักษ์ที่ ๒, นายปวิงเซียง หรือ ปวิงเซียง ที่ ๓ จำเลย

ใบมอบอำนาจให้ไปทำจำนอง

ลูกค้านำว่า ชื่อที่ดินมาจากเจ้าของที่ดิน ๆ ทำใบมอบอำนาจให้ลูกค้าไว้ ลูกค้าไม่ได้ไปทำการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินนั้นมาเป็นของตน แต่ลูกค้านำใบมอบอำนาจพร้อมด้วยโฉนดมามอบให้ธนาคารไว้เป็นประกันเงินกู้ของห้างที่ลูกค้าเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการอยู่ ธนาคารนำใบมอบอำนาจไปทำการโอนขายที่ดิน ลูกค้าจึงฟ้องธนาคารผู้รับโอน และเจ้าหน้าที่ของธนาคารผู้ไปทำการโอนเป็นคดีอาญา ในข้อหาว่าปลอมเอกสารสิทธิทางราชการและฉ้อโกง

ศาลเห็นว่า ใบมอบอำนาจให้ไปทำการโอนทะเบียนที่ดินนั้น มิใช่เอกสารสิทธิอันเป็นหนังสือราชการ แม้เจ้าพนักงานที่ดินจะได้บันทึกลงไปได้ตรวจแล้ว ก็ไม่หมายความว่า เอกสารนั้นเจ้าพนักงานทำขึ้นหรือรับรองในหน้าที่แต่อย่างใด ลูกค้านำคดีมาฟ้องเกินกว่า ๕ ปี นับจากวันที่กล่าวหาว่าธนาคารกระทำความผิด คดีขาดอายุความ

บันทึกของผู้รวบรวม

การมอบอำนาจและมอบโฉนดให้ธนาคารไว้เพื่อเป็นประกันหนี้ แต่ธนาคารมิได้นำไปจดทะเบียนจำนองนั้น นอกจากจะไม่ใช่หลักประกัน คือ ไม่เป็นจำนองโดยสมบูรณ์ตามกฎหมายแล้ว ก็อาจทำให้เกิดปัญหายุ่งยากขึ้นในภายหลังได้ เช่นในคดีนี้ ทางที่ดีแล้วธนาคารควรไปจดทะเบียนจำนองเสีย หากจำเป็นจริง ๆ หลีกเลี่ยงไม่ได้ก็ควรมีบันทึกข้อความไว้ให้ชัดเจนว่า มอบหมายให้ธนาคารกรอกข้อความมอบอำนาจให้ผู้หนึ่งผู้ใดไปทำจำนองได้จะได้ไม่เป็นปัญหาในเรื่องนี้ เนื่องจากเรื่องนี้เป็นคดีอาญาและศาลยกฟ้องชั้นใต้สวนมูลฟ้องและไม่มีปัญหาพิพาทกันทางแพ่งว่า ที่ลูกค้าอ้างว่ามอบโฉนดและใบมอบไว้เป็นประกันหนี้ แต่ธนาคารเอาไปขายเสียนั้นผลจะเป็นอย่างไร.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๘๗/๒๕๐๖

ระหว่าง บริษัทธนาคารแห่งประเทศไทย โดยนายเซ็งจือ ลือประเสริฐ
กรรมการผู้จัดการ โจทก์
นางชำนานุยุทธศิลป์ ในฐานะผู้รับพินัยกรรม ผู้รับใช้หนี้
และในฐานะผู้ค้ำประกันหนี้ของหลวงชำนานุยุทธศิลป์ ที่ ๑,
นางสมจิตร กรดิลก ที่ ๒, นางสาววัชรีย์ รมยะนันท์ ที่ ๓. จำเลย

เบิกเงินเกินบัญชี

๑. ลูกหนี้เบิกเงินเกินบัญชีสูงกว่าจำนวนที่จะเบิกได้ไปอยู่แล้ว ธนาคารให้ลูกหนี้ทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีใหม่โดยมีข้อความในสัญญาว่า จำนวนเงินที่เบิกเกินให้ถือตามบัญชีกระแสรายวันของธนาคาร ผู้ค้ำประกันเข้าค้ำประกันหนี้เงินเบิกเกินบัญชีตามสัญญาฉบับใหม่ ถือว่าค้ำประกันหนี้เงินที่เบิกเกินไปอยู่แล้ว ในขณะที่ทำสัญญาค้ำประกันนั้นด้วย ไม่ใช่ค้ำประกันหนี้เฉพาะที่ลูกหนี้จะได้เบิกใหม่ต่อมาเท่านั้น แม้ลูกหนี้จะมีได้เบิกเงินไปอีกเลยหลังจากวันทำสัญญาค้ำประกันก็ตาม ผู้ค้ำประกันก็ต้องรับผิดชอบต่อธนาคาร

๒. หนี้เงินเบิกเกินบัญชีที่มีข้อสัญญาให้คิดดอกเบี้ยทบต้นตามประเพณีการธนาคารนั้น เมื่อไปฟ้องศาลแล้ว ดอกเบี้ยต่อจากวันฟ้องจะคิดทบต้นไม่ได้ เพราะกฎหมายห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด

๓. เมื่อผู้จัดการมรดกทำหนังสือรับสภาพหนี้ยินยอมชดใช้หนี้ของผู้ตายให้แก่ธนาคารแล้ว อายุความเรียกร้องของธนาคารที่มีต่อเจ้ามรดกก็เปลี่ยนมาเป็นอายุความเรียกร้อง ๑๐ ปี มิใช่อายุความที่เจ้าหนี้ต้องฟ้องเจ้ามรดกภายใน ๑ ปี นับแต่วันเจ้ามรดกตกตาย

๔. การที่นำเงินเข้าบัญชีและถอนออกไปในระยะเวลาที่ยังมีการเบิกเงินเกินบัญชีกันอยู่ ไม่เป็นการชำระหนี้เงินเบิกเกินบัญชีต่อธนาคารแต่อย่างใด.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๑/๒๕๐๖

ธนาคารคิตตอกเบี้ยทบต้นเงินกู้ได้

ธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจในการให้กู้ยืมเงินและมีประเพณีการค้าในการให้กู้เงินด้วยการคิตตอกเบี้ยทบต้นเป็นรายเดือนเป็นปกติเสมอมา ได้ทำสัญญาให้กู้ยืมเงินโดยตกลงคิตตอกเบี้ยทบต้นเมื่อผิดนัดเป็นรายเดือน สัญญาเช่นว่านี้ย่อมสมบูรณ์ใช้ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๕ วรรค ๒

คำพิพากษา

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ที่ ๑๕๕๑/๒๕๐๖

ศาลฎีกา

วันที่ ๒๐ เดือนธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๐๖

ความแพ่ง

ระหว่าง ที่ ๒ ธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยา จำกัด โดยนายบุญ บัวสุวรรณ กรรมการผู้จัดการ โจทก์
นายสว่าง คุณจักร์ ที่ ๑ บริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแห่งประเทศไทย จำกัด จำเลย
เรื่อง สัญญากู้และค้ำประกัน

จำเลยที่ ๑ ฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ลงวันที่ ๒๘ เดือนสิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นบริษัทจำกัด จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๔๘๘ จำเลยที่ ๑ ได้ทำสัญญากู้เงินจากโจทก์ไป ๙๐,๐๐๐ บาท ได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือและจำเลยที่ ๑ รับเงินไปแล้ว โดยจำเลยที่ ๑ ยอมชำระดอกเบี้ยให้อัตราร้อยละ ๘ ต่อปี หากไม่ชำระดอกเบี้ยเดือนใด ยอมให้เอาดอกเบี้ยที่ค้างทบเข้ากับต้นเงินกู้เป็นคราว ๆ อันจะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราเดียวกันตามประเพณีการค้าของโจทก์ กำหนดชำระต้นเงินคืนในวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๔๘๘ ปรากฏตามสำเนาสัญญากู้ท้ายฟ้อง จำเลยที่ ๒ ค้ำประกัน

กันการกู้เงินรายนี้โดยยอมรับผิดร่วมกับจำเลยที่ ๑ ในอันที่จะชำระเงินตามสัญญา หากจำเลยที่ ๑ ผิดนัดไม่ชำระหนี้ ปรากฏรายละเอียดตามสำเนาสัญญาและสัญญาค้ำประกันท้ายฟ้อง

บัดนี้ถึงกำหนดชำระหนี้แล้ว จำเลยที่ ๑ ไม่เคยชำระดอกเบี้ยให้เลย โจทก์ทวงถาม จำเลยทั้งสองก็ไม่ชำระให้ จำเลยทั้งสองจึงตกเป็นผู้ผิดนัดผิดสัญญา ต้องร่วมกันรับผิดชอบชำระต้นเงินและดอกเบี้ยให้โจทก์จึงขอให้ศาลบังคับจำเลยทั้งสองให้ร่วมกันชำระต้นเงิน ๙๐,๐๐๐ บาท กับดอกเบี้ยคิดเพียงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๐๓ เป็นเงิน ๔๓,๙๙๘.๘๕ บาท รวมเป็นเงิน ๑๓๓,๙๙๘.๘๕ บาท กับดอกเบี้ยทบต้นเงินจำนวนดังกล่าวนับแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๐๓ ตลอดไปจนกว่าจะชำระเงินเสร็จ

จำเลยที่ ๑ ให้การต่อสู้คดีว่า ไม่ได้กู้เงินโจทก์ การที่จำเลยมีชื่อในสัญญา ก็เพราะนายเลือน บัวสุวรรณ กรรมการผู้จัดการบริษัท โจทก์ได้แสดงเจตนาหลง โดยได้พุดจาหลอกลวงให้จำเลยที่ ๑ ลงชื่อในสัญญาของธนาคารโจทก์ โดยไม่ต้องกรอกข้อความใด ๆ ลงไว้ จำเลยที่ ๑ ไม่ได้รับเงินไปจากโจทก์ ข้อความต่าง ๆ ที่ปรากฏตามสำเนาสัญญาท้ายฟ้องนั้น ผู้จัดการธนาคารโจทก์กรอกเอาเอง เรื่องดอกเบี้ยก็ตกลงกันว่าจะไม่คิดเอากัน จำเลยที่ ๑ จึงไม่ควรต้องรับผิด โจทก์เรียกดอกเบี้ยทบต้นก็เป็นการฝ่าฝืนไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่ใช้เรื่องประเพณีการค้า แต่เป็นเรื่องสัญญากันกันตามธรรมดา และสัญญากันเป็นโมฆะเพราะกระทำไปโดยเจตนาหลงของโจทก์ และจำเลยสำคัญผิด

จำเลยที่ ๒ ให้การต่อสู้คดีว่า จำเลยไม่ต้องรับผิดในสัญญาค้ำประกันหนี้ เพราะการค้ำประกันมิใช่ธุรกิจอันอยู่ในวัตถุประสงค์ของบริษัทจำเลยที่ ๒ จึงไม่ผูกพันบริษัทจำเลยที่ ๒ การที่นายเลือน บัวสุวรรณ ซึ่งเป็นทั้งกรรมการผู้จัดการธนาคารโจทก์ และกรรมการบริษัทจำเลย ได้ลงนามในสัญญาค้ำประกัน จึงทำให้สัญญาค้ำประกันไม่สมบูรณ์ จำเลยที่ ๑ ไม่ได้รับเงินตามสัญญาเงินกู้ สัญญากันจึงเป็นโมฆะ สัญญาค้ำประกันจึงไม่ผูกพันจำเลยที่ ๒

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ว ฟังว่าจำเลยที่ ๑ ได้กู้เงินโจทก์ไป และจำเลยที่ ๒ ได้ทำสัญญาเข้าค้ำประกันจำเลยที่ ๑ ทั้งยอมเข้ารับผิดชอบร่วมกับจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นลูกหนี้ ดอกเบี้ยก็ต้องเสียทบต้นตามประเพณีของธนาคาร จึงพิพากษาให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระเงิน ๑๓๓,๙๙๘.๘๕ บาทแก่โจทก์ ให้จำเลยทั้งสองเสียดอกเบี้ยทบต้นในต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๐๓ ตลอดไปจนกว่าจะชำระเงินเสร็จ ให้จำเลยร่วมกันใช้ค่าธรรมเนียม ค่าทนาย ๔,๐๐๐ บาท แก่โจทก์ด้วย

จำเลยที่ ๑ ผู้เดียวอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้วพิพากษายืน ให้จำเลยที่ ๑ เสียค่าทนายในชั้นอุทธรณ์แก่โจทก์ ๑,๐๐๐ บาท (หนึ่งพันบาท) ด้วย

จำเลยที่ ๑ ผู้เดียวฎีกาต่อมาเพียงข้อเดียวว่า ศาลคิดดอกเบี้ยทบต้นเป็นรายเดือนในอัตราร้อยละ ๘ ต่อปีนั้นขัดต่อกฎหมาย เป็นโมฆะ

ศาลฎีกาได้ตรวจสำนวนและประชุมปรึกษาคดีแล้ว คดีนี้มีปัญหามาสู่ศาลฎีกาเฉพาะตัวจำเลยที่ ๑ และในปัญหาข้อเดียวว่า ศาลคิดดอกเบี้ยทบต้นเป็นรายเดือนให้โจทก์ในอัตราร้อยละ ๘ ต่อปีในคดีนั้นเป็นโมฆะ เพราะขัดต่อกฎหมายหรือไม่ ส่วนปัญหาอื่นๆ ที่จำเลยทั้งสองต่อสู้ ไ้วันนั้นเป็นอันยุติไป เพราะไม่มีฝ่ายใดคัดใจฎีกาขึ้นมาแล้ว

ศาลฎีกาเห็นว่า แม้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๕ บัญญัติความไว้ในวรรคต้นว่า ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยในดอกเบี้ยที่ค้างชำระ ฯลฯ ก็ตาม แต่ในวรรคสองยังบัญญัติข้อความยกเว้นไว้อีกว่า ส่วนประเพณีการค้าขายที่คำนวณดอกเบี้ยทบต้นในบัญชีเดินสะพัดก็ดี ในการค้าขายอย่างอื่นทำนองเช่นนั้นก็ดี หาอยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติซึ่งกล่าวมาในวรรคก่อนนั้นไม่

ตามวัตถุประสงค์ในหนังสือบริคณห์สนธิของธนาคารโจทก์ มีข้อความว่าธนาคารนี้ทำการให้กู้ยืมเงินด้วย และเมื่อตรวจดูพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๘๘ มาตรา ๔ กับพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๔ ซึ่งบัญญัติไว้มีความเช่นเดียวกันว่า ธนาคารพาณิชย์มีการประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงินและให้กู้ยืมเงินด้วยทั้งตามมาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ยังบัญญัติไว้ด้วยว่า ห้ามมิให้บุคคลใดนอกจากธนาคารพาณิชย์ใช้ชื่อหรือคำแสดงในธุรกิจว่า “ธนาคาร หรือคำอื่นใดที่มีความหมายเช่นเดียวกัน โจทก์ฟ้องอ้างว่า เป็นบริษัทจำกัด และใช้ชื่อนำหน้าว่าธนาคาร จำเลยมิได้ต่อสู้ว่า โจทก์มิใช่ธนาคารพาณิชย์ ทั้งยังให้การเป็นทำนองยอมรับโดยเรียกว่าธนาคารโจทก์ตลอดมา จึงฟังได้ว่าธนาคารโจทก์เป็นธนาคารพาณิชย์ ที่ประกอบธุรกิจการค้าในการให้กู้ยืมเงินด้วยโดยไม่มีข้อสงสัย จึงเห็นได้ว่าการให้กู้ยืมเงินนั้นเป็นธุรกิจการค้าอย่างหนึ่งของธนาคารโจทก์ ในส่วนประเพณีการค้าเรื่องคิดดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารมีอยู่อย่างไหน ฝ่ายโจทก์นำสืบว่าในการค้าของธนาคารนั้นเป็นประเพณีของธนาคารที่คิดดอกเบี้ยทบต้นอย่างเช่นที่ทำไว้ในสัญญาฎีกาขึ้นนี้ และเป็นการทำสัญญาตั้งกับลูกค้าที่กู้เงินทุกรายเป็นปกติ ซึ่ง

หมายความว่าธนาคารคิดดอกเบี้ยทบต้นเป็นรายเดือนเป็นปกติประเพณีในเรื่องกู้เงินเสมอมา นั่นเอง แต่ฝ่ายจำเลยมิได้สืบถึงประเพณีเรื่องเสียดอกเบี้ยแก่ธนาคารว่ามีอยู่แต่อย่างใดเลย คดีจึงต้องฟังว่า ธนาคารมีประเพณีการค้าในการให้กู้เงินด้วยการคิดดอกเบี้ยทบต้นเป็นรายเดือนเป็นปกติเสมอมา

ส่วนข้อที่จำเลยที่ ๑ ได้เถียงว่าการกู้ยืมสำเร็จเกิดขาดเช่นคดีนี้ เป็นการกู้ยืมอย่างธรรมดาที่ไม่มีบัญชีเดินสะพัด การคิดดอกเบี้ยทบต้นจึงต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๕ ววรรคต้นนั้น ศาลฎีกาเห็นว่าตามมาตรา ๖๕๕ ววรรคสอง มิให้เอาข้อบัญญัติในวรรคต้นมาใช้บังคับในประเพณีการค้าที่มีการคิดดอกเบี้ยทบต้นในบัญชีเดินสะพัดอย่างหนึ่ง และในประเพณีการค้าอย่างอื่นที่คิดดอกเบี้ยทบต้นโดยไม่ใช้บัญชีเดินสะพัด แต่อาจใช้บัญชีอย่างอื่นหรือวิธีการอย่างอื่นในการทำนองนั้นก็ได้อีกอย่างหนึ่ง แต่อย่างไรก็ดี คำให้การสู้คดีของจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๑ ต่อสู้ในชั้นนี้แต่เพียงว่า โจทก์ไม่มีสิทธิคิดดอกเบี้ยทบต้น เพราะมิใช่เรื่องประเพณีการค้าขายที่จะคิดเช่นนั้น หากแต่เป็นเรื่องสัญญาคู่ตามธรรมดาเท่านั้น จำเลยหาได้ยกข้อที่ว่าต้องมีบัญชีเดินสะพัดหรือไม่ขึ้นมาก่อต่อสู้ด้วยไม่ จำเลยจึงจะยกเอาเรื่องบัญชีเดินสะพัดขึ้นมาต่อสู้ในชั้นนี้หาได้ไม่

รูปคดีนี้ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๕ ววรรคสอง ซึ่งเป็นข้อยกเว้นของวรรคต้น สัญญาที่จำเลยที่ ๑ ทำไว้กับธนาคารโจทก์ยอมให้คิดดอกเบี้ยทบต้นเมื่อผิดนัดเป็นรายเดือนจึงสมบูรณ์ใช้ได้ หากเป็นโมฆะดังที่จำเลยที่ ๑ กล่าวอ้างไม่ จำเลยจึงต้องชำระเงินดอกเบี้ยทบต้นเป็นรายเดือนให้แก่โจทก์

ด้วยเหตุนี้ ศาลฎีกาจึงพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้ยกฎีกาของจำเลยที่ ๑ เสีย ให้จำเลยที่ ๑ ใช้อำนาจชั้นฎีกาหนึ่งพันสองร้อยบาทแก่โจทก์ด้วย.

ห้วน ประชาบาล

การุณย์นราทร

ชัย อาตมียะนันท์

บันทึกของผู้รวบรวม

เนื่องจากมีปัญหาข้อโต้แย้งกันอยู่มากว่า ในเรื่องธนาคารให้ยืมเงินเป็นก้อน (Loan) จะคิดดอกเบี้ยทบต้นได้หรือไม่ เพื่อความเข้าใจของผู้อ่านโดยสมบูรณ์จึงคัดคำพิพากษาลงเต็มสำนวน

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖๕๕ วรรคแรก บัญญัติห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยในดอกเบี้ยที่ค้างชำระต่อเมื่อดอกเบี้ยค้างชำระไม่น้อยกว่าหนึ่งปีแล้วคู่สัญญาจึงจะตกลงเอาดอกเบี้ยทบต้นได้ แต่คดีนี้ธนาคารนำพยานเข้าสืบให้ศาลเห็นว่า มีประเพณีการค้าของธนาคารคิดดอกเบี้ยทบต้นเป็นรายเดือนเป็นปกติเสมอมา ธนาคารก็คิดดอกเบี้ยทบต้นได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๘๔/๒๕๐๓

กรมตุลาการ

โจทก์

ระหว่าง

บริษัทฟาร์อีสคอนสตรัคชั่น เซอร์วิส คอปอเรชั่น จำกัด ที่ ๑

บริษัทธนาคารมณฑล จำกัด สาขาภูเก็ต โดยนายสุวิทย์

นางทองคำ ผู้รับมอบอำนาจ ที่ ๒

จำเลย

สาขาของธนาคารเป็นส่วนหนึ่งของธนาคารนั่นเอง

ธนาคารซึ่งเป็นบริษัทจำกัดนั้น นอกจากสำนักงานใหญ่แล้ว ยังมีสำนักงานสาขาอีก สาขาของธนาคารดังกล่าวก็เป็นส่วนหนึ่งของบริษัทธนาคารนั้นนั่นเอง ไม่ต้องมีการจดทะเบียนสาขาให้เป็นบริษัทขึ้นอีก เพียงแต่ต้องจดทะเบียนให้ปรากฏที่ตั้งสำนักงานสาขาเท่านั้น สาขาตั้งอยู่แห่งใด แห่งนั้นก็เป็บัญญัติจำแนกเฉพาะกิจการอันทำ ณ ที่นั้นด้วย

คำฟ้องที่ระบุชื่อจำเลยว่า “บริษัทธนาคารมณฑล จำกัด สาขาภูเก็ต” หมายความว่า ฟ้องธนาคารมณฑล จำกัด ซึ่งมีสาขาภูเก็ตนั่นเอง จึงฟ้องได้.

บันทึกของผู้รวบรวม

ในกรณีที่ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินส่งเช็คไปเรียกเก็บเงินยังธนาคารผู้จ่ายเงินโดยเช็คนั้นมีลงชื่อคร่อมสองชื่อคร่อม ชื่อคร่อมแรกเป็นชื่อคร่อมของสำนักงานใหญ่ของธนาคาร อีกชื่อคร่อมหนึ่งเป็นชื่อคร่อมของสาขาของธนาคารเดียวกัน หรือมีชื่อคร่อมของสำนักงานสาขาสองสาขาของธนาคารเดียวกัน (ทั้งสองกรณีไม่มีข้อความในชื่อคร่อมว่า เพื่อเรียกเก็บ) ทั้งนี้อาจจะเป็นโดยสำนักงานใหญ่รับฝากเช็คไว้แล้วส่งไปให้สาขาของตนเรียกเก็บให้ หรือกลับกันหรือ

สาขาหนึ่งรับฝากเช็คแล้วส่งไปให้อีกสาขาหนึ่ง (ของธนาคารเดียวกัน) เรียกเก็บแทน เจ้าหน้าที่ของธนาคารผู้จ่ายเงินบางธนาคารเห็นว่า เป็นเช็คคร่อมซ้ำ จึงปฏิเสธการจ่ายเงิน (โดยถือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๘๗ วรรคแรกที่บัญญัติว่า “เช็คเช็คคร่อมเฉพาะให้แก่ธนาคารกว่าธนาคารหนึ่งขึ้นไป เมื่อนำเบิกแก่ธนาคารใด ท่านให้ธนาคารนั้นบอกปัดเสียอย่าใช้เงินให้ เว้นแต่ที่เช็คคร่อมให้แก่ธนาคารในฐานะเป็นตัวแทนเรียกเก็บเงิน) ทำให้มีข้อโต้แย้งกันอยู่เนื่องๆ เพราะธนาคารผู้ส่งเช็คไปเรียกเก็บก็ถือว่า สาขากับสำนักงานใหญ่หรือสาขากับสาขาเป็นธนาคารเดียวกัน แม้จะลงเช็คคร่อมสองอันก็จะถือว่าเป็นเช็คคร่อมของสองธนาคาร ไม่ได้ควรต้องถือว่าไม่ใช่เช็คคร่อมซ้ำ

ถ้อยคำในประมวลกฎหมายแพ่งมาตรา ๘๘๗ วรรคแรกนี้ มีใจความตรงกับกฎหมายตัวแลกเปลี่ยนของอังกฤษ ปี ค.ศ. ๑๘๘๒ (Bills of Exchange Act 1882) มาตรา ๗๘ (๑) และกฎหมายตัวเปลี่ยนมือได้ ค.ศ. ๑๘๘๑ (The Negotiable Instruments Act 1881) มาตรา ๑๒๗ ของอินเดีย ดังนั้นทางปฏิบัติของธนาคารในอังกฤษและอินเดียก็นำเป็นแนวทางใช้ได้ ในประเทศไทย ในหนังสือ Questions on Banking Practice จัดทำโดย Institute of Bankers of London พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ ข้อ ๓๘๓ ว่าไว้ดังนี้ คือ

คำถาม.— A chepue crossed in writing, “X Bank, Fleet Street,” bears the stamp “X Bank, Oxford Street,” and is dishonoured with the answer “Crossed two bankers.” Is this a correct answer ?

คำตอบ.— “No, as these are only branches of the same bank”.

นอกจากนั้นคำอธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้เท่าที่พบในหนังสือต่างๆ ก็คือ Paget's Law of Banking (พิมพ์ครั้งที่ ๘ ค.ศ. ๑๙๗๒ หน้า ๒๖๐, ๒๖๑ และ ๒๖๒) Shelddn's Practice and Law of Banking (10th Edition, reset and completely revised July 1972 ฉบับจัดพิมพ์โดย E.L.B.S. Edition girst Published January 1975 หน้า ๓๘) The Law Relating to Banking by T.G. Reeday พิมพ์ครั้งที่ ๒ ค.ศ. ๑๙๗๒ หน้า ๓๘๑) Banking Law and Practice in India by M.L. TANNAN (9th Edition Thoroughly revised 1958 จัดพิมพ์โดย THACKER and Co. Ltd., Bombay หน้า 170) ก็ล้วนแต่อธิบายเป็นใจความว่า กรณีดังกล่าวไม่ถือเป็นการเช็คคร่อมซ้ำ

ดังนั้น เมื่อมีคำพิพากษาฎีการะบุไว้ชัดเจนว่า สาขาของธนาคารก็เป็นส่วนหนึ่งของบริษัทธนาคารนั้น และทางปฏิบัติตลอดจนคำอธิบายในหนังสือของต่างประเทศ (ที่มีข้อความในกฎหมายของเขาตรงกับข้อความในกฎหมายของเรา) เช่นนี้แล้ว ก็น่าจะถือเป็นข้อยุติได้ว่าการลงชื่อพร้อมของธนาคารผู้เรียกเก็บเงินสองชื่อพร้อมต่างสำนักงานกัน (แต่ธนาคารเดียวกัน) นั้น ไม่เป็นชื่อพร้อมซ้ำ ธนาคารผู้จ่ายเงินจ่ายเงินไปตามเช็คดังกล่าวได้ ถือได้ว่าเป็นการจ่ายโดยชอบ

การที่ถือว่า สาขากับสำนักงานใหญ่ หรือสาขากับสาขา เป็น “ธนาคารเดียวกัน” ดังกล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องชื่อพร้อมซ้ำโดยเฉพาะ จะนำไปใช้กับเรื่องอื่น เช่น เรื่องลูกค้าไปสั่งห้ามการจ่ายเงิน หรือมีคำบอกกล่าวว่าเช็คหายหรือถูกลักไป ณ สำนักงานอื่นที่ไม่ใช่สำนักงานที่ตนมีบัญชีเงินฝากหรือที่มีใช้สำนักงานที่จะจ่ายเงินตามเช็คนั้นๆ แล้ว จะถือว่า มีผลเป็นการที่สำนักงานที่ถูกสั่งให้จ่ายเงินนั้นหมดหน้าที่และอำนาจที่จะจ่ายเงิน หรือต้องปฏิเสธการจ่ายเงินทันทีที่ (สำนักงานอื่น) ได้รับคำสั่งห้ามหรือคำบอกกล่าวนั้น คงจะเป็นไปไม่ได้ อย่างดีก็คงเพียงแต่ลูกค้าหรือผู้ทรงเช็คอาจจะยื่นคำสั่งห้าม หรือคำบอกกล่าว ณ สำนักงานอื่น (ที่ไม่ใช่สำนักงานที่ถูกสั่งให้จ่ายเงิน) ของธนาคารเดียวกันได้ แต่คำบอกห้ามหรือคำบอกกล่าวนั้นน่าจะมิมีผลต่อเมื่อสำนักงานที่ถูกสั่งให้จ่ายเงิน ได้รับทราบคำสั่งหรือคำบอกกล่าวนั้นๆ แล้วเท่านั้น

ใน UNIFORM COMMERCIAL CODE ของสหรัฐอเมริกา ARTICLE 4 BANK DEPOSITS AND COLLECTIONS PART 1 ss 4-106 Separate office of a Bank. บัญญัติไว้ว่า “A branch or separate office of a bank (maintaining its own deposit ledgers) is a separate bank for the purpose of computing the time within which and determining the place at or to which action may be taken or notices or orders shall be given under this Article 3. As amended 1962.”

แต่อย่างไรก็ดี ยังมีข้อที่น่าสงสัยว่า การที่ถือว่า สาขากับสำนักงานใหญ่ หรือสาขากับสาขา เป็น “ธนาคารเดียวกัน” นั้น จะใช้ได้เพียงใดสำหรับธนาคารที่เรียกเก็บเงินตามเช็คชื่อพร้อมเข้าบัญชีให้ลูกค้าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๐๐๐ ถ้าเช็คนั้นเป็นเช็คที่มีการโอนเปลี่ยนมือมาแล้ว (Third party cheque) กล่าวคือ ในกรณีที่สำนักงานใหญ่ส่งเช็คชื่อพร้อม (ที่มีการสลักหลังโอน) ซึ่งลูกค้านำส่งฝากเข้าบัญชี ณ สำนักงานใหญ่นั้นไปให้

สาขาเรียกเก็บจากธนาคารผู้จ่ายเงินให้แทน หรือกลับกัน หรือสาขาส่งไปให้อีกสาขาหนึ่งเรียกเก็บแทนนั้น จะถือว่า ธนาคารได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๑๐๐๐ หรืออีกนัยหนึ่งจะถือได้หรือไม่ว่า ลูกค้ายื่นฝากเช็คคนนั้นเป็น “ลูกค้า” (ผู้เคยค้า) ของสาขาที่เช็คถูกส่งไปให้ทำการเรียกเก็บเงินนั้นหรือไม่ และจะถือได้หรือไม่ว่าสำนักงานที่เช็คถูกส่งไปให้ทำการเรียกเก็บเงินนั้นได้กระทำการเรียกเก็บเงินโดยปราศจากประมาทเลินเล่อ

ในเรื่องที่ว่าเป็นลูกค้าหรือไม่นั้น น่าจะถือได้ว่าเป็นลูกค้า คือ เมื่อมีการเปิดบัญชีที่สาขาใดแล้วลูกค้าใหม่รายนั้นก็จะเป็นลูกค้าของธนาคารนั้นทั้งหมด (Once the account is opened at any branch the new customer is a customer of the Bank as a whole.— Banker and Customer Relationship and the Account of Personal customers by L.C. Mather จัดพิมพ์โดย Waterlow & Sons, 1957 หน้า 137) แต่ในกรณีหลังคือกรณีที่สาขาเรียกเก็บเงินโดยประมาทเลินเล่อหรือไม่นั้น เคยมีคดีในศาลอังกฤษที่สาขาของธนาคารสาขาหนึ่งส่งเช็คที่มีการโอนเปลี่ยนมือมาแล้ว (Third party cheque) ไปให้อีกสาขาหนึ่งเรียกเก็บให้ โดยสาขาหลังนั้นไม่ได้รับรายละเอียดเกี่ยวกับตัวลูกค้าเจ้าของบัญชีที่ให้ไว้เมื่อเปิดบัญชีนั้นเลย ศาลอังกฤษเห็นว่า เป็นการเรียกเก็บเงินโดยประมาทเลินเล่อ (ข้อเท็จจริงในคดีดังกล่าวนี้ พนักงานรักษาเงินของบริษัท ๆ หนึ่งยกยอกเอาเช็คที่มีผู้ส่งจ่ายให้แก่บริษัทที่ตนเป็นลูกจ้างอยู่นั้นไปสลักหลังปลอมแล้วฝากเข้าบัญชีตัวเอง โดยเอาไปฝากที่สาขาอื่นและสาขาอื่นนั้นเรียกเก็บเงินให้แล้วโอนเงินที่เก็บได้ไปเข้าบัญชีให้ลูกจ้างนั้นที่สาขาเดิมที่เปิดบัญชีไว้ คดีนี้คือคดีระหว่าง Lloyds Bank v. E.B. Savory 1933) ซึ่งน่าจะตีความได้ในทำนองว่าในกรณีเรียกเก็บเงินตามเช็คที่มีการโอนเปลี่ยนมือ Third party cheque ดังกล่าวจะถือว่าสาขากับสำนักงานใหญ่ หรือสาขากับสาขาเป็นธนาคารเดียวกันไม่ได้ แต่เรื่องนี้จะต้องรอคำพิพากษาของศาลฎีกาของเราในโอกาสต่อไป

(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๐๐๐ ของไทยมีข้อความเป็นอย่างเดียวกันกับมาตรา ๘๒ ของ Bills of Exchange Act 1882 ของอังกฤษ (ก่อนการแก้ไขเมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๗) คือ มีข้อความว่า “ธนาคารใดได้รับเงินไว้เพื่อผู้เคยค้าของตนโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ อันเป็นเงินเขาใช้ให้ตามเช็คหรือตราแลกเงินไปก็ตี ชิคคร่อมเฉพาะให้แก่คนที่ตี หากปรากฏว่า ผู้เคยค้านั้น ไม่มีสิทธิหรือมีสิทธิเพียงอย่างบกพร่องในเช็คนั้นไซ้ร้ ท่านว่า เพียงแต่เหตุที่ได้รับเงินไว้ หากทำให้ธนาคารนั้นต้องรับผิดชอบผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คนั้นแต่อย่างหนึ่งอย่างใดไม่)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๐๐/๒๕๐๗

บริษัทนครหลวงประกันชีวิตแห่งประเทศไทย จำกัด
 (โดยนายสัญญา ยมะสมิต และนายมงคล ศรียานนท์ กรรมการ) โจทก์
 ระหว่าง นายโกลด โกศลวิตร ที่ ๑, นายผดุง โกศลวิตร ที่ ๒,
 นายมนัส โกศลวิตร ที่ ๓, นายสมจิตต์ พรหมสิงห์ ที่ ๔ จำเลย

เพิ่มตัวผู้ค้ำประกัน

การที่มีตัวผู้ค้ำประกันเพิ่มเติมขึ้นอีก ทำให้ผู้ค้ำประกันที่มีตัวอยู่ก่อนแล้ว พ้น
 ความรับผิดชอบไป

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๐๑/๒๕๐๗

ระหว่าง นางบัวคลี ฝอยสุวรรณ โจทก์
 นางสาวกระแสร สุริยมณฑล จำเลย

ค้ำประกัน มอบโฉนดให้ยึดไว้เป็นประกัน

การทำสัญญาค้ำประกันหนี้ที่ลูกหนี้กู้ยืมไปจากเจ้าหนั้นนั้น เป็นการประกันด้วยบุคคล
 ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ส่วนข้อตกลงที่ว่า ผู้ค้ำประกันยอมให้เจ้าหนียึดโฉนดไว้จนกว่าเจ้า
 หนั้นจะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ครบถ้วนนั้น เป็นสัญญาที่ตกลงกันเป็นพิเศษอีกอันหนึ่ง ไม่
 เกี่ยวกับสัญญาค้ำประกันที่ผู้ค้ำประกันทำให้ไว้กับเจ้าหนั้น สัญญาอย่างนี้ไม่มีกฎหมายบังคับให้
 ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ เมื่อเป็นสัญญาซึ่งตกลงกันต่างหากจากสัญญาค้ำประกัน ก็ไม่ต้อง
 เขียนลงในสัญญาค้ำประกัน

การที่ผู้ค้ำประกันตกลงยอมให้เจ้าหนียึดถือ โฉนดไว้จนกว่าเจ้าหนั้นจะได้รับชำระหนี้
 จากลูกหนี้ครบถ้วนนั้น เป็นเรื่องที่ผู้ค้ำประกันยอมให้เจ้าหนียึดเพียงตัวเอกสารหลักฐานแสดง
 กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเท่านั้น เจ้าหน้ไม่มีสิทธิพิเศษใด ๆ ในทรัพย์สิน คือ โฉนดนั้นแต่อย่าง
 ไ้ไม่ จึงไม่เข้าลักษณะสัญญาจำนองอันจะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้า
 หน้าที่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๘๕/๒๕๐๗

ระหว่าง บริษัทคลังสินค้าไพศาล จำกัด
นายอุดม ชาทบทร

โจทก์
จำเลย

คำสัญญาใช้เงิน ข้อตกลงระหว่างผู้ออกตั๋วและผู้รับเงิน

ออกตั๋วสัญญาใช้เงิน แต่มิได้ลงวันถึงกำหนดใช้เงินไว้ โดยตกลงกันให้ฝ่ายผู้รับตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นกรอกวันถึงกำหนดใช้เงินลงในตั๋วได้ (ในเมื่อมีเหตุการณ์ตามที่ตกลงกันไว้ในเรื่องนี้ คือ เมื่อไม่มีการต่ออายุใบประทวนสินค้าที่จำนำไว้) ข้อตกลงดังกล่าวย่อมใช้ย่นระหว่างผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินกับผู้รับตั๋วสัญญาใช้เงินกันเองได้ กล่าวคือ ระหว่างกันเองไม่เกี่ยวข้องไปถึงผู้รับโอนหรือรับสืบทิ้งต่อไปนั้น ต้องถือว่า ตั๋วสัญญาใช้เงินฉบับนี้ มีกำหนดเวลาใช้เงินตามกำหนดเวลาในใบประทวนสินค้า ไม่ใช่ว่า เมื่อตั๋วไม่มีกำหนดให้ใช้เงินลงไว้ก็จะถือว่า เป็นตั๋วถึงกำหนดใช้เงินเมื่อเห็น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๘๔ วรรคสอง

การตกลงกันให้กรอกข้อความลงในตั๋วเช่นที่วามานี้ ไม่ใช่เป็นเรื่องการตั้งตัวแทนให้ออกตั๋วสัญญาใช้เงิน ตกลงกันด้วยวาจาได้ ไม่มีกฎหมายบังคับให้ต้องตกลงกันเป็นหนังสือแต่อย่างใด

บันทึกของผู้รวบรวม

ในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการที่จะต้องชำระเงินตามเลตเตอร์ ออฟ เครดิต ธนาคารมักจะให้ลูกค้าลงชื่อไว้ในเช็คเปล่าโดยไม่กรอกข้อความหรือให้ลงชื่อในแบบฟอร์มตั๋วสัญญาใช้เงินไว้ แล้วเจ้าหน้าที่ของธนาคารก็จะกรอกจำนวนเงินแน่นอนหรือวันที่ที่ถึงกำหนดใช้เงินในภายหลัง ธนาคารไม่ควรสนับสนุนหรือส่งเสริมให้มีการกระทำดังกล่าวถ้าไม่จำเป็น เพราะนอกจากอาจเกิดเสียหายขึ้นเพราะการทุจริตภายในของเจ้าหน้าที่ธนาคารแล้ว ยังอาจเป็นปัญหาซึ่งลูกค้ายกขึ้นโต้เถียงต้องถึงศาลยุ่งยากเช่นในคดีนี้ การที่มีปฏิบัติเช่นนั้น นอกจากจะสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานแล้ว เข้าใจว่า คงจะมีที่มาจากการปฏิบัติที่กระทำกันในประเทศอังกฤษ เพราะกฎหมายตั๋วเงินของอังกฤษ คือ Bills of

Exchange Act 1882 มาตรา ๒๐ อนุญาตให้ทำได้ (Incomplete or Inchoate Bills) แต่กฎหมายไทยไม่มีบทบัญญัติอนุญาตให้ทำได้ (Practice and Law of Banking, by H.P. Sheldon, 8th Edition (Revised) MACDONALD AND EVANS, 1988 pages 101–102.)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๘/๒๕๐๗

ระหว่าง นางลมัย สุขวิบูลย์
นายกวา วงษ์ปาน

โจทก์
จำเลย

ใบมอบอำนาจจ้าง บอกล่าวบังคับจ้าง

เจ้าของที่ดินเถียงว่า ได้ลงนามในใบมอบอำนาจให้ผู้รับมอบอำนาจไปทำการอย่างอื่นมิได้ให้จ้างคนที่ดิน แต่มิได้กรอกข้อความในใบมอบอำนาจนั้น แม้จะฟังว่าเป็นความจริงก็เห็นได้ว่า เป็นการแสดงความประมาทเลินเล่อของเจ้าของที่ดินมากอยู่ เป็นการยอมเสี่ยงภัยในเมื่อผู้รับมอบอำนาจนำใบมอบอำนาจนั้นไปใช้กิจการอย่างอื่น ผู้รับจ้างเองทำการโดยสุจริต เสียค่าตอบแทนและจดทะเบียนสิทธิต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว เจ้าของที่ดินจะอ้างเอาความประมาทเลินเล่อของตนมาเป็นเหตุให้ตนพ้นจากความรับผิดชอบไม่ได้

ผู้รับจ้างเองให้ทนายความมีหนังสือบอกล่าวบังคับจ้าง ทนายความเขียนข้อความลงในนามบัตรของตน มีวันที่ที่เขียน มีชื่อผู้จ้างเอง และมีข้อความให้นำเงินและดอกเบี้ยมาชำระภายใน ๑๐ วัน ถ้าไม่นำมาชำระจะจัดการต่อไป และลงชื่อทนายความผู้นั้น แล้วส่งให้ผู้จ้างเอง นับได้ว่าได้มีการบอกล่าวบังคับจ้างการจ้างเองโดยชอบแล้ว.

บันทึกของผู้รวบรวม

ศาลฎีกาเคยพิพากษาในทำนองเดียวกันนี้หลายเรื่องแล้ว เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๑/๒๕๑๒, ๑๔๗/๒-๑๔๗๓/๒๕๔๔ และ ๓๕๓/๒๕๐๓

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๖๓/๒๕๐๓

ธนาคารมณฑล จำกัด โดยนายวิระ เขาว์มัน

ระหว่าง ผู้รับมอบอำนาจ

โจทก์

นางสุทธิพิทย์ ละอองพานิช

จำเลย

แม้จะเป็นเรื่องจำนอง ก็นำกฎหมายเรื่องคดโกงเบี้ยทบต้นบัญชีเดินสะพัดมาปรับแก้คดีได้ เพราะข้อเท็จจริงได้ความว่า การจำนองนั้นได้ทำขึ้นเพื่อเป็นประกันหนี้สินที่ได้เบิกเงินไปแล้ว และจะพึงเบิกต่อไป ซึ่งเงินเกินจำนวนในบัญชีเดินสะพัดซึ่งผู้จำนองมีอยู่กับธนาคารและในสัญญาจำนองเองก็มีข้อความว่า ผู้จำนองยอมเสียดอกเบี้ยโดยวิธีคดโกงเบี้ยทบต้นตามธรรมเนียมประเพณีของธนาคาร ซึ่งตามกฎหมายยอมให้มีการตกลงดังกล่าว ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖๕๕ วรรคท้าย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔๔/๒๕๐๓

ระหว่าง นายยอด เสือพลิก

โจทก์

นายพุ่ม แก้วเอียด

จำเลย

พยานรับมอบลายพิมพ์นิ้วมือในสัญญา

พยานสองคนที่ลงชื่อเป็นพยานลายพิมพ์นิ้วมือของผู้กู้ในสัญญานั้น ถ้าไม่ได้รับเห็นเกี่ยวกับการพิมพ์ลายนิ้วมือในหนังสือสัญญา ถือว่าลายพิมพ์นิ้วมือในสัญญาไม่มีพยานรับรองสัญญานั้นไม่เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมอันจะนำมาฟ้องร้องให้บังคับคดีได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๑๕/๒๕๐๗

นายอุดม ชาทบตร

โจทก์

ระหว่าง ธนาคารกสิกรไทย จำกัด โดยนายจุรินทร์ ลำช้า

ประธานกรรมการ

จำเลย

เบิกเงินเกินบัญชี

การที่ลูกหนี้นำเงินมาเข้าบัญชีและถอนไปในระยะเวลาที่ยังมีการเบิกเงินเกินบัญชีธนาคารอยู่นั้น ไม่ถือว่าเป็นการชำระหนี้เงินเบิกเกินบัญชีต่อธนาคาร เมื่อธนาคารยังมิได้รับชำระหนี้เงินที่ลูกหนี้เบิกเกินบัญชีไป ผู้ค้าประกันย่อมต้องรับผิดชอบใช้เงินให้ธนาคาร

ธนาคารเรียกร้องทางตามผู้ค้าประกันชำระหนี้แล้ว ธนาคารจะคิดดอกเบี้ยทบต้นต่อไปนับแต่วันที่ผู้ค้าประกันไม่ชำระหนี้ที่ถูกเรียกร้องทางตามแล้วไม่ได้ เพราะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๒๔ วรรค ๒ ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด

ผู้ค้าประกันหนี้ที่ลูกหนี้เบิกเกินบัญชีจากธนาคารภายในวงเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท มีกำหนด ๖ เดือน (ครบกำหนดตามสัญญา ๖ มกราคม ๒๔๙๗) ในวันครบกำหนดทยอยลูกหนี้เบิกเกินบัญชีธนาคาร ๓๐,๗๓๖.๒๓ บาท ต่อจากนั้นมีการนำเงินเข้าและถอนออก จนอีก ๕ วันต่อมา (๑๑ มกราคม ๒๔๙๗) บัญชีกลับเป็นเจ้าหนี้ คือ ลูกหนี้มียอดเงินฝาก ๑๐,๐๒๐.๘๒ บาท หลังจากนั้นบัญชีก็เป็นลูกหนี้บ้างเจ้าหนี้บ้าง แต่ภายหลังวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๐๑ เป็นต้นมา บัญชีเบิกเกินเป็นลูกหนี้มาเรื่อย และไม่มีการนำเงินฝากเข้าบัญชีอย่างใดอีก ธนาคารคิดดอกเบี้ยตลอดมา มิได้มีการเลิกสัญญาอย่างใด ต่อมา (๒๐ สิงหาคม ๒๕๐๑) ธนาคารมีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ตามยอดเกินบัญชีในขณะนั้น ๑๗,๖๔๕.๖๔ บาท แต่ผู้ค้าประกันไม่ชำระธนาคารฟ้อง (ฟ้องแย้ง) โดยเรียกหนี้เพิ่มขึ้น (ฟ้องแย้งเรียกเงิน ๒๐,๔๐๐.๒๓ บาท) เพราะธนาคารคิดดอกเบี้ยทบต้นทุกเดือน ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบชดใช้เงินในยอดที่เป็นลูกหนี้ในวันทวงถาม (๑๗,๖๔๕.๖๔ บาท) ส่วนดอกเบี้ยนั้นหลังจากวันครบกำหนดที่ธนาคารทวงถามแล้ว (๑ สิงหาคม ๒๕๐๑) ซึ่งเป็นวันถัดจากวันที่ธนาคารคิดดอกเบี้ยทบต้นเดือนสุดท้ายก่อนทวงถามนั้น ธนาคารจะคิดดอกเบี้ยทบต้นไม่ได้

การฟ้องผู้ค้าประกันให้รับผิดชอบใช้หนี้แทนลูกหนี้เงินเบิกเกินบัญชีนี้ เพียงแต่แนบสำเนาสัญญาค้ำประกันอันมีข้อความระบุถึงสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีไปกับคำฟ้อง ก็เป็นการแสดงสภาพแห่งข้อหา ทั้งข้ออ้างที่เป็นหลักแห่งข้อหาชัดเจนแล้ว ข้อความในสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีและการนำเงินเข้าฝากกับถอนเงินของลูกหนี้ เป็นรายละเอียดซึ่งไม่ต้องกล่าวในคำฟ้อง

สัญญาจำนองซึ่งระบุข้อความว่า เป็นประกันเงินซึ่งผู้จำนองหรือนายอุดม ชาติบุตร เป็นหนี้ผู้รับจำนองอยู่ในขณะนี้ หรือในเวลาใดเวลาหนึ่งต่อไปในภายหน้าเป็นจำนวนเงินไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ในเรื่องเงินที่ผู้จำนองหรือนายอุดม ชาติบุตร จะได้เบิกไปจากผู้รับจำนองเกินกว่ายอดเงินในบัญชีของผู้จำนองหรือในบัญชีของนายอุดม ชาติบุตร หรือในเรื่องเงินจำนวนใดจำนวนหนึ่งซึ่งผู้จำนองหรือนายอุดม ชาติบุตรเป็นหนี้ผู้รับจำนองในเวลานี้ หรือจะเป็นหนี้ต่อไปในภายหน้าก็ตาม ฯลฯ นั้น ย่อมคลุมไปถึงความรับผิดชอบของผู้จำนองอันเกิดจากการค้ำประกันตามสัญญาค้ำประกันที่ทำให้ธนาคารผู้รับจำนองไว้ด้วย ทั้งนี้ โดยไม่จำกัดระบุชื่อลูกหนี้ที่ผู้รับจำนองค้ำประกัน (คือ บริษัทอุดม จำกัด)

ทำสัญญาค้ำประกันหนี้ตามทฤษฎี วิธีที่ ที่ออกให้ในกรณีสั่งซื้อสินค้าตามเลตเตอร์ออฟเครดิต คลุมถึงเฉพาะหนี้ ตามทฤษฎี วิธีที่ที่ออก โดยมีการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต เท่านั้น ไม่คลุมถึงหนี้ตามทฤษฎี วิธีที่ ที่ออกสำหรับสินค้าที่ส่งโดยไม่มีการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้เป็นเรื่องเงินกู้เบิกเกินบัญชีซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖๕๕ วรรคสอง อันเป็นตัวบทกฎหมายที่อยู่ในหมวดที่ว่าด้วยเรื่องการกู้ยืมโดยเฉพาะซึ่งอนุญาตให้คิดดอกเบี้ยทบต้นได้ เมื่อผู้ค้าประกันค้ำประกันหนี้ตามบัญชีเดินสะพัดซึ่งต้องเสียดอกเบี้ยทบต้นแล้วก็น่าจะต้องเสียดอกเบี้ยทบต้นในเรื่องบัญชีเดินสะพัดเรื่อยไป ไม่น่าจะกลับไปใช้บทบัญญัติมาตรา ๒๒๔ วรรค ๒ ซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไปในเรื่องการไม่ชำระหนี้ การบอกกล่าวให้ใช้หนี้ตามบัญชีเดินสะพัดไม่น่าจะเป็นการทำให้สภาพของหนี้ตามบัญชีเดินสะพัดกลับกลายเป็นหนี้เงินตามมาตรา ๒๒๔

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๔๗/๒๕๐๗

ระหว่าง	บริษัทธนาคารแห่งเอเชียเพื่อการอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม จำกัด	โจทก์
	นายกักต ชัยปรีชา	จำเลย

เจ้าหนี้มีประกัน คอกเบี้ยทบต้น

เพียงแต่ยึดโฉนดที่ดินพร้อมด้วยใบมอบฉันทะซึ่งเจ้าของที่ดินทำให้ไว้ โดยเจ้าของที่ดินยอมผูกพันเป็นผู้ค้ำประกันด้วย แต่ไม่ได้ไปทำจำนองกันโดยถูกต้อง ส่วนทรัพย์สินอย่างอื่นลูกหนี้ยังคงครอบครองใช้สอยอยู่ ไม่ได้ส่งมอบให้เจ้าหนี้ยึดไว้แต่ประการใด เช่นนี้ ยังถือไม่ได้ว่าเจ้าหนี้เป็นเจ้าหนี้มีประกันตามความหมายของมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.

๒๔๘๓

ลูกหนี้มีบัญชีเงินสะพัดไว้กับธนาคาร เมื่อลูกหนี้เบิกเงินบัญชีธนาคารย่อมเกิดดอกเบี้ยทบต้นได้ตามประเพณีการค้าตาม มาตรา ๖๕๕ วรรคสอง ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๕๕/๒๕๐๗

ระหว่าง	นายชัย เจริญทอง	โจทก์
	นางบัว คุ่มสมุทร	จำเลย

พยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือ หลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือ

ผู้ที่ลงชื่อเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือผู้กู้ ไม่ต้องลงชื่อรับรองในขณะนั้นได้ ก็ต่อเมื่อผู้รู้เห็นและยินยอมด้วย พยานในคดีนี้มีได้ลงลายมือชื่อรับรองในขณะมีการพิมพ์ลายนิ้วมือ และผู้กู้มิได้รู้เห็นยินยอมในตอนที่ยานลงลายมือชื่อเป็นพยาน จึงไม่มีฐานะเป็นพยานตาม มาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต้องถือว่าผู้ให้กู้ ไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้ จะฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๖/๒๕๐๓

บริษัท โพรโมสต์ อาหารนม (กรุงเทพ) จำกัด
ระหว่าง โดย นายรอเบิร์ต บอยด์ และนายจอห์น เอ. คอว์เนท กรรมการ
นายจิว โกวสุวรรณ

โจทก์

จำเลย

คำสัญญาใช้เงิน

เอกสารมีรายการอื่น ๆ ครอบคลุมของคำสัญญาใช้เงิน เว้นแต่ในรายการผู้รับเงินนั้นระบุว่า จะจ่ายเงินตามคำสั่งของบริษัทโจทก์ ไม่ได้ระบุลงไปว่า บริษัทโจทก์เป็นผู้รับเงินเป็นคำสัญญาใช้เงินที่สมบูรณ์ตามมาตรา ๔๘๒, ๔๘๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

วันกำหนดใช้เงินตามคำสัญญาใช้เงินนั้น แม้จะมีได้ระบุไว้ก็ไม่ถึงกับทำให้คำสัญญาใช้เงินนั้นเสื่อมเสียไป เพราะมาตรา ๔๘๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ระบุว่า คำสัญญาใช้เงินซึ่งไม่ระบุเวลาใช้เงิน ให้ถือว่าพึงใช้เงินเมื่อได้เห็น

คำสัญญาใช้เงินระบุว่า “จำนวนต้นเงินและดอกเบี้ยที่กล่าวนั้น พึงชำระได้เป็นงวด ๆ ละ ๒,๐๐๐ บาท โดยมีเอกสารสิทธิที่จะชำระได้ในจำนวนใด ๆ ที่มากกว่า จำนวนที่กล่าวนั้น เริ่มแต่วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๐๓ และทุกวันที่หนึ่งของทุกเดือนหลังจากวันนั้น จนกว่าจะได้ชำระเสร็จ . . . ฯลฯ” ถือได้ว่าวันถึงกำหนดใช้เงินแต่ละงวดนั้นได้กำหนดลงไว้แล้ว หากมีเงื่อนไขเป็นอย่างอื่นไม่

บันทึกของผู้รวบรวม

คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้ แสดงให้เห็นว่าจำนวนเงินในค่านั้น อาจกำหนดให้ผ่อนชำระเป็นงวด ๆ ได้ ซึ่งหมายความว่า วันถึงกำหนดชำระก็อาจมีหลาย ๆ คราวได้ ตามงวดที่ตกลงให้ผ่อนชำระนั้น ไม่จำเป็นต้องออกตั๋วฉบับเดียวสำหรับเงินที่ต้องชำระจำนวนเดียว และไม่จำเป็นต้องออกตั๋วฉบับเดียวสำหรับวันถึงกำหนดชำระวันใดวันหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ในเรื่องจำนวนเงินในตั๋วและการผ่อนชำระนี้ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของเรา มาตรา ๔๐๘ (ตั๋วแลกเงิน) ๔๘๒ (คำสัญญาใช้เงิน) และ ๔๘๑ (เช็ค) ใช้คำว่า “เงินจำนวนหนึ่ง” และวันถึงกำหนดใช้เงินตามมาตรา ๔๐๘ (๕) และ ๔๘๓ (๓) ก็ย่อมเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๔๑๓ คือ (๑) ในวันใดวันหนึ่งกำหนดไว้ (on a fixed day) หรือ (๒) เมื่อสิ้นระยะ

เวลาอันกำหนดไว้นับแต่วันที่ตั้งในตั๋วนี้ (at the end of the fixed period after the date of the bill) หรือ (๓) เมื่อทวงถามหรือเมื่อได้เห็น (on demand, or at sight,) หรือ (๔) เมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้นับแต่ได้เห็น (at the end of a fixed period after sight) ไม่มีว่าให้ผ่อนชำระได้เหมือนอย่างใน Bills of Exchange Act, 1882 ของอังกฤษ ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา ๙ (๑) ว่า “The sum payable by a bill is a sum certain within the meaning of this Act, although it is required to be paid (a) With interest (b) By stated instalments (c) . . . etc . . .”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๓๖/๒๕๐๓

ระหว่าง นางนรี เกิดนุ่ม
นายอมร จันทนเสวี

โจทก์
จำเลย

เช็ค คบคิกกันฉ้อฉล

ผู้สั่งจ่ายออกเช็คสั่งจ่ายเงินให้แก่เจ้าหนี้ ต่อมาเมื่อมีการทำสัญญาประนีประนอมผ่อนใช้เงินตามเช็ค ซึ่งโจทก์ในคดีนี้ได้ลงชื่อเป็นพยานในการทำสัญญานั้นด้วย แสดงว่า โจทก์รู้ดีอยู่แล้วว่า หนี้ที่ผู้สั่งจ่ายจะต้องรับผิดชอบตามเช็ครายนั้นนั้น ได้มีการประนีประนอมกันระหว่างเจ้าหนี้กับผู้สั่งจ่ายแล้ว ผู้สั่งจ่ายไม่มีพันธสันที่จะต้องจ่ายเงินตามเช็คนั้นต่อไปแล้ว โจทก์กลับรับเช็คนั้นมาจากเจ้าหนี้ แล้วนำไปรับเงินจากธนาคาร มูลกรณีนี้จึงว่า โจทก์กระทำโดยไม่สุจริต ถือได้ว่าเป็นการคบคิกกันฉ้อฉล ผู้สั่งจ่ายเช็คจึงไม่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๑๖.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๗๗/๒๕๐๗

ระหว่าง นายรามเรชะ ปานเต
นายโกมตี ชิงห์

โจทก์
จำเลย

การแก้ไขเช็ค

เช็คที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงตัวเลขปีที่ออกเช็ค โดยไม่ทราบว่าเป็นผู้แก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น ถือได้ว่าเป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญ เป็นความเปลี่ยนแปลงที่ไม่ประจักษ์ ผู้ทรงเช็คย่อมจะถือเอาประโยชน์จากเช็คนั้น ได้เสมือนดังว่ามีได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเลย และจะบังคับการใช้เงินตามเนื้อความเต็มแห่งตัวนั้นก็ได้ แต่เมื่อเนื้อความเต็มแห่งตัวคือปี ค.ศ. เดิมนั้นเกินกว่าหนึ่งปีถึงวันฟ้อง คดีขาดอายุความ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๐/๒๕๐๘

ระหว่าง นายสุเวทย์ กอบกัยกิจ
นายชอคาย แซ่ตั้ง

โจทก์
จำเลย

ความรับผิดชอบของผู้ส่งจ่ายเช็ค

ผู้ทรงเช็คได้รับโอนเช็คมาจากผู้อื่นโดยผู้ทรงคนก่อน ๆ สลักหลังให้ เมื่อไม่ปรากฏว่า ผู้ทรงได้รับเช็คไว้โดยไม่สุจริต การที่ผู้ส่งจ่ายขออายัดเช็คนั้นต่อธนาคาร ไม่ทำให้ผู้ส่งจ่ายพ้นจากความรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้ส่งจ่ายเช็คนั้น ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๘๘ ประกอบด้วยมาตรา ๘๑๔ ถ้าผู้ทรงเช็คคนแรกจะต้องรับผิดชอบตามสัญญาระหว่างผู้ทรงคนแรกกับผู้ส่งจ่ายอย่างไร ก็เป็นเรื่องที่ผู้ส่งจ่ายกับผู้ทรงคนแรกจะไปว่ากล่าวกันเอง ไม่ทำให้สิทธิของผู้ทรงคนสุดท้ายที่ได้รับโอนเช็คมาโดยชอบต้องพลอยเสื่อมเสียไปแต่อย่างใด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๘/๒๕๐๘

ธนาคารแห่งประเทศไทย (โดยพลโทเจียม ญาโนทัย รองผู้ว่า
การรักษาราชการแทน ผู้ว่าการตามหนังสือมอบหมาย) ที่ ๑,
กระทรวงการคลัง (โดยนายสุนทร
หงสสารมภ์ รัฐมนตรีว่าการ) ที่ ๒
ระหว่าง นายโชติ คุณะเกษม โจทก์
จำเลย

อำนาจกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย

เกี่ยวกับทุนสำรองเงินตรา คำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิวัติ

(๑) ทุนสำรองเงินตราก็คือ ผลประโยชน์อันเกิดจากทุนสำรองเงินตราก็คือ อยู่ในอำนาจหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทยโดยเฉพาะ ไม่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของกระทรวงการคลัง เมื่อมีคดีที่จะฟ้องเรียกเงินผลประโยชน์อันเกิดจากทุนสำรองเงินตราคืน ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่จะเรียกร้องก็คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย

(๒) คำสั่งของหัวหน้าปฏิวัติซึ่งออกในขณะที่อยู่ในระหว่างปฏิวัติโดยยังมิได้จัดตั้งคณะรัฐมนตรีนั้น เมื่อหัวหน้าคณะปฏิวัติเป็นผู้มีอำนาจเหนือผู้ใดอื่นในการบริหารประเทศ คำสั่งนั้นจึงเป็นคำสั่งที่ใช้ได้ มีผลบังคับเด็ดขาดในทางบริหาร

(๓) ข้อเท็จจริงในคดีอาญาดังที่สรุปแล้วว่า ตามหลักฐานพยานโจทก์ คดีฟังไม่ได้ว่าจำเลยได้เรียกหรือรับสินบน โจทก์ไม่มีพยานหลักฐานอื่นใดอีก นอกเหนือไปจากที่ได้นำเสนอไว้แล้วในคดีอาญา ก็ไม่มีทางจะหารับฟังว่า จำเลยได้รับอำมิสสินจ้าง และเมื่อคดีฟังไม่ได้ว่าจำเลยได้กระทำการโดยได้รับอำมิสสินจ้าง หรือจำเลยได้กระทำไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายแต่อย่างใดแล้ว โจทก์ก็ไม่มีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยรับผิดชอบและเมตได้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๗๓๐/๒๕๐๘

ระหว่าง นางซุนหยิน แซ่เลา
นายสุนทร มณีนิล ที่ ๑, นางคำเกลี้ยง มณีนิล ที่ ๒

โจทก์
จำเลย

ได้กำไรอื่นจากการให้กู้ยืมเงินสูงเกินส่วนอันสมควร วัตถุประสงค์ต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย

กู้เงินต้น ๗,๐๐๐ บาท ทำหนังสือเป็นหลักฐานตกลงกันว่าถ้าผู้กู้ ไม่ชำระต้นเงิน ตามกำหนดก็ให้ผู้ฟ้องเอาได้เป็นจำนวน ๑๔,๐๐๐ บาท เมื่อมิได้มีหลักฐานให้เห็นเป็นอย่างอื่น ก็ต้องฟังว่านอกจากดอกเบี้ยแล้ว ผู้ให้กู้ ได้กำหนดจะเอาหรือรับเอากำไรอื่นเป็นเงินถึง ๗,๐๐๐ บาท จนเห็นได้ชัดว่าประโยชน์ที่ได้รับนั้น มากเกินส่วนอันสมควรตามเงื่อนไขแห่งการกู้ จึง เป็นการที่มิวัตถุประสงค์ต้องห้ามชัดแจ้งโดยพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๔๗๕ มาตรา ๓ (ค) ทั้งนี้ การเรียกดอกเบี้ยและกำไรอื่นจึงเป็นโมฆะ

คำพิพากษากฎีกาที่ ๘๖๕/๒๕๐๘

ระหว่าง นายเซ่งตง แซ่ฮึ้ง
บริษัทธนาคารเกษตร จำกัด ที่ ๑
บริษัทธนาคารเกษตร จำกัด สาขาราชวงศ์ที่ ๒

โจทก์
จำเลย

เรียกเก็บเงินตามเช็ค

วิธีปฏิบัติของธนาคารในการรับฝากเงิน (สำหรับเช็คที่ส่งจ่ายจากสำนักงานธนาคารเดียวกัน) มีว่า เมื่อเจ้าหน้าที่ของธนาคารตรวจเช็คที่นำฝากเข้าบัญชีเห็นว่าถูกต้องสมบูรณ์แล้ว ก็จะออกใบรับฝากให้ลูกค้าผู้นำเช็คมาฝาก แล้วส่งเช็คนั้นให้เจ้าหน้าที่บัญชีกระแสรายวัน ลงเป็นเงินฝากของบัญชีลูกค้าโดยไม่ต้องคำนึงถึงว่า เงินในบัญชีของผู้ส่งจ่าย (ที่มีอยู่ ณ สำนักงานเดียวกัน) จะมีพอจ่ายหรือไม่ ต่อจากนั้นจึงจะตรวจสอบบัญชีของผู้ส่งจ่าย ถ้าปรากฏว่า บัญชีของผู้ส่งจ่ายไม่มีเงินพอจ่าย ธนาคารจะรอไว้จนบ่ายสามโมงของวันนั้น เพื่อผู้ส่งจ่ายจะได้นำเงินมาเข้าบัญชีของผู้ส่งจ่าย หากพ้นบ่ายสามโมงแล้วผู้ส่งจ่ายยังไม่นำเงินมาเข้าบัญชี ธนาคารก็จะหักยอดเงินฝากจากบัญชีลูกค้าผู้ฝากเงินในตอนเย็นวันเดียวกันนั้นเอง และจัดการคืน

เช็คให้ผู้ฝาก ซึ่งตามปกติจะคืนเช็คในวันรุ่งขึ้น โดยลงรายการในสมุดคุมเช็คคืน แล้วให้เจ้าหน้าที่นำเช็คไปส่งคืนผู้ฝาก ถ้าคืนได้ก็ให้ผู้ฝากเซ็นรับไว้ตรงรายการในสมุดคุมเช็คคืน ถ้าส่งไม่ได้ก็ทำใบปะหน้าเช็คเก็บไว้ที่ธนาคาร เพื่อว่าเมื่อผู้ฝากมาติดต่อที่ธนาคารก็จะได้รับเช็คคืนไป

ข้อเท็จจริงในคดีนี้ได้ความว่า ผู้ฝากนำเช็ค (สั่งให้สำนักงานเดียวกันของธนาคารจ่ายเงิน) เข้าบัญชีเงินฝากของโจทก์ แต่ปรากฏว่าบัญชีของผู้สั่งจ่ายไม่มีเงินพอจ่ายตามเช็คนั้น ธนาคารจัดการคืนเช็คให้โจทก์ แต่ส่งคืนให้ไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่โจทก์ซึ่งเป็นลูกค้ายังติดต่อฝากเงินอีกต่อมาในภายหลังอีกหลายครั้ง ยิ่งกว่านั้นเช็คและใบปะหน้าก็สูญหายไปจากธนาคารเสียอีกด้วย ศาลเห็นว่า โดยปกติธนาคารก็ย่อมจะต้องระมัดระวังผลประโยชน์ของลูกค้าอยู่แล้ว แต่ธนาคารกลับละเลยต่อหน้าที่อันพึงต้องปฏิบัติต่อโจทก์ซึ่งเป็นลูกค้าของตน จนระยะเวลาล่วงพ้นมาเกือบ ๓ ปี ทำให้ผู้ฝากได้รับความเสียหาย เพราะเช็คขาดอายุความที่จะฟ้องร้องเอาจากผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลัง และไม่มีเช็คคืนให้ผู้ฝากเพื่อเรียกร้องเอาจากผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังอีกด้วย พฤติการณ์เช่นนี้ถือได้ว่า ธนาคารละเลยต่อหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติจนเกิดเสียหายแก่ผู้ฝาก ธนาคารจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้ผู้ฝาก (ศาลพิพากษาให้ธนาคารใช้เงินเท่าจำนวนเงินในเช็ค คือ ๑๕,๐๐๐ บาท)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๓๐/๒๕๐๘

ระหว่าง	ธนาคารกสิกรไทย จำกัด นายเชียคี่ แซ่เตียว กับพวก	โจทก์ จำเลย

ผู้ลงชื่อใบมอบอำนาจที่ทำในนามธนาคารตาย ไม่ทำให้ใบมอบอำนาจนั้นเสียไป

กรรมการผู้จัดการของธนาคาร (นายเกษม ลำซำ) ได้มอบอำนาจให้ผู้จัดการสาขา (นายกิตติ วงศ์ทองสงวน) มีอำนาจฟ้องความ เมื่อกรรมการผู้จัดการผู้นั้น (นายเกษม ลำซำ) ตายลง ไม่ทำให้ใบมอบอำนาจในนามของธนาคารอันเป็นนิติบุคคลนั้นเสียไป

ธนาคารฟ้องเรียกเงินกู้เบิกเงินเกินบัญชีคืน โดยแนบสำเนาบัญชีเดินสะพัดไปท้ายคำฟ้องเป็นส่วนหนึ่งของฟ้อง จำเลยไม่ปฏิเสธ ซ้ำยังอ้างถึงตัวเลขตามบัญชีนี้ยกขึ้นต่อสู้ด้วยประการต่าง ๆ ซึ่งมีใช่เป็นการต่อสู้ถึงความไม่ถูกต้องของรายการและตัวเลขตามบัญชีนี้ จึงต้องถือว่าจำเลยรับอยู่ในตัว ธนาคารไม่จำเป็นต้องส่งต้นฉบับ

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๒๔๒/๒๕๐๘

ระหว่าง นายบัว เหลืองละเอียด
นายชะเซ่ง นำเจริญ
นายเจื้อย สารศิริประสิทธิ์

โจทก์
จำเลย
ผู้ร้องขอเฉลี่ย

สัญญายอมความในศาลในคดีบังคับจำนอง

สัญญาประนีประนอมยอมความในคดีที่เจ้าหนี้ฟ้องบังคับจำนองที่เจ้าหนี้ลูกหนี้ทำไว้ร่วมกันในศาล โดยลูกหนี้ยอมใช้หนี้เงินกู้และค่าเสียหายแก่เจ้าหนี้ และเจ้าหนี้ยอมตกลงตามนั้นและว่าให้คดีเป็นอันเลิกกัน ก็หมายความว่ายังไม่ขอบังคับตามสัญญาจำนองซึ่งประกันหนี้การกู้ยืมรายนี้เท่านั้น หาใช่การปลดจำนองไม่ จึงไม่เป็นการสละสิทธิเรียกร้องการบังคับจำนอง เมื่อเงินที่ขายทอดตลาดได้ยังไม่คุ้มต้นทุนเงินและดอกเบี้ยจำนองครบถ้วน เจ้าหนี้อื่นจะขอเฉลี่ยในเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดนั้นไม่ได้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๕๓๓/๒๕๐๘

ระหว่าง บริษัทส่งเสริมมิตรภาพ จำกัด
ร.อ. หลวงจำนงวรรณศักดิ์

โจทก์
จำเลย

การลงนามแทนบริษัทนิติบุคคล

ประธานกรรมการของบริษัท ไปทำสัญญาแทนบริษัทจำกัดซึ่งตนเป็นประธานอยู่ โดยมีได้ประทับดวงตราตามข้อบังคับ บริษัทนำเอาสัญญานั้นมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจของบริษัทนั้น ถือว่าบริษัทให้สัตยาบัน และมีผลผูกพันบริษัท จะปฏิเสธความรับผิดชอบตามสัญญาและขอให้เพิกถอนสัญญาไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๒๐/๒๕๐๘

พนักงานอัยการ กรมอัยการ
ระหว่าง บริษัทสันติภาพ (ฮั่วเพ็ง ๑๙๕๘) จำกัด ที่ ๑,
นาย่วยยั้ง แซ่ตั้ง ที่ ๒

โจทก์

จำเลย

ความรับผิดชอบทางอาญาของกรรมการผู้จัดการบริษัท

บริษัทจำกัดซึ่งเป็นนิติบุคคล เป็นแต่เพียงบุคคลโดยสมมติ โดยอาศัยอำนาจของกฎหมายเท่านั้น ดำเนินหรือปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของบริษัทด้วยตนเองไม่ได้ ต้องดำเนินการหรือปฏิบัติงานโดยผู้แทน กรรมการผู้จัดการของบริษัทจำกัดเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินหรือปฏิบัติของบริษัทจำกัด เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า บริษัทจำกัดนั้นกระทำความทางอาญาย่อมได้ชื่อว่าเป็นการกระทำของกรรมการผู้จัดการด้วย กรรมการผู้จัดการจะอ้างว่าไม่ใช่การกระทำของตนเพื่อให้พ้นผิดนั้นย่อมไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๕/๒๕๐๘

ระหว่าง ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด โดยนายตุ้ จิตราทรร ตัวแทนผู้รับมอบอำนาจ โจทก์
นายไล่จิว แซ่ฉั่ว จำเลย

ชำระค่าแลกเงินโดยการสลักหลังโอนเช็คให้ธนาคารและรับอวัลเช็ค

(๑) ลูกค้าออกตั๋วแลกเงินสั่งให้ผู้จ่ายจ่ายเงินตามคำสั่งของโจทก์ให้ธนาคาร แล้วนำตัวนั้นมาขายให้ธนาคารเพื่อธนาคารจะได้ไปเรียกเก็บเอาจากผู้จ่าย ถ้าผู้จ่ายไม่จ่ายเงินตามตั๋ว ลูกค้ารับใช้เงินคืนให้ธนาคารฯ เรียกเก็บเงินตามตั๋วจากผู้จ่ายไม่ได้ ธนาคารจึงเรียกร้องให้ลูกค้าชำระเงินคืนลูกค้าจึงนำเช็คซึ่งบุคคลอื่นส่งจ่ายลงวันที่ล่วงหน้ามาขายให้แก่ธนาคารโดยลูกค้าสลักหลังโอนเช็คและรับอวัลว่า จะใช้เงินตามเช็คให้โจทก์ ถ้าเรียกเก็บเงินตามเช็คนั้น ๆ ไม่ได้ แล้วลูกค้าเอาเงินค่าขายเช็คดังกล่าวชำระหนี้ตามตั๋วแลกเงินให้แก่ธนาคาร ธนาคารคืนตั๋วแลกเงินให้ลูกค้าไป

เมื่อถึงวันกำหนดใช้เงินตามเช็ค ไม่มีเงินในบัญชีของผู้ส่งจ่ายที่จะใช้เงินตามเช็คได้ ผู้ส่งจ่ายหลบหนีไป ธนาคารซึ่งเป็นผู้ทรงก็ชอบที่จะเรียกร้องจากลูกค้าในฐานะที่ได้ลงชื่อเป็นผู้รับอาวัลตามจำนวนเงินในเช็คนั้นได้

(๒) ข้อกำหนดให้กิตติดอกเบี้ยมีได้ระบุไว้ในตัวแลกเงิน ฉะนั้น แม้ธนาคารจะมีพยานบุคคลมาสืบได้ความว่าลูกค้ายอมตกลงเสียดอกเบี้ยให้ธนาคารร้อยละ ๑๕ ต่อปี ก็ห้ามผลบังคับให้ลูกค้าต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราดังกล่าวไม่ คงเรียกได้ในอัตราร้อยละ ๕ ต่อปีตามมาตรา ๙๖๘ (๒)

บันทึกของผู้รวบรวม

ข้อเท็จจริงในคดีเรื่องนี้มีสองตอน คือ ตอนแรกลูกค้านำเช็คมาขายแล้วเอาเงินที่ได้จากการขายเช็คใช้หนี้ตามตัวแลกเงิน ซึ่งก็น่าจะทำให้หนี้เกี่ยวกับตัวแลกเงินนั้นระงับสิ้นไป แม้เช็คนั้นจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ในวันถึงกำหนด ก็ไม่น่าจะเป็นเรื่องว่าหนี้ตามตัวแลกเงินยังไม่ระงับสิ้นไป เพราะตามรูปเรื่องมิใช่เป็นการชำระหนี้ด้วยออก-ด้วยโอน-หรือด้วยสลักหลังตัวเงินตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๒๑ วรรคสาม (เนื่องจากการขายเช็คแล้วเอาเงินที่ได้จากการขายมาชำระตัว) ตอนหลังเป็นเรื่องเช็คไม่มีเงิน ซึ่งลูกค้าต้องรับผิดชอบในฐานะรับอาวัล เป็นเรื่องเช็คซึ่งไม่น่าจะเรียกดอกเบี้ยร้อยละ ๕ ต่อปีตามมาตรา ๙๖๘ (๒) ความจริงแม้จะเรียกไม่ได้ถึงร้อยละ ๑๕ ต่อปี ก็น่าจะเรียกได้ร้อยละ ๗ ครั้งต่อปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๒๒๔ วรรคแรก

คำพิพากษากฎีกาที่ ๕๓๒/๒๕๐๘

ระหว่าง นายสง่า บุญสนอง
น.ส. บุญมา บุญสนอง

โจทก์
จำเลย

การอ้างรูปถ่ายเอกสารเป็นพยาน

การอ้างเอกสารเป็นพยานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๓ ให้อยอมรับฟังได้แต่ต้นฉบับเอกสารเท่านั้น รูปถ่ายเอกสารไม่ใช่ต้นฉบับ เพราะแสดงอยู่ในตัวว่ายังมีต้นฉบับตัวจริงอยู่ เมื่อกฎหมายบัญญัติให้รับฟังได้แต่ต้นฉบับเท่านั้น สำเนาหรือภาพถ่ายก็อยู่ในประเภทเดียวกันที่แสดงว่า มิใช่เอกสารตัวจริง จึงต้องห้ามมิให้รับฟัง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๘๐/๒๕๐๘

ระหว่าง ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ฯ
ร.อ. จินดา สุนันท์ ที่ ๑, นายพลฤทธิ หิรัญรัศมี ที่ ๒

โจทก์
จำเลย

อำนาจทำการแทนธนาคารในกรณีผลประโยชน์ของผู้ทำการแทนขัดกับประโยชน์ของธนาคาร

เมื่อประธานกรรมการของนิติบุคคลต้องการกู้เงินจากธนาคารเอง โดยให้บุคคลอื่นทำการเป็นผู้กู้ยืมออกหน้า ประธานกรรมการนั้น ก็ไม่มีอำนาจทำการเป็นผู้แทนธนาคารได้ เพราะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๐ บัญญัติว่า ในการอันใด ถ้าประโยชน์ทางได้ทางเสียของนิติบุคคลฝ่ายหนึ่งกับของผู้จัดการอีกฝ่ายหนึ่งเป็นปฏิปักษ์แก่กันท่านว่าในการอันนั้นผู้จัดการเป็นอันไม่มีอำนาจเป็นผู้แทนได้ ในกรณีเช่นนี้ต้องแต่งตั้งผู้แทนขึ้นเฉพาะกรณีนั้น

ผู้ทำสัญญากู้เงินไปจากธนาคาร แต่อ้างว่า มิได้รับเงินกู้ไปจากธนาคารเลยไม่เคยชำระดอกเบี้ย ความจริงธนาคารจ่ายและมอบเงินแก่ประธานกรรมการของธนาคาร (ในขณะนั้น) รับไปในนามของผู้กู้ และประธานกรรมการเป็นผู้ชำระดอกเบี้ยแก่ธนาคารเอง โดยอาศัยชื่อของผู้กู้ ดังนั้น ผู้กู้จึงถือว่าเป็นนิติกรรมอำพราง ส่วนผู้ค้าประกันอ้างว่าไม่เคยค้าประกัน ประธานกรรมการของธนาคารเอาแบบฟอร์มหนังสือค้าประกันซึ่งเป็นแบบพิมพ์ที่ยังไม่ได้กรอกขอให้ผู้ค้าประกันเซ็นรับรอง ผู้ค้าประกันในฐานะผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเซ็นชื่อมอบให้ไปโดยไม่ได้อ่านข้อความ

เมื่อผู้กู้แสดงเจตนาเป็นตัวผู้กู้เงินจากธนาคารเอง ก็ต้องผูกพันตามเจตนาที่แสดงออกมานั้น แม้ในใจจริงของผู้กู้จะมีได้เจตนาผูกพันตนตามที่แสดงออกก็หาเป็นมูลทำให้การแสดงเจตนาอันตกเป็นโมฆะไม่ เว้นแต่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง คือ ธนาคารจะรู้ถึงเจตนาอันซ่อนอยู่ในใจของผู้กู้

ความรู้ของประธานกรรมการของธนาคารที่รู้ว่า ผู้กู้เป็นเพียงผู้กู้แทนนั้น จะถือว่าธนาคารรู้ถึงเจตนาอันซ่อนอยู่ในใจนั้นด้วยไม่ได้ การที่ผู้กู้ร่วมคิดกับผู้แทนของธนาคารทำกิจการให้เป็นที่เสียหายแก่ธนาคารแล้ว ผู้กู้จะหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบโดยมีคไปให้ธนาคารต้องรับผิดชอบในการกระทำของผู้แทนของธนาคารนั้นไม่ได้

แม้เงินกู้ยืมนี้ประธานกรรมการของธนาคารเป็นผู้รับไป ผู้กู้เองไม่ได้รับเงินเลยก็ตาม ก็เป็นการส่งมอบและรับเงินกู้ไปตามสัญญาจากธนาคารผู้ให้กู้แล้ว โดยความรู้เห็นเป็นใจกันระหว่างตัวผู้กู้เองกับประธานกรรมการเป็นส่วนตัว สัญญาบริบูรณ์ตามกฎหมายทุกประการ ผู้กู้ต้องรับผิดชอบใช้เงินให้แก่ธนาคาร

สำหรับผู้ค้ำประกันนั้น ได้ลงชื่อโดยรู้ยู่ว่าได้เซ็นชื่อในสัญญาค้ำประกัน แต่ยอมให้ประธานกรรมการนำไปกรอกข้อความเอง โดยไม่มีข้อจำกัดอย่างใด เมื่อข้อความที่กรอกลงไปเป็นการค้ำประกันผู้กู้ ก็ไม่มีทางที่ผู้ค้ำประกันจะปฏิเสธความรับผิดชอบ

การยืมเงินไปปลูกสร้างอาคารโดยตรง มิใช่กรณีบัญชีเดินสะพัดของธนาคารพาณิชย์ที่จะอ้างประเพณีการค้าขายในการคำนวณดอกเบี้ยทบต้น ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๕ วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๘๖/๒๕๐๘

ระหว่าง	ธนาคารเกษตร จำกัด โดยร้อยตำรวจโทสำเนา นาทะสิริ	โจทก์
	บริษัท ชุ่นกิม จำกัด โดยนายชุ่นกิม แซ่เก๋ ประธานกรรมการ	จำเลย
	ผู้จัดการที่ ๑. นายวิโรจน์ กิตติพงษ์ ที่ ๒.	

บังคับชำระหนี้โดยยึดทรัพย์จำนอง

ลูกหนี้และผู้จำนองเป็นประกันทำสัญญาประนีประนอมยอมความในศาลว่า ทั้งลูกหนี้และผู้จำนองร่วมกันยอมใช้เงินธนาคาร ถ้าผิดสัญญายอมให้ยึดที่ดินที่จำนองออกขายทอดตลาดเอาเงินชำระหนี้ได้ เมื่อลูกหนี้และผู้จำนองไม่ปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอม โจทก์นำยึดที่ดินซึ่งเป็นทรัพย์จำนองมาขายทอดตลาดได้ โดยไม่ต้องไปบังคับคดียึดทรัพย์ของลูกหนี้ก่อน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๕/๒๕๐๘

หนังสือที่ธนาคารแจ้งขอซื้อตราดอกเบี้ย

ธนาคารมีหนังสือแจ้งขอซื้อตราดอกเบี้ยไปยังลูกค้าที่กู้เงินไปจากธนาคาร เป็นการเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาใหม่ เมื่อลูกค้ายังไม่สนองรับ การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยใหม่ก็ยังไม่สมบูรณ์

ที่ธนาคารอ้างว่าเป็นประเพณีการค้าของธนาคารที่เพียงแค่แจ้งให้ลูกค้าทราบ แม้ลูกค้าจะเพิกเฉยเสียก็ถือว่าเป็นการยอมรับตามที่ธนาคารแจ้งนั้น ขัดต่อข้อเท็จจริงและเหตุผล เพราะธนาคารมิได้นำสืบให้เห็นว่า มีประเพณีการค้าของธนาคารทั่วๆ ไปอยู่ดังที่อ้างนั้น

ข้อความในแบบฟอร์มซึ่งธนาคารส่งไปให้ลูกค้าลงนามตอบรับว่า ยินยอมให้ธนาคารเพิ่มอัตราดอกเบี้ยนั้น ยิ่งแสดงให้เห็นว่าธนาคารต้องการให้ลูกค้าตอบสนองรับว่า ยินยอมให้ธนาคารขึ้นดอกเบี้ยหรือไม่ ถ้ามีประเพณีการค้าอยู่ดังธนาคารอ้างก็ไม่จำเป็นต้องมีคำว่า “ยินยอม” ในใบตอบรับ เพียงแต่ธนาคารแจ้งให้ลูกค้าทราบก็พอ

เมื่อลูกค้าไม่ยอมตอบหนังสือให้ความยินยอมแก่ธนาคาร ถือไม่ได้ว่าเป็นการสนองรับข้อเสนอของธนาคาร แต่กลับเป็นการแสดงเจตนาปฏิเสธโดยปริยาย แม้ในเวลาต่อมาธนาคารจะได้ส่งบัญชีต้นเงินและดอกเบี้ยที่ค้างไปให้ลูกค้าเป็นคราวๆ แต่ในบัญชีนั้นก็มิได้บอกไปว่าได้คิดดอกเบี้ยในอัตราใหม่ที่ขอเพิ่ม และลูกค้าก็ไม่เคยตอบรับไปยังธนาคารว่า จำนวนเงินที่ธนาคารคิดไปถูกต้อง จึงถือไม่ได้ว่าลูกค้ายินยอมในการที่ธนาคารคิดดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น

ลูกค้ายอมชำระดอกเบี้ยให้ธนาคารในอัตราที่เพิ่มสูง เพราะธนาคารบีบบังคับ มิฉะนั้นธนาคารจะไม่ยอมให้ลูกค้าได้ถอนการจำนอง ซึ่งจะทำให้ลูกค้าไม่สามารถโอนขายที่ดินให้ผู้ซื้อ และไม่สามารถเดินทางไปจัดการงานในต่างจังหวัดที่นัดไว้ได้ อาจทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย ถือไม่ได้ว่า เป็นการชำระหนี้ตามอำเภอใจ โดยรู้ว่าคุณตนไม่มีความผูกพันที่จะต้องชำระ ธนาคารได้รับเงินดอกเบี้ยส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นโดยลูกค้าไม่ยอมให้เพิ่มนั้นๆ ไว้จากลูกค้า โดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ เป็นเหตุให้ลูกค้าเสียเปรียบธนาคารจึงต้องคืนดอกเบี้ยส่วนที่เกินให้ลูกค้า

คำพิพากษา

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ที่ ๘๐๕/๒๕๐๘

วันที่ ๓๐ เดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๐๘

ความแพ่ง

ระหว่าง นายสมนึก เพ็ชรพรม
ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด

โจทก์

จำเลย

เรื่อง ลาภมิควรได้

จำเลยฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ลงวันที่ ๒๑ เดือนสิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๐๗

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์ได้จำนองที่ดินประกันเงินกู้จำเลย ๘๐,๐๐๐ บาท ดอกเบี้ยร้อยละ ๑๓ ต่อปี และชำระเป็นรายเดือน ผิดนัดเดือนใดให้คิดดอกเบี้ยทบต้น ต่อมาจำเลยขอขึ้นดอกเบี้ยเป็นร้อยละ ๑๕ ต่อปีตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๐๐ เป็นต้นไป โจทก์หายินยอมด้วยไม่ ครั้นวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๐๕ โจทก์ได้จำนองชำระเงินกู้ จำเลยได้คิดเอาดอกเบี้ยจากโจทก์ร้อยละ ๑๕ ต่อปี ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๐๐ เป็นต้นมา ซึ่งเมื่อหักดอกเบี้ยที่โจทก์ชำระให้จำเลยไปแล้ว ๒๐,๐๐๐ บาทออก คงคิดเอาจากโจทก์รวมทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นเงิน ๑๖๗,๘๗๘.๓๕ บาท ซึ่งถ้าคิดตามอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๑๓ ต่อปีจะเป็นเงินต้นและดอกเบี้ยเพียง ๑๔๕,๘๕๕.๗๖ บาท จำเลยเรียกเก็บจากโจทก์เกินไป ๒๑,๙๒๒.๕๙ บาท ทวงถามแล้ว จำเลยไม่ยินยอมให้จึงขอให้ศาลพิพากษาให้จำเลยใช้เงิน ๒๑,๙๒๒.๕๙ บาทแก่โจทก์พร้อมทั้งดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเงินเสร็จ

จำเลยให้การต่อสู้ว่า โจทก์ได้ยอมให้จำเลยคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปีแล้ว เพราะมิได้คัดค้าน ต่อมาจำเลยได้แจ้งยอดหนี้ซึ่งคิดดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปีให้โจทก์ทราบหลายครั้ง โจทก์ก็ไม่คัดค้านอีก กับโจทก์ได้เคยชำระดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปีให้จำเลยแล้วด้วย ในการได้จำนอง โจทก์ยอมชำระเงินจำนวน ๑๖๗,๘๗๘.๓๕ บาท ซึ่งคิดดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปีให้แก่จำเลยอีกด้วย ถ้าโจทก์รู้ว่าโจทก์มิได้เป็นลูกหนี้จำเลย การที่โจทก์ชำระเงินให้แก่จำเลยเช่นนั้นก็เป็นกรกระทำตามอำเภอใจ จะเรียกคืนมิได้ และยอดเงินที่โจทก์คำนวณว่าจำเลยจะต้องใช้ให้โจทก์ ๒๑,๙๒๒.๕๙ บาทนั้นคลาดเคลื่อน ที่ถูกต้อง ๑๒,๒๓๓.๑๔ บาท

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า การที่จำเลยเสนอขึ้นอัตราดอกเบี้ยไปยังโจทก์แล้ว โจทก์เคยเสียหนี้ ถือไม่ได้ว่าเป็นการยอมรับตามข้อเสนอ แต่การที่โจทก์รู้อยู่ว่าไม่มี ความผูกพันจะต้องชำระดอกเบี้ยให้จำเลยในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี แต่ได้ชำระดอกเบี้ยให้จำเลย ไปตามอัตราเช่นว่านั้น โจทก์จะเรียกคืนไม่ได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๐๗ พิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ ให้โจทก์เสียค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความ ๕๐๐ บาท แทนจำเลยด้วย

โจทก์อุทธรณ์ว่า โจทก์ไม่ได้ชำระเงินให้จำเลยไปตามอำเภอใจ โจทก์ได้โต้แย้ง ไม่ยอมให้จำเลยคิดดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปีแล้ว

จำเลยอุทธรณ์ว่า ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าโจทก์มิได้คัดค้านในการที่จำเลยขอขึ้นดอกเบี้ยเป็นร้อยละ ๑๕ ต่อปี การที่โจทก์เคยเสีย ถือได้ว่ายอมรับตามข้อเสนอของจำเลย

ศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า เพียงแต่จำเลยแจ้งให้โจทก์ทราบว่าจะคิดดอกเบี้ยใหม่จากร้อยละ ๑๓ เป็นร้อยละ ๑๕ ต่อปี แม้โจทก์จะเคยเสีย จะถือว่าเป็นการยอมรับตาม จำเลยเสนอนั้นยังไม่ชอบ การกู้ยืมรายนี้ทำเป็นสัญญากู้ เมื่อจะเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาใหม่ ต้อง ปฏิบัติตามหลักการเรื่องสัญญา อย่างไรก็ดี เมื่อโจทก์ชำระดอกเบี้ยให้จำเลย โจทก์ก็ได้หักทวง ไว้ตามเอกสารหมายเลข จ. ๓ ว่า จำเลยน่าจะคิดดอกเบี้ยผิด บัญหาว่าโจทก์ยอมชำระดอกเบี้ยให้จำเลยตามอัตราใหม่ จะเรียกคืนฐานลามิควรรู้ได้ ได้หรือไม่ ศาลอุทธรณ์เห็นว่าข้อเท็จจริงฟังได้ว่า เมื่อโจทก์ชำระดอกเบี้ยให้จำเลยนั้น โจทก์ยื่นเอกสารหมายเลข จ. ๒ ไว้ต่อ จำเลยด้วย ซึ่งตามเอกสาร จ. ๒ เป็นการคัดค้านให้จำเลยคิดดอกเบี้ยจากโจทก์เพียงร้อยละ ๑๓ เท่าเดิม ที่โจทก์ยอมให้จำเลยคิดดอกเบี้ยตามอัตราใหม่นั้น โจทก์จำยอมให้ไปพลางก่อน เพราะโจทก์ก็มีธุระต้องไปจังหวัดสงขลา มิใช่สมักรใจชำระให้ตามอำเภอใจ การที่จำเลยยอมรับดอกเบี้ยส่วนที่เกินกว่าร้อยละ ๑๓ ไว้จากโจทก์จึงไม่มีมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ เป็นเหตุให้โจทก์เสียเปรียบ จำเลยต้องคืนส่วนที่เกินให้แก่โจทก์ ส่วนที่เกินเป็นจำนวนเท่าใดนั้นปรากฏตามรายงานการพิจารณาว่า โจทก์เรียกร้องเอาจากจำเลยเพียง ๑๒,๒๓๓.๑๔ บาท ตามจำเลยต่อสู้ พิพากษาลบคำพิพากษาศาลชั้นต้น ให้จำเลยใช้เงิน ๑๒,๒๓๓.๑๔ บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีนับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จให้โจทก์ ให้จำเลยเสียค่าฤชาธรรมเนียมสองศาลและค่าทนายสองศาล ๗๐๐ บาทแทนโจทก์ด้วย

จำเลยฎีกา

ศาลฎีกาตรวจสอบสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ในเบื้องต้นว่า เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๕ โจทก์ได้ทำสัญญาจำนองที่ดินโฉนดที่ ๖๖๓๖ และ ๖๕๔๓ ไว้กับจำเลย เพื่อเป็นประกันเงินกู้ซึ่งโจทก์กู้ไปจากจำเลย ๕๐,๐๐๐ บาท โจทก์ยอมเสียดอกเบี้ยให้จำเลยใน อัตราร้อยละ ๑๓ ต่อปี ต้องส่งดอกเบี้ยทุกเดือน ถ้าผิดนัดชำระดอกเบี้ย ยอมให้คิดดอกเบี้ยทบต้น ต่อมาวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๐๐ จำเลยได้มีหนังสือถึงโจทก์ ขอขึ้นอัตราดอกเบี้ย เป็นร้อยละ ๑๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๐๐ เป็นต้นไป ตามเอกสารโจทก์อ้างหมายเลข จ. ๑ โจทก์มิได้ตอบหนังสือของจำเลยแต่ประการใด จำเลยได้เริ่มคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปีแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๐๐ เป็นต้นมา และได้แจ้งยอดเงินต้นและดอกเบี้ยที่ค้างให้ โจทก์ทราบทุกระยะ ๓ เดือน แต่โจทก์ก็มิได้ตอบรับรู้ว่า ยอดเงินต้นและดอกเบี้ยที่จำเลยแจ้งมา ถูกต้องหรือไม่ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๑ โจทก์ได้ส่งเงิน ๑๐,๐๐๐ บาทให้แก่จำเลยเพื่อ ผ่อนชำระดอกเบี้ย และต่อมาวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๐๓ ได้ส่งเงิน ๑๐,๐๐๐ บาทให้แก่จำเลย อีกเพื่อชำระดอกเบี้ย ต่อมาวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๐๕ โจทก์ได้ชำระต้นเงินและดอกเบี้ยที่ค้าง รวมทั้งสิ้น ๑๖๗,๘๗๘.๓๕ บาทแก่จำเลย เพื่อชำระหนี้และไถ่ถอนการจำนอง โดยจำเลยคิด ดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี พร้อมกันนั้นโจทก์ได้ยื่นหนังสือของโจทก์ต่อนายเกรียงไกร เนียมสมบูรณ์ สมุห์บัญชีของจำเลย ขอให้จำเลยคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๓ ต่อปีตามเดิม นับแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๐๐ ปราบฎตามเอกสารหมายเลข จ. ๒ แต่จำเลยไม่ยอมคืนเงินดอกเบี้ย ให้โจทก์ โจทก์จึงฟ้องขอให้จำเลยคืนดอกเบี้ยส่วนที่จำเลยคิดเกินไป ๑๒,๒๓๓.๑๔ บาท (ตาม ที่จำเลยต่อสู้) ให้โจทก์

คดีมีประเด็นสำคัญที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาจำเลยว่า

๑. โจทก์ได้ยื่นยอมให้จำเลยขึ้นอัตราดอกเบี้ยจากร้อยละ ๑๓ เป็นร้อยละ ๑๕ ต่อปีหรือไม่

๒. การที่โจทก์ชำระดอกเบี้ยให้จำเลยเกินไป ๒% เป็นการชำระหนี้ตามอำเภอใจหรือไม่

ได้พิเคราะห์พยานหลักฐานโจทก์จำเลยตลอดแล้ว ตามประเด็นข้อ ๑ โจทก์อ้างตัวเองเป็นพยานเบิกความว่า เมื่อโจทก์ได้รับหนังสือ (หมายเลข จ. ๑) จากจำเลยขอขึ้นดอกเบี้ย โจทก์ไม่เคยตอบให้ความยินยอม เพราะตามสัญญาเดิมไม่มีข้อความให้จำเลยขึ้นดอกเบี้ยได้ ส่วนจำเลยมีนายเกรียงไกร เนียมสมบูรณ์ สมุห์บัญชีของจำเลยเป็นพยานเบิกความว่า เมื่อได้มี

หนังสือขอขึ้นดอกเบี้ย (หมาย จ. ๑) ถึงโจทก์แล้ว โจทก์ไม่ตอบ จำเลยเชื่อว่าโจทก์ไม่ขัดข้อง ในการที่จำเลยขอขึ้นดอกเบี้ย จึงเริ่มคิดดอกเบี้ยในอัตราใหม่ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๐๐ เป็นต้นมา ศาลฎีกาเห็นว่า การที่จำเลยเสนอขอขึ้นอัตราดอกเบี้ยเป็นการเปลี่ยนแปลงข้อสัญญา ใหม่ เมื่อโจทก์ยังไม่สนองรับ การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยใหม่ก็ยังไม่สมบูรณ์ ที่จำเลย อ้างว่าเป็นประเพณีการค้าของธนาคารที่เพิ่งแต่แจ้งให้โจทก์ทราบ แม้โจทก์จะเคยเสียก็ถือว่าเป็นการยอมรับตามจำเลยเสนอนั้น ขัดต่อข้อเท็จจริงและเหตุผล เพราะจำเลยมิได้นำสืบให้เห็นเลยว่ามีประเพณีการค้าของธนาคารทั่วไปอยู่ถึงจำเลยอ้าง นอกจากคำเบิกความลอยๆ ของ นายเกรียงไกร พยานจำเลยคนเดียว ยิ่งได้พิเคราะห์เอกสารหมาย จ. ๑ ที่จำเลยมิไปถึงโจทก์ และลูกหนี้ของจำเลย ในตอนล่างของเอกสารหมาย จ. ๑ มีใบตอบรับเอกสารหมาย จ. ๑ ซึ่ง จำเลยให้โจทก์ลงนามส่งคืนไปยังจำเลย ซึ่งมีข้อความว่า

“ถึงธนาคารนครหลวงไทย จำกัด

ข้าพเจ้าได้รับหนังสือฉบับ - เฉพาะ ของธนาคาร ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๐๐ เรื่องขอเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินกู้แล้ว และยินยอมให้ธนาคารเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเป็นร้อยละ ๑๕ ต่อปีได้ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๐๐ เป็นต้นไป

(ลงชื่อ)

ผู้กู้”

ยิ่งแสดงให้เห็นว่า จำเลยต้องการให้โจทก์สนองรับว่ายินยอมให้จำเลยขึ้นดอกเบี้ยหรือไม่ ถ้าประเพณีการค้าของธนาคารมีอยู่ถึงจำเลยอ้างแล้ว ก็ไม่จำเป็นจะต้องมีคำว่า “ยินยอม” ใน ใบตอบรับ เพียงแต่จำเลยแจ้งให้โจทก์ทราบก็พอ ศาลฎีกาเห็นว่า การที่โจทก์ไม่ยอมตอบ หนังสือให้ความยินยอมแก่จำเลย ถือไม่ได้ว่าเป็นการสนองรับข้อเสนอของจำเลย แต่กลับเป็นการแสดงเจตนาปฏิเสธโดยปริยาย ข้อเสนอของจำเลยจึงไม่มีผลเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยตาม สัญญาเดิม แม้ในเวลาต่อมาจำเลยจะได้ส่งบัญชีต้นเงินดอกเบี้ยที่ค้างไปให้โจทก์ทราบเป็น กราวๆ แต่ในบัญชีนั้นก็ได้บอกไปด้วยว่า ได้คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี และ โจทก์ก็ไม่เคยตอบรับไปยังจำเลยว่าจำนวนเงินที่จำเลยคิดไปถูกต้อง จึงถือไม่ได้ว่าโจทก์ยินยอม ในการที่จำเลยคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี

เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า โจทก์มิได้ยินยอมให้จำเลยขึ้นอัตราดอกเบี้ยเป็นร้อยละ ๑๕ ต่อปีแล้ว มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามประเด็นข้อ ๒ ต่อไปว่า ที่โจทก์ชำระดอกเบี้ยให้จำเลยเกิน

ไป ๒% นั้น เป็นการชำระหนี้ตามอำเภอใจหรือไม่ ในประเด็นข้อนี้ โจทก์มีตัวโจทก์ นายชลิต มุกตามระ และนายเส็ง บึงสุต เป็นพยาน เบิกความฟังได้ว่า โจทก์กู้เงินจากจำเลยไปสร้าง โรงเรียนเพื่อการกุศลที่จังหวัดสงขลา ต่อมาโจทก์เตรียมจะทำพิธีเปิดโรงเรียนและย้ายครอบครัว ของโจทก์ไปอยู่จังหวัดสงขลา จึงได้ตกลงขายที่ดินที่จำนองจำเลยให้แก่นายชำนานู ยุวบูรณ์ เป็นเงินสองแสนห้าหมื่นบาท โจทก์ได้รับเงินค่าที่ดินจากนายชำนานูเรียบร้อยแล้ว จึงได้ไป ขอไถ่จำนองกับนายเกรียงไกร สมุห์บัญชีของจำเลย เพื่อเอาที่ดินไปทำสัญญาโอนขายให้นาย ชำนานู ยุวบูรณ์ นายเกรียงไกรคิดดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปี โจทก์ไม่ยอม ขอให้คิดร้อยละ ๑๓ ต่อปีตามสัญญาเดิม นายเกรียงไกรไม่ยอม และแนะนำโจทก์ให้ยอมเสียดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ตามที่จำเลยคิดไปก่อนแล้วทำคำคัดค้านไว้ ดอกเบี้ยส่วนที่เกินคิดกันภายหลัง โจทก์มีความจำเป็น จะต้องโอนที่ดินให้นายชำนานู ยุวบูรณ์ และต้องเดินทางไปจังหวัดสงขลาตามที่กำหนดไว้ จึง จำต้องยอมชำระหนี้ไถ่จำนองจากจำเลยโดยเสียดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปีตามที่จำเลยคิด ในวัน เดียวกันนั้น โจทก์ได้อื่นหนังสือคัดค้านเรื่องดอกเบี้ยไว้ต่อนายเกรียงไกรทั้งสำเนาเอกสารหมาย จ. ๒ ส่วนจำเลยมีนายเกรียงไกรคนเดียวเป็นพยานเบิกความว่า โจทก์ยอมไถ่จำนองโดยมิได้ คัดค้านเรื่องอัตราดอกเบี้ย เอกสารหมาย จ. ๒ ของโจทก์ก็ได้คัดค้านเรื่องอัตราดอกเบี้ย แต่ มีความประสงค์จะให้จำเลยเอาเงินดอกเบี้ยมาช่วยเหลือโจทก์ในการกุศลบ้าง ศาลฎีกาพิเคราะห์ โดยละเอียดแล้วเห็นว่าพยานโจทก์เบิกความสอดคล้องต้องกันประกอบด้วยเหตุผลมีน้ำหนักน่า เชื่อยิ่งกว่าพยานจำเลย เอกสารหมาย จ. ๒ ของโจทก์ซึ่งมีข้อความว่า “ ฯลฯ แต่ข้าพเจ้าเรียน ขอความเป็นธรรมจากท่านคิดดอกเบี้ยในอัตราเดิม คือ ร้อยละ ๑๓ แทนร้อยละ ๑๕ ต่อปี ทั้งนี้หวังว่าท่านคงพิจารณาให้ความเป็นธรรมแก่ข้าพเจ้า และเชื่อว่าท่านคงสนับสนุนงาน สาธารณประโยชน์ของข้าพเจ้าต่อไป ฯลฯ” ก็เป็นการแสดงให้เห็นชัดว่า โจทก์คัดค้านในการ ที่จำเลยคิดดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ขอให้คิดร้อยละ ๑๓ ตามเดิม ไม่มีทางให้เข้าใจว่าเป็นเรื่องโจทก์ ขอให้จำเลยลดดอกเบี้ยเพื่อเอาเงินไปช่วยเหลือในการกุศลทั้งนายเกรียงไกรพยานจำเลยว่า ข้อ เท็จจริงฟังได้ว่า การที่โจทก์ยอมชำระดอกเบี้ยให้จำเลยในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปีก็เพราะถูก จำเลยบีบบังคับ มิฉะนั้นจำเลยจะไม่ยอมให้โจทก์ไถ่การจำนอง ซึ่งจะทำให้โจทก์ไม่สามารถ โอนที่ดินให้แก่นายชำนานู และไม่สามารถเดินทางไปจัดการงานที่สงขลาตามที่โจทก์กำหนดไว้ ได้อาจทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการชำระหนี้ตามอำเภอใจ โดยรู้ยู่ว่ ตนไม่มีความผูกพันที่จะต้องชำระ ส่วนจำเลยก็ได้รับดอกเบี้ยส่วนที่เกินร้อยละ ๑๓ ต่อปีไว้จาก

โจทก์ โดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ และเป็นเหตุให้โจทก์เสียเปรียบ จำเลยจึงต้องคืนเงินคอกเบี้ยส่วนที่เกินจำนวน ๑๒,๒๓๓.๑๔ บาทให้โจทก์ตามที่ศาลอุทธรณ์พิพากษามาชอบแล้ว ฎีกาจำเลยนอกจากนี้ไม่จำต้องวินิจฉัย

พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้ยกฎีกาจำเลย ให้จำเลยใช้ค่าทนายความชั้นฎีกา ๒๐๐ บาทแทนโจทก์.

สวิง ลัดพลี

สอาด นาวิเจริญ

วิเชียร เสวตรุนทร์

บันทึกของผู้รวบรวม

โดยปกติธนาคารจะมีหนังสือแจ้งขอขึ้นคอกเบี้ยทำนองเดียวกันกับในคดีเรื่องนี้อยู่เสมอ ลูกค้าบางรายก็ยินดีเต็มใจลงชื่อตอบรับให้ขึ้นคอกเบี้ยได้ บางรายก็เพิกเฉยไม่ตอบ คำพิพากษาฎีกาฉบับนี้มีสาระที่สำคัญต่อการปฏิบัติการธนาคารอยู่มาก จึงนำคำพิพากษาโดยละเอียดมาพิมพ์ไว้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๖๔/๒๕๐๕

ระหว่าง	นายวินัย สินธุวิช	โจทก์
	นายอโน สีบุญเรือง	จำเลย
	ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด โดยนายชุนต์ ปิ่นทนนท์ และ	
	นายปิ่น เอี่ยมพานิช กรรมการ	จำเลยร่วม

มอบโฉนดและใบมอบอำนาจให้ไว้ไปทำจำนอง

ลูกหนี้ทำหนังสือมอบอำนาจให้ไปทำจำนองและมอบโฉนดให้ธนาคาร ไว้เป็นประกันหนี้ ครอบครองที่ดินได้จดทะเบียนจำนอง การจำนองก็ยังไม่ขึ้นโดยสมบูรณ์เพราะยังไม่ได้ทำตามแบบที่กฎหมายบังคับไว้ เมื่อลูกหนี้ผู้มอบอำนาจตาย ใบมอบอำนาจย่อมระงับไป ธนาคารก็ไม่มีสิทธิที่จะบังคับจำนองได้ต่อไป ธนาคารมีสิทธิยึดโฉนดไว้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๑๔/๒๕๐๘

ระหว่าง นางเก็บ คล้ายสุบรรณ โจทก์
 นายจำเนียรหรือวีเชียร พัทธกิจวงษ์ ที่ ๑, นางสาวสุชิน พัทธกิจวงษ์ จำเลย
 ที่ ๒, นางสาวประยูร พัทธกิจวงษ์ ที่ ๓, เด็กชาย ประทีป พัทธกิจวงษ์ ที่ ๔,
 เด็กชายประชุม พัทธกิจวงษ์ ที่ ๕.

บังคับจำนอง หนี้ร่วม

ในคดีฟ้องทนายของเจ้ามฤตกให้ไต่ถอนการจำนองนั้น แม้จะขาดอายุความหนึ่งปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๕๔ วรรค ๓ แล้วก็ตาม แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๘๘ ยักยอมให้ผู้รับจำนองใช้สิทธิบังคับจากทรัพย์สินที่จำนองได้ ดังนั้นผู้รับจำนองจึงยังคงฟ้องทนายของเจ้ามฤตกเพื่อบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองได้

หนี้จำนองที่เป็นหนี้ร่วม เจ้าหนี้จะเรียกชำระหนี้จากลูกหนี้แต่ละคนใดคนหนึ่งสันเชิงหรือแต่โดยส่วนก็ได้ตามแต่จะเลือก ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๔๑ เจ้าหนี้จึงฟ้องเรียกชำระหนี้โดยส่วนจากทนายของลูกหนี้ได้ โดยไม่ต้องฟ้องลูกหนี้ร่วมอีกคนหนึ่งเป็นจำเลยร่วม และเจ้าหนี้จะยังไม่ฟ้องลูกหนี้ร่วมอีกคนหนึ่งก็ได้ ในกรณีนี้จะกล่าวหาว่า เจ้าหนี้มีเจตนาไม่สุจริตสมยอมกับลูกหนี้ร่วมอีกคนหนึ่งนั้น ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๘๐/๒๕๐๘

ระหว่าง ธนาคารเกษตร จำกัด โดยนายสนั่น ทวีสิน ผู้รับมอบอำนาจ โจทก์
 นายประคิษฐ์ บุญศรี จำเลย
 จังหวัดสุโขทัย โดยนายเชื้อม ศิริสนธิ ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ร้อง

บุริมสิทธิสามัญกับสิทธิจำนอง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๘๔ บัญญัติว่า เจ้าหนี้บุริมสิทธิสามัญที่มีได้ลงทะเบียนเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ มีสิทธิยกขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ใดๆที่ไม่มีหลักประกันพิเศษ

ได้เท่านั้น ในทางกลับกัน เจ้าหนี้บุริมสิทธิสามัญไม่มีสิทธิจะยกขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ผู้รับจำนอง ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ที่มีหลักประกันพิเศษ

ตามมาตรา ๒๘๗ บุริมสิทธิที่อาจใช้ได้ก่อนสิทธิจำนองนั้น จะต้องเป็นบุริมสิทธิที่ได้จดทะเบียนแล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๘๕ และ ๒๘๖ เท่านั้น ฉะนั้นเจ้าหนี้ซึ่งมีบุริมสิทธิสามัญตามมาตรา ๒๕๓ (๓) (เจ้าหนี้ค่าภาษีอากร) จะมาขอรับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้ผู้รับจำนองไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๔๘/๒๕๐๘

ระหว่าง	นางศรีนวล ทวาทคิน	โจทก์
	นางคำใส ทวาทคิน ในฐานะส่วนตัวและในฐานะผู้จัดการ	
	มรดกนายประยงค์ ทวาทคิน	จำเลย

สำเนาบัญชีฝากเงินที่คัดจากบัญชีในธนาคาร

สำเนาบัญชีฝากเงินธนาคารที่คัดจากบัญชีในธนาคารซึ่งนำมาศาลไม่ได้ แม้จะไม่มีเจ้าหน้าที่ธนาคารมาเบิกความชี้แจงประกอบ แต่จำเลยในคดีนี้ก็มีได้คัดค้านว่า สำเนาไม่ถูกต้องกับต้นฉบับ เอกสารนี้จึงเป็นพยานหลักฐานอันหนึ่งที่ศาลรับพิจารณาได้ว่า ข้อเท็จจริงมีอยู่อย่างไร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๔๘/๒๕๐๘

ระหว่าง	นายเบ็งกิม แซ่โล้ว	โจทก์
	ห้างหุ้นส่วนจำกัด มหะโยธาก่อสร้าง ที่ ๑, กับพวก	จำเลย

ความรับผิดชอบของผู้ส่งจ่ายและผู้สละหลังเช็ค

เมื่อเช็คถึงกำหนดและผู้ทรงนำไปเข้าบัญชีแล้ว แลธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินผู้ส่งจ่ายและผู้สละหลังต้องร่วมกันรับผิดชอบกับผู้ทรงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๖๗

ผู้สละหลังจึงมีฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมกับผู้ส่งจ่าย มิได้มีฐานะเป็นผู้ค้ำประกัน จะนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๐๐ และ ๘๔๘ มาบังคับไม่ได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๑๓/๒๕๐๘

ระหว่าง ธนาคารแห่งประเทศไทย จำกัด
นางคัน ทวีการ

โจทก์
จำเลย

อายุความมรดกหนึ่งปี

ภริยาทำหนังสือรับสภาพหนี้ของสามีซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้วนั้นให้แก่ธนาคารว่า “ข้าพเจ้าขอให้สัญญาในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นภริยาและผู้จัดการมรดกนายไสว ทวีการ ต่อธนาคารว่า ข้าพเจ้าจะนำเงินมาผ่อนชำระให้แก่ธนาคาร . . .” ดังนี้ อายุความที่มีให้เจ้าหนี้ฟ้องร้องเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่ความตายของเจ้ามรดกย่อมสุดหยุ่ตลอด อายุความสำหรับสิทธิเรียกร้องต้องตั้งต้นนับใหม่ตามอายุความมูลหนี้เดิม (ซึ่งเรื่องนี้มีมูลหนี้เดิมเป็นการกู้เงินจึงมีกำหนดอายุความ ๑๐ ปี)

ข้อความในหนังสือรับสภาพหนี้ข้างต้นแสดงว่า ผู้รับสภาพหนี้ไม่ใช่ลูกหนี้ธนาคารโดยตรง ผู้รับสภาพหนี้เพียงแต่ทำหนังสือรับใช้หนี้ธนาคารในฐานะที่เป็นภริยาซึ่งเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายซึ่งเป็นลูกหนี้ธนาคาร ผู้รับสภาพหนี้มิได้รับรองให้สัถยาบันว่า หนี้ในผูกพันตนเป็นส่วนตัว และในคดีธนาคารก็ได้ฟ้องว่าหนี้ที่ผู้ตายก่อขึ้นนั้นเป็นหนี้ร่วมของสามีภริยา ผู้รับสภาพหนี้จึงรับผิดชอบธนาคารในฐานะเป็นภริยา ซึ่งเป็นผู้รับมรดกของสามีผู้ตายเท่านั้น ไม่ต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๓๐/๒๕๐๘

ระหว่าง ธนาคารเกษตร จำกัด
บริษัท เค.ที. บราเธอร์ส จำกัด ที่ ๑ นายอาร์ ชีมา ที่ ๒

โจทก์
จำเลย

อำนาจกรรมการในการลงนามแทนบริษัทจำกัด

ข้อบังคับของบริษัทต้องมีกรรมการสองคนลงชื่อเป็นสำคัญจึงจะผูกพันบริษัทนั้น แม้กรรมการผู้จัดการจะลงชื่อในสัญญาเพียงคนเดียว แต่ก็ได้กระทำไปในหน้าที่กรรมการผู้จัดการ และเพื่อประโยชน์ของบริษัทและได้ประทับตราของบริษัทไว้ด้วย ถือได้ว่าบริษัทได้กระทำนิติกรรมและกิจการทั้งกล่าวเอง บริษัทจะกลับปฏิเสธความรับผิดชอบในภายหลังไม่ได้

กรรมการบริษัทตามที่ลงชื่อในสัญญาฯ เปิดเลขเตอร์ ออฟ เครดิตกับธนาคารเพื่อส่งสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายในนามของบริษัท บริษัทรับไว้แล้ว ถือว่า กรรมการนั้นกระทำไปในนามของบริษัททั้งสิ้น มิใช่กระทำการในฐานะส่วนตัว บริษัทได้รับประโยชน์จากการส่งสินค้าตามเลขเตอร์ ออฟ เครดิตเข้ามาจำหน่ายโดยตรง บริษัทจะปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๓๘/๒๕๐๘

ระหว่าง พนักงานอัยการจังหวัดนครราชสีมา
นางทองอยู่ พานิชการ

โจทก์
จำเลย

ตามที่ธนาคารยอมให้ลูกค้าทำสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารได้นั้น ย่อมเป็นที่เข้าใจได้ว่า ธนาคารรับรองที่จะจ่ายเงินตามเช็คของลูกค้าภายในวงเงินที่ตกลงให้เบิกเกินบัญชีนั้น วงเงินที่ธนาคารอนุญาตให้เบิกเกินบัญชี ได้จึงเท่ากับเงินที่ลูกค้าฝากไว้ในบัญชีของลูกค้าตนเอง เพราะลูกค้าอาจออกเช็คส่งจ่ายจำนวนไม่เกินวงเงินที่อนุญาตนั้นเมื่อใดก็ได้เช่นเดียวกับเงินที่ฝากอยู่ในบัญชีของลูกค้านั้นเหมือนกัน

การที่ลูกค้าออกเช็คส่งจ่ายจากบัญชีที่ได้รับอนุญาตให้เบิกเกินเช่นนี้ แม้จะไม่มีเงินของลูกค้าอยู่ในบัญชีก็ไม่ใช่ความผิดฐานออกเช็คโดยไม่พอเงินอยู่ในบัญชี หรือออกเช็คให้ใช้เงินมีจำนวนสูงกว่าเงินที่มีอยู่ในบัญชีอันจะพึงใช้เงินได้ในเวลาที่ออกเช็คตามพระราชบัญญัติความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๔๘๗ มาตรา ๓

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๒/๒๕๑๐

ระหว่าง บริษัท เอเชียทรีสต์ จำกัด
 ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล เกียณเงียบ กับพวกรวม ๕ คน

โจทก์
 จำเลย

วัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน (การลงชื่อสลักหลังเช็คแทนห้าง)

ผู้จัดการห้างหุ้นส่วนเปิดเลตเตอร์ ออฟ เครดิต สั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศ เมื่อได้รับสินค้ามาและจำหน่ายหมดไปแล้ว ได้จ่ายเช็คส่วนตัวชำระหนี้ตามเลตเตอร์ ออฟ เครดิต เพราะเช็คของห้างหมด และธนาคารปิดบัญชี ผู้จัดการห้างหุ้นส่วนเซ็นชื่อสลักหลังเช็คนั้นโดยเอาตราของห้างซึ่งใช้เป็นประจำประทับลงไป แสดงว่ากระทำในนามของห้าง ชำระหนี้ของห้าง กิจการที่กระทำอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้าง ทั้งนี้ ในเมื่อเช็คนั้นธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน และผู้เป็นหุ้นส่วนต้องรับผิดชอบใช้เงินตามเช็คนั้น จะต่อสู้ว่าการสลักหลังเช็คไม่ใช่วัตถุประสงค์ของห้างไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๖/๒๕๑๐

ระหว่าง นายคำพา กาญจนะพัฒน์
 นายกีเชียง แซ่เตีย ที่ ๑
 นักโทษชายบุญเพ็ง ศรีวรมย์ ที่ ๒
 นายเกื้อ อุทัย

โจทก์
 จำเลย
 ผู้ร้อง

คำประกัน ส่วนแบ่งความรับผิดชอบ

ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีละเมิดให้โจทก์ จำเลยทั้งสองจึงเป็นลูกหนี้ร่วมกัน มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ให้โจทก์เสร็จสิ้นเชิง จำเลยจะแบ่งชำระให้โจทก์เป็นส่วน ๆ เฉพาะของจำเลยแต่ละคนหาได้ไม่ เมื่อความรับผิดชอบร่วมกันของจำเลยทั้งสองต่อโจทก์มีอย่างหนึ่งรวม ผู้ร้องกับบุคคลอีกคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้คำประกันจำเลยที่ ๑ ก็ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้โจทก์เสร็จสิ้น เชิงตามคำพิพากษาเช่นเดียวกัน จะให้ผู้ร้องกับผู้คำประกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมให้โจทก์เฉพาะส่วนของจำเลยที่ ๑ โดยแบ่งคนละครึ่งกับจำเลยที่ ๒ ไม่ได้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๓๒ วรรค ๓ เป็นบทบัญญัติว่าด้วย
 ส่วนแบ่งความรับผิดชอบในเมื่อมีการเรียกร้องในระหว่างผู้ที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน คือ จำเลยทั้งสองด้วย
 กันเอง มิใช่บทบัญญัติให้จำเลยทั้งสองซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกัน แบ่งแยกกันใช้ค่าสินไหมทดแทน
 ให้โจทก์รับไปตามส่วนของจำเลยแต่ละคน ฉะนั้น ผู้ร้องจะอาศัยประมวลกฎหมายแพ่งและ
 พินัย มาตรา ๔๓๒ วรรค ๓ นี้มาอ้างว่าผู้ร้องมีความรับผิดชอบเฉพาะส่วนของจำเลยที่ ๑ หา
 ได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๘/๒๕๑๐

นายเจียบ กนิษฐสุต	โจทก์
ระหว่าง ธนาคารกรุงไทย จำกัด	
(คู่ความแทนที่ธนาคารเกษตร จำกัด)	จำเลย

รับฝากเงินนอกสถานที่ และในวันหยุด

ผู้จัดการธนาคารไปรับฝากเงินจากลูกค้านอกสถานที่ทำการของธนาคาร คือไปรับ
 ฝากถึงบ้านของลูกค้า และไปรับฝากในวันหยุดทำการของธนาคาร แต่ไม่รับฝากเงินก็เป็นแบบ
 ฟอรัมของธนาคาร และก็ตรงกับเจตนาของผู้ฝาก (คือผู้ฝากตั้งใจฝากเงินกับธนาคาร) ธนาคาร
 จะปฏิเสธว่าไม่ได้รับฝากเงิน โดยอ้างว่า การที่ผู้จัดการสาขาไปรับฝากเงินนอกสถานที่ และใน
 วันหยุดนั้น เป็นการกระทำนอกเหนือขอบอำนาจหาได้ไม่ การที่ผู้จัดการสาขาของธนาคารไปรับ
 เงินฝากมาแล้วไม่เอาเข้าบัญชีธนาคารเป็นเรื่องตัวแทนไม่ส่งทรัพย์สินที่ได้มาแก่ตัวการ ธนาคาร
 ซึ่งเป็นตัวการจะปฏิเสธความรับผิดชอบว่า ผู้จัดการสาขาทำการนอกเหนืออำนาจนั้น ปฏิเสธไม่พ้น
 หนังสือแจ้งยอดเงินคงเหลือ ซึ่งเป็นหนังสือของธนาคารสาขานั้น ธนาคารจะอ้าง
 ว่า เป็นหนังสือส่วนตัวของผู้จัดการสาขาหาได้ไม่ เพราะธนาคารแต่งตั้งให้ผู้จัดการสาขามี
 อำนาจทำการเป็นตัวแทนธนาคาร

บันทึกของผู้รวบรวม

การรับฝากเงินนอกสถานที่จะเป็นความผิดตามกฎหมายหรือไม่นั้น เป็นอีกเรื่อง
 หนึ่งไม่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของธนาคารอันจะพึงมีต่อผู้ฝาก และตามพระราชบัญญัติการ

ธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ก็ไม่เห็นมีบทบัญญัติห้ามไว้โดยชัดแจ้งว่าไม่ให้ออกไปรับฝากเงินนอกสถานที่ทำการ และก็มีได้มีบทบัญญัติให้อำนาจแก่รัฐมนตรีหรือธนาคารแห่งประเทศไทยที่จะประกาศห้ามได้ (แต่ผู้รวบรวมเห็นว่าอาจจะกำหนดเป็นเงื่อนไขไว้ในใบอนุญาตให้เปิดสาขาได้ว่า ห้ามมิให้รับฝากเงิน หรือจ่ายเงินให้ผู้ฝากนอกสถานที่ตั้งสาขาที่อนุญาตให้เปิด) ประกอบด้วยถ้อยคำหนึ่งถึงในแง่ที่ว่า กิจกรรมงานของธนาคารนั้นบางอย่างก็ต้องไปทำนอกสถานที่ เช่น การไปจดทะเบียนจำนอง การไปตรวจสภาพหลักทรัพย์ของผู้กู้ยืมหรือขอเครดิตสินเชื่อ การนำเงินไปฝากหรือถอนเงินจากคลังจังหวัด ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือธนาคารอื่นเป็นต้น เมื่อไม่มีกฎหมายห้าม (และไม่มีเงื่อนไขในการอนุญาตให้เปิดสาขาห้ามไว้) ก็น่าจะไปรับฝากหรือจ่ายเงินนอกสถานที่ได้ แต่จะพึงทำแค่ไหนเพียงใด ย่อมสุดแล้วแต่ดุลพินิจและการเสี่ยงความเสียหายอันอาจจะเกิดขึ้นเช่นในคดีเรื่องนี้ของแต่ละธนาคารเอง

สำหรับข้อที่ว่า ไปรับฝากเงินในวันหยุดนั้น ผิดกฎหมายแน่ เพราะตามพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๗ บัญญัติไว้ชัดเจนว่า ให้ธนาคารพาณิชย์เปิดทำงานตามเวลาและหยุดทำงานตามวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี เมื่อมีการฝ่าฝืนก็มีโทษตามมาตรา ๔๑ คือ ธนาคารอาจจะต้องถูกปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท (กฎหมายไม่ได้ระบุไว้ว่ากรรมการหรือผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีโทษด้วย)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๔๓/๒๕๑๐

ระหว่าง นายฉวี โกมลภิกขิต
นายอ้วน ร่องวานิช กับพวก
นายเสริม โรจนเสถียร

โจทก์
จำเลย
จำเลยร่วม

ดอกเบี้ยเงินกู้กับต้น

การชำระหนี้เงินกู้ด้วยเช็ค เป็นการชำระหนี้ด้วยการออกตั๋วเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๒๑ วรรค ๓ จึงเป็นการชำระหนี้โดยอื่นแทนการชำระหนี้ด้วยเงิน ไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรคสอง รับฟังพยานบุคคลนำสืบเรื่องชำระหนี้ได้

สัญญาภูมิข้อความว่า ถ้าผู้ผิดนัดไม่ส่งดอกเบี้ยตามอัตราและกำหนด ผู้กู้ยินยอมให้ดอกเบี้ยที่ค้างชำระนั้นทบเข้ากับต้นเงินที่ค้างชำระเป็นคราว ๆ ไป และยอมให้ผู้ให้กู้คิดดอกเบี้ยที่ทบเข้ากับต้นถึงที่ว่ามีเป็นต้นเงินอันผู้กู้จะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราเดียวกันและมีกำหนดชำระอย่างเดียวกันกับที่ระบุตกลงมาแล้วนั้น การคิดดอกเบี้ยทบต้นนั้นเป็นการให้คิดกันได้ทันทีที่ผู้ผิดนัดไม่ชำระดอกเบี้ย ไม่อยู่ในข้อยกเว้นที่จะทำได้ และฝ่าฝืนต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๕ ข้อตกลงนี้จึงเป็นโมฆะ

คำพิพากษากฎีกาที่ ๕๕๒/๒๕๑๐

	ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชย์การ จำกัด สาขาท่าศาลา โดย	
ระหว่าง	นายเยื่อน พัวบัณฑิตกุล ผู้รับมอบอำนาจ	โจทก์
	นางเหี้ย แซ่เหลียง	จำเลย

คำสัญญาใช้เงิน หลักฐานการกู้ยืมเงิน

ธนาคารฟ้องเรียกเงินตามคำสัญญาใช้เงินจากลูกหนี้ มิได้ฟ้องตามสัญญากู้ยืมเงิน จึงไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานการกู้ยืมเงินเป็นหนังสือมาแสดง ธนาคารนำสืบฟังได้ว่า ลูกหนี้ออกคำสัญญาใช้เงินให้โจทก์เพราะเหตุจำเลยกู้ยืมเงินธนาคารมา ลูกหนี้ไม่อาจเถียงได้ว่าคำสัญญาใช้เงินนั้นปราศจากมูลหนี้ ลูกหนี้จึงต้องรับผิดชอบตามคำสัญญาใช้เงินนั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๕๒/๒๕๓๐

ระหว่าง นางศิริพร รัฐวัฒน์ โจทก์
 น.ศ. ตระการเนาวลักษณ์ เสาวภายน จำเลย
 ในฐานะผู้จัดการมรดกพระทำนุนิธิผล จำเลยร่วม
 นายจรัสพงษ์ เสาวภายน จำเลยร่วม

ทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคาร โดยให้บุคคลอีกคนหนึ่งออกเช็คส่งจ่ายเงินจากบัญชีที่ตกลงเบิกเงินได้นั้น กรณีไม่ใช่ทั้งตัวแทนไปทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี เป็นเรื่องที่ผู้ขอกู้เบิกเงินเกินบัญชีนี้ย่อมผูกพันตนทำสัญญาเพื่อเบิกเงินเกินบัญชีโดยตรง

ข้อตกลงระหว่างผู้กู้เบิกเงินเกินบัญชี กับบุคคลที่ตนยอมให้ออกเช็คส่งจ่ายเงินจากบัญชีได้มีอยู่ด้วยกันอย่างใดนัยยอมผูกพันกันได้ โดยข้อตกลงดังกล่าวไม่มีกฎหมายบังคับให้ต้องทำเป็นหนังสือ

แม้ธนาคารยังไม่ได้ทวงถามให้ชำระหนี้ที่เบิกเงินไปจากผู้ทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีก็ตาม แต่เมื่อได้ความว่าผู้ขายชนม์จะต้องรับผิดชอบชำระหนี้ดังกล่าว และผู้กู้เบิกเงินเกินบัญชีนั้นได้แจ้งให้ผู้จัดการมรดกชำระหนี้แล้ว ผู้จัดการมรดกปฏิเสธ ผู้กู้เบิกเงินเกินบัญชีก็ชอบที่จะฟ้องขอให้ผู้จัดการมรดกมารับผิดชำระหนี้รายนี้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๕๘/๒๕๓๐

ระหว่าง บริษัทธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด โจทก์
 นายหน้ทอง หรือหล้ทอง แซ่คู จำเลย
 ฟ้องเรื่องเบิกเงินเกินบัญชีน้น ลูกหน้จะกระทำการเบิกเงินฝากเงินไปก็คราว ๆ ละเท่าใดน้น เป็นรายละเอียดยกไม่จำต้องกล่าวในฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๕/๒๕๓๐

ระหว่าง นายประเสริฐ เศรษฐภักดี
นายกำจร มินัสซ

โจทก์
จำเลย

ชี้แจง ความรับผิดชอบของผู้ลงชื่อเป็นผู้ส่งจ่าย

ชี้แจงรายพิพาท จำเลยลงลายมือชื่อเป็นผู้ส่งจ่าย โดยมีได้เขียนแถลงว่ากระทำแทนห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลแสงอุทัย จำเลยจึงต้องเป็นผู้รับผิดชอบในความในตั๋วเงินนั้น การที่จำเลยขอสืบพยานว่า จำเลยเซ็นส่งจ่ายในนามของห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลแสงอุทัยนั้น แม้จำเลยจะสืบได้ จำเลยก็หาหลุดพ้นความรับผิดชอบตามเช็คนั้นไปไม่ได้

ชี้แจงรายพิพาทมีชื่อโจทก์เป็นผู้รับเงิน และโจทก์มีชี้แจงรายพิพาทไว้ในความครอบครอง นอกจากนั้นชี้แจงรายพิพาทมีคำจดแจ้งว่า หรือให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ และพึงได้ว่าโจทก์เป็นผู้ถือ ฉะนั้น โจทก์จึงเป็นผู้ทรงเช็คทั้งในฐานะผู้ถือและผู้รับเงินและในฐานะเป็นผู้ถือชี้แจงรายพิพาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๐๔ ข้อความในชี้แจงรายพิพาทมิได้ระบุว่าโจทก์รับเงินในฐานะเป็นตัวแทนผู้ใด ฉะนั้น แม้ว่าจำเลยจะนำสืบได้ว่าโจทก์รับเงินในฐานะเป็นตัวแทนบุคคลอื่น จำเลยก็ไม่พ้นความรับผิดชอบต่อโจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๓/๒๕๓๐

ระหว่าง นางท่าเนียบ เทียมศิริ
บริษัทนานากิจ จำกัด โดยนางสมุล รอดรักขวัญ กรรมการ ที่ ๑,
นางสมุล รอดรักขวัญ ในฐานะทายาทผู้รับมรดกคนาวาตรีไสว
รอดรักขวัญ ที่ ๒
สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

โจทก์
จำเลย
ผู้คัดค้าน

หมายให้ส่งเงินไปศาล

เงินที่จะจ่ายฝากอยู่ในธนาคารแห่งประเทศไทยในบัญชีของ ก.ศ.ว. แต่จะจ่ายได้ตามคำเรียกร้องของ โอ.ไอ.ซี.ซี. และในการจ่ายนี้ ก.ศ.ว. ต้องออกเช็คในนามของผู้รับเหมา

ก่อสร้าง แล้วต้องมอบให้ โอ.ไอ.ซี.ซี. โอไอ.ซี.ซี. จึงไปจ่ายให้แก่ผู้รับโดยตรง จึงเป็นเรื่องที่ทั้ง ก.ศ.ว. และ โอ.ไอ.ซี.ซี. มีส่วนร่วมกันในการจ่ายเงินแก่ผู้รับเหมาก่อสร้าง ฉะนั้น การที่ โอ.ไอ.ซี.ซี. แจงให้ ก.ศ.ว. ส่งเงินให้ศาลแพ่งตามหนังสือของศาล ก.ศ.ว. จึงส่งเช็คไป แม้จะเป็นเช็คที่ส่งจ่ายให้แก่จำเลยแต่ ก.ศ.ว. ก็มีได้มอบเช็คนั้นให้แก่จำเลย แต่ได้มอบให้แก่ โอ.ไอ.ซี.ซี. โอ.ไอ.ซี.ซี. นำไปมอบให้ศาลแพ่ง ซึ่งการเหล่านี้ เป็นเพียงวิธีการที่จะปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบปฏิบัติในข้อตกลงว่าด้วยการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการในการที่จะนำเงินดังกล่าวส่งศาลในขณะเดียวกัน จึงเป็นการที่ ก.ศ.ว. และ โอ.ไอ.ซี.ซี. จัดการนำเงินดังกล่าวแล้วส่งศาลแพ่งตามคำสั่งของศาลแพ่งนั่นเอง ก.ศ.ว. จึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้เงินจำนวนนั้นให้แก่โจทก์ในคดีนี้อีก เพราะได้ทำไปตามคำสั่งศาล

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๖๘/๒๕๑๐

นางบุญมา รักประสิทธิ์	โจทก์
นายสืบ รักประสิทธิ์	โจทก์ร่วม
ระหว่าง	
บริษัทธนาคารแห่งเอเชียเพื่อการอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม จำกัด	จำเลย

มอบโฉนดเป็นประกันหนี้บุคคลภายนอก

ภริยารู้เห็นยินยอมในการที่สามีลงชื่อในหนังสือมอบอำนาจและมอบโฉนดที่ดิน ซึ่งเป็นสินบริคณฑ์ ให้บุคคลภายนอกนำไปให้ธนาคารยึดถือไว้เป็นหลักประกันหนี้ที่บุคคลภายนอกกู้เบิกเงินเกินบัญชีไปจากธนาคารนั้น แม้ภริยาจะมีได้ลงลายมือชื่อในหนังสือมอบอำนาจด้วย ก็ย่อมต้องผูกพันในการกระทำของผู้เป็นสามีด้วย เมื่อบุคคลภายนอกยังค้างชำระหนี้ธนาคารอยู่ ธนาคารก็มีสิทธิยึดโฉนดไว้ได้ ตามที่ภริยาและสามียินยอมนั้น สามีและภริยาไม่มีสิทธิเรียกคืนโฉนดที่บุคคลภายนอกไปมอบให้ธนาคารไว้เป็นประกันหนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑/๒๕๑๑

บริษัทธนาคารแห่งประเทศไทย จำกัด โดยนายศิริศักดิ์ สวัสดิ์บุตร
 ผู้รับมอบอำนาจ โจทก์
 ระหว่าง บริษัทประมวลสรรพกิจ จำกัด ที่ ๑ นายจึงไถ่กวัง หรือเจ็งเกีย
 แฉ่จิง ที่ ๒ จำเลย

ตัวแทนเชิด ตัวเงินที่ไม่จำต้องมีค้ำค้ำกัน

แม้ธนาคารจะไม่มีพยานหลักฐานมาแสดงเลยว่า นายจ้างได้ตั้งหรือมอบหมายให้ ลูกจ้างเป็นตัวแทน แต่การที่ลูกจ้างได้ขายตั๋วแลกเงินให้ธนาคารมาแต่ก่อนหลายสิบครั้ง ทุกครั้ง แต่ก่อนมาธนาคารก็เก็บเงินได้เรียบร้อย ดังนี้ เห็นได้ว่า เป็นการที่นายจ้างยอมให้ลูกจ้าง เชิดตั๋วเองออกแสดงเป็นตัวแทนของนายจ้างในการออกตั๋วแลกเงินให้แก่ธนาคาร ซึ่งไม่จำเป็นต้อง มีหลักฐานเป็นหนังสือดังเช่นการแต่งตั้งเป็นตัวแทนโดยตรง

การที่การบัญชีของนายจ้างไม่มีลงรายการขายตั๋วแลกเงินที่นายจ้างไม่ยอมรับรู้ อัน พิพากเป็นคดีนั้นนั้น เป็นเรื่องภายในของนายจ้าง จะมาใช้ยันบุคคลอื่นไม่ได้

บริษัทนายจ้างมีวัตถุประสงค์ในการให้กู้ยืม จำนำ จำนอง รับโอน รับซื้อ รับ แลกเปลี่ยน รับเก็บเงิน สำหรับตัวเงินตลอดจนใบหุ้นและตราสารต่างๆ ทุกชนิด การขายตั๋ว แลกเงินจึงไม่ใช่เรื่องนอกวัตถุประสงค์

ตั๋วแลกเงินที่ผู้จ่ายเงินไม่อยู่และหาตัวไม่พบนั้น ธนาคารไม่สามารถจะเอาชำระ เงินจากผู้จ่ายได้ ธนาคารจึงมีสิทธิเอาชำระจากนายจ้างซึ่งยอมให้ลูกจ้างเชิดตั๋วเองออกแสดง เป็นตัวแทนของตนเป็นผู้ออกตัวนั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐/๒๕๑๑

นางสมศรี เจริญรัชต์ภาคย์, นายสุทธิพงศ์ ศรีวิกรม์,

นายเฉลิมพันธ์ ศรีวิกรม์ ในฐานะผู้จัดการมรดก

พระยาศรีวิกรมมัททย

ระหว่ำว

บริษัทธนาคารแห่งประเทศไทย จำกัด

โจทก์

จำเลย

เงินฝากประจำ ผู้ฝากตาย ผู้จัดการมรดกขอถอนเงิน

เจ้ามรดกผู้ตายได้ทำสัญญาฝากเงินไว้กับธนาคาร จึงมีนิติสัมพันธ์ต่อกันตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๓ ลักษณะ ๑๐ ฝากทรัพย์ กล่าวคือ เจ้ามรดกผู้ตายผู้ฝากเงินจะถอนเงินคืนก่อนถึงเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ไม่ได้และธนาคารผู้รับฝากจะส่งคืนเงินก่อนเวลานั้นก็ไม่ได้ดูกันตามมาตรา ๖๗๓

ธนาคารมีหน้าที่ต้องคืนเงินแก่ผู้ฝากเมื่อสัญญาฝากถึงกำหนด ถ้าผู้ฝากตาย ธนาคารก็ต้องคืนเงินให้แก่ทายาท (ตามมาตรา ๖๖๕ วรรค ๒)

เมื่อยังไม่มีทายาทไปขอรับเงินฝากคืนจากธนาคาร คงมีแต่ผู้จัดการมรดกตามคำพิพากษาของศาลมาขอรับเงินฝากรายนั้น ๆ คืน โดยมีอำนาจหน้าที่ที่จะจัดการได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๑๙ ธนาคารยังไม่จำเป็นต้องคืนเงินฝากให้แก่ผู้จัดการมรดกทันที เพราะคำพิพากษาของศาลที่สั่งผู้จัดการมรดกนั้น ไม่ใช่คำพิพากษาที่เกี่ยวข้องด้วยฐานะบุคคล หรือความสามารถของบุคคลหรือต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๒ (๑), ๒๔๕ และ ๒๗๔ มีผลผูกพันเฉพาะแก่คู่ความเท่านั้น ไม่มีผลผูกพันธนาคารซึ่งเป็นบุคคลภายนอก

คดีที่ศาลมีคำพิพากษาสั่งผู้จัดการมรดกยังไม่ถึงที่สุด หากธนาคารจำเลยจะคืนเงินให้แก่ผู้จัดการมรดกไปทันที อาจเกิดความเสียหายแก่คู่กรณีที่เกิดค้ำถั่งผู้จัดการมรดก รายนั้นหรือธนาคารเองได้ ถ้าหากในภายหลังมีคำพิพากษาของศาลสูงพิพากษาเปลี่ยนแปลงแก้ไข กลับ หรือลดเสียซึ่งคำพิพากษาของศาลชั้นต้นที่สั่งผู้จัดการมรดกนั้น การที่ธนาคารขอเวลายังไม่จ่ายเงินให้ทันที โดยขอผิดไป เพื่อให้พ้นกำหนดระยะเวลาที่ฝ่ายคัดค้านสั่งผู้จัดการมรดกจะอุทธรณ์ได้เสียก่อน ธนาคารไม่มีความขัดข้องพร้อมที่จะคืนเงินให้ ไม่ได้ปฏิเสธการจ่ายเงินนั้น เป็นการที่ธนาคารปฏิบัติหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยธนาคารมีหน้าที่จำต้องใช้

ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเท่าที่เป็นธรรมดาจะต้องใช้ และสมควรจะต้องใช้ในกิจการอาชีพะ
ของธนาคาร เป็นการให้ความระมัดระวังตามหน้าที่สมควรแก่กรณีโดยสุจริต ไม่เป็นการผิด
สัญญาหรือกระทำความผิดต่อผู้จัดการมรดกแต่ประการใด ผู้จัดการมรดกไม่มีอำนาจฟ้องเรียกค่า
เสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากธนาคารได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๐/๒๕๑๑

ระหว่าง นายช่งเอียง แซ่เล้า โจทก์
ธนาคารเกษตร จำกัด โดยนายจำรัส จตุรภัทร์ กรรมการผู้จัดการ ที่ ๑,
ธนาคารเกษตร จำกัด สาขาอุทัยธานี โดยนายสวัสดิ์ ปาลวัฒน์วิไชย
กรรมการผู้จัดการ ที่ ๒, นายวิชาสัน ไกวิทย์ สมุห์บัญชี ที่ ๓. จำเลย

ตัวแลกเงินลงรหัสผิด อายุความ

ซื้อตัวแลกเงินจากธนาคาร แทนนำไปขอรับเงินไม่ได้ เพราะเลขรหัสตามตัวแลก
เงินมีการผิดพลาด เนื่องจากความประมาทเลินเล่อของจำเลย จึงขอให้จำเลยใช้ค่าเสียหาย
ทั้งนี้ เป็นเรื่องฟ้องที่อาศัยสิทธิตามสัญญาอันพึงมีต่อกันตามตัวแลกเงิน ไม่ใช่อาศัยมูลหนี้
เรื่องละเมิด มีอายุความ ๑๐ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๔ ไม่ใช่
อายุความเรื่องละเมิดหนึ่งปีตามมาตรา ๔๔๘

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๒/๒๕๑๑

นายจก ณ ระนอง ในฐานะส่วนตัวและในฐานะหุ้นส่วน
ระหว่าง ไม่จำกัดความรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนจำกัด หว่าไทย โจทก์
ธนาคารแห่งประเทศไทย จำเลย

ผู้เป็นหุ้นส่วนขอให้ธนาคารแสดงบัญชีเงินฝากของห้างฯ ล้มละลาย

ห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนตามประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ มาตรา ๑๐๑๕ เมื่อห้างเปิดบัญชีกับธนาคาร ห้างก็เป็นคู่สัญญากับธนาคาร

โดยตรง ผู้เป็นหุ้นส่วนในฐานะส่วนตัวหรือในฐานะหุ้นส่วนไม่ได้เป็นคู่สัญญากับธนาคาร ดังนั้น ธนาคารจึงไม่มีหน้าที่จะต้องแสดงหลักฐานการฝากเงินและการเบิกจ่ายเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทราบ ผู้เป็นหุ้นส่วนในฐานะส่วนตัว และในฐานะหุ้นส่วนไม่มีสิทธิฟ้องร้องให้ธนาคารส่งบัญชีและแสดงหลักฐานการฝากเงินและเบิกจ่ายเงิน

เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัด สัญสนสภาพของนิติบุคคลแล้วก็ต้องมีการชำระบัญชีกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๔๗-๑๒๗๓ หรือถ้าห้างหุ้นส่วนจำกัดล้มละลาย การชำระบัญชีก็ต้องจัดทำไปตามกฎหมายลักษณะล้มละลาย มิใช่เป็นเรื่องที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจะมาสวมสิทธิเป็นคู่สัญญา และใช้สิทธิฟ้องร้องแทนห้างหุ้นส่วนจำกัดที่สัญสนสภาพนิติบุคคลไปแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๗/๒๕๑๑

ระหว่าง	ธนาคารมณฑล จำกัด นางจินตนา สุกเกษม ที่ ๑ บริษัท ไทยยงค์พาณิชย์ จำกัด ที่ ๒ นางเรณู ชวลิตธำรง ที่ ๓	โจทก์ จำเลย

เบิกเงินเกินบัญชี ค่าประกัน

สัญญาเบิกเงินเกินบัญชีที่มีข้อความว่าจะชำระเงินที่ค้างทั้งหมดให้แก่ธนาคารให้เสร็จสิ้นภายในหกเดือนนับแต่วันทำสัญญา ผู้ค้ำประกันก็ทำสัญญาค้ำประกันผู้กู้ตามสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีดังกล่าว หากจะคำนวณอายุความก็ต้องคำนวณเริ่มตั้งแต่วันครบกำหนดใช้คืนเงินเบิกเกินบัญชี มิใช่เริ่มนับจากวันทำสัญญาเบิกเงินเกินบัญชี

การค้ำประกันนั้นไม่มีกฎหมายกำหนดอายุความการฟ้องร้องคดีไว้ จึงมีกำหนดอายุความ ๑๐ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๖๔

ธนาคารยอมให้มีผู้ค้ำประกันเพิ่มอีกนั้น ไม่ทำให้ผู้ค้ำประกันเดิมหลุดพ้นความรับผิดชอบและไม่ถือว่าเป็นการสละสิทธิที่จะให้ผู้ค้ำประกันเดิมรับผิดชอบต่อไป

ธนาคารยอมรับการชำระหนี้บางส่วนจากผู้ค้ำประกันคนหนึ่งและปลดหนี้โดยการถอนฟ้องเฉพาะผู้ค้ำประกันนั้น ก็ไม่ทำให้ผู้ค้ำประกันคนอื่นหลุดพ้นความรับผิดชอบไป เพราะ

หนี้รายนั้นยังมีได้ชำระโดยสิ้นเชิง การปลดหนี้ดังกล่าวคงเป็นประโยชน์เพียงพอที่ได้ปลดไปเท่านั้น ส่วนที่ยังค้างอยู่ผู้ค้าประกันคนอื่นก็ต้องรับผิดชอบอยู่ตามข้อผูกพันของตน

ข้อที่ว่า บริษัทผู้ค้าประกัน ไม่มีวัตถุประสงค์ค้าประกันจึงไม่ต้องรับผิดชอบนั้น มิใช่ข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทั้งมิใช่เป็นข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากล่าวกันมาแล้วในศาลชั้นต้นด้วย ผู้ค้าประกันที่เป็นนิติบุคคลรายนั้น ไม่มีสิทธิอ้างอิงปัญหาในชั้นฎีกา และศาลไม่มีอำนาจยกขึ้นพิจารณา.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๒/๒๕๑๑

ระหว่าง หม่อมคลัง เกษมสันต์ นายฐิตินันท์ ณ ระนอง นายพจนาน ณ ระนอง โจทก์
ในฐานะผู้จัดการมรดกของพระยาประติพัทธภูบาล
บริษัทธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด ที่ ๑, นายอาภรณ์ กฤษณามระ ที่ ๒
นายประเสริฐ ปานทรวงคานนท์ ที่ ๓ จำเลย

เข้าสู่ นิรภัยธนาคาร อำนาจกระทำการของผู้จัดการมรดกร่วมกันหลายคน

เจ้ามรดกเมื่อยังมีชีวิตอยู่เข้าสู่ นิรภัยธนาคารฝากเก็บทรัพย์ไว้ ธนาคารต้องยอมให้ผู้จัดการมรดกตรวจสอบและรับทรัพย์มรดกของเจ้ามรดกที่ได้เข้าสู่ นิรภัยฝากเก็บทรัพย์ไว้

ถ้าผู้จัดการมรดกหลายคน การจัดการมรดกต้องถือเอาเสียงข้างมาก บุคคลภายนอกที่จะต้องส่งทรัพย์มรดกให้ผู้จัดการมรดกรับไปจัดการ หากได้ทราบความเห็นหรือเสียงข้างมากที่ให้เรียกทรัพย์มรดกนั้นแล้ว ก็ต้องรับรู้และยินยอมให้ผู้จัดการมรดกส่วนข้างมากรับทรัพย์มรดกไป จะเกี่ยงให้ผู้จัดการมรดกส่วนข้างมากนำผู้จัดการมรดกส่วนข้างน้อยเข้ามาร่วมจัดการด้วยหาได้ไม่

การจัดการมรดกที่ต้องเป็นไปตามเสียงข้างมากนั้น มิได้มีกฎหมายบังคับว่าจะต้องจัดให้มีการประชุมผู้จัดการมรดกเพื่อปรึกษาหารือกันโดยตรง ในกรณีที่มีผู้จัดการมรดกเห็นควรดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งในการจัดการมรดกและปรากฏว่า ได้แจ้งไปยังผู้จัดการมรดกทุกคนแล้ว มีผู้เห็นด้วยเป็นส่วนมาก ความเห็นส่วนข้างมากนั้น ก็ถือได้ว่าเป็นเสียงข้างมากตกเป็นหน้าที่ของผู้จัดการมรดกที่จะต้องจัดการไปตามนั้น ซึ่งผู้จัดการมรดกส่วนมากก็อาจดำเนินการไปในนามของผู้จัดการมรดกทั้งคณะได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๘-๖๕๙/๒๕๑๑

นายเคื่อน บุนนาค	โจทก์
ระหว่าง นายถวิล ยมกุล ที่ ๑ ธนาคารแห่งประเทศไทย	
เพื่อการอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม ที่ ๒	จำเลย
ธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อการอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม	โจทก์
ระหว่าง นายชิวคี่ หรือคี่ แซ่โง้ว ที่ ๑	
นายเคื่อน บุนนาค ที่ ๒	จำเลย

มอบโฉนดและใบมอบฉันทะให้ธนาคารไว้เป็นประกัน เบิกเงินเกินบัญชี ดอกเบี้ยทบต้น

การที่มอบโฉนดพร้อมด้วยสิ่งปลูกสร้างและหนังสือมอบฉันทะให้ธนาคารยึดถือไว้เป็นประกันนั้น ถือได้ว่าเป็นการมอบโดยตกลงยินยอมให้ธนาคารนำไปทำสัญญาจำนองได้ ดังนั้น การจำนองที่ธนาคารนำไปมอบและโฉนดไปจดทะเบียน จึงเป็นสัญญาที่ชอบด้วยกฎหมายใช้บังคับได้

แม้ธนาคารจะไม่มีเช็คส่งจ่ายเงินจากบัญชีมาแสดงครบถ้วนตามรายการส่งจ่ายที่ปรากฏในบัญชีกระแสรายวัน แต่ก็ไม่ปรากฏหรือมีเหตุอันสมควรสงสัยว่าธนาคารได้กระทำการไม่ถูกต้องแต่อย่างใด ธนาคารจะลงรายการในบัญชีกระแสรายวันได้ก็ต้องมีเช็คและการจ่ายเงินตามเช็คจะต้องผ่านการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ ทั้งจะต้องตรวจสอบเมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ ด้วย จึงไม่มีทางสงสัยว่า ธนาคารจะลงบัญชีโดยไม่มีเช็คส่งจ่าย อีกประการหนึ่งตามระเบียบของธนาคาร ๆ จะส่งสำเนาบัญชีกระแสรายวันไปให้ลูกค้าของธนาคารตรวจสอบและแจ้งไปด้วยว่า ถ้าไม่มีการหักทวงก็ให้ถือว่าถูกต้อง ลูกค้าไม่เคยหักทวงยอดเงินตามบัญชีกระแสรายวันแต่อย่างใดเลย แสดงว่าบัญชีกระแสรายวันนั้นได้ทำถูกต้องแล้ว ในชั้นพิจารณาของศาลลูกค้าก็ไม่มีพยานนำสืบว่าไม่ได้ส่งจ่ายเงินตามเช็คที่ขาดไป ศาลจึงเห็นว่ารายการเช็คส่งจ่ายเงินในบัญชีกระแสรายวันถูกต้อง

ในกรณีเกี่ยวกับประเพณีการค้าที่กฎหมายยอมให้คำนวณดอกเบี้ยทบต้นในบัญชีเงินสะสมหรือในการค้าอย่างอื่นทำนองเดียวกันได้นั้น แม้เมื่อคิดดอกเบี้ยทบต้นรวมเข้าด้วยกันแล้วจะทำให้จำนวนดอกเบี้ยเกินร้อยละ ๑๕ ต่อปีก็ไม่ใช่ข้อต่อพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๔๗๕ มาตรา ๓ ข้อตกลงที่ลูกค้ายอมให้ธนาคารคิดดอกเบี้ยทบต้นเป็นรายเดือน

โดยธนาคารเรียกดอกเบี้ยอยู่แล้วในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปีนั้น เป็นข้อตกลงตามประเพณี การ
 คำที่คำนวณดอกเบี้ยทบต้นในบัญชีเดินสะพัด จึงใช้ได้ ไม่เป็นโมฆะ

การคิดดอกเบี้ยทบต้นที่กระทำได้เพราะมีประเพณีการค้าขาย เช่น ให้คำนวณดอกเบี้ย
 ททบต้นในบัญชีเดินสะพัดนั้น ถ้ามีการหักทอนหนี้และเรียกร้องให้ชำระเงินคงเหลือ อัน
 เป็นการเลิกสัญญาเดินสะพัดตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๕๖, ๘๕๘ และ
 ลูกหนี้ผิดนัดแล้ว ซึ่งลูกหนี้จะเบิกเงินเกินบัญชีอีกไม่ได้ ธนาคารก็จะคิดดอกเบี้ยทบต้นได้ต่อ
 ไป ทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๒๒๔ วรรคสองกับบัญญัติห้ามมิให้คิดดอกเบี้ย
 ซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด

สัญญาเบิกเกินบัญชีระบุว่า “ผู้กู้จะผ่อนชำระหนี้ตามสัญญาให้ลดน้อยลงเรื่อย ๆ
 และให้หมดสิ้นภายในวันที่ ๑๕ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิของ
 ผู้ให้กู้ (ธนาคาร) ที่จะเรียกร้องให้ผู้กู้ชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก่อนกำหนดที่กล่าวมา
 ก็ได้ ตามแต่ผู้ให้กู้จะเห็นสมควร และโดยมีพักต้องชี้แจงแสดงเหตุ ผู้กู้สัญญาว่าในกรณีที่ผู้ให้กู้
 เรียกร้องดังกล่าวมานี้ ผู้กู้จะชำระหนี้ตามคำเรียกร้องโดยมีอัตราอื่น” แต่เมื่อถึงวันกำหนดจึง
 กล่าวผู้กู้มิได้ชำระหนี้ให้หมดสิ้นตามสัญญา และธนาคารก็ยังคงยอมให้ผู้กู้เป็นหนี้เบิกเงินเกิน
 บัญชีอยู่ต่อมานั้น ถือได้ว่า คู่สัญญายังไม่ถือว่ามีการผิดนัดจนกว่าจะได้มีการหักทอนบัญชีและ
 เรียกร้องให้ชำระเงินคงเหลือแล้ว

บันทึกของผู้รวบรวม

ผู้รวบรวมมีความเห็นว่า เรื่องเรียกเงินที่เบิกเกินบัญชีนั้นนี้มี ๒ กรณี คือ ธนาคาร
 ปิดบัญชีและเรียกให้ลูกค้านำเงินจำนวนตามยอดที่เป็นลูกหนี้มาใช้คืนอย่างหนึ่ง กับธนาคารยก
 เลิกเฉพาะการให้เบิกเกินบัญชี คงให้นำเงินเฉพาะส่วนที่เบิกเกินมาฝากเข้าบัญชีลดยอดที่เบิก
 เกินให้หมดสิ้นไป ไม่ใช่เป็นการปิดบัญชี บัญชีเดินสะพัดกระแสรายวันบัญชีนั้นก็ยังคงมียังคง
 เดินต่อไปอยู่ ดังนั้นในกรณีหลัง (คือไม่มีการปิดบัญชีนี้) ตราบใดที่ลูกหนี้ยังไม่นำเงินมาเข้า
 บัญชีลดยอดที่เบิกเกินให้หมดไป ธนาคารก็จะคิดดอกเบี้ยทบต้นได้เรื่อยๆ ไป แม้ธนาคาร
 จะฟ้องลูกหนี้ต่อศาล ถ้าหากธนาคารขอให้ศาลบังคับให้ลูกหนี้ส่งเงินให้ธนาคารเพื่อนำฝากเข้า
 บัญชีลดยอดที่เบิกเกินบัญชีให้หมดไปแล้ว ธนาคารก็จะคิดดอกเบี้ยทบต้นได้จากวันที่ฟ้อง
 ต่อไปจนกว่าลูกหนี้จะนำเงินส่งเพื่อฝาก ฝากเข้าบัญชีลดยอดที่เบิกเกินให้หมดไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๑/๒๕๑๑

ระหว่าง ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงเลื่อยชัยปราการ
นางมาณี หรือพวงมาณี ศรีสุวรรณ

โจทก์
จำเลย

ภูมิฐานะ

ทะเบียนสำมะโนครัวอยู่ในกรุงเทพฯ แต่ข้อเท็จจริงได้ความว่ามีบ้านอยู่ที่เชียงใหม่ อีกหนึ่งหลัง จำเลยขึ้นล่องกรุงเทพฯ-เชียงใหม่อยู่เป็นประจำ เมื่อเจ้าพนักงานศาลเชียงใหม่ส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้จำเลยเมื่อจำเลยมาที่ศาล จำเลยไม่ยอมรับกลับบอกให้เจ้าหน้าที่นำหมายไปปิดที่บ้านที่เชียงใหม่ เจ้าพนักงานศาลเชียงใหม่เอาหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องไปส่งที่บ้านเชียงใหม่ตามที่จำเลยระบุ ผู้อยู่ในบ้านไม่ยอมรับ แจ้งว่า จำเลยไปอยู่นอกบ้าน ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่กล่าวได้คือ จำเลยมีที่ดินอยู่สองแห่งคือกรุงเทพฯและเชียงใหม่ ซึ่งจะถือเอาแห่งหนึ่งแห่งใดเป็นภูมิลำเนาก็ได้ จึงฟ้องจำเลยที่ศาลเชียงใหม่ได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๑/๒๕๑๑

ระหว่าง ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจียบแซ่ ท่งสง โดยนายวาสน์ แซ่เอ้า
ผู้รับมอบอำนาจ
ห้างหุ้นส่วนจำกัด ชัยเสรีวิศวกรรม ที่ ๑, นายสมชัย ศรีสวัสดิ์
ที่ ๒.

โจทก์
จำเลย

คำใช้จ่ายในการทวงถามหนี้

คำใช้จ่ายในการทวงถามหนี้สินกันนั้น มิใช่เป็นผลเกิดขึ้นโดยตรงจากการผิดสัญญา ไม่ชำระหนี้ จะถือว่าเป็นค่าเสียหายพิเศษก็ไม่ได้ ทั้งไม่มีกฎหมายบังคับให้ฝ่ายผิดสัญญาต้องรับผิดชอบ.

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๗๓/๒๕๑๑

นายประสิทธิ์ จุฬารัตน์ ในฐานะสัปบุรุษแห่งมัตยิก
 ฎีกีหลวงเป็นส่วนตัว และในฐานะผู้รับมอบอำนาจ
 จากสัปบุรุษแห่งมัตยิกฎีกีหลวง ส่วนมาก
 ระหว่าง นายกระแสน จุฬารัตน์ กับพวกรวม ๑๒ คน

โจทก์
 จำเลย

มัตยิกอิสลาม

มัตยิกเป็นนิติบุคคล ผู้มีอำนาจจัดการแทนมัตยิกได้ต้องเป็นกรรมการของมัตยิก
 ตามพระราชบัญญัติมัตยิกอิสลาม พ.ศ. ๒๔๙๐ มาตรา ๗ สัปบุรุษและผู้รับมอบอำนาจจาก
 สัปบุรุษไม่มีหน้าที่จัดการในกิจการและทรัพย์สินของมัตยิกแต่ประการใด

สัปบุรุษไม่มีอำนาจทำการเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาแทนมัตยิกว่า กรรมการมัตยิกทั้ง
 ชุดสมคบกันยักยอกทำให้มัตยิกเสียหาย ถ้าหากจะเป็นความจริงก็มีทางแก้โดยร้องขอให้คณะ
 กรรมการอิสลามประจำจังหวัดถอดถอนกรรมการมัตยิกเสียตามมาตรา ๘ แห่ง พ.ร.บ. มัตยิก
 อิสลาม พ.ศ. ๒๔๙๐ จะฟ้องเองโดยลำพังไม่ได้.

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๒๔/๒๕๑๑

คู่ไม่มีกำหนดเวลาชำระหนี้คืน คู่ประกัน ยัตราดอกเบี้ยไม่ได้กำหนดไว้

การกู้เงินมีหลักฐานเป็นหนังสือ แต่ตามข้อตกลงในสัญญาคู่มีได้กำหนดเวลาชำระ
 หนี้ไว้ ต้องถือว่าไม่มีกำหนดเวลาชำระหนี้ คู่ให้กู้มีสิทธิเรียกให้ผู้กู้ชำระหนี้เสียเมื่อใดก็ได้

การที่คู่ให้กู้มีหนังสือแจ้งกำหนดเวลาชำระหนี้ให้ผู้กูทราบ ถือได้แต่เพียงเป็น
 หลักฐานที่คู่ให้กู้แจ้งให้ผู้กู้ชำระหนี้ภายในเวลาที่คู่ให้กู้กำหนดไว้เท่านั้น จะถือเป็นหลักฐานว่า
 คู่ให้กู้และผู้กู้ตกลงกำหนดเวลาชำระหนี้แน่นอนแล้วหาได้ไม่

เมื่อหนี้ไม่มีกำหนดเวลาชำระหนี้ การค้ำประกันของผู้ค้ำประกันก็มีใช้การค้ำประกัน
 หนี้อันจะต้องชำระ ณ เวลาอันมีกำหนดแน่นอนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๐๐ แห่งประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แม้คู่ให้กู้จะผ่อนเวลาให้ผู้กู้ คู่ค้ำประกันก็ไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

หนังสือสัญญาที่มีข้อความปรากฏว่า ผู้กู้ยอมให้ดอกเบี้ยแก่ผู้ให้กู้ แต่อัตราดอกเบี้ยมิได้กำหนดลงไว้ในหนังสือสัญญากู้ว่า ผู้กู้จะเสียให้ผู้ให้กู้เท่าใด เมื่อปรากฏว่าดอกเบี้ยมิได้กำหนดอัตราไว้ในสัญญา ต้องใช้อัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๐๘/๒๕๓๓

ระหว่าง บริษัทธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยา จำกัด
นายอรุณ แสงสว่างวัฒนา

โจทก์
จำเลย

เบิกเงินเกินบัญชี ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันในหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังที่ครบระยะเวลาค้ำประกันแล้ว
ดอกเบี้ยทบต้น

ลูกหนี้เป็นหนี้เงินเบิกเกินบัญชีแก่ธนาคารอยู่ก่อนแล้ว (๔๔๗,๑๐๐.๘๓ บาท) ต่อมาทำสัญญาขอเบิกเงินเกินบัญชี โดยมีวงเงินที่จะเบิกเกินได้สูงกว่าจำนวนหนี้ที่เบิกเกินอยู่ในขณะทำสัญญา (๔๕๐,๐๐๐ บาท) มีกำหนด ๖ เดือนนับจากวันทำสัญญา ส่วนจำนวนเงินที่เบิกเกินบัญชีไปนั้น ให้ถือตามบัญชีกระแสรายวันของธนาคาร เมื่อผู้ค้ำประกันค้ำประกันสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีดังกล่าว ผู้ค้ำประกันจึงต้องค้ำประกันหนี้ที่มีอยู่ก่อนวันทำสัญญา (๔๔๗,๑๐๐.๘๓ บาท) และหนี้ที่เกิดขึ้นภายในกำหนดระยะเวลา ๖ เดือนนับแต่วันทำสัญญา (๔๗,๖๑๖.๘๓ บาท) แต่หนี้ที่เกิดขึ้นจากพ้นระยะเวลาหกเดือนนับแต่วันทำสัญญาแล้ว ผู้ค้ำประกันไม่ต้องรับผิดชอบ แต่ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบเพียงในวงเงินตามสัญญากู้เบิกเกินบัญชี (๔๕๐,๐๐๐ บาท)

สำหรับดอกเบี้ยนั้น ศาลฎีกาเห็นว่า สัญญาเบิกเกินบัญชีมีวงเงินไม่เกิน ๔๕๐,๐๐๐ บาทก็จริงอยู่ แต่ก็ได้รับกำหนดระยะเวลาไว้ ๖ เดือน เมื่อครบกำหนดระยะเวลาลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันจึงต้องรับผิดชอบในดอกเบี้ยทบต้นของจำนวนเงิน ๔๕๐,๐๐๐ บาทด้วย ส่วนดอกเบี้ยนับแต่วันฟ้องนั้นผู้ค้ำประกันต้องชำระดอกเบี้ยธรรมดา (ไม่ทบต้น) ในยอดเงิน ๔๕๐,๐๐๐ บาทที่รวมกับดอกเบี้ยทบต้นดังกล่าวไปจนกว่าจะชำระเงินเสร็จ

บันทึกของผู้รวบรวม

เคยมีคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๒๑/๒๔๔๙ ระหว่างสหธนาคารกรุงเทพ จำกัด โจทก์ นายจิมบันหรือจิมบัน แซ่ฉั่ว จำเลย และคำพิพากษาฎีกาที่ ๗๑๙/๒๕๐๗ ระหว่างนายอุดม ชาติบุตร โจทก์ธนาคารกสิกรไทย จำกัด ซึ่งพิพากษาไปในทำนองว่า แม้จะครบกำหนดตาม กำหนดเวลาค้ำประกันแล้ว หากยังมีการเบิกเงินถอนเงินเกินบัญชีกันต่อมาก็ ผู้ค้ำประกันก็ ต้องรับผิดชอบในหนี้เงินที่เบิกเกินบัญชีหลังวันครบกำหนดตามสัญญาค้ำประกันแล้ว เป็นการ ตรงกันข้ามกับผลของคำพิพากษาฎีกาฉบับข้างต้นนี้ ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่า ข้อความในสัญญาเบิก เงินเกินบัญชีไม่เหมือนกัน เพราะบางธนาคารก็มีข้อความในสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีระบุไว้ว่า ถ้าเมื่อครบกำหนดระยะเวลาที่ตกลงเบิกเกินบัญชีกันแล้ว ถ้าธนาคารยังคงอนุญาตให้ลูกหนี้เบิกเงิน เกินบัญชีต่อไปอีกให้ถือว่าหนี้ที่เกิดขึ้นในภายหลังก็เป็นหนี้ตามสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีเมื่อผู้ค้ำประ กันค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีซึ่งมีข้อความดังกล่าวก็ต้องผูกพันตามข้อ ความนั้นไปด้วย

ผู้รวบรวมเคยบันทึกต่อท้ายคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๒๑/๒๔๔๙ (ในหนังสือคำ พิพากษาบางเรื่องเกี่ยวกับการธนาคารและตัวเงินระหว่าง ร.ศ. ๑๒๘ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๔) โดย กล่าวถึงคดีของศาลอังกฤษ คือ คดี In re Clayton's Case (Devaynes v. Noble, Clayton's Case, 1816 และคดี Royal Bank of Scotland v. Christie 1840) ซึ่งพิพากษาไว้เป็นใจ ความว่าความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันมีเพียงจำนวนที่ลูกหนี้เป็นหนี้ธนาคารในวันที่การค้ำ ประกันสิ้นสุดเท่านั้น การที่ลูกหนี้ฝากเงินเข้าไปใหม่ย่อมถือได้ว่า ใช้หนี้รายเก่า และการถอน เงินต่อมาย่อมถือว่าเป็นการก่อหนี้ใหม่ ถ้าลูกหนี้ได้ฝากเงินเข้าไปท่วมหนี้เก่าแล้ว ผู้ค้ำประกัน ก็ไม่ควรต้องรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลัง เพราะเงินที่ฝากเข้าก่อนย่อมเป็นเงินที่ถอนออก ก่อน รายการแรกทางค้ำลูกหนี้ย่อมถูกชำระหรือลดลงโดยรายการแรกทางค้ำเจ้าหนี้

แม้ผู้รวบรวมจะเห็นว่า เหตุผลที่ให้ไว้ในคำพิพากษาของศาลอังกฤษนั้น น่าจะใช้ ไม่ได้ในบ้านเรา (แต่ก็เห็นด้วยในผลของคำพิพากษา) เพราะในบ้านเรามีบทบัญญัติเรื่องบัญชี เติบโตตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๕๘ ว่า ถ้าสัญญาไม่ได้ตกลงกันไว้ ในเรื่องระยะเวลาให้หักถอนบัญชีกันอย่างใดก็ให้ถือว่ากำหนดตัดถอนบัญชีกันทุกหกเดือน สำ หรับบัญชีกระแสรายวันนั้น เป็นเรื่องการตัดถอนบัญชีกันทุกวัน (ความจริงทุกรายการ) ในวัน ครบกำหนดการค้ำประกันความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันมีเท่าใดก็สามารถทราบได้ทันที เมื่อผู้

คำประกันทำสัญญาว่าคำประกันเพียงแค่นั้น แล้วก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในหนี้สินซึ่งเกิดขึ้นหลังวันนั้น ถ้าหลังจากวันนั้นมียอดที่ลูกหนี้ไม่เบิกเกินบัญชีแล้วผู้คำประกันก็ควรหมดความรับผิดชอบ

ในทางปฏิบัตินั้น ถ้าธนาคารจะยอมให้ลูกหนี้เบิกเกินบัญชีต่อไปอีกหลังจากวันสัญญาคำประกันครบกำหนด ก็น่าจะทำให้ผู้คำประกันเซ็นยินยอมต่ออายุการคำประกันให้ หากผู้คำประกันไม่ยอมต่ออายุการคำประกันให้ หรือยังคิดต่อไม่ได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ก็น่าจะหยุดการเดินบัญชีฝาก ถอน กระแสรายวันบัญชีนั้นไว้เพียงแค่นั้น คงคิดเพิ่มแต่ดอกเบี้ยเรื่อย ๆ ไป และแจ้งให้ลูกหนี้ทราบ เพื่อดำเนินการให้ผู้คำประกันมาเซ็นต่ออายุการคำประกันต่อโดยด่วน การปฏิบัติเช่นนี้ก็อาจทำให้ลูกหนี้เสียเปรียบอยู่บ้าง (คือเงินที่ฝากเข้าใหม่จะไม่นำไปหักยอดเดิมที่ต้องเสียดอกเบี้ย) แต่ก็เป็นกรจำเป็นเพื่อความปลอดภัยของธนาคาร เมื่อหยุดบัญชีกระแสรายวันไว้เพียงแค่นั้นแล้ว ก็เปิดบัญชีใหม่ใช้เดินสะพัดสำหรับเงินที่ฝากเข้าถอนออกของลูกหนี้รายนั้น และแม้จะเบิกเกินบัญชีโดยไม่มีสัญญาเป็นหนังสือก็จะไม่เสียหายแต่อย่างใด เพราะการเบิกเกินบัญชื่อนั้นเคยมีคำพิพากษาฎีกาไว้แล้วว่า ไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือ แต่ก็ต้องไม่ลืมว่า หนี้เบิกเกินระยะหลังนั้นก็เป็นที่ที่ไม่มีการคำประกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๘๓/๒๕๑๑

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (โดยนายอาภรณ์ กฤษณามระ กรรมการผู้จัดการ โจทก์
ระหว่าง บริษัทธนาคารแหลมทอง จำกัด โดยนายไพศาล นันทาภิวัฒน์ จำเลยร่วม
บริษัทอีสต์เอเชียติก จำกัด จำเลย

รับชนของทางทะเล อายุความ ความตกลงให้ใช้กฎหมายต่างประเทศ

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๐๔ วรรคท้าย บัญญัติว่า “รับชนของทางทะเล ท่านให้บังคับตามกฎหมายและข้อบังคับว่าด้วยการนั้น” แต่ในปัจจุบันกฎหมายและข้อบังคับของประเทศไทยว่าด้วยการรับชนของทางทะเลยังไม่มี และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๒๔ ไม่ใช่กฎหมายว่าด้วยการรับชนของทางทะเล ฉะนั้น

การฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่ผู้ขนส่งทางทะเลไม่ส่งมอบสินค้าให้ผู้รับทราบส่งจึงต้อง
ใช้กำหนดอายุความ ๑๐ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๔

การตกลงให้ใช้กฎหมายต่างประเทศแก่ข้อพิพาท ย่อมจะใช้ได้เพียงที่ไม่ขัดต่อ
ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนแห่งประเทศไทย กฎหมายเรื่องอายุความ
เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประเทศไทย ฉะนั้นข้อตกลงหรือเงื่อนไขใน
ใบตราส่งในส่วนที่จะให้มีผลถึงการให้กฎหมายเรื่องอายุความของต่างประเทศจึงใช้บังคับไม่ได้

การที่มีสิทธิจะได้รับสินค้าตามใบตราส่งมาขอรับสินค้าล่าช้า ก็ไม่เป็นเหตุถึงกับ
จะทำให้ผู้ทรงหนี้หมดสิทธิที่จะรับสินค้าจากผู้ขนส่ง หากการล่าช้านั้นเป็นเหตุให้เกิดการเสียหาย
แก่ผู้ขนส่งอย่างไร ก็เป็นเรื่องที่จะว่ากล่าวกันได้ แต่เมื่อผู้ขนส่งส่งมอบสินค้าตามใบตราส่งให้
แก่ผู้ที่มีใช้ผู้ทรงใบตราส่ง แม้จะอ้างว่าเป็นประเพณีที่ปฏิบัติกันมา ก็ต้องรับผิดชอบผู้ทรงใบ
ตราส่ง

ในการที่ผู้ขนส่ง ส่งมอบสินค้าให้ผู้อื่นที่มีใช้ผู้ทรง โดยมีธนาคารจำเลยร่วมเป็นผู้
กำกับความเสียหายในการรับสินค้าไปนั้น เมื่อผู้ขนส่งถูกฟ้องให้รับผิดชอบในการส่งมอบสินค้า
ให้ผู้อื่น ธนาคารจำเลยร่วมไม่ต้องรับผิดชอบจำเลย เพราะธนาคารจำเลยร่วมมิได้มีนิติสัมพันธ์
กับธนาคารโจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๕๓/๒๕๑๑

จำสืบเอกคำวินิจฉัย คงพรหม

โจทก์

ระหว่าง ธนาคารออมสินโดยพลอากาศเอกบุญชู จันทรเบกษา ประธานกรรมการที่ ๑

ธนาคารออมสินสาขาอุตรดิตถ์โดยนายประสัท ศิริสัมพันธ์ ผู้จัดการที่ ๒ จำเลย

อำนาจของผู้ทำการแทนธนาคาร

ตามพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. ๒๔๘๘ มาตรา ๑๖ ระบุไว้ชัดว่า ให้ผู้
อำนวยการธนาคารออมสินมีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับ
ของธนาคารออมสิน โดยไม่มีถ้อยคำในมาตราอื่นใดให้อำนาจแก่ประธานกรรมการที่จะเข้ามา
ดำเนินการอย่างเดียวกับผู้อำนวยการได้ ผู้อำนวยการธนาคารออมสินจึงเป็นผู้เดียวที่จะ

เป็นผู้จัดทำการแทนนิติบุคคลได้ พลอากาศเอกบุญชู จันทร์เบกษา ในตำแหน่งประธาน กรรมการธนาคารออมสินจึงไม่มีอำนาจที่จะดำเนินการแทนธนาคารออมสิน

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้เป็นตัวอย่างว่า การฟ้องนิติบุคคลเป็นจำเลยนั้น ไม่ควรระบุว่าใครเป็นผู้มีอำนาจทำการแทนไปด้วย เพราะใครจะเป็นผู้ทำการแทนนิติบุคคลที่เป็นจำเลยนั้น ย่อมต้องแสดงตัวเข้ามาในคดีเอง ถ้าปรากฏว่าผู้ที่ยังอ้างว่าเป็นผู้แทนไม่มีอำนาจทำการแทน ศาลก็อาจจะยกฟ้องหรือมีคำพิพากษาหรือคำสั่งอย่างอื่นได้ตามที่เห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๖๖

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๑๑/๒๕๑๑

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลชั้นเชียงตืกับพวก	โจทก์
ระหว่าง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกลตียาภรณ์สหช่วง	
กับพวก	ผู้ร้อง
ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกลตียาภรณ์สหช่วง	จำเลย
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด	ผู้ร้องคัดค้าน

เงินฝากเข้าบัญชีลดยอดหนี้เบิกเกินในระยสามเดือนก่อนลูกค้ำล้มละลาย

ลูกค้ำมีบัญชีเงินฝากซึ่งมีข้อตกลงให้เบิกเกินบัญชี ได้อยู่กับธนาคาร ต่อมาลูกค้ำถูกศาลสั่งให้ล้มละลาย เงินที่ลูกค้ำนำฝากเข้าบัญชีลดยอดหนี้เงินเบิกเกินบัญชีในระยสามเดือนก่อนถูกฟ้องล้มละลายนั้น ลูกค้ำยอมรู้ตัวว่า เงินจำนวนที่นำฝากนั้นธนาคารจะต้องหักลดยอดเงินเบิกเกินบัญชีลง และลูกค้ำไม่อาจถอนเงินได้อีก กรณีดังกล่าวไม่ใช่เป็นการกระทำตามปกติ ดังนั้น การนำเงินเข้าบัญชีลูกค้ำซึ่งได้กระทำในระยเวลา ๓ เดือนก่อนลูกค้ำถูกฟ้องล้มละลาย เห็นได้ชัดว่ามุ่งหมายให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดโดยเฉพาะธนาคารนั้นได้เปรียบแก่เจ้าหนี้อื่น ศาลสั่งให้ธนาคารคืนเงินที่นำฝากในระยสามเดือนดังกล่าวให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของลูกค้ำผู้ล้มละลายรายนั้น

คำพิพากษา

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ที่ ๑๘๑๑/๒๕๑๑

ศาลฎีกา

วันที่ ๒๕ เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๑

ความล้มละลาย

ระหว่าง	ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลชั้นเชียงหล็กกับพวก	โจทก์
	เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล	
	โกลดติยาภรณ์เสหช่วง กับพวก	ผู้ร้อง
	ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกลดติยาภรณ์เสหช่วง	จำเลย
	ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด	ผู้ร้องคัดค้าน

เรื่อง ล้มละลาย

ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด ผู้ร้องคัดค้าน ฎีกาคัดค้านคำสั่งศาลอุทธรณ์ ลงวันที่ ๓๐ เดือนเมษายน พุทธศักราช ๒๕๑๐

ผู้ร้องร้องว่า คดีนี้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกลดติยาภรณ์เสหช่วง เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๐๙ และมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นายโกลด ตียาภรณ์ ลูกหนี้ เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๙ คดีถึงที่สุดแล้ว และเนื่องจากการสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๐๙ ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด โดยนาย บวร ชุตินา ผู้ทำการแทนได้รับมอบฉันทะจากนายโกลด ตียาภรณ์ หุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกลดติยาภรณ์เสหช่วง ไปรับเงินค่าจ้างรับเหมาก่อสร้างอาคารตึกชีววิทยาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ผู้จ้างจำนวน ๓๔๕,๐๐๐ บาทไปแล้ว ธนาคารดังกล่าวได้นำเงินเข้าบัญชีฝากของห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกลดติยาภรณ์เสหช่วงลูกหนี้ ต่อจากนั้นก็หักบัญชีเงินชำระหนี้ ซึ่งธนาคารดังกล่าวเป็นเจ้าหนี้ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกลดติยาภรณ์ เพื่อชำระหนี้ให้แก่ธนาคารผู้เป็นเจ้าหนี้ทั้งหมดแต่ผู้เดียวเต็มจำนวนที่รับมาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นเหตุกระทำให้เจ้าหนี้อื่นเสียเปรียบ เพราะไม่ได้รับเงินชำระหนี้จากลูกหนี้โดยทั่วถ้วนเสมอหน้ากัน และเป็นการกระทำในระยะเวลาสามเดือนก่อนมีการฟ้องร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายซึ่งเป็นการกระทำให้เจ้าหนี้อื่นเสียเปรียบ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงได้มีหนังสือเรียกให้ธนาคารส่งคืนเงินดังกล่าวมาให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย ธนาคารปฏิเสธ

ไม่ยอมคืน อ้างว่าได้รับชำระหนี้ไปจากลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงได้เสนอเรื่อง
ต่อที่ประชุมเจ้าหนี้ของลูกหนี้ ที่ประชุมลงมติให้เรียกเงินดังกล่าวคืนจากธนาคารกรุงเทพ ฯ
พาณิชย์การ จำกัด สาขาเชียงใหม่ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงขอให้ศาลสั่งเพิกถอนการโอนเงิน
จากบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกมลศิยาภรณ์สหช่วง ลูกหนี้ ซึ่งชำระหนี้ของธนาคารกรุง
เทพฯ พาณิชยการ จำกัด เสีย ให้ธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชยการ จำกัด คืนเงินจำนวน ๓๙๕,๐๐๐
บาท กับดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๘ ครึ่งต่อปี ตั้งแต่วันยื่นคำร้องจนกว่าจะคืนเงินให้เจ้าพนักงาน
พิทักษ์ทรัพย์เพื่อรวบรวมเข้ากองทรัพย์สินลูกหนี้ ให้ใช้เงินค่าธรรมเนียม ค่าทนายความแทน
เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด ผู้ร้องคัดค้านให้การว่า เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม
๒๕๐๘ ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกมลศิยาภรณ์สหช่วง ได้นำเงินจำนวน ๓๙๕,๐๐๐ บาท
มาเข้าบัญชีเงินฝากจริง แต่หาใช่นายบวร ชูติมา ผู้ทำการแทนธนาคารของผู้ร้องคัดค้านเป็น
ผู้รับมอบอำนาจจากห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกมลศิยาภรณ์สหช่วง เป็นผู้ไปรับเงินและนำ
เงินมาเข้าบัญชีดังกล่าวของผู้ร้องไม่ ความจริงห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกมลศิยาภรณ์สหช่วง
เป็นผู้รับเงินและนำเงินมาเข้าบัญชีเอง กรณีได้มีการโอนเงินชำระหนี้ อันจะพึงเป็นมูลเรียก
ร้องให้เพิกถอนได้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา ๑๑๕ บริษัทธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ
จำกัด ผู้ร้องคัดค้านเป็นนิติบุคคลประกอบธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมาย ห้างหุ้นส่วนสามัญ
นิติบุคคลโกมลศิยาภรณ์สหช่วง เป็นลูกค้าของบริษัทธนาคารผู้ร้องคัดค้าน ต่างได้มีข้อตกลงบัญชี
เดินสะพัดทำไว้ต่อกัน ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๔ และได้ทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี
ตั้งแต่เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๐๘ ซึ่งเป็นเวลาก่อน ๓ เดือนที่จำเลยถูกฟ้องล้มละลาย ฉะนั้น
การที่ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกมลศิยาภรณ์สหช่วง นำเงินจำนวน ๓๙๕,๐๐๐ บาทมาเข้าบัญชี
นั้น หาใช่เป็นการนำเงินมาเข้าบัญชีให้หักชำระหนี้กันดังที่ผู้ร้องเข้าใจไม่ หากแต่เงินที่นำมา
เข้าบัญชานั้น เป็นแต่เพียงเงินเข้าบัญชีเดินสะพัดตามปกติ ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ มาตรา ๘๕๖ เท่านั้น แม้จะนำเงินมาเข้าบัญชีก็ครั้งจำนวนมากมาย และถอน
ออกไปก็ครั้งจำนวนมากมายเช่นกันก็ตาม ก็หาใช่เป็นเงินที่นำมาชำระหนี้ให้แก่ธนาคารผู้ร้อง
คัดค้านไม่ เพราะยังไม่ถึงคราวที่จะหักถอนบัญชีกัน ต่อเมื่อถึงกำหนดหักถอนบัญชี และได้
ตัดถอนบัญชีออกที่หักกันแล้วเท่านั้น จึงจะรู้ว่าใครเป็นหนี้ใคร เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาและ
ได้ตัดถอนบัญชีกันแล้ว ผลของบัญชีเดินสะพัดระหว่างบริษัทธนาคารผู้ร้องคัดค้านกับห้างหุ้น

ส่วนสามัญญัติบุคคลโกลตียาภรณ์สหช่วงผู้ล้มละลายนั้น หนึ่งอันเป็นส่วนจำนวนคงเหลือโดย
 คุลยภาค ตกอยู่กับห้างหุ้นส่วนสามัญญัติบุคคลโกลตียาภรณ์สหช่วง ที่จะต้องชำระหนี้ให้แก่
 ธนาการผู้ร้องคัดค้านเป็นจำนวนเงิน ๖๖๑,๕๑๖ บาท ๓๓ สตางค์ ดังที่ผู้ร้องคัดค้านได้ยื่นฟ้อง
 ให้ชำระเงินจำนวนนี้ต่อศาลจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๐๕ และต่อมาเมื่อ
 ห้างหุ้นส่วนสามัญญัติบุคคลโกลตียาภรณ์สหช่วงถูกฟ้องล้มละลาย ธนาการผู้ร้องคัดค้านก็ได้
 ถอนฟ้องและมายื่นขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๕
 แล้วนั้น เมื่อผลของบัญชีเงินสะพัดเป็นดังกล่าวก็น่าจะถือว่าห้างหุ้นส่วนสามัญญัติบุคคลโกล
 ตียาภรณ์สหช่วงยังไม่ได้ชำระให้ผู้ร้องคัดค้านเลย การรับเงินเข้าบัญชีเงินสะพัดดังกล่าวไม่
 เป็นการกระทำที่มีการมุ่งหมายให้เจ้าหนี้คนหนึ่งได้เปรียบเจ้าหนี้คนอื่นตามพระราชบัญญัติล้ม
 ลาย มาตรา ๑๑๕ เพราะเป็นการรับฝากเงินของลูกค้าเข้าบัญชีเงินสะพัด ซึ่งต่างกรณีกับการ
 รับเงินชำระหนี้ และทั้งเป็นการกระทำตามปกติประเพณีในกิจการค้าของธนาการพาณิชย์ทั่วไป
 โดยเปิดเผย เรื่องดอกเบี้ยผู้ร้องคัดค้านเห็นว่าหาใช่เป็นการเรียกร้องหนี้สินอันมีการผิดนัดที่จะ
 เรียกดอกเบี้ยแก่กันได้ไม่ ขอให้ศาลยกคำร้องของผู้ร้องขอ ให้ผู้ร้องใช้เงินค่าธรรมเนียมค่า
 ทนายแทนผู้ร้องขอคัดค้าน

ในวันพิจารณา คู่ความรับข้อเท็จจริงกัน คือ

(๑) มีข้อตกลงกันในเรื่องบัญชีเงินสะพัดระหว่างธนาการกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด
 ผู้ร้องคัดค้าน กับห้างหุ้นส่วนสามัญญัติบุคคลโกลตียาภรณ์สหช่วง ลูกหนี้ ตั้งแต่วันที่ ๔
 ธันวาคม ๒๕๐๔ และลูกหนี้ได้ทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีของธนาการมาตั้งแต่วันที่ ๔ มกราคม
 ๒๕๐๕ เป็นจำนวนไม่เกิน ๘๐๐,๐๐๐ บาท

(๒) ลูกหนี้ได้นำเงิน ๓๔๕,๐๐๐ บาทไปเข้าบัญชีธนาการผู้ร้องคัดค้านเมื่อวันที่
 ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๐๕ ซึ่งอยู่ในระยะเวลา ๓ เดือน ก่อนลูกหนี้ถูกฟ้องล้มละลาย โดยเป็นการ
 นำเงินเข้าบัญชีเงินสะพัด ซึ่งลูกหนี้ตกลงไว้กับผู้ร้องคัดค้าน และผู้ร้องมีหนังสือเรียกให้ผู้ร้อง
 คัดค้านส่งเงินดังกล่าวคืนกองทรัพย์สินของลูกหนี้แล้ว ผู้ร้องคัดค้านปฏิเสธอ้างว่าได้รับชำระ
 หนี้จากลูกหนี้แล้ว

(๓) ลูกหนี้มีหนี้สินอยู่ทั้งสิ้นเป็นเงิน ๑,๗๒๑,๐๙๑ บาท ๓๘ สตางค์ และลูกหนี้
 สัญญากับโจทก์และเจ้าหนี้ว่าจะชำระให้เสร็จสิ้นภายในเดือนกรกฎาคม ๒๕๐๕ แต่ลูกหนี้ไม่ได้
 ชำระตามสัญญา

คู่ความตกลงคดีสับพยาน ขอให้ศาลวินิจฉัยใน ๒ ประเด็น คือ

- (๑) การที่ลูกหน้นำเงินดังกล่าวเข้าฝากบัญชีเงินสะสมของผู้ร้องคัดค้านนั้น จะถือว่าเป็นการทำให้เจ้าหนี้คนอื่นเสียเปรียบ ซึ่งศาลจะสั่งเพิกถอนการโอนเงินรายนี้ได้หรือไม่
- (๒) เรื่องดอกเบี้ย

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ว วินิจฉัยว่า ลูกหนมีหนี้ถึง ๑,๗๒๑,๐๙๑ บาท ๓๘ สตางค์ และสัญญากับเจ้าหนี้ทั้งหลายว่าจะชำระให้เสร็จสิ้นภายในเดือนกรกฎาคม ๒๕๐๙ แล้วลูกหนก็มีได้ชำระหนี้ และต่อมาถูกฟ้องล้มละลาย การที่ลูกหนนำเงิน ๓๙๕,๐๐๐ บาทไปเข้าบัญชีเงินสะสมของผู้ร้องคัดค้านแต่เพียงรายเดียวภายในระยะเวลา ๓ เดือนก่อนลูกหนถูกฟ้องล้มละลาย การโอนเงินเข้าบัญชีของผู้ร้องคัดค้านดังกล่าวย่อมถือได้ว่า ลูกหนมุ่งหมายให้ผู้ร้องคัดค้านซึ่งเป็นเจ้าหนี้รายหนึ่งได้เปรียบเจ้าหนี้คนอื่น ๆ ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๑๑๕ และเงินจำนวนดังกล่าวผู้ร้องได้มีหนังสือเรียกให้ผู้ร้องคัดค้านส่งคืนให้กองทรัพย์สินของลูกหน แต่ผู้ร้องคัดค้านปฏิเสธ ถือได้ว่าผู้ร้องคัดค้านผิดนัดต้องชำระดอกเบี้ยให้ผู้ร้องกู้ยืม จึงมีคำสั่งว่า ให้เพิกถอนการโอนเงินจากบัญชีทางหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกลดตียาภรณ์ สหช่วงลูกหน ซึ่งชำระหนี้ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัดผู้ร้องคัดค้านเสีย ให้ธนาคารผู้ร้องคัดค้านชำระเงินจำนวน ๓๙๕,๐๐๐ บาทพร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗ ครั้งต่อปี นับแต่วันยื่นคำร้องเป็นต้นไป จนกว่าจะคืนเงินดังกล่าวให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ให้ผู้ร้องคัดค้านเสียค่าธรรมเนียม ค่าทนายความ ๔,๐๐๐ บาทแทนผู้ร้อง

ผู้ร้องคัดค้านอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ให้ผู้ร้องคัดค้านใช้เงินค่าทนายความในชั้นอุทธรณ์ ๒,๐๐๐ บาทแทนผู้ร้อง

ผู้ร้องคัดค้านฎีกาเพียงข้อเดียวว่า การที่ทางหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกลดตียาภรณ์ สหช่วงลูกหนนำเงินเข้าบัญชีเงินสะสมของลูกหน ไม่ใช่เป็นการชำระหนี้ให้กับธนาคารผู้ร้องคัดค้าน แต่เป็นการปฏิบัติตามปกติเท่านั้น ซึ่งการฝากและถอนเงินเช่นนี้ย่อมไม่เป็นการเสียเปรียบหรือได้เปรียบแก่ผู้ใด ส่วนในข้อที่ว่า ผู้ร้องจะเรียกดอกเบี้ยด้วยได้หรือไม่นั้น ผู้ร้องคัดค้านมิได้ฎีกามาด้วย ในประเด็นข้อนี้จึงเป็นอันยุติตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

ศาลฎีกาตรวจสำนวนประชุมปรึกษาคดีนี้แล้ว เห็นว่า แม้ทางหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกลดตียาภรณ์ สหช่วงลูกหนจะได้มีบัญชีเงินสะสมอยู่กับธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การจำกัด

ผู้ร้องคัดค้านก็ตาม แต่ต่อมาเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๐๔ ทางหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกลด์ทียาภรณ์สหช่วงลูกหนี้ ก็ได้ทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารผู้ร้องคัดค้านไว้ ซึ่งเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๐๔ ลูกหนี้ก็ได้เป็นหนี้ธนาคารผู้ร้องคัดค้านอยู่ถึง ๑,๐๓๓,๕๗๖ บาท ๗๓ สตางค์ ทั้งยังเป็นลูกหนี้เจ้าหนี้คนอื่นอีก ๑,๗๓๑,๐๕๑ บาท ๓๘ สตางค์ ซึ่งลูกหนี้ได้สัญญาว่าจะชำระหนี้ให้โจทก์และเจ้าหนี้คนอื่นให้เสร็จสิ้นภายในเดือนกรกฎาคม ๒๕๐๔ ด้วย แต่ลูกหนี้ก็ทำได้กระทำตามสัญญานั้นไม่ การที่ลูกหนี้นำเงินเข้าบัญชีเดินสะพัดแก่ธนาคารผู้ร้องคัดค้าน เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๐๔ จำนวน ๓๔๕,๐๐๐ บาท โดยลูกหนี้อยู่รู้ตัวว่าเงินจำนวนดังกล่าวธนาคารผู้ร้องคัดค้านซึ่งเป็นเจ้าหนี้อย่อมจะต้องหักยอดเงินออกจากจำนวนหนี้ทั้งหมด และลูกหนี้ก็ไม่อาจที่จะถอนเงินจำนวนดังกล่าวออกมาใช้จ่ายได้อีก นอกจากถ้าจะเบิกได้ก็เพียง๑แสนบาทเศษเท่านั้น ซึ่งรวมกับหนี้ที่ยังค้างไม่เกิน ๘๐๐,๐๐๐ บาทตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีเท่านั้น หรือมิฉะนั้นธนาคารผู้ร้องคัดค้านอาจไม่ยอมให้เบิกเลยเพราะลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวก็ได้ กรณีของจำเลยดังกล่าวจึงหาใช่เป็นการกระทำความผิดดังที่ผู้ร้องคัดค้านยกขึ้นกล่าวมาในฎีกาไม่ ดังนั้นการนำเงิน ๓๔๕,๐๐๐ บาท เข้าบัญชีของลูกหนี้ซึ่งได้กระทำในระยะเวลา ๓ เดือนก่อนลูกหนี้ถูกฟ้องล้มละลายเห็นได้ชัดว่ามุ่งหมายให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดโดยเฉพาะธนาคารผู้ร้องคัดค้านได้เปรียบแก่เจ้าหนี้อื่น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงขอให้ศาลสั่งเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๑๑๕ ได้

ดังนั้นที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นให้ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การจำกัดผู้ร้องคัดค้านแพ้คดีผู้ร้อง โดยให้ผู้ร้องคัดค้านชำระเงิน ๓๔๕,๐๐๐ บาทพร้อมทั้งดอกเบี้ยแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผู้ร้อง ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาผู้ร้องคัดค้านฟังไม่ขึ้น

พร้อมกันพิพากษายืน ให้ยฎีกาผู้ร้องคัดค้าน ให้โจทก์เสียเงินค่าทนายความ ๑,๐๐๐ บาท แก่ผู้ร้องด้วย

แอม สิริสาดี

ชิต บุณยประภัศร

โชค จารจินดา

บันทึกของผู้รวบรวม

ผู้รวบรวมเห็นว่า คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้มีผลอย่างสำคัญต่อการปฏิบัติการรณการเป็นอย่างยิ่ง จึงได้นำคำพิพากษาลงพิมพ์ทั้งฉบับ

ด้วยความเคารพต่อศาลฎีกา ผู้รวบรวมยังไม่สู้จะเห็นด้วยกับผลของคำพิพากษาในเรื่องนี้ เพราะการฝากเงินเข้าบัญชีเงินสะพัดนั้นมิใช่เรื่องฝากเข้าเพื่อการชำระหนี้ แต่เป็นเรื่องการปฏิบัติตามสัญญาบัญชีเงินสะพัด ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๕๖ บัญญัติไว้ว่า “...ให้ตัดทอนบัญชีหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนอันเกิดขึ้นแก่กิจการในระหว่างเขาทั้งสองนั้นหักกลบลบกัน และคงชำระแต่ที่เป็นจำนวนคงเหลือโดยคุลยภาค” และตามข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏในท้องสำนวนก็ไม่ได้เห็นว่ามีความผิดปกติก่อนความสัมพันธ์ระหว่างธนาคารกับลูกค้ายานี้ นอกจากนั้นตามข้อเท็จจริงก็ปรากฏว่า ในวันนำเงินฝากเข้าบัญชี (๑๓ กรกฎาคม ๒๕๐๙) นั้น ก็ยังไม่ถึงกำหนดที่ลูกหนี้สัญญากับเจ้าหนี้ทั้งหลายว่าจะชำระหนี้ทั้งหมด (ลูกหนี้สัญญาว่าจะชำระให้เสร็จภายในเดือนกรกฎาคม ๒๕๐๙)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๑๔/๒๕๑๑

ระหว่าง	ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลชั้นเชียงหลี่ กับพวก	โจทก์
	ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกมลติยาภรณ์เสหช่วง	จำเลย
	เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล	
	โกมลติยาภรณ์เสหช่วง	ผู้ร้อง
	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดย ดร. บัวเรศ คำทอง	
	รองอธิการบดี	ผู้ร้องคัดค้าน

การกระทำอันไม่เป็นการมุ่งหมายให้เจ้าหนี้คนใดคนหนึ่งได้เปรียบ

ผู้รับเหมาผิดสัญญา ผู้ว่าจ้างจึงปรับและหักเงินค่าปรับจากค่าจ้างที่จะต้องจ่ายตามสัญญา ไม่ใช่เป็นการที่ลูกหนี้ยินยอมให้ผู้ว่าจ้างกระทำโดยมุ่งหมายให้ผู้ว่าจ้างได้เปรียบเจ้าหนี้อื่นในระยะเวลาสามเดือนก่อนวันฟ้องล้มละลาย

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ที่ ๑๘๑๔/๒๕๑๑

ศาลฎีกา

วันที่ ๒๙ เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๑

ความล้มละลาย

ระหว่าง ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลชั้นเชียงหลี่ กับพวก โจทก์
 ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกมลตียาภรณ์สหช่าง จำเลย
 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกมลตียาภรณ์สหช่าง ผู้ร้อง
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดย ดร. บั้วเรศ คำทอง รองอธิการบดี ผู้ร้องคัดค้าน
 เรื่อง ล้มละลาย

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ลงวันที่ ๓๐ เดือน
 ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๐

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกมลตียาภรณ์สหช่าง โดย
 นายโกมล ตียาภรณ์ ลูกหนี้ยื่นคำร้องต่อศาลว่าคดีนี้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ห้างหุ้นส่วนสามัญ
 นิติบุคคลโกมลตียาภรณ์สหช่างลูกหนี้ เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๐๙ และมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์
 นายโกมล ตียาภรณ์ ลูกหนี้เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๙

เนื่องจากการสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ปรากฏว่าเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม
 คม ๒๕๐๙ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่โดย ดร. บั้วเรศ คำทอง รองอธิการบดีและนายสุนทร
 หงส์ดการมย์ อธิการบดีได้กักเงินจำนวน ๔๖๕,๐๐๐ บาท ของห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล
 โกมลตียาภรณ์สหช่างลูกหนี้ไว้ เพื่อริบเป็นเบี้ยปรับฐานผิดสัญญารับเหมาก่อสร้าง ซึ่งห้างหุ้น
 ส่วนสามัญนิติบุคคลโกมลตียาภรณ์สหช่างเป็นผู้รับจ้าง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นผู้จ้าง ตาม
 สัญญารับเหมาก่อสร้างอาคารตึกชีววิทยาลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๐๘ โดยอ้างว่าห้างหุ้นส่วน
 สามัญนิติบุคคลโกมลตียาภรณ์สหช่างเป็นลูกหนี้ผิดสัญญา จึงริบเงินจำนวน ๔๖๕,๐๐๐ บาทถึง
 กล่าวไปเป็นค่าปรับ ดังปรากฏเรื่องราวที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะอ้างมาประกอบการ
 พิจารณาต่อไป การกระทำของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อลูกหนี้ดังกล่าวแล้ว เป็นการกระทำให้
 เจ้าหนี้อื่นเสียเปรียบ โดยกระทำในระยะเวลาสามเดือนก่อนมีการฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย ทั้ง
 นี้เพราะจำนวนเงินดังกล่าวของลูกหนี้ถูกกักเอาไว้และริบไป โดยลูกหนี้ได้แจ้งคัดค้านการขอริบ

เงินรายนี้อยู่แล้วว่า ลูกหนี้มิได้ประพฤติดิฉันสัญญา ฉะนั้นชอบที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะฟ้องร้องบังคับในเรื่องผิดสัญญาตามกฎหมาย และแม้จะเป็นประการใดก็ตาม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ก็จะมีฐานะเป็นเจ้าหนี้สามัญคนหนึ่งเท่านั้นที่จะได้รับชำระหนี้เป็นค่าชดใช้ความเสียหายตามสัญญา ซึ่งยังไม่เป็นการแน่นอนว่าจะควรได้รับชำระเท่าใด จึงเป็นการไม่ชอบที่จะรับเงินจำนวน ๔๖๕,๐๐๐ บาทไปจากลูกหนี้ โดยลูกหนี้ยินยอมให้รับ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่าเป็นการกระทำที่เจ้าหนี้อื่นเสียเปรียบตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๑๑๕ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้มีหนังสือขอให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ส่งเงินจำนวน ๔๖๕,๐๐๐ บาท ถึงกล่าวคืน แต่ทางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ไม่ยอมคืนให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ประชุมเจ้าหนี้แล้ว ที่ประชุมลงมติให้ร้องขอให้เรียกเงินจำนวน ๔๖๕,๐๐๐ บาท ถึงกล่าวคืนจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จึงขอให้คำสั่งเรียกให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยศาสตราจารย์บัวเรศ คำทอง รองอธิการบดีหรือนายสุนทร หงส์คารมย์ อธิการบดีมาศาล และขอให้ศาลสั่งเพิกถอนการรับเงินที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่กระทำต่อห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกลด์ติยาภรณ์สหช่างฯ เสีย ให้คืนเงินจำนวน ๔๖๕,๐๐๐ บาทกับดอกเบี้ยในต้นเงินถึงกล่าวอัยการร้อยละเอียดครั้งต่อบีตั้งแต่วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๑๐ เป็นต้นไปจนกว่าจะส่งเงินคืนให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อรวบรวมเข้ากองทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป และให้เสียค่าฤชาธรรมเนียมค่าทนายแทนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ด้วย

ศาลชั้นต้นได้ออกหมายเรียกให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดย ดร. บัวเรศ คำทอง รองอธิการบดีให้การแก้คดีต่อศาล

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ฯ ผู้ร้องคัดค้านให้การว่าผู้ร้องเป็นนิติบุคคล มีฐานะเป็นกรม สังกัดสำนักงานกรมนตรีย มีอำนาจดำเนินการตลอดจนการเข้าเป็นคู่สัญญากับบุคคลภายนอกเกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบแบบแผน คำสั่งของทางราชการที่วางไว้

เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๐๘ จำเลยผู้ล้มละลายได้เข้าทำสัญญาประเภทจ้างทำของไว้กับผู้ร้องคัดค้าน โดยรับจ้างผู้ร้องคัดค้านทำการก่อสร้างตึกชีววิทยาพร้อมครุภัณฑ์ในบริเวณมหาวิทยาลัยเชียงใหม่หนึ่งหลัง เป็นราคา ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยแบ่งชำระเงินค่าจ้างเป็นงวดๆ ถึงปรากฏตามภาพถ่ายสัญญาท้ายคำให้การ มีข้อสัญญากันไว้ว่าจำเลยผู้ล้มละลายจะต้องทำให้แล้วเสร็จตามสัญญาภายในวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๐๘ ถ้าผิดสัญญาจำเลยผู้ล้มละลายซึ่งเป็นผู้รับ

จ้างนั้นจะต้องรับผิดชอบชำระเงินต่อผู้ร้องคัดค้านซึ่งเป็นผู้ว่าจ้างเป็นรายวัน วันละ ๒,๕๐๐ บาท ครั้นเมื่อจำเลยผู้ล้มละลายกระทำการก่อสร้างตามสัญญาแล้ว จำเลยผู้ล้มละลายปฏิบัติผิดสัญญา โดยปรากฏว่าระยะเวลาได้ล่วงเลยวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๐๘ แล้ว จำเลยผู้ล้มละลายก็ยังก่อสร้างและปฏิบัติตามสัญญาไม่แล้วเสร็จ เป็นการปฏิบัติผิดสัญญาไปจนถึงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๐๙ ผู้ร้องคัดค้านซึ่งเป็นผู้จ้าง และโดยคำสั่งของนายกรัฐมนตรีซึ่งไม่อนุมัติให้จำเลยผู้ล้มละลายต่ออายุสัญญาตามขอร้องไปได้ จึงได้ปรับจำเลยผู้ล้มละลายฐานผิดสัญญาดังกล่าวแล้วเป็นรายวัน รวม ๑๘๖ วันเป็นเงิน ๔๖๕,๐๐๐ บาท โดยยึดและหักจากเงินที่จำเลยผู้ล้มละลายจะได้รับจากค่าจ้างงวดสุดท้ายไว้เป็นเงิน ๔๖๕,๐๐๐ บาท ตามสัญญาระบุไว้ โดยผู้ร้องคัดค้านได้จัดการแจ้งให้จำเลยผู้ล้มละลาย และจำเลยผู้ล้มละลายได้ทราบการสั่งปรับตามสัญญานั้นแล้ว และผู้ร้องคัดค้านได้นำเงินที่ปรับฐานผิดสัญญาดังกล่าวนั้นส่งคลังเป็นรายได้ของแผ่นดิน ไปตามกฎหมายและระเบียบคำสั่งของกระทรวงการคลัง และระเบียบสำนักคณะรัฐมนตรีไปแล้วแต่วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๐๙ การปฏิบัติของผู้ร้องคัดค้านดังกล่าวเป็นการปฏิบัติให้เป็นไปตามสัญญา กฎหมาย ระเบียบแบบแผนและคำสั่งของทางราชการ ซึ่งผู้ร้องคัดค้านมีอำนาจและหน้าที่จะต้องปฏิบัติ จึงหาใช่เป็นการโอนเงินชำระหนี้อันจะพึงเป็นมูลให้เรียกให้เพิกถอนการกระทำของผู้ร้องคัดค้านได้ตามที่ผู้ร้องร้องขอ เพราะมิใช่เป็นการที่ลูกหนี้กระทำเองหรือยินยอมให้กระทำ โดยมุ่งหมายให้เจ้าหน้าที่คนอื่น (น่าจะหมายถึงเจ้าหน้าที่คนอื่น) เสียเปรียบ ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๑๑๕ ทั้งเป็นการที่ได้มีข้อสัญญากันไว้ต่อผู้ร้องคัดค้าน ก่อนที่จำเลยผู้ล้มละลายจะตกอยู่ในฐานะเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือถูกฟ้องล้มละลาย จึงขอให้ยกคำร้องของผู้ร้องเสีย

ชั้นพิจารณา ทั้งสองฝ่ายต่างรับข้อเท็จจริงกัน คือ

(๑) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกมลคิตยาภรณ์เสหช่วงลูกหนี้ถูกฟ้องล้มละลายเมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๐๙ และถูกพิทักษ์ทรัพย์วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๐๙ และลูกหนี้รายนี้มีหนี้สินอยู่ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๐๙ ทั้งสิ้น ๑,๗๒๑,๐๙๑.๓๘ บาท ซึ่งลูกหนี้สัญญาจะใช้ให้เจ้าหน้าที่เสร็จสิ้นทุกรายภายในเดือนกรกฎาคม ๒๕๐๙ แต่ก็ได้ชำระให้แก่เจ้าหน้าที่โดยจนกระทั่งถูกฟ้อง

(๒) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ผู้ร้องคัดค้านได้ทำสัญญาไว้กับลูกหนี้ คือสัญญาจ้างฉบับลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๐๘ ตามที่ปรากฏในสำเนาท้ายคำร้องคัดค้านทุกประการ

(๓) เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๐๕ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ผู้ร้องคัดค้านได้ยกเงินจำนวน ๔๖๕,๐๐๐ บาท ซึ่งผู้ร้องคัดค้านจะต้องจ่ายให้แก่ลูกหนี้เพื่อเป็นค่าจ้างเหมาก่อสร้างครั้งสุดท้ายตามสัญญาจ้างฉบับลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๐๔ ไว้เพื่อรับเป็นค่าปรับ ซึ่งผู้ร้องคัดค้านถือว่าลูกหนี้ผิดสัญญาตั้งกล่าวไว้จริง

(๔) ลูกหนี้ได้มีหนังสือถึงมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรื่องขอต่ออายุสัญญาก่อสร้างตึกชีววิทยามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ฉบับลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๔ และมีหนังสือถึงมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีก ๑ ฉบับเรื่องขอระงับการปรับเงินราย ๔๖๕,๐๐๐ บาทนี้ ฉบับลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๐๕ จริง ปรากฏรายละเอียดในสำเนาหนังสือทั้งสองฉบับที่ผู้ร้องคัดค้านอ้างและนำส่งศาล

ทั้งสองฝ่ายแถลงขอให้ศาลวินิจฉัยคดีนี้โดยไม่ต้องสืบพยานในประเด็นที่พิพาท คือ

(๑) การที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ผู้ร้องคัดค้านรับเงินจำนวน ๔๖๕,๐๐๐ บาทไปจากลูกหนี้เพื่อเป็นค่าปรับ ซึ่งทางผู้ร้องคัดค้านถือว่าลูกหนี้ผิดสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างดังกล่าวนั้น เป็นการกระทำที่ลูกหนี้ได้กระทำหรือยินยอมให้กระทำ โดยมุ่งหมายให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในฐานะเจ้าหนี้ได้เปรียบเจ้าหนี้คนอื่น ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๑๑๕ อันจะให้ศาลสั่งเพิกถอนได้หรือไม่

(๒) เรื่องคอกเบย

ศาลชั้นต้นเห็นว่า แม้ว่าผู้ร้องคัดค้านจะได้ทำการกักและรับเงิน ๔๖๕,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นค่าเบยปรับจากลูกหนี้ภายในกำหนดระยะเวลา ๓ เดือนก่อนมีการขอให้ลูกหนี้ล้มละลายก็ตาม ในการกักและรับเงินรายนี้เป็นเบยปรับ ข้อเท็จจริงก็ยอมรับกันอยู่แล้วว่า ผู้ร้องคัดค้านอ้างว่าเนื่องมาจากลูกหนี้ผิดสัญญา โดยก่อสร้างตึกอาคารเรียนไม่เสร็จภายในกำหนด ผู้ร้องคัดค้านจึงได้รับเงินดังกล่าวตามสัญญาจ้างเหมา โดยหักเงินที่ลูกหนี้จะได้รับจากค่าจ้างงวดสุดท้าย ซึ่งลูกหนี้ก็ได้คัดค้านเรื่องการรับเงินรายนี้ต่อผู้ร้องคัดค้าน จึงยังถือไม่ได้ว่าลูกหนี้ได้มุ่งหมายที่จะให้ผู้ร้องคัดค้านได้เปรียบแก่เจ้าหนี้คนอื่นตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๑๑๕ ส่วนข้อที่ผู้ร้องอ้างว่าลูกหนี้มิได้ประพฤติดังสัญญา ผู้ร้องคัดค้านไม่มีอำนาจรับเงินจำนวนดังกล่าวเป็นเบยปรับนั้น ผู้ร้องชอบที่จะฟ้องร้องว่ากล่าวเอากับผู้ร้องคัดค้านเป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก กรณีไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยประเด็นข้ออื่นต่อไปอีก จึงให้ยกคำร้องและให้ผู้ร้องเสียค่าธรรมเนียมค่าทนายแทนผู้ร้องคัดค้านด้วย

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ฎีกา

ศาลฎีกาตรวจสำนวนและประชุมปรึกษาแล้ว ได้ความว่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ทำสัญญาจ้างทำห้ส่วนสามนิติบุคคลโกลดติยาภรณ์สหช่าง โดยนายโกลด ตียาภรณ์ ผู้จัดการก่อสร้างตึกชีววิทยาพร้อมครุภัณฑ์ ๑ หลังเป็นเงิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ปรากฏตามสัญญาจ้างหมาย ร. ๕ ตามสัญญาข้อ ๒ กำหนดไว้ว่า ทางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะจ่ายเงินให้ผู้รับจ้างเป็นงวด ๆ รวม ๗ งวด สำหรับงวดที่ ๗ เงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท จะจ่ายให้เมื่อผู้รับจ้างได้ก่อสร้างเสร็จตามสัญญาทุกประการ ซึ่งจะแล้วเสร็จภายในวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๐๔ และตามสัญญาข้อ ๕ มีความว่า ถ้าผู้รับจ้างทำการไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา ผู้รับจ้างยอมให้ผู้ว่าจ้างปรับเป็นรายวัน วันละ ๒,๕๐๐ บาท ปรากฏว่าผู้รับจ้างได้ส่งงานงวดสุดท้ายล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญาถึง ๑๘ วัน ทางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จึงปรับและได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๐๔ ถึงผู้จัดการทำห้ส่วนสามนิติบุคคลโกลดติยาภรณ์สหช่างตามหนังสือหมาย ร. ๑ แจ้งว่าเงินที่จะจ่ายงวดที่ ๗ นี้ทางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้กักเงินค่าปรับไว้เป็นเงิน ๔๖๕,๐๐๐ บาท ต่อมาวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๐๔ ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ทำห้ส่วนสามนิติบุคคลโกลดติยาภรณ์สหช่าง และมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นายโกลด ตียาภรณ์ เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๔

ตามที่ได้ความมานี้ ปัญหาที่ว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะขอให้ศาลสั่งเพิกถอนการรับเงินที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่กระทำต่อทำห้ส่วนสามนิติบุคคล โกลดติยาภรณ์สหช่าง และขอให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่คืนเงินให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้หรือไม่นั้น ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้ว แม้จะปรากฏว่าทำห้ส่วนสามนิติบุคคลโกลดติยาภรณ์สหช่างลูกหนี้ได้ทำหลักฐานให้ไว้แก่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ผู้ร้องคัดค้านเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๐๔ ว่า ลูกหนี้ได้รับเงินจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวนเงินหนึ่งล้านบาท ซึ่งเป็นเงินที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะจ่ายให้ลูกหนี้เป็นค่าจ้างงวดที่ ๗ แล้วก็ดี แต่ตามสัญญาที่ลูกหนี้ทำไว้กับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (เอกสารหมาย ร. ๕) ข้อ ๒ มีความตอนท้ายว่าเงินงวดที่ ๗ นี้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะจ่ายให้ผู้รับจ้างคือลูกหนี้ เมื่อผู้รับจ้างได้ทำการก่อสร้างเสร็จตามสัญญาแล้วทุกประการ และคณะกรรมการได้ตรวจรับงานแล้วตามหลักฐานที่ปรากฏนี้ ศาลฎีกาเห็นว่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ผู้ร้องคัดค้านจะจ่ายเงินค่าจ้างงวดที่ ๗ ให้ลูกหนี้ ต่อเมื่อลูกหนี้ได้ทำการก่อสร้างเสร็จตามสัญญาแล้ว แต่ได้ความว่าลูกหนี้ทำการก่อสร้างไม่แล้วเสร็จ จนเลยกำหนด

ตามสัญญาถึง ๑๘๖ วัน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จึงปรับลดหนี้วันละ ๒,๕๐๐ บาท คิดแล้วเป็นเงิน ๔๖๕,๐๐๐ บาท ปรากฏว่าลูกหนี้ได้มีหนังสือลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๐๙ ถึงรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขอความเห็นใจและความเมตตาการะงับการปรับในกรณีทำงานล่วงเวลานี้เสีย ซึ่งเป็นข้อแสดงว่าลูกหนี้ได้ทำงานเลยกำหนดเวลาตามสัญญาจริง ตามสัญญาจ้างหมาย ร. ๕ ข้อ ๕ วรรคสุดท้ายก็มีความว่า เมื่อลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้รับจ้างผิดสัญญาแล้ว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ผู้ว่าจ้างมีอำนาจที่จะยึด และหักเงินค่าจ้างที่ค้างชำระไว้เพื่อเป็นค่าทดแทนได้ ศาลฎีกาจึงเห็นว่า เมื่อคดีได้ความว่าลูกหนี้ได้ทำการก่อสร้างจนล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญาจ้างแล้ว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ก็ย่อมมีสิทธิที่จะหักเงินไว้เป็นค่าปรับก่อนที่จะจ่ายค่าจ้างให้ลูกหนี้ได้ และตามข้อเท็จจริงที่ได้ความตามทิวินิจฉัยมาแล้วนี้ คดีฟังไม่ได้ว่าลูกหนี้ได้ยินยอมให้กระทำโดยมุ่งหมายให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้เปรียบเจ้าหนี้คนอื่น ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๑๑๕ ถึงที่ผู้ร้องร้องมา ที่ผู้ร้องอ้างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๖๗/๒๕๐๖ ระหว่างนายบรรยงหรือตึกยัง นิมากร โจทก์ นายสุนันท์ แซ่ฉั่ว กับพวกจำเลย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ผู้ร้องมานั้น ศาลฎีกาเห็นว่าคดีนี้ได้ความว่าผู้ล้มละลายโอนที่พิพาทซึ่งเป็นของผู้ล้มละลายให้ผู้อื่น ข้อเท็จจริงไม่ตรงกับคดีนี้ ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามคำสั่งศาลชั้นต้นให้ยกคำร้องของผู้ร้องเสีย นั้นชอบแล้ว ฎีกาผู้ร้องฟังไม่ขึ้น

พิพากษายืน ยกฎีกาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผู้ร้อง ให้ผู้ร้องเสียค่าทนายความในชั้นฎีกาแทนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ผู้ร้องคัดค้านอีกหนึ่งร้อยบาท

จำรูญ โชติรัตน์
โกวิท ธีระวัฒน์
อาจิต ไชยคำ

บันทึกของผู้รวบรวม

เนื่องจากมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๑๑/๒๕๑๑ ซึ่งกล่าวถึงการที่ลูกค้าของธนาคารนำเงินฝากเข้าบัญชีลดยอดเงินที่เบิกเกินบัญชีว่าเป็นการกระทำโดยมุ่งหมายให้ธนาคารซึ่งเป็นเจ้าหนี้คนหนึ่งได้เปรียบเจ้าหนี้คนอื่น ๆ แต่ในคดีนี้เป็นเรื่องข้อเท็จจริงที่แสดงว่าการกระทำอย่างใดที่ไม่เป็นการทำให้เจ้าหนี้รายใดรายหนึ่งได้เปรียบเจ้าหนี้คนอื่น ๆ จึงได้นำคำพิพากษาลงพิมพ์เต็มทั้งฉบับเพื่อจะได้เปรียบเทียบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๐/๒๕๑๑

ระหว่าง ด.ช. เจษฎ ศรีสุข กับพวก
นายชิงว่นวน

โจทก์
จำเลย

ฎีกาลำเนา การโฆษณาส่งหมายเรียกจำเลยทางหนังสือพิมพ์

การลงโฆษณาหมายเรียกจำเลยทางหนังสือพิมพ์นั้นย่อมมีผลเฉพาะจำเลยซึ่งมีฎีกาลำเนาอยู่ในประเทศไทยหรือได้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยชั่วคราวในระหว่างระยะเวลาที่ได้มีการลงโฆษณาจำเลยมีฎีกาลำเนาอยู่ในต่างประเทศ แม้จะเข้ามาในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว แต่กลับไปประเทศของตนก่อนศาลลงโฆษณาหมายเรียกทางหนังสือพิมพ์ และไม่ปรากฏว่า หลังจากนั้นจำเลยได้กลับเข้ามาในประเทศไทยอีก จึงถือไม่ได้ว่าได้มีการส่งหมายเรียกให้แก่จำเลยในประเทศไทยโดยชอบแล้ว

บันทึกของผู้รวบรวม

ในการติดต่อกับผู้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยชั่วคราวนั้นธนาคารจะต้องระมัดระวังในส่วนที่เกี่ยวกับการให้เครดิตหรือให้กู้ยืมเพราะถ้าหากผู้นั้นออกไปจากประเทศไทยแล้วจะทำให้ยุ่งยากแก่การดำเนินคดีฟ้องร้องเช่นคดีนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๓/๒๕๑๑

ระหว่าง นายบุญชอบ อ่องสว่าง
นายธวัช อะภูวนินทร์ ที่ ๑, นายชัชวาลย์ โชติกเสถียรที่ ๒

โจทก์
จำเลย

ออกเช็คโดยใช้แบบพิมพ์เช็คของผู้อื่น ความรับผิดชอบของผู้สกลหลังและรับอาวัล

แม้ผู้สั่งจ่ายเช็คจะไม่มีเงินฝากธนาคาร แต่ออกเช็คสั่งจ่ายเงินโดยใช้แบบพิมพ์เช็ค ซึ่งธนาคารมอบให้ลูกค้าของธนาคารไว้ใช้ถอนเงิน เมื่อเป็นหนังสือตราสารมีรายการครบถ้วน บริบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๘๗, ๙๘๘ ย่อมเป็นเช็คโดยชอบ

ผู้ทรงเช็คฟ้องผู้สั่งจ่ายเป็นคดีอาญาต่อศาลอาญา แล้วถอนฟ้องยอมให้ผู้สั่งจ่ายผ่อนชำระเงินตามเช็ค ไม่ทำให้ผู้สกลหลังรับประกันด้วยอาวัลหลุดพ้นไปจากความรับผิดชอบ

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔/๒๕๑๒

ระหว่าง นายอับราฮิม เอ. อาชีซ
ธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยา

โจทก์
จำเลย

การเรียกเก็บเงินตามเช็ค

การที่ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินนำเช็คชื่กร่อม Account Payee Only ซึ่งระบุชื่อ
ยี่ห้อร้านของโจทก์ ไปเข้าบัญชีของผู้อื่น โดยเชื่อว่าผู้อื่นนั้นเป็นตัวแทนของร้านของโจทก์นั้น
ถือได้ว่า ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินประมาทเลินเล่อ แม้ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินจะทำการโดย
สุจริตจริง แต่เมื่อปรากฏว่า ผู้คนที่อ้างว่าเป็นตัวแทนของร้านยี่ห้อการค้าค้านั้น ไม่มีสิทธิใน
เช็ค ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินก็ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าของร้าน คือโจทก์ผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่ง
เช็คนั้น

คำพิพากษา

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ที่ ๔/๒๕๑๒

ศาลฎีกา

วันที่ ๑๗ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๒

ความแพ่ง

ระหว่าง นายอับราฮิม เอ. อาชีซ
ธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยา

โจทก์
จำเลย

เรื่อง ละเมิด เช็ค

จำเลยฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ลงวันที่ ๓๐ เดือนพฤศจิกายน
พุทธศักราช ๒๕๑๐

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นเจ้าของร้านชื่อ “แซลวิน อินเด็นติ้ง เอเย่นซี” เขียนเป็น
ภาษาอังกฤษว่า “Salween Indenting Agency” เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๐๖ ร้านโจทก์มีเงิน

ได้ค่านายหน้าขายกระจุกให้แก่บริษัทในต่างประเทศ ๖๗๕ ปอนด์สเตอร์ลิง ๓ ซิลลิง ๖ เพนนี บริษัทในต่างประเทศส่งเงินจำนวนนี้ให้ร้านโจทก์ผ่านธนาคารมอสโคว์นารอคนีแบงก์ แห่งเมือง ลอนดอน ประเทศอังกฤษ และธนาคารมอสโคว์นารอคนีแบงก์ได้ส่งมายังธนาคารเกษตร จำกัด ที่ตำบลจักรวรรดิ อำเภอสามพันวังค์ จังหวัดพระนคร เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๐๖

เดือนกันยายน ๒๕๐๖ โจทก์ติดต่อบริษัทและได้รับแจ้งจากธนาคารเกษตร จำกัดว่า ธนาคารเกษตร จำกัดได้ออกเช็คของธนาคารส่งจ่ายเงินจำนวนนี้ โดยเช็คเลขที่เอฟ. ๗๗๖๕๖๖ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๐๖ เป็นเงินไทย ๓๘,๘๘๑ บาท ๒๓ สตางค์ ระบุชื่อร้านโจทก์ว่า “แซลวิน อินเดินทิง เอเย่นซี” เป็นภาษาอังกฤษเป็นผู้รับเงินและได้ขีดคร่อมเช็ค ระบุไว้กลางเส้นที่ขีดคร่อมว่า “Account Payee Only” ซึ่งหมายความว่าให้เข้าบัญชีของผู้รับเงินโดยเฉพาะเท่านั้น แต่เช็คฉบับนี้ธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยา จำกัด สาขาเวลลิงตัน ได้เรียกเก็บเงินจากธนาคารเกษตร จำกัดเรียบร้อยแล้ว โดยธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยา จำกัด ได้สลักหลังไว้ว่า “Payee's A/C Credited” ซึ่งหมายความว่า ธนาคารจำเลยได้นำเช็คนั้นเข้าบัญชีเป็นเครดิตของร้านโจทก์ซึ่งเป็นผู้รับเงินหรือเจ้าของเช็คนั้นแล้ว

ความจริงร้านโจทก์ที่ชื่อ “แซลวิน อินเดินทิง เอเย่นซี” ไม่เคยมีบัญชีเงินฝากกับธนาคารจำเลย การที่จำเลยสลักหลังและเรียกเงินตามเช็คจากธนาคารเกษตร จำกัด จึงเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายและธรรมเนียมประเพณีธนาคาร เป็นการละเมิดต่อโจทก์ ซึ่งเป็นเจ้าของเช็ค ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายยังไม่ได้รับเงินตามเช็คขอให้บังคับจำเลยใช้เงิน ๓๘,๘๘๑ บาท ๒๓ สตางค์ กับดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะใช้เงินให้โจทก์เสร็จ

จำเลยให้การว่า เช็คตามฟ้องเป็นเช็คส่งจ่ายผ่านธนาคารในประเทศไทย ส่วนโจทก์มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศพม่า โจทก์จึงไม่ใช่เจ้าของเช็คและไม่มีสิทธิในเช็ค ไม่มีอำนาจฟ้อง จำเลยเป็นเพียงธนาคารผู้เรียกเก็บเงินซึ่งรับเช็คไว้เพื่อเรียกเก็บเงินสำหรับลูกค้าโดยสุจริต และได้ประมาณเงินแล้ว เพราะนายกุลาม เอ. ชูชื่น เป็นลูกค้าและมีเงินฝากอยู่กับธนาคารจำเลย ทั้งเป็นตัวแทนและหุ้นส่วนผู้จัดการได้รับมอบอำนาจจากห้างหุ้นส่วนแซลวิน อินเดินทิง เอเย่นซีโดยชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ยกฟ้อง

ในการชั่งสองสถาน ศาลสั่งให้นำสืบให้โจทก์สืบก่อน

ในระหว่างสืบตัวโจทก์ คู่ความแถลงรับกันตามรายงานกระบวนการพิจารณา ลงวันที่

๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๘ ว่า ร้านแซลวิน อินเดินทัง เอเย่นซี ไม่มีเงินฝากไว้กับธนาคารจำเลย ศาลสอบจำเลย่ว่าเหตุใดจึงเรียกเก็บเงิน ซึ่งส่งจ่ายเฉพาะเพื่อบัญชีของร้านแซลวิน อินเดินทัง เอเย่นซี

จำเลยแถลงว่า เนื่องจากนายกุลาม เอ.ฮูเซ็น ได้นำหนังสือมอบอำนาจเป็นตัวแทน ของร้านแซลวิน อินเดินทัง เอเย่นซี มาแสดงว่าได้ทำในนามของร้านแซลวิน อินเดินทัง เอเย่น ซี และนายกุลาม เอ.ฮูเซ็น มีบัญชีฝากเงินกับธนาคารจำเลย ธนาคารจำเลยเชื่อถือใบมอบ อำนาจนั้นจึงเรียกเก็บเงิน แต่ไม่ได้ยึดใบมอบอำนาจไว้ ครั้นถูกโจทก์ฟ้องจึงขอให้นายกุลาม เอ.ฮูเซ็น ส่งใบมอบอำนาจมาให้จำเลยตามเอกสาร ล. ๑

ศาลสอบโจทก์ โจทก์แถลงว่า เอกสารหมายเลข ล. ๑ เป็นเอกสารปลอม ส่วนใบ มอบอำนาจที่ถูกตัดที่โจทก์มอบอำนาจให้นายกุลาม เอ.ฮูเซ็น คือใบมอบอำนาจที่ศาลแขวง พระนครได้ส่งมาและศาลแขวงพระนครได้หมาย จ. ๕

คู่ความร่วมกันว่า เอกสาร ล. ๑ กับใบมอบอำนาจที่ศาลแขวงพระนครได้ส่งมา มี ข้อความเหมือนกัน ผิดกันแต่วันที่ ๑๑ และ ๑๗ เท่านั้น

โจทก์แถลงว่า โจทก์ได้เรียกใบมอบอำนาจที่ศาลแขวงพระนครได้คืนก่อนธนาคาร จำเลยเรียกเก็บเงินจากธนาคารเกษตร จำกัด แล้วโจทก์ได้ทำใบมอบอำนาจให้นายกุลาม เอ.ฮูเซ็น ใหม่ ตามใบมอบอำนาจที่ศาลแขวงพระนครได้หมาย จ. ๖

คู่ความร่วมกันว่าธนาคารจำเลยเรียกเก็บเงินจากธนาคารเกษตร จำกัด เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๐๖

โจทก์จำเลยแถลงว่าจะขอสืบข้อเท็จจริงในประเด็นเดียวที่ว่าในระหว่างจำเลยเรียก เก็บเงินตามเช็คของธนาคารเกษตร จำกัด เข้าบัญชีเงินฝากของนายกุลาม เอ.ฮูเซ็น นั้น โจทก์ ได้เรียกใบมอบอำนาจที่ศาลแขวงพระนครได้หมาย จ. ๕ คืนแล้วหรือยัง

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วฟังว่า เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๐๖ โจทก์ได้เรียกใบ มอบอำนาจที่ศาลแขวงพระนครได้ หมาย จ. ๕ คืนไปจากนายกุลาม เอ. ฮูเซ็นแล้ว เช็คธนาคาร เกษตร จำกัด ส่งจ่ายให้ Salween Indenting Agency (แซลวิน อินเดินทัง เอเย่นซี) ผู้ถือและ เช็คลบนั้นขีดคร่อมว่า "Account Payee Only" ซึ่งหมายความว่าเข้าบัญชีของผู้รับเงินโดย เฉพาะเท่านั้น เมื่อแซลวิน อินเดินทัง เอเย่นซี ไม่มีเงินฝากไว้กับธนาคารจำเลย แม้นายกุลาม เอ.ฮูเซ็น จะมีบัญชีเงินฝากเป็นส่วนตัวไว้กับธนาคารจำเลย และถึงแม้นายกุลาม เอ. ฮูเซ็น

จะได้แสดงหลักฐานตามเอกสาร ถ. ๒ และ ถ. ๑๑ การที่ธนาคารจำเลยเรียกเก็บเงินจากธนาคารเกษตร จำกัด ตามเช็คดังกล่าวเข้าบัญชีเงินฝากของนายกุลาม เอ.ชูเซ็น เป็นการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมาย จึงฟังได้ว่าจำเลยได้กระทำความผิดต่อโจทก์ พิพากษาให้จำเลยใช้เงิน ๓๘,๘๘๑ บาท ๒๓ สตางค์ แก่โจทก์และให้เสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะใช้เงินเสร็จ กับให้เสียค่าฤชาธรรมเนียม ค่าทนายความ ๔๐๐ บาทแทนโจทก์ด้วย

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ให้จำเลยเสียค่าทนายความชั้นอุทธรณ์แทนโจทก์สองร้อยบาท

จำเลยฎีกาว่า

๑. โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง

๒. จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบ

ศาลฎีกาได้ตรวจสำนวนฟังทนายจำเลยแสดงการณด้วยวาจาและประชุมปรึกษาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติได้ว่า โจทก์ได้จดทะเบียนพาณิชย์ ชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชย์กิจว่า แซลวิน อินเด็นตัง เอเย่นซี เขียนเป็นอักษรโรมัน Salween Indenting Agency เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๐๖ ธนาคารเกษตร จำกัด ได้ออกเช็คระบุชื่อ Salween Indenting Agency เป็นผู้ถือ สั่งจ่ายเงินจำนวน ๓๘,๘๘๑ บาท ๒๓ สตางค์ พร้อมกับขีดคร่อมและเขียนเป็นภาษาอังกฤษว่า "Account Payee Only" ในวันเดียวกันนั้นเองนายกุลาม เอ.ชูเซ็น ได้นำเช็คดังกล่าวไปเข้าบัญชีของนายกุลาม เอ.ชูเซ็น ที่ธนาคารจำเลย แล้วธนาคารจำเลยก็เรียกเก็บเงินจากธนาคารเกษตร จำกัด นำเข้าบัญชีของนายกุลาม เอ.ชูเซ็นให้ และสลักหลังเช็คนี้ว่า "Payee's A/C Credited" ซึ่งแปลว่า "เข้าบัญชีเป็นเจ้าหนี้ของผู้รับเงินตามเช็คแล้ว" ความจริงโจทก์ไม่มีบัญชีฝากเงินกับธนาคารจำเลย การกระทำของธนาคารจำเลยทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย

ได้พิเคราะห์แล้ว ที่จำเลยฎีกาว่า นายกุลาม เอ.ชูเซ็น เป็นผู้ทำการแทนร้านแซลวิน อินเด็นตัง เอเย่นซี และนายกุลาม เอ.ชูเซ็นเป็นผู้เซ็นสัญญาหน้าขายกระจกในนามของแซลวิน อินเด็นตัง เอเย่นซี ทั้งเช็คที่พิพาทก็ระบุให้จ่ายแซลวิน อินเด็นตัง เอเย่นซี ฉะนั้นนายกุลาม เอ.ชูเซ็นจึงเป็นผู้ทรงเช็คโดยชอบ โจทก์ไม่ใช่ผู้ทรง ไม่มีอำนาจฟ้องนั้น ศาลฎีกาเห็นว่า ความจริงชื่อแซลวิน อินเด็นตัง เอเย่นซี Salween Indenting Agency เป็นชื่อที่ตัวโจทก์ได้ขอจดทะเบียนก่อนนายทะเบียนพาณิชย์เพื่อใช้ในการประกอบพาณิชย์กิจ และนาย

ทะเบียนได้จดทะเบียนให้แล้วตามเอกสารหมายเลข จ. ๑๐ เพราะฉะนั้นโจทก์จึงเป็นเจ้าของชื่อนั้นโดยชอบ เมื่อเช็คที่พิพาทหมายเลข จ. ๑๔ ระบุชื่อ Salween Indenting Agency ซึ่งเป็นชื่อที่โจทก์เป็นเจ้าของ โจทก์จึงเป็นผู้ทรงโดยชอบ นายกุลาม เอ.ฮูเซ็น เป็นแต่ผู้ทำการแทนร้านและเซ็นสัญญาในนามของร้าน ไม่ใช่ผู้มีชื่อที่ระบุไว้ในเช็ค นายกุลาม เอ.ฮูเซ็น จึงไม่ใช่ผู้ทรงเมื่อโจทก์เป็นผู้ทรงเช็คที่พิพาทโดยชอบ และได้รับความเสียหายจากการกระทำของธนาคารจำเลย โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องธนาคารจำเลยได้ ฎีกาโจทก์ข้อนี้เป็นอันตกไป

ปัญหาที่ว่า จำเลยจะต้องรับผิดชอบโจทก์หรือไม่

ศาลฎีกาเห็นว่า เช็คที่พิพาทหมายเลข จ. ๑๔ ระบุชื่อ Salween Indenting Agency เป็นผู้ถือและชื่ตกร้อม พร้อมทั้งเขียนสั่งว่า Account Payee Only ถือเป็นทำนองห้ามเปลี่ยนมือ แต่การที่ธนาคารจำเลยกลับนำเอาเช็คที่พิพาทไปเข้าบัญชีของนายกุลาม เอ.ฮูเซ็น เสียหนี้จำเลยต่อผู้ว่า เพราะโจทก์ไม่มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารจำเลย ส่วนนายกุลาม เอ.ฮูเซ็น มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารจำเลย และธนาคารจำเลยเชื่อตามหนังสือมอบอำนาจที่นายกุลาม เอ.ฮูเซ็น นำมาแสดงว่านายกุลาม เอ.ฮูเซ็น เป็นตัวแทนของโจทก์ แต่โจทก์ก็นำสืบได้ว่าในระหว่างที่ธนาคารจำเลยเรียกเก็บเงินตามเช็คที่พิพาท โจทก์ได้ถอนการมอบอำนาจเสียแล้ว ฉะนั้นในขณะนั้นนายกุลาม เอ.ฮูเซ็น จึงไม่ใช่ตัวแทนของโจทก์ ไม่มีอำนาจนำเช็คที่พิพาทเข้าบัญชีของตนได้ ถึงแม้ว่าธนาคารจำเลยจะเป็นบุคคลภายนอกผู้สุจริตไม่ทราบเรื่องการบอกเลิกการเป็นตัวแทนของ นายกุลาม เอ.ฮูเซ็น แต่การที่ธนาคารจำเลยปฏิบัติเช่นนั้นเท่ากับเป็นการนำเช็คของโจทก์ไปเข้าบัญชีส่วนตัวของนายกุลาม เอ.ฮูเซ็น ซึ่งเห็นได้ว่าอาจเป็นทางให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ได้ เป็นทางปฏิบัติที่ธนาคารทั้งหลายไม่พึงกระทำ ดังที่ปรากฏตามคำเบิกความของนายเฉลิม ยงบุญเกิด ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีธนาคารแห่งประเทศไทยพยานโจทก์ว่า แม้จะมีใบมอบอำนาจปรากฏชัดว่าให้ผู้รับมอบอำนาจนำเช็คเข้าบัญชีของผู้รับมอบอำนาจได้ กรณีตามเช็ค จ. ๑๔ นี้ ผู้รับมอบอำนาจก็นำเช็ค จ. ๑๔ เข้าบัญชีของตนไม่ได้ เพราะฉะนั้นการที่ธนาคารจำเลยนำเช็คซึ่งระบุชื่อโจทก์เป็นผู้ถือและชื่ตกร้อมทั่วไป พร้อมทั้งเขียนเป็นคำสั่งว่า Account Payee Only ไปเข้าบัญชีของผู้อื่นโดยเชื่อว่าเป็นตัวแทนโจทก์ ย่อมถือได้ว่าธนาคารจำเลยประมาทเลินเล่อ แม้ธนาคารจำเลยจะสุจริตจริง แต่เมื่อปรากฏว่านายกุลาม เอ.ฮูเซ็น ไม่มีสิทธิในเช็คนั้น ธนาคารจำเลยก็ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คนั้น กรณีจึงไม่เข้าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๐๐ ดังที่จำเลยต่อสู้ ฎีกาจำเลยฟังไม่ขึ้น

พิพากษายืนในผลที่ให้จำเลยแพ้คดีโจทก์ ยกฎีกาจำเลยเสีย ให้จำเลยเสียค่าทนาย
ความชั้นฎีกาหนึ่งร้อยห้าสิบบาทแทนโจทก์.

กิตติ สี่หนนทน์
ชลัม รุทธะวณิช
แสวง ถัดพลี

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๔๖/๒๕๑๒

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (โดยนายจำรัส จตุรภัทร
กรรมการผู้จัดการใหญ่) โจทก์
ระหว่าง พันตรีพรภักย์ มณีมัย ที่ ๑, นายมนตรี จางทองคำ ที่ ๒, จำเลย

จำนองเป็นโมฆะ การรับสภาพหนี้

ยอมผูกพันตนเองเพื่อประกันหนี้เงินเกินบัญชีของผู้อื่น โดยมอบโฉนดที่ดิน
และใบมอบฉันทะซึ่งลงชื่อแล้วให้แก่ธนาคาร แต่กลับปรากฏว่าไม่ได้มีการจดทะเบียนจำนองให้
ถูกต้องตามกฎหมาย สัญญาจำนองจึงเป็นโมฆะ

การรับสภาพหนี้ก็มีผลแต่เพียงทำให้อายุความสะดุดหยุดลงเท่านั้น หาเป็นการก่อ
ตั้งสิทธิฟ้องร้องขึ้นใหม่แต่อย่างใดไม่

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๒๒/๒๕๑๒

ห้างหุ้นส่วนจำกัดโรงอัดปอทวีแสงไทยอุดร
โดยนายอมร อวสานนท์ หุ้นส่วนผู้จัดการ โจทก์
ระหว่าง บริษัทสากลสหกิจ จำกัด โดยนายชอ ควรทรงธรรม กรรมการผู้จัดการ จำเลย

เช็ค ความรับผิดชอบของผู้ส่งจ่าย

ปรากฏตามเช็คที่ว่า ส่งจ่ายเงิน โดยระบุชื่อผู้รับเงิน แต่มิได้ขีดฆ่าคำว่า หรือผู้ถือ
หรือ or bearer ออก แสดงว่าเช็คนี้ผู้ส่งจ่ายประสงค์ส่งจ่ายไม่เฉพาะแต่ผู้รับเงินที่ระบุชื่อไว้

นั้นให้ตรงที่เดียว แต่หากยอมจ่ายให้แก่ผู้ถือด้วย เมื่อเช็คตกไปอยู่กับผู้ใด ผู้นั้นก็เป็นผู้ครอบครองหรือเป็นผู้ถือเช็ค ย่อมมีสิทธิที่จะนำไปขึ้นเงินจากธนาคารได้ เพราะเช็คนั้นยอมโอนเปลี่ยนมือกันได้ เมื่อผู้ทรงเช็คนั้น เรียกเก็บเงินจากธนาคารไม่ได้ ผู้ทรงก็มีอำนาจฟ้องผู้สั่งจ่ายได้

ผู้ลงลายมือชื่อสั่งจ่ายเงินในเช็คจะต้องรับผิดชอบในความในเช็ค การฟ้องคดีก็ไม่จำเป็นที่โจทก์ผู้ฟ้องจะต้องบรรยายถึงว่าตนได้เช็คมาอย่างไร

ผู้สั่งจ่ายเช็คต่อผู้ว่าออกเช็คให้ผู้อื่นเป็นการชำระค่าสิ่งของที่ซื้อขาย และผู้อื่นนั้นผิดสัญญาไม่ปฏิบัติตามข้อผูกพัน ผู้สั่งจ่ายจึงอายัดเช็คไว้ แต่ผู้สั่งจ่ายจะยกข้อต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันระหว่างตนกับผู้อื่นที่ตนออกเช็คให้ขึ้นต่อสู้ผู้ทรงซึ่งรับโอนเช็คนั้นมามิได้ เว้นแต่การโอนจะได้ขึ้นด้วยคบคิดกันฉ้อฉล

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๔/๒๕๑๒

ระหว่าง	นายประพจน์ เระระจุ นางสะอาด แปลงเงิน ที่ ๑, เด็กหญิงจรรยาวัฒน์ แปลงเงิน ที่ ๒, เด็กชาย สุพรรณชาติ แปลงเงิน ที่ ๓, เด็กหญิงสุรีย์รัตน์ แปลงเงิน ที่ ๔, โดยนาง สะอาด แปลงเงิน มารดาผู้ปกครองและทายาทของนายนิทัศน์ แปลงเงิน นางสาวสมสุข ปาลกะวงศ์ ที่ ๕	โจทก์ จำเลย

คำประกัน

เมื่อสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ซึ่งมีต่อลูกหนี้เป็นอันขาดอายุความแล้ว ผู้ค้ำประกันจึงอาจยกอายุความขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้

สัญญาค้ำประกันมีข้อความว่า “ถ้าผู้กู้ไม่ชำระต้นเงินและดอกเบี้ยให้ตามสัญญาหรือผู้กู้ถึงแก่กรรมหรือหนีระงับด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด ซึ่งกระทำให้ผู้กู้ต้องขาดสูญต้นเงินหรือดอกเบี้ย ผู้ค้ำประกันยอมรับผิดชอบชำระหนี้ให้แทนทั้งสิ้น” ไม่มีความหมายว่าเมื่อหนี้เงินกู้ขาดอายุความแล้วผู้ค้ำประกันก็ยอมสละสิทธิไม่ยกอายุความขึ้นต่อสู้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๔๘/๒๕๑๒

ระหว่าง	ธนาคารแห่งประเทศไทย จำกัด บริษัทมหาชน จำกัด ที่ ๑ นายจิตร ลุธิทานนท์ ที่ ๒	โจทก์ จำเลย

ธนาคารไม่ใช้พ้อคำ ผ่อนเวลา ปลดปล่อยเวลานานไม่เรียกร้องให้ชำระหนี้

ธนาคารพาณิชย์นั้น ประกอบการค้าประเภทรับฝากเงิน ฯลฯ เป็นหลักและประกอบกิจการต่าง ๆ ตามวิธีการของธนาคารพาณิชย์เท่านั้น ธนาคารจึงไม่ใช้พ้อคำตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๕ (๑)

ธนาคารให้จำเลยรับสินค้าไปเพื่อจำหน่าย เนื่องจากธนาคารเป็นผู้ออกเงินค่าสินค้าที่ส่งจากต่างประเทศให้ไปก่อนแล้ว โดยจำเลยยอมจะชำระเงินที่ธนาคารเป็นผู้ออกแทนให้เมื่อธนาคาร ไม่ใช้พ้อคำตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๕ (๑) แล้ว ก็ไม่ตกอยู่ในบังคับที่จะต้องฟ้องร้องเรียกเอาเงินจากจำเลยคืนในอายุความ ๒ ปี

การผ่อนเวลาชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ย่อมจะเป็นเหตุให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๗๐๐ นั้น จะต้องมีการตกลงผ่อนเวลากันแน่นอนและมีผลว่า ในระหว่างผ่อนเวลานั้น เจ้าหนี้จะใช้สิทธิเรียกร้องหรือฟ้องร้องได้ เมื่อถึงกำหนดเวลาชำระหนี้ เจ้าหนี้ไม่ได้เรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้จะถือว่าเป็นการผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ไม่ได้ การที่เจ้าหนี้ปล่อยเวลาให้ล่วงเลยมานานมิได้เรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ นั้น ก็เป็นสิทธิของเจ้าหนี้โดยชอบ หากใช้เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ค้าประกันแต่ประการใดไม่

บันทึกของผู้รวบรวม

คำวินิจฉัยของศาลฎีกาในคดีนี้ น่าจะใช้ได้สำหรับการที่ธนาคารจะฟ้องเรียกเงินที่จ่ายแทนลูกค้าไปตามเลตเตอร์ ออฟ เครดิตด้วย (ซึ่งบางรายอาจจะมีการให้ทำทราสต์รีซีพรับของก่อนแล้วถึงในคดีนี้) คือ ธนาคารที่จ่ายเงินไปตามเลตเตอร์ ออฟ เครดิต ฟ้องเรียกเงินที่จ่ายแทนลูกค้าไปนั้น อายุความฟ้องคดี ๑๐ ปีไม่ใช่ ๒ ปี

อันที่จริงศาลฎีกาเคยมีคำพิพากษา (ฎีกาที่ ๑๘๔๘/๒๕๐๕) ว่าอายุความฟ้องร้องเรียกเงินที่ธนาคารทดลองเงินค่าสินค้าที่ส่งซื้อจากต่างประเทศโดยมีการทำทราสต์รีซีพรับเอาสินค้า

ถ้าไปจำหน่ายก่อนนั้น มีกำหนด ๑๐ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๔ ไม่ใช่มีอายุความ ๒ ปีตามมาตรา ๑๖๕ (๑) แต่ในคำพิพากษาคดีนั้น ยังไม่วินิจฉัยชี้ชัดว่า ธนาคารไม่ใช่พ่อค้า เหมือนในคดีนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๒๔/๒๕๑๒

ระหว่าง
นางยสวดี บุรณสัมฤทธิ์ อัมพรไพศาล กับพวก
นายเล็ก กรณิศ
แพทย์หญิงลลิตา สาระคุณ

โจทก์
ผู้ขอรับชำระหนี้
จำเลย

สภาพของกิจการธนาคาร

รับฝากเงินโดยผู้ฝากจะถอนคืนได้แต่ต้องบอกล่วงหน้าหนึ่งเดือน ผู้รับฝากให้ผลตอบแทนแก่ผู้ฝากคิดเป็นดอกเบี้ยทบต้นร้อยละสามต่อเดือน แล้วผู้รับฝากนำเอาเงินที่รับฝากไปหาประโยชน์ให้พ่อค้าและเพื่อน ๆ ที่รู้จักชอบพอกันกุยืมไปและเรียกค่านายหน้า ค่ารางวัล ค่าดอกเบี้ยจากผู้กู้ยืมให้มีจำนวนสูงกว่าจำนวนดอกเบี้ยที่จะจ่ายให้แก่ผู้ฝาก การกระทำดังกล่าวได้กระทำให้เป็นปกติธุระ จึงเป็นการประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ทั้งที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕

แม้ผู้รับฝากจะนำเงินที่รับฝากไปใช้ในการประกอบธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ที่ต้องห้ามตามกฎหมาย แต่ผู้ฝากไม่ทราบว่าการที่ผู้รับฝากเอาเงินที่รับฝากไปหาประโยชน์โดยไปทำการเป็นการธนาคารพาณิชย์ ข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าผู้ฝากร่วมรู้ในการกระทำของผู้รับฝากที่มีวัตถุประสงค์ต้องห้ามโดยกฎหมาย นิติกรรมรับฝากเงินระหว่างผู้ฝากกับผู้รับฝากไม่เป็นโมฆะ ผู้ฝากมีสิทธิเรียกเงินที่ฝากคืนจากผู้รับฝากได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๕๑/๒๕๑๒

ระหว่าง บริษัทสหธนาคารกรุงเทพ จำกัด
นายบรรเจิด สายเชื้อ

โจทก์
จำเลย

สัญญากู้เบิกเงินบัญชีระบุว่า ผู้กู้จะขอเงินได้ตามจำนวนและตามเวลาที่ต้องการ แต่ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท และตามให้ผู้ให้กู้จะพิจารณาอนุญาต การกู้และการให้กู้ตามสัญญานี้ให้เป็นไปตามประเพณีของธนาคาร และมีวิธีการให้ผู้กู้ชำระดอกเบี้ยทุกเดือน ถ้าไม่ชำระ ยอมให้เอาดอกเบี้ยทบต้นได้ กำหนดให้ผู้กู้ผ่อนชำระหนี้ให้ลดน้อยลงเรื่อย ๆ ให้หมดสิ้นภายในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๕ สัญญาดังกล่าวเป็นสัญญาบัญชีเดินสะพัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๕๖

เมื่อถึงกำหนดได้มีการต่อสัญญาและผู้กู้ก็ได้เบิกเงิน ไปจากธนาคารอีกหลังจากสัญญาครบกำหนดแล้ว กับทั้งเมื่อถึงกำหนดแล้วธนาคารมีหนังสือทวงถามให้ผู้ชำระหนี้ที่ค้างชำระอยู่ให้เสร็จสิ้นไป พฤติการณ์ดังนี้ถือว่า บัญชีเดินสะพัดที่กล่าวข้างต้นเป็นอันสิ้นสุดลงในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๕ ระยะเวลาต่อจากที่สัญญาบัญชีเดินสะพัดได้เลิกจากกันแล้ว ธนาคารจะคิดดอกเบี้ยอีกไม่ได้ ธนาคารคงคิดดอกเบี้ยในเงินที่ค้างชำระตามอัตราที่ตกลงกันได้โดยไม่ทบต้นเท่านั้น

ธนาคารจะเรียกดอกเบี้ยดังกล่าวมานั้นได้เพียง ๕ ปี ก่อนวันฟ้อง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๖๖ เท่านั้น ส่วนดอกเบี้ยที่ค้างก่อนนั้นขึ้นไป ธนาคารเรียกไม่ได้เพราะขาดอายุความแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๕๘/๒๕๑๒

ระหว่าง นายอุดม จินดาสุข
ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด ที่ ๑,
นายเกรียงไกร เนียมสมบูรณ์ ที่ ๒

โจทก์
จำเลย

จำนอง ตัวแทน ใช้สิทธิซึ่งมีแต่จะเกิดเสียหายต่อผู้อื่น

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๑๓ เป็นเรื่องผู้จำนองจะชำระหนี้ต่างจำนองเป็นงวด ๆ ก็ได้ ถ้ามิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาจำนอง ไม่ใช่เรื่องได้ถอน

จำนองบางส่วน ส่วนมาตรา ๗๑๗ ก็เป็นเรื่องทรัพย์สินที่จำนองแบ่งออกเป็นหลายส่วน แต่จำนองก็ยังคงครอบไปถึงทรัพย์สินทั้งหมดทุกส่วน แต่ในเรื่องนี้ทรัพย์สินจำนองมิได้แบ่งเป็นส่วน ๆ โดยที่ดินและตึกที่จำนองเป็นทรัพย์สินส่วนเดียวกันนั้น ธนาคารจึงมีสิทธิปฏิเสธ ไม่ยอมให้มีการไถ่ถอนจำนองที่ดินและตึกบางส่วนได้ พฤติการณ์เช่นนี้ถือไม่ได้ว่าธนาคารทำละเมิดต่อผู้ที่ทำสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินและตึกนั้นจากผู้จำนอง

ต่อมาธนาคารฟ้องผู้จำนองขอบังคับจำนองในที่สุดตกลงประนีประนอมกันกับผู้จำนองโดยธนาคารยอมลดหนี้ให้และยอมให้มีการไถ่ถอนการจำนองได้

ผู้จำนองมอบให้ธนาคารเป็นธุระในการขายที่ดินและตึกจำนองโดยกำหนดราคาห้องแต่ละห้องไว้โดยชัดเจน พิจารณาเหตุเจตนาแล้ว การนี้มีลักษณะไปในทางที่จะให้ธนาคารควบคุมการซื้อขายทรัพย์สินที่จำนองมากกว่าที่จะให้ธนาคารเป็นตัวแทน จะถือว่าธนาคารเป็นตัวแทนของผู้จำนองยังไม่ถนัด

การที่ธนาคารฟ้องผู้จำนองนั้น ธนาคารกระทำไปในฐานะผู้รับจำนองเป็นการใช้สิทธิตามกฎหมายเพื่อประโยชน์ในธุรกิจการงานของธนาคาร มิได้มีเจตนาจะให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใด เมื่อฟ้องแล้วต่อมาได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับผู้จำนองอันเป็นสิทธิตามกฎหมายของเช่นเดียวกัน จะว่าธนาคารใช้สิทธิซึ่งมีแต่จะเกิดเสียหายแก่ผู้ที่ตกลงซื้อทรัพย์สินที่จำนองไว้จากผู้จำนองนั้นหาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๑๘/๒๕๑๒

ระหว่าง	นางมณี บิณฑินและ นางนิม ไช้สกลม ในฐานะส่วนตัว และในฐานะมารดา ผู้แทนโดยชอบธรรมของ น.ส. แสงทอง ไช้สกลมกับพวก	โจทก์ จำเลย

ผู้เยาว์ทำสัญญาประนีประนอมยอมความโดยผู้ให้ความยินยอมไม่ได้รับอนุญาตจากศาลเป็นโมฆะ

ข้อตกลงของทายาทผู้เป็นบุตรเจ้ามรดกเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดกที่ไม่มีพินัยกรรมเป็น
การระงับข้อพิพาทแห่งกองมรดกที่มีขึ้นเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความตามกฎหมาย

สัญญาประนีประนอมยอมความที่ผู้เยาว์กระทำโดยมารดาผู้แทนโดยชอบธรรมลงนามเป็นพยาน แสดงว่ารู้เห็นเป็นพยานยอมอนุญาตให้ผู้เยาว์ทำสัญญาประนีประนอมยอมความโดยมารดาผู้แทนโดยชอบธรรมนั้นมิได้รับอนุญาตจากศาล เป็นโมฆะ

สัญญาประนีประนอมแบ่งมรดกที่เป็นโมฆะ เพราะเหตุผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์ให้ความยินยอม โดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลนั้น เป็นโมฆะทั้งฉบับ มิใช่เป็นโมฆะเฉพาะส่วนของผู้เยาว์ เพราะจำนวนทายาทหรือจำนวนมรดกที่จะแบ่งกันนั้นย่อมไม่อาจแบ่งแยกออกจากกันได้

บันทึกของผู้รวบรวม

อาจมีเรื่องทำนองเดียวกันนี้มาเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของธนาคารได้ เช่น ทายาทผู้จัดการทรัพย์สินมรดกนำเอาสัญญาประนีประนอมที่เป็นโมฆะอ้างเป็นหลักฐานในการขอถอนเงินฝาก ซึ่งถ้าธนาคารจ่ายให้ไปอาจเป็นปัญหาว่าธนาคารจะต้องรับผิดชอบ ถ้ามีผู้ฟ้องร้องภายหลัง.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๔๖/๒๕๑๒

ระหว่าง	บริษัทธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	โจทก์
	นางเลขา ยมจินดา ที่ ๑ น.ส. ทองอิน แซ่ตัน ที่ ๒	จำเลย
	เบิกเงินเกินบัญชีไม่ต้องทำเป็นหนังสือ	

เบิกเงินเกินบัญชีไม่ต้องทำเป็นหนังสือ

เรื่องเบิกเงินเกินบัญชี ถือว่า เป็นเรื่องของบัญชีเงินสะพัด ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ แม้เบิกเงินไปมากกว่าวงเงินที่ตกลงกันได้ ผู้กู้ก็ต้องรับผิดชอบในยอดเงินที่เกินนั้นด้วย ส่วนผู้ค้ำประกันคงต้องรับผิดชอบในวงเงินเท่าที่ทำสัญญาค้ำประกันไว้กับธนาคารเท่านั้น

ดอกเบี้ยทบต้นจะเรียกได้เฉพาะระยะเวลาที่ยังไม่มีการผิดนัด เมื่อมีการผิดนัดแล้วจะเรียกดอกเบี้ยทบต้นไม่ได้ คงเรียกได้แต่ดอกเบี้ยธรรมดา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๒๑/๒๕๑๒

ระหว่าง อัยการจังหวัดสงขลา
นายมะ หรืออาหมัดซาเรฟ

โจทก์
จำเลย

ความผิดทางอาญาของพนักงานธนาคารที่รัฐถือหุ้นเกินกว่าครึ่ง

ธนาคารที่เป็นบริษัทจำกัด เมื่อรัฐถือหุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิรวมกันเกินกว่าร้อยละ ๕๐ ของจำนวนหุ้นทั้งหมด ก็ต้องถือว่าทุนของธนาคารนั้นเกินกว่าร้อยละ ๕๐ เป็นของรัฐ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหุ้นเหล่านั้นเป็นหุ้นที่ใช้ค่าหุ้นเป็นตัวเงินหรือเป็นหุ้นที่ออกให้เสมือนหนึ่งได้ใช้เต็มค่าแล้ว เมื่อพนักงานของธนาคารนั้นยักยอกเงินของธนาคารนั้น ย่อมมีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒

บริษัทจำกัดตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าหุ้นละเท่า ๆ กัน โดยไม่ได้แบ่งแยกว่าเป็นหุ้นใช้เป็นตัวเงินหรือใช้ด้วยอย่างอื่นนอกจากตัวเงิน ฉะนั้นผู้ถือหุ้นไม่ว่าชนิดใด ย่อมได้ชื่อว่าได้ลงทุนในบริษัทเท่าจำนวนหุ้นที่ตนถือ โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่า หุ้นเหล่านั้นเป็นหุ้นที่ใช้ค่าหุ้นเป็นตัวเงิน หรือเป็นหุ้นที่ออกให้เสมือนหนึ่งได้ใช้เต็มค่าแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๐๘/๒๕๑๒

ระหว่าง ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด
บริษัทอเมอร์ทไทย (๑๙๕๕) จำกัด ที่ ๑
นายสุพัฒน์ พัฒนวงศ์ ที่ ๒
น.ส. ขวัญใจ วาริจ้าง ที่ ๓

โจทก์
จำเลย

ธนาคารไม่ใช้พ้อคำ อายุความฟ้องเรียกร้องตามทรัพย์สิน วิธีที่

พ้อคำตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๕ (๑) นั้น หมายถึงบุคคลประเภทที่ซื้อและขายสินค้าเป็นปกติธุระ ธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบกิจการค้าตามวิธีการของธนาคารพาณิชย์ ไม่ใช้พ้อคำตามความหมายแห่งมาตรา ๑๖๕ (๑)

จำเลยทำใบรับสินค้าเชื่อ (ทรัสต์ รีซีท) ให้ธนาคารยึดถือไว้ โดยสัญญาว่าจะชำระเงินค่าสินค้าทั้งค่าธรรมเนียม ค่าอากรแสตมป์ ค่าใช้จ่าย ดอกเบี้ยภายในเวลาที่กำหนด เมื่อจำเลยไม่ชำระ ธนาคารฟ้องเรียกเงินคืนได้ภายในอายุความ ๑๐ ปี ไม่ใช่ ๒ ปี

แม้ลูกหนี้จะถูกศาลพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายแล้ว การที่ธนาคารไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ ก็เป็นเรื่องที่ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติล้มละลาย ทำให้ธนาคารหมดสิทธิที่จะเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้เท่านั้น ส่วนผู้ค้าประกันยังคงต้องรับผิดชอบธนาคารในฐานะเป็นผู้ค้าประกันอยู่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๕๓/๒๕๑๒

ระหว่าง	บริษัทธนาคารกรุงเทพ จำกัด	โจทก์
	ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้	ผู้ร้อง
	ห้างหุ้นส่วนจำกัดสหแบ่งมันและพืชผลไทย ที่ ๑	
	นางเซาะฮั่ว แซ่เจี๋ย ที่ ๒	จำเลย

การโอนสิทธิเรียกร้องที่จะได้รับค่าระวางเรือส่วนลดจากบริษัทเดินเรือให้ธนาคารผู้ร้อง เพื่อที่จะได้เบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารผู้ร้องต่อไปอีก ตามข้อตกลงที่ได้กระทำขึ้นหลังจากที่ธนาคารผู้ร้องได้แสดงเจตนาจะปิดบัญชีไม่ยอมให้มีการเบิกเกินบัญชีเนื่องจากมีหนี้เบิกเกินสูงกว่ายอดสูงสุดที่ได้ตกลงกันไว้ก่อนนั้นถือได้ว่า เป็นการโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนแล้ว

การโอนสิทธิเรียกร้องต้องเป็นหนังสือจึงจะสมบูรณ์ และการโอนนั้นจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกได้แต่เมื่อได้บอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ หรือลูกหนี้ยินยอมด้วยในการโอนนั้น โดยได้ทำคำบอกกล่าวหรือความยินยอมเป็นหนังสือ

หนังสือโอนสิทธิเรียกร้องนั้นลงชื่อผู้โอนแต่ฝ่ายเดียวก็สมบูรณ์ใช้ได้

การโอนสิทธิเรียกร้องซึ่งมีเงื่อนไขเงื่อนไขนั้นย่อมโอนกันได้ เพราะสิทธิที่โอนมีอยู่อย่างไรเท่าใด ผู้รับโอนกับรับโอนไปเพียงเท่านั้น ไม่มีบทกฎหมายใดห้ามไม่ให้โอน

ผลของการโอนสิทธิเรียกร้องนั้นย่อมทำให้สิทธิของผู้โอนตกเป็นของผู้รับโอน สิทธิเรียกร้องนั้นเป็นอันขาดไปจากการเป็นสิทธิหรือทรัพย์สินของผู้โอน แม้ผู้โอนจะถูกศาลพิทักษ์ทรัพย์ในภายหลัง สิทธิเรียกร้องรายนั้นก็ไม่ได้ตกอยู่อำนาจจัดการและครอบครองของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐/๒๕๕๓

ระหว่าง บริษัทอุทิศสหกรรมน้ำตาลแห่งประเทศไทย จำกัด โจทก์
โดยนายชลอ สัมพันธ์ราษฎร์ และนายบรรเจิด ชลวิจารณ์ กรรมการ
นายวัชรมี จันทรวโรจน์ ที่ ๑, นายสุชาติ สุจริตกุล ที่ ๒,
หม่อมเจ้าวิชฌนพัฒน์ รัชนี ที่ ๓, นายบุญเกษ ทุงกะสมิต ที่ ๔,
นายน้อย ทิพย์พยอม ที่ ๕, นายอาภรณ์ เจียรพันธ์ ที่ ๖,
นายแพทย์ศรีรัตน์ บุญเฉลี่ยว ที่ ๗, นายเจือ ลำเจียกกุล ที่ ๘,
นายบุญรัตน์ นันทะชัย ที่ ๙, นายกิตติ ยันตติกุล ที่ ๑๐. จำเลย

จำนอง บังคับจำนอง

จำนองเป็นสัญญาที่เอาทรัพย์สินตราไว้เป็นประกันการชำระหนี้ จึงมีหนี้ที่จะต้องชำระแก่กันอันเป็นหนี้ประธานและมีจำนองเป็นอุปกรณ์ของหนี้นั้น การบังคับจำนองโดยฟ้องศาลเพื่อพิพากษาสั่งให้ยึดทรัพย์สินซึ่งจำนองและให้ขายทอดตลาด จะกระทำไดก็ต่อเมื่อมีการไม่ชำระหนี้อันเป็นประธานเกิดขึ้น เมื่อมีการบังคับจำนองด้วยการเอาทรัพย์สินซึ่งจำนองออกขายทอดตลาด ใช้นั้นได้เงินสุทธิน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่ เงินยังขาดอยู่เท่าใด ลูกหนี้ก็ต้องรับผิดชอบในเงินนั้น (ถ้า) ในสัญญาจำนองไม่ปรากฏว่าจำเลยยอมให้เอาทรัพย์สินอื่นนอกจากทรัพย์สินที่จำนองชำระหนี้ได้อีก ผู้รับจำนองจะขอให้ยึดทรัพย์สินอื่นของผู้จำนองมาชำระหนี้ได้อีกไม่ได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๕-๕๐/๒๕๕๓

ระหว่าง	นางวันจิรา สาคุมล	โจทก์
	นางไขว่ หรืออร แซ่ลี หรือแซ่ลิ่ม หรือรักษิขิตวัน	จำเลย
ระหว่าง	นางอร รักษิขิตวัน	โจทก์
	นางวันจิรา สาคุมล	จำเลย

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

ลักษณะความผิดฐานออกเช็ค โดยเจตนาที่จะมิให้มีการใช้เงินตามเช็คหรือฐานออกเช็คโดยรู้อยู่แล้วว่าในขณะออกเช็คไม่มีเงินในบัญชีอันจะพึงจ่ายให้ได้นั้น สารสำคัญของความผิดทั้งสองฐานนี้อยู่ที่วันออกเช็ค คือ วันที่สั่งให้ธนาคารจ่ายเงินตามเช็คนั้น ถ้าเช็ครายใดผู้ออกเช็คไม่ได้ลงวันที่ออกเช็ค ก็ไม่มีทางที่จะให้ผู้ออกเช็คทราบได้ว่า จะให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้นในวันใด ซึ่งวันนั้นผู้ออกเช็คจะได้เตรียมเงินไว้ในบัญชีที่ธนาคารอันจะพึงจ่ายเงินตามเช็คนั้น หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเช็คที่ไม่มีวันออกเช็ค ถือได้ว่าไม่มีวันที่ผู้ออกเช็คจะกระทำความผิด การที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๑๐ ประกอบด้วยมาตรา ๙๙๙ จะให้สิทธิผู้ทรงเช็คไว้ว่า ถ้าเช็ครายใดมิได้ลงวันออกเช็ค ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนหนึ่งคนใดทำการโดยสุจริตจะจดวันที่ถูกต้องแท้จริงลงก็ได้ นั่น เป็นการให้สิทธิเพียงแต่ให้เช็คฉบับนั้นเป็นเช็คที่มีรายการสมบูรณ์ตามกฎหมาย ฟ้องร้องบังคับคดีกันได้ในทางแพ่งเท่านั้น แต่ห้ามมีผลที่จะลงโทษผู้ออกเช็คในทางอาญา ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๓ อนุมาตรา (๑) และ (๒) ไม่

การที่ผู้ทรงเช็คที่เต็มวันที่ลงในเช็คและนำเช็คไปขึ้นเงินไม่ได้แล้วมาฟ้องผู้ออกเช็คเป็นคดีอาญานั้น จะถือว่านำความอันเป็นเท็จมาฟ้องต่อศาลว่า ผู้ออกเช็คจะกระทำความผิดอาญาไม่ได้ เพราะมีเหตุที่ทำให้ผู้ทรงเข้าใจผิด คือ ผู้ทรงเช็คเข้าใจว่ามีสิทธิในอันที่จะลงวันออกเช็คในเช็ครายพิพาทได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๖/๒๕๑๓

ระหว่าง ธนาคารแห่งประเทศไทย จำกัด
สมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย กับพวก

โจทก์
จำเลย

สมาคม อำนาจการลงชื่อเบิกเงินเกินบัญชีแทนสมาคม

ข้อบังคับของสมาคมที่จดทะเบียนไว้ให้นายกสมาคมมีอำนาจสั่งจ่ายเงินเพื่อกิจการของสมาคมได้ และเหรัญญิกจะจ่ายเงินทุกครั้งต้องได้รับการอนุมัติจากนายกสมาคมก่อน การลงชื่อในเช็คเพื่อสั่งจ่ายเงินของสมาคม ให้นายกและเหรัญญิกและเลขาธิการลงชื่อร่วมกันโดยประทับตราของสมาคมกำกับไว้ ดังนั้นการที่นายกสมาคมร่วมกับกรรมการบริหารสมาคมทำสัญญาเบิกเกินบัญชีธนาคารในนามของสมาคมโดยสุจริต สมาคมต้องรับผิดชอบใช้เงินที่เบิกเกินบัญชีตามจำนวนเงินที่สมาคมได้เบิกไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๘/๒๕๑๓

ระหว่าง องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย โจทก์
ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศิริชัยก่อสร้าง ที่ ๑, นายศิริ ชื่นศิริเวช ที่ ๒,
ธนาคารไทยพัฒนา จำกัด สาขาวัดตึก (โดยนายเจิม ภูมิจิตร ผู้จัดการ) ที่ ๓ จำเลย

สาขาของธนาคารก็คือส่วนหนึ่งของธนาคารนั่นเอง

คำฟ้องระบุชื่อ “ธนาคารไทยพัฒนา จำกัด สาขาวัดตึก” เป็นจำเลย ถือว่าเป็นการฟ้องธนาคารไทยพัฒนา จำกัด นั่นเอง หาใช่ฟ้องบุคคลอื่นใดไม่ ทั้งนี้เพราะบริษัทจำกัดนั้น นอกจากสำนักงานใหญ่แล้ว จะมีสำนักงานสาขาที่ใดอีกก็ได้ และสาขาของบริษัทใดก็คือส่วนหนึ่งของบริษัทนั้นนั่นเอง จึงไม่ต้องจดทะเบียนให้สาขาเป็นบริษัทชั้นอีก

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๓๓/๒๕๑๓

ระหว่าง บริษัทประสงศ์วัฒนา จำกัด
บริษัทจรัสและเพื่อน จำกัด

โจทก์
จำเลย

การคงอยู่ในตำแหน่งของกรรมการบริษัทจำกัด

ข้อบังคับของบริษัทจำกัดจดทะเบียนไว้มีว่า “เมื่อมีการประชุมสามัญประจำปีภายหลังแต่การจดทะเบียนบริษัท ในปีทุก ๆ ปีต่อไปของบริษัทก็ดี ผู้ที่เป็นกรรมการบริษัทต้องออกจากตำแหน่งทั้งสิ้น กรรมการผู้ออกไปนั้นจะเลือกเข้ารับตำแหน่งอีกก็ได้” นั้น ย่อมหมายความว่ากรรมการต้องจากตำแหน่งต่อเมื่อมีการประชุมสามัญประจำปีในทุก ๆ ปี ถ้าไม่มีการประชุมสามัญประจำปี กรรมการก็ยังคงเป็นกรรมการของบริษัทอยู่ต่อไป ไม่ได้หมายความว่ากรรมการอยู่ในตำแหน่งได้เพียงคราวละ ๑ ปี และไม่ได้หมายความว่า แม้ไม่มีการประชุมสามัญประจำปีเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีแล้วกรรมการก็พ้นจากตำแหน่งไป

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๔๕/๒๕๑๓

ระหว่าง นางเนียร จูติรัตน์ (หม้าย)
นางไสลทิพย์ ตาปนนานนท์ ที่ ๑, พันตำรวจเอกพิชิต มีปรีชา ที่ ๒

โจทก์
จำเลย

บังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินอื่นนอกเหนือจากทรัพย์สินที่จำนำ

การจำนำเป็นการเอาทรัพย์สินเป็นประกันการชำระหนี้ อาจแบ่งแยกการจำนำกับหนี้ที่เอาทรัพย์สินเป็นประกันนั้น เป็นคนละส่วนได้ หรืออีกนัยหนึ่ง หนี้ที่มีจำนำเป็นประกันนั้น เจ้าหนี้จะใช้สิทธิเรียกร้องอย่างหนึ่งตามสัญญา โดยบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินทั่วไปของลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๑๔ หรือจะบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนำอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ การจำนำมิได้ผูกพันผู้รับจำนำให้ต้องบังคับจำนำแต่ทางเดียว ผู้รับจำนำจะใช้สิทธิบังคับลูกหนี้อย่างหนึ่งตามสัญญา โดยสละบุริมสิทธิที่มีอยู่เหนือทรัพย์สินที่จำนำก็ได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๑/๒๕๓๓

ระหว่าง ธนาคารเกษตร จำกัด
 ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไต้กิ้ง หรือไต้กิ้งจัน
 โดย นายจ้อยทั้น แซ่เล้า หุ้นส่วนผู้จัดการ
 ที่ ๑, นายจ้อยทั้น แซ่เล้า ในฐานะส่วนตัว
 ที่ ๒, นายก่อเกียรติ เจริญสินกุล ที่ ๓,
 นายพฤษส์ เจริญสินกุล ที่ ๔

โจทก์

จำเลย

จำนอง การกระจายภาระหนี้ไปตามทรัพย์สินที่จำนองแต่ละสิ่ง

การจำนองทรัพย์สินหลายสิ่งเพื่อประกันหนี้รายหนึ่งรายเดียว โดยมีได้ระบุลำดับไว้แต่ได้ระบุเงินจำนองไว้เฉพาะทรัพย์สินแต่ละสิ่ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๓๔ วรรคสอง หรือผู้รับจำนองใช้สิทธิบังคับแก่ทรัพย์สินทั้งหมดพร้อมกัน ต้องแบ่งกระจายให้การแห่งหนี้ไปตามจำนวนเงินจำนองที่ระบุไว้เฉพาะทรัพย์สินนั้น ๆ ซึ่งหมายความว่าทรัพย์สินใดขายทอดตลาดได้เงินเกินกว่าจำนวนที่ระบุในสัญญาจำนอง เงินส่วนเกินก็ต้องคืนให้ผู้จำนองไป และทรัพย์สินใดขายทอดตลาดได้ไม่คุ้มจำนวนที่ระบุไว้ในสัญญาจำนอง ส่วนที่ขาดอยู่ก็เป็นอันพับไป ผู้รับจำนองจะเอาหนี้จำนองทุกรายมารวมกันทั้งเป็นเกณฑ์คำนวณหาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๓/๒๕๓๓

ระหว่าง นายกิมต้ง แซ่ฮวง หรือ แซ่จ้ง
 นายมนัส ธรรมารักษ์

โจทก์

จำเลย

เบิกความเท็จ

ธนาคารฟ้องขอให้บังคับโจทก์ชำระเงินตามตั๋วแลกเงิน โจทก์ให้การต่อสู้คดีว่า นายมานิตยได้ชำระเงินตามตั๋วแลกเงินนั้นให้ธนาคารแทนโจทก์ด้วยเช็ค ข้อที่ว่าธนาคารได้รับเช็คชำระเงินตามตั๋วแลกเงินแล้วหรือไม่ เป็นข้อสำคัญในคดี เมื่อจำเลยเบิกความในฐานะผู้จัดการธนาคารว่าได้รับแต่ตั๋วแลกเงินจากโจทก์ ไม่มีเช็คกำกับด้วยอันเป็นความเท็จ ถือได้ว่าจำเลยเบิกความเท็จอันเป็นข้อสำคัญในคดี การกระทำของจำเลยจึงมีมูลความผิดฐานเบิกความเท็จตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๗ แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๔/๒๕๑๓

ระหว่าง ธนาคารกรุงไทย โจทก์
 นายเส่ง แซ่เตี๋ยที่ ๑ นายจักษ์ แซ่เบ๊ ที่ ๒ จำเลย
 นายเชยยะคุณ หรือ คุณ คุณผลินที่ ๓

เบิกเงินเกินบัญชี ดอกเบี้ยทบต้น

เมื่อธนาคารแจ้งให้ลูกหนี้เงินเบิกเกินบัญชีชำระหนี้เงินที่เบิกเกินภายในกำหนดเวลาที่กำหนดไปแล้ว ลูกหนี้ไม่ยอมชำระ ถือว่าได้มีการเลิกบัญชีเงินสะพัดตั้งแต่วันที่ครบกำหนดเวลาบอกกล่าวนั้นแล้ว ธนาคาร ไม่มีสิทธิคิดดอกเบี้ยทบต้นได้อีก

จำเลยในคดีบางคนขาดนัดยื่นคำให้การ และขาดนัดพิจารณาและมีใต่อุทธรณ์ฎีกา แต่มูลกรณีเกี่ยวกับการชำระหนี้ของลูกหนี้ร่วมอันไม่อาจแบ่งแยกได้ ศาลฎีกาจึงให้คำพิพากษามีผลถึงจำเลยที่ขาดนัดและมีใต่อุทธรณ์และฎีกาค้วย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ แบ่งมาตรา ๒๔๕ (๑) และ ๒๔๗

ดอกเบี้ยตามบัญชีเงินสะพัดนั้นกลายเป็นต้นเงินโดยวิธีคิดดอกเบี้ยทบต้นตามประเพณีของธนาคารจนถึงวันที่ธนาคารทวงถามและถือว่าจำเลยผิดนัด ฉะนั้นกรณีที่ฟ้องเรียกเงินดอกเบี้ยก่อนผิดนัดจึงเป็นเรื่องฟ้องเรียกเงินต้น ไม่ใช่ฟ้องเรียกดอกเบี้ยค้างส่ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๔๒/๒๕๑๓

ระหว่าง นายวิจิตร หรือเซงซก แซ่จัน โจทก์
 นายช่งเต็ก หรือช่งเซ็ง แซ่ลิมที่ ๑ จำเลย
 นายเกียงตง แซ่จู้ที่ ๒

หนังสือรับรองที่มีข้อความไม่เป็นการค้าประกัน

หนังสือที่มีข้อความว่า “ข้าพเจ้า (ระบุชื่อ) ขอรับรองการชำระเงินของลูกหนี้ (ระบุชื่อ) ตามข้อความข้างต้นทุกประการ” แล้วลงชื่อกำกับไว้ในช่อง “ผู้รับรอง” ท้ายข้อความดังกล่าว ไม่มีข้อความอื่นใดอีกที่จะให้มีความหมายไปได้ว่า เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้แล้ว ผู้รับรองจะชำระแทน ดังนั้น หนังสือที่มีข้อความดังกล่าว จึงไม่ใช่สัญญาการค้าประกัน จะนำมาใช้เป็นหลักฐานเพื่อฟ้องร้องให้ผู้ลงชื่อรับรองชดเชยหนี้ ต้องรับผิดชอบในฐานะผู้ค้าประกันไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๐/๒๕๑๓

ระหว่าง ธนาคารแห่งประเทศไทย จำกัด โดยนายชวน รัตนรักษ์ กรรมการผู้จัดการ โจทก์
นายเจตน์ จามิกรณ์ จำเลย

คำประกัน

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๘ ที่ให้สิทธิผู้ค้ำประกันขอให้เจ้าหนี้เรียกร้องเอาชำระหนี้จากลูกหนี้ก่อนก็ได้ นั้น มิได้หมายความว่า ถ้าเจ้าหนี้ไม่เรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อนแล้ว จะทำให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิด เพราะเจ้าหนี้มีสิทธิจะเรียกร้องหรือฟ้องผู้ค้ำประกันฝ่ายเดียวให้รับผิดได้ เมื่อลูกหนี้ผิดนัด ตามมาตรา ๖๘๖ แม้ผู้ค้ำประกันจะได้ขอให้เจ้าหนี้เรียกร้องเอาชำระหนี้จากลูกหนี้โดยอ้างว่าลูกหนี้มีทางชำระหนี้ได้ แต่เจ้าหนี้ไม่ฟ้องเรียกร้องเอาจากลูกหนี้เป็นเวลาถึง ๖ ปี จะถือว่าเจ้าหนี้ใช้สิทธิโดยไม่สุจริต และไม่มีอำนาจฟ้องบังคับผู้ค้ำประกันนั้นไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๗๐/๒๕๑๓

ระหว่าง ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด โจทก์
นายชวลิต แซ่จิ๋ว กับพวก จำเลย

เบิกเงินบัญชี ดอกเบี้ยทบต้นเกินร้อยละ ๑๕ ต่อปีถ้าคิดจากต้นเงินเดิม

ผู้จัดการสาขาของธนาคารกับพนักงานบัญชีเดินสะพัดของธนาคารเบิกความยืนยันว่า ลูกหนี้ได้เบิกเงินจากธนาคารไปครบตามสัญญาเบิกเงินบัญชีแล้ว โดยเขียนเช็คส่งจ่ายเป็นคราวๆ ไป ฝ่ายลูกหนี้ไม่มีพยานใดหักล้าง จึงฟังได้ว่า ลูกหนี้เป็นหนี้เงินเบิกเงินบัญชีธนาคารจริง

คำฟ้องมีใจความว่า ผู้กู้ทำสัญญาเบิกเงินบัญชีของธนาคารไป ๑๐,๐๐๐ บาท สัญญาให้ดอกเบี้ยทุกวันสิ้นเดือน ผู้กู้ค้างดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๐๕ ตลอดมา ถึงนี้พอเป็นที่เข้าใจฟ้องได้ว่า ผู้กู้รับเงินตามสัญญาเบิกเงินบัญชีไปแล้ว

หลังจากทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีแล้ว การเบิกเงินไปแค่ละครวาทหลังเป็น เรื่องบัญชีเดินสะพัด ไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานการกู้เป็นหนังสือพิเศษอีกชั้นหนึ่ง เพียงแต่ผู้กู้ ออกเช็คส่งธนาคารให้จ่ายเงินไปแล้ว ผู้กู้ก็ต้องรับผิดชอบ เมื่อมีพยานบุคคลว่า ผู้กู้ออกเช็คเบิก เงินไปครบจำนวนตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีแล้ว แม้จะไม่ได้อ้างเช็คชั้นๆ มาแสดง ก็มีน้ำหนัก ฟังได้ เพราะฝ่ายผู้กู้ไม่ได้สืบหักล้างอย่างใด ธนาคารไม่ต้องอ้างเช็คส่งศาลทุกฉบับ

การที่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ส่งสำเนาเอกสารที่อ้างเป็นพยานให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๘๗ (๒) ศาลมีอำนาจรับฟังได้ถ้าเห็นว่าเพื่อ ประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ในกรณีซึ่งคิดดอกเบี้ยทบต้นได้ตามกฎหมายนั้น เมื่อคิดเอาดอกเบี้ยทบเข้าเป็นต้น แล้ว ก็ย่อมจะคิดเอาดอกเบี้ยจากดอกเบี้ยที่กลายสภาพเป็นต้นเงินไปแล้วได้อีก ดังนั้นในกรณี คิดดอกเบี้ยทบต้น จำนวนดอกเบี้ยอาจเกินร้อยละ ๑๕ ต่อปีได้ ถ้าคิดคำนวณเฉพาะจากต้นเงิน เดิม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๗๓/๒๕๑๓

ระหว่าง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โดยนายอักษร สินธุประมา ผู้รับมอบอำนาจ โจทก์
นายบุญสิน ภัทรปกรณ์ จำเลย

คำประกันการทำงาน และความเสียหายอย่างอื่น

การค้ำประกันบุคคลเข้าทำงาน โดยปกติธรรมดาย่อมเป็นที่เข้าใจกันว่า ถ้าลูกจ้าง ทำให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่นายจ้างเฉพาะในหน้าที่การงานของลูกจ้างเท่านั้น ผู้ค้ำประกันจึง จะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแก่นายจ้าง ถ้านายจ้างประสงค์จะให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบในกรณีที่ ลูกจ้างกระทำความผิดนอกหน้าที่การงานที่จ้างกันด้วยแล้ว ก็ชอบที่จะระบุไว้ให้ชัดเจนในสัญญา ค้ำประกัน เพราะเป็นสัญญาที่ผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบแต่ฝ่ายเดียว เมื่อสัญญาค้ำประกันมิได้ ระบุข้อความข้อนี้ไว้ ก็ต้องตีความให้เป็นคุณแก่ผู้ค้ำประกันว่า ต้องรับผิดชอบเฉพาะความเสียหาย ที่ลูกจ้างกระทำความผิดในหน้าที่การงานของลูกจ้างเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๐/๒๕๑๓

ระหว่าง ธนาคารกรุงไทย จำกัด
นางแฉล้ม มณีชัยเจริญ
นายหลาก มณีชัยเจริญ

โจทก์
ผู้ร้อง
จำเลย

จำนองล้มละลาย

คำว่า “เจ้าหนี้มีประกัน” ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๖ ได้วิเคราะห์ศัพท์ไว้ว่า หมายถึงเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำนำ หรือสิทธิยึดหน่วง เป็นต้นคือ ผู้ล้มละลายซึ่งเป็นลูกหนี้ได้จำนองทรัพย์สินไว้กับเจ้าหนี้โดยตรง ผู้ร้องเป็นภริยาของจำเลยผู้ล้มละลายได้จำนองทรัพย์สินไว้กับเจ้าหนี้ เพื่อเป็นประกันเงินกู้ที่จำเลยจะเบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารผู้เป็นเจ้าหนี้ ไม่ถือว่าธนาคารเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามความของบทกฎหมายที่อ้างถึง เพราะต่างบุคคลหรือเป็นคนละคนกัน การที่ธนาคารยื่นคำขอรับชำระหนี้เต็มจำนวน ก็ถือได้ว่าเป็นการขอรับชำระหนี้อย่างมิใช่ “เจ้าหนี้มีประกัน” มิใช่เป็นเรื่องที่โจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้ยินยอมสละทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา ๙๖ (๑) หนี้จำนองระหว่างผู้จำนองกับธนาคารยังมีอยู่ตามสัญญาจำนอง ธนาคารผู้เป็นเจ้าหนี้มีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนสำหรับเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๒๖ / ๒๕๑๓

บริษัทธนาคารกสิกรไทย จำกัด
ระหว่าง นางสุภา โกมลภิส
บริษัทแอลโก จำกัด ที่ ๑, นายประสาธน์ โกมลภิส
ที่ ๒, นางสาวสุรีย์ ไชยสงวนธรรม ที่ ๒

โจทก์
ผู้ร้อง
จำเลย

หย่า แบ่งทรัพย์สิน

ผู้ร้องขัดทรัพย์สินกับจำเลยผู้เป็นสามีจดทะเบียนหย่ากัน แม้ข้อตกลงในการแบ่งทรัพย์สินระหว่างกันจะไม่ปรากฏอยู่ในทะเบียนการหย่า แต่ก็มีข้อความปรากฏในเอกสาร ร. ๔ ซึ่ง

เป็นแบบพิมพ์ของราชการว่าได้แบ่งปันทรัพย์สินกันเรียบร้อยแล้ว ถือได้ว่าการแบ่งปันทรัพย์สินกันเรียบร้อยแล้ว เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของจำเลยไม่มีอำนาจนำคดีที่ดินที่ผู้ร้องได้ไปจากการแบ่งปันทรัพย์สินนั้น

คำพิพากษากฎีกาที่ ๘๑/๒๕๑๔

ระหว่าง	ธนาคารมณฑล จำกัด	โจทก์
	นางไดหนับ ลามอ กับพวก รวม ๔ คน	ผู้ร้อง
	ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลตะวันออกสากลการค้า	
	โดยนายนิสิต เวทย์ศิริยานันท์ หุ้นส่วนผู้จัดการ กับพวก	จำเลย

จำนอง ผิดหน้าที่ผู้แทนโดยชอบธรรม

ผู้จำนองกับทายาทอื่นอีกหลายคนเป็นผู้รับมรดกที่ดินร่วมกัน ผู้จำนองกระทำความผิดหน้าที่ผู้แทนโดยชอบธรรม โดยไปโอนโฉนดมรดกนั้นมาใส่ชื่อตนเองผู้เดียว แล้วนำที่ดินไปจำนองธนาคารฯ รับจำนองไว้โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน การที่ผู้จำนองทำผิดหน้าที่โดยโอนโฉนดใส่ชื่อตนเองผู้เดียวนั้น เป็นเรื่องระหว่างทายาทกับผู้จำนอง กรณีต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๒๘๘ วรรค ๒ โดยถือว่า นิติกรรมการจำนองระหว่างธนาคารกับผู้รับจำนองมีผลสมบูรณ์ ธนาคารมีสิทธิบังคับกับผู้จำนองได้เต็มสัญญา ทายาทอื่นจะขอคืนส่วนเงินที่ขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองได้นั้นมาเป็นของทายาทอื่น ๆ นั้นหาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๘/๒๕๑๔

ระหว่าง นายอมร จุฑากานนท์ ที่ ๑, นางสาวรัตน์ อักษรชื่น ที่ ๒
 นายประสาน กุญกระบี
 มัธยมศึกษาลัยายะย์

โจทก์
 จำเลย
 จำเลยร่วม

มัธยมศึกษาลัยายะย์

หากมัธยมศึกษาलयครอบครองที่ดินที่มีผู้ยกให้แต่มิได้จดทะเบียนต่อพนักงานที่ตามกฎหมายนั้น โดยสงบ เปิดเผย และโดยเจตนาเป็นเวลารบ ๑๐ ปี มัธยมศึกษาลัยายะย์ก็อาจได้กรรมสิทธิ์ที่ดินโดยการครอบครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๓๘๒ แต่ต้องนับการครอบครองตั้งแต่วันเป็นนิติบุคคลเป็นต้นไป

ตามพระราชบัญญัติมัธยมศึกษาลัยายะย์ พ.ศ. ๒๔๙๐ มาตรา ๕ ให้มัธยมศึกษาลัยายะย์ซึ่งได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วเป็นนิติบุคคล หมายความว่าให้เป็นนิติบุคคลตั้งแต่วันที่ได้จดทะเบียนเป็นต้นไป ดังนั้นการยกที่ดินให้มัธยมศึกษาลัยายะย์ก่อนการจดทะเบียนย่อมเป็นไปไม่ได้ เพราะการให้ต้องมีผู้รับ แม้จะฟังว่ามัธยมศึกษาलयครอบครองปรปักษ์ก็ต้องนับเริ่มการครอบครองตั้งแต่วันเป็นนิติบุคคลเป็นต้นมา เมื่อนับตั้งแต่วันเป็นนิติบุคคลมายังไม่ครบ ๑๐ ปี มัธยมศึกษาลัยายะย์ก็ยังไม่ได้กรรมสิทธิ์ที่ดินโดยการครอบครองนั้น.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๕/๒๕๑๔

ระหว่าง ธนาคารกสิกรไทย จำกัด โดยนายนิวัติ พนายางกูร ผู้รับมอบอำนาจ
 นายอุดม ศิริโวหาร กับพวก

โจทก์
 จำเลย

ลงชื่อในตั๋วเงินโดยไม่ระบุว่าทำแทนผู้อื่น

เมื่อผู้ใดลงลายชื่อของตนในตั๋วเงินโดยมิได้เขียนแสดงว่ากระทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่ง ผู้นั้นย่อมเป็นผู้รับผิดชอบตามความในตั๋วเงินนั้น จะอ้างว่าตนกระทำการแทนบุคคลอื่นและขอหน่ายนเข้าสืบประกอบข้ออ้างของตนหาได้ไม่.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๐/๒๕๑๔

ระหว่าง นางสาวมยรี สุวณิชชาติ หรือลิมจู แซ่ลิ่ม
นายทรงชัย วงษ์จรีต

โจทก์
จำเลย

ตัวเงิน เช็ก ผู้ทรง ข้อต่อสู้ของผู้ส่งจ่าย

ผู้ส่งจ่ายออกเช็กสั่งให้ธนาคารจ่ายเงินให้แก่ผู้ถือเช็ก ต่อมาเช็กมาอยู่ในมือของผู้ทรงโดยมีผู้สละหลังโอนให้ ผู้ทรงนำเช็กไปขึ้นเงิน แต่ธนาคารปฏิเสธการใช้เงิน จึงฟ้องขอให้ผู้ส่งจ่ายชำระเงินตามเช็ก ผู้ส่งจ่ายต่อสู้ว่า ส่งจ่ายเช็กจริงแต่ยังมิทันได้นำออกใช้ ผู้สละหลังโอนได้ลักเช็กตักกล่าวไป ผู้ส่งจ่ายไม่มีหน้าที่ใช้เงินให้แก่ผู้ทรง ผู้ส่งจ่ายมิได้กล่าวอ้างต่อสู้ว่าผู้ทรงรับโอนเช็กนั้นมาโดยคบคิดกับผู้สละหลังโอนให้ตนนั้น หรือผู้หนึ่งผู้ใดเพื่อฉ้อฉลผู้ส่งจ่าย ดังนั้นต้องถือว่าผู้ทรงได้รับเช็กมาโดยสุจริต การที่ผู้สละหลังฝ่ายเดียวเป็นผู้ไม่สุจริต ไม่เป็นข้อต่อสู้ที่ผู้ส่งจ่ายจะยกขึ้นใช้ยันกับผู้ทรงได้ตามมาตรา ๙๐๕ และมาตรา ๙๑๖ ผู้ส่งจ่ายไม่มีสิทธินำพยานเข้าสืบตามข้อต่อสู้ เช็กรายพิพาทเป็นเช็กที่ออกให้แก่ผู้ถือ ผู้ถือจึงเป็นผู้ทรง เมื่อผู้ทรงนำไปขึ้นเงินจากธนาคารไม่ได้ ผู้ส่งจ่ายก็ย่อมมีหน้าที่ต้องใช้เงินตามเช็กนั้นให้แก่ผู้ทรง ดังที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๑๔ ได้บัญญัติไว้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๒๑/๒๕๑๔

ระหว่าง บริษัทศรีมหาราชา จำกัด
นายเว้งเซี่ยะ หรือ ยง แซ่โค้ว

โจทก์
จำเลย

เช็ก รับสภาพหนี้

การสละหลังเช็กให้ผู้ขายสินค้าเพื่อชำระเงินค่าซื้อเชื่อสินค้านั้นถือได้ว่าเป็นการกระทำอันปราศจากเคลือบแคลงสงสัยตระหนักเป็นปริยายว่ายอมรับสภาพตามสิทธิเรียกร้องของผู้ขายสินค้า อายุความย่อมระงับเหตุยกลงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๒

สละหลังเช็กที่ลงวันที่ล่วงหน้านั้น ถือว่าได้รับสภาพหนี้ในวันที่ยื่นชื่อสละหลังไม่ใช้วันที่ที่ระบุในเช็ก

เหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงสำหรับคดีนี้สิ้นสุดลงในวันที่ที่ระบุส่งจ่ายเงินในเช็ค จึงเริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่วันที่นี้เป็นวันที่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องตามเช็คได้เป็นต้นไป

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๘๘/๒๕๑๔

ระหว่าง นายแย้ม จิตต์ต่างวงศ์
นายเจริญ พิพัฒน์สมบัติ

โจทก์
จำเลย

คำร้องทุกข์ในคดีเรื่องเช็คไม่มีเงิน

แจ้งความกล่าวหาว่า ผู้ส่งจ่ายกับพวกร่วมกันออกเช็คไม่มีเงินให้ผู้แจ้ง ๆ ยังไม่ประสงค์ให้ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมตัวผู้ส่งจ่ายมาดำเนินคดี เพียงแต่มาแจ้งให้ทราบไว้เป็นหลักฐาน มิให้เช็คขาดอายุความเท่านั้น ข้อความตามที่แจ้งไว้นี้ ไม่ใช่คำร้องทุกข์ในความผิดฐานฉ้อโกง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๘๐/๒๕๑๔

ระหว่าง ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก่อสร้างตะวันออก กับพวก
บริษัทบริบูรณ์พาณิชย์ จำกัด

โจทก์
จำเลย

การกลับมีสภาพบุคคลตามเดิมในกรณีศาลสั่งยกเลิกการล้มละลาย

ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๑๓๕ บัญญัติให้อำนาจศาลยกเลิกการล้มละลายได้ ซึ่งเมื่อศาลได้มีคำสั่งแล้วคดีล้มละลายนั้นก็เป็นอย่างยกเลิก มีผลให้ผู้ล้มละลายสามารถจัดการทรัพย์สินได้ด้วยตนเอง

ในกรณีที่ผู้ล้มละลายเป็นห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้น แม้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๐๖๔ บัญญัติให้ห้างเลิกกันเมื่อห้างหุ้นส่วนล้มละลาย แต่ในมาตรา ๑๒๔๗

กับบัญญัติว่า การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนซึ่งล้มละลายให้เป็นไปตามกฎหมายลักษณะล้มละลายและ พ.ร.บ. ล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ ม. ๑๓๕ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยื่นคำขอต่อศาลให้ยกเลิกการล้มละลายได้ และตามมาตรา ๑๓๖ บัญญัติว่า คำสั่งยกเลิกการล้มละลายตามมาตรา ๑๓๕ (๑) คือเมื่อเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ไม่วางเงินค่าใช้จ่ายและไม่มีเจ้าหนี้คนอื่นสามารถวางเงินได้นั้น ไม่ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นหนี้สินแต่อย่างใด เจ้าหนี้ของห้างย่อมเรียกร้องหนี้สินจากห้างนั้นได้อีก หากถือว่า ห้างสิ้นสภาพบุคคลแล้วก็ไม่มีความถูกต้องที่เจ้าหนี้จะบังคับเรียกร้องหนี้สินได้ ซึ่งเป็นการขัดกับมาตราดังกล่าว เมื่อมีบทบังคับให้ห้างต้องชดใช้หนี้สินแก่บรรดาเจ้าหนี้อยู่ก็ ย่อมไม่ขัดสิทธิมิให้ห้างบังคับหนี้สินเอาแก่ลูกหนี้ของห้างได้ ดังนั้น การที่ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่ศาลสั่งยกเลิกการล้มละลายจะสามารถจัดการทรัพย์สินของตน เพราะเหตุที่ศาลสั่งยกเลิกการล้มละลายดังกล่าวมาได้ ก็ต้องกลับมีสภาพนิติบุคคลเช่นเดิม ซึ่งเกิดขึ้นโดยผลของคำสั่งศาลที่ให้ยกเลิกการล้มละลายนั่นเอง เมื่อห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนกลับมีสภาพนิติบุคคลแล้วก็ย่อมมีอำนาจฟ้องคดีได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๖๕ / ๒๕๑๔

ระหว่าง นายสเทพ ต้นสกุล
นายไคว่เซียงย้ง ที่ ๑ นายก๊กกวง แซ่ลิ่ม ที่ ๒

โจทก์
จำเลย

สลักหลังเช็ค รับอ่าว

ลงลายมือชื่อสลักหลังเช็คเพื่อรับประกันการจ่ายเงินตามเช็ค เมื่อเช็คนั้นเป็นเช็คซึ่งสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ใด ผู้สลักหลังนั้นต้องผูกพันในฐานะเป็นผู้รับอ่าวสำหรับผู้สั่งจ่ายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๒๑, ๙๘๙ โดยไม่จำกัดปฏิบัติตามมาตรา ๙๓๘ อันเป็นแบบอ่าวทั่วๆไป (มาตรา ๙๓๙ บัญญัติว่า “อันการรับอาวนั้นย่อมทำให้กันด้วยเขียนลงในตัวเงินนั้นเอง หรือใบประจำต่อ

ในการนี้พึงใช้ด้วยคำสำนวนว่า “ใช้ได้เป็นอ่าว” หรือสำนวนอื่นใดทำนองเดียวกันนั้น และลงลายมือชื่อผู้รับอ่าว

อนึ่งเพียงแต่ลงลายมือชื่อของผู้รับอาวัลในค้ำหน้าแห่งตัวเงิน ท่านก็จัดว่าเป็นคำรับอาวัลแล้ว เว้นแต่ในกรณีที่เงินลายมือชื่อของผู้จ่ายหรือผู้ส่งจ่าย

ในคำรับประกันต้องระบุว่า รับประกันผู้ใด หากมิได้ระบุ ท่านให้ถือว่ารับประกันผู้ส่งจ่าย”)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๔๘/๒๕๑๔

ระหว่าง	นางนวล ไกรเงิน ที่ ๑ นายแสน ไกรเงิน ที่ ๒	โจทก์
	นายคำปัน ไกรเงิน ที่ ๑ นายเกษตร กฤโตประการ ที่ ๒	
	นางศรีรวม กฤโตประการ ที่ ๓	จำเลย

พยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือ

ลายพิมพ์นิ้วมือของผู้มอบอำนาจในใบมอบอำนาจซึ่งต้องมีพยานลงลายมือชื่อรับรองสองคนนั้น มิได้มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายห้ามไว้โดยชัดแจ้งว่าผู้รับมอบอำนาจจะเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือในใบมอบอำนาจด้วยไม่ได้ ดังนั้น เมื่อผู้รับมอบอำนาจลงลายมือชื่อเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือของผู้มอบอำนาจร่วมกับพยานอื่น รวมเป็นพยานรับรองสองคน ใบมอบอำนาจนั้นก็เป็นอย่างอื่นใช้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๐๓/๒๕๑๔

ระหว่าง	นายวิชัย ลีสิทธิธรรม	โจทก์
	นายถักยั้ง หรือหลักยั้ง แซ่หลือ ที่ ๑, นายเม่งเฮง	จำเลย
	หรือเม่งเฮง แซ่ตั้ง ที่ ๒	

เจ้าหน้าที่ของธนาคาร ลงวันที่ในเช็คแทนลูกค้า

แม้เช็คจะมีข้อความขาดตกบกพร่องไปจากที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๘๘ (๖) กล่าวคือ ไม่มีวันที่ที่ออกเช็ค แต่ผู้ที่ส่งจ่ายมอบเช็คนั้นให้ผู้ทรง

โดยยังมีได้ลงวันที่ในเช็ค ย่อมถือเป็นปริยายได้ว่า ผู้ส่งจ่ายได้มอบหมายให้ผู้ทรงลงวันที่ออกเช็คได้เอง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๑๐ ประกอบด้วยมาตรา ๘๘๙ บัญญัติเป็นข้อยกเว้นให้ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนหนึ่งคนใดทำการโดยสุจริต จะจกวันออกเช็คตามที่ถูกต้องแท้จริงลงก็ได้ ฉะนั้น การที่เจ้าหน้าที่ธนาคารลงวันส่งจ่าย (วันออกเช็ค) ลงในเช็คในวันที่ผู้ทรงมอบเช็คพิพาทไปขึ้นเงินต่อธนาคาร จึงถือเป็นปริยายได้ว่าเจ้าหน้าที่ธนาคารได้ลงวันที่ออกเช็คโดยสุจริตแทนใจทัก ซึ่งเป็นผู้ทรงและเป็นการลงวันที่ออกเช็คที่ถูกต้องแท้จริง เช็คฉบับพิพาทจึงเป็นเช็คที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย

คำพิพากษาคู่ที่ ๑๔๒๗/๒๕๑๔

นางสมศรี หวังพานิช	โจทก์
ระหว่าง นางเพี้ยน พักตร์เจียม	ผู้ร้อง
นางเพี้ยน พักตร์เจียม ในฐานะผู้จัดการมรดกพลตำรวจสมัคร ทองปาน	จำเลย

หนี้ร่วมระหว่างสามีภริยาที่ไม่ได้จดทะเบียน

หนี้เงินกู้ที่ได้ก่อขึ้นระหว่างที่ชายหญิงมิได้เป็นสามีภรรยาขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย มิใช่หนี้ร่วม

หญิงที่เป็นภรรยาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย มีกรรมสิทธิร่วมในบ้านซึ่งรวมกันปลูกกับชายที่อยู่กินกันฉันท์สามีภรรยา แต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสขึ้นครั้งหนึ่ง เมื่อบ้านนั้นถูกยึดมาขายทอดตลาดหญิงชอบที่จะขอคืนส่วนได้ของตนครั้งหนึ่งได้

คำพิพากษาคู่ที่ ๑๕๐๔/๒๕๑๔

นายเล่งเอี่ยม แซ่ซิ้ม	โจทก์
ระหว่าง นายอาซิก แซ่ตั้ง	จำเลย

เดิมเดือนและปีออกเช็ค

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ๘๑๐ วรรคสุดท้าย บัญญัติว่า “ถ้ามิได้ลงวันออกตัวท่านว่า ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนหนึ่งคนใดทำการโดยสุจริต จะจกวันตามที่ถูกต้อง

ต้องแท้จริงลงก็ได้” นั้น เห็นได้ว่าเป็นบทบัญญัติให้ผู้ทรงโดยชอบ จดวันถูกต้องแท้จริงลงได้ไว้เช่นนี้ แม้จำเลยซึ่งเป็นผู้ทรงเช็คโดยชอบจะได้เขียนเลขเดือนและปีเติมลงในเช็ค (ซึ่งลงไว้แต่วันที่ ไม่ลงเดือนกับปี) โดยพลการ เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยกระทำโดยไม่สุจริตแล้ว จำเลยก็หาไม่มีความผิดฐานปลอมเอกสารหรือใช้เอกสารปลอมไม่

คำพิพากษานี้ที่ ๑๕๐๓/๒๕๑๔

ระหว่าง พนักงานอัยการ กรมอัยการ
นางพยอม ชันสัมฤทธิ์ ที่ ๑ นางชาฮัง แซ่โต้ว ที่ ๒

โจทก์
จำเลย

ปลอมแบบพิมพ์เช็ค ออกและใช้เช็คปลอม

จำเลยไม่เคยฝากเงินกับธนาคาร แต่ออกเช็คและสลักหลังเช็คไปขอยืมเงินจากผู้เสียหายโดยมอบเช็คให้ผู้เสียหายไว้เป็นการชำระหนี้เงินยืม ผู้เสียหายนำเช็คไปขึ้นเงิน ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ปรากฏว่า เช็คที่ออกส่งจ่ายนั้นเป็นแบบพิมพ์เช็คที่พิมพ์ปลอมขึ้นเป็นแบบพิมพ์เช็คของธนาคารผู้ถูกสั่งให้จ่ายเงิน

ศาลฎีกาเห็นว่า แม้เช็คนั้นจะมีใช้เป็นแบบพิมพ์ที่ธนาคารผู้ถูกสั่งให้จ่ายเงิน ได้จัดพิมพ์ขึ้นไว้สำหรับจ่ายให้ลูกค้าของธนาคารใช้เป็นหนังสือตราสารคำสั่งให้ธนาคารจ่ายเงินแก่ผู้รับเงินในลักษณะที่จะใช้เป็นเช็คก็ตาม ถ้าพัวแต่ตัวแบบพิมพ์ที่ได้พิมพ์รายการไว้บางรายการว่าเป็นเช็ค ชื่อ ยี่ห้อ สำนักงานของธนาคารและสถานที่ใช้เงิน ยังไม่มีรายการอื่นให้ครบถ้วนบริบูรณ์ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็ยังไม่มีลักษณะที่ใช้ได้เป็นเช็คหรือเป็นตั๋วเงินโดยชอบ ต่อเมื่อได้กรอรายการจำนวนเงินที่แน่นอน ชื่อ หรือยี่ห้อของผู้รับเงิน หรือคำจดแจ้งว่าให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ สถานที่ใช้เงิน วัน สถานที่ออกเช็ค และลายมือผู้สั่งจ่ายจึงจะทำให้แบบพิมพ์หรือหนังสือตราสารนั้นเป็นเช็คอันแท้จริงสมบูรณ์ใช้ได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย ถัดนี้แม้จำเลยที่ ๒ จะได้เป็นผู้กรอข้อความลงในแบบพิมพ์ดังกล่าวให้มีรายการครบถ้วนบริบูรณ์ เป็นเช็คที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย แต่ก็ไม่ปรากฏว่าลายมือชื่อ

ผู้ส่งจ่ายในเอกสารที่ออก เป็นเช็คดังกล่าวเป็นลายมือชื่อของจำเลยที่ ๒ เอง มิได้ปลอมลายเซ็นชื่อหรือลายมือชื่อของบุคคลอื่นใด จึงมีผลเท่ากับเป็นเช็ค หรือหนังสือตราสารคำสั่งจ่ายอันแท้จริงของจำเลยที่ ๒ เอง ถือไม่ได้ว่าเป็นเช็คหรือเอกสารปลอม เพราะจำเลยที่ ๒ มิได้ทำปลอมเช็คของบุคคลอื่นใด เมื่อเอกสารนั้นไม่ใช่เป็นเอกสารปลอม แม้จำเลยทั้งสองจะได้นำไปใช้ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน จำเลยทั้งสองก็ยังไม่มีความผิดฐานใช้เอกสารปลอม หรือใช้ตัวเงินปลอม.

บันทึกของผู้รวบรวม

คดีนี้แม้ศาลจะไม่ลงโทษในความผิดฐานปลอมหนังสือและใช้หนังสือปลอมแต่ศาลลงโทษฐานฉ้อโกงเฉพาะจำเลยที่ ๑ เป็นที่น่าเสียดายว่า คดีไม่มีประเด็นวินิจฉัยโดยตรงว่า การพิมพ์ปลอมแบบพิมพ์เช็คของธนาคารขึ้นไปใช้ในทางทุจริตเช่นนั้นจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ เพราะในระยะหลัง ๆ นี้ปรากฏว่ามีผู้ทุจริตพิมพ์แบบฟอร์มตัวเงินของธนาคารต่าง ๆ ขึ้น กรอกรข้อความแล้วนำไปขายลดให้ธนาคาร หรือสถาบันการเงินอื่น ๆ บ้าง หรือแม้กระทั่งปลอมแบบฟอร์มตราฟัฟของธนาคารในประเทศออกไปขอรับเงินยังธนาคารในต่างประเทศก็มี ซึ่งก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่สะดวกในการปฏิบัติงานของธนาคารไม่มากนักน้อย เพราะถ้าพลตพลั่งตรวจลายเซ็นไม่ดีถ้วน หรือผู้ปลอม ๆ ลายเซ็นผู้ส่งจ่ายได้คล้ายคลึงมากก็ทำให้เป็นปัญหาได้เดียวกันระหว่างธนาคารซึ่งถูกปลอมตัวหรือตราฟัฟกับธนาคารผู้จ่ายเงินตามตัวและตราฟัฟ.

คำพิพากษาคู่ที่ ๑๕๔๑/๒๕๑๔

ระหว่าง นางจรรยา ศรี ชลวิศิษฐ์
นางสุนันท์ นุชดอนอม

โจทก์
จำเลย

กรอกรข้อความในเช็คที่ผู้ส่งจ่ายลงชื่อให้ไว้สอย ๆ

ถ้าพึงแต่เช็คที่มีแต่ลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายและวันที่ที่ออกเช็ค ส่วนรายการอื่น ๆ ไม่มีอีกเลย เช็คนั้นก็ไม่สมบูรณ์

ผู้ทรงเช็กจะต่อเติมข้อความลงในเช็กตามชอบใจ โดยมีได้รับมอบหมายจากผู้สั่งจ่ายไม่ได้ เว้นแต่จะเป็นกรณีที่มีกฎหมายอนุญาตไว้ให้ทำได้ ฉะนั้นการที่ผู้ทรงเช็กเขียนจำนวนเงินลงในเช็กโดยผู้สั่งจ่ายไม่ได้ยินยอมหรือมอบหมายให้กรอกจำนวนเงินแล้ว เช็คนั้นย่อมไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย ผู้สั่งจ่ายไม่ต้องรับผิดชอบแต่ประการใด.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๗๓/๒๕๑๔

ระหว่าง	ธนาคารกรุงไทย จำกัด โดยร้อยตรีเจริญ ขวัญแย้ม ผู้รับมอบอำนาจ ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงสีข้าวรัตนกาญจน์ ที่ ๑, นางปรีชา นกุลการ ในฐานะส่วนตัวและในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการที่ ๒	โจทก์ จำเลย

การมอบอำนาจของธนาคารให้ผู้รับมอบอำนาจดำเนินคดี

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑ (๒) “คดี” หมายความว่า กระบวนพิจารณาตั้งแต่เสนอคำฟ้องต่อศาลเพื่อขอให้รับรองคุ้มครองบังคับตาม หรือเพื่อการใช้ซึ่งสิทธิและหน้าที่ การดำเนินคดีจึงหมายความว่าตั้งแต่ฟ้องร้องจนกระทั่งดำเนินการบังคับคดีด้วย

ในใบมอบอำนาจธนาคารระบุข้อความให้ผู้รับมอบอำนาจดำเนินคดีฟ้องร้อง ผู้รับอำนาจย่อมมีอำนาจดำเนินคดีแทนธนาคารจนเสร็จคดี รวมตลอดถึงการยื่นคำร้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีทั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีไปทำการยึดทรัพย์และมีอำนาจนำสืบให้ยึดทรัพย์ด้วย โดยธนาคารไม่จำเป็นต้องทำใบมอบอำนาจใหม่อีก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๘๑-๒๐๘๗/๒๕๑๔

ระหว่าง นายยุติ บวรรัตนรักษ์
นางสาวกมลทิพย์ ลิมปพยอม กับพวก

โจทก์
จำเลย

ผู้ใช้อำนาจปกครอง มอบอำนาจให้โอนหุ้น

บิดาผู้ใช้อำนาจปกครองมีอำนาจจัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของบุตรผู้เยาว์ได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมของบุตร ถ้ากิจการที่ทำนั้นไม่ขัดต่อประโยชน์ของบุตรผู้เยาว์ แต่ในคดีเรื่องนี้ บิดาผู้ใช้อำนาจปกครองเอาบ้านของบุตรผู้เยาว์ไปค้ำใช้หนี้ให้โจทก์ในคดีนี้ โดยหนี้ที่ค้ำใช้นั้นเป็นหนี้ที่บิดาผู้ใช้อำนาจปกครองจะต้องชำระเป็นส่วนตัว บุตรผู้เยาว์ย่อมเสียประโยชน์แต่ฝ่ายเดียว และบิดาผู้ใช้อำนาจปกครองได้ประโยชน์โดยไม่ต้องรับผิดชอบชำระหนี้ จึงเห็นได้ว่าประโยชน์ของบิดาผู้ใช้อำนาจปกครองขัดกับประโยชน์ของผู้เยาว์ ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๔๑ (ตรงกับประมวลแพ่งบรรพ ๕ ฉบับชำระใหม่ ๒๕๑๔ มาตรา ๑๕๗๕) ผู้ใช้อำนาจปกครองจะต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อนจึงจะทำได้ มิฉะนั้นเป็นโมฆะ

ผู้ถือหุ้นทำหนังสือโอนกรรมสิทธิ์หุ้นให้แก่ผู้อื่นไปแล้ว (ไม่ใช่มอบอำนาจให้ไปขาย) ผู้ถือหุ้นนำไปโอนให้โจทก์ แต่โอนกันไม่ได้เพราะขัดกับข้อบังคับของบริษัท ผู้ถือหุ้นนั้นไม่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ เพราะไม่มีนิติสัมพันธ์ใดต่อกัน โจทก์ต้องไปว่ากล่าวเรียกร้องเอาจากผู้ถือหุ้นที่โอนหุ้นนั้นให้ตน

ในกรณีทำหนังสือมอบอำนาจให้ไปกระทำการต่าง ๆ เกี่ยวกับหุ้น และผู้รับมอบอำนาจโอนหุ้นให้โจทก์โดยโจทก์ใช้หนี้แทนผู้รับมอบอำนาจไป เท่ากับผู้รับมอบอำนาจได้รับเงินค่าหุ้นนั้นมาแล้ว แต่การโอนหุ้นทำไม่ได้ ผู้มอบอำนาจที่เป็นเจ้าของหุ้นต้องคืนเงินค่าหุ้นให้โจทก์ แม้หนี้ที่โจทก์ใช้แทนไปนั้นจะเป็นหนี้ของผู้รับมอบอำนาจเองก็ตาม เพราะการกระทำไม่เป็นการนอกเหนืออำนาจที่มอบให้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๒๒/๒๕๑๔

สมาคมสำนักวัดแก้วเจริญ โดยนายหลาบ บุญศรี

ระหว่าง นายกสมาคม นายประยูร ยัวนนท์ เทรญญิก

โจทก์

นายพินิจ นาคะหนู ที่ ๑, นางกรองจิตต์ จูทะเสน ที่ ๒

จำเลย

สมาคมให้กู้เงิน

กู้เงินของสมาคมไปแล้ว ผู้กู้ก็มีหน้าที่ต้องใช้เงินคืนแก่สมาคม ผู้กู้จะโต้แย้งว่า
สมาคมไม่มีวัตถุประสงค์ในการให้กู้เงิน ไม่มีอำนาจฟ้องนั้นไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๑๑/๒๕๑๔

มัยยิด อัสสละพียะฮ์ โดยนายยุทธ (หะยีมัสฮูค)

มันใจอารย อีหม่าม, นายสนธิ เจตนาดี คอเต็บ,

ระหว่าง นายเต็น สโรวาท บิหลัน

โจทก์

นางจำเรียว พิทักษ์สุข กับพวก

จำเลย

มัยยิดอิสลาม (อำนาจของเจ้าหน้าที่บริหาร)

มัยยิดที่จดทะเบียนแล้ว เป็นนิติบุคคลตามความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติ
มัยยิดอิสลาม พ.ศ. ๒๔๙๐ และตามมาตรา ๗ กรรมการมัยยิดมีหน้าที่จัดการทรัพย์สินของ
มัยยิด การฟ้องคดีก็เป็นการกระทำการอย่างหนึ่งในการจัดการทรัพย์สินของมัยยิด เมื่อกรรมการ
ของมัยยิดลงมติให้ดำเนินคดีแล้ว เจ้าหน้าที่บริหารของมัยยิดได้แก่อีหม่าม คอเต็บ และบิหลัน
ก็ย่อมดำเนินการแต่งตั้งทนายความให้ฟ้องคดีในนามของมัยยิดได้.

บันทึกของผู้รวบรวม

ก่อนหน้าก็มีคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับเรื่องมัยยิดอิสลามบ้างแล้ว คือฎีกาที่ ๑๐๗๒/
๒๕๑๑ และ ๒๓๔/๒๕๑๔ ซึ่งน่าจะถือเป็นแนวทางสำหรับการที่ธนาคารจะติดต่อกับมัยยิด
อิสลามในฐานะเป็นลูกค้าของธนาคารได้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๒๓๒๓/๒๕๑๔

สหกรณ์การเกษตรจำกัตสินไห้ โดยนายคค สายสุวรรณ
 ประธานกรรมการดำเนินงาน นายกมล สิมทอง เลขานุการ โจทก์
 ระหว่าง นายสมจิต ธรรมบุตร จำเลย

มอบอำนาจให้รับเงินกู้แทน

เมื่อผู้กู้มอบอำนาจให้บุคคลอื่นรับเงินกู้จากผู้ให้กู้ ผู้รับมอบอำนาจนั้นก็เป็นตัวแทนของผู้กู้ การที่ผู้รับมอบอำนาจรับเงินไปจากผู้ให้กู้ ผู้กู้ซึ่งเป็นตัวการย่อมต้องรับผิดชอบแห่งการกระทำของตัวแทนของตนซึ่งกระทำไปภายในขอบอำนาจ การกู้เงินระหว่างผู้กู้กับผู้ให้กู้เป็นอันสมบูรณ์ การที่ผู้กู้ไม่ได้รับเงินจากตัวแทนของตนนั้นเป็นเรื่องที่ผู้กู้ชอบจะเรียกร้องเอาจากตัวแทนนั้น ไม่ทำให้สัญญากระหว่างผู้กู้กับผู้ให้กู้ ไม่สมบูรณ์

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๑๕/๒๕๑๕

บริษัทธนาคารกรุงเทพ ขาพาณิชย์การ จำกัด โจทก์
 ระหว่าง นางพวงเพชร วงศ์ลือเกียรติ ที่ ๑,
 นายสุขุม วงศ์ลือเกียรติ ที่ ๒,
 นายอโณทัย วงศ์ลือเกียรติ ที่ ๒,
 บริษัทน้ำตาลลำพูน จำกัด ที่ ๔ จำเลย
 นายสุรินทร์ วงศ์ลือเกียรติ ผู้ร้อง

ครอบครองปรปักษ์กับสิทธิของผู้รับจำนอง

ข้อขายอสังหาริมทรัพย์กันเองโดยมิได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แม้ผู้ซื้อจะได้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นมาโดยสงบและเปิดเผย ด้วยเจตนาเป็นเจ้าของแต่ซึ่งเป็นเวลากว่า ๑๐ ปีขึ้นไปจนได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองแล้วก็ตาม ก็จะไม่ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้รับจำนองซึ่งมีการจดทะเบียนการจำนองถูกต้องตามกฎหมาย เสียค่าตอบแทนและโดยสุจริตไม่ได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐๗-๔๐๘/๒๕๑๕

ระหว่าง ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล รุ่งแสงขนส่งยะลา
บริษัทโชคชัยขนส่ง จำกัด กับพวก

โจทก์
จำเลย

อำนาจการลงข้อประท้วงตราแทนห้างหุ้นส่วน นายจ้างร่วมรับผิดชอบลูกจ้าง

มิได้มีข้อความในการจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลว่า จะต้องมีการตราของห้างหุ้นส่วนประท้วงลงบนลายเซ็นชื่อของหุ้นส่วนผู้จัดการด้วยจึงจะผูกพันห้างแล้วการที่หุ้นส่วนผู้จัดการ ได้ลงชื่อ ไว้ในคำฟ้องและคำให้การของห้างที่ยื่นต่อศาลโดยไม่ประท้วงตราห้างก็สมบูรณ์ใช้ได้ แม้ภายหลังศาลจะอนุญาตให้มีการประท้วงตราห้างในภายหลังจากฝ่ายจำเลยได้แย้ง ก็ไม่กระทบกระทั่งหรือมีผลเปลี่ยนแปลงความสมบูรณ์ที่มีอยู่แล้วแต่ประการใดเลย

กรรมการของบริษัทและมีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้จัดการ ใช้ให้ลูกจ้างซึ่งเป็นลูกจ้างของบริษัท ข้าราชการของบริษัทไป โดยกรรมการผู้นั้นนั่งไปด้วย ย่อมถือได้ว่าลูกจ้างได้เข้ารับไปในการของบริษัที่เป็นนายจ้าง บริษัทที่เป็นนายจ้างนั้นต้องร่วมรับผิดชอบลูกจ้างในผลแห่งละเมิดที่ลูกจ้างประมาทนั้นด้วย

บันทึกของผู้รวบรวม

ในการติดต่อให้เบ็ดบัญชีคดี ให้ทำสัญญาเป็นหนังสือกับธนาคารก็ดี ธนาคารควรจะขอคู่มือหรือหนังสือรับรองของจดทะเบียนหุ้นส่วนและต้องขอให้ลูกค้านำชื่อหรือปฏิบัติให้ครบถ้วนตามอำนาจที่จดทะเบียนไว้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๗/๒๕๑๕

ระหว่าง พนักงานอัยการ กรมอัยการ
นางจรรยา หรือคู่ย เวชประสิทธิ

โจทก์
จำเลย

แบบพิมพ์เช็คปลอม

แบบพิมพ์ที่จำเลยที่ใช้กรอกข้อความรายการนำมาใช้ได้เป็นเช่นนั้น แม้จะมีใช้แบบพิมพ์เช็คที่ธนาคารได้จัดพิมพ์ขึ้นไว้ให้ใช้ก็ตาม เมื่อปรากฏว่าลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายเป็นลายมือชื่อ

๒๔๐

ของจำเลยเอง มิได้ปลอมลายมือชื่อของบุคคลอื่นใด เช็คนั้นย่อมไม่ใช่เอกสารปลอมหรือตัวเงินปลอม แม้จำเลยจะนำไปใช้ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน จำเลยก็ยังไม่มีความผิดฐานใช้ตัวเงินปลอม

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องทำนองเดียวกันนี้ศาลฎีกา ได้พิพากษาไว้เป็นบรรทัดฐานในคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๐๗/๒๕๑๔ แล้ว

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๓๗/๒๕๑๕

ระหว่าง	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	โจทก์
	บริษัท วิศวกรรมิตร จำกัด กับพวก	จำเลย

ความรับผิดชอบของกรรมการบริษัทที่สละหลังเช็คโดยไม่ระบุว่าทำการแทนบริษัท

กรรมการผู้จัดการของบริษัทจำกัด นำเช็คซึ่งบริษัทนั้นเองเป็นผู้ส่งจ่ายมาทำสัญญาขายให้ธนาคารเพื่อแลกเงินสด โดยกรรมการผู้จัดการสละหลังเช็ค แต่มิได้จดแจ้งว่าทำการแทนผู้ใด กรรมการผู้จัดการผู้นั้นต้องรับผิดชอบเป็นส่วนเดียวกับบริษัทนั้นด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๑๐/๒๕๑๕

ระหว่าง	ห้างหุ้นส่วนจำกัด ปานทองพานิช	โจทก์
	ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ศรีอยุธยา กับพวก	จำเลย

การมอบอำนาจให้ร้องทุกข์

ใบมอบอำนาจที่มีข้อความว่า มอบอำนาจให้ผู้รับมอบฟ้องร้องต่อศาลได้ทุกศาล จนคดีถึงที่สุด ให้มีอำนาจแต่งตั้งทนายความ และรับเงินจากศาลแทนผู้มอบได้ เป็นการมอบ

อำนาจโดยชัดแจ้งให้ดำเนินการแทนโจทก์เฉพาะการฟ้องร้องคดีต่อศาลเท่านั้น ไม่รวมถึงการมอบอำนาจให้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนด้วย

ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งไม่ใช่ผู้จัดการ หรือผู้แทนของห้าง ไม่มีอำนาจร้องทุกข์แทนห้างในฐานะส่วนตัวที่เป็นเพียงหุ้นส่วนคนหนึ่งนั้น

บันทึกของผู้รวบรวม

ในกรณีผู้จัดการสาขาร้องทุกข์ให้มีการว่ากล่าวเอาโทษทางอาญานั้นผู้รวบรวมเห็นว่าน่าจะมีอำนาจทำได้ในฐานะเป็นผู้แทนอื่น ๆ ของนิติบุคคลสำหรับความผิดอาญาที่มีผู้กระทำความผิดสาขานั้น ๆ แต่อย่างไรก็ดีในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนอาจจะขัดข้องไม่ยอมรับการร้องทุกข์ของผู้จัดการสาขาของธนาคาร ธนาคารจึงควรทำหนังสือมอบอำนาจให้แก่ผู้จัดการสาขาให้มีอำนาจร้องทุกข์ในคดีอาญาได้ด้วยและบางธนาคารที่ทำใบมอบอำนาจให้ผู้จัดการสาขาโดยเขียนไว้กว้าง ๆ ว่า มอบอำนาจให้ดำเนินการเป็นโจทก์เป็นจำเลยไว้ก็น่าจะกินความไม่ถึงการร้องทุกข์ตามนัยของคำพิพากษาคดีนี้ จึงควรเขียนระบุให้ชัดว่าให้มีอำนาจร้องทุกข์ในคดีอาญาได้ไว้เสียให้ชัดเจนด้วย.

คำพิพากษาคดีที่ ๖๕๓/๒๕๑๕

ระหว่าง ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
นายเถียง แซ่โง้ว

โจทก์
จำเลย

บัญชีเดินสะพัด ดอกเบี้ยทบต้น

ธนาคารกับลูกค้านี้สัญญาบัญชีเดินสะพัดกันว่า ในส่วนที่จำเลยเบิกเงินกินไปนั้น ลูกค้าน้อมให้คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๔ ต่อปี โดยลูกค้าจะชำระให้เป็นรายเดือน หากไม่ชำระเดือนใด ลูกค้าจะน้อมให้คิดดอกเบี้ยที่ค้างทบต้นเข้ากับเงินที่ค้างไปเป็นต้นเงินเบิกเกินบัญชี อันลูกค้าจะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราเดียวกันในเดือนต่อไป เมื่อธนาคารบอกกล่าวให้ลูกค้าชำระต้นเงินและดอกเบี้ยคิดถึงวันที่หักทอนบัญชีครั้งสุดท้ายแล้ว ลูกค้าไม่ยอมชำระดังนี้ ถือได้ว่า ได้มีการเลิกบัญชีเดินสะพัดตั้งแต่วันที่ครบกำหนดตามที่บอกกล่าว นับแต่นั้น ธนาคารจะคิดดอกเบี้ยทบต้นต่อไปไม่ได้ คงคิดดอกเบี้ยได้โดยไม่ทบต้น

บันทึกของผู้รวบรวม

๑. ในเรื่องบัญชีเงินสะพัดนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๐ บัญญัติว่า “เงินส่วนที่ผิดกันอยู่นั้น ถ้ายังมีได้ชำระ ท่านให้คิดดอกเบี้ยนับแต่วันที่หักทอนบัญชีเสร็จเป็นต้นไป” ดังนั้น ที่ธนาคารกับลูกค้าตกลงกันในคดีนี้ก็ไม่ได้ผิดแผกแตกต่างไปจากกฎหมายแต่อย่างใด ดังนั้นตราใบที่เงินส่วนที่ผิดกันอยู่ยังมีได้ชำระ โดยความเคารพต่อคำพิพากษาของศาลฎีกา ผู้รวบรวมเห็นว่า ธนาคารก็นำคิดดอกเบี้ยได้ต่อไปทั้งตามกฎหมายเรื่องบัญชีเงินสะพัดดังกล่าวและตามสัญญาที่ทำกันไว้ ดอกเบี้ยที่คิดได้เรื่อยไปจนกว่าจะชำระหนี้ยอมเป็นดอกเบี้ย “ตามประเพณีการค้าขายที่คำนวณดอกเบี้ยทบต้นในบัญชีเงินสะพัด” ซึ่งเป็นข้อยกเว้นที่จะคิดดอกเบี้ยทบต้นได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖๕๕ วรรคสอง

๒. การที่ธนาคารบอกกล่าวให้ลูกค้าชำระต้นเงินและดอกเบี้ยนั้น โดยความเคารพต่อคำพิพากษาของศาลฎีกา ผู้รวบรวมมีความเห็นว่ายังไม่น่าจะถือว่าเป็นการเลิกบัญชีเงินสะพัด เพราะการบอกเลิกสัญญาบัญชีเงินสะพัดนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๕๔ บัญญัติไว้ว่า “คู่สัญญาฝ่ายใดจะบอกเลิกสัญญาบัญชีเงินสะพัดและให้หักทอนบัญชีกันเสียในเวลาใด ๆ ก็ได้ ถ้าไม่มีอะไรปรากฏเป็นข้อขัดกับที่กล่าวมานี้” แสดงว่า จะต้องมิเจตนาเลิกสัญญาบัญชีเงินสะพัด เพียงแต่ธนาคารบอกกล่าวให้ชำระต้นเงินและดอกเบี้ยที่ค้างนั้น ก็เท่ากับเพียงเป็นการบอกให้ลูกค้าปฏิบัติตามข้อสัญญาบัญชีเงินสะพัด คือ “ให้ชำระแต่ส่วนที่เป็นจำนวนคงเหลือโดยสุลลภาค” ตามที่ตกลงกันไว้คือ ให้หักทอนบัญชีหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วนนับแต่ (ที่ทำสัญญาบัญชีเงินสะพัด) นั้นไปหรือ “ในชั่วระยะเวลาที่กำหนดอันใดอันหนึ่ง” (ซึ่งตามสัญญาทำนายนั้นจะแปลความได้ว่า คิดบัญชีหักทอนกันเดือนละครึ่ง) แม้จะถือเป็นการเลิกสัญญาบัญชีเงินสะพัด เงินส่วนที่ผิดกันอยู่ (คือยอดต้นเงินและดอกเบี้ยที่ค้างซึ่งก็กลายเป็นเงินต้นไปแล้ว) นั้น ก็ต้อง “คิดดอกเบี้ยนับแต่วันที่หักทอนบัญชีเสร็จเป็นต้นไป” และดอกเบี้ยที่จะคิดก็ต้องเป็นดอกเบี้ยทบต้น (ที่อาจคิดทบต้นเอาได้ตามที่กล่าวในมาตรา ๖๕๕ วรรคสองที่กล่าวมา)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๓๖/๒๕๑๕

ระหว่าง ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิไลดีน้ำ
พ.ท. อิสสระ วีระเสนีย์ กับพวก

โจทก์
จำเลย

ร้านค้าสวัสดิการของทางราชการ

แม้มติศาลทหารบกที่ ๑ จะเป็นหน่วยราชการสังกัดกองทัพบกก็จริง แต่ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๐๓ มาตรา ๑๔ บัญญัติว่า “กองทัพบก มีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพบกและป้องกันราชอาณาจักร มีผู้บัญชาการทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ” การตั้งร้านค้าสวัสดิการไม่ใช่อยู่ในอำนาจหน้าที่ราชการกองทัพบก และกองทัพบกก็ไม่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบการค้า ร้านค้าสวัสดิการจึงไม่ใช่ราชการของกองทัพบก กองทัพบกไม่ต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ของร้านสวัสดิการ แต่ผู้ควบคุมดูแลสินค้าซึ่งส่งขายสินค้าต้องรับผิดชอบใช้ราคาสินค้านั้นแก่ผู้ขายสินค้า

บันทึกของผู้รวบรวม

ในการให้เครดิตให้กู้ยืมแก่ลูกค้าประเภทร้านค้าสวัสดิการของทางราชการนั้น ต้องระมัดระวังมาก เพราะตามนัยแห่งคำพิพากษาคดีนี้ ต้นสังกัดที่เป็นนิติบุคคลไม่ต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้สินของร้านค้าเหล่านั้น

ศาลพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๕๖/๒๕๑๕

ระหว่าง ธนาคารสหมาลัย จำกัด
บริษัท สหวิศว์บุรพา จำกัด กับพวก

โจทก์
จำเลย

เบิกเงินเกินบัญชี เชekให้เป็นตัวแทน

บริษัทจำกัดเปิดบัญชีกระแสรายวันกับธนาคาร โดยให้บุคคลสองคนมีอำนาจร่วมกันลงนามในเช็คส่งจ่ายเงินแทนบริษัท ในการนี้บริษัทได้ส่งรายงานการประชุมของกรรมการบริษัทที่ว่าตกลงจ้างให้บุคคลหนึ่งในสองคนนั้นเป็นผู้จัดการบริษัทด้วย ทำให้ธนาคารเชื่อโดย

สุจริตว่า บุคคลทั้งสองมีอำนาจทำการแทนในกิจการของบริษัทจากนั้นได้ การที่บุคคลทั้งสองติดต่อกับธนาคารในเรื่องอื่นที่อยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของบริษัทหลายครั้ง โดยบริษัทเองก็น่าจะรู้แต่มิได้ปฏิเสธหรือทักท้วง เมื่อธนาคารฟ้องแล้ว บริษัทก็ได้มาขอผ่อนชำระแก่ธนาคารเป็นงวดๆ พฤติการณ์ต่างๆ เหล่านี้ถือได้ว่าเป็นการที่บริษัทได้เชิดบุคคลทั้งสองเป็นตัวแทนของบริษัทๆ ต้องรับผิดชอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๒๑ และไม่ใช่ว่าการตั้งตัวแทนตามมาตรา ๗๘๗ จึงไม่จำเป็นที่จะต้องวินิจฉัยว่าการตั้งตัวแทนต้องทำเป็นหนังสือหรือไม่

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้เป็นแนวทางในการติดต่อกับลูกค้าว่า ผู้ที่บริษัทแต่งตั้งให้ลงนามในเช็คสั่งจ่ายเงินได้นั้น อาจจะมีอำนาจทำการติดต่อกับธนาคารในเรื่องอื่นด้วยก็ได้ ถ้ามีข้อเท็จจริงแสดงว่า บริษัทตั้งใจให้บุคคลนั้นๆ เป็นผู้จัดการของบริษัท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๐๒/๒๕๑๕

กองทัพอากาศ โดย พลอากาศเอกเฉลิมเกียรติ วังนางกูร
 ผู้บัญชาการทหารอากาศที่ ๑, กรมการขนส่ง
 โดย พลตรีครรชิต ชิตตะสังคะ อธิบดีที่ ๒
 ระหว่ง นาวาเอก อบ อยู่หุ่น โดย นางสุรีย์ อยู่หุ่น ผู้รับมรดกความ
 ที่ ๑, นาวาอากาศตรีสมพงษ์ ศักดิ์ศรี ที่ ๒, นาวาอากาศโทสิทธิ
 จันทรวงศ์ ที่ ๓, นายจรัส แซ่ฉั่ว ที่ ๔, นายชาญชัยหรือสุเทพ
 หรือกิมเซียง แซ่ฉั่ว หรืออุษณวโรจน์ ที่ ๕, นายสุรภิจ รักษานิธิ
 หรือ นายเตี้ยโคหรี ที่ ๖, นายประสิทธิ์ โปษะยานนท์ ที่ ๗,
 นายอุดม ตันแทนุช ที่ ๘, ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด
 (โดยหม่อมเจ้าอาชวทิศ ทิศกุล ผู้จัดการ) ที่ ๙

ลูกค้านำเช็คฝากเข้าบัญชีกระแสรายวันของตนที่ธนาคาร โดยเช็คนั้นเป็นเช็คเช็ค
 ร่วมสั่งจ่ายระบุชื่อกองทัพอากาศเป็นผู้รับเงิน มีการโอนเช็ค เช็คที่นำฝากนั้น เริ่มต้นด้วยการ

สลักหลังชื่อผู้รับเงินโดยมีลายมือชื่อ (ปลอม) ของนายทหารอากาศซึ่งเป็นกรรมการควบคุมดูแลเงินรายได้ผลประโยชน์ของกรมการบินพลเรือนนายหนึ่งลงไว้ และประทับดวงตราปลอม ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับดวงตราของกรมการบินพลเรือน กองทัพอากาศกำกับ แล้วก็มีการสลักหลังมาเป็นทอดๆ ไม่ขาดสายจนถึงลูกค้าผู้นั้น ธนาคารไม่เคยติดต่อกับกองทัพอากาศๆ ก็ไม่เคยติดต่อกับธนาคารๆ ไม่มีโอกาสทราบว่ตราที่สลักหลังนั้นเป็นตราปลอม หรือตรานี้เป็นตราของกรมการบินพลเรือนหรือไม่ ทั้งโจทก์ก็น่าสืบไม่ได้ว่า ธนาคารกระทำการโดยไม่สุจริต ธนาคารไม่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์

บันทึกของผู้ รวบรวม

คดีนี้เป็นเรื่องที่ผู้รวบรวมเห็นว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับธนาคารนั้นเป็นปัญหาเรื่องความรับผิดชอบของธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน (Collecting Bank) โดยตรงว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๐๐๐ หรือไม่

(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๐๐ บัญญัติว่า “ธนาคารใดได้รับเงินไว้เพื่อผู้เคยค้าของตนโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ อันเป็นเงินที่เขาใช้ให้ตามเช็คชื่กร่วมทั่วไปก็ดี ชื่กร่วมเฉพาะให้แก่ตนก็ดี หากปรากฏว่าผู้เคยค้านั้นไม่มีสิทธิ หรือมีสิทธิเพียงอย่างบกพร่องในเช็คนั้นไซ้ ท่านว่าเพียงแค่เหตุที่ได้รับเงินไว้หาทำให้ธนาคารนั้นต้องรับผิดชอบต่อผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คนั้นแต่อย่างหนึ่งอย่างใดไม่”)

ในท้องสำนวน มีแต่ศาลแพ่งเท่านั้น ที่กล่าวถึง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๐๐ นี้โดยกล่าวว่า “ส่วนจำเลยที่ ๔ นั้นเป็นธนาคาร และเรียกเก็บเงินตามเช็คให้แก่จำเลยที่ ๔ ซึ่งเป็นลูกค้าของตน ไม่จำเป็นต้องตรวจดูลายมือชื่อหรือดวงตราของผู้สลักหลังว่า จะเป็นลายมือหรือดวงตราที่แท้จริงหรือไม่ โจทก์น่าจะสืบไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๔ ได้กระทำการโดยไม่สุจริต หรือประมาทเลินเล่อ จึงไม่ต้องรับผิดชอบที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๐๐” ส่วนโจทก์นั้นก็ตั้งรูปคดีฟ้องเป็นเรื่องละเมิดเรียกค่าเสียหายอันเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ของกองทัพอากาศเองยกยอกเอาเช็คซึ่งบริษัทการบินหลายแห่งจ่ายให้กองทัพอากาศเป็นค่าธรรมเนียมขึ้นลงของเครื่องบินและค่าเช่าสนามบินที่ทำอากาศยานกรุงเทพ

ในส่วนที่เกี่ยวกับธนาคารนั้น โจทก์บรรยายฟ้องตอนหนึ่งเป็นใจความว่า “. . . ฯลฯ . . . เนื่องจากเช็คดังกล่าวได้ส่งจ่ายให้ในนามของกองทัพอากาศโจทก์ที่ ๑ และเป็นเช็คชื่

กร่อม ทั้งยังได้ชี้ตัวคำว่า “ผู้ถือ” ออกอีกด้วย ดังนั้นผู้สละหลังเช็กจะต้องเป็นผู้บัญชาการ ทหารอากาศ และถ้าจะใช้ดวงตราประทับก็จะต้องเป็นดวงตราของโจทก์ที่ ๑ แต่เช็กดังกล่าวมาแล้ว ผู้บัญชาการทหารอากาศมิได้เป็นผู้สละหลังและดวงตราที่ใช้ประทับก็มีใช้ดวงตราของกองทัพอากาศโจทก์ที่ ๑ ธนาการจำเลยที่ ๔ และเจ้าหน้าที่ของธนาการจำเลยที่ ๔ (สาขายาวราช) ยังขึ้นรับเช็กเข้าบัญชีเงินฝากของจำเลยที่ ๔ โดยทุจริตแล้วจ่ายเงินสดออกไป เพื่อให้จำเลยอื่น ได้ยกยอกเงินรายนี้หรือรับประโยชน์รายนี้สำเร็จ หรือมิฉะนั้น จำเลยที่ ๔ และพนักงานเจ้าหน้าที่ของธนาการได้ทำการอันไม่สุจริตและประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง โดยรู้อยู่แล้วว่า จำเลยที่ ๔ เป็นผู้ไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายในเช็กเหล่านั้น ก็ยังขึ้นรับเข้าบัญชีแล้วจ่ายเงินสดออกไป ทำให้โจทก์เสียหาย การกระทำของจำเลยที่ ๑ ถึง ที่ ๔ ดังได้กล่าวมาแล้ว ทำให้โจทก์เสียหาย ๖๒๗,๐๖๕ บาท จำเลยทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้เงินดังกล่าว . . .”

จำเลยที่ ๔ (ธนาการ) ให้การพาดพิงถึงมาตรา ๑๐๐๐ โดยให้การเป็นใจความสำคัญว่าจำเลยที่ ๔ เป็นลูกค้า ได้นำเช็กซึ่งผู้ส่งจ่ายให้กองทัพอากาศโจทก์ที่ ๑ มาฝากเข้าบัญชีเรียกเก็บแต่ด้านหลังของเช็กปรากฏว่า กองทัพอากาศโจทก์ที่ ๑ ได้สละหลังไว้ และมีการสละหลังติดต่อกันมาโดยไม่ขาดสายจนถึงจำเลยที่ ๔ จำเลยที่ ๔ จึงเป็นผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย มีสิทธิฟ้องร้องตามเช็กได้แต่ผู้เดียว โจทก์ทั้งสอง (คือ กองทัพอากาศ และกรมการขนส่ง) ไม่มีสิทธิเช่นนั้นไม่ การที่จำเลยรับเงินตามเช็กไว้เพื่อจำเลยที่ ๔ และจ่ายให้แก่จำเลยที่ ๔ ซึ่งเป็นลูกค้านั้นจำเลยได้กระทำการโดยสุจริตปราศจากความประมาทเลินเล่อ จำเลยหาต้องรับผิดชอบไม่ จำเลยมิได้รู้เห็นในการทุจริตของจำเลยที่ ๔ หรือได้รับประโยชน์อะไรด้วย แม้ลายมือชื่อและดวงตราของโจทก์ที่ ๑ จะเป็นลายมือชื่อและดวงตราปลอม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๐๐๖ ก็ไม่กระทบกระเทือนถึงความสมบูรณ์ของลายมือชื่ออันแท้จริงของจำเลยที่ ๔ ซึ่งเป็นผู้ทรงที่จำเลยจะนำไปใช้เรียกเก็บเงินตามเช็กได้ตามคำสั่งของจำเลยที่ ๔ และเช็กเหล่านี้ก็โอนกันโดยการสละหลังไม่ขาดสายถูกต้องตามกฎหมายแล้ว แม้ศาลจะฟังว่าโจทก์เสียหาย อันเหตุก็เป็นเพราะทางราชการโจทก์ควบคุมกันไม่ดีจนเป็นเหตุให้ข้าราชการโกงโจทก์ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๒๒๓, ๔๔๒ จึงไม่ชอบที่โจทก์จะเรียกค่าเสียหายจากจำเลยซึ่งเป็นบุคคลภายนอก . . . ฯลฯ . . .

ศาลฎีกานั้น กล่าวถึงความรับผิดชอบของธนาคารไว้ว่า “ศาลฎีกาเห็นว่าจำเลยที่ ๔ ซึ่งเป็นลูกค้านำเช็คเอกสาร จ. ๓๗ และเอกสาร จ. ๔๐ รวม ๑๑ ฉบับ มาเข้าธนาคารเพื่อเรียกเก็บเงินตามเช็ค เมื่อจำเลยที่ ๔ เห็นว่ามีการสลักหลังมาไม่ขาดสายจนถึงจำเลยที่ ๔ จำเลยที่ ๔ เห็นว่าถูกต้องก็เรียกเก็บให้ จริงอยู่ แม้เช็คนั้นจะขีดคร่อมให้กองทัพอากาศและตราที่ประทับเป็นตรากรมการบินพลเรือน กองทัพอากาศปลอมก็ตามแต่จำเลยที่ ๔ ย่อมจะไม่มีโอกาสทราบได้เลยว่า ตราานั้นปลอม หรือตรานั้นเป็นตราของกรมการบินพลเรือนหรือไม่ ทั้งโจทก์ก็น่าสืบไม่ได้ว่า จำเลยที่ ๔ กระทำการโดยไม่สุจริต จำเลยที่ ๔ จึงไม่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยข้อนี้มาชอบแล้ว ฯลฯ”

ผู้รวบรวมเคยอ่านพบในหนังสือ Banker and Customer Relationship and Account of Personal Customers by L.C. Mather, (being reprint of articles appearing in the Bankers' Magazine from January 1953 to December 1955, inclusive (Waterlow and Sons, First Publish, 1957 หน้า ๑๕๓) ว่า เช็คซึ่งสั่งจ่ายเงินให้แก่ผู้ใดในตำแหน่งทางการนั้น จะรับเข้าบัญชีส่วนตัวของผู้รับเงินไม่ได้ (Where a cheque is drawn payable to anyone in an official capacity, it clearly cannot be accepted for the private account of the payee. “และในหนังสือเล่มเดียวกันนั้น (หน้า ๑๕๓ และ ๑๕๔) อ้างถึง ผู้พิพากษา Bailhache, J., ได้กล่าวไว้ในคำพิพากษาคดี Ross v. London County, Westminster and Parr's Bank Ltd. (1919-1 K.B. 678) ว่า” เช็คแต่ละฉบับที่พิพากษาสั่งจ่ายให้ “The Officer in Charge, Estates Office, Canadian Overseas Military Forces” และสลักหลังโดยเจ้าพนักงานในตำแหน่งที่ระบุไว้ นั้น เช็คแต่ละฉบับแสดงในต้นหน้า ถึงข้อความจริงที่ว่าสั่งจ่ายให้เจ้าพนักงานของหน่วยงานสาธารณะไม่ใช่จ่ายให้ส่วนบุคคล และการสลักหลังในเช็คแต่ละฉบับก็แสดงว่า เช็คได้โอนเปลี่ยนมือโดยเจ้าพนักงานผู้นั้น ไม่เป็นการเป็นไปตามทางค้าปกติที่เช็คอันออกสั่งจ่ายและสลักหลังเช่นที่ว่ามานี้ จะถูกใช้ไปในทางชำระหนี้ของส่วนตัวเอกชน” (Each of the cheques in question was drawn payable to “The Officer in Charge, Estates Office, Canadian Overseas Military Forces,” and was endorsed by that officer under the same description. Each cheque bore upon its face the fact that it was payable to the officer of a public department and not to a private person, and the endorsement on each cheque shown that it was being negotiated by that officer. It is not in accordance with the ordinary

course of business that a cheque so drawn and endorsed should be used for the purpose of paying the debt of a private individual.)

ในหนังสือ Paget's Law of Banking, 6 th Edition by Maurice Megrah (Butterworth, April 1961 หน้า ๓๕๗) ก็กล่าวถึงคดีที่กล่าวข้างต้นไว้ว่า “..... the cheques were payable to an official in that capacity, indorsed by him, stolen by an employee and paid by the latter into his private account with the defendant bank. There was conflicting evidence by bank managers as to how they regarded a payment-in of this class. The case was decided against the bank.

ในหนังสือ The Law and Practics of Banking, Vol. I, Banker and Customer, J. Milnes Holden, (2 nd. Edition, 1974) หน้า ๒๑๓) กล่าวถึงคดีเดียวกันไว้ว่า “...various cheques amounting to nearly £ 4,000 payable to “The Officer in Charge, Estates Office, Canandian Overseas Military Forces” and endorsed by that officer under the same description, were paid into the private account of a quartermaster-sergeant at eth defendant bank. It was held that the bank, which had failed to make any enquiry whether the sergeant was entitled to the cheques, was guilty of negligence and, therefore, was not within the protection of Section 82” (มาตรา ๘๒ นี้ หมายถึง มาตรา ๘๒ ของ Bills of Exchange Act, 1882 ของอังกฤษก่อนการแก้ไข เมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๗ ซึ่งมีข้อความตรงกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๐๐ ของไทยเรา)

จะเห็นได้ว่า แนวทางในการปฏิบัติในต่างประเทศ (ที่มีข้อความในกฎหมายเรื่องนี้ ตรงกันกับเรา) ดังกล่าวนั้น แตกต่างไปจากที่ศาลฎีกาของเราได้พิพากษาไว้ และโดยความเคารพต่อคำพิพากษาของศาลฎีกา ผู้รวบรวมยังเห็นว่า การสลักหลังของผู้รับเงิน คือ กองทัพอากาศอันเป็นนิติบุคคล ดังที่ระบุไว้ในคำพิพากษานี้เองก็น่าจะ “เชื่อกันว่ามี การสลักหลัง มีตราของกองทัพอากาศ เขียนตัวเล็กๆ ข้างบนว่า กรมการบินพลเรือน และเขียนตัวใหญ่ข้างล่างว่า กองทัพอากาศ” นั้น จะไม่เป็นการสลักหลังที่ถูกต้อง เพราะตามกฎหมายและตามข้อเท็จจริงที่รู้กันทั่วไปโดยไม่ต้อ้งนำสืบ กองทัพอากาศนั้นว่า เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ต้องทำการแทนโดยผู้บัญชาการทหารอากาศ และยังมีตัวอักษรระบุบ่งว่า “กรมการบินพลเรือน”

อยู่ในดวงตราด้วยแล้วยังแสดงให้เห็นชัดว่า ไม่ใช่เป็นการสลักหลังของกองทัพอากาศ แต่เป็นการสลักหลังของหน่วยย่อยของกองทัพอากาศ เมื่อการสลักหลังของผู้รับเงินไม่ถูกต้อง การสลักหลังนั้นก็ขาดสาย การเรียกเก็บเงินตามเช็คในกรณีการสลักหลังขาดสาย น่าจะถือได้ว่าเป็นการเรียกเก็บเงินที่ประมาทเลินเล่อ เพราะเรียกเก็บเงินเข้าบัญชีผู้อื่นที่มีใช้ผู้รับเงิน ไม่ได้ได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๐๐๐

นอกจากนั้น ศาลแพ่งกล่าวไว้ในคำพิพากษาว่า “... ส่วนจำเลยที่ ๔ เป็นธนาคาร และเรียกเก็บเงินตามเช็คให้แก่จำเลยที่ ๔ ซึ่งเป็นลูกค้าของตน ไม่จำเป็นต้องตรวจสอบลายมือชื่อหรือดวงตราของผู้สลักหลังว่า จะเป็นลายมือหรือดวงตราที่แท้จริงหรือไม่...” นั้น ผู้รวบรวมเห็นว่า การที่ไม่จำเป็นต้องตรวจสอบลายมือชื่อของผู้สลักหลังว่าเป็นลายมือชื่อที่แท้จริงหรือไม่นั้น เป็นเรื่องที่คุ้มครองธนาคารผู้จ่ายเงิน (Paying Bank) ตามมาตรา ๑๐๐๕ ซึ่งบัญญัติไว้ว่าธนาคารผู้จ่ายเงินไม่มีหน้าที่จะต้องนำสืบว่า การสลักหลังของผู้รับเงินหรือการสลักหลังในภายหลังรายใด ๆ ได้ทำไปด้วยอาศัยรับมอบอำนาจแต่บุคคลซึ่งอ้างเอาเป็นเจ้าของคำสั่งหลังนั้น และถึงแม้ว่า รายการสลักหลังนั้นจะเป็นสลักหลังปลอม หรือปราศจากอำนาจธนาคารก็ไม่ต้องรับผิดชอบ แต่เรื่องนี้เป็นเรื่องของธนาคารผู้เรียกเก็บเงิน (Collecting Bank) ซึ่งจะต้องเรียกเก็บเงินตามเช็คชักร่วมเพื่อลูกค้าของตนโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อจึงจะได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๐๐๐ คำว่า “โดยปราศจากประมาทเลินเล่อ” นั้น น่าจะมีความหมายว่าได้เรียกเก็บเงินเข้าบัญชีให้ผู้รับเงินหรือผู้ทรงคนต่อๆ มาโดยชอบหรือไม่ ในกรณีเช็คที่มีการโอนกันเป็นต่อ ๆ (Third party cheque) เช่นนี้ ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินย่อมจะต้องมีหน้าที่ดูแล้ว การสลักหลังของผู้รับเงินและการสลักหลังรายต่อๆ มานั้นถูกต้องหรือไม่ เช็คที่เป็นปัญหาในเรื่องนี้ตัวผู้รับเงิน (Payee) ตามเช็คก็คือ “กองทัพอากาศ” แต่การสลักหลังกลายเป็น “กรมการบินพลเรือน กองทัพอากาศ” น่าจะถือได้ว่าเป็นการสลักหลังที่ผิดปกติ ไม่น่าจะถือว่า เป็นการสลักหลังของกองทัพอากาศดังที่ผู้รวบรวมได้กล่าวมาในตอนต้น

ผู้รวบรวมมีความเห็นส่วนตัวว่า แม้จะมีคำพิพากษาฎีกาตัวอย่างในทางเป็นคุณแก่ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินเช่นในคดีนี้แล้วก็ตาม ธนาคารก็ยังไม่สมควรจะเรียกเก็บเงินเข้าบัญชีส่วนตัวเอกชนในกรณีที่เช็คจ่ายให้แก่หน่วยราชการที่เป็นนิติบุคคลเป็นผู้รับเงินอย่างแจ่มชัดเช่นในคดีนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๓๔/๒๕๑๕

ระหว่าง นางกาหลง พัทธสมร
จ.ส.ท. ชุมพล ศิริศิลป์ ในฐานะผู้จัดการมรดก

โจทก์
จำเลย

ความรับผิดชอบผู้ลงชื่อในเช็คแม่ไม่ใช่เจ้าของบัญชี

เมื่อบุคคลใดทำหนังสือตราสารที่มีรายการครบถ้วนบริบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๘๘ แล้ว ตราสารนั้นก็จะเป็นเช็ค เมื่อผู้ทรงนำไปขึ้นเงินไม่ได้ ผู้ส่งจ่ายก็ย่อมต้องรับผิดชอบเงินตามเนื้อความแห่งเช็คนั้น กฎหมายไม่ได้บัญญัติว่า ลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายจะต้องเป็นเจ้าของบัญชีเช็คนั้น.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๕๑/๒๕๑๕

ระหว่าง ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด
นายเทพ ลิ้มปารณ์ กับพวก

โจทก์
จำเลย

อำนาจการลงชื่อรับรองตัวเงินของผู้จัดการสาขาของธนาคาร

ผู้จัดการสาขานาคารลงลายมือชื่อ และประทับตรารับรองตัวแลกเงิน เป็นการผิดระเบียบของธนาคาร เพราะเกินวงเงินที่กำหนดไว้ นั้น ระเบียบของธนาคารเป็นระเบียบภายใน ไม่ทำให้ตัวแลกเงินที่ผู้จัดการสาขาลงชื่อประทับตรารับรองนั้นเป็นเอกสารปลอม การกระทำของผู้จัดการสาขานาคารไม่ใช่เป็นการปลอมเอกสาร.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๓๕/๒๕๑๕

ระหว่าง นายชิตพล ลิ้มวิวัฒน์กุล
นางเฉลียว เหลืออรุณ

โจทก์
จำเลย

การจกแจ้งวันออกเช็คโดยสุจริต

จำเลยออกเช็คส่งจ่ายเงินให้โจทก์ โดยสามีของจำเลยสลักหลังเช็คไว้ แต่เช็คมิได้ลงวันที่ออกเช็ค ต่อมาอีกประมาณ ๖-๗ ปี สามีของจำเลยผู้สลักหลังถูกคนร้ายยิงตาย ครั้น

อีกปีเศษต่อมา โจทก์ประทับตราลงวันเดือนปีที่ออกเช็คแล้วนำไปรับเงิน ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน เพราะบัญชีของจำเลยในธนาคารปีต่อมาแล้วสามปีเศษ ศาลฎีกาเห็นว่าวันเดือนปีที่ออกเช็คที่โจทก์ประทับตราลงไปในนั้นเป็นวันหลังจากที่จำเลยออกเช็คมอบให้โจทก์ถึง ๘-๙ ปี และหลังจากผู้สละสิทธิ์เสียชีวิตไปแล้วหนึ่งปีเศษ เห็นได้ชัดในเบื้องต้นว่า วันที่โจทก์จดลงเป็นวันออกเช็คนั้นหาใช่วันที่ถูกต้องแท้จริงไม่ ไม่มีหลักฐานใดแสดงให้เห็นว่า จำเลยตกลงให้โจทก์ลงวันที่ออกเช็คเอาเอง จะถือว่าโจทก์ได้จดวันที่ออกเช็คลงโดยสุจริตหาได้ไม่ เมื่อข้อเท็จจริงไม่ได้ความว่า โจทก์ได้จดวันที่ออกเช็คตามที่ถูกต้องแท้จริงลงในเช็คโดยสุจริต โจทก์ก็ไม่มีสิทธิฟ้องให้จำเลยจ่ายเงินให้โจทก์ตามเช็คนั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๒๔/๒๕๑๕

ระหว่าง พันโทวิรัช อัมพช
นายสวน กิ่งวาท

ผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

กรณีขอให้ศาลตั้งผู้จัดการมรดกอีกได้ แม้จะมีพินัยกรรมตั้งผู้จัดการมรดกไว้แล้ว

แม้จะมีพินัยกรรมตั้งผู้จัดการมรดกไว้แล้วก็ตาม แต่เนื่องจากผู้ตายมีหรือเคยมีบัญชีเงินฝากในธนาคารต่าง ๆ การที่จะสอบสวนบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ตายและของสามีผู้ตายเพื่อจัดการมรดกนั้นจะต้องมีคำสั่งศาล ก็อาจขอให้ศาลตั้งผู้จัดการมรดกอีกได้ ถือได้ว่ามีเหตุขัดข้องในการจัดการมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๒๓ (๓)

บันทึกของผู้รวบรวม

การร้องขอให้ศาลมีคำสั่งตั้งผู้จัดการมรดกนั้น ไม่ใช่อยู่ที่ ๆ จะไปขอให้ศาลตั้งได้เสมอไป ต้องมีเหตุตามกฎหมายจึงจะไปร้องขอให้ศาลสั่งตั้งได้

การที่ธนาคารไม่ยอมจ่ายเงินในบัญชีเงินฝากของผู้ตาย ให้ผู้จัดการมรดกตามพินัยกรรมหรือทายาทนั้น ยังเป็นปัญหาอยู่ว่า ผู้จัดการมรดกตามพินัยกรรมหรือทายาทนั้นจะฟ้อง

ธนาคารโดยตรงได้หรือไม่ แต่การฟ้องร้องธนาคารโดยตรงนั้นย่อมจะไม่เป็นการสะดวก ถ้าไปร้องขอให้ศาลตั้งผู้จัดการมรดกดูจะสะดวกกว่า และตามนัยแห่งคำพิพากษานี้ ศาลก็ถือว่า มีเหตุขัดข้องในการจัดการมรดก ผู้จัดการมรดกตามพินัยกรรมหรือทายาทใช้สิทธิทางศาล ขอให้ผู้ตั้งผู้จัดการมรดกได้

คำพิพากษานี้ที่ ๒๔๕๖/๒๕๑๕

ระหว่าง	นายเกรียงศักดิ์ แซ่ปึ้ง หรือเตโชปถัมภ์	โจทก์
	นางมาลินี พิพัฒน์วีระวัฒน์	ผู้ร้องสอด
	ห้างหุ้นส่วนจำกัดค้าทองอยู่หลง	จำเลย

นิติบุคคลไม่มีวัตถุประสงค์ค้าประกัน ทำการค้าประกันไม่ได้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๑ บัญญัติไว้ว่านิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ตามบทบัญญัติทั้งปวงแห่งกฎหมาย ภายในขอบวัตถุประสงค์ของตนตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้ง ตามบทบัญญัติดังกล่าวหาได้บัญญัติให้ระบุดุวัตถุประสงค์ไว้แต่เพียงกว้าง ๆ ไม่ หากแต่กฎหมายจำกัดลงไว้ทีเดียวว่านิติบุคคลจะมีสิทธิและหน้าที่อยู่ภายในขอบวัตถุประสงค์ของตนตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้งเท่านั้น ฉะนั้น ผู้จัดการของนิติบุคคลไปทำสัญญาค้าประกัน อันเป็นการกระทำการนอกวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล และกรณียังฟังไม่ได้ว่านิติบุคคลนั้นได้ให้สัตยาบันเกี่ยวกับการค้าประกันดังกล่าว การค้าประกันไม่ผูกพันนิติบุคคลนั้น

บันทึกของผู้รวบรวม

ในการที่ธนาคารจะรับนิติบุคคลเป็นผู้ค้ำประกันการชำระหนี้สินนั้นต้องพึงระมัดระวังว่า นิติบุคคลนั้นมีวัตถุประสงค์ให้ทำการค้าประกันได้หรือไม่ด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๗/๒๕๑๖

ธนาคารกรุงไทย จำกัด โดยนายสทวงศ์ พุทธรักษา

ผู้จัดการธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาภูเก็ต

ผู้รับมอบอำนาจ

โจทก์

ระหว่าง

นายสุเมธ จันทรตระกูล ที่ ๑, นางอัมพวัน

จันทรตระกูล ที่ ๒, นายวินิจ ธีรณศักดิ์ ที่ ๓

จำเลย

สัญญาประนีประนอมยอมความในศาลเรื่องบังคับจำนอง

เดิมทำสัญญาจำนองมีข้อความว่า ถ้าขายทอดตลาดบังคับจำนองได้เงินน้อยกว่าหนี้ที่ค้างชำระอยู่เท่าใด ยอมรับผิดชอบชดใช้ให้จนครบถ้วนด้วย ครั้นเมื่อเจ้าหนี้ฟ้องบังคับจำนอง ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันในศาล ไม่มีข้อความดังกล่าว ต่อมาลูกหนี้ผิดนัดสัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำไว้ เจ้าหนี้นำยึดทรัพย์จำนองขายทอดตลาดได้เงินไม่พอชำระหนี้ เจ้าหนี้ชอบที่จะบังคับเอาชำระหนี้จากทรัพย์สินอื่นนอกเหนือจากทรัพย์จำนองได้อีก

การประนีประนอมยอมความในคดีฟ้องขอบังคับจำนองและศาลพิพากษตามยอมก็หมายความว่า ยังไม่ขอบังคับตามสัญญาจำนองเท่านั้น ไม่ใช่เป็นการปลดจำนองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๗๔๔ (๒)

ข้อความในสัญญาประนีประนอมที่ทำในศาลที่ว่า “โจทก์ตกลงตามข้อ ๑ และไม่คิดใจเรียกร้องอะไรจากจำเลยต่อไป” นั้น ก็หมายความว่า ได้แต่เพียงว่า โจทก์จะไม่เรียกร้องเงินนอกเหนือไปจากจำนวนที่ตกลงกันได้ข้อ ๑ เท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๗/๒๕๑๖

ธนาคารอินโดจีน

โจทก์

ระหว่าง

นายอุไทย พินทุโยธิน กับพวก

จำเลย

เบิกเงินเกินบัญชี (หักกลบลบหนี้)

เดิมจำเลยเอาเงินมาฝากประจำธนาคาร ๘ ล้านบาทแล้วออกตัวสัญญาใช้เงินจ่ายให้แก่อตัวเองเป็นจำนวนเท่ากัน ธนาคารเซ็นเป็นผู้รับอาวัล จำเลยสลับหลังลอยแล้วนำไปมอบให้

แก่เจ้าหนี้ เพราะเงิน ๘ ล้านบาทที่เข้าไปฝากธนาคารนั้น เป็นเงินที่กู้ไปจากเจ้าหนี้ เมื่อครบวันกำหนดตามสัญญาใช้เงิน เจ้าหนี้นำตัวไปขอรับเงินจากธนาคาร ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน เพราะตัวสัญญาใช้เงินระบุจ่ายจำเลย ในที่สุดจำเลยทำความตกลงกับธนาคาร โดยจำเลยบอกเลิกเงินฝากประจำ ๘ ล้านบาทนั้น แต่ขอให้ธนาคารออกเช็คให้จำเลย ๒ ฉบับ ๆ หนึ่ง ๖ ล้านบาท อีกฉบับหนึ่ง ๒ ล้านบาท เช็คฉบับ ๖ ล้านบาท จำเลยสลับหลังให้เจ้าหนี้ไป ส่วนเช็คฉบับ ๒ ล้านบาทจำเลยกลับฝากประจำไว้กับธนาคาร และวางใบรับเงินฝากประจำนั้นไว้เป็นจํานำไว้ให้ธนาคารจนกว่าการเบิกเงินเกินบัญชีที่จำเลยเป็นหนี้โจทก์อยู่ ๒ ล้านบาทเศษนั้น จะได้มีการชดเชยให้ หรือไม่ก็มีหลักประกันอย่างเต็มที่ให้เป็นที่น่าพอใจ คำสั่งของจำเลยดังกล่าวจะถอนคืนไม่ได้ เมื่อทำข้อตกลงแล้ว ธนาคารก็ออกหนังสือรับรองให้เจ้าหนี้ของจำเลยว่าจะจ่ายเงิน ๒ ล้านบาทที่ค้างชำระต่อเมื่อได้รับชำระหนี้เงินเบิกเกินบัญชีจากจำเลย หรือจำเลยนำหลักประกันมาวางให้ค้ำหนัแล้ว ธนาคารโจทก์เปิดบัญชีเงินฝากประจำให้จำเลย ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท มีกำหนดฝาก ๑ ปี จำเลยสลับหลังใบรับฝากประจำให้โจทก์เก็บรักษาไว้เป็นจํานำ กับโจทก์แจ้งยอดเงินที่จำเลยเป็นลูกหนี้อยู่ ๒,๐๖๖,๐๗๙.๒๕ บาท ต่อมาจำเลยมีหนังสือถึงธนาคารขอให้โอนเงินฝากประจำ ๒ ล้านบาท พร้อมด้วยดอกเบี้ย ชำระหนี้เงินเบิกเกินบัญชีดังกล่าวเสีย ธนาคารไม่อาจปฏิบัติตามได้ และถือว่า จำเลยเป็นลูกหนี้ตามสัญญาบัญชีเงินสะพัด จึงฟ้องขอให้ชำระหนี้เงินเบิกเกินบัญชี จำเลยต่อสู้ขอให้ธนาคารหักกลบลบหนี้จากบัญชีเงินฝากประจำ

ศาลฎีกาเห็นว่า เงินฝากประจำนั้น จำเลยได้แสดงเจตนาไว้แล้วว่า จะถอนคืนไม่ได้ ย่อมหมายถึงว่า จำเลยไม่มีสิทธิถอนเงินคืนเพราะด้วยจำเลยยอมวางเงินฝากประจำรายนี้เป็นจํานำต่อธนาคารจนกว่าจำเลยจะใช้หนี้เบิกเงินเกินบัญชีให้เสร็จสิ้น หรือหาหลักประกันมาวางให้ค้ำหนัเสียก่อน ทางปฏิบัติของธนาคารที่เรียกว่า “จํานำ” มุ่งหมายถึงการยึดหน่วงเอาใบรับฝากเงินประจำที่จำเลยสลับหลังไว้เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้เงินเบิกเกินบัญชี เท่ากับยึดหน่วงตราสารนั่นเอง เมื่อจำเลยจะถอนเงินคืนในฐานะเจ้าหนี้ธนาคารไม่ได้ จะใช้สิทธิเอาเงินฝากประจำของจำเลยไปหักกลบลบหนี้เงินเบิกเกินบัญชีไม่ได้ ต้องถือว่า ธนาคารเป็นเจ้าหนี้ลูกค้ำตามบัญชีเงินสะพัดฝ่ายเดียว ประกอบกับข้อเท็จจริงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการที่ธนาคารจะต้องใช้เงินตามสัญญาใช้เงินที่ค้างชำระอยู่จำนวนเท่ากันนั้นให้แก่เจ้าหนี้ของลูกค้ำนั้นด้วย สิทธิเรียกร้องของลูกค้ำในเงินฝากประจำดังกล่าว จึงยังมีข้อต่อสู้ที่ไม่อาจจะเอามาหักกลบลบหนี้ได้ ดังนั้น ลูกค้ำจึงต้องใช้หนี้เงินเบิกเกินบัญชีทั้งให้สนโจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๘/๒๕๑๖

ระหว่าง นายวิสุทธิ์ อรุณสกุล โจทก์
นางล้นลิ เพ็ชรานนท์ ที่ ๑, นายภักดี พัฒนภักดี ที่ ๒
ธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชยการ จำกัด สาขานครศรีธรรมราช
โดยนายพิพัฒน์ พัฒนภักดี ผู้จัดการ ที่ ๓ นายนิพนธ์ พัฒนภักดี ที่ ๔
นายแสวง โมลิทะ ที่ ๕ กรมที่ดิน โดยนายศักดิ์ ไทยวัฒน์ อธิบดี ที่ ๖ จำเลย

ผู้จำนองไม่ใช่เจ้าของทรัพย์สินจำนอง

เจ้าของที่ดินขายที่ดินให้กับบุคคลคนหนึ่งไปแล้ว โดยทำหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ต่อมาเจ้าของที่ดินนำที่ดินนั้นไปจำนองต่อธนาคาร จำเลยที่ ๓ โดยทำหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เช่นกัน ต่อมาภายหลังเจ้าของที่ดินได้นำที่ดินรายเดียวกันนี้ไปขายให้โจทก์อีก โจทก์ไม่ทราบว่าเป็นเจ้าของที่ดินได้ขายที่ดินให้กับบุคคลอื่นไปแล้ว จึงรับซื้อไว้ และชำระราคาที่ดินให้จำเลยที่ ๓ เป็นค่าไถ่ถอนจำนอง ดังนี้ ในขณะที่เจ้าของที่ดินจำนองที่ดินนั้น ผู้จำนองมิใช่เจ้าของที่ดิน สัญญาจำนองจึงไม่มีผลบังคับได้ตามกฎหมาย การที่โจทก์มอบเงินให้จำเลยที่ ๓ เพื่อไถ่ถอนจำนองและจำเลยที่ ๓ รับไว้ จึงเป็นการรับไว้โดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายและทำให้โจทก์เสียเปรียบ เพราะโจทก์ไม่ได้ที่ดิน ธนาคารจำเลยที่ ๓ ต้องคืนเงินให้โจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๓/๒๕๑๖

ระหว่าง ธนาคารมณฑล จำกัด โจทก์
นายทวีสิทธิ์ ฉัยยากุล จำเลย

สิทธิและความรับผิดชอบของธนาคารที่ควบเข้าด้วยกัน

ธนาคารสองแห่งควบเข้าด้วยกันเป็นบริษัทจำกัดใหม่ บริษัทใหม่ย่อมได้ไปทั้งสิทธิและความรับผิดชอบรวมตามอยู่แก่บริษัทเดิม เมื่อธนาคารเดิมฟ้องจำเลยเป็นคดีไว้แล้ว บริษัทใหม่ยื่นคำร้องขอเข้าดำเนินคดีต่อไปภายในเวลาอันสมควรได้ โดยไม่จำเป็นต้องฟ้องเป็นคดีใหม่.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๓/๒๕๑๖

ระหว่าง	ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลรัตนยนต์	โจทก์
	บริษัทสุพรรณชนสง จำกัด	จำเลย
	เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์	ผู้ร้อง
	ธนาคารกรุงไทย จำกัด	ผู้คัดค้าน

จำนอง ความจริงอันเป็นทางให้เจ้าหนี้อื่นเสียเปรียบ

จำเลยเป็นหนี้เงินเบิกเกินบัญชีธนาคารอยู่ก่อนแล้ว ต่อมาจำเลยได้กู้เงินธนาคารอีก ๕ แสนบาท และจดทะเบียนจำนองรถยนต์ของจำเลย รวม ๔๗ ลำ ไว้กับธนาคารเพื่อเป็นประกันการเบิกเงินเกินซึ่งจำเลยเบิกเกินบัญชีไปดังกล่าวแล้ว และเงินที่จำเลยกู้ใหม่ ต่อมาจำเลยได้จดทะเบียนจำนองรถยนต์อีก ๒ ลำ ไว้กับธนาคาร เพื่อเป็นประกันการเบิกเงินเกินบัญชีตามสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีที่ทำใหม่อีก ถือว่าการจำนองรถยนต์ทั้งสองคราวนั้นเป็นการจำนองโดยมีค่าตอบแทน และในขณะที่มีการจดทะเบียนจำนองรถยนต์นั้น บริษัทจำเลยผู้ล้มละลายยังมีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สิน ธนาคารได้ปฏิบัติตามปกติธุรกิจของกิจการธนาคารโดยสุจริต มิใช่เป็นการสมยอมกันทำให้เจ้าหนี้อื่นเสียเปรียบ พยานไม่พอพียงว่าธนาคารเป็นผู้ได้รับลากออกจากสัญญาจำนองรู้เท่าถึงข้อความจริงอันเป็นทางให้เจ้าหนี้อื่นต้องเสียเปรียบ เพิกถอนสัญญาจำนองไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๔๗/๒๕๑๖

ระหว่าง	นายอาซือ หรืออาซือ แซ่เก้า	โจทก์
	นายเล็ก ลีสำราญ	จำเลย

สิทธิไถ่เบยในกรณีผู้ตั้งจ่ายเช็คตาย

สามีจำเลยตั้งจ่ายเช็คให้แก่โจทก์ แต่ธนาคารปฏิเสธการใช้เงินต่อมาสามีจำเลยตาย จำเลยซึ่งเป็นทายาทต้องรับผิดชอบใช้เงินตามเช็คคนนั้น

หนี้เงินตามเช็คซึ่งมีกำหนดเวลาชำระหนี้แน่นอน และเช็คเป็นตั๋วเงินซึ่งผู้ทรงเช็ค
มีสิทธิฟ้องไล่เบี้ยเมื่อตัวถึงกำหนดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ม. ๘๕๘ ประกอบ
ม. ๘๘๘ กฎหมายมิได้กำหนดให้ผู้ทรงตั๋วเงินต้องบอกกล่าวแก่ผู้สั่งจ่ายเสียก่อน จึงจะไล่
เบี้ยได้ โจทก์จึงมีสิทธิฟ้องจำเลยโดยมิพักต้องบอกกล่าวก่อน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๐๔/๒๕๑๖

ระหว่าง พันตรีสมพล ผลวัฒน์
นายเจียก เล่าห์รอกพันธ์

โจทก์
จำเลย

ความรับผิดชอบของผู้สั่งจ่ายเช็ค

คดีที่โจทก์ฟ้องเรียกเงินในมูลหนี้ตามเช็ค จำเลยก็รับว่าได้ออกเช็คพิพาทจริง โจทก์
มิได้ฟ้องเรียกเงินตามสัญญาฯ ซึ่งจะต้องอยู่ในบังคับให้มีหลักฐานเป็นหนังสือ จำเลยต้องรับ
ผิดใช้เงินตามจำนวนที่ปรากฏในเช็ค

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๓๘/๒๕๑๖

ระหว่าง ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด
นางสมิตรา บุญญลักษณ ที่ ๑
นายภราดร ธัญญาภรตติง ที่ ๒

โจทก์
จำเลย

คำประกันเงินเบิกเกินบัญชี ดอกเบี้ยทบต้น

คำฟ้องที่บรรยายว่า “โจทก์เป็นบริษัทจำกัด มีวัตถุประสงค์ดำเนินธุรกิจตามพระ
ราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ โดยมีผลคำวินิจฉัยประเสริฐ รุจิรวงศ์ เป็นประธาน
กรรมการ นายถวิล สุนทรศารทูล เป็นประธานกรรมการบริหาร นายชวน รัตนวัักษ์ เป็น
กรรมการผู้จัดการ ซึ่งคนใดคนหนึ่งกล่าวหรือกรรมการอื่นร่วมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป มี

อำนาจซื้อและประทับตราสำคัญของบริษัทแทนบริษัทได้ รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือรับรองของนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางท้ายฟ้องหมายเลข ๑" ไม่เป็นฟ้องที่ไม่ได้บรรยายว่ากรรมการคนใดฟ้องคดีในนามของธนาคารโจทก์ เป็นฟ้องที่ไม่เคลือบคลุม

ผู้คำประกันทำสัญญาคำประกันการเบิกเงินเกินบัญชีของลูกหนี้ธนาคารโดยระบุชัดว่า คำประกันการกู้เบิกเงินเกินบัญชีจากบัญชีกระแสรายวันเลขที่ ๗๑๕ ที่ลูกหนี้เบิกไว้กับธนาคาร เมื่อข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า ลูกหนี้ได้เบิกเงินตามสัญญาที่ทำไว้โดยวิธีเดินสะพัดจากบัญชีกระแสรายวันดังกล่าว บัญชีนั้นจะเป็นบัญชีชื่อของลูกหนี้เป็นส่วนตัวหรือเป็นบัญชีของบริษัทที่ลูกหนี้เป็นผู้จัดการเบิกไว้ในนามของบริษัทก็ไม่เป็นข้อสำคัญ และไม่เป็นเหตุให้ผู้คำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปได้ เพราะเป็นการปฏิบัติตามสัญญาที่ผู้คำประกันมุ่งเข้าคำประกันนั่นเอง

การเบิกเงินเกินบัญชีย่อมหมายถึงการเบิกจากบัญชีเงินฝากของลูกหนี้ที่เป็นหนี้ธนาคารอยู่ทั้งหมด ผู้คำประกันทำสัญญาคำประกันหนี้ดังกล่าว จึงเป็นการคำประกันหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่แล้วและจะมีขึ้นในอนาคต ทั้งจำกัดในวงเงินและระยะเวลาตามสัญญาคำประกันที่ทำไว้ แม้ลูกหนี้จะมีหนี้เบิกเกินบัญชีก่อนอยู่แล้ว ธนาคารจะให้ผู้คำประกันรับรองหนี้เดิมนั้นหรือไม่จึงไม่สำคัญ ผู้คำประกันต้องรับผิดชอบในหนี้เงินที่ลูกหนี้เบิกเกินบัญชีนั้นซึ่งมีอยู่ก่อนเข้าทำสัญญาคำประกัน

ข้อสัญญาคำประกันที่ว่า ถ้าธนาคารจะได้ต่ออายุสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีต่อไปอีกก็ให้ถือว่าผู้คำประกันยินยอมในการต่อสัญญานั้นๆ ทุก ๆ ครั้งไป โดยธนาคารไม่จำต้องแจ้งให้ผู้คำประกันทราบก่อนนั้น เป็นความยินยอมของผู้คำประกันโดยสมัครใจยอมคำประกันต่อไปอีกเอง จึงใช้บังคับได้ไม่ขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชนแต่อย่างใด

การคิดดอกเบี้ยทบต้นในสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีเป็นข้อตกลงตามประเพณีการค้าที่ให้คำนวณดอกเบี้ยทบต้นในบัญชีเดินสะพัด เมื่อยังไม่มีการหักถอนบัญชีต่อกัน ดอกเบี้ยทบต้นจะยังคงคิดคำนวณกันต่อไปจนถึงวันที่หักถอนบัญชี และเมื่อมีการผิคนัดแล้ว จึงจะคิดคำนวณดอกเบี้ยทบต้นต่อไปอีกไม่ได้ คงคิดได้แต่ดอกเบี้ยอัตราตามสัญญาโดยวิธีคิดดอกเบี้ยธรรมดา

สำเนาบัญชีกระแสรายวันที่ธนาคารโจทก์ยื่นคำร้องขออนุญาตอ้างสำเนาแทนต้นฉบับฝ่ายจำเลยรับสำเนาคำร้องไปแล้วก็ได้คัดค้าน ทั้งมิได้ให้การปฏิเสธหรือโต้แย้งว่า รายการใน

สำเนาบัญชีรายการโคและการคุดคอกเบี่ยซ้อไหนไม่ถูกต้องอย่างใด สำเนาบัญชีที่โจทก์อ้างจึง
รับฟังได้ ไม่ขัดต่อมาตรา ๔๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๖๓/๒๕๑๖

ระหว่าง นายศักดิ์ชัย พรประสิทธิ์
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด

โจทก์
จำเลย

ลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายปลอม ไม่ประมาณเงินเลื่อในการไม่เก็บสมุดเช็คไว้ในที่มั่นคง

การที่มีผู้นำเช็คของลูกค้าไปปลอมลายมือชื่อของลูกค้าเจ้าของบัญชีแล้วนำไปขึ้น
เงินจากธนาคาร ๆ อ้างว่า ลูกค้าประมาณเงินเลื่อ เก็บเช็คไว้ในที่ไม่นั่นคง ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า
ลูกค้าเก็บสมุดเช็คไว้ในตู้เอกสาร ตู้ตั้งอยู่บนโต๊ะทำงานของลูกค้า ห้องทำงานของลูกค้าใช้
เป็นที่รับแขกด้วย ตู้เอกสารมีกุญแจ แต่กุญแจเสียมาก่อนลูกค้าทราบเรื่องเช็คหายประมาณ ๑๐
วัน ตามข้อเท็จจริงทั้งนี้ เห็นว่าลูกค้าของธนาคารเก็บสมุดเช็คไว้ในที่สมควรแล้ว ลูกค้ามิได้
ประมาณเงินเลื่อแต่อย่างใด เมื่อเป็นเช่นนั้นเช็คฉบับนั้นจึงใช้ไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์มาตรา ๑๐๐๘ ลูกค้ามิได้เป็นผู้ส่งจ่ายเงินตามเช็คฉบับนั้น ธนาคารไม่มีสิทธิจะ
หักเงินที่ธนาคารจ่ายไปตามเช็คจากบัญชีของลูกค้ารายนั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๐๕/๒๕๑๖

ระหว่าง นายอนุชิต ทิพย์พินมาชัย
ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด

โจทก์
จำเลย

ตัวเลขกับตัวหนังสือต่างกันใบฝากเงิน

สมุดฝากเงินเขียนตัวเลขว่านำเงินฝาก ๒,๒๐๐ บาทแต่ตัวอักษรเขียนว่าสองหมื่น
สองพันบาท เมื่อข้อเท็จจริงฟังว่าเงินที่ฝากมีจำนวนเพียง ๒,๐๐๐ บาท ก็ต้องถือจำนวนเงินที่
ฝากเพียง ๒,๐๐๐ บาท

การที่จะยกเอาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒ มาปรับในกรณีที่ว่า
เลขกับตัวหนังสือในเอกสารแตกต่างกันนั้นต้องเป็นเรื่องที่ศาลมีอาจหยั่งทราบเจตนาอันแท้จริง
ได้ จึงให้รับฟังความจริงตามตัวอักษรเป็นประมาณ แต่ในคดีเรื่องนี้เป็นเรื่องอาจน่าสืบความ
จริงให้ปรากฏแก่ศาลได้ จึงนำบทบัญญัติมาตรา ๑๒ นี้มาบังคับแก่คดีนี้ไม่ได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๔๐/๒๕๑๖

ระหว่าง	นายกล้า ลีอากาศ	โจทก์
	นางจีน ล้อตระกูล	จำเลย

จำนอง น.ส. ๓

มาตรา ๖๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน บัญญัติว่า เมื่อได้ออกใบแทนหนังสือรับ
รองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) แล้วหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ฉบับเดิม
เป็นอันยกเลิก ฉะนั้นการที่นำต้นฉบับเดิมของหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ที่
ถูกยกเลิกแล้วไปจำนอง แม้จะได้จดทะเบียนจำนองโดยถูกต้องและสุจริตเพียงใดก็หาไม่ผลบังคับ
ไม่ เพราะหลักฐานในการแสดงการครอบครองและรับรองการทำประโยชน์ฉบับที่ทำให้เกิดการ
จำนอง ถูกยกเลิก ไม่มีผลตามกฎหมายเสียแล้ว ยิ่งกว่านั้น ขณะที่ทำจำนองก็เป็นเวลาหลังจาก
ที่ทางราชการได้ออกโฉนดที่ดินแปลงพิพาทเรียบร้อยแล้วด้วย การจำนองดังกล่าวไม่มีผลเป็น
การจำนองตามกฎหมาย จะบังคับจำนองโดยให้ไต่ถอนการจำนองไม่ได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๐๒/๒๕๑๖

ระหว่าง	ธนาคารไทยพัฒนา จำกัด	โจทก์
	บริษัทไทยชินจัน จำกัดที่ ๑ นายชูช่วง แซ่ตัน ที่ ๒	จำเลย

ผู้ค้าประกันทำสัญญาค้ำประกันเงินกู้เบิกเกินบัญชีของลูกหนี้ไว้กับธนาคาร (วง
เงินเบิกเกิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท) ต่อมาลูกหนี้ขอต่ออายุการเบิกเงินเกินบัญชี ๒ ครั้ง ๆ แรกขอ

เพิ่มวงเงินค้ำย (ขอเพิ่มเป็น ๓๐๐,๐๐๐ บาท โดยรับว่าเป็นหนี้อยู่ในขณะนั้นสองแสนกว่าบาท) คราวหลังขอต่ออายุสัญญาในวงเงินเดิมแต่รับว่ายังคงเป็นหนี้โจทก์อยู่สูงกว่าวงเงินเบิกเกินบัญชีมาก (รับว่าเป็นหนี้อยู่ ๑,๑๖๓,๔๗๕.๓๑ บาท) ผู้ค้าประกันลงชื่อรับทราบถึงการต่ออายุและจำนวนหนี้ และยินยอมค้ำประกันลูกหนี้ต่อไปตามข้อกำหนดแห่งสัญญาที่ได้ทำไว้ทั้งสองคราว ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ในยอดเงินที่ลูกหนี้เป็นหนี้ธนาคารอยู่คราวหลังสุด (๑,๑๖๓,๔๗๕.๓๑ บาท)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๖๘, ๑๘๖๙/๒๕๑๖

ระหว่าง	ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	โจทก์
	นายเทียม ทาราสม ที่ ๑ นางปราณี ทาราสม ที่ ๒	จำเลย
	บริษัท เติงสุทรี จำกัด	ผู้ร้อง

นิติกรรมที่ลูกหนี้ทำลงให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ การฉ้อฉล

นิติกรรมที่ลูกหนี้ได้กระทำลงที่จะเป็นทางให้เจ้าหนี้เสียเปรียบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๓๗ นั้นย่อมหมายความว่าลูกหนี้ได้กระทำให้กองทรัพย์สินของตนลดน้อยลงไม่พอที่จะใช้หนี้แก่เจ้าหนี้ได้

การที่จำเลย ไม่ได้นำประธานบัตรการทำเหมืองแร่มาวางเป็นประกันเงินต่อโจทก์ตามข้อตกลง แต่กลับนำประธานบัตรเหมืองแร่ไปลงทุนเป็นหุ้นในบริษัทผู้ร้อง โดยที่ราคาเป็นค่าหุ้นซึ่งมีราคามากกว่าจำนวนหนี้ที่มีอยู่ต่อโจทก์ หากทำให้โจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้เสียเปรียบไม่เพราะจำเลยมีทรัพย์สินพอที่จะใช้หนี้โจทก์อยู่ จึงไม่เป็นการฉ้อฉล

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๕๒๕/๒๕๑๖

ระหว่าง บริษัทขนส่งสรรพธรณพัฒนา จำกัด
บริษัทขนส่งสรรพธรณพัฒนา จำกัด กับพวก

โจทก์
จำเลย

ผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลต้องถือตามข้อความในทะเบียนของหอทะเบียนหุ้นส่วน

การพิจารณาถึงตัวผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลนั้นย่อมต้องถือเอาข้อความในทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทในขณะนั้นเป็นหลักฐาน

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงแต่งตั้งผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัทนิติบุคคลใหม่แล้ว ผู้ที่มีอำนาจทำการแทนคนเดิมก็ไม่มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลนั้นได้ต่อไป ปัญหาที่ว่า การแต่งตั้งเป็นไปโดยชอบหรือไม่นั้นเป็นเรื่องที่ต้องไปว่ากล่าวกันเป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหาก

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๕๔๔/๒๕๑๖

วัดปรกพม่า โดยนายจรูญ รัตนสุวรรณ ไวยาวัจกร
ระหว่าง ผู้รับมอบอำนาจจากพระอุบาละ เจ้าอาวาส
นายอุหม่องหม่อง

โจทก์
จำเลย

ผู้มีอำนาจทำการแทนวัดของคณะสงฆ์พม่า (ในประเทศไทย)

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๕๘ บัญญัติว่าการปกครองคณะสงฆ์ นอกจากคณะสงฆ์ไทย ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๖ มาตรา ๔๖ ก็บัญญัติไว้เช่นเดียวกัน จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นบทบัญญัติมุ่งใช้เฉพาะคณะสงฆ์ไทยเท่านั้น มิได้บังคับใช้แก่คณะสงฆ์อื่น และไม่ประสงค์จะให้คณะสงฆ์ไทยไปก้าวก่ายในการปกครองคณะสงฆ์อื่นด้วย การปกครองคณะสงฆ์อื่นในประเทศไทย จะให้ดำเนินการอย่างไรจะต้องออกเป็นกฎกระทรวงต่อไป

ตั้งแต่ประกาศใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ทั้งสองฉบับมา ยังไม่มีกฎกระทรวงออกมาใช้สำหรับปกครองคณะสงฆ์อื่นในประเทศไทยเลย ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการปกครองวัดปรกพม่า จึงต้องเป็นไปตามแบบพิธีการ ของคณะสงฆ์พม่าเอง ซึ่งอยู่ในความควบคุมของสถานทูตพม่า

ประจำประเทศไทย. คณะสงฆ์ไทยไม่มีอำนาจออกคำสั่งเกี่ยวกับการปกครองของวัดปรกพม่า ดังนั้นคำสั่งของเจ้าคณะตำบลยานนาวา (ออกในระหว่าง พ.ร.บ. คณะสงฆ์ ๒๔๘๔ ใช้บังคับ) และคำสั่งของเจ้าคณะตำบลวัดพระยาไกร (ออกในระหว่าง พ.ร.บ. คณะสงฆ์ ๒๕๐๕ ใช้บังคับ) ที่แต่งตั้งเจ้าอาวาสวัดปรกพม่า จึงใช้บังคับไม่ได้ เมื่อพระอุเกลสสะเป็นผู้ที่สถานทูตพม่าในประเทศไทยและอธิบดีสงฆ์พม่าประจำประเทศไทย ไม่รับรองให้เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสแล้ว พระอุเกลสสะก็มีใช้ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดปรกพม่า ไม่มีอำนาจฟ้องคดีแทนวัดได้

บันทึกของผู้รวบรวม

ธนาคารมีการติดต่อกับวัดในเรื่องการรับฝากเงินอยู่มิใช่น้อย สำหรับวัดไทยนั้น อำนาจการทำการแทนวัดก็เป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ส่วนคณะสงฆ์อื่นต้องเป็นไปตามกฎกระทรวง

เมื่อยังไม่มีกฎกระทรวงแล้ว การติดต่อกับวัดหรือคณะสงฆ์อื่นที่มีใช้คณะสงฆ์ไทย ย่อมเป็นไปตามนัยแห่งคำพิพากษานี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๓๖/๒๕๑๖

ระหว่าง	บริษัท ฟอรั่มส์ แคมพ์เบลล์ (เมอร์แซนท์วิปเปอร์ส) จำกัด	โจทก์
	ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศรีทรงวาด	จำเลย

เรียกเก็บเงินตามเช็ค

ข้อความในตั๋วแลกเงินที่มีว่า “คอตเล็คซิง แบงก์” แสดงว่า ธนาคารเกี่ยวข้องกับตั๋วแลกเงินนั้นในฐานะผู้เรียกเก็บเงินคือเป็นตัวแทนของโจทก์ในคดีนี้ในการเรียกเก็บเงินเท่านั้น โจทก์ในคดีนี้ (ซึ่งเป็นผู้ที่จะได้รับเงินตามตั๋วฉบับนี้) จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยตามตั๋วแลกเงินได้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๙๐๙ บัญญัติว่าตั๋วแลกเงินต้องมีรายการคำบอกชื่อว่าเป็นตั๋วแลกเงินนั้น กฎหมายไม่ได้บังคับให้เขียนชื่อตั๋วแลกเงินที่หัวกระดาษตั๋วแลกเงินเสมอไป คำบอกชื่อว่าเป็นตั๋วแลกเงินจะปรากฏอยู่ในข้อความของตั๋วแลกเงินนั้นเองก็ได้

ตัวแลกเงินที่ออกในต่างประเทศ แบบพิมพ์ของตัวแลกเงิน อาจใช้ข้อความแตกต่างกันได้ ข้อความภาษาอังกฤษที่ปรากฏอยู่ในคำว่า เฟิสท์ ออฟ เอกเซเชนซ์ ก็ถือได้ว่าเป็นคำบอกชื่อว่าตัวแลกเงิน

บันทึกของผู้รวบรวม

ตัวแลกเงินนั้นเป็นนิติกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าทำมาจากต่างประเทศแบบแห่งความสมบูรณ์ย่อมเป็นไปตามกฎหมายแห่งประเทศที่ตัวแลกเงิน (นิติกรรม) นั้นได้ทำขึ้นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการชดเชยแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๔๘๑ มาตรา ๔)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๔๘/๒๕๑๖

ระหว่าง สหกรณ์เกษตรหนองไผ่ จำกัด
นายอำพร วีรพันธ์

โจทก์
จำเลย

กรรมการสหกรณ์ดำเนินคดีแทนสหกรณ์ได้โดยไม่ต้องทำใบมอบอำนาจอีกชั้นหนึ่ง

สหกรณ์การเกษตรเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ มาตรา ๑๘ และมีข้อบังคับที่จดทะเบียนกำหนดไว้ว่า คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการทั้งปวง และจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนในการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลภายนอกก็ได้ ข้อบังคับดังกล่าวไม่ขัดกับพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ แต่อย่างใด กรรมการของสหกรณ์สองนายที่ได้รับมอบหมายโดยมติของที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ได้ดำเนินคดีแทนสหกรณ์ มีอำนาจดำเนินคดีในฐานะผู้แทนสหกรณ์โจทก์ได้ โดยคณะกรรมการไม่จำเป็นต้องทำใบมอบอีกชั้นหนึ่ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๕๗/๒๕๑๖

ระหว่าง วัดระฆังโฆสิตาราม
นางวรรณ โกเมศ

โจทก์
จำเลย

เงินฝากของพระภิกษุที่ถึงแก่มรณภาพในระหว่างอยู่ในสมณเพศ

พระภิกษุถึงแก่มรณภาพ ทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างอยู่ในสมณเพศย่อมตกเป็นของวัดที่พระภิกษุนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๖๒๓ เงินที่ฝากธนาคารไว้ของพระภิกษุที่ถึงมรณภาพจึงตกเป็นของวัดตามกฎหมาย

เจ้าอาวาสซึ่งเป็นผู้แทนของวัดอันเป็นนิติบุคคล มีความซัดซังที่จะเป็นผู้จัดการมรดกไม่ได้ตามพระธรรมวินัยของสงฆ์ มอบอำนาจให้จำเลยไปร้องขอต่อศาลเป็นผู้จัดการมรดกเพื่อจัดการถอนเงินดังกล่าวมาให้อวัด จำเลยเป็นผู้จัดการมรดกจัดการถอนเงินจากธนาคารมาแล้ว ไม่มีสิทธินำเงินไปใช้จ่าย โดยวัดมิได้รู้เห็นยินยอมและมีใช้ค่าใช้จ่ายในการจัดการมรดก ผู้จัดการมรดกต้องรับผิดชอบใช้เงินคืนให้อวัด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๐๗/๒๕๑๖

ระหว่าง ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด
บริษัทอู่ตสาหกรรมก่อสร้าง จำกัด กับพวก

โจทก์
จำเลย

เบิกเงินเกินบัญชี ดอกเบี้ยทบต้น

สัญญาหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๓๖๘ บัญญัติว่า ให้ตีความไปตามความประสงค์ในทางสุจริตโดยพิเคราะห์ถึงปรกติประเพณีด้วย สำหรับสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีที่ทำขึ้นแม้มีกำหนดอายุสัญญา ๑๒ เดือน เมื่อคู่สัญญายังไม่ได้บอกเลิกสัญญาก็เห็นได้ว่าคู่สัญญาเจตนาที่จะให้สัญญานั้นยังคงมีผลบังคับอยู่ต่อไป ธนาคารจึงมีสิทธิคิดดอกเบี้ยทบต้นตามประเพณีการค้าของธนาคารพาณิชย์ จนกระทั่งถึงวันที่เลิกสัญญาอันเป็นวันที่มีการหักถอนบัญชีครั้งสุดท้าย.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๑๐/๒๕๑๖

ระหว่าง ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด สาขาเชียงใหม่
โดยนายชัย ชั่งชาติ ผู้จัดการ
นายพรหม โพธิ์ทอง

โจทก์

จำเลย

เช็คที่ไม่มีวันออกเช็ค

เช็ครายพิพาทเป็นเช็คที่ไม่มีวันออกเช็ค ถือได้ว่าไม่มีวันที่จำเลยผู้ออกเช็คกระทำความผิด จำเลยจึงไม่มีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๔๘๗

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๑๐/๒๕๑๖

นายสถิต ทังวาริธร ในฐานะส่วนตัวและ
ระหว่าง ผู้รับมอบอำนาจจากนายพรชัย กับพวก
นายเฉลิม มุกา กับพวก

โจทก์

จำเลย

ความรับผิดชอบในภาระหนี้ หนี้สินในกรณีที่ห้างหุ้นส่วนสามัญแปรสภาพเป็นห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล
ห้างหุ้นส่วนสามัญยังมีได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ผู้เป็นหุ้นส่วนมีสิทธิฟ้องร้องคดี
ได้ อำนาจฟ้องหรือสิทธิเรียกร้องของผู้ เป็นหุ้นส่วนที่มีต่อผู้ กระทำละเมิดต่อทรัพย์สินของห้างหุ้น
ส่วนสามัญที่ไม่จดทะเบียนนั้นเป็นบุคคลสิทธิ มิใช่ทรัพย์สินที่ติดตามไปกับตัวทรัพย์สิน เมื่อ
สิทธิดังกล่าวได้เกิดขึ้นแล้ว ต่อมาห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นได้จดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด
ซึ่งจัดนิติบุคคลต่างหากจากผู้ เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายซึ่งรวมกันเป็นห้างหุ้นส่วนนั้น อำนาจฟ้อง
หรือสิทธิเรียกร้องดังกล่าวก็ไม่โอนไปยังห้างหุ้นส่วนจำกัดที่จดทะเบียนใหม่

บันทึกของผู้รวบรวม

มีอยู่เสมอที่ลูกคำประเภทห้างหุ้นส่วนสามัญ (ไม่จดทะเบียน) ไปจดทะเบียนเป็น
นิติบุคคลในภายหลัง แม้ในวัตถุประสงค์จะระบุไว้ว่ารับโอนกิจการและหนี้ของห้างหุ้นส่วนเดิมมา

เป็นของตนเองก็ตาม ในทางปฏิบัติถ้าห้างเดิมมีหนี้สินอยู่กับธนาคาร ก็ควรจะตั้งจัดการให้ห้างหุ้นส่วนใหม่ทำบันทึกสภาพหรือรับโอนภาระหนี้สินกับธนาคารด้วย มิฉะนั้นอาจจะเป็นปัญหาภาระหนี้สินจะไม่โอนไปยังนิติบุคคลใหม่โดยอัตโนมัติ.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๕๔/๒๕๑๖

ระหว่าง บริษัทไทยซีโน มอเตอร์เซลล์ จำกัด
นายทรง เสนีย์วงศ์ กับพวก

โจทก์
จำเลย

อำนาจการลงชื่อแทนบริษัทจำกัด

บริษัทจำกัดจดทะเบียนไว้ว่า ประธานกรรมการและกรรมการอีกคนหนึ่งลงชื่อร่วมกันและประทับตราของบริษัทจึงจะผูกพันบริษัท ประธานกรรมการคนเดียวลงชื่อและประทับตราของบริษัทในสัญญาการค้าประกัน ข้อเท็จจริงได้ความว่า สัญญาการค้าประกันทำในนามบริษัท เมื่อมีผลประโยชน์เงินได้ เพราะการค้าประกันรายนั้นประธานกรรมการก็ส่งให้บริษัท เมื่อลูกหนี้ผ่อนชำระหนี้ โดยส่งเงินผ่านบริษัท ๆ ก็ส่งเงินต่อให้เจ้าหนี้ การติดต่อทำสัญญาระหว่างบริษัทกับผู้รับการค้าประกันหรือบุคคลทั่วไปตามที่ได้เคยปฏิบัติมา ประธานกรรมการแต่ผู้เดียวลงนามและประทับตราของบริษัทเท่านั้น พฤติการณ์ตามข้อเท็จจริงดังกล่าวมิใช่เป็นเรื่องประธานกรรมการทำเป็นส่วนตัว แต่เป็นเรื่องประธานกรรมการกระทำแทนบริษัทโดยบริษัทรู้เห็นและยินยอมการค้าประกันจึงผูกพันบริษัทในฐานะตัวการ

บันทึกของผู้รวบรวม

แม้คำพิพากษาจะวินิจฉัยในทางที่เป็นคุณ คือการลงชื่อไม่ครบถ้วนตามที่จดทะเบียนไว้ก็มีผลบังคับก็ตาม ธนาคารก็ไม่ควรจะต้องเว้นการตรวจดูอำนาจการลงลายมือชื่อของลูกค้า และไม่ควรมินยอมให้ลูกค้าปฏิบัติผิดแผกไปจากข้อความที่จดทะเบียนไว้ เพราะจะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย และจะต้องมีภาระพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่าง ๆ หลายนานถึงที่ปรากฏในคำพิพากษาข้างต้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๘๑๑/๒๕๑๖

ระหว่าง ธนาคารออมสิน
นายสีบวงศ์ บุณนาค

โจทก์
จำเลย

ความรับผิดชอบของผู้ทำงานธนาคารเกี่ยวกับการออกกระเบียบและคำสั่งโดยประมาทเลินเล่อ

เดิมธนาคารมีระเบียบว่า การถอนเงินของนักเรียนพยาบาลนั้น เวลาจะถอน นักเรียนต้องมอบฉันทะให้อาจารย์ผู้ปกครองเป็นผู้ขอถอน โดยลงชื่อในใบมอบฉันทะแล้วมอบให้เจ้าหน้าที่ของธนาคารออมสิน นำมาเบิกที่ธนาคารออมสิน เมื่อตรวจสอบกับบัญชีเงินฝาก มียอดเงินถูกต้องแล้ว เจ้าหน้าที่ของธนาคารออมสินก็จะเซ็นรับเงินไปตามจำนวนนั้น ๆ แล้วนำใบถอนเงินกลับไปให้ผู้รับมอบฉันทะคือ อาจารย์ผู้ปกครอง เซ็นชื่อในช่องผู้รับเงินในใบถอนแล้ว จึงมอบเงินให้ และเมื่อเจ้าพนักงานมอบเงินให้อาจารย์ผู้ปกครองแล้ว ก็มีทางตรวจสอบได้ว่า ผู้ฝากได้ถอนเงินไปจากบัญชีแล้วจริง ๆ จำเลยซึ่งเป็นหัวหน้ากองในธนาคารออมสินได้ออกคำสั่งแก่เจ้าพนักงานในบังคับบัญชาของจำเลยใหม่ เปลี่ยนแปลงทางปฏิบัติตามคำสั่งเดิมที่วางไว้ว่า เมื่อมีการถอนเงินก็ให้ผู้ถอนมอบฉันทะให้พนักงานธนาคารมาถอน แล้วพนักงานผู้ถอนก็รับเงินของผู้ฝากไปมอบให้แก่ผู้ถอนนอกสถานที่ การปฏิบัติเช่นนี้ พนักงานจะไปจ่ายเงินให้แก่ตัวผู้ถอนหรือไม่ ไม่มีหลักฐานที่จะตรวจสอบได้

การปฏิบัติตามวิธีที่จำเลยออกคำสั่งใหม่นี้ เป็นเหตุให้ผู้ถอนเงินมอบฉันทะให้พนักงานธนาคารซึ่งอยู่ใต้บังคับบัญชาของจำเลยมาถอนเงินแทนได้ แล้วพนักงานธนาคารอมสินผู้รับมอบฉันทะมานั้นก็รับเงินไปจากธนาคาร แต่เมื่อได้รับเงินแล้วไม่นำไปมอบให้แก่นักเรียนพยาบาลผู้มอบฉันทะ การที่พนักงานธนาคารอมสินผู้นั้นสามารถปฏิบัติการเช่นนี้ได้ก็โดยอาศัยคำสั่งที่จำเลยออกไปโดยมิชอบด้วยระเบียบแบบแผน จำเลยซึ่งเป็นผู้ออกคำสั่งย่อมต้องรับผิดชอบในฐานะที่จำเลยเป็นผู้ประมาทเลินเล่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ โดยการฝ่าฝืนระเบียบปฏิบัติของธนาคารที่มีอยู่เดิม ธนาคารออมสินในฐานะผู้เสียหายต้องรับผิดชอบจ่ายเงินให้ผู้ฝาก โดยผู้ฝากเงินยังไม่ได้รับเงินไป เพราะความผิดของพนักงานซึ่งจำเลยต้องร่วมรับผิดชอบด้วย ธนาคารออมสินจึงมีสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่จำเลยได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๖ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า ผู้จัดการทั้งหลายก็ดี ผู้แทนอื่นๆ ก็ดี ของนิติบุคคล หากทำการตามหน้าที่ได้ทำความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดแก่บุคคลอื่นไซ้ร้ ท่านว่านิติบุคคลจำต้องเสียค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้น แต่มีสิทธิจะไล่เบี้ยเอาแก่ตัวผู้เป็นต้นเหตุทำความเสียหายได้ภายหลัง.

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๔๖-๒๖๔๘/๒๕๑๖

ระหว่าง ธนาคารแห่งอินโดจีน
กรมสรรพากร กับพวก

โจทก์
จำเลย

สาขาของธนาคารเป็นนิติบุคคลคนเดียวกับธนาคารนั่นเอง

ธนาคารสาขาของธนาคารต่างประเทศที่เข้ามาดำเนินการในประเทศไทย เป็นนิติบุคคลเดียวกับธนาคารสำนักงานใหญ่ที่อยู่ต่างประเทศ แม้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ จะบังคับให้สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่มาประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยต้องมีสินทรัพย์ในประเทศไทยกิติ ให้ทำงบดุลต่างหากกิติ ล้วนแต่เป็นการบังคับไว้เพื่อให้ธนาคารสาขาคงกล่าวมีความมั่นคงในการดำเนินการในประเทศไทย มิใช่เป็นการรับรองให้มีสภาพบุคคลเป็นเอกเทศจากสำนักงานใหญ่

สำหรับเงินดอกเบี้ยที่ส่งออกไปใช้ให้แก่สำนักงานใหญ่หรือสาขาของธนาคารในต่างประเทศนั้น แม้จะเป็นเงินเกิดจากต้นเงินที่สำนักงานใหญ่หรือสาขาของธนาคารในต่างประเทศรับฝากจากลูกค้ากิติ แต่เงินนั้นก็ขึ้นเป็นสังกะทรัพย์ เมื่อสำนักงานใหญ่หรือสาขาของธนาคารในต่างประเทศรับฝากเงินจากลูกค้าแล้ว เงินนั้นย่อมกลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินของธนาคารสำนักงานใหญ่หรือสาขา

เงินที่สำนักงานใหญ่หรือสาขาในต่างประเทศส่งมาลงทุนในประเทศไทยย่อมถือว่าเป็นทรัพย์สินของสำนักงานใหญ่หรือสาขานั้นส่งมาลงทุนนั่นเอง สำนักงานใหญ่หรือสาขาในต่างประเทศเป็นผู้มีพันธะผูกพันจะต้องจ่ายดอกเบี้ยแก่ผู้ฝาก ดอกเบี้ยที่จ่ายดังกล่าวจึงเป็นรายจ่ายโดยแท้ของสำนักงานใหญ่หรือสาขาในต่างประเทศ มิใช่รายจ่ายโดยตรงของโจทก์หรือธนาคารสาขาในประเทศไทยเห็นได้ว่า เงินที่ส่งออกไปจ่ายเป็นดอกเบี้ยแก่สำนักงานใหญ่หรือสาขาอื่นในต่างประเทศนั้นเป็นการจ่ายเพื่อผ่อนภาระของสำนักงานใหญ่หรือสาขาในต่างประเทศ ถือได้ว่าเป็นรายจ่ายที่กำหนดขึ้นเองโดยไม่มีการจ่ายจริงและถือได้ว่า เป็นค่าตอบแทนแก่ทรัพย์สินซึ่งบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเป็นเจ้าของ ต้องห้ามตามมาตรา ๖๘ ทวิ (๔) (๑๐) แห่งประมวลรัษฎากร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๕๘/๒๕๑๖

นายปัญญา สายาลักษณ์ กับพวก
 ผู้ชำระบัญชีของบริษัทผลิตวัตถุคอนกรีต จำกัด
 ร้องขอให้บริษัทผลิตวัตถุคอนกรีต จำกัด
 เป็นบุคคลล้มละลาย
 ระหว่าง นายปัญญา สายาลักษณ์ ผู้ร้อง
 ผู้ขอรับชำระหนี้

ล้มละลาย หนี้ที่ขอรับชำระไม่ได้

การที่เจ้าหนี้ยินยอมให้บริษัทลูกหนียืมเงินไปใช้ในกิจการของบริษัทลูกหนี ในเมื่อเจ้าหนี้ทราบถึงฐานะของบริษัทลูกหนีว่ามีหนี้สินล้นพ้นตัวอยู่แล้ว หนี้นี้จะนำมาขอรับชำระไม่ได้ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ ม. ๙๔ (๒)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๔๐/๒๕๑๖

ระหว่าง นางสาวสวาท เศรษฐการพิศิษฐ์ โจทก์
 กรมไปรษณีย์โทรเลข กับพวก จำเลย

ร้านค้าส่งเคราะห์ข้าราชการของทางราชการ

กรมไปรษณีย์โทรเลขเป็นกรมในรัฐบาลและเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการสื่อสาร การไปรษณีย์โทรเลข วิทยุ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน มิได้มีวัตถุประสงค์ในการประกอบการค้า ส่วนร้านค้าขององค์การส่งเคราะห์ข้าราชการกรมไปรษณีย์โทรเลข หรือ อ.ส.ค. ถึงแม้จะตั้งขึ้นโดยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลขผู้แทนของกรมจะเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการขึ้นเป็นผู้ดำเนินงานพร้อมด้วยคณะกรรมการ และจัดตั้งร้านค้า อ.ส.ค. ขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือข้าราชการในกรม

ไปรษณีย์โทรเลข และประธานกรรมการก็ตั้งผู้จัดการร้านค้า อ.ส.ค. ขึ้นก็ตาม แต่ร้านค้า อ.ส.ค. มิได้ใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน เป็นกิจการต่างหากมิได้อยู่ในวัตถุประสงค์และหน้าที่ของกรมไปรษณีย์ โทรเลข เมื่อร้านค้า อ.ส.ค. มิใช่ราชการของกรมไปรษณีย์โทรเลขฯ จึงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้สินของร้านค้า อ.ส.ค.

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องนี้ก็เช่นเดียวกันกับฎีกาที่ ๑๐๗๖/๒๕๑๕ ธนาคารต้องระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งในการให้เครดิตหรือให้กู้ยืม เพราะถ้าถึงคราวจะบังคับเอาชำระหนี้แล้ว ทางราชการจะไม่ต้องรับผิดชอบร่วมด้วยในหนี้สินนั้น ๆ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖/๒๕๑๑

ทรัสต์ รีซีท ก่อตั้ง ทรัสต์สิทธิ

เอกสาร ทรัสต์ รีซีท (Trust Receipt) เป็นสัญญาต่างตอบแทนชนิดหนึ่งที่ไม่เข้าลักษณะเอกเทศสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๓ โดยเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเฉพาะสิ่งให้แก่ธนาคาร ตราบใดที่ยังไม่ชำระราคาสินค้าแก่ธนาคาร ก็จะเรียกร้องเอาสินค้าคืนจากธนาคารไม่ได้ กรณีเช่นนี้ธนาคารจึงเป็นเจ้าหนี้ และเป็นเจ้าของสินค้าไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้น สินค้าภายใต้ทรัสต์ รีซีท จึงเป็นสินค้าที่เป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งเป็นการต่อตั้งทรัสต์สิทธิชอบด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๙๘ แล้ว เมื่อเจ้าหนียายอื่นยึดสินค้านั้นไป ธนาคารย่อมมีสิทธิขอให้ปล่อยได้

คำพิพากษา

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ที่ ๖/๒๕๑๗

ศาลฎีกา

วันที่ ๒๑ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๗

ระหว่าง	บริษัทโทรคมนาคมแห่งประเทศไทย จำกัด	โจทก์
	บริษัทเครื่องทุ่นแรง จำกัด	จำเลย
	ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด โดยนายชวน รัตนรักษ์	
	กรรมการผู้จัดการ	ผู้ร้องขัดทรัพย์

เรื่อง ชื้อขาย (ชั้นร้องขัดทรัพย์)

โจทก์ฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ลงวันที่ ๓๐ เดือนสิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๑๔

คดีนี้เดิมจำเลยทำสัญญาประนีประนอมยอมความ ยอมชำระเงินให้โจทก์รวม ๑๙๑,๓๖๕ บาท และศาลมีคำพิพากษาตามยอมแล้วแต่จำเลยผิดนัดไม่ชำระหนี้ให้โจทก์ โจทก์จึงนำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์ซึ่งอ้างว่าเป็นของจำเลยรวม ๓ รายการคือ เครื่องทุ่นแรงควายเหล็กเทพฤทธิ์ ๒๕ และอุปกรณ์พร้อม ๑ คัน รถขุดร่อง ๑ คันและเครื่องพ่นยาฆ่าแมลงมารูมา ๑ เครื่อง เพื่อขายทอดตลาดชำระหนี้ตามยอม

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องเป็นนิติบุคคล จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัด ณ หอทะเบียนการค้า กระทรวงเศรษฐกิจ นายชวน รัตนรักษ์ กรรมการผู้จัดการมีอำนาจลงลายมือชื่อและประทับตราแทนบริษัทได้ ทรัพย์ที่ยึดทั้ง ๓ รายการเป็นของผู้ร้อง รวมราคา ๒๐๐,๐๐๐ บาท บริษัทจำเลยได้ทำการเปิดเล็คเตอร์ ออฟ เคเรตติผ่านผู้ร้อง โดยตกลงให้ผู้ร้องชำระค่าสินค้าให้แก่ผู้ขายในต่างประเทศไปก่อน เมื่อสินค้ามาถึงท่าเรือแล้วจำเลยจะได้นำเงินมาชำระให้แก่ผู้ร้องแล้วรับเอกสารในการสั่งซื้อไปออกของจากท่าเรือ เนื่องจากสินค้ามาถึงท่าเรือแล้วจำเลยไม่มีเงินจะชำระ จึงได้มาทำสัญญาทราสต์ วิธีทปราฏตามสำเนาเอกสารและคำแปลท้ายคำร้อง ทกลงให้ผู้ร้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์และจะเก็บรักษาไว้เพื่อประโยชน์ของผู้ร้อง ขอให้ปล่อยการยึดทรัพย์ดังกล่าว

โจทก์ให้การว่า นายชวน รัตนรักษ์ จะมีอำนาจฟ้องคดีแทนธนาคารผู้ร้องหรือไม่รับรอง ททรัพย์ที่โจทก์นำยึดเป็นของจำเลย จำเลยเป็นผู้ซื้อและชำระเงินต่อผู้ขายในต่างประเทศ ทั้งเป็นผู้ครอบครองทรัพย์สินดังกล่าว โดยมีอำนาจจัดการใด ๆ เช่น จำหน่ายจ่ายโอน ได้ทั้งสิ้น ผู้ร้องจะเป็นผู้จ่ายเงินให้แก่ผู้ขายในต่างประเทศไปก่อนหรือไม่ จะได้ทำเอกสารใด ๆ รวมทั้งทริสต์ รัชท์ไว้หรือไม่ โจทก์ไม่รับรอง หากจะได้กระทำต่อกัน ผู้ร้องก็เป็นเพียงเจ้าหนี้ธรรมดาไม่มีสิทธิเป็นเจ้าของทรัพย์สิน เอกสารท้ายคำร้องเป็นนิติกรรมอำพราง ขอให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ว เห็นว่า นายชวน รัตนรักษ์ มีอำนาจยื่นคำร้องขจัดทรัพย์ ในนามของธนาคารผู้ร้องได้ สัญญาทริสต์ รัชท์เอกสารหมายเลข ร. ๕, ๖, ๗, ซึ่งบริษัทจำเลยทำไว้กับธนาคารผู้ร้อง เป็นข้อตกลงที่บริษัทจำเลยได้มอบกรรมสิทธิ์ในสินค้าให้แก่ธนาคารผู้ร้องแล้ว ไม่ใช่เป็นหลักทรัพย์เพื่อประกันหนี้ต่อธนาคาร สัญญาทริสต์ รัชท์ทั้ง ๓ ฉบับมีผลให้กรรมสิทธิ์ในสินค้าตกเป็นของธนาคารผู้ร้องนับแต่วันที่บริษัทจำเลยทำเอกสารขึ้น ทั้งไม่ใช่นิติกรรมอันทำขึ้นด้วยเจตนาอำพราง การที่บริษัทจำเลยนำสินค้าออกขาย ก็เป็นเรื่องที่บริษัทจำเลยปฏิบัติตามข้อลงในสัญญาทริสต์ รัชท์ต่างหาก พิพากษาให้ปล่อยทรัพย์สินที่ยึดทั้ง ๓ รายการ ให้โจทก์ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความ ๒,๕๐๐ บาทแทนผู้ร้องขจัดทรัพย์

โจทก์อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ให้โจทก์ใช้ค่าทนายความชั้นอุทธรณ์แทนผู้ร้อง ๕๐๐ บาท

โจทก์ฎีกามีใจความสำคัญว่า เนื้อหาแห่งทริสต์ รัชท์มิใช่เป็นการก่อตั้งทรัพย์สินหรือกรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๒๔๘ ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจร้องขจัดทรัพย์ได้ ขอให้พิพากษากลับยกคำร้องเสีย

ศาลฎีกาตรวจสำนวนและประชุมปรึกษาแล้ว ปัญหาที่ว่าทรัพย์สินที่ยึดไม่ใช่เป็นของผู้ร้องนั้น ผู้ร้องได้อ้างเอกสารที่เรียกว่า ทริสต์ รัชท์ (TRUST RECEIPT ใบรับสินค้าเชื่อ) มาต่อสู้กรรมสิทธิ์กับโจทก์ว่า ทรัพย์สินที่ยึดตกเป็นของผู้ร้องไปแล้วโดยชอบด้วยกฎหมาย พิจารณาข้อความตามเอกสารทริสต์ รัชท์หมายเลข ร. ๕, ๖, ๗ ซึ่งเป็นฉบับภาษาอังกฤษที่บริษัทจำเลยทำไว้ไว้ต่อธนาคารผู้ร้อง อันมีคำแปลเป็นภาษาไทยโดยสรุปข้อสาระสำคัญว่า ในการที่บริษัทจำเลยส่งสินค้าคือ ถ้วยเหล็ก (เทพดูล์) จำนวน ๒๐๐ คัน รถชนิดกักหน้าหรือขุดร่อง ๗๕ คัน เครื่องพ่นยา ๔๗๐ เครื่อง เข้ามาจากต่างประเทศนั้น ยอมให้ธนาคารผู้ร้องถือเอาเอกสาร

รับสินค้าเป็นประกันเพื่อการชำระเงินตามตัวเงินและถือกรรมสิทธิ์สินค้าเป็นของธนาคารผู้ร้อง
ได้ โดยมีเงื่อนไขว่า บริษัทจำเลยทำหน้าที่แทนธนาคารผู้ร้องในการนำเข้า เก็บรักษา และ
จะต้องเอาสินค้าไปจำหน่าย แล้วนำเงินที่ได้จากการขายมาชำระให้ธนาคารผู้ร้องต่อไป ทั้งธนา
การผู้ร้องมีสิทธิเลิกสัญญาและเข้าครอบครองสินค้าทั้งหมดนั้นเมื่อใดก็ได้ เอกสารทรวสต์ วิธีที่
ทั้ง ๓ ฉบับดังกล่าวเป็นผลจากการที่บริษัทจำเลยเปิดเลตเตอร์ ออฟ เครดิตในการสั่งซื้อสิน
ค้าไว้ที่ธนาคารผู้ร้อง คือ เอกสารหมาย ร. ๒,๓,๔ ซึ่งมีข้อสัญญาผูกพันไว้ล่วงหน้าเช่น
เดียวกับความที่ปรากฏในเอกสารทรวสต์ วิธีที่ด้วย

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๖๘ บัญญัติว่า “สัญญานั้น ท่าน
ให้ตีความไปตามความประสงค์ในทางสุจริต โดยพิเคราะห์ถึงปกติประเพณีด้วย” พึงเห็นได้ว่า
เอกสารทรวสต์ วิธีที่เป็นสัญญาต่างตอบแทนชนิดหนึ่งที่ไม่เข้าลักษณะเอกเทศสัญญาตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๓ คือ ไม่ใช่การซื้อขาย ขายฝาก หรือ จำนำแต่อย่างใด วัตถุประสงค์
ประสงค์แห่งสัญญาเช่นนั้นนอกจากจะก่อให้เกิดสิทธิแก่ธนาคารผู้ร้องในฐานะเจ้าหนี้เรียกร้องเอา
ชดใช้ราคาสินค้าเป็นพิเศษแล้ว ยังเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเฉพาะสิ่งให้เจ้าหนี้ไปจน
กว่าจะมีการชำระราคาแล้วเสร็จ ทั้งนี้ผู้ร้องได้นำสืบนายมานิตย์ ประยูรหงษ์ หัวหน้าแผนก
สินค้าขาเข้าประจำธนาคารผู้ร้องเป็นพยานประกอบเอกสารว่า วิธีการทรวสต์ วิธีที่นั้นธนาคาร
ทั่วไปถือปฏิบัติอย่างเดียวกันคือ เมื่อลูกค้าของธนาคารสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศโดยการเปิด
เลตเตอร์ ออฟ เครดิต เท่ากับให้ธนาคารชำระราคาสินค้าแก่ผู้ขาย ณ ต่างประเทศไปก่อน
เมื่อสินค้าถูกนำเข้ามาถึงแล้ว ลูกค้าจะต้องนำเงินราคาชำระให้ธนาคารเพื่อไปขอออกสินค้าที่
กรมศุลกากร ถ้าลูกค้าไม่มีเงินชำระ ก็ต้องทำเอกสารทรวสต์ วิธีที่ ให้ธนาคารไว้ โดย
ธนาคารถือว่าสินค้าตกเป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารแล้ว

โดยปกติประเพณีแห่งข้อสัญญาตามเอกสารทรวสต์ วิธีที่เป็นที่เห็นได้ชัดว่า เป็น
สัญญาต่างตอบแทนที่มีผลผูกพันคู่กรณีตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
๓๖๘ โดยเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเฉพาะสิ่งแก่กันแล้ว ทราบได้ที่บริษัทจำเลยยังไม่
ชำระราคาสินค้าแก่ธนาคารผู้ร้อง ก็จะเรียกร้องเอากรรมสิทธิ์ในสินค้าคืนจากธนาคารผู้ร้องไม่ได้
กรณีเช่นนี้ธนาคารผู้ร้องจึงเป็นทั้งเจ้าหนี้และเป็นเจ้าของสินค้าไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้นทรัพย์สินที่
ยึดจึงเป็นสินค้าที่เป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารผู้ร้องไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งเป็นการก่อตั้ง
ทรัพย์สินที่ชอบด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๘๘ แล้ว ธนาคารผู้ร้องย่อม

มีสิทธิโดยสมบูรณ์ที่จะขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่ยึดเสียได้ โจทก์จะโต้แย้งว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ยึดเป็นของจำเลยหาได้ไม่ ที่ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยชี้ขาดต้องกันมานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยฎีกาโจทก์ฟังไม่ขึ้น

พิพากษายืน ให้โจทก์ใช้ค่าทนายความชั้นฎีกา ๖๐๐ บาทแทนผู้ร้อง

เสถียร อิมปัสเจียร

ถนอม ครูไพศาล

ชุ่ม สุนทรชัย

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องทรัพย์สิน วิธีท เป็นเรื่องสำคัญที่เกี่ยวกับปฏิบัติการธนาคารโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการกิจต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งสินค้าเข้า (Import) จึงนำคำพิพากษาลงพิมพ์โดยละเอียดเพื่อผู้อ่านจะได้เข้าใจชัดเจน

เมื่อปี ๒๕๐๕ ศาลฎีกาเคยพิพากษาเกี่ยวกับทรัพย์สิน วิธีท แต่ประเด็นในเรื่องนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอายุความ คือ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๔๘/๒๕๐๕ ระหว่างบริษัทธนาคารแห่งเอเชีย ฯ โจทก์ นายยกหวั่น แซ่จั้ง จำเลย ซึ่งศาลฎีกาได้กล่าวในคำพิพากษาก่อนหน้าว่า “ ศาลฎีกาได้พิเคราะห์ฟ้องของโจทก์แล้ว เห็นว่าโจทก์ฟ้องเรียกเงินตามใบรับสินค้าเชื่อ (Trust receipt) เพราะโจทก์ได้บรรยายเรื่องใบรับสินค้าเชื่อมาโดยตลอด ไม่ใช่ฟ้องเรียกเงินทดรองจ่ายแทนจำเลย โดยโจทก์ให้ตัวแทนโจทก์เป็นผู้ซื้อสินค้า และส่งมาในนามของโจทก์ กรรมสิทธิ์ในสินค้าเป็นของโจทก์ ที่จำเลยฎีกาว่าโจทก์ไม่ได้ควบคุมราคาสินค้าที่จะขายว่าต้องขายในราคาเท่าใด จำเลยจะนำไปขายได้กำไรหรือขาดทุน เป็นสิทธิและอำนาจของจำเลยทั้งสิ้นนั้น ศาลฎีกาเห็นว่า เพียงเท่านั้นหาเป็นเหตุให้กรรมสิทธิ์ในสินค้าของโจทก์เปลี่ยนแปลงไปไม่ เพราะโจทก์มอบอำนาจให้จำเลยไปจัดการขายตามที่เห็นสมควร แต่จำเลยจะต้องนำเงินมาชำระให้โจทก์ตามที่โจทก์จำเลยได้กำหนดไว้ สัญญาเช่นนี้มีผลผูกพันคู่กรณีตามกฎหมาย แต่ไม่เรียกว่าเป็นการที่โจทก์ออกทดรองไป หากเป็นการเรียกเงินค่าขายของตามใบรับสินค้าเชื่อ (Trust receipt) ตามเอกสาร จ. ๓ และ จ. ๖ จากตัวแทน อายุความฟ้องร้องจึงมีกำหนด ๑๐ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๔ ไม่ใช่มาตรา ๑๖๕ (๑) ดังที่จำเลยฎีกา ”

ผู้รวบรวมเห็นว่าในกรณีการส่งสินค้าจากต่างประเทศนั้น การชำระราคาอาจทำได้หลายวิธี เช่น

๑. ผู้ขายส่งของลงเรือมาให้ผู้ซื้อแล้วส่งตราฟัทหรือตั๋วแลกเงินมาเรียกเก็บจากผู้ซื้อโดยขอให้ธนาคารเป็นผู้จัดการเรียกเก็บให้ (Bills for Collection) ซึ่งการเรียกเก็บนั้นก็อาจเรียกเก็บเอาก่อนที่จะมีการส่งมอบสินค้า หรือที่จริงก็คือ เรียกเก็บเอาก่อนที่จะมีการส่งมอบหนังสือสำคัญแสดงตัวสินค้า (Document of title) คือ ใบตราส่ง (Bill of Lading) และเอกสารอื่น ประกอบที่จะนำไปใช้รับสินค้าจากผู้ขนส่งได้นั้นเรียกรวมๆ ว่า เอกสารควบคุมการส่งมอบสินค้า (Shipping Documents) โดยเรียกเก็บเงินทันทีที่นำของขึ้นม้วนขึ้นแพนที่เรียกกันว่า Documents against payment (D/P) หรือโดยส่งมอบสินค้า (หรืออีกนัยหนึ่งส่งมอบเอกสารต่างๆ ที่รวมเรียกว่า Shipping Documents นั้นให้ โดยให้ผู้ซื้อลงชื่อรับรองว่าจะจ่ายเงินตามตราฟัท หรือตั๋วแลกเงินที่ส่งมาเรียกเก็บเสียก่อน ซึ่งเรียกกันว่า Documents against acceptance (D/A)

๒. ผู้ขายส่งสินค้ามาให้ผู้ซื้อ เมื่อผู้ซื้อได้รับสินค้าเรียบร้อยแล้วก็จัดการส่งเงินไปชำระราคาให้แก่ผู้ขายโดยซื้อตราฟัทจากธนาคารหรือขอให้ธนาคาร โอนเงิน ไปชำระให้ทางไปรษณีย์หรือโทรเลขต่อไป (Open Account)

๓. ผู้ซื้อขอให้ธนาคารเปิดเลตเตอร์ ออฟ เครดิต ทางการค้าชนิดมีเอกสารประกอบ (Commercial Documentary Letter of Credit) คือ ขอให้ธนาคารแจ้งไปยังผู้ขายในต่างประเทศว่า เมื่อผู้ขายส่งสินค้าลงเรือแล้วให้ผู้ขายทำตราฟัทหรือตั๋วแลกเงินโดยแนบเอกสารต่างๆ ที่รวมเรียกว่า Shipping Documents นั้นมาเก็บเงินจากธนาคารผู้เปิดเลตเตอร์ ออฟ เครดิต (โดยปกติก็จะให้ไปเก็บเงินจากธนาคารในท้องถิ่นของผู้ขาย ซึ่งธนาคารผู้เปิดเลตเตอร์ ออฟ เครดิต มอบหมายให้เป็นตัวแทนแจ้งเครดิต และ/หรือจ่ายเงินตามเลตเตอร์ ออฟ เครดิต) ในกรณีนี้ โดยปกติธนาคารผู้เปิดเลตเตอร์ ออฟ เครดิต จะให้ผู้ซื้อทำคำขอมีรายละเอียดจำนวนเงินที่ให้จ่ายรายละเอียดสินค้าที่สั่งซื้อ เงื่อนไขและข้อกำหนดต่าง ๆ ในการจ่ายเงินและมีข้อความว่า ผู้ซื้อขอให้ธนาคารเปิดเลตเตอร์ ออฟ เครดิต หรือนัยหนึ่งผู้ซื้อนั้น จะจ่ายเงินที่ธนาคารจ่ายไปตามตราฟัทที่ออกเรียกเก็บตามเลตเตอร์ ออฟ เครดิตนั้นให้ธนาคารจนครบถ้วนพร้อมทั้งค่าใช้จ่ายค่าธรรมเนียมและดอกเบี้ย เลตเตอร์ ออฟ เครดิต ที่เปิดไปนั้นก็ได้หลายชนิด ตามแต่ผู้ซื้อจะขอให้เปิดไป เช่น เครดิต-ชนิดเพิกถอนได้ (Revocable Credit) หรือ เครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ (Irrevocable Credit) ยืนยันรับรองหรือไม่ต้งยืนยันรับรองโดยธนาคารในท้องถิ่น

ของผู้ขายในต่างประเทศ ที่เป็นตัวแทนของธนาคารผู้เปิดเลตเตอร์ ออฟ เครดิต นั้น (Confirmed หรือ Unconfirmed Credit)

แต่ไม่ว่าจะส่งสินค้าโดยการชำระราคาวิธีใด ผู้ซื้อผู้ขายย่อมจะต้องมีข้อตกลงหรือ อื่นๆหนึ่งมีสัญญาซื้อขายซึ่งกันและกัน ธนาคารเข้ามาเกี่ยวข้องในเรื่องการส่งสินค้าต่างประเทศนั้น ธนาคารไม่ใช่คู่สัญญาซื้อขาย ธนาคารเข้ามาเกี่ยวข้องในฐานะเป็นกลไกช่วยให้การชำระราคาสินค้าในทางการค้าระหว่างประเทศให้เป็นไปโดยสะดวกเรียบร้อยเท่านั้น

ถ้าผู้ซื้อชำระเงินเป็นค่าสินค้าที่สั่งซื้อโดยถูกต้องตามวิธีการดังกล่าวมา ก็จะไม่ มีทริสต์ วิธีที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ที่ต้องมีทริสต์ วิธีที่เข้ามาเกี่ยวข้องนั้นเป็นเพราะเมื่อจะมีการชำระเงินตามตั๋วหรือตราที่ส่งมาเรียกเก็บก็ หรือเมื่อจะต้องชำระเงินตามตั๋วทันทีก่อนรับมอบ Shipping-Documents ก็ดี ผู้ซื้อไม่มีเงินจะจ่าย ธนาคารก็มีวิธีปฏิบัติโดยให้ลูกค้าผู้สั่งซื้อสินค้าทำทริสต์ วิธีที่ธนาคารไว้ แล้วรับเอา Shipping Documents ไปปรับของจากผู้ขนส่ง รวมทั้งไปจัดการเสียภาษีศุลกากรต่อไป ข้อความในทริสต์ วิธีที่ ก็จะมีว่า ผู้ทำทริสต์ วิธีที่ให้ธนาคาร จะนำเอาเอกสารที่รับไปปรับเอาสินค้ามา (ไม่เอาไปจำหน่ายอื่น) เมื่อรับสินค้ามาแล้ว ก็จะครอบครองสินค้านั้นแทน และในนามของธนาคาร จะขายไปแทนและในนามของธนาคาร เงินที่รับจากการขายก็จะรับแทนและในนามธนาคารและจะส่งให้ธนาคารทั้งหมด ๆ ๑๒ ซึ่งผู้รวบรวมเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งตามคำพิพากษาของศาลฎีกาทั้งสองฉบับที่กล่าวมาข้างต้นในข้อที่ ว่า สัญญาทริสต์ วิธีที่ มีผลผูกพันคู่กรณีตามกฎหมาย และเป็นสัญญาต่างตอบแทนที่ไม่เข้า ลักษณะสัญญาชนิดใด ๆ ที่บัญญัติไว้ในลักษณะเอกเทศสัญญา (Specific Contracts) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๓ แต่ยังไม่ขึ้นข้างต้นสนอยู่ในลักษณะทางกฎหมาย คือผู้รวบรวมเห็นว่า เมื่อผู้ขายในต่างประเทศส่งสินค้าลงเรือมาโดยส่งตั๋วเอกสารซึ่งแสดงกรรมสิทธิ์ในสินค้านั้นมาให้ธนาคารนั้นธนาคารเป็นผู้ทรงเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ (ซึ่งน่าจะถือได้ว่าเป็นตราสารกึ่งเปลี่ยนมือได้ (Semi-negotiable instrument) เป็นผู้มียกรรมสิทธิ์ในสินค้านั้น ๆ อยู่แล้ว ดังนั้นสัญญาทริสต์ วิธีที่ ก็ไม่น่าจะเป็นตราสารโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้านั้นให้แก่ธนาคาร (เพราะความจริงธนาคารเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์อยู่ก่อนมีการทำทริสต์ วิธีที่แล้ว)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๒/๒๕๑๗

ระหว่าง นางคำมาเลี้ยะ อีหม่าน
นายอุสมาน อีหม่าน

โจทก์
จำเลย

มรดกของอิสลามศาสนิกในเขตและนอกเขตปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล

คดีฟ้องร้องกันเกี่ยวกับการแบ่งปันทรัพย์มรดกกันในระหว่างอิสลามศาสนิกนอกเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูลนั้นจะนำลัทธิศาสนาอิสลามหรือกฎหมายอิสลามมาใช้บังคับแทนบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการแบ่งมรดกไม่ได้ เพราะเป็นการขัดต่อบทบัญญัติในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล พ.ศ. ๒๔๘๘

ถ้าจะได้มีการนำวิธีการแบ่งปันทรัพย์มรดกตามลัทธิศาสนาอิสลามมาใช้ในการแบ่งปันทรัพย์มรดกนอกเขต ๔ จังหวัด คือ ปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูลแล้ว การแบ่งปันทรัพย์มรดกนั้น ก็จะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามบทบัญญัติมาตรา ๑๗๕๐ และ ๑๗๕๑ วรรคสองแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วยจึงจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย

บันทึกของผู้รวบรวม

คำพิพากษานี้จะเป็นแนวทางช่วยให้ธนาคารได้ปฏิบัติโดยถูกต้องในกรณีมีเงินฝากอันเป็นมรดกของอิสลามศาสนิกที่จะต้องจ่ายให้แก่ทายาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๖/๒๕๑๘

ระหว่าง นายอติศักดิ์ ศรีรัตนกร
นายเกรียง อู่คุมยี่ง
นายสุรินทร์ วงสวัสดิ์

โจทก์
ผู้ขอรับชำระหนี้
จำเลย

หุ้นส่วนไม่จดทะเบียน

ตกลงเข้าหุ้นกันเพื่อจะจัดตั้งบริษัททำการจัดสรรที่ดินและอาคารให้เช่า โดยใช้คำแนะนำชื่อว่าบริษัท แต่ไม่มีคำว่า จำกัด ต่อท้าย ไม่เป็นเรื่องบริษัทจำกัดตามกฎหมาย เป็นเรื่องหุ้นส่วน แม้จะมีได้มีการจดทะเบียนก็จะถือว่ากิจการอันตกลงร่วมกันนั้นยังไม่จัดตั้งขึ้น

หาได้ไม่ ผู้ถือหุ้นที่ชำระค่าหุ้นไปแล้วจะขอรับเงินค่าหุ้นคืนโดยอ้างว่าบริษัทจัดตั้งไม่สำเร็จตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๑๑๒ ไม่ได้.

บันทึกของผู้รวบรวม

ฐานะในทางกฎหมายของลูกคำที่จะมาติดต่อกับธนาคารเป็นเรื่องสำคัญอย่างหนึ่ง ธนาคารควรจะต้องดูว่า ลูกคำรายนั้นๆ มีฐานะในทางกฎหมายเป็นการประกอบการในรูปอะไรแน่ ลูกคำบางรายอาจจะใช้ชื่อบริษัทตั้งตัวอย่างในคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้ แต่ก็ไม่ใช้บริษัทจำกัด ไม่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๗/๒๕๑๗

ระหว่าง	วัดโบสถ์ โดยนายแช่ม จิตฤกษ์ ผู้รับมอบอำนาจ นายเซ่งจอง แซ่เตีย	โจทก์ จำเลย

อำนาจของผู้รับมอบอำนาจคนใหม่ที่ได้รับแต่งตั้งสืบแทนผู้รับมอบอำนาจคนเดิม

พระภิกษุที่ได้รับตราตั้งให้เป็นเจ้าอาวาส มีอำนาจมอบอำนาจให้บุคคลเป็นตัวแทนของวัดซึ่งเป็นนิติบุคคลฟ้องคดีได้ การที่เจ้าอาวาสผู้มอบอำนาจองค์เดิมลาสิกขาบทไป และมีเจ้าอาวาสใหม่แทนนั้น ไม่ทำให้อำนาจฟ้องของบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจอยู่เดิมนั้นสิ้นไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๗/๒๕๑๗

ระหว่าง	ธนาคารมณฑล จำกัด โดยนายวีระ ทองมัน ผู้รับมอบอำนาจ นางสุทธิทิพย์ ละอองพานิช	โจทก์ จำเลย

การตั้งทนายความดำเนินคดี ไม่ใช่การตั้งตัวแทนช่วง

ธนาคารมีหนังสือมอบอำนาจระบุความไว้ชัดเจนว่า ธนาคารมอบให้ผู้รับมอบอำนาจมีอำนาจเต็มแทนธนาคารในการดำเนินคดีฟ้องร้องลูกหนี้ ฉะนั้น ผู้รับมอบอำนาจย่อมมีอำนาจตั้งทนายความเพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณาได้ตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๖๐ วรรค ๒

การตั้งทนายความเพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดี ไม่ใช่เป็นการตั้งตัวแทนช่วง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๗/๒๕๑๗

ระหว่าง บริษัทไทยลำเลียง จำกัด
บริษัทแปซิฟิก ฟาร์อีสต์ ไลน์ อิงค์ กับพวก

โจทก์
จำเลย

ภูมิฐานะ

บริษัทที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ณ ต่างประเทศ ไม่มีสาขาในประเทศไทย แม้จะมีบริษัทจำกัดในประเทศไทยเป็นตัวแทนก็ยังถือไม่ได้ว่า บริษัทต่างประเทศนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยอันจะทำให้ฟ้องบริษัทนั้นในประเทศไทยได้ เพราะภูมิลำเนาของตัวแทนไม่เป็นภูมิลำเนาของตัวการไปด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๘๐/๒๕๑๗

ระหว่าง ธนาคารแห่งประเทศไทย
กรมสรรพากร กับพวก

โจทก์
จำเลย

สาขาของธนาคารเป็นนิติบุคคลเดียวกันกับธนาคารนั่นเอง

สาขาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบการธนาคาร พาณิชยกรรมตามความในมาตรา ๙ ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งจะต้องมีเงินกองทุนมาตรา ๑๐ กับต้องห้ามมิให้กระทำการต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒ แต่ในบทบัญญัติทั้งสามมาตราก็มิได้มีข้อความตอนใดกล่าวไว้โดยตรงหรือโดยปริยายให้เป็นที่เข้าใจได้ว่า พระราชบัญญัติกำหนดให้สาขาของธนาคารต่างประเทศดังกล่าวแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากสำนักงานใหญ่และสาขาอื่น ๆ

การที่พระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มีบทบัญญัติให้สาขานานาชาติต่างประเทศดำรงเงินกองทุน ห้ามมิให้กระทำการบางอย่าง ให้ดำรงสินทรัพย์ไว้ในประเทศไทยตามจำนวนชนิด วิธีการ และเงื่อนไขรัฐมนตรีประกาศกำหนด แสดงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ประสงค์ให้ธนาคารพาณิชย์มีฐานะมั่นคงเป็นที่ปลอดภัยแก่ทรัพย์สินของประชาชนผู้เป็นลูกค้า

ของธนาคารหรือผู้ติดต่อทำธุรกิจกับธนาคาร ไม่ใช่ประสงค์ให้ธนาคารสาขามีเงินกองทุนของตนเองแยกออกจากเป็นเอกเทศจากเงินกองทุนของสำนักงานใหญ่

เงินกองทุนของสาขานานาชาติต่างประเทศก็คือส่วนหนึ่งที่มาจากเงินกองทุนของสำนักงานใหญ่ ธาตุแท้ของการให้ดอกเบี้ยแก่สำนักงานใหญ่หรือสาขาที่ประกอบกิจการในประเทศอื่น ๆ ก็คือ การส่งผลกำไรออกไปให้แก่ตนเองในต่างประเทศ ดอกเบี้ยเช่นนี้ก็คือ ค่าตอบแทนแก่ทรัพย์สินซึ่งบริษัทนิติบุคคลเป็นเจ้าของและใช้เอง เป็นดอกเบี้ยที่คิดให้สำหรับเงินทุน เงินสำรองต่างๆ หรือเงินกองทุนของตนเอง จึงต้องห้ามมิให้นำมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของสาขานานาชาติต่างประเทศนั้นในประเทศไทย

ข้ออ้างที่ว่าธนาคารใช้ดอกเบี้ยแก่กันเพื่อเงินที่ยืมกันใช้ เป็นประเพณีที่ปฏิบัติกันทั่วโลก และกฎหมายของประเทศทั้งหลายก็ยอมให้หักได้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการนั้น เป็นปัญหาข้อเท็จจริง ในคดีนี้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้คงสืบพยานโจทก์ (สาขานานาชาติต่างประเทศ) มิได้คัดค้าน จึงมิได้มีการสืบพยานตามข้ออ้าง เมื่อเป็นเช่นนี้ ข้อเท็จจริงจึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ความจริงเป็นดังที่โจทก์อ้าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๕๘/๒๕๑๖

ระหว่าง มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
นางจรูญศรี รักษาพลไกร กับพวก

โจทก์
จำเลย

ดอกเบี้ยเงินฝากของกองมรดก

เงินสดของกองมรดกที่ฝากธนาคารไว้ นั้น เมื่อธนาคารคิดดอกเบี้ยให้กองมรดกขึ้น ดอกเบี้ยนั้นก็เป็นดอกเบี้ยที่จะตกได้แก่ทายาท

ผู้ตายทำพินัยกรรมสั่งให้มอบเงินสดที่เหลือจากแบ่งส่วนต่างๆ แล้วให้ทั้งเป็นมูลนิธิ เชื้อที่ลูกหนี้ออกไว้ให้เป็นประกันนี้ ไม่ใช่เงินสด ฉะนั้นเงินที่ลูกหนี้นำมาชำระให้ตามเช็คในภายหลังจากผู้ตายถึงแก่กรรมแล้ว ไม่ใช่เงินสดตามความหมายที่กล่าวในพินัยกรรม

บันทึกของผู้รวบรวม

เข้าใจว่าคำสั่งในพินัยกรรมที่ให้นำเงินสดที่เหลือจากส่วนแบ่งต่าง ๆ ที่เอาไปตั้งเป็นมูลนิธินั้นคงระบุว่าเป็นเงินสดคงเหลือในวันที่ถึงแก่กรรม เงินสดที่ได้มาเนื่องจากการชำระในภายหลัง จึงไม่ตกอยู่ในภาระที่จะต้องนำไปตั้งเป็นมูลนิธิ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๓๖/๒๕๑๗

ระหว่าง	นายสมเพชร สุกัญศล	โจทก์
	บริษัทน้ำตาลลำพูน จำกัด	จำเลย
	บริษัทธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด	ผู้ร้อง
	เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์บริษัทน้ำตาลลำพูน จำกัด	ผู้คัดค้าน

เดิมจำเลยจำนองเครื่องจักรของโรงงานน้ำตาลไว้กับธนาคารผู้ร้อง ต่อมาคำพิพากษาศาลฎีกาว่า เครื่องจักรไม่ใช่ส่วนควบกับสิ่งปลูกสร้างที่จำนอง จึงมาทำสัญญาขายฝากกันอีกชั้นหนึ่ง เงินที่ขายฝากนั้นบริษัทจำเลยมิได้รับไป คงฝากเป็นเงินฝากประจำไว้กับธนาคารผู้ร้องโดยบริษัทจำเลยบันทึกข้อความไว้ด้านหลังใบรับฝากเงินประจํานั้นว่า บริษัทขอมอบให้ธนาคารผู้ร้องมีสิทธิรับเงินตามใบฝากนั้นตลอดจนดอกเบี้ยเงินฝากที่เนื่องจากเงินฝากนั้นแทนบริษัทจำเลย เพื่อชดเชยบรรดาหนี้สินและภาระผูกพันทั้งหมดของบริษัทจำเลยซึ่งมีต่อธนาคารผู้ร้องโดยไม่มีเงื่อนไข เมื่อธนาคารผู้ร้องตกลงเลิกการขายฝากตั้งที่บริษัทจำเลยเสนอแล้ว ธนาคารผู้ร้องจึงมีสิทธิเอาเงินฝาก ดังกล่าวของบริษัทจำเลยกลับคืนมาเป็นของธนาคารผู้ร้องได้ เพราะเมื่อคู่สัญญาได้ใช้สิทธิเลิกสัญญาแล้ว คู่สัญญาแต่ละฝ่ายก็ต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนเข้าสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิม

จำนวนเงินตามใบฝากประจำมีเท่าจำนวนเงินที่ขายฝากไว้ ธนาคารผู้ร้องซึ่งเป็นผู้ซื้อฝาก จึงย่อมยกเลิกใบฝากเงินนั้นเสีย โดยอาศัยสิทธิที่บริษัทจำเลยได้สลักหลังในใบฝากเงินนั้นไว้ นำเงินดังกล่าวชำระหนี้ขายฝากได้.

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๕๗/๒๕๑๗

ระหว่าง บริษัทมงคลสวัสดิ์ จำกัด
 นายทวี วัฒนชัย ที่ ๑ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด ที่ ๒

โจทก์
 จำเลย

อำนาจการรับรองตั๋วเงินของผู้จัดการสาขาของธนาคาร

ธนาคารต่อสู้ว่า ผู้จัดการสาขาของธนาคารรับรองตั๋วแลกเงินโดยปราศจากอำนาจ นอกเหนืออำนาจ เพราะการรับรองตั๋วแลกเงินนั้นตามระเบียบคำสั่งของธนาคาร ผู้จัดการสาขามีอำนาจรับรองได้ไม่เกินจำนวนวงเงินที่กำหนดไว้ ศาลเห็นว่า ธนาคารมอบอำนาจให้ผู้จัดการสาขาเป็นผู้จัดการสาขา ก็แสดงอยู่แล้วว่า ผู้จัดการสาขามีอำนาจรับรองตั๋วแลกเงินได้ การที่ผู้จัดการสาขากระทำไป แม้จะนอกเหนืออำนาจและไม่ชอบนุ้มนิติธนาคารก็ตาม ก็เป็นเรื่องระหว่างธนาคารกับผู้จัดการสาขาที่จะต้องว่ากล่าวกันเอง จะนำมาเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ทรงตั๋วแลกเงินโดยสุจริตไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๗๘/๒๕๑๗

ระหว่าง พ.อ. ประพิศ สุคนธบุตร กับพวก
 หลวงสิทธิภาคนฤพนธ์ กับพวก

โจทก์
 จำเลย

กรรมกรของสมาคม

ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมกรของสมาคมแต่ยังมีได้จดทะเบียน ยังไม่เป็นการกรรมกรโดยสมบูรณ์ ต้องถือกรรมกรที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วยังเป็นกรรมกรโดยชอบด้วยกฎหมายตลอดมา

บันทึกของผู้รวบรวม

ปัญหาเช่นนี้อาจเกิดขึ้นได้แก่ธนาคารที่มีผู้ฝากเงินเป็นสโมสรหรือสมาคมเกี่ยวกับอำนาจการลงนามในเช็คสั่งจ่ายเงินหรือเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบัญชีเงินฝาก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๓๖/๒๕๑๗

ระหว่าง นายตนัย บุนนาค
นายริชาร์ด ที ทอมป์สัน

โจทก์
จำเลย

ฎีกาลำเนา (ความรับผิดชอบของตัวแทนในประเทศไทยของนิติบุคคลต่างประเทศ)

บริษัทจำกัดนิติบุคคลซึ่งอยู่ต่างประเทศและมีฎีกาลำเนาในต่างประเทศไม่มีสาขาในประเทศไทย อันจะพึงถือได้ว่ามีฎีกาลำเนาในประเทศไทย ฉะนั้น ตัวแทนในประเทศไทยของบริษัทนิติบุคคลต่างประเทศนั้นต้องรับผิดชอบในการกู้เงินแทนบริษัทนิติบุคคลต่างประเทศนั้นแต่โดยลำพังตนเองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๒๔

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๓๒/๒๕๑๗

ระหว่าง อัยการจังหวัดชัยภูมิ
นายมานิต วัฒนศักดิ์

โจทก์
จำเลย

ชื่อยี่ห้อการค้า

ออกเช็คส่งจ่ายเงินให้โดยระบุชื่อยี่ห้อการค้าของร้าน ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน เจ้าของร้านยี่ห้อการค้าย่อมได้รับความเสียหาย ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ร้านยี่ห้อดังกล่าวมีเจ้าของร่วมกันสองคน เจ้าของร่วมคนหนึ่งคนใดเป็นผู้เสียหายและมีอำนาจร้องทุกข์ให้เจ้าพนักงานดำเนินคดีได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๐๐/๒๕๑๗

ระหว่าง พนักงานอัยการ กรมอัยการ
นายเทียนล้ม หรือเทียนล้ม แซ่โง้ว

โจทก์
จำเลย

ความรับผิดชอบทางอาญาของผู้จัดการสถานธนาบาล

ผู้จัดการสถานธนาบาล เทศบาลนครกรุงเทพ มีหน้าที่จัดการตีราคาจ่ายเงินรับจำนำของในราคาสูงกว่าปกติที่ควรรับมาก (รับจำนำสิ่งของจากคนเดียวกันในระยะเวลา ๕

เดือน ๕๐๗ รายการ ราคาสูงจากที่ควร ๑,๓๐๐,๐๐๐ เป็น ๒,๑๗๖,๗๐๐ บาท ผู้จำหน่ายไม่เคย มาได้ตอน) ทำให้เทศบาลขาดทุน พฤติการณ์ดังกล่าวแสดงชัดแจ้งแล้วว่า จำเลยกระทำความผิด หน้าที่ของตนโดยทุจริต และทำให้เทศบาลนครกรุงเทพเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็น ทรัพย์สิน โดยที่สถานธนาณบาลหรือโรงรับจำนำเป็นธุรกิจอันเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ผู้จัดการได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดการทรัพย์สินและธุรกิจนั้น มีความผิดฐานยักยอกทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๔

บันทึกของผู้รวบรวม

ธนาคารก็เป็นสถานที่ประกอบธุรกิจอันเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนเช่นกัน ดังนั้น ผู้จัดการ (หรือผู้มีหน้าที่ตราคทรัพย์สินในการให้เครดิตหรือให้กู้ยืม) ก็อาจต้องรับผิดชอบ อาญาได้ถ้ากระทำความผิดหน้าที่ของตนโดยทุจริตเช่นในคดีนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๕๔/๒๕๑๗

ระหว่าง บริษัทธนาคารไทยพัฒนา จำกัด โจทก์
นายน้ำอ้ว อิมวณิช จำเลย

เบิกเงินเกินบัญชี หนี้สินส่วนตัวของลูกค้ายับผู้จัดการธนาคาร

ระเบียบการบัญชีเงินฝากกระแสรายวันของธนาคารซึ่งพิมพ์ไว้ด้านหลังคำขอเปิด บัญชีกระแสรายวันระบุว่า ถ้าธนาคารได้อนุมัติให้จ่ายเงินตามเช็คที่ส่งจ่ายมากกว่าจำนวนเงิน ที่คงเหลืออยู่ในบัญชี โดยจะได้แจ้งให้ผู้ฝากทราบหรือไม่ก็ตาม ผู้ฝากตกลงยินยอมรับผิดชอบ ใช้ให้แก่ธนาคารจนครบถ้วนพร้อมด้วยดอกเบี้ยทบต้นตามประเพณีของธนาคารในอัตรา ร้อยละ ๑๔ ต่อปีอีกโสดหนึ่งด้วย ผู้ฝากลงชื่อรับทราบและยินยอมปฏิบัติตามระเบียบการบัญชี กระแสรายวันของธนาคารทุกประการ หลังจากนั้นผู้ฝากก็นำเงินมาฝากและถอนเงินไปจากบัญชี เงินฝากกระแสรายวันนี้เรื่อยมา ปรากฏว่าในการถอนเงินไปครั้งหลังสุด ผู้ฝากเป็นหนี้ธนาคาร โดยเบิกเงินเกินบัญชีไป ธนาคารทวงถามให้ผู้ฝากชำระเงินที่เป็นหนี้ ผู้ฝากเพิกเฉย ธนาคาร จึงฟ้องการที่จำเลยออกเช็คเบิกเงินเกินบัญชี ไปจากธนาคารไม่เป็นการกู้ยืมเงินตามลักษณะการ กู้ยืมเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖๕๓ แต่เข้าลักษณะบัญชีเงินสะสมพัฒนา

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๕๖ ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือธนาคารมีอำนาจฟ้องผู้ฝากได้

ผู้ฝากอ้างว่า ผู้จัดการธนาคารเป็นหนี้ (ส่วนตัว) ผู้ฝากอยู่และรับว่าจะหาเงินฝากเข้าบัญชีกระแสรายวันของผู้ฝากให้ในเมื่อผู้จัดการธนาคารไม่เอาเงินเข้าบัญชีให้ ก็เป็นเรื่องที่ผู้ฝากจะต้องไปว่ากล่าวเอาคืนกับผู้จัดการธนาคารนั่นเอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๔๑/๒๕๓๓

ระหว่าง ธนาคารกรุงไทย จำกัด
นายจวน วัธนศิริ กับพวก

โจทก์
จำเลย

ผู้ค้าประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้

การที่ผู้ค้าประกันชำระหนี้เงินเบิกเกินบัญชีลูกหนี้ไปแล้วนั้น มีผลเป็นการเปลี่ยนตัวเจ้าหนี้ ทำให้สิทธิเรียกร้องในหนี้เบิกเกินบัญชีจากลูกหนี้โอนจากธนาคารไปเป็นหนี้ส่วนตัวแก่ผู้ค้าประกันและผู้ค้าประกันก็ย่อมมีสิทธิไต่เบี่ยเอาจากลูกหนี้เพื่อตัวเองได้ แม้ลูกหนี้ยังใช้หนี้แก่ผู้ค้าประกันไม่หมดไป หนี้เดิมระหว่างธนาคารกับลูกหนี้ก็ระงับสิ้นไปแล้ว ธนาคารไม่มีสิทธิจะมาเรียกร้องเอาชำระหนี้จากลูกหนี้เดิมได้

บันทึกของผู้รวบรวม

เมื่อธนาคารรับเงินจากผู้ค้าประกันเป็นการชำระหนี้แทนลูกหนี้แล้ว ธนาคารก็หมดสิทธิที่จะไปเรียกร้องเอาจากลูกหนี้ดังในคดีนี้ ในทางปฏิบัติมีอยู่เสมอที่ผู้ค้าประกันขอใช้หนี้แทนลูกหนี้ แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ประสงค์จะไปฟ้องร้องบังคับเอาจากลูกหนี้โดยตนเอง เพราะความเกรงใจหรือเพราะเหตุอื่น แต่เมื่อชำระเงินให้ธนาคารแล้วก็ขอให้ธนาคารเรียกร้องฟ้องลูกหนี้ ได้เงินเท่าใดจึงค่อยคืนให้ผู้ค้าประกัน ทั้งนี้อาจเกิดปัญหาขึ้นได้ หากธนาคารจะยินยอมปฏิบัติตามคำขอร้องของผู้ค้าประกัน ก็น่าจะรับเงินจากผู้ค้าประกันเป็นการใช้หนี้แทนลูกหนี้ไม่ได้ อาจจะรับไว้เป็นการวางเงินสดเป็นประกันหนี้แทน แล้วไปดำเนินการเรียกร้องเอาจากลูกหนี้ ต่อเมื่อเรียกเงินจากลูกหนี้ไม่ได้หรือได้ไม่ครบจึงโอนเงินที่รับไว้เป็นประกันนั้นไปใช้หนี้และคอกเบี่ยแทนลูกหนี้ต่อไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๔/๒๕๑๔

ระหว่าง นางสาวตบใจ เทียมสมบุรณ์ ในฐานะผู้จัดการมรดกของนายเช็น เทียมสมบุรณ์ โจทก์
นายสุจินท์ ตันติเวชกุล จำเลย

เช็ก วันออกเช็ก การกรอกวันที่ถึงกำหนดใช้เงิน

จำเลยยืมเงินผู้ตายก่อนผู้ตายถึงแก่กรรมราว ๑๐ ปี หลังจากยืมแล้วราว ๒ ปี จำเลยจึงเขียนเช็กให้ แม้จะฟังตามคำของโจทก์ เช็กพิพาทก็ได้ออกมา ๑๐ ปีเศษแล้ว วันที่ซึ่งโจทก์จดลงในเช็กพิพาท (๑๔ มิถุนายน ๒๕๑๕) จึงมิใช่วันตามที่ถูกต้องแท้จริง จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบตามเช็กพิพาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๕/๒๕๑๔

ระหว่าง นายชูสิน โคนันท์ โจทก์
นายสมุทร เจริญฤทธิ์ จำเลย

ดอกเบี้ยเงินกู้

แม้สัญญาจะมีได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ แต่ในสัญญาก็มียกความระบุว่าจำเลยยอมใช้ดอกเบี้ยแก่โจทก์ทุกเดือนไป จนกว่าจำเลยจะนำเงินต้นส่งให้แก่โจทก์จนครบตามจำนวน แม้จะไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ โจทก์ก็มีสิทธิฟ้องเรียกดอกเบี้ยได้ในอัตราร้อยละ ๗ ครึ่งต่อปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๘/๒๕๑๔

ระหว่าง นายโตเทียม แซ่ซื่อ โจทก์
นายจันทร์แก้ว วงศ์คำแสน จำเลย

สัญญาซื้อขาย ดอกเบี้ยทบต้นเป็นโมฆะ

สัญญาที่เป็นมูลคดีฟ้องกันนั้น คู่ความรับกันแล้วว่า แยกเป็นเงินต้นที่แท้จริงจำนวนหนึ่ง อีกจำนวนหนึ่งเป็นดอกเบี้ยล่วงหน้าซึ่งเรียกเกินอัตราผิดกฎหมายทบเข้าเป็นเงินต้น

ซึ่งตกเป็นโมฆะ หนี้ส่วนที่เป็นเงินต้นเป็นหนี้กู้ยืมกันจริงยังคงสมบูรณ์อยู่ หากตกเป็นโมฆะ
ด้วยไม่ จึงนำสัญญานี้มาใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมฟ้องบังคับคดีได้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๑๖/๒๕๑๘

ระหว่าง ธนาคารกรุงศรีอยุธยา
นายจันทัง แซ่เจียง

โจทก์
จำเลย

กู้เบิกเงินเกินบัญชีธนาคารไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ

การที่จำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ธนาคารโจทก์ ได้เบิกบัญชีกระแสรายวันกับธนาคารโจทก์
อยู่ก่อนแล้ว ต่อมาได้ตกลงกับธนาคารขอเบิกเงินเกินบัญชีตามลักษณะสัญญาบัญชีเดินสะพัด
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๕๖ นั้น กรณีไม่เข้าลักษณะการกู้ยืมเงินซึ่ง
ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ.

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๖๑/๒๕๑๘

ระหว่าง นายจิต ศรีเชียงใหม่
นางสุกัญญา มหาเพชร

โจทก์
จำเลย

เช็ค อายุความ

การนับอายุความหนึ่งปีตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๐๐๒
ให้นับแต่วันชำระเงินถึงกำหนด เช็กลงวันที่ส่งจ่ายเป็นวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๕ วันที่เช็คนับถึง
กำหนดก็คือ วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๕ นั้นเอง โจทก์ฟ้องคดีนี้ในวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๖
เป็นเวลาเกิน ๑ ปีแล้ว ฟ้องของโจทก์ขาดอายุความ จะเริ่มนับอายุความแต่วันที่โจทก์ยื่นเช็ค
เพื่อให้ใช้เงินหาได้ไม่.

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๒/๒๕๑๘

ระหว่าง ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด โดยนายวิศิษฐ์ ศรีสมบัติ
และนายสงวน นิธยานนท์ กรรมการ
นายสุทัศน์ ธรรมมารักษ์

โจทก์

จำเลย

เช็ค อาวัด ดอกเบี้ย

ผู้สกลหลังเช็คส่งจ่ายเงินให้ผู้ถือหนี้ ย่อมต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรง โดยถือว่าการสกลหลังนั้นเป็นการประกัน (อ่าวัด) สำหรับผู้ส่งจ่ายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๒๑, ๙๘๙ ซึ่งมีอายุความฟ้องร้องภายใน ๑ ปี นับแต่วันเช็คถึงกำหนดตามมาตรา ๑๐๐๒ เพราะผู้รับอ่าวัดย่อมต้องผูกพันเป็นอย่างเดียวกันกับบุคคลผู้ซึ่งตนประกันตามมาตรา ๙๔๐ วรรคแรก อันมีความหมายถึงว่า ผู้ส่งจ่ายมีความรับผิดชอบต่อผู้ทรงอย่างไร ผู้รับอ่าวัดย่อมต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้ทรงเช่นเดียวกัน

การที่จำเลยนำเช็คมาขายให้ธนาคารโดยต้องเสียค่าธรรมเนียมให้แก่ธนาคารคิดเป็นอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๑๔ ต่อปี หมายความว่า เป็นดอกเบี้ยนับแต่วันที่จำเลยรับเงินค่าขายเช็คไปจากธนาคารโจทก์จนถึงวันที่เช็คถึงกำหนด เป็นค่าตอบแทนที่ธนาคารรับซื้อเช็คไว้เท่านั้น

การที่ธนาคารโจทก์ขึ้นเงินตามเช็คไม่ได้ เป็นเรื่องที่ธนาคารในฐานะผู้ทรงจะเรียกร้องให้ผู้ส่งจ่ายหรือจำเลยในฐานะผู้สกลหลังใช้เงินตามเช็คให้ธนาคารโจทก์ ส่วนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดนั้น เมื่อไม่ปรากฏว่า ได้มีข้อตกลงกันไว้โดยแจ้งชัด ธนาคารโจทก์ผู้ทรงย่อมเรียกร้องจากจำเลยได้เพียงร้อยละ ๗ ครั้งต่อปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๗ จะนำเอาประเพณีธนาคารในการคิดดอกเบี้ยมาใช้บังคับหาได้ไม่.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๘/๒๕๑๘

บริษัทสิงคโปร์ สีมเต็กหลี (ไทย) จำกัด โดยนายวรเทพ ศิริเดช

ระหว่าง พัฒนากุล ผู้รับมอบอำนาจ

โจทก์

นายเสถียร อมรินทร์โรวาท หรือจ้อยยัง แซ่เอ็ง ที่ ๑

นางศรีสาคร อมรินทร์โรวาท หรือกิมเซี่ยม แซ่เอ็ง ที่ ๒

จำเลย

ดวงตราของบริษัทจำกัด

ในการที่บริษัทโจทก์ทำสัญญาขายฝากกับจำเลยนั้น กรรมการผู้จัดการบริษัทโจทก์ได้ลงชื่อและประทับตราของบริษัทในสัญญาขายฝากแล้ว แต่ตรานั้นเป็นตราตำแหน่งผู้จัดการใช้ในการรับส่งสินค้าของบริษัทโจทก์ทั่วไป แต่บริษัทโจทก์ไม่ได้จดทะเบียนตราที่ว่ามี ศาลฎีกาเห็นว่า แม้ดวงตราที่ประทับในสัญญาขายฝากจะมีได้เป็นดวงตราที่บริษัทโจทก์จดทะเบียนไว้ แต่ก็เป็ตราที่มีอักษรชื่อบริษัทโจทก์ และเป็นดวงตราของบริษัทโจทก์ที่ใช้กับลูกค้าทั่วไป การที่กรรมการของบริษัทลงชื่อและประทับตราดังกล่าวจึงมีผลใช้ผูกพันบริษัทโจทก์.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๐/๒๕๑๘

เช็กโกสโลเวนสเก ซาโวลี นัฟโตวิช ปราซา

นารอดนี ปอดนิก โรงงานเครื่องยนต์ เช็กโก

สโลวาเกียที่ปราซา บรรษัทแห่งชาติ โดย นางสาว

ระหว่าง อีนา เยอร์เกนเซน ผู้รับมอบอำนาจ

โจทก์

นายเม่งยีน แซ่จ่าน

จำเลย

การพิสูจน์การเป็นนิติบุคคล และหนังสือมอบอำนาจ

ผู้รับมอบอำนาจเพียงคดีแทนโจทก์เบิกความว่า คำว่า “นารอดนี ปอดนิก” เป็นภาษาเช็กโกสโลวาเกีย หมายถึง “บรรษัทแห่งชาติ” ซึ่งเป็นนิติบุคคล และมีคำเบิกความของพยานในคดีอื่น (ซึ่งอ้างมาเป็นพยานในสำนวนคดีนี้ด้วย) ว่า สภาการค้าแห่งประเทศไทย เช็กโก สโลวาเกียในกรุงปราก รับรองว่า โจทก์เป็นนิติบุคคลโดยเอกเทศตามกฎหมายเช็ก

โกสโลวาเกีย กรณีไม่จำเป็นที่โจทก์จะต้องนำผู้เชี่ยวชาญในกฎหมายของประเทศเช็กโกสโลวาเกียมาสืบ

ภาพถ่ายหนังสือมอบอำนาจ ซึ่งลงนามโดยนายแฟรนติเช็ก สเต็คริท มีคำรับรองของโนตารีแห่งรัฐว่า เป็นกรรมการบริษัทโจทก์ มีอำนาจลงนามแทนบริษัทโจทก์ได้ และได้มอบอำนาจให้ นางสาวอีนา เยอร์เกนเซน ฟ็องคคีแทนโจทก์ตามหนังสือมอบอำนาจกันมาเป็นทอดๆ คือ

มีโนตารีแห่งรัฐรับรองการมอบอำนาจของนายแฟรนติเช็ก สเต็คริท

กระทรวงยุติธรรมแห่งกรุงปารีสรับรองลายมือชื่อและตราราชการของโนตารีแห่งรัฐ กระทรวงการต่างประเทศของเช็กโกสโลวาเกียรับรองลายมือชื่อและตราราชการของกระทรวงยุติธรรม

สถานเอกอัครราชทูตแห่งสหรัฐอเมริกาประจำกรุงปารีสรับรองลายมือชื่อและตราราชการของกระทรวงต่างประเทศของเช็กโกสโลวาเกีย

หนังสือมอบอำนาจจึงมีผลใช้ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๔๗ ไม่มีเหตุที่ศาลควรสงสัยว่าหนังสือมอบอำนาจนี้จะไม่ใช่ใบมอบอำนาจอันแท้จริงแต่ประการใด.

คำพิพากษากฎีกาที่ ๓๓๘/๒๕๑๘

ระหว่าง นายกุ้เกียร์ติ สีสานิตย์กุล
นางสุนีย์ เจริญสุข

โจทก์
จำเลย

คำแปลเอกสาร

หลักฐานการกู้ยืมเงินเป็นภาษาต่างประเทศ โดยตอนบนมีข้อความเป็นภาษาไทย ตอนล่างมีข้อความเป็นภาษาจีนซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศ โจทก์ไม่ส่งคำแปลเป็นภาษาไทย แต่มีข้อความในเอกสารที่เป็นภาษาไทยอยู่บางส่วนนั้น อ่านได้ใจความสำคัญว่า จำเลยยืมเงินโจทก์ ทั้งนี้ ศาลรับฟังเอกสารดังกล่าวเป็นพยานได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๓/๒๕๑๘

ระหว่าง ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด
นายเบ้งชัย หรือบัญชา อัครนิวัตร

โจทก์
จำเลย

อายุความฟ้องเรียกเงินตามตั๋วสัญญาใช้เงิน

เมื่อโจทก์ฟ้องจำเลย อายุความฟ้องผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินให้รับผิด ต้องใช้อายุความตามมาตรา ๑๐๐๑ คือ ๓ ปีนับแต่วันที่ตั๋วสัญญาใช้เงินถึงกำหนดใช้เงิน ไม่ใช่ใช้อายุความตามมาตรา ๑๐๐๒ ซึ่งบัญญัติให้ผู้ทรงตั๋วเงินฟ้องผู้สลักหลังและผู้ส่งจ่ายภายใน ๑ ปี แม้คำว่าตั๋วเงินตามมาตรา ๑๐๐๒ จะมีความหมายถึงตั๋วสัญญาใช้เงิน ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๘๘ ด้วยก็ตาม แต่กรณีตั๋วสัญญาใช้เงินจะอยู่ในบังคับของมาตรา ๑๐๐๒ ก็ต่อเมื่อเป็นการฟ้องร้องผู้สลักหลังเท่านั้น และคำว่า ผู้ส่งจ่ายในมาตรา ๑๐๐๒ ย่อมจะหมายถึงเฉพาะผู้ส่งจ่ายตัวแลกเงินและเช็ค เพราะในกรณีของตั๋วสัญญาใช้เงินกฎหมายใช้คำว่า “ผู้ออกตั๋ว” มิได้ใช้คำว่า “ผู้ส่งจ่าย” ดังในกรณีตัวแลกเงินและเช็ค

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๐-๕๕๒/๒๕๑๘

นายพร อุ่มสุข
ระหว่าง นางสาวสุกัญญา กุลวัฒน์นันทชัย
นายโสภณ ปิยะสนธิ

โจทก์
ผู้ร้องขอค
จำเลย

หญิงมีสามีระบุชื่อตนเองว่าเป็นนางสาว

หญิงมีสามีอ้างตนในคดีว่าเป็นนางสาว ยื่นคำคำแถลงเสนอหนังสืออนุญาตให้
ดำเนินคดีของสามีในภายหลังได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๓๒/๒๕๑๘

ระหว่าง พนักงานอัยการ กรมอัยการ
นายเชิดชัย เจียรวนนท์

โจทก์
จำเลย

หลักเสียงภาษีอากร

อัยการฟ้องว่า จำเลยร่วมกับบริษัทหลักเสียงภาษีการค้าขายออกโดยแจ้งความเท็จนำพยานหลักฐานเท็จมาแสดงต่อเจ้าพนักงานสรรพากร แสดงอยู่ในตัวแล้วว่า จำเลยได้กระทำให้โดยรู้ว่าเป็นข้อความเท็จหรือจงใจแจ้งความเท็จ เป็นฟ้องที่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุก ๖ เดือน ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยไม่มีสิทธิฎีกาขอให้ศาลกำหนดโทษจำเลยเสียใหม่แล้วรอการลงโทษแก่จำเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๖๕/๒๕๑๘

ระหว่าง ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด
นายวิเชียร ฉวีวงศ์ กับพวก

โจทก์
จำเลย

เบิกเงินเกินบัญชี

สัญญาเบิกเงินเกินบัญชีธนาคารนั้น แม้คู่สัญญาจะตกลงกำหนดระยะเวลากันได้ แต่เมื่อครบกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในสัญญาครั้งสุดท้ายแล้ว คู่สัญญายังติดต่อกันโดยยังคงให้บัญชีเงินสะพัดเงินอยู่ แสดงว่าบัญชีเงินสะพัดยังมีได้เลิกต่อกัน เมื่อธนาคารมอบให้ทนายความมีหนังสือทวงถามและบอกกล่าวบังคับจำนองไปยังลูกหนี้ แต่ลูกหนี้ไม่ยอมชำระ ดังนั้นถือว่าได้มีการเลิกบัญชีเงินสะพัดตั้งแต่วันครบกำหนดตามที่บอกกล่าว และลูกหนี้ผิดนัดแล้ว

ก่อนวันครบกำหนดตามคำบอกกล่าว ธนาคารย่อมกิดดอกเบี้ยทบต้นจากลูกหนี้ได้ แต่หลังจากนั้นจะกิดดอกเบี้ยทบต้นต่อไปอีกมิได้ คงกิดดอกเบี้ยได้อย่างไม่ทบต้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๒๐/๒๕๑๖

ระหว่าง นายเชียวทอง แซ่ฮอง
ธนาคารกรุงเทพ ฯ จำกัด

โจทก์
จำเลย

การเรียกเก็บเงินตามเช็ค

ลูกค้านำเช็คฝากเข้าบัญชีเพื่อให้ธนาคารเรียกเก็บให้ แต่เรียกเก็บไม่ได้เพราะธนาคารผู้จ่ายเงินปฏิเสธการจ่ายเงินโดยไม่มีเงินในบัญชีของผู้ส่งจ่ายพอจะจ่ายตามเช็ค พนักงานของธนาคารผู้รับฝากคืนเช็คให้แก่ผู้ที่มารับไปโดยเข้าใจว่าเป็นคนของลูกค้านำฝากโดยที่ตนไม่รู้จักมาก่อนเพียงแต่ผู้นั้นมาแอบอ้างชื่อลูกค้าเท่านั้น ก็คืนเช็คให้ไป ต้องฟังว่าเป็นความประมาทเลินเล่ออย่างยิงของพนักงานของธนาคาร ถ้าหากลูกค้าไม่มารับโดยตนเอง พนักงานของธนาคาร ก็ควรที่จะต้องขอให้มีการจดหมายของลูกค้านำมาแสดงลายเซ็นของลูกค้านำการยอมสามารถตรวจดูได้ เพราะเป็นลูกค้ามีบัญชีเงินฝากอยู่ที่ธนาคารแล้ว แม้แต่บัตรประจำตัวผู้ที่มาขอรับเช็คที่คืนนั้นก็ไม่ได้มีการขอตรวจสอบดูว่าจะมีชื่อตรงกับที่เซ็นรับไว้หรือไม่ ผู้ที่มารับเช็คคืนไปนั้นจะเป็นลูกจ้างของโจทก์จริงหรือไม่ พนักงานของจำเลยคงเชื่อแต่เพียงทางโทรศัพท์ที่อ้างว่าเป็นลูกค้าเท่านั้นเองธนาคารผู้รับฝากต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ลูกค้าผู้ฝากเงินรายนั้น

สำหรับคำวินิจฉัยใหม่ทดแทนความเสียหายในกรณีดังกล่าวนี้จะถือว่า ผู้ฝากเสียหายเท่าจำนวนเงินในเช็คไม่ได้ เพราะนอกจากการที่เช็คได้ถูกปฏิเสธการจ่ายเงิน ซึ่งแสดงอยู่ในตัวแล้วว่า ยังเป็นการห่างไกลต่อการที่จะคาดหมายได้ว่าโจทก์จะสามารถฟ้องเรียกเงินจากผู้ส่งจ่ายได้เต็มจำนวนเงินในเช็คนั้นแล้ว เหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ลูกค้าอ้างแต่เพียงว่าที่เสียหายไปตามจำนวนเงินในเช็คก็เนื่องมาจากเหตุที่ต้องสูญเสียเช็คที่เรียกเก็บเงินไม่ได้ไป หากหลักฐานที่จะใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้องนั้น ยังห่างไกลต่อความเป็นจริงมาก ลูกค้าผู้ฝากทราบเรื่องเช็คถูกปฏิเสธการจ่ายเงินในระยะกระชั้นชิดกับวันฝาก ยังมีทางจะฟ้องร้องเรียกเงินตามเช็คโดยขอสืบพยานบุคคลแทนเช็คที่สูญหายไปนั้น ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๙๓ ศาลจึงไม่บังคับให้ธนาคารต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้เท่าจำนวนเงินในเช็ค (ค่าเสียหายอย่างอื่นลูกค้าผู้ฝากมิได้ฟ้องเรียกร้องมา)

บันทึกของผู้รวบรวม

ในคดีตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๕/๒๕๐๘ ศาลให้ธนาคารใช้เงินค่าเสียหายเท่าจำนวนในเช็คเพราะเวลาได้ล่วงเลยถึง ๓ ปี ขาดอายุความเรียกร้องตามเช็คที่เรียกเก็บเงินไม่ได้นั้นเสียแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๔๖/๒๕๐๘

ระหว่าง นายเขียวจง แซ่เต้
ธนาคารมิตซูบิ จำกัด

โจทก์
จำเลย

เลตเตอร์ ออฟ เครดิต (การตรวจเอกสารประกอบการจ่ายเงิน)

โจทก์ขอให้จำเลยเปิดเลตเตอร์ ออฟ เครดิต จ่ายเงินค่าสินค้าที่จำเลยสั่งซื้อจากต่างประเทศ โดยระบุสินค้าที่โจทก์สั่งซื้อไว้ชัดเจนว่า คือ สินค้าตามใบรายการสินค้าและราคา (Proform invoice) ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๐๓ ผู้ขายส่งสินค้าผิดไปจากใบรายการสินค้าและราคา (Proforma-invoice) คือ ขาดเก้าอี้ทำพื้นไป ๑๖ ชุด โจทก์จึงปฏิเสธไม่รับสินค้าที่ส่งมา แต่ธนาคารตัวแทนของจำเลยในญี่ปุ่นจ่ายเงินให้ผู้ขายไปแล้ว จำเลยจึงหักบัญชีโจทก์ๆ จึงฟ้องขอให้คืนเงิน

ในเรื่องเลตเตอร์ ออฟ เครดิต ธนาคารมีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะด้านเอกสารอย่างเดียวไม่เกี่ยวกับสินค้าที่สั่งซื้อ การที่ธนาคารตัวแทนของจำเลยจะจ่ายเงินให้ผู้ขายสินค้านั้น จะต้องตรวจสอบข้อความในเอกสารต่างๆ ให้ถูกต้องตรงกับเลตเตอร์ ออฟ เครดิต เสียก่อนจึงจะจ่ายได้ ในคดีนี้จำเลยจะปฏิเสธไม่ได้ว่า โจทก์ไม่ได้ระบุให้ส่งใบรายการสินค้าและราคา (Proforma-invoice) ไปให้ธนาคารตัวแทนของจำเลยในญี่ปุ่น เพราะเป็นเอกสารที่อ้างถึงกันอยู่ หากจำเลยไม่ส่งไปจริงก็เป็นหน้าที่ของธนาคารในประเทศญี่ปุ่นที่เป็นตัวแทนของจำเลยนั้น จะต้องสอบถามมายังจำเลยก่อนที่จะจ่ายเงินให้ผู้ขายสินค้า เมื่อตรวจสอบใบกำกับสินค้า (invoice) ที่ผู้ขายส่งสินค้าลงเรือ และนำไปเรียกเก็บเงินจากธนาคารตัวแทนของจำเลยในประเทศญี่ปุ่นแล้ว จะเห็นได้โดยชัดแจ้งว่า สินค้าที่ผู้ขายส่งมาให้โจทก์นั้นขาดเก้าอี้ทำพื้นไป ๑๖ ชุด ผิดจากที่ระบุไว้ในเลตเตอร์ ออฟ เครดิต และใบรายการสินค้าและราคา (Proforma invoice) ในเบื้องตันธนาคารตัวแทนจำเลยในประเทศญี่ปุ่นที่ผู้ขายไปรับเงิน จะต้องไม่จ่ายเงินให้โดยเหตุผลที่ว่า

ใบกำกับสินค้า (อินวอยซ์) ไม่ตรงกับใบรายการสินค้าและราคาตามที่เลตเตอร์ ออฟ เครดิต ต้องการ แม้ธนาคารตัวแทนของจำเลยในประเทศญี่ปุ่นจะจ่ายเงินให้ไปแล้ว เมื่อธนาคารจำเลยรับเอกสารที่ธนาคารตัวแทนของจำเลยผู้จ่ายเงินได้ส่งมาให้ ก็ชอบที่จำเลยจะได้แย้งคัดค้านกับธนาคารผู้จ่ายเงินที่จ่ายเงินไปโดยเอกสารไม่ถูกต้อง จำเลยไม่มีสิทธิหักเงินในบัญชีของโจทก์

ในคดีนี้ ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า เลตเตอร์ ออฟ เครดิตที่จำเลยออก มีข้อความเกี่ยวกับเอกสารที่ต้องยื่นตรงตามคำขอของโจทก์ ส่วนสินค้า จำนวนเงิน ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามวาระนั้น ศาลฎีกาเห็นว่าจะนำมาใช้แก้กรณีโดยเฉพาะเช่นคดีนี้ไม่ได้ เมื่อจำเลยผู้จ่ายเงินไม่ตรวจข้อความให้ถูกต้องครบถ้วนก่อนจ่ายเงิน จะอ้างแต่เพียงว่ามีเอกสารถูกต้องครบถ้วนตามที่โจทก์ต้องการย่อมไม่ได้

บันทึกของผู้รวบรวม

เรื่องทำนองเดียวกันนี้ ศาลฎีกาได้เคยมีคำพิพากษาที่ ๑๗๗๐/๒๔๙๙ ระหว่าง บริษัทอินโดเอสเทิน เทรคคิง จำกัด โจทก์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด กับพวก จำเลย และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๒๒/๒๔๙๙ ระหว่าง ธนาคารแหลมทอง จำกัด โจทก์ ห้างหุ้นส่วน จำกัด โสการ์โน จำเลย

ตาม Uniform Customs and Practice for Documentary Credits (1962 Revision) ของ International Chamber of Commerce ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติในเรื่องเครดิตชนิดมีเอกสารนั้น ทำการในเรื่องเอกสารเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับตัวสินค้า (Article 8 วรรคแรก) และธนาคารจะต้องตรวจเอกสารทั้งหมดด้วยความระมัดระวังอย่างสมควรว่า เอกสารถูกต้องตามข้อกำหนดและเงื่อนไขของเครดิต (Article 7. Banks must examine all documents with reasonable care to ascertain that they appear on their face to be in accordance with the terms and conditions of the credit) และโดยเฉพาะคำบรรยายหรือรายการละเอียดของสินค้าที่ระบุไว้ในบัญชีราคาสินค้า จะต้องตรงหรือสอดคล้องกับคำบรรยายหรือรายการละเอียดที่ระบุไว้ในเครดิตส่วนเอกสารอื่น ๆ นอกจากนั้นจะบรรยายลักษณะของสินค้าโดยทั่วไปก็ได้ (Article ๓๐ วรรคสุดท้าย The description of the goods in the commercial invoice must correspond with the description in the credit. In the remaining documents the goods may be described in general terms) เว้นเสียแต่ในเครดิตจะกำหนดว่าปริมาณสินค้าจะต้องไม่เกิน

หรือต่ำกว่าจำนวนที่ระบุแล้วผ่อนผันให้มากหรือน้อยได้ร้อยละ ๓ แต่จะขอรับเงินได้ไม่เกินจำนวนเงินที่ระบุไว้ในเครดิต ข้อผ่อนผันดังกล่าวจะนำมาใช้ไม่ได้ ถ้าหากเครดิตได้ระบุปริมาณสินค้าเป็นหน่วยหีบห่อหรือภาชนะบรรจุของหรือเป็นรายการแต่ละรายการไป (Article 32 วรรคสอง Unless a credit stipulates that the quantity of the goods specified must not be exceeded or reduced, a tolerance of 3 per cent more or 3 per cent less will be permissible, provided that the total amount of the drawings does not exceed the amount of the credit. This tolerance does not apply when the credit specifies quantity in terms of packing units or contains or individual items.)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๐๕/๒๕๑๘

ระหว่าง	บริษัท ลีควมั่ง จำกัด โดยนายสุกรี จันทรวรเชษฐ กรรมการ นายจิอติ หรือจุติ แซ่โกว	โจทก์ จำเลย

ลงวันที่ในเช็ค

การที่จำเลยเอาเงินโจทก์ไปแล้วเขียนเช็คที่ยังไม่ได้ลงวันที่มอบให้โจทก์ไว้หน้าน้อยมเป็นการแสดงอยู่ในตัวว่า จำเลยยินยอมให้โจทก์ลงวันที่เอาตามทีโจทก์จะเห็นสมควรเพื่อเรียกเก็บเงินตามเช็คเอาจากจำเลยมาชำระหนี้โจทก์นั่นเอง จำเลยไม่นำสืบให้เห็นว่าโจทก์ไม่สุจริตแต่อย่างใดเลย เช็คพิพาทจึงเป็นเช็คที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๕๘/๒๕๑๘

ระหว่าง	ธนาคารมณฑล จำกัด โดยนายอภิธร โฉวินทะ กรรมการผู้จัดการผู้รับมอบอำนาจ นายสุวรรณ เกษุรางกูร	โจทก์ จำเลย

ยึดทรัพย์แล้วยังไม่ได้ขายจนพ้น ๑๐ ปีนับแต่วันศาลพิพากษา

ศาลมีคำพิพากษาศาลฎีกาตามสัญญาประนีประนอมยอมความเมื่อ ๒๘ มกราคม ๒๕๐๗ โจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์จำนองเมื่อ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๗ แต่ขายทรัพย์จำนอง

ไม่พอชำระหนี้ตามคำพิพากษา ต่อมาโจทก์นำยึดทรัพย์อื่นของจำเลยอีกเมื่อ ๔ เมษายน ๒๕๑๑ ได้มีการประกาศขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ยึดมาแล้ว ๕ ครั้ง แต่ขายไม่ได้ จำเลยยื่นคำร้องเมื่อ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗ ว่าโจทก์ไม่ดำเนินการบังคับคดีให้เสร็จภายในกำหนดสิบปีนับแต่ศาลมีคำพิพากษาขอให้ศาลสั่งยกเลิกหรือถอนการบังคับคดี

ศาลฎีกาได้พิเคราะห์แล้ว ในกรณีที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษามีได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทั้งหมดหรือบางส่วน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๒๗๑ บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นภายในสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หากได้มีบทกฎหมายใดบัญญัติว่า การดำเนินการบังคับคดีจะต้องทำให้เสร็จภายในสิบปีไม่ เมื่อโจทก์ได้ร้องขอให้บังคับคดีแล้วภายในกำหนดเวลาสิบปีนับแต่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แม้การดำเนินการบังคับคดียังไม่เสร็จสิ้นภายในสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา การบังคับคดีก็ดำเนินต่อไปได้จนกว่าจะเสร็จ จึงไม่มีเหตุที่จะสั่งถอนการบังคับคดีหรือยกเลิกการบังคับคดีได้ตามคำร้องของจำเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๓๕/๒๕๑๖

ระหว่าง ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด โดยนายชวน รตนรักษ์ กรรมการผู้จัดการ โจทก์
นางสมิตรา บุญธัญญลักษณ์ ที่ ๑, นายภราดร ธัญญาภรตติก ที่ ๒ จำเลย

เบิกเงินเกินบัญชี

ผู้ค้าประกันทำสัญญาค้ำประกันให้ธนาคารว่า ถ้าธนาคารต่ออายุสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีให้ลูกหนี้ต่อไปอีกก็ให้ถือว่า ผู้ค้าประกันยินยอมในการต่อสัญญานั้น ๆ ทุกครั้งไป โดยธนาคารไม่จำเป็นต้องให้ผู้ค้าประกันทราบก่อนนั้น ใช้บังคับได้ ไม่ขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยอันดีของประชาชน

การค้ำประกันการเบิกเงินเกินบัญชีย่อมหมายถึงค้ำประกันการเบิกเงินเกินบัญชีเงินฝากของลูกหนี้ที่เป็นหนี้ธนาคารอยู่ทั้งหมด เป็นการค้ำประกันหนี้ที่มีอยู่แล้วและในอนาคต แต่ทั้งนี้จำกัดในวงเงินและระยะเวลาตามสัญญาค้ำประกันที่ทำไว้ ธนาคารจะให้ผู้ค้าประกันรับรองหนี้เดิมหรือไม่ ไม่เป็นข้อสำคัญ

การคิดดอกเบี้ยทบต้นในสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีเป็นข้อตกลงตามประเพณีการค้าที่
ให้คำนวณดอกเบี้ยทบต้นในบัญชีเดินสะพัด เมื่อยังไม่มีการหักถอนบัญชีต่อกัน ดอกเบี้ยทบ
ต้นจึงยังคงคิดคำนวณกันต่อไปจนถึงวันที่หักถอนบัญชี เมื่อมีการผิติดแล้วจะคิดคำนวณ
ดอกเบี้ยทบต้นต่อไปอีกไม่ได้ คงคิดได้แต่ดอกเบี้ยอัตราตามสัญญาโดยวิธีคิดดอกเบี้ยธรรมดา

สำเนาบัญชีกระแสรายวันที่ธนาคารอ้างเป็นพยานและส่งศาลโดยขออนุญาตอ้าง
สำเนาแทนต้นฉบับนั้น ผู้ค้าประกันไม่ได้ให้การปฏิเสธหรือโต้แย้งว่ารายการใดและการคิดดอกเบี้ย
ข้อไหนไม่ถูกต้องอย่างไร รับฟังสำเนาบัญชีกระแสรายวันนั้นเป็นพยานได้.

บันทึกของผู้รวบรวม

แม้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้ ธนาคารไม่จำเป็นจะต้องให้ผู้ค้าประกันรับรองหนี้
เดิมก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติเพื่อระงับข้อทู่หมัดเพียงอันอาจเกิดขึ้นได้คงเช่นในคดีนี้ ถ้าธนาคาร
จะระบุดอกหนี้ในวันที่ผู้ค้าประกันเข้าค้าประกันไว้ด้วยก็คงไม่เสียหายและยุ่งยากแก่ธนาคารเท่า
อย่างใด

ในข้อที่ว่า เมื่อยังไม่มีการหักถอนบัญชีต่อกัน ดอกเบี้ยทบต้นจึงยังคงคิดคำนวณ
กันต่อไปจนถึงวันที่หักถอนบัญชีนั้น ความจริงการหักถอนบัญชีนั้นน่าจะหักถอนกันตาม
ระยะที่ตกลงกันได้ เช่นบัญชีเดินสะพัดประเภทกระแสรายวันก็หักถอนบัญชีกันทุก ๆ วัน
(ความจริงทุกรายการเสียด้วยซ้ำไป) ถ้าตกลงกันได้เป็นรายเดือนก็หักบัญชีกันทุกเดือน และ
ดอกเบี้ยก็ย่อมคิดคำนวณจากส่วนที่ผิติดกันนับแต่วันที่หักถอนบัญชีเป็นต้นไป เช่นดอกเบี้ยบัญชี
กระแสรายวันก็คำนวณจากยอดคงเหลือที่หักถอนกันทุก ๆ สิ้นวันนั้น ถ้าไม่มีการหักถอนบัญชี
กันก็คงไม่สามารถที่จะหายยอดคงเหลือหรือเจ้าหนี้ซึ่งกันและกันนั้นมาคำนวณดอกเบี้ยได้ และก็น่า
จะคิดดอกเบี้ยทบต้นหลังจากวันหักถอนบัญชีได้เรื่อยไป แม้จะมีการเลิกสัญญาบัญชีเดินสะพัด
บอกกล่าวให้ฝ่ายที่เป็นลูกหนี้ชำระส่วนที่เป็นจำนวนคงเหลือโดยดุลยภาคนั้น บทบัญญัติแห่ง
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๒๒๕ วรรคสองที่ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยใน
ระหว่างผิติดกันนั้นเป็นเรื่องบทบัญญัติทั่วไป ไม่น่าจะนำมาใช้บังคับในเรื่องดอกเบี้ยบัญชีเดิน
สะพัดซึ่งมีบทบัญญัติมาตรา ๖๕๕ วรรคสองว่าไว้เป็นพิเศษ คือ ผู้รวบรวมมีความเห็นว่า
ตราบิตที่ลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้ตามยอดดุลยภาคหรืออีกนัยหนึ่งก็คือยังไม่ชำระเงินส่วนที่ผิติดกัน
อยู่จากการหักถอนบัญชี ลูกหนี้ก็ต้องเสียดอกเบี้ยนับแต่วันที่หักถอนบัญชีเสร็จเป็นต้นไป ตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๖๐ ที่บัญญัติว่า “เงินส่วนที่ผิดกันอยู่นั้น ถ้ายังมิได้ชำระ ท่านให้คิดดอกเบี้ยนับแต่วันที่หักทอนบัญชีเสร็จเป็นต้นไป” และดอกเบี้ยที่ต้องเสียนั้นก็เป็ดอกเบี้ยในลักษณะบัญชีเดินสะพัด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๘๖/๒๕๑๘

ระหว่าง บริษัทสหประกันภัย จำกัด
ธนาคารไทยพัฒนา จำกัด

โจทก์
จำเลย

แสดงเจตนาหลง กู้เงิน และฝากเงินประจำ

บริษัทโจทก์ต้องการเพียงให้ได้ใบรับฝากเงินประจำในนามบริษัทโจทก์ไปแสดงต่อกระทรวงเศรษฐการ แต่บริษัทไม่มีเงิน ผู้จัดการธนาคารจำเลยสาขาสามย่านจึงแนะนำให้ นายटकเมา แซ่ตั้ง กรรมการผู้อำนวยการบริษัทโจทก์ ทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีเสียก่อนเสร็จแล้วให้ส่งจ่ายเงินจำนวนนี้แก่บริษัทโจทก์ แล้วธนาคารจำเลยสาขาสามย่านได้ออกใบรับรับฝากเงินประจำให้แก่บริษัทโจทก์ ซึ่งนายटकเมา แซ่ตั้ง กรรมการผู้อำนวยการบริษัทโจทก์ก็ยอมปฏิบัติตาม เช่นนี้เห็นได้ว่าบริษัทโจทก์และธนาคารจำเลยสาขาสามย่าน มิได้ตั้งใจผูกพันกันตามเอกสารสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี และตามสัญญารับฝากเงินประจำแต่อย่างใด แต่เป็นการที่บริษัทโจทก์และธนาคารจำเลยสาขาสามย่านต่างรู้เห็นเป็นใจ แสดงเจตนาอันไม่แท้จริงทำสัญญาฝากและถอนเงินต่อกันเพื่อหลอกลวงผู้อื่น การแสดงเจตนาในกรณีเช่นนี้ย่อมตกเป็นโมฆะ ไม่มีผลทางกฎหมาย บริษัทโจทก์จึงฟ้องเรียกเงินตามใบรับฝากเงินประจำนั้นจากธนาคารจำเลยสาขาสามย่านไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๑๑/๒๕๑๘

ระหว่าง ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด
นายเชียวตง แซ่ฮ้ง

โจทก์
จำเลย

ข้อตกลงเบิกเงินบัญชี

จำเลยตกลงกับธนาคารโจทก์ขอเบิกเงินเกินบัญชีเดินสะพัด โดยตกลงและยินยอมใช้วิธีเบิกเงินและฝากเงินหักทอนบัญชีกัน ถ้าหักทอนกันมีจำนวนส่วนที่จำเลยเบิกเกินบัญชีไปเท่าใด และจำเลยมิได้นำเงินมาฝากในบัญชีเพื่อหักทอนเป็นการชำระหนี้แล้ว จำเลยยอมเสียดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ ดอกเบี้ยกำหนดส่งเป็นรายเดือนทุก ๆ เดือน กรณีเช่นนี้ศาลฎีกาเห็นว่า ข้อตกลงระหว่างโจทก์และจำเลยเข้าลักษณะบัญชีเดินสะพัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๕๖ แล้ว และตามมาตรา ๙๑๖ ได้ระบุว่าให้คู่สัญญาต้องทำเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือ ฉะนั้น แม้โจทก์กับจำเลยจะไม่ได้มีหลักฐานเป็นหนังสือในการตกลงทำสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีกันก็ตาม โจทก์ก็ชอบที่จะฟ้องขอให้บังคับให้จำเลยชำระหนี้ตามสัญญาบัญชีเดินสะพัดระหว่างโจทก์กับจำเลยได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๒๐/๒๕๑๖

ระหว่าง ธนาคารไทยพัฒนา จำกัด โดยนายคน กุณผลิน กรรมการผู้จัดการ โจทก์
บริษัทไทยชินจัน จำกัด โดยนายชูชัง แซ่ตัน กรรมการผู้จัดการ ที่ ๑
นายชูชัง แซ่ตัน โดยนายชาญ ตันพานันท์ โสภบอดิ ผู้รับมรดกความที่ ๒ จำเลย

เบิกเงินเกินบัญชี

คู่ค้าประกันที่ทำสัญญาค้ำประกันลูกหนี้ตามสัญญาเงินกู้เบิกเงินเกินบัญชีที่ลูกหนี้ทำให้ธนาคารไว้ โดยยอมรับเป็นลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้ที่จะปฏิบัติตามสัญญาที่ลูกหนี้ผู้เบิกเงินเกินบัญชีได้กระทำไว้กับธนาคารทุกประการนั้น ต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ในวงเงินที่ลูกหนี้เป็นหนี้ธนาคารครบถ้วนที่สุด

บันทึกของผู้รวบรวม

ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้มีว่า ผู้ค้าประกันค่าประกันสัญญาผู้เบิกเงินเกินบัญชีซึ่งมีวงเงินเบิกเงินไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท (เดิม ๑๕๐,๐๐๐ บาท) ต่อมาขอเพิ่มวงเงินเป็น ๓๐๐,๐๐๐ บาท โดยเมื่อมีการต่ออายุสัญญาเบิกเงินบัญชีนั้น ผู้ค้าประกันลงชื่อรับทราบยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อกำหนดเดิมด้วย) แต่เห็นตามบัญชีเบิกเงินครั้งหลังสุดมีจำนวนถึง ๑,๑๖๓,๔๗๕.๓๑ บาท จึงเป็นปัญหาว่าผู้ค้าประกันจะต้องรับผิดชอบเพียงใด ซึ่งศาลฎีกาได้พิพากษา (โดยมติของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา) ดังกล่าวข้างต้นว่า ผู้ค้าประกันต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกหนี้ในหนี้เบิกเงินบัญชีทั้งหมด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๕๓/๒๕๑๘

ระหว่าง บริษัทศรียุทธยาลังสินค้า จำกัด
นายช่งเฮง แซ่เล่า กับพวก

โจทก์
จำเลย

ผู้ค้าประกันแจ้งให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้

การที่ผู้ค้าประกันแจ้งให้เจ้าหนี้ฟ้องผู้เป็นลูกหนี้เสียภายใน ๗ วัน เจ้าหนี้ไม่ฟ้องคดีตามกำหนดนี้ การค้าประกันยังไม่ระงับ ผู้ค้าประกันยังต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้

แก้คำผิด

หน้า	บรรทัดที่	คำผิด	แก้เป็น
ประวัติแผ่นที่สองหน้าหลัง	๑๓	๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๐	๘ กันยายน ๒๔๖๐
๓๙	๑๔	เช็คได้ตกลงไปถึงมือ	เช็คได้ตกไปถึงมือ
๕๕	๙ และ ๑๒	Bills	Bill
๑๐๕	๑ และ ๘	ผู้สอบบัญชี	ผู้ชำระบัญชี
๑๓๗	๑๕	chepue	cheque
	๒๐	Shelddn's	Sheldon's
	๒๓	girl	first
๑๔๒	๑ และ ๒	ประโยคที่ว่า “แต่กฎหมายไทยไม่มีบทบัญญัติอนุญาตให้ทำได้นั้น” อยู่ต่อท้ายข้อความในวงเล็บภาษาอังกฤษที่ว่า (Practice and Law of Banking etc.)	
	๓	๑๙๘๘	๑๙๕๘
๑๖๔	บรรทัดสุดท้าย	ธนาคารมีสิทธิ	ธนาคารไม่มีสิทธิ
๒๓๘	๓ และ ๔ จากบรรทัดสุดท้าย	แต่ซึ่ง	ติดต่อกันมา
๒๔๒	๕	ดังนั้น	
๒๔๗	๕	จำเลยที่ ๘	จำเลยที่ ๙
๒๔๘	๑๓	eth	the
	๒ จากบรรทัดสุดท้าย	กองทัพอากาศนั้นว่า	ว่ากองทัพอากาศนั้น
๒๕๙	บรรทัดสุดท้ายและบรรทัดถัดจากสุดท้าย	๒,๐๐๐ บาท	๒,๒๐๐ บาท

สารบัญคำพิพากษาเรียงตามปี

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๓๔๕ ร.ศ. ๑๒๘	มิสเตอร์ดีฟวิงสะโตน ผู้จัดการ ชาเตอร์แบงก์	หลวงสุนทรโกษา	๑
๔๖๘ ร.ศ. ๑๒๘	หลวงประสารอักษรพรรณ	บัวผัน กับพวก	๔
๓๑๓ ร.ศ. ๑๒๘ (ศาลแพ่ง)	พระอมรมหาเดชและ กรมทหารเรือ	ธนาคารสยามกัมมาจล	๔
๘๑/๒๔๕๖	กรมอัยการแทนกระทรวง ธรรมการ	แบงก์สยามกัมมาจล	๕
๑๓๔/๒๔๕๗	นายเซ่งอี	บริษัทแบงก์ข้าวแข็งเงินจิง กับพวก	๖
๘๘๘/๒๔๕๗	กรมอัยการ	นายยู่งเสงเฮง (ฉลอง นัยนารถ) กับพวก	๖
๘๖๒/๒๔๖๗	นายฮงหี เจ้าของยี่ห้อเป่งซุน	ยี่ห้อ่งวนฮงไถ่	๗
๙๑๔/๒๔๖๗	อับดุลฮูเซ็น ๖ เจ้าของห้าง ยี่. เอ. กาเตอร์	ห้าง เอฟ. โมติวาลา	๗
๑๐๐๔/๒๔๗๕	นายอรุณ สุภากร	นายธง ไผ่ประคิษฐ กับพวก	๘
๓๕๐/๒๔๗๖	นายพุม สมักรเสวี	นางเปล่ง รอดจากไถ่	๙
๖๘/๒๔๗๗	นายเต็กกู หงอสุวรรณ	นายอิงค่ายไถ่	๑๐
๘๖๓/๒๔๘๑	บริษัทแรนเคอบริกาน จำกัด	หลวงสารสินทิเบียนสินธุ์ กับพวก	๑๐
๕๙๐/๒๔๘๔	นายตันฮ่อเซ็ง	บริษัทชาร์เตอร์แบงก์ ๖	๑๑
๔๗๓/๒๔๘๕	นายติดเทียม แซ่กู	นายสวัสดิ์ ทิระพัธน์	๑๒

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๕๒๔/๒๔๘๕	นางแอม แซ่หว่อง	นายยู๋เหวียน หรือ ยู๋หวน แซ่ก๊วก	๑๒
๔/๒๔๘๖	อัยการลำปาง	นางจันทสม เวี๋ยว่า	๑๓
๘๙๒/๒๔๘๖	บริษัทโอเรียนเตลดิสโทร จำกัด	นายบันลูน เจตสมนา กับพวก	๑๔
๓,๔/๒๔๘๗	นายก๊กเงียบ แซ่ตัน กับพวก	นายบันจิง กับพวก	๑๕
๕๔๙/๒๔๘๗	อัยการเชียงใหม่	บริษัทลานนาไทย จำกัด	๑๕
๘๕๖/๒๔๘๗	นายยิวา ยีบอชอรา	นายยมุสตาฟา เราะหมัก หรือชิต บุญมาก	๑๖
๕๖๑/๒๔๘๗	นายบุญศรี รุจิโกไสย	นายเอือน มุสิกอง	๑๖
๙๕๕/๒๔๘๗	นายจันท้อง ผกามาต	นายแดง บ้อหนา กับพวก	๑๘
๔๖๑/๒๔๘๘	นายใหญ่ เข้มทอง	นางมา สาทน กับพวก	๑๘
๔๗๗/๒๔๘๘	นายอับดุลไทยเย็บ อิสไมลียี มัสกาที้ ๆ	นาไควบ้วยพวง	๑๙
๕๔๐/๒๔๘๙	นางยม เจลิมเซาวลิต	นายวอนกับพวก	๒๐
๖๓๕/๒๔๘๙	ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	นายหยิบ ณ นคร กับพวก พลเอกบดินทร์เดชา ณ นคร ผู้ร้อง	๒๑
๔๗/๒๔๙๑	นายเอสซี เสดราช	นายชาวยูรชิงห์	๒๑
๑๘๖๕/๒๔๙๒	กรมสรรพสามิตขอรับชำระหนี้ในคดีนายสมบุรณ์ ปรีคาสนิท กับพวก ร้องขอให้บริษัทขอนแก่นจังหวัดพาณิชย์ จำกัด ถ่มละลาย		๒๒
๒๐๔๙/๒๔๙๒	นายเสียม ก้อนนาค	นายเจ็งหลอง ไปษยะจินดา	๒๒
๑๖๓๔/๒๔๙๒	นายปกเกล้า สิริลักษณ์	ธนาคารมณฑล จำกัด กับพวก	๒๓
๑๘๕๐/๒๔๙๒	ห้างเบอติยูกเกอร์ แอนด์ก่าปะนี	โรงเลื่อยห้วยนางพหลี จำกัด, ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด	๒๔
๒๒๗/๒๔๙๓	นางแมน ฟิงฉิม	นางสงวน บัณญาจนะโต	๒๕
๕๔๖/๒๔๙๓	หลวงเฉลิมสุนทรการ	นายชัยศรี ศิวรักษ์	๒๕

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๑๓๑๕/๒๔๙๓	นางชั้น พิทักษ์ธัญญกร กับพวก	นายเจ็งหลอง ไปษยะจินดา กับพวก	๒๕
๑๖๙๓/๒๔๙๓	บริษัทพัฒนา จำกัด	นายอับดุลไคเย็บ ฯ ห้าง เอ. ที. มัสกาตี	๒๖
๑๘๗๓/๒๔๙๓	นายเบี่ย สีเมฆ	นางเวียง จำปาเงิน กับพวก	๒๖
๘๒/๒๔๙๔	พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า จุลจักรพงษ์	ธนาคารแห่งประเทศไทย ฯ	๒๗
๕๘๑/๒๔๙๔	นายเจริญ กิจนรี กับพวก	หลวงอักษรสุนทร	๒๗
๘๓๘/๒๔๙๔	ธนาคารกรุงเทพ ฯ จำกัด	บริษัทเจ้าพระยา จำกัด กับพวก	๒๘
๑๐๗๘/๒๔๙๔	นางอรุณ ไปษยะจินดา	นายสุกจิตต์ อากรณ์ี กับพวก	๒๙
๑๑๙๖/๒๔๙๔	นายมาโนชญ์ พฤษปกพร	คุณหญิงพาง กุลยธรรมธาดา	๓๐
๑๔๐๔/๒๔๙๔	นางศรีสอาด จารุจินดา	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	๓๐
๑๔๗๒, ๑๔๗๓/๒๔๙๔	นายอำนาจ รมยะรูป	นางสุนทร วิจิตรานนท์	๓๑
๑๕๙๔/๒๔๙๔	นายชั้น จิตภิรมย์ศรี	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	๓๒
๑๗๓/๒๔๙๕	ห้างหุ้นส่วนสามัญเบอติเยกเกอร์ ฯ	บริษัทโรงเลื่อยจักร หย่วนพงหลี, ธนาคาร กรุงเทพพาณิชย์การ ผู้ร้อง	๓๒
๑๘๔/๒๔๙๕	นายพล เจียมสกุล	นายหวาค เมฆพัฒน์	๓๓
๓๒๗/๒๔๙๕	นายนาซีร์ เอสฮาติม กับพวก	นายประสาธ กิตติเวช	๓๔
๖๘๖/๒๔๙๕	นายพุ่ม มณีรังษี	นายกมล โกสยสุนทร	๓๔
๑๐๕๓/๒๔๙๕	นายบาบัน มิกซี	นายอะมัต กายี	๓๕
๑๒๒๐/๒๔๙๕	นายปาน มงคลสินธุ์	นายสัง แปงจินดา	๓๕
๑๓๔/๒๔๙๖	กรมรถไฟ	หลวงวิธานยนตรกรรม, ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	๓๕
๒๗๐/๒๔๙๖	นายชิงเกา แซ่ห้วง	ธนาคารมณฑล จำกัด	๓๖
๖๔๐/๒๔๙๖	ธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยา จำกัด	นางจิมล์ม วีระไวทยะ	๓๗

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๑๒๒๙/๒๔๙๖	นายเปล่ง เรียรประสิทธิ์	นายเล้าป่วยเอียบ	๓๘
๑๕๐๑/๒๔๙๖	บริษัทเฮนรีวอห์ จำกัด	บริษัทเชียบชงหลี จำกัด, ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	๓๘
๑๘๑/๒๔๙๗	บริษัทยิบอินซอย จำกัด	บริษัทหย่วนพงหลี ฯ ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด ผู้ร้อง	๔๐
๑๒๕๔/๒๔๙๗	นายร่ำเพย สุขสงเคราะห์	ธนาคารศรีนคร จำกัด	๔๐
๑๒๗๙/๒๔๙๗	นายส่งศักดิ์ สายปัญญา	นายประสิทธิ์ สมิตะศิริ	๔๑
๖๒๒/๒๔๙๘	นายรามย์ เจาศรี	นายทานซิงห์	๔๑
๖๕๕/๒๔๙๘	นายหุย หรือพจน์ ยิวหว่า	นายปลุก วัชรภักย์	๔๑
๘๘๖,๘๘๗/๒๔๙๘	นางสระ มิ่งขวัญ	นางการา สิงห์ไพศาล ธนาคารออมสิน	๔๒
๑๒๐๑-๑๒๐๓/๒๔๙๘	อัยการจังหวัดนครราชสีมา	นายอัมรินทร์ จินตานนท์กับพวก	๔๓
๑๖๘๓/๒๔๙๘	ธนาคารมณฑล จำกัด	นายชาญ เขียมวิจักร กับพวก	๔๔
๓๙๒/๒๔๙๙	บริษัทหริทวร จำกัด	ห้างสมารังเทรคกิ้ง กำปะนี	๔๔
๖๑๒/๒๔๙๙	นายยากักราม	ห้างหุ้นส่วนฉินหลีทง กับพวก	๔๕
๘๔๑/๒๔๙๙	นายศรีเกษม หุทยาน	นายอินแข่ง แซ่กั้น กับพวก	๔๕
๑๒๔๕/๒๔๙๙	นายนานซิงห์	นายกูร์บาร์จันซิงห์	๔๖
๑๒๖๙/๒๔๙๙	บริษัทสหข่าวสาร จำกัด	บริษัทสินอารียะ จำกัด ธนาคารแหลมทอง จำกัด	๔๖
๑๔๗๐/๒๔๙๙	กระทรวงการคลัง	นายอักษร คุณวัฒน์ กับพวก และ ธนาคารแห่งเอเชีย ฯ	๔๗
๑๗๑๖/๒๔๙๙	นายนานซิงห์ หรือ นันซิงห์	นายเกเซอร์ซิงห์	๔๘
๑๗๗๐/๒๔๙๙	บริษัทอินโด อีสเทินเทรคกิ้ง กับพวก	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด กับพวก	๔๘

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๑๘๒๑/๒๔๙๙	สหธนาคารกรุงเทพ จำกัด	นายจิมบัน หรือจิมบั้ง แซ่ฉั่ว กับพวก	๔๙
๒๐๖๖/๒๔๙๙	พนักงานอัยการจังหวัดขอนแก่น	นายพงษ์ทัย ผดุงกิจ	๕๑
๒๑๒๒/๒๔๙๙	ธนาคารแหลมทอง จำกัด	ห้างหุ้นส่วนจำกัดโลการ์โน	๕๑
๑๔๓,๑๔๔/๒๕๐๐	นายสุทไจ เปรมานนท์	ร้านสหกรณ์พระนครจำกัด สินไช้	๕๓
๓๒๙/๒๕๐๐	กรมป่าไม้	นายกิตติชัย สามนะเสน กับพวก	๕๓
๓๗๓/๒๕๐๐	นายประสิทธิ์ สาครินทร์	บริษัทบัวนงแซ่ จำกัด	๕๔
๔๕๙/๒๕๐๐	ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	นายสุวัฒน์ วิโรจน์วัฒน์ กับพวก	๕๔
๔๖๗/๒๕๐๐	นายบุญชิน สุพัฒน์กุล	นายไชย วงศ์สวัสดิ์	๕๕
๖๓๐/๒๕๐๐	นางงัม แซ่ซ้อ	นายกำมั่ง แซ่ก่าน กับพวก	๕๖
๘๐๔/๒๕๐๐	บริษัทน้ำมันกาลเท็คส์(ไทย)จำกัด	บริษัทขุนแสง จำกัด ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	๕๖
๑๒๑๕/๒๕๐๐	นายโหว แซ่ไคว	นายกักเฮง แซ่แต้ กับพวก	๕๗
๕๑/๒๕๐๑	นายหอม จรัสกุล	ห้างหุ้นส่วนจำกัดเอี้ยววัน พาณิชย์ กับพวก	๕๗
๒๗๘,๒๗๙/๒๕๐๑	พนักงานอัยการและห้างตั้งทองหวด	นายเซ้งหรือปรีชัย วีระวัฒน์ กับพวก	๕๙
๒๙๗/๒๕๐๑	นายถนอม ยุติรัตน์	นายเฉลิม บุญมี	๖๐
๓๑๕/๒๕๐๑	ธนาคารมณฑล จำกัด	นายณรงค์ อัญญบุตร กับพวก	๖๑
๕๑๓/๒๕๐๑	นางเนียม บัวบางพล	นายชั้น จันทร์หอม	๖๑
๖๘๐/๒๕๐๑	นายฮึงแม้ง แซ่เฮง	นายคิวี แซ่ก้ง	๖๒
๙๒๑/๒๕๐๑	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	นายกักเซียง แซ่ไคว	๖๒
๑๑๖๖/๒๕๐๑	นายกิมเซียง แซ่ฮ้ง	นายสมฤกษ์ กิตติวรรณ	๖๓
๑๒๑๘/๒๕๐๑	นายนานซิงห์	นายวาริชкарหรือวารัการ	๖๔
๑๒๓๘/๒๕๐๑	ร้อยตรี กาจ อุตริเวียร	นายสมชัย ทันวิไล	๖๕

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๑๒๘๘/๒๕๐๑	บริษัทสหขายร่วมศึก จำกัด	นางบันจิง แซ่เจีย กับพวก	๖๕
๒๙/๒๕๐๒	บริษัทตั้งฮั่ว จำกัด	นายเพ็งโก แซ่ฮ้อ กับพวก	๖๖
๔๑๒/๕๐๒	กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ	นายปรุง โพธิ์อ่อน กับพวก	๖๖
๔๑๕/๒๕๐๒	พนักงานอัยการ กรมอัยการ	นายวิระ วีระสุคนธ์	๖๗
๖๖๖/๒๕๐๒	พนักงานอัยการ กรมอัยการ	นายเม่งเหลียง แซ่จิ้ว	๖๘
๗๒๓,๗๒๔/๒๕๐๒	ธนาคารแห่งประเทศไทย	บริษัทบอเนียว จำกัด, บริษัทหวังหลี จำกัด	๖๗
๗๕๕/๒๕๐๒	พนักงานอัยการ กรมอัยการ	นายสังวาลย์ พัฒนะแก้ว กับพวก	๖๘
๑๒๓๓/๒๕๐๒	พนักงานอัยการ กรมอัยการ	นายภิกพ ภุฑูร	๖๙
๑๔๖/๒๕๐๓	นายฉวน ทิมจรัส	นายเปลื้อง แจ่มแจ่ม	๖๙
๑๘๖/๒๕๐๓	พนักงานอัยการ กรมอัยการ	นางละม่อม อิศรางกูร	๗๐
๒๒๘/๒๕๐๓	พนักงานอัยการ กรมอัยการ และนายเงาะ แสงใหญ่	นายอุปกฤษณ์ แก้วเจริญ	๗๐
๒๖๐/๒๕๐๓	พนักงานอัยการ กรมอัยการ	นายเชาวน์ แซ่ลี หรือลีระวณิษฐ์	๗๐
๓๖๑/๒๕๐๓	พนักงานอัยการ จังหวัดพิษณุโลก	นายเจียง แซ่ฮ้ง	๗๑
๕๔๕/๒๕๐๓	กรมทางหลวงแผ่นดิน	เจ้ากาวิละวงศ์ ณ เชียงใหม่ กับพวก	๗๑
๘๔๑/๒๕๐๓	ธนาคารแห่งเอเชียฯ	นายนิกร พรพาณิชย์	๗๒
๙๔๐/๒๕๐๓	ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครใต้	นายเล้งจ้ง แซ่เฮง	๗๓
๑๒๔๐/๒๕๐๓	นายวิระ ธรรมบดินทร์	นายประจวบ กันสกุล	๗๔
๑๒๖๖/๒๕๐๓	ธนาคารมณฑล จำกัด	บริษัทร่วมใจ จำกัด กับพวก	๗๓
๑๒๙๘/๒๕๐๓	นายประสิทธิ์ เก่งชื่น	กองมฤตกนายวิจิตร รัตนกุล เสรีเรืองฤทธิ์	๗๓
๑๓๗๑/๒๕๐๒	บริษัทนครหลวงประกันชีวิต จำกัด	นายเช่าไผ่ แซ่เท้น กับพวก	๗๔
๑๕๕๕/๒๕๐๓	นายเบียร เขียวชำแสง	นายสุรียนต์ ศัลยานุบาล	๗๕
๑๐๖/๒๕๐๔	นางทรงสารการ	นายนรินทร์ อัมพูช	๗๕

คำพิพากษาศาลฎีกาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๒๐๒/๒๕๐๔	ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครใต้ และ นายเกษม พุเจริญ	นายต๋องยัง แซ่จิว	๗๕
๒๑๕/๒๕๐๔	นายเกล็ก หรือยกใช้ แซ่ไคว่ หรือไคว่เกล็ก	ธนาคารศรีนคร จำกัด	๗๖
๒๖๓/๒๕๐๔	นายสุพจน์ พุ่มพิเชฏฐ	นายยิ่ง แซ่ตั้ง หรือตั้งแป๊ะกิ่ง หรือคุ่น	๗๖
๕๓๔/๒๕๐๔	บริษัทไทยประสิทธิประกันภัยฯ จำกัด	นายประกอบ วัชรสินธุ์	๗๗
๕๔๕/๒๕๐๔	นายบุญทรง อิงภากรณ์	นายโสภา แก้วจู นายสุทธิ นาคสมภพ ผู้ร้อง	๗๘
๕๘๖-๖๐๐ /๒๕๐๔	พนักงานอัยการและ นายทองดี อิศรางกูร	นายเกษม รัตนวาทิ กับพวก	๗๘
๖๒๘/๒๕๐๔	นายบั๊กแม่ว แซ่โซว	นายง้วน แซ่ตั้ง	๗๙
๗๔๔,๗๔๕/๒๕๐๔	พนักงานอัยการ กรมอัยการ	นายสนอง ยืนยง กับพวก	๗๙
๗๕๐/๒๕๐๔	นายสง่า วัชรภรณ์	นายสิงห์คำ สมหอม กับพวก	๘๐
๗๖๑/๒๕๐๔	นายสงวน ทองไพฑูรย์	นายแสวง โตเจริญ กับพวก	๘๑
๘๓๖/๒๕๐๔	นายเต้านำ แซ่เจีย	นายผดุง โกศลวิตร	๘๑
๑๑๕๙,๑๑๖๐/๒๕๐๕	อัยการเชียงใหม่ ธนาคาร กสิกรไทย จำกัด	นายมงคล โอสถาพันธ์ กับพวก	๘๒
๑๒๕๕/๒๕๐๔	ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลไช้ชะ	บริษัทไทรสิน กับพวก ธนาคาร เกษตร จำกัด ผู้ร้องสอด	๘๒
๑๒๗๕/๒๕๐๔	นายประภิต สุนทรภา	นายเซียง แซ่อึ้ง	๘๓
๑๕๕๔/๒๕๐๔	บริษัทเคียนหงวน (ประเทศไทย) จำกัด	นายเฮียกเซ็ง แซ่เตีย ธนาคารเกษตร จำกัด	๘๔

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๑๕๕๔/๒๕๐๔	บริษัทเคียนหงวน (ประเทศไทย) จำกัด	นายเฮียกเซ้ง แซ่เตีย ธนาคารเกษตร จำกัด	๘๕
๒๘/๒๕๐๕	นายบุญยิ่ง บุญฤทธิ์	นายไส เพียบขุนทด นางสมุท เพียบขุนทด	๑๐๒
๓๑๕/๒๕๐๔	นางยิ้ม พงษ์เวช	นายเจริญ ภิญาญะนัม นายสลับ วิสุทธีมรรค	๑๐๓
๔๙๙/๒๕๐๕	บริษัท (เคินอากาศ) ทรานสเอเซีย ทีกแอร์ไลน์ แห่งมนิลาฟิลิปปินส์ คร. วิบูลย์ ธรรมวิทย์	นายสนั่น สังขจันทร์	๑๐๔
๕๒๒/๒๕๐๕	นายประภิต พงศ์สุวรรณ	นายเผย สิงหา	๑๐๕
๕๓๑/๒๕๐๕	นายแฉล้ม สวัสดิ์	นายยอง ขาวคา	๑๐๖
๖๒๘/๒๕๐๕	บริษัทธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชย์การ จำกัด	นาย่องจิ๋ว แซ่ตั้ง	๑๐๖
๗๖๗/๒๕๐๕	หลวงประเจิดอักษรลักษณ์	นายจำรัส ทันทิวนิษฐ์	๑๐๗
๘๐๑/๒๕๐๕	นายชน แซ่แท้น	นายเสี่ยม จัยแทง	๑๐๘
๑๐๑๔/๒๕๐๕	นายเม่งทอง แซ่ตั้ง	นายเฮี้ยวเก็ง แซ่ตั้ง	๑๐๘
๑๒๓๙/๒๕๐๕	ธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชยกรรม จำกัด	บริษัทเคียนหงวน (ไทย) จำกัด	๑๐๘
๑๙๗๖-๑๙๗๗/๒๕๐๕			
	พนักงานอัยการจังหวัดนครราชสีมา ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	นายประเสริฐ จุลตะเกศ	๑๐๙
๘๓/๒๕๐๖	นายกำอัว แซ่ฮ้ง นายเขี้ยว แซ่ฮ้ง	ธนาคารกสิกรไทย จำกัด สาขาบางลำภู	๑๑๓
๒๖๖/๒๕๐๖	บริษัทธนาคารนครหลวงไทยจำกัด สำนักงานบ้านดอน	นายเปงเต็ก แซ่เขี้ยว นายสุภโร วีระเกียรติ	๑๒๓

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๒๗๒/๒๕๐๖	ห้างหุ้นส่วนจำกัด ยู่ฮงเส็ง	บริษัทประพันธ์ จำกัด บริษัทธนาคารแหลมทอง จำกัด	๑๒๔
๒๘๗/๒๕๐๖	ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้	เด็กชายปรีนิपालซิงห์ นารูลา	๑๒๔
๓๖๑/๒๕๐๖	บริษัทธนาคารกสิกรไทย จำกัด	นายชู โอสถาพันธ์	๑๒๕
๑๑๘๕/๒๕๐๖	บริษัทธนาคารกสิกรไทย จำกัด	นายสมบัติ พวงกนก	๑๒๖
๑๔๒๔/๒๕๐๖	บริษัทโรงสีไฟง่วนซุ่นหลี จำกัด	นายโกมุ่ แซ่โง้ว	๑๒๗
๑๖๐๕/๒๕๐๖	นายพา ขนาคถ์	นางเมี้ยน ขนาคถ์	๑๒๘
๑๖๐๘/๒๕๐๖	บริษัทธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด	นายไพบูลย์ เขียวศิริ นางแสงเพชร กระแสร์ชัย	๑๒๘
๑๗๒๕-๑๗๒๖/๒๕๐๖	นายเล่ง ชูซาม นายย่น กิมเตี่ยว	ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด สาขาขอนแก่น ธนาคารหลวงไทย จำกัด สาขาขอนแก่น นายบรรหาร อีรุตัน	๑๒๙
๑๗๖๔/๒๕๐๖	นายเอง แซ่ว่อง	บริษัทธนาคารศรีนคร จำกัด พระยาจินตารักษ์ นายบิ๊วงเชียง	๑๓๐
๑๘๘๗/๒๕๐๖	บริษัทธนาคารแห่งประเทศไทย	นางชำนาญ ยุทธศิลป์ นางสมจิตร กรดิลก นางสาววัชรวิ รมยะนันท์	๑๓๑
๑๙๕๑/๒๕๐๖	ธนาคารแห่งประเทศไทย	นายสว่าง คุณจักร์ บริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแห่งประเทศไทย จำกัด	๑๓๒
๔๘๔/๒๕๐๗	กรมศุลกากร	บริษัทฟาร์อีสต์คอนสตรัคชั่น เซอร์วิส คอปอเรชั่น	๑๓๖

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๕๐๐/๒๕๐๗	บริษัทนครหลวงประกันชีวิตแห่งประเทศไทย จำกัด	นายโกมล โกศลวิตร	๑๔๐
๕๐๕/๒๕๐๗	นางบัวกลี ฝอยสุวรรณ	นางสาวกระแสร สุริยมณฑล	๑๔๐
๕๘๕/๒๕๐๗	บริษัทคลังสินค้าไพศาล จำกัด	นายอุดม ชาทบุตร	๑๔๑
๕๐๘/๒๕๐๗	นางลมัย สุขวิบูลย์	นายกวา วงษ์ปาน	๑๔๒
๕๙๗/๒๕๐๗	ธนาคารมณฑล จำกัด	นางสุทธิพิทย์ ละอองพานิช	๑๔๓
๖๔๔/๒๕๐๗	นายยอก เตือพลิก	นายพุ่ม แก้วเอี้ยก	๑๔๓
๗๑๙/๒๕๐๗	นายอุดม ชาทบุตร	ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	๑๔๔
๗๔๗/๒๕๐๗	บริษัทธนาคารแห่งเอเชีย	นายศักดิ์ ชัยปรีชา	๑๔๖
	เพื่อการอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม จำกัด		
๙๕๕/๒๕๐๗	นายชัย เจริญทอง	นายบัว กุ่มสมุทร	๑๔๖
๙๘๖/๒๕๐๗	บริษัทโฟร์โมสต์อาหารนม (กรุงเทพฯ) จำกัด	นายจั่ว ใจสุวรรณ	๑๔๗
๑๐๗๖/๒๕๐๗	นางนารี เกตุนุ่ม	นายอมร จันทนเสวี	๑๔๘
๑๐๗๗/๒๕๐๗	นายถนอมระชะ ปานเก	นายโกมล ชิงห์	๑๔๙
๑๘๐/๒๕๐๘	นายสุเวทย์ กอบกัยกิจ	นายชอคาย แซ่ตั้ง	๑๔๙
๑๘๙/๒๕๐๘	ธนาคารแห่งประเทศไทย	นายโชติ คุณะเกษม	๑๕๐
	กระทรวงการคลัง		
๗๓๐/๒๕๐๘	นางซุนหยิน แซ่เลา	นายสุนทร มณีนิล	
		นางคำเกลี้ยง มณีนิล	๑๕๑
๘๖๕/๒๕๐๘	นายเซ่ง แซ่ฉ่อง	บริษัทธนาคารเกษตร จำกัด	
		บริษัทธนาคารเกษตร จำกัด	
		สาขาราชวงศ์	๑๕๑
๑๒๓๐/๒๕๐๘	ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	นายเช็ก แซ่เตียวกับพวก	๑๕๒
๑๒๔๒/๒๕๐๘	นายบัว เหลืองละเอียก	นายชะงะ นำเจริญ	
		นายเจื้อย สาทร์ประสิทธิ์	๑๕๓

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๑๕๓๓/๒๕๐๘	บริษัทส่งเสริมมิตรภาพ จำกัด	ร.อ. หลวงจำนงรณภักดิ์	๑๕๓
๑๖๒๐/๒๕๐๘	พนักงานกรมอัยการ	บริษัทสันติภาพ (ซัวเพ้ง ๑๙๕๘) จำกัด นาย่วยยพัง แซ่ตั้ง	๑๕๔
๓๓๕/๒๕๐๘	ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	นายไล่จิ๋ว แซ่ฉั่ว	๑๕๕
๕๓๒/๒๕๐๘	นายสง่า บุญสนอง	น.ส. บุญมา บุญสนอง	๑๕๕
๕๘๐/๒๕๐๘	ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ฯ	ร.อ. จินดา สุ่มนัญ นายพลฤทธิ์ ทิวัณรัมย์	๑๕๖
๗๙๖/๒๕๐๘	ธนาคารเกษตร จำกัด	บริษัทชุนกิม จำกัด นายวิโรจน์ กิตติพงษ์	๑๕๗
๘๐๕/๒๕๐๘	นายสมนึก เพชรพรม	ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	๑๕๘
๑๐๖๔/๒๕๐๘	นายวินัย สินธุวนิช	นายอโน สิบบุญเรือง ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด จำเลยร่วม	๑๖๔
๑๔๑๔/๒๕๐๘	นางเก็บ กล้ายสุบรรณ	นายจำเนียร พิทักษ์วงษ์ กับพวก	๑๖๕
๑๔๘๐/๒๕๐๘	ธนาคารเกษตร จำกัด	นายประดิษฐ์ บุญศรี จังหวัดสุโขทัย ฯ ผู้ร้อง	๑๖๕
๑๕๘๘/๒๕๐๘	นางศรีนวล ทวาทสิน	นางคำใส ทวาทสิน	๑๖๖
๑๕๙๕/๒๕๐๘	นายเบ็งกิม แซ่โล้ว	ห้างหุ้นส่วนจำกัด มหะโยธาก่อสร้าง กับพวก	๑๖๖
๑๖๑๓/๒๕๐๘	ธนาคารแห่งประเทศไทย จำกัด	นางคัน ทวีการ	๑๖๗
๑๖๓๐/๒๕๐๘	ธนาคารเกษตร จำกัด	บริษัท เค.ที. บราวเดอร์ จำกัด นายอาร์ ชีมา	๑๖๘

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๑๗๓๘/๒๕๐๙	พนักงานอัยการจังหวัด นครราชสีมา	นางทองอยู่ พานิชการ	๑๖๘
๓๖๒/๒๕๑๐	บริษัทเอเชียทราสต์ จำกัด	ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล เกียนเงียบ กับพวกรวม ๙ คน	๑๖๙
๔๓๖/๒๕๑๐	นายคำพา กาญจนะพัฒน์	นายกเชียง แซ่เตีย นักโทษชายบุญเพ็ง ศรีวรมย์ นายเกื้อ อุทัย ผู้ร้อง	๑๖๙
๔๓๙/๒๕๑๐	นายเจียบ กนิษฐสุต	ธนาคารกรุงไทย จำกัด	๑๗๐
๕๔๓/๒๕๑๐	นายฉวี โกมลภิติ	นายอ้วน ว่องวานิช กับพวก นายเสริม โรจนเสถียร จำเลยร่วม	๑๗๑
๕๙๒/๒๕๑๐	ธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชยการ จำกัด	นางเหี้ย แซ่เหลียง	๑๗๒
๗๕๒/๒๕๑๐	นางศิริพร ฐิตวัฒน์	น.ส. ตระการเนาวลักษณ์ เสาวภายน นายจรัสพงษ์ เสาวภายน	๑๗๓
๗๕๙/๒๕๑๐	บริษัทธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชย การ จำกัด	นายหนี่ท่ง แซ่คู	๑๗๓
๗๙๙/๒๕๑๐	นายประเสริฐ เศรษฐภักดิ์	นายกำจร มีนสุข	๑๗๔
๙๕๓/๒๕๑๐	นางทำเนียบ เทียมศิริ	บริษัทนานากิจ จำกัด นางลมูล รอดรักขวัญ สถาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ	๑๗๔
๑๓๖๙/๒๕๑๐	นางบุญมา รักประสิทธิ์ นายสืบ รักประสิทธิ์ โจทก์ร่วม	บริษัทธนาคารแห่งเอเชียเพื่อการ อุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม จำกัด	๑๗๕
๑/๒๕๑๑	บริษัทธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยา จำกัด	บริษัทประมวลสรรพกิจ จำกัด นายจึงไ้แก้ว แซ่จึง	๑๗๖

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๔๐/๒๕๑๑	นางสมศรี เจริญรัชต์ภาค กับพวก ในฐานะผู้จัดการมรดก พระยาศรีวิกรมมัททิตย	บริษัทธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยา กับพวก	๑๗๗
๒๗๐/๒๕๑๑	นายช่งเอียง แซ่เล้า	ธนาคารเกษตร จำกัด ธนาคารเกษตร จำกัด สาขาอุทัยธานี นายวิชาสน ไกวิทย์	๑๗๘
๓๕๒/๒๕๑๑	นายจก ณ ระนอง	ธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยา	๑๗๘
๓๖๗/๒๕๑๑	ธนาคารมณฑล จำกัด	นางจินตนา สุกเกษม บริษัท ไทยยงค์พาณิชย์ จำกัด นางเรณู ชวลิตธำรง	๑๗๙
๓๘๒/๒๕๑๑	หม่อมคลัง เกษมสันต์ กับพวก ในฐานะผู้จัดการมรดกของพระยา ประสิทธิ์รฐบาล	บ. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด นายอาภรณ์ กฤษณามระ นายประเสริฐ ปานทุรังกานนท์	๑๘๐
๖๕๘-๖๕๙/๒๕๑๑	นายเถื่อน บุนนาค ธนาคารแห่งเอเชีย ฯ	นายถวิล ยมกกุล ธนาคารแห่งเอเชีย ฯ นายชวีกี แซ่โง้ว นายเถื่อน บุนนาค	๑๘๑
๘๘๑/๒๕๑๑	ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงเลื่อยชัยปราการ	นางมาณี ศรีสุวรรณ	๑๘๓
๖๙๑/๒๕๑๑	ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจียบแซ่ ท่งสง	ห้างหุ้นส่วนจำกัดชัยเสรีวิศวกร นายสมชัย ศรีสวัสดิ์	๑๘๓
๑๐๗๓/๒๕๑๑	นายประสิทธิ์ จุฬารัตน์	นายกระแส จุฬารัตน์ กับพวก รวม ๑๒ คน	๑๘๔

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๑๑๒๔/๒๕๑๑	คู่ไม่มีกำหนดเวลาชำระหนี้เงินค้ำประกัน อัตราดอกเบี้ยไม่ได้กำหนดไว้		๑๘๔
๑๓๐๘/๒๕๑๑	บริษัทธนาคารแห่ง กรุงศรีอยุธยา จำกัด	นายอรุณ แสงสว่างวัฒนา	๑๘๕
๑๕๘๓/๒๕๑๑	ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	บริษัทธนาคารแหลมทอง จำกัด จำเลยร่วม บริษัทอีสต์เอเชียติก จำกัด	๑๘๗
๑๗๘๓/๒๕๑๑	เจ้าสิบตำรวจเอกธนิต คงพรหม	ธนาคารออมสิน ธนาคารออมสิน สาขาอุตรดิตถ์	๑๘๘
๑๘๑๑/๒๕๑๑	ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ชั้นเชียงหลัดกับพวก	เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของห้าง หุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกลดติยาภรณ์ สหช่างกับพวก ผู้ร้อง ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกลดติยาภรณ์ สหช่าง	๑๘๙
๑๘๑๔/๒๕๑๑	ห้างหุ้นส่วนสามัญ นิติบุคคลชั้นเชียงหลัด กับพวก	ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลโกลดติยาภรณ์ สหช่าง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน สามัญนิติบุคคลโกลดติยาภรณ์สหช่าง ผู้ร้อง	๑๙๕
๑๙๙๐/๒๕๑๑	ท.ช. เจษฎา ศรีสุข กับพวก	นายชีวันวรรณ	๒๐๒
๑๙๕๓/๒๕๑๑	นายบุญชอบ อ่อนสว่าง	นายธวัช อะภูะวินทร์ ที่ ๑ นายชัชวาลย์ โชติกเสถียร ที่ ๒	๒๐๒
๔/๒๕๑๒	นายอภิราชม เอ. อาชีช	ธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยา	๒๐๓

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๔/๒๕๑๒	ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์		๒๐๓
๕๔๖/๒๕๑๒	ธนาคารกรุงไทย จำกัด	พันตรี พรภักย์ มณีน้อย	๒๐๖
๖๒๒/๒๕๑๒	ห้างหุ้นส่วนจำกัดโรงอัปทอทวี แสงไทยอุคร	บริษัทสากลสหกิจ จำกัด	๒๐๖
๙๖๔/๒๕๑๒	นายประพจน์ เรขะรุจิ	นางสะอาดก แปลงเงิน	๒๐๙
๑๐๔๙/๒๕๑๒	ธนาคารแห่งประเทศไทย จำกัด	บริษัทยูไนเท็ด- ทีเวลลอปเมนต์ จำกัด	๒๑๐
๑๑๒๔/๒๕๑๒	นางยสวดี บุณธัมฤทธิ์	นายเล็ก กรณเศ	๒๑๑
๑๒๙๑/๒๕๑๒	บริษัทสหธนาคารกรุงเทพ จำกัด	นายบรรเจิด ลายเชื้อ	๒๑๒
๑๒๙๘/๒๕๑๒	นายอุดม จินดาสุข	ธนาคารนครหลวงไทย	๒๑๒
๑๓๑๙/๒๕๑๒	นางมณี ปีกิน	นางนิ่ม โตะสลาม	๒๑๓
๑๔๔๖/๒๕๑๒	บริษัทธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	นางเลขา ยมจินดา	๒๑๔
๑๗๒๑/๒๕๑๒	อัยการจังหวัดสงขลา	นายมะหรีออาหมัดซาเรฟ	๒๑๕
๑๘๐๘/๒๕๑๒	ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	บริษัทอเมียร์ไทย จำกัด	๒๑๕
๑๘๙๓/๒๕๑๒	บริษัทธนาคารกรุงเทพ จำกัด	นางเซาะฮ์ว แซ่เจีย	๒๑๖
๔๐/๒๕๑๓	บริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแห่ง ประเทศไทย จำกัด	นายรัศมี จันทรวโรจน์	๒๑๗
๘๙-๙๐/๒๕๑๓	นางวัจนา สาทมาลี	นางไชยว แซ่ลี	๒๑๘
๑๕๖/๒๕๑๓	ธนาคารแห่งประเทศไทย จำกัด	สมาคมหนังสือพิมพ์ แห่งประเทศไทย กับพวก	๒๑๙
๒๗๙/๒๕๑๓	องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย	ห้างหุ้นส่วน จำกัด ศิริชัยก่อสร้าง	๒๑๙
๔๗๓/๒๕๑๓	บริษัทประสงค์วัฒนา จำกัด	บริษัทจรัสและเพื่อน	๒๒๐
๔๘๕/๒๕๑๓	นางเนียร จูฑีรัตน์	นางไศลทิพย์ ทาปานานท์	๒๒๐
๕๓๑/๒๕๑๓	ธนาคารเกษตร จำกัด	ห้างหุ้นส่วนจำกัดกับพวก	๒๒๑
๔๕๓/๒๕๑๓	นายกินตัง แซ่ฮวง	นายมนัส ธรรมารักษ์	๒๒๑

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๕๕๔/๒๕๑๓	ธนาคารกรุงไทย	นายเส็ง แซ่เตีย	๒๒๒
๙๔๒/๒๕๑๓	นายวิจิตร หรือ เสงชก แซ่จิน	นายช่งเต็กหรือช่งเซ็ง แซ่ลัม	๒๒๒
๙๘๐/๒๕๑๓	ธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยา จำกัด	นายเจตน์ จามิกรณ์	๒๒๓
๑๓๗๐/๒๕๑๓	ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด	นายชวลิต แซ่จิวกับพวก	๒๒๓
๑๓๗๓/๒๕๑๓	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค	นายบุญสิน ภักธรปกรณ์	๒๒๔
๑๕๒๐/๒๕๑๓	ธนาคารกรุงไทย จำกัด	นายหลาก มั่นยัษฐีร์	๒๒๕
๑๗๒๖/๒๕๑๓	บริษัทธนาคารกสิกรไทย จำกัด	บริษัทแอลโก จำกัด	๒๒๕
๘๑/๒๕๑๔	ธนาคารมณฑล จำกัด	นายนิสิต เวทย์ศิริยานันท์	๒๒๖
๒๓๔/๒๕๑๔	นายอมร จุฑาทนงค์	นายประสาน กุบกระบี	๒๒๗
๔๗๕/๒๕๑๔	ธนาคารกสิกรไทย	นายอุดม	๒๒๗
๔๘๐/๒๕๑๔	นายสวามย์ สุวณิชชาติ	นายทรงชัย วงษ์จิต	๒๒๘
๘๒๑/๒๕๑๔	บริษัทศรีมหาราชา จำกัด	นายเว้งเซียหรือยง แซ่ไคว	๒๒๘
๙๘๘/๒๕๑๔	นายแยม จิตต์ท่างวงศ์	นายเจริญ พิพัฒน์สมบัติ	๒๒๙
๙๙๐/๒๕๑๔	ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก่อสร้าง ตะวันออก กับพวก	บริษัทบริบูรณ์พาณิชย์ จำกัด	๒๒๙
๑๑๖๙/๒๕๑๔	นายสุเทพ กันสกุล	นายไคว แซ่ยั้ง	๒๓๐
๑๒๔๘/๒๕๑๔	นางนวล ไกรเงิน	นางศรีรวม กฤโตประการ	๒๓๑
๑๓๐๓/๒๕๑๔	นายวิชัย ลีสิทธิธรรม	นายลักยั้งหรือหลักยั้ง แซ่หลือ	๒๓๑
๑๔๒๗/๒๕๑๔	นางสมศรี หวังพาณิชย์	นางเพี้ยน พักตรเจียม	๒๓๒
๑๕๐๗/๒๕๑๔	พนักงานอัยการ กรมอัยการ	นางพยอม ชันสัมฤทธิ์	๒๓๓
๑๕๔๑/๒๕๑๔	นางจรรยา ศรีชลวิศิษฐ์	นางสุนันท์ นุชถนอม	๒๓๔
๑๖๗๓/๒๕๑๔	ธนาคารกรุงไทย จำกัด	ห้างหุ้นส่วนจำกัดโรงสีข้าววัฒนา กาญจน์	๒๓๕
๒๐๘๑-๒๐๘๗/๒๕๑๔			
	นายวุฒิ บวรรัตนรักษ์	นางสาวกมลทิพย์ ลิ้มปวยม	๒๓๖
๒๑๒๒/๒๕๑๔	สมาคมสำนักวัดแก้วเจริญ	นายพินิจ นาคะหนู	๒๓๗

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๒๒๑๑/๒๕๑๔	มัตยิก อัสสละพีเมษฐ์ โดยนายยุทธ (หะยีมัสอู๊ด)	นางจำเริญ พิทักษ์สุข กับพวก	๒๓๗
๒๓๒๓/๒๕๑๕	สหกรณ์นครศรีสะเกษจำกัดสินใช้ โดยนายคค สายสุวรรณ	นายสมจิต ธรรมบุตร	๒๓๘
๑๑๕/๒๕๑๕	บริษัทธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชย์การจำกัด	นางพวงเพชร วงศ์ถือเกียรติ	๒๓๘
๔๐๗-๔๐๘/๒๕๑๕	ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล รุ่งแสงขนส่งยะลา	บริษัทโชคชัยขนส่ง จำกัด กับพวก	๒๓๙
๔๗๗/๒๕๑๕	พนักงานอัยการ กรมอัยการ	นางจรรยา เวชประสิทธิ์	๒๓๙
๕๗๗/๒๕๑๕	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	บริษัทวิศวานมิตร จำกัด	๒๔๐
๖๑๐/๒๕๑๕	ห้างหุ้นส่วนจำกัด ปานทองพานิช	ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ศรีอยู่สินธุ์ กับพวก	๒๔๐
๖๕๓/๒๕๑๕	ธนาคารกรุงเทพจำกัด	นายเกียง แซ่โจ้ว	๒๔๑
๑๐๗๖/๒๕๑๕	ห้างหุ้นส่วนจำกัดวิไลคิน่า	พ.ต. อิสสระ วีระเสนีย์ กับพวก	๒๔๓
๑๓๕๖/๒๕๑๕	ธนาคารสหมาลัยจำกัด	บริษัทสหวิศวาบูรพาจำกัดกับพวก	๒๔๓
๑๗๐๒/๒๕๑๕	พลตรีภรรษิต ชิตตะสังกะ	นาวาเอกอบ อยู่หุ่น	๒๔๔
๑๗๓๔/๒๕๑๕	นางกาหลง พัดสมร	จ.ส.ต. ชุมพล ศิริศิลป์	๒๕๐
๑๗๕๑/๒๕๑๕	ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	นายเทพ ลิ้มปารณ์ กับพวก	๒๕๐
๒๐๓๙/๒๕๑๕	นายชิตพล ลิ้มบัวฉันทกุล	นางเฉลียว เหลืออรุณ	๒๕๐
๒๗๒๔/๒๕๑๕	พันโทวิรัช อัมพูช	นายสวน กิ่งวาทิ	๒๕๑
๒๘๕๖/๒๕๑๕	นายเกรียงศักดิ์ แซ่ปึ้ง หรือเตโชปถัมภ์	นางมาลินี พิพัฒน์วีระวัฒน์	๒๕๒
๑๓๗/๒๕๑๖	ธนาคารกรุงไทยจำกัด	นายสุเมธ จันทร์ตระกูล	๒๕๓
๑๙๗/๒๕๑๖	ธนาคารอินโดจีน	นายอุไทย พินทุโยธิน กับพวก	๒๕๓
๒๕๘/๒๕๑๖	นายวิสุทธิ อรุณสกุล	นางล้วนดี เพ็ชรานนท์	๒๕๕
๔๔๓/๒๕๑๖	ธนาคารมณฑลจำกัด	นายทวีสิทธิ์ ฉัยยากุล	๒๕๕

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๕๔๓/๒๕๑๖	ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล รัตนยนต์	บริษัท สุพรรณชนส่งจำกัด	๒๕๖
๖๔๗/๒๕๑๖	นายอาซือ หรือ อาซือ แซ่เก๊า	นายเล็ก ลีสำราญ	๒๕๖
๑๑๕๔/๒๕๑๖	พันตรี สมพล ผลวัฒน์	นายเจียก เถาห์รอดพันธ์	๒๕๗
๑๓๓๙/๒๕๑๖	ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	นางสมิตรา บุญญลักษณ	๒๕๗
๑๓๖๓/๒๕๑๖	นายศักดิ์ชัย พรประสิทธิ์	ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด	๒๕๘
๑๕๐๕/๒๕๑๖	นายอนุชิต ทิพย์พินมาชัย	ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	๒๕๘
๑๖๔๐/๒๕๑๖	นายกกล้า ถิยาภาส	นางจิ้น ล้อตระกูล	๒๖๐
๑๘๐๒/๒๕๑๖	ธนาคารไทยพัฒนา จำกัด	บริษัทไทยชินจั้น จำกัด	๒๖๐
๑๘๖๘,๑๘๖๙/๒๕๑๖	ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	นายเทียม ทรารสม	๒๖๑
๑๙๒๕/๒๕๑๖	บริษัทขนส่งสุพรรณพัฒนา จำกัด	บริษัทขนส่งสุพรรณพัฒนา จำกัด กับพวก	๒๖๒
๑๙๘๔/๒๕๑๖	วัดปรกพม่าโดยนายจรูญ รัตนสุวรรณ ไวยาวจักร	ผู้รับมอบอำนาจจากพระอุบาลาสะ เจ้าอาวาส	๒๖๒
๒๒๓๖/๒๕๑๖	บริษัทฟอร์มิส แคมป์เบลล์ (เมอร์แซนทวิลเปอร์ต) จำกัด	ห้างหุ้นส่วน จำกัด ศรีทรงวาท	๒๖๓
๒๒๔๘/๒๕๑๖	สหกรณ์เกษตรหนองไผ่ จำกัด	นายอำพร วีรพันธ์	๒๖๔
๒๓๙๗/๒๕๑๖	วัดระฆังโฆสิตาราม	นางวรรณิ โกเมศ	๒๖๕
๒๔๐๗/๒๕๑๖	ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	บริษัทอุตสาหกรรมก่อสร้าง จำกัด กับพวก	๒๖๕
๒๔๑๐/๒๕๑๖	ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด สาขาเชียงใหม่	นายพรหม โพธิ์ทอง	๒๖๖
๒๕๑๐/๒๕๑๖	นายสถิต กังวาริธร	นายเฉลิม มุกกากับพวก	๒๖๖
๒๗๕๔/๒๕๑๖	บริษัทไทยฮิโนมอเตอร์เซลล์จำกัด	นายทรง เสนีย์วงศ์ กับพวก	๒๖๗
๒๘๑๑/๒๕๑๖	ธนาคารออมสิน	นายสืบวงศ์ บุนนาค	๒๖๘
๒๖๔๖-๒๖๔๙/๒๕๑๖	ธนาคารแห่งอินโดจีน	กรมสรรพากร กับพวก	๒๖๙

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๓๑๕๘/๒๕๑๖	นายปัญญา สายาลักษณ์ กับพวก	บริษัทผลิตรายการโทรทัศน์จำกัด	๒๗๐
๓๓๔๐/๒๕๑๖	นางสายสวาท เศรษฐการพิศิษฐ์	กรมไปรษณีย์โทรเลข กับพวก	๒๗๐
๖/๒๕๑๗	บริษัทโทรคมนาคมเตอร์ส์ (ประเทศไทย) จำกัด	บริษัทเครื่องท่อนแรง จำกัด	๒๗๒
๑๐๒/๒๕๑๗	นางคำมาเถียร อีหม่าน	นายอุสมาน อีหม่าน	๒๗๗
๑๙๖/๒๕๑๘	นายอดิศักดิ์ ศรีรัตนกร	นายสุรินทร์ วงสวัสดิ์	๒๗๘
๔๕๗/๒๕๑๗	วัดโบสถ์โดยนายเข้ม จิตฤกษ์	นายเซ่งจอง แซ่เตีย	๒๗๙
๕๙๗/๒๕๑๗	ธนาคารมณฑล จำกัด โดย นายวีระ ทองมัน	นางสุทธิทิพย์ ละอองพานิช	๒๗๙
๘๐๗/๒๕๑๗	บริษัทไทยลำเลียง จำกัด	บริษัทแปซิฟิค ฟาร์อีสต์ไลน์ อิงค์ กับพวก	๒๘๐
๑๑๘๐/๒๕๑๗	ธนาคารแห่งประเทศไทย	กรมสรรพากร กับพวก	๒๘๐
๑๑๘๘/๒๕๑๗	มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์	นางจรูญศรี รักษาพลไกร กับพวก	๒๘๑
๑๓๓๖/๒๕๑๗	นายสมเพชร สุกันเคิล	บริษัทน้ำตาลลำพูน จำกัด	๒๘๒
๑๓๙๗/๒๕๑๗	บริษัทมงคลสวัสดิ์ จำกัด	นายกวี วัฒนชัย	๒๘๓
๑๔๗๘/๒๕๑๗	พ.อ. ประพิศ สุนทรบุตร กับพวก	หลวงสุทธิ ภาคนฤพนธ์ กับพวก	๒๘๓
๑๖๓๖/๒๕๑๗	นายทนต์ บุณนาค	นายริชาร์ด ที ทอมป์สัน	๒๘๔
๑๗๓๒/๒๕๑๗	อัยการจังหวัดชัยภูมิ	นายมานิต วัฒนศักดิ์	๒๘๔
๑๘๐๐/๒๕๑๗	พนักงานอัยการ กรมอัยการ	นายเทียนลิ้มหรือเทียนลิ้ม แซ่โง้ว	๒๘๔
๑๘๕๔/๒๕๑๗	บริษัทธนาคารไทยพัฒนา จำกัด	นายมา้อว อิมวณิช	๒๘๕
๒๐๔๑/๒๕๑๗	ธนาคารกรุงไทย จำกัด	นายจวน วัชรศิริ กับพวก	๒๘๖
๑๐๔/๒๕๑๘	นางสาวสมใจ เทียมสมบูรณ์	นายสุจินต์ ทันติเวชกุล	๒๘๗
๑๐๕/๒๕๑๘	นายฐิติน โคนันท์	นายสมทรร เจริญฤทธิ์	๒๘๗
๑๐๘/๒๕๑๘	นายไคเทียม แซ่ซื่อ	นายจันทร์แก้ว วงศ์คำแสน	๒๘๗
๑๑๗/๒๕๑๘	ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	นายจันทัง แซ่เจียง	๒๘๘
๑๖๑/๒๕๑๘	นายจิต ศรีเชียงหวาง	นางสุกัญญา มหาเพชร	๒๘๘

คำพิพากษาที่	โจทก์	จำเลย	หน้า
๑๗๒/๒๕๑๘	ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	นายสุทัศน์ ธรรมรักษ์	๒๘๙
๓๐๔/๒๕๑๘	บริษัทสิงคโปร์ลิ้มเต็กหลี (ไทย) จำกัด	นายเสถียร อมรินทร์โรวาท	๒๙๐
๒๒๐/๒๕๑๘	เช็กโกสโลเวนสเก ซาไวคีนฟโตวิช ปราสา กับพวก	นายเม่งยีน แซ่ต่าน	๒๙๐
๓๓๘/๒๕๑๘	นายกุเกียรติ ลีลานิตย์กุล	นางสุนีย์ เจริญสุข	๒๙๑
๓๙๓/๒๕๑๘	ธนาคารนครหลวงไทยจำกัด	นายเบ้งซุ่ยหรือบัญชา อัครนิวฒิกิร	๒๙๒
๕๕๐-๕๕๒/๒๕๑๘	นายพร	นายโสภณ ปิยะสนธิ	๒๙๒
๖๓๒/๒๕๑๘	พนักงานอัยการ กรมอัยการ	นายเชิดชัย เจียรนวนนท์	๒๙๓
๖๖๕/๒๕๑๘	ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	นายวิเชียร ทวีวงศ์ กับพวก	๒๙๓
๘๒๐/๒๕๑๘	นายเชียงทอง แซ่อึ้ง	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	๒๙๔
๘๔๖/๒๕๑๘	นายเชื้อะจง แซ่แท้	ธนาคารมิตซุย จำกัด	๒๙๕
๑๓๓๘/๒๕๑๖	ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	นางสมิตรา บุญธัญญ์ลักษณะ	๒๙๘
๑๔๘๖/๒๕๑๘	บริษัทสหประกันภัย จำกัด	ธนาคารไทยพัฒนา จำกัด	๓๐๐
๑๕๑๑/๒๕๑๘	ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	นายเชียวทอง แซ่อึ้ง	๓๐๑
๑๘๒๐/๒๕๑๖	ธนาคารไทยพัฒนา จำกัด	บริษัทไทยชินจัน จำกัด	๓๐๑
๑๗๕๓/๒๕๑๘	บริษัทศรีอยุธยาคลังสินค้า จำกัด	นายช่งเฮง แซ่เล้า	๓๐๒

หมายเหตุ

ในหนังสือหน้า ๔๔ ที่มีข้อความว่า ท่านศาสตราจารย์จิตติ ถึงสมัย ปัจจุบัน
ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นั้น คลาดเคลื่อนไป ความจริง
ท่านเคยเป็น แต่ปัจจุบันนี้ (มีนาคม ๒๕๒๐) ท่านไม่ได้ดำรงตำแหน่งนี้แล้ว.

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์พิมพ์เนส ๔๔-๔๗ แพร่งสรรพศาสตร์ ถนนถนนว กรุงเทพมหานคร
โทรศัพท์ ๒๒๒-๒๘๕๐, ๒๒๒-๔๓๖๔ นายประเสริฐ สว่างเกษม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๒๐

